

fita
Boures
1992-2002

fundacio fita ff.

FITA
ROSTRES
1992-2002

Edició: Publicacions Fundació Fita
Disseny i escrits: Domènec Fita
Fotos: Francesc Compte i Cervera
Ramon Vila
Impressió: Palahí Arts Gràfiques. Girona
Dipòsit Legal: GI-1.443-2002

10 ANYS DE ROSTRES

Després que la Fundació Fita publicqués el llibre “Rostres 1942-1992” podia semblar que amb aquests cinquanta anys que s’hi reflectien, amb els seus canvis i formes noves, el tema quedava prou exposat. Però la veritat és que la inquietud i l’atenció dirigida cap a nous plantejaments i captacions ha significat, en un recull d’aquests darrers deu anys, un ventall prou ric que mereix la publicació d’un segon llibre.

La gran majoria d’artistes i moviments del segle XX s’han conduït sota el signe de la representació subjectiva, al mateix temps que en els mercats més importants la representació de les fesomies ha desaparegut precisament per aquesta raó. El rostre l’han assumit la fotografia, el cinema, la televisió o les revistes, i en l’àmbit plàstic s’ha quedat pràcticament mut. Certament, per a un mercat internacional és millor una obra que no qüestioni si es tracta de la representació d’una noia, d’un rostre de tema religiós o d’un home qualsevol, car això podria tenir dificultats d’acceptació. En aquest cas, són més importants les obres abstractes o d’aportacions més lliures i innovadores, o els estils d’uns moviments d’artistes concrets. Pel fet que l’art hagi escollit aquesta representació subjectiva, el rostre no hi encaixa, per molt que aquest aspecte objectiu, amb tota la seva riquesa plàstica, ens l’han ofert a manta aquests mitjans més mecànics, però, al meu entendre, l’art plàstic també hi té alguna cosa a dir. És un camp molt important a cobrir, i, en el meu cas, crec que és interessant de mostrar-ho.

Si bé fer pintures i dibuixos dels caps d’amics i coneguts és i serà una pràctica que va deixant un bon escampall d’obres, un altre vessant de l’interès pel rostre ve donat per la inquietud de projectar altres mires, dirigides cap a la preocupació per l’aportació, i això és el que queda palès en aquests llibres respecte a aquest tema. Ser atrevit és molt important, però cal vestir-ho i donar-hi un cos que justifiqui la gosadia.

Tal vegada la conseqüència més evident que se’n pot treure és que la captació més objectiva de la realitat, el fet d’endinsar-s’hi en ella, és el mitjà més suggerent per a d’altres versions, i en aquests darrers deu anys això es fa més evident que en els anteriors cinquanta, en els quals tractava més d’un anar i venir de l’observació de la realitat. Pel que veig, em refio més de la captació del medi natural dotat de variables que no

pas d’un concepte artístic que, en molts casos, comporta o estableix un sentit doctrinal que condueix més que no pas allibera. La tendència a elaborar-nos uns criteris que ens justifiquen, que ens donen un estil i seguretat, és important, però més ho és encara la incertesa de viure cada moment i fer-ne el plantejament que hi escaigui. Es tracta de cercar, trobar, deixar-se conduir, servir a l’atzar, viure una aventura que comporta donar-se, servir tot el que es pugui oferir. No voldria limitar els meus conceptes, encara que em reconec també conduït per tantes coses.

Si bé moltes cares són imaginàries, tenen un fonament alimentat especialment en la realitat, sense menysprear les moltes representacions artístiques de tots els temps que queden marcades dins nostre i que menen els nostres traços d’una manera inconscient. Sens dubte que també té una força molt directa viure un moment històric determinat, les inquietuds generals amb què el temps en que vius t’embolcalla i t’influeix, les imatges i els criteris que hi circulen. Però, amb tot això, la meva intenció ha estat replantejar l’aventura que m’ha tocat viure i fer-la tan lliure com m’ha estat possible.

Per molt que els retrats de persones en general i els autoretrats es podien separar els uns dels altres, en aquests dos llibres s’han ajuntat, car l’autoretrat és un tipus de pràctica que fa entenedora la fàcil disponibilitat del model, i és per això que hi té una bona representació. Un altre aspecte d’importància és el fet que els artistes es retraten ells mateixos retratant els altres. El Greco, Velázquez, Picasso..., els seus rostres ens parlen dels seus autors, ens identifiquen amb ells. És molt possible, doncs, que en les meves fesomies es doni també aquest fet, encara que la meva finalitat seria apartar-me’n, romandre lliure d’un estil o manera determinada. Comprenc que és una cosa molt difícil, però almenys he desitjat no quedar-m’hi assentat o establert.

En la meva obra s’hi poden distingir setze apartats o disciplines diferents, però em plau assenyalar que el retrat i el rostre és un tipus de representació que vinc mantenint des de la meva infantesa, igualment com l’autoretrat. Ells m’han vinculat amb l’expressió del natural i m’han donat girs i traços propis, i desitjo que no em manqui mai aquesta mena de subministrament dotat de tanta riquesa plàstica envers les més noves representacions.

La comunicació que les cares ens ofereixen és la més directa i intensa. Això ens ha acompanyat en totes les cultures, i romandrà com a principal i més fort mitjà d'interpel·lació. En cada època podem oferir els patrons adequats per a la nostra sensibilitat personal i col·lectiva, i deixar-hi un testimoni que descriu una gran quantitat d'aspectes.

És cert que la capital incidència de fer desaparèixer l'academicisme durant el segle XX ha creat una gran riquesa expressiva en tots els moviments. El fet de trencar, de voler destruir una tendència, ha ofert una altra visió. Picasso transforma el llenguatge destruint, Miró volent assassinar l'art, i Dalí volent podrir-lo, fer-lo putrefacte. Tot això ha portat a allunyar-se de la realitat objectiva, i el rostre és qui més ha patit aquests trencaments, però també el llenguatge artístic se n'ha ressentit. S'ha donat més volada a aquells que tenien una captació més subjectiva, i a aquells que són de visió objectiva els ha calgut apartar-se de la realitat i alimentar-se de la plàstica dels nous corrents i publicacions que ens va donant el mercat. Tenint consciència de tot això, he procurat no abandonar l'aliment de la naturalesa viva, tant pel que fa a persones com animals, plantes, paisatges i, és clar, la faç, de la qual en aquest llibre deixo constància.

Dirigir l'atenció cap al rostre podria semblar una mirada enrera, però en realitat es tracta de servir el de sempre, el més fort mitjà d'interrel·lació, al mateix temps que es vol renovar aquesta temàtica caiguda en desús per la influència del medi comercial. Al meu entendre, vitalitzar aquesta pràctica és anar a favor d'un entorn que ens és consubstancial.

Cada cop tenim més mitjans per a prescindir dels nostres sentits, o per a utilitzar-los i desenvolupar-los menys. Ara no seríem capaços de tenir l'agudesia que tenien els artistes del paleolític superior per a captar els seus animals i gravar-los o pintar-los a les parets de les seves coves. Ens és tan fàcil fer les lectures de les coses ja reproduïdes, d'obres ja fetes, que tenim dificultats per a treure i originar del nostre interior i d'allò que ens mostra la vida de la natura

en tots els àmbits. El sentit de la vista requereix un intens aprenentatge que certament s'acompanya d'altres sentits i d'una vasta formació per a aprofundir-hi.

La llei del mínim esforç i la mandra o la pròpia eficàcia fan que arribem a caure, pel mateix coneixement, en una sèrie de trampes, com és el fet de buscar normes i cànons, tal com hem vist al llarg de la història, per a assegurar-nos la representació, per tal d'establir la nostra pròpia manera. Però, al meu entendre, això no porta pel camí que s'hauria de desitjar, per molt que l'experiència sigui sempre una ajuda, ja que no podem actuar enganyant-nos nosaltres mateixos. Sabem que allò que donem té un origen acabat per les ganes de donar, de saber mirar i aguditzar les representacions i les interpretacions que en naixeran, o que ens ajudaran a tenir un millor vocabulari.

Com es pot veure en aquest llibre, i també en l'anterior, hi ha un anar i venir del model real per a entrar en fases expressives més lliures i creatives, tant en l'autoretrat com en els diversos models que m'han vingut.

En molts dels casos, l'autoretrat serveix més com a pretext per tal de cercar-hi valors més plàstics que no semblança, car sabem que aquesta és relativa. Fins i tot és curiós de veure com nosaltres mateixos ens reconeixem quan ens veiem pel mirall, a l'inrevés del que és real.

Encara que aquí parlem de les fesomies, estem parlant d'art, i m'agradaria que una cultura com la nostra, catalana i mediterrània, i en aquest moment globalitzada, tingués present la força que l'art ha tingut al llarg dels segles. És molt important que no deixem minvar aquest mitjà de comunicació, l'art plàstic, que comunica d'una manera tan diferent de la parla i de les lletres però que, com la música i les diferents arts (el cinema, el teatre i les arts digitals que ja són aquí), té la capacitat de fer-nos més puixants en les nostres potències humanes. Per tal de valorar les arts és convenient que tinguem en compte el sentit de l'expressió dels temps que vivim i no fer de la cultura artística un constant reviu el rebost del passat.

Fita

1992 Montserrat 7.
51 x 35 cm.
Barra negra.

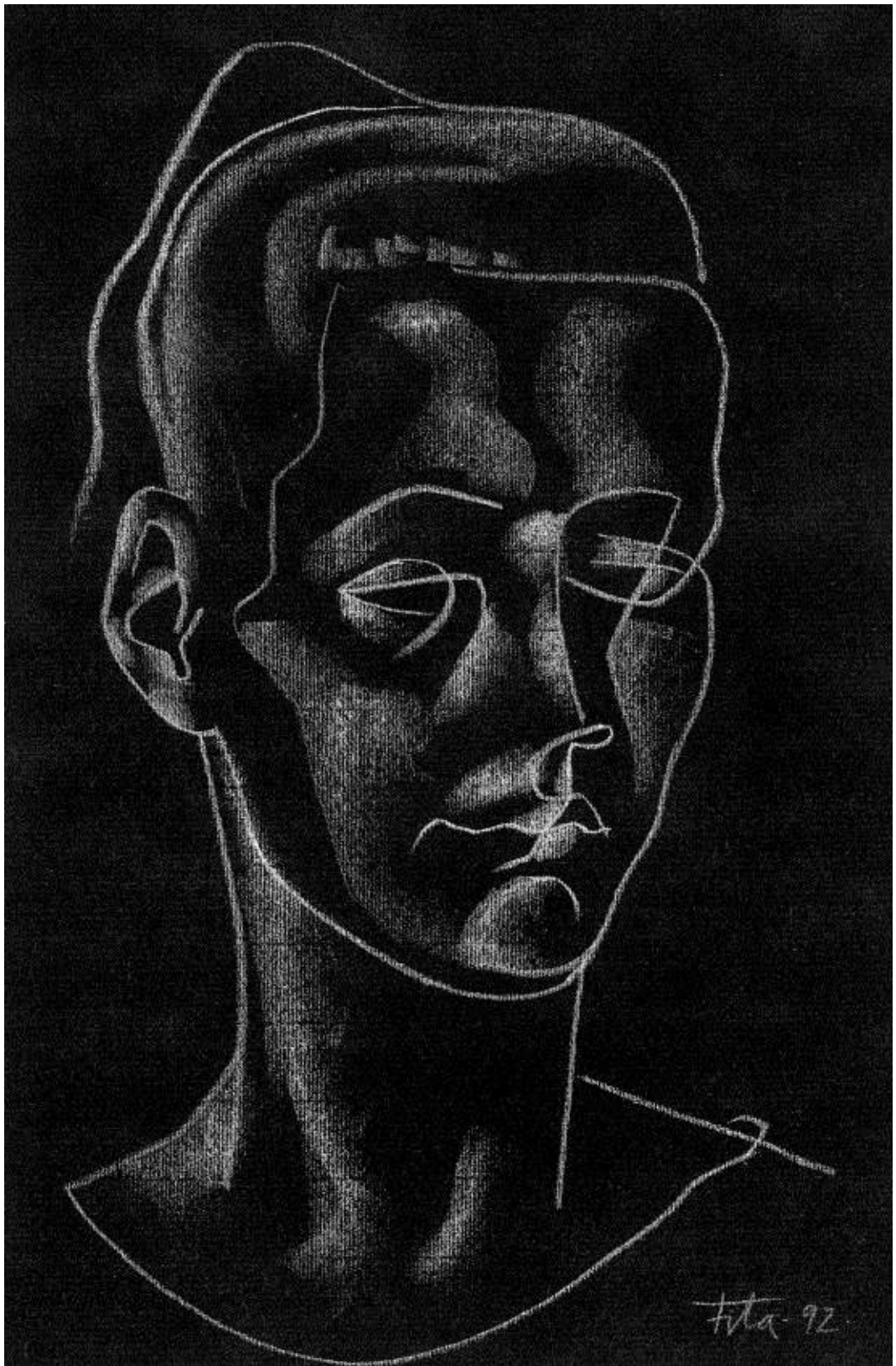
Em sol passar sovint que després de fer un dibuix em queden encara ganes de treure més coses de dins, més del que estic fent, i aquest fou el cas en aquests dibuixos fets a la Montserrat. Vaig arribar a fer-n'hi trenta-sis. El seu rostre fort, i d'una plàstica atraient, em portà a fer una sèrie de variacions amb línia, després amb paper de color ocrenc i negre amb barra blanca. El fet d'assenyalar que allò que hauria de ser fosc es presenta en clar li dóna un misteri que fa el dibuix més sofisticat.

1992 *Montserrat 11.*
51 x 35 cm.
Llapis carbó.

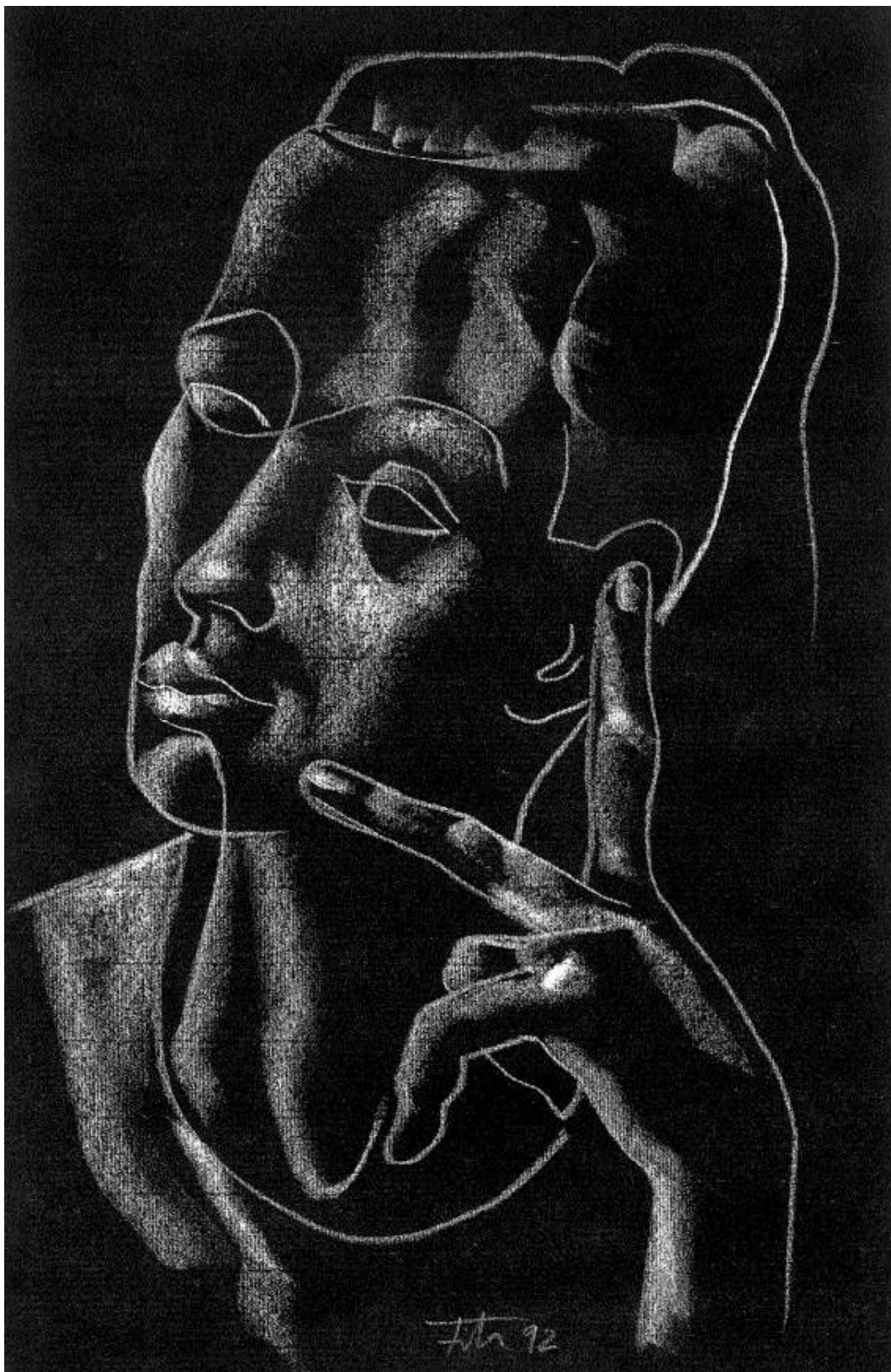

1992 *Montserrat 1.*
49,5 x 29,3 cm.
Barra blanca-paper
torrat.

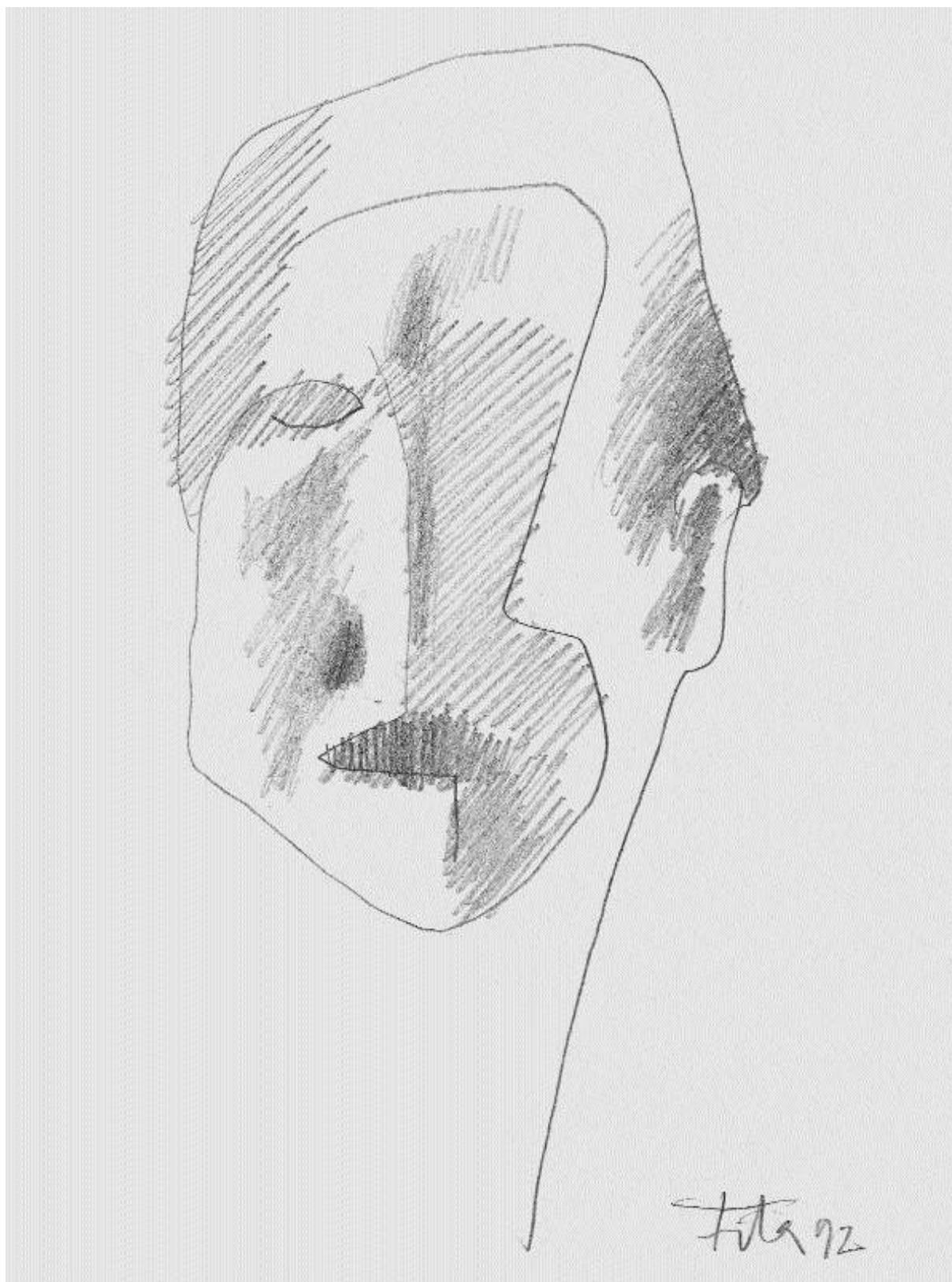

1992 Montserrat 21.
50 x 32,5 cm.
Barra blanca-paper
negre.

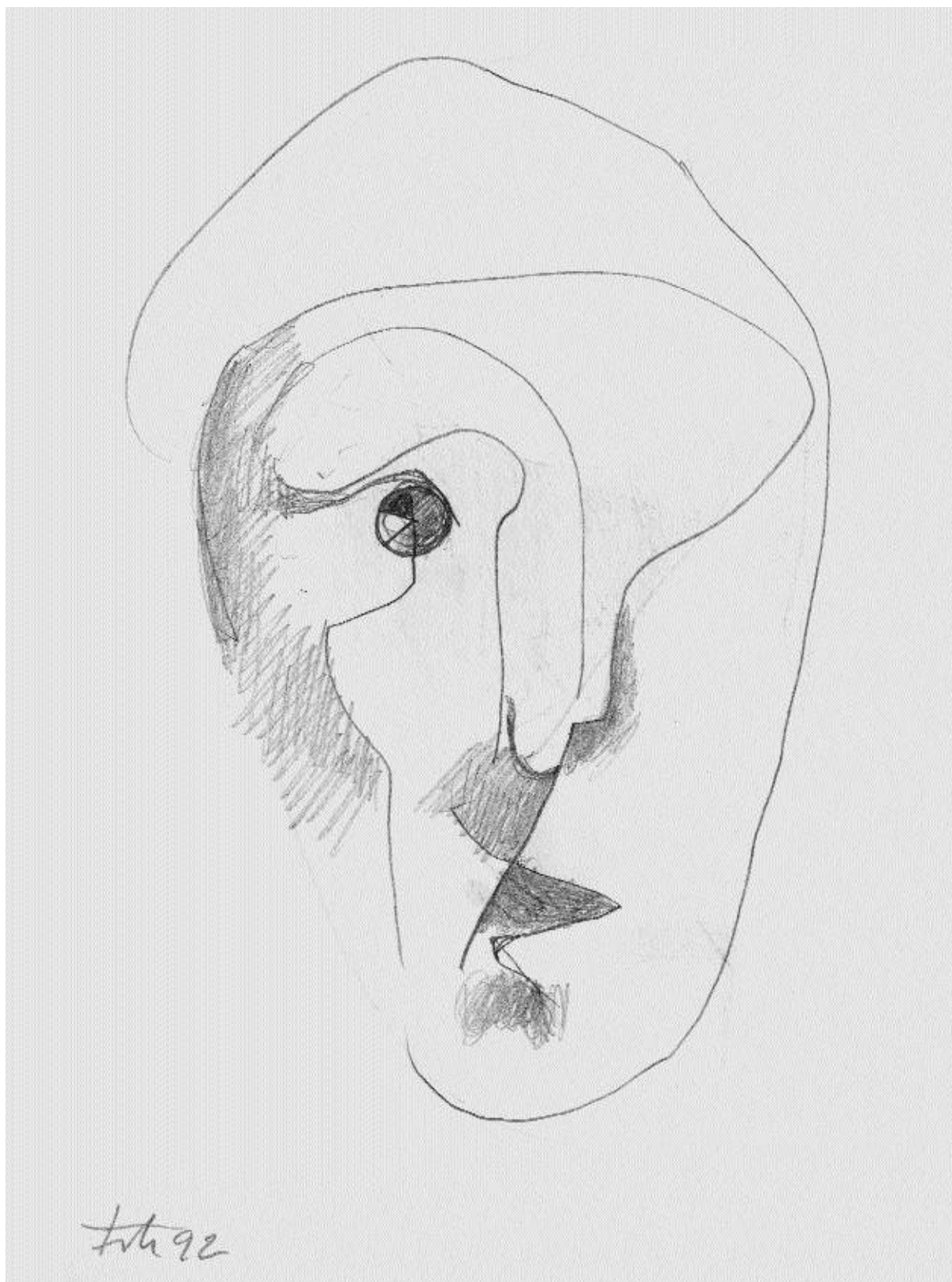
1992 Montserrat 20.
50 x 32,5 cm.
Barra blanca-paper
negre.

Si bé he mantingut sempre una atenció especial pels rostres, per captar i realitzar obres mentre tinc el model a davant, crec que és també molt interessant fer sortir rostres d'un joc especial, en el qual confies que de l'observació de la realitat, i amb una voluntat preparada per a entrar en l'espiral d'una folia creadora, s'entra en una aventura de la qual poden sortir rostres completament inesperats.

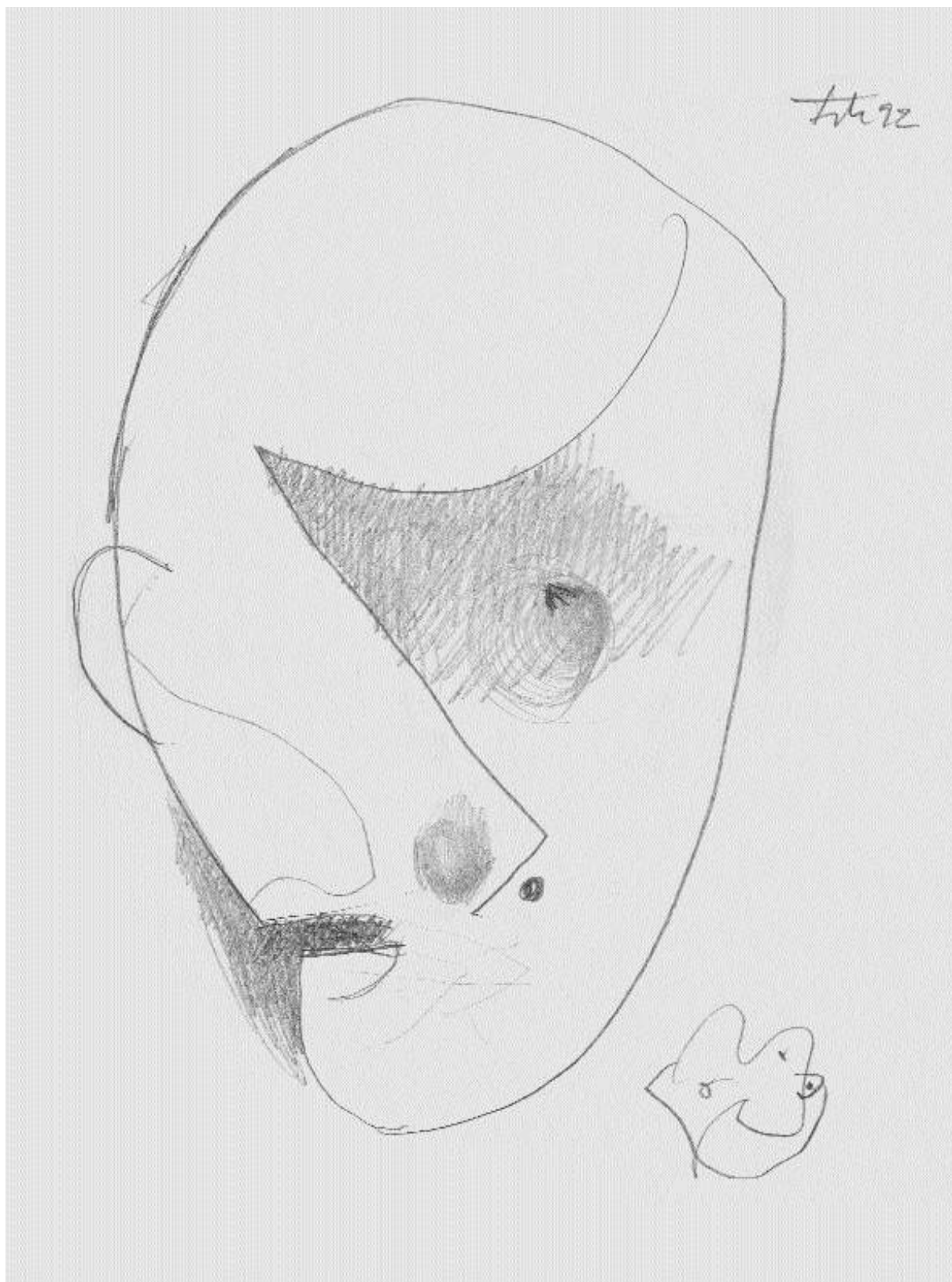
1992 *Bloc 317.*
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

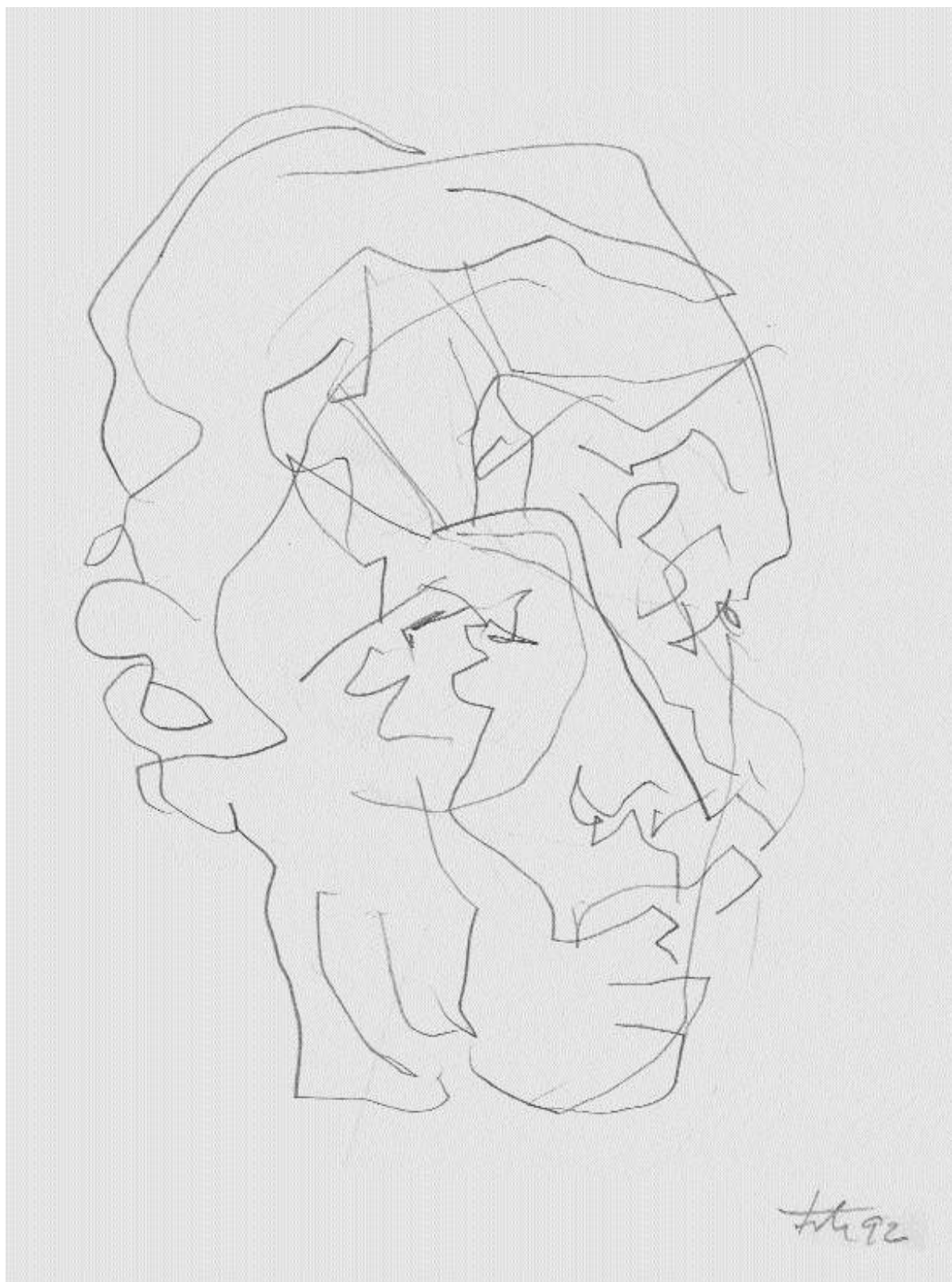
Tretze dibuixos del bloc 317, dels quals aquí es mostra una part. S'han escollit aquests perquè representen clarament l'interès d'aportació envers les cares. Mirant aquests dibuixos hom s'adona que un entès pot valorar l'esforç que representen aquests canvis i aventures. Sembla estrany que la gosadia i la transgressió siguin tan positives per a l'expressió artística. Caldria aprofundir en aquests croquis tan espontanis per tal d'extreure'n altres valors. Són aquí, i segur que se'n captarà la dimensió.

1992 Bloc 317.
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

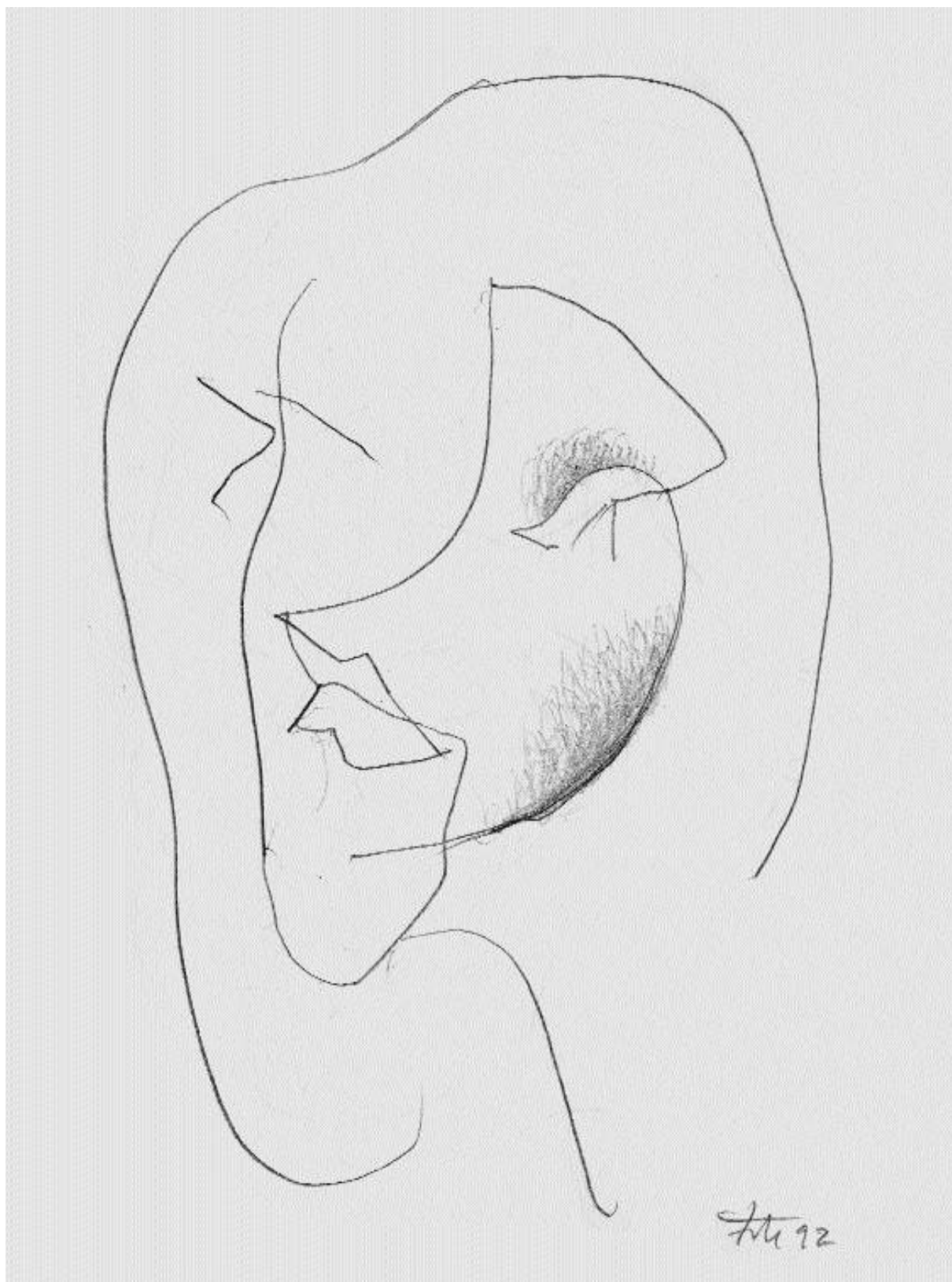

1992 Bloc 317.
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

1992 *Bloc 317.*
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

1992 Bloc 317.
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

1992 Bloc 317.
21,5 x 17 cm.
Retolador paper.

Estudis per a un autoretrat. Com es pot veure, vaig fer algun dibuix davant del mirall, i després en vaig seguir les derivacions. Aquí hi figuren solament aquests dos dibuixos per a donar entendre que el dibuix pot ser un bon mitjà per a començar per tal que la pintura comenci a prendre cos.

La pintura no pretén realitzar un retrat objectiu, en tot cas és un pretext per a treure de la realitat. Sens dubte que aquesta dèria meva que no cal abandonar la realitat, ans al contrari, ens pot ser molt útil per a ampliar els camps més diversos.

1993 Bloc 320.
17 x 24 cm.
Ploma xinesa.
Bolígraf-paper.

1993 *Autoretrat.*
81 x 60 (25-P).
Oli tela.

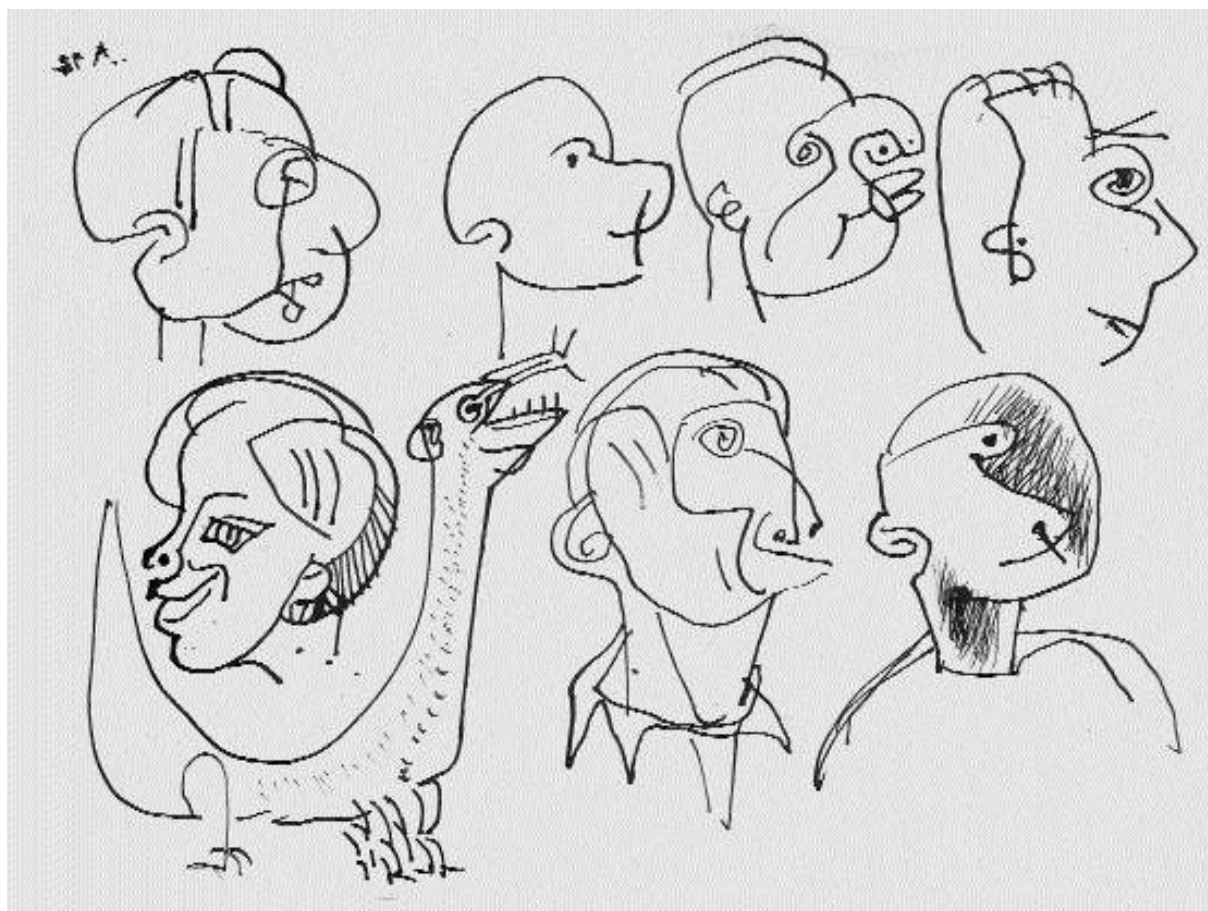

1993 *Bloc 317.*
21,5 x 17cm.
Bolígraf-paper.

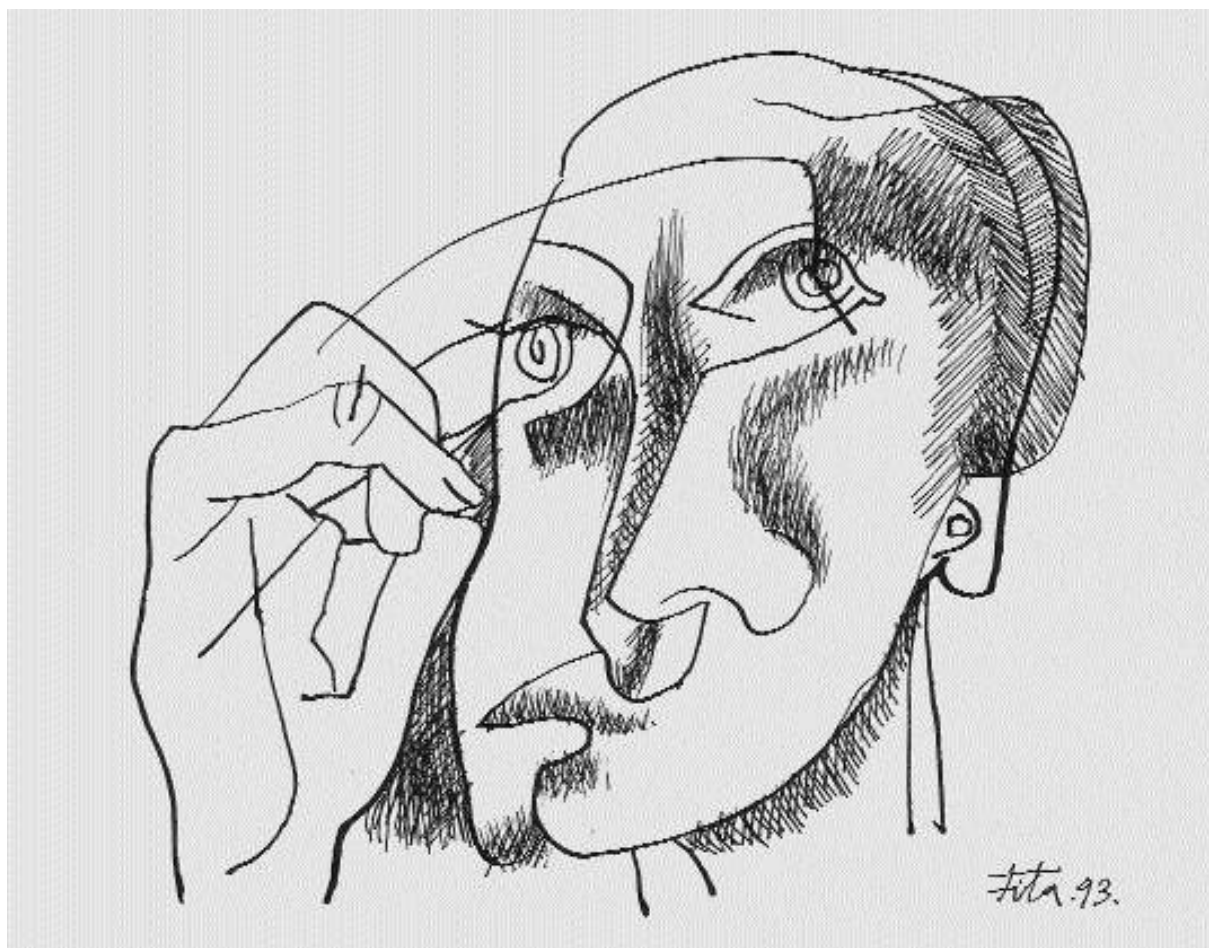
1993 Bloc 317.
21,5 x 17 cm.
Bolígraf-paper.

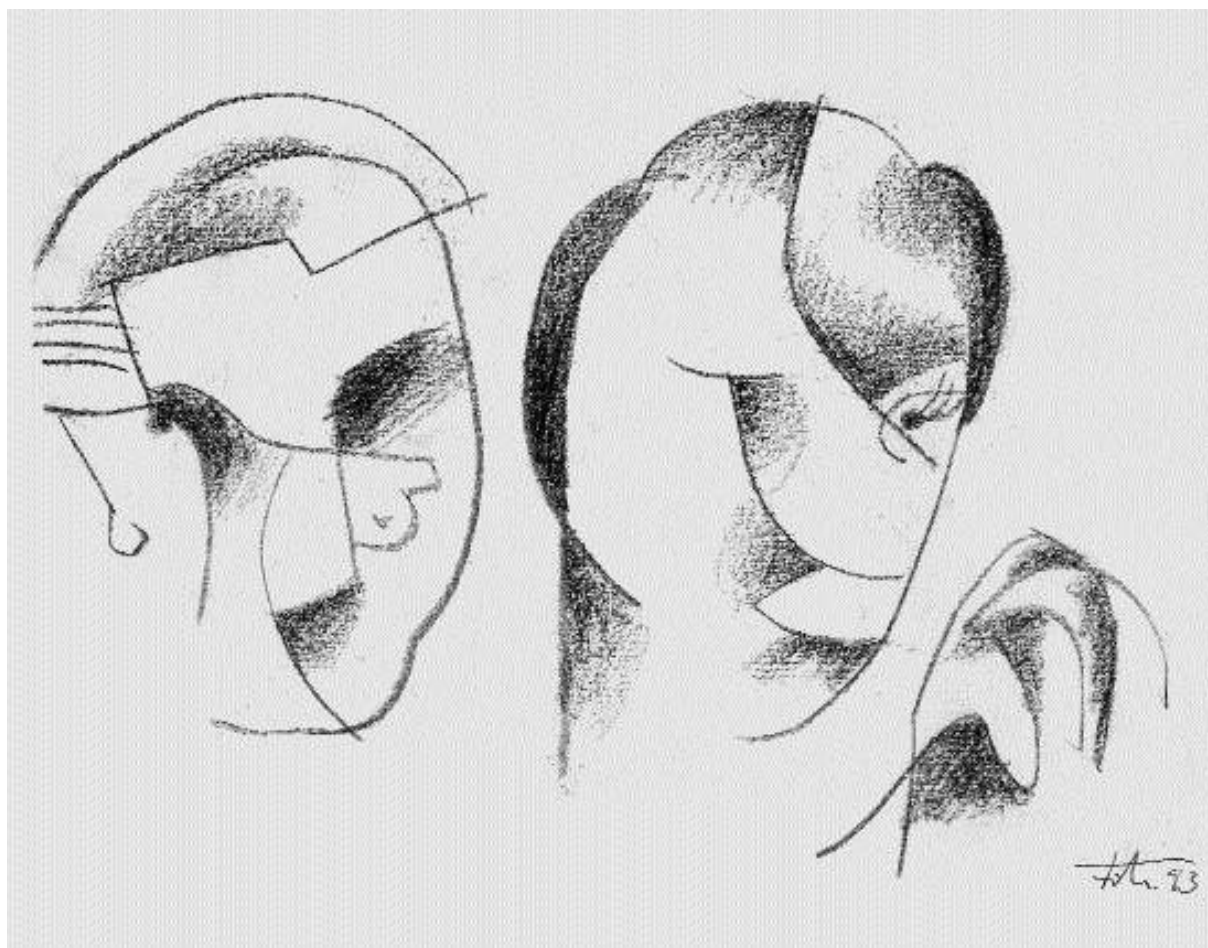
El bloc és una eina fàcil i senzilla on es pot encabir el que ens sembli, com si no poguéss donar a llum una cosa de valor. Però, amb el temps, això que semblava simplement un mitjà de tempteig esdevé una tasca de reforç dels mitjans plàstics. D'aquests dibuixos els blocs en van plens, però crec que mostrar-ne algun aclareix el suport del qual ens valem.

1993 *Bloc 250.*
17 x 20 cm.
Ploma xinesa paper.

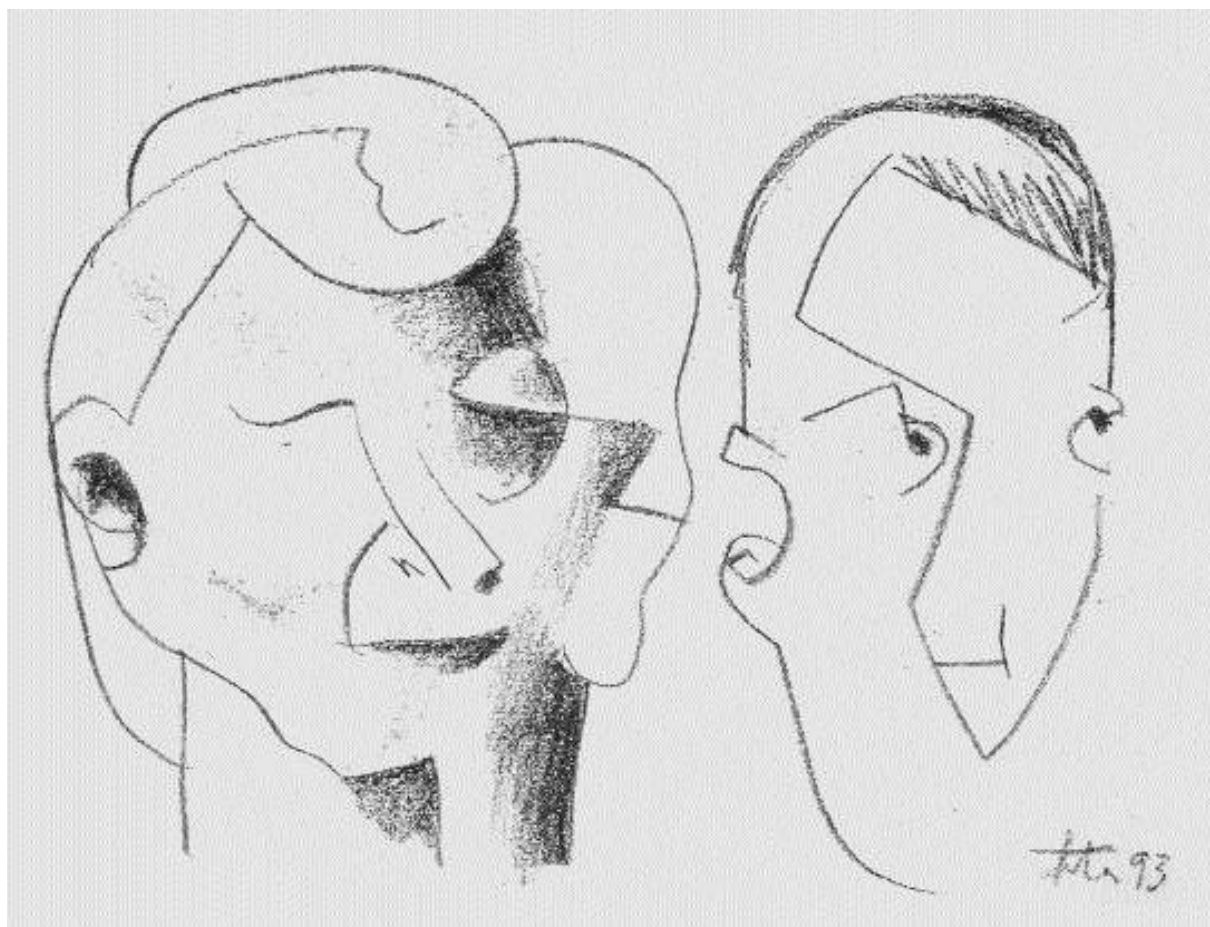
1993 Bloc 250.
17 x 24 cm.
Ploma xinesa paper.

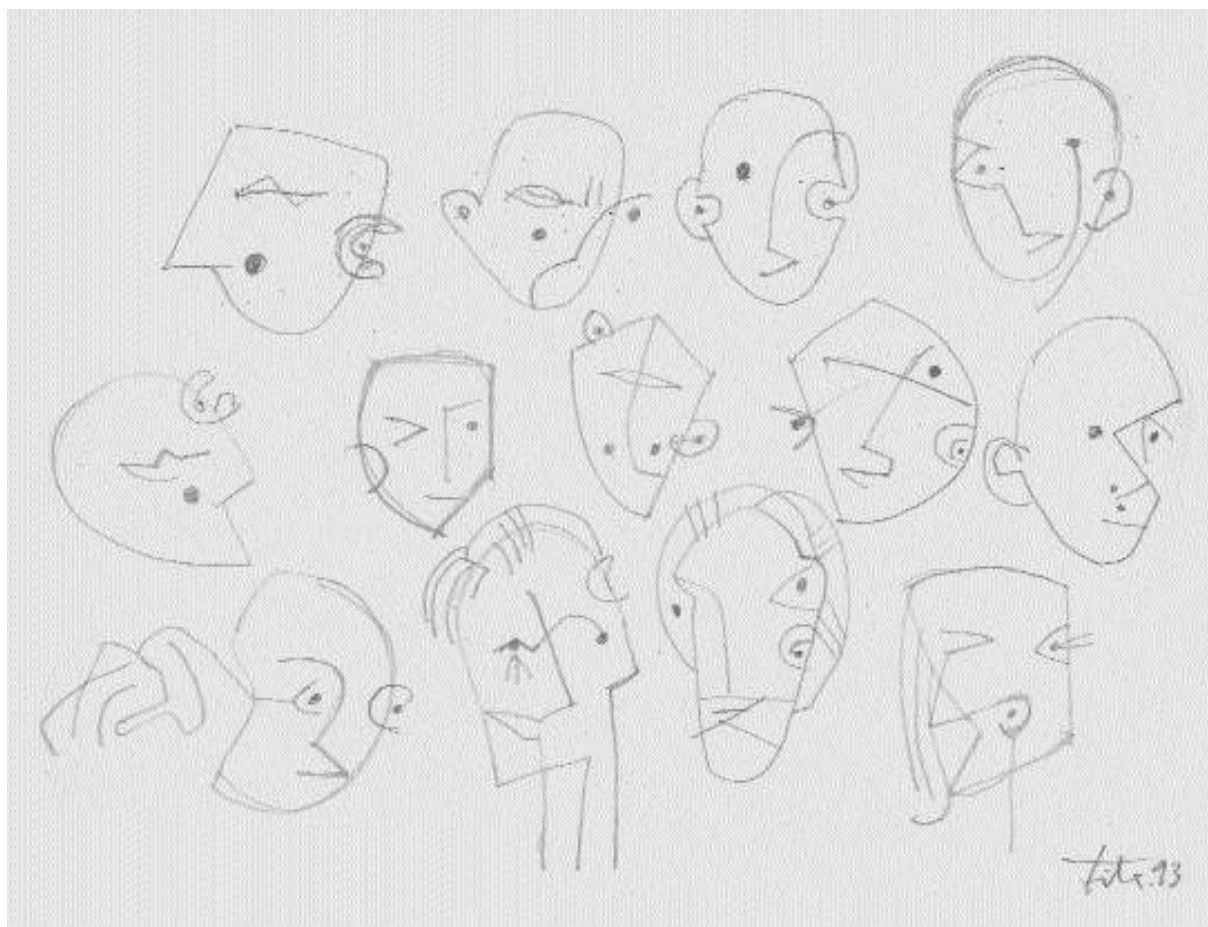
L'aventura de la fesomia i les derivacions que pot donar m'interessa moltíssim, i així he anat teixint una iconografia. És important d'entendre que, veient aquestes obres tan espontànies i directes, s'entén l'extensió del tema i el que pot donar de si. Jo crec en la llibertat i en la creativitat, i al mateix temps això fa evolucionar i generar possibilitats per a mi i per a altres.

1993 *Bloc 252.*
17 x 24,5 cm.
Barra sèpia-paper.

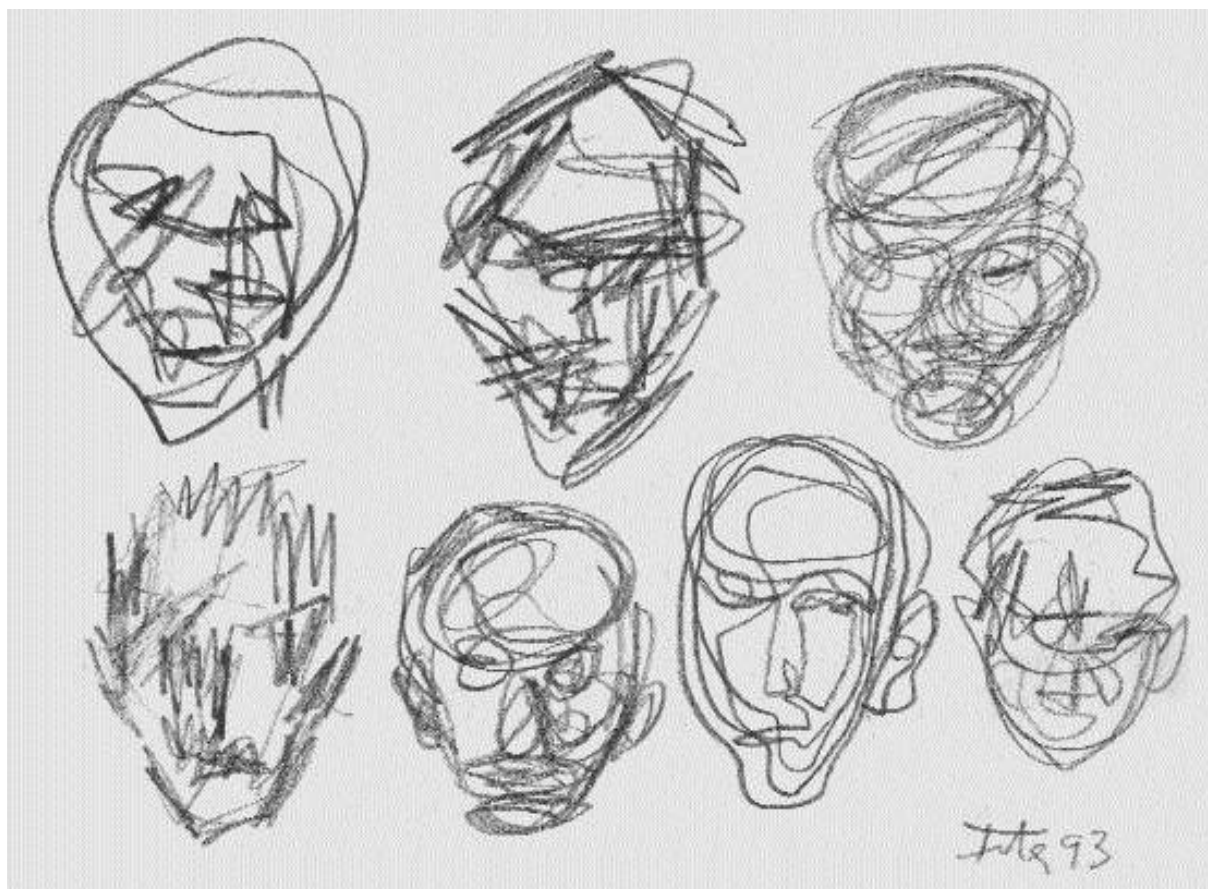
1993 Bloc 252.
17 x 24,5 cm.
Barra sèpia-paper.

És sorprenent la quantitat de semblants que podem representar: esquemàtics, turbulents... Com ens mostren aquestes pàgines, són molts els que podem comptar: dos-cents quinze caps solament en el quadern de dibuix 254. Això demostra la confiança que tinc en el tema. Voldria fer constar que si bé mirar l'obra d'altres artistes pot ajudar molt en aquesta incidència, el meu interès més fort és confiar que de dins nostre poden sortir imatges a manta, que no cal mirar els altres.

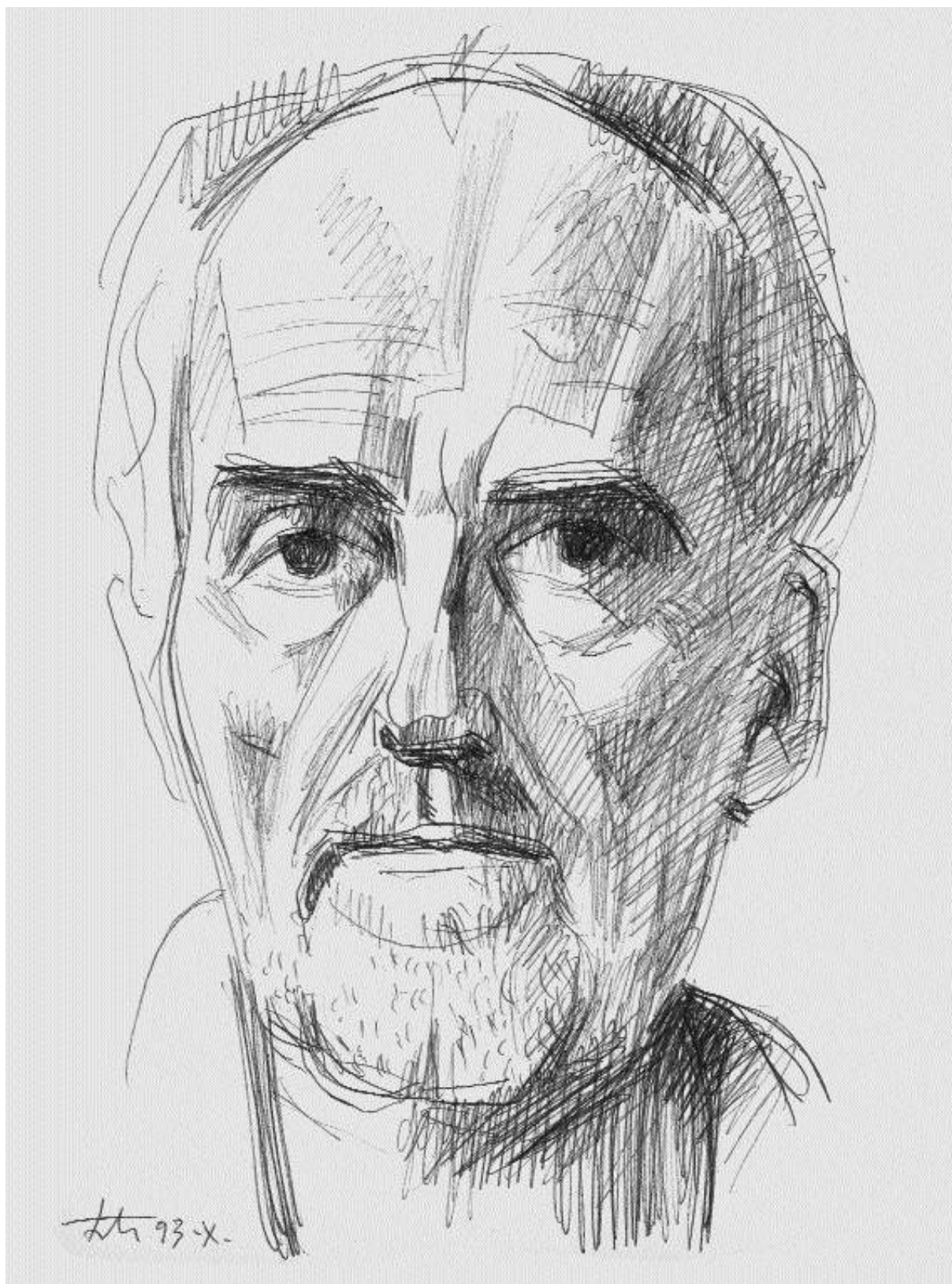
1993 Bloc 253.
17 x 24 cm.
Llapis plom.

M'agradaria que aquests croquis em servissin per a obres que puc arribar a fer, però la veritat és que quan arriba el moment es deixen per a altres coses que van empenyent, i aquest material queda reduït a aquest bloc. Però ara en donem compte en aquest llibre amb set tempteigs en una pàgina, i segur que serà útil pedagògicament per a d'altres.

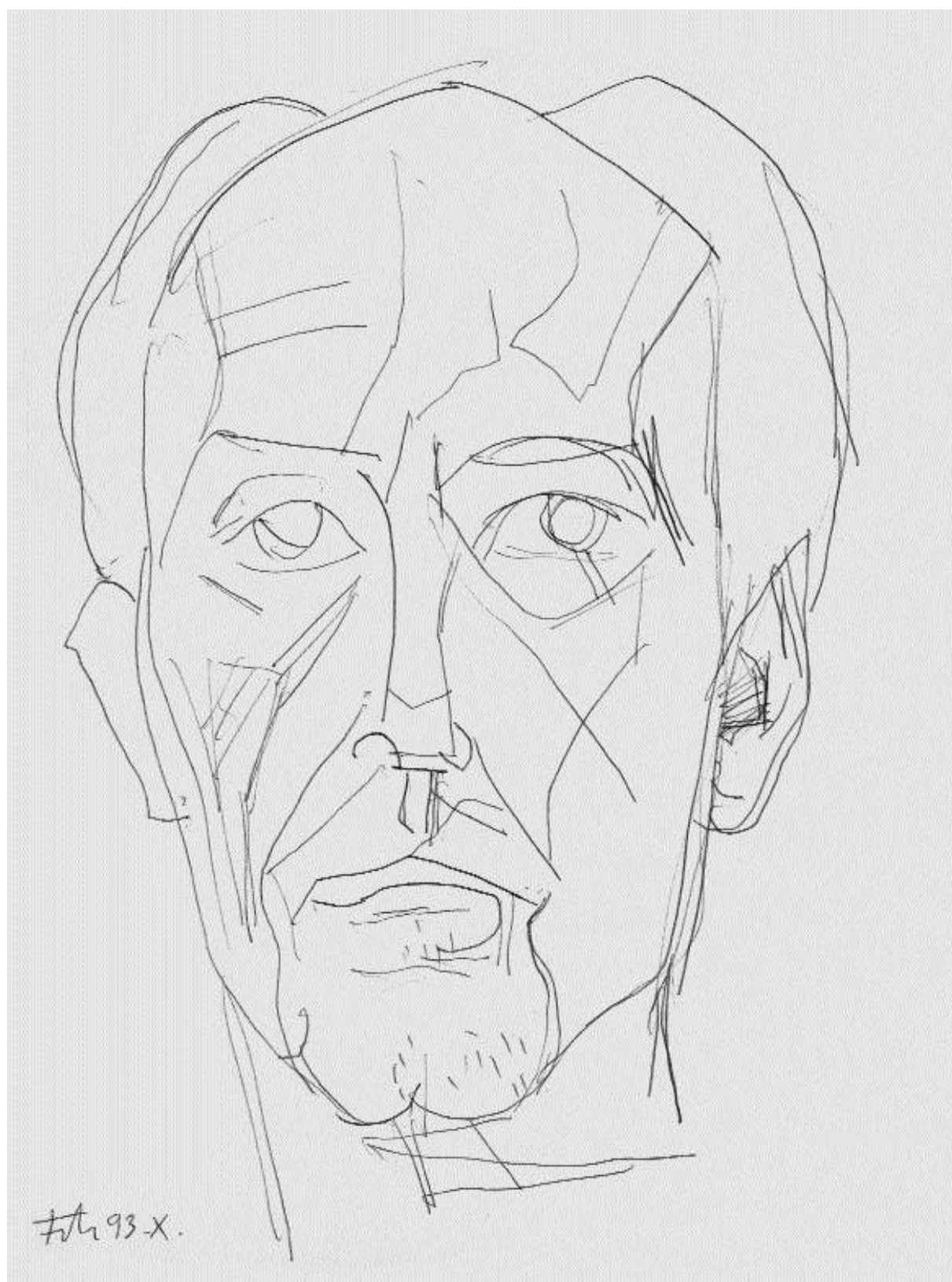
1993 *Bloc 254.*
 17 x 24 cm.
Barra sèpia paper.

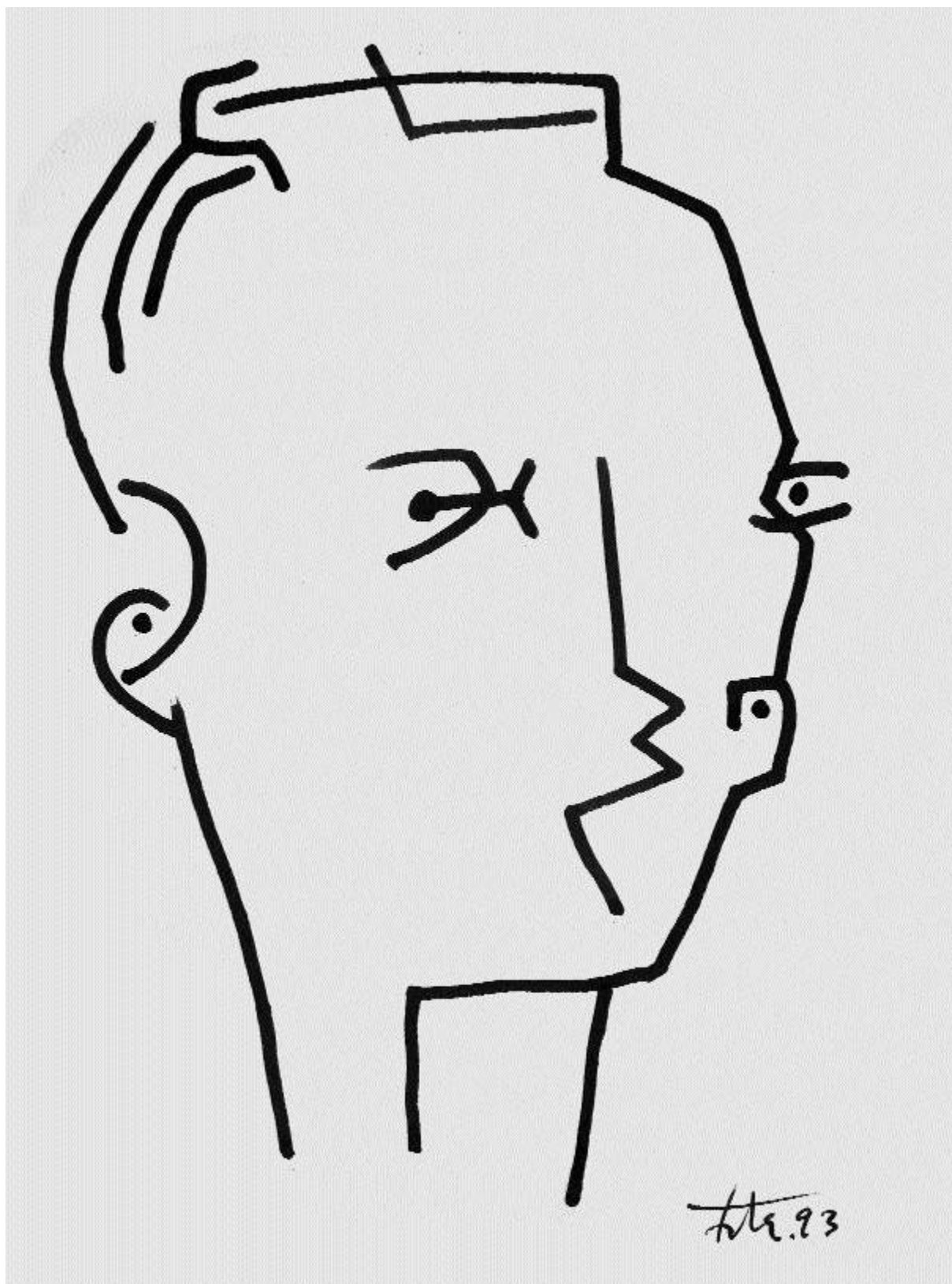
Cal no perdre de vista la realitat, i aquests dos autoretrats ho mostren. La veritat és que estaria molt content de disposar d'un model, tant d'home com de dona, noi o noia o gent gran. El cas és que m'he adonat que jo he estat el millor model que he tingut a l'abast, un model obedient com ningú, que m'ha permès estudiar la realitat, a partir de la qual es troben tantes coses, com veiem tant en un dibuix com en l'altre, en els quals traiem aspectes i trets de puixança que cal entendre i verificar. L'obra explica millor que la lletra escrita.

1993 *Bloc 258.*
Autoretrat.
24 x 17 cm.
Bolígraf-paper.

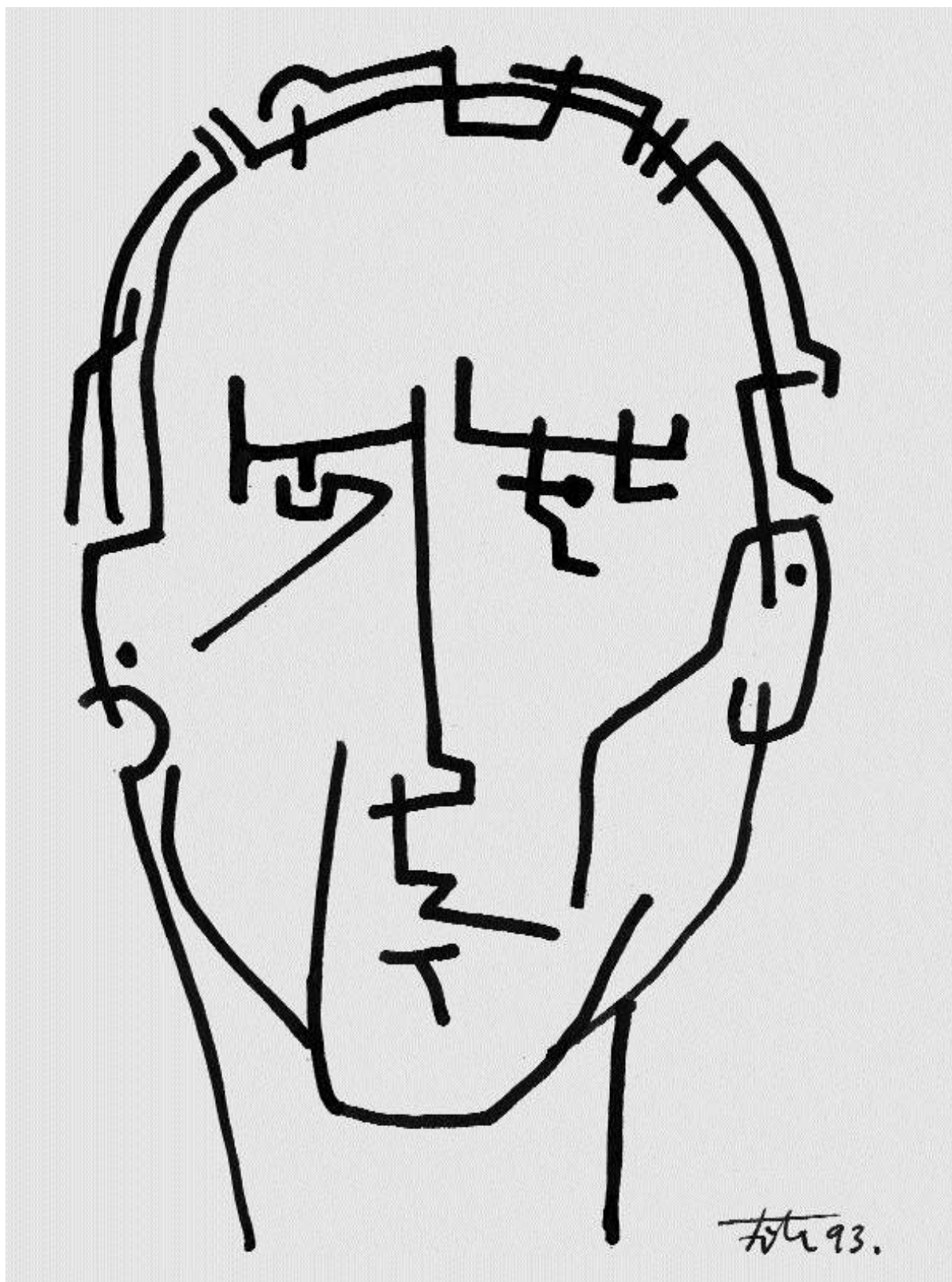
1993 *Bloc 258.*
Autoretrat.
24 x 17 cm.
Bolígraf paper.

Si utilitzem un estri determinat, com una ploma rodona amb tinta xinesa, ens obliga a un cert traç, però sempre hi ha la voluntat de deixar-se portar cap a noves solucions o troballes, vivint amb la curiositat i l'atenció necessàries per a fer més gran una aventura artística. Hem d'estar atents a com s'interpreten uns cabells, una orella, una cara en general, i encara que ens adonem que ja de per si és un rostre que queda, l'aplicació i la insistència poden desenvolupar encara més cadascun d'aquests dibuixos.

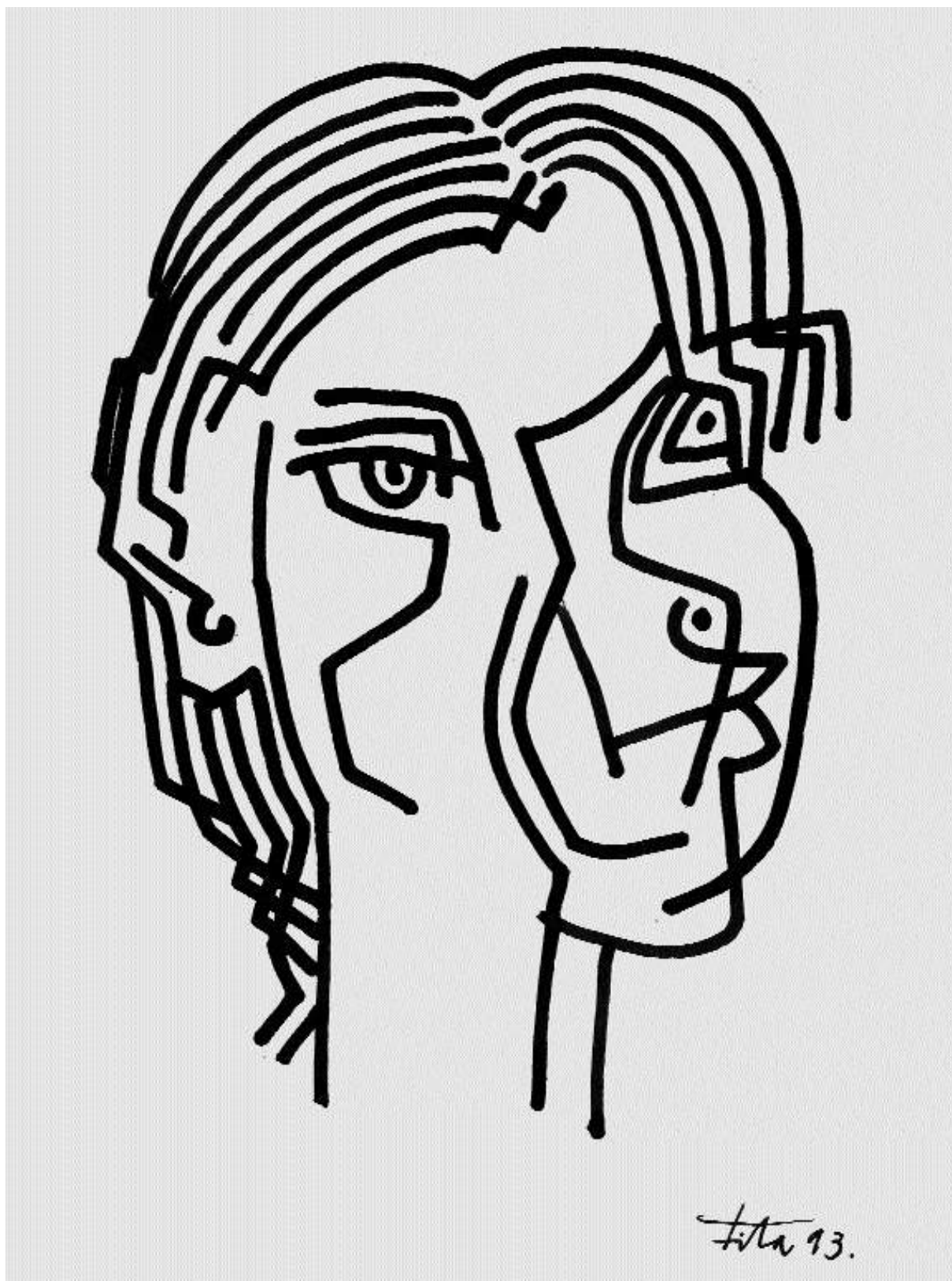
1993 Bloc 319.
24 x 17 cm.
Ploma rodona, xinesa paper.

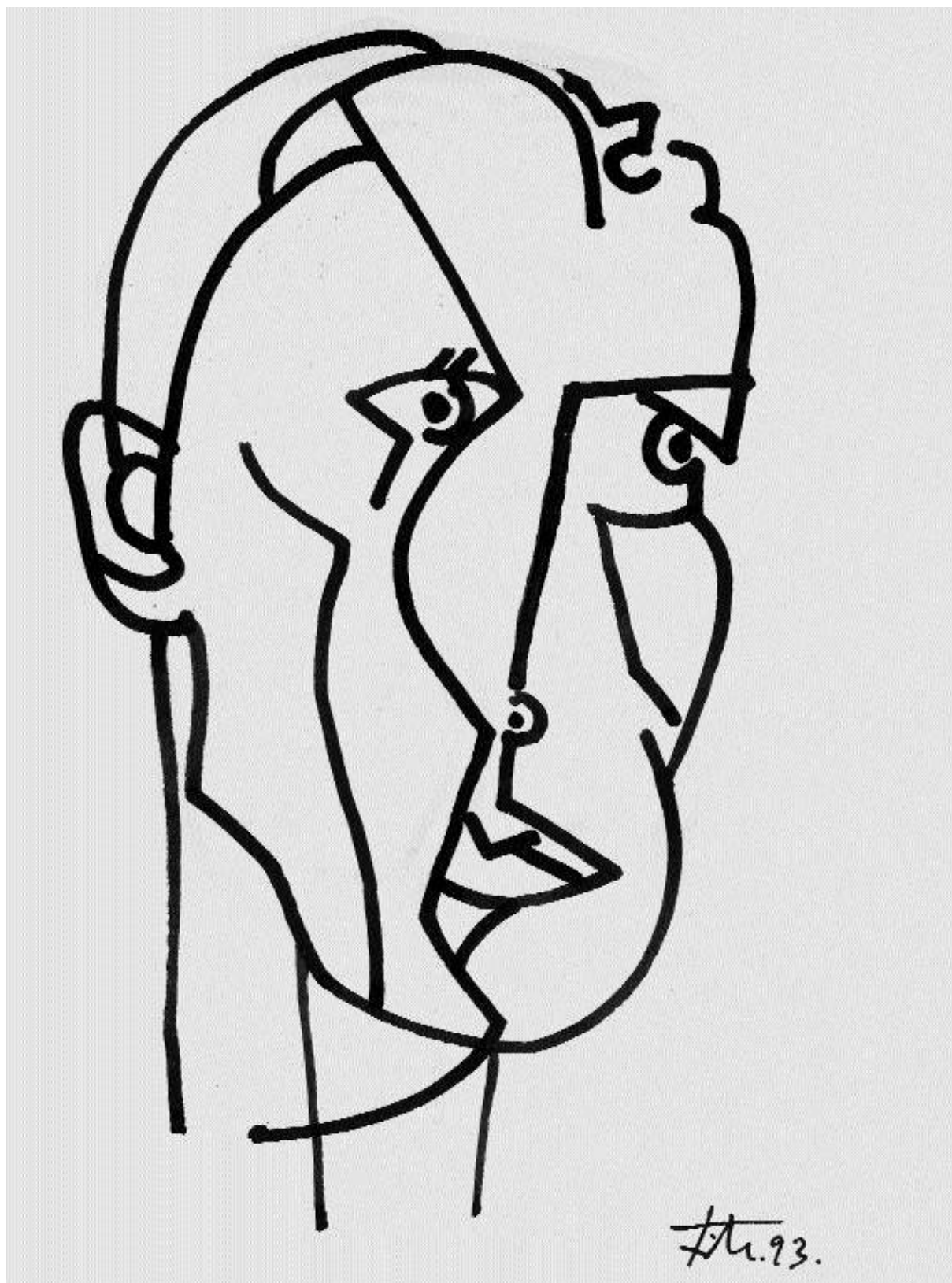
El traç de la ploma rodona té més dificultat a l'hora de fer les corbes que les rectes, i només això ja porta a un grafisme diferent del llapis o qualsevol altre mitjà. Encara que les moltes obres d'aquest bloc provenen d'un mateix impuls, que és el d'un tema molt concret, la manera de vestir-lo el fa infinit. És molt inquietant desconèixer allò que som, tot el que podem donar i el que podem treure de dins nostre.

1993 Bloc 319.
24 x 17 cm.
Ploma rodona-xinesa.

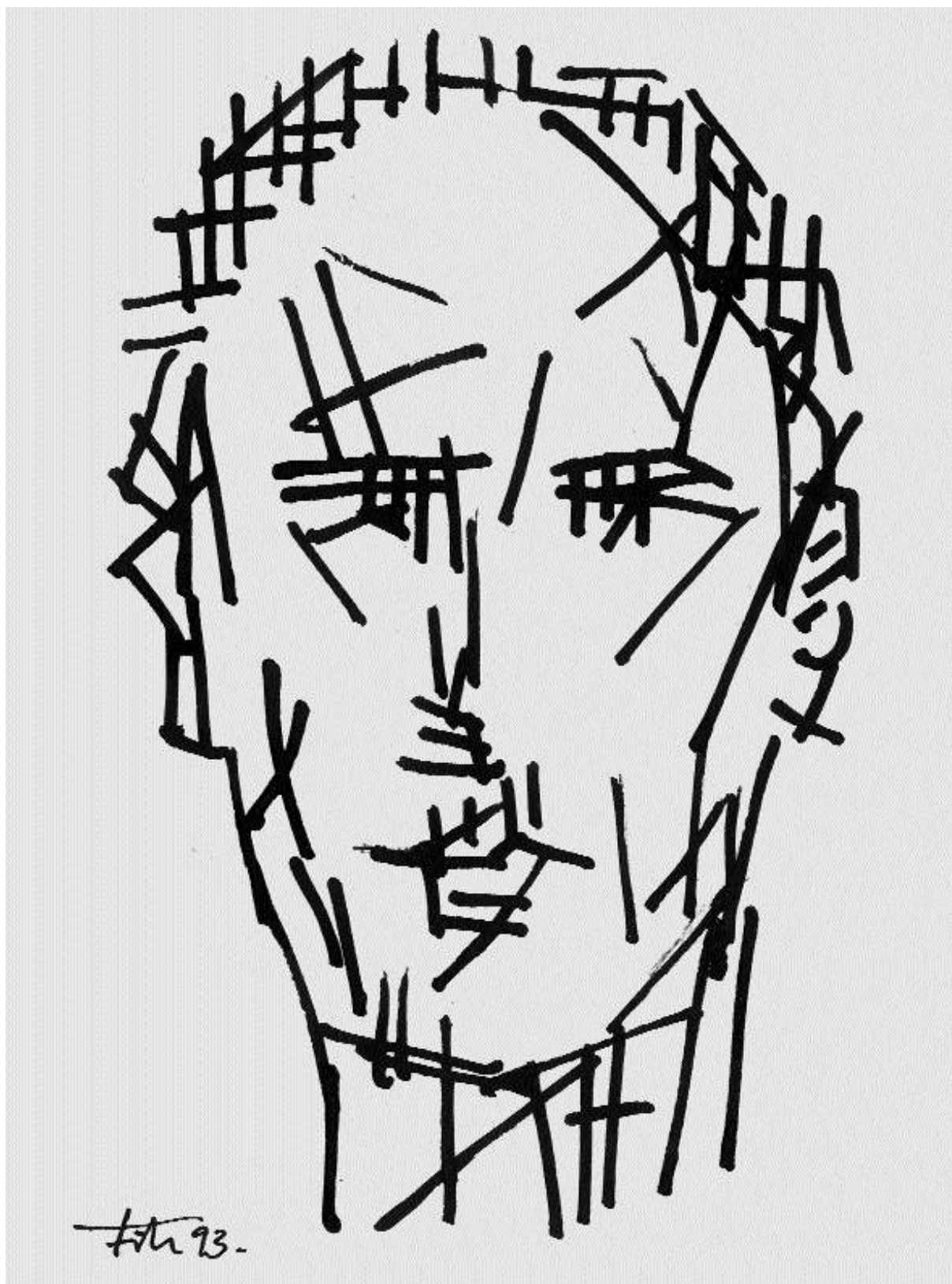

1993 Bloc 319.
24 x 17 cm.
Ploma rodona-xinesa.

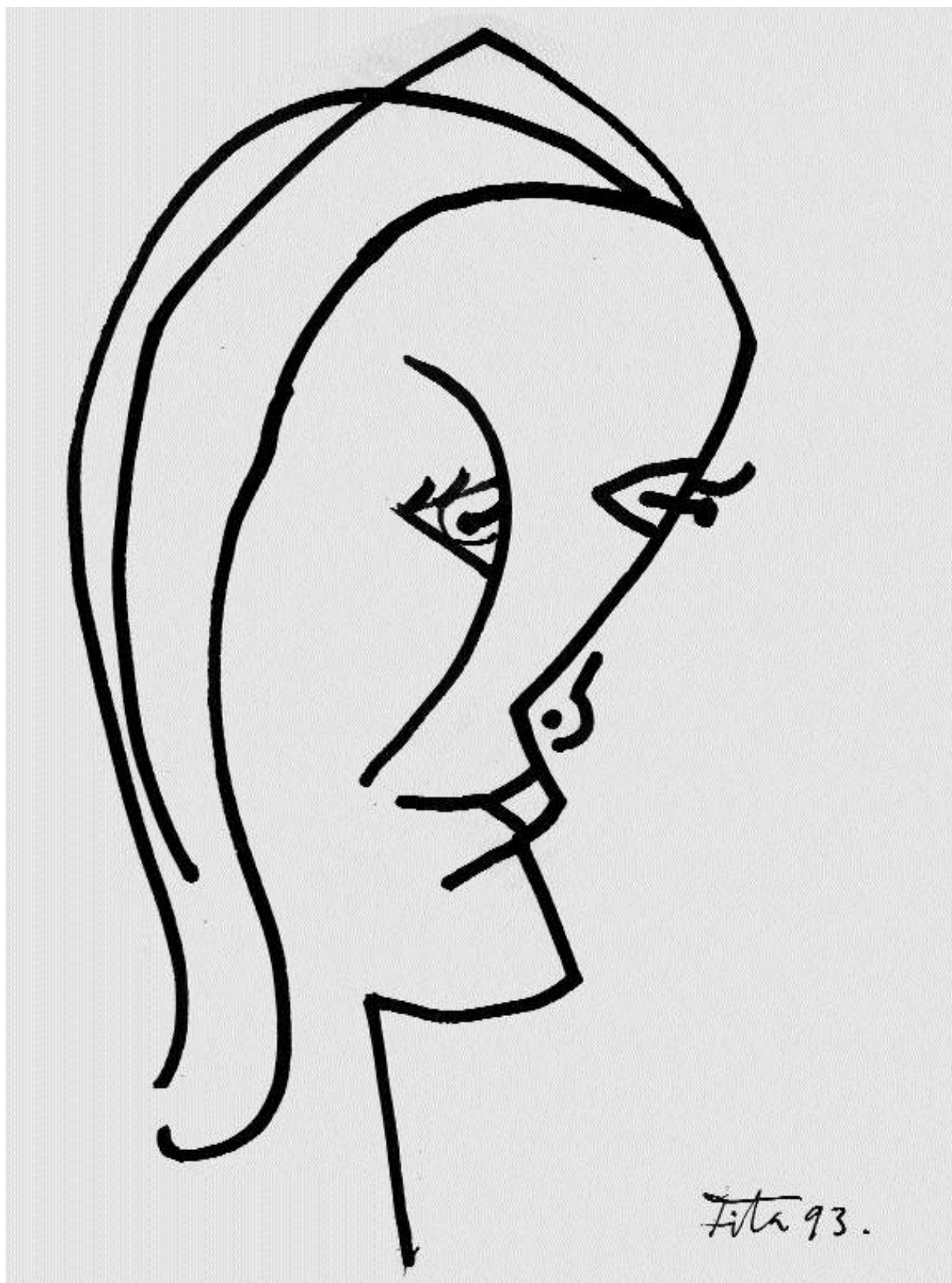

1993 *Bloc 319.*
24 x 17 cm.
Ploma rodona xinesa.

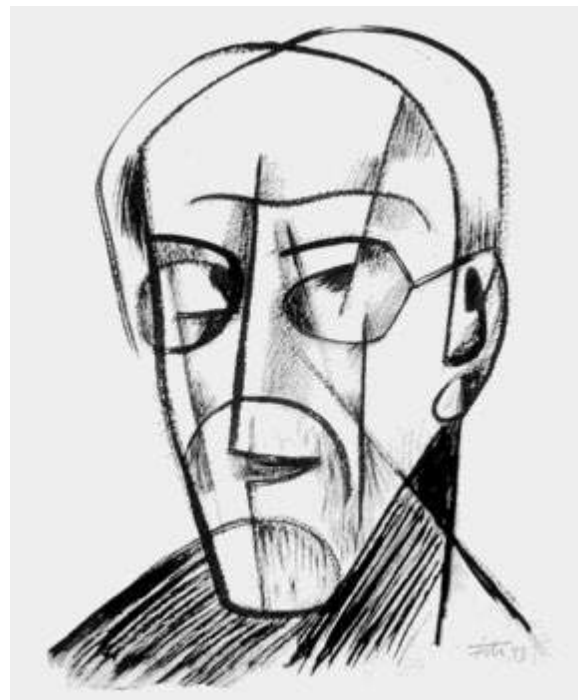
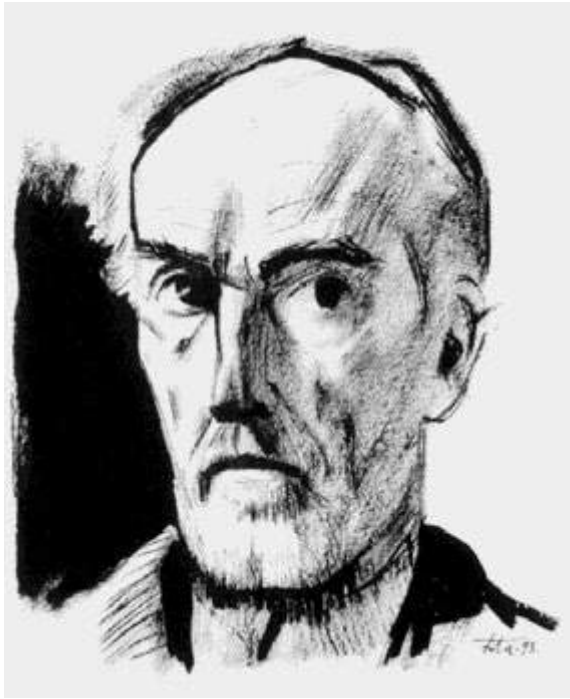

1993 *Bloc 318.*
24 x 17 cm.
Ploma rodona-xinesa.

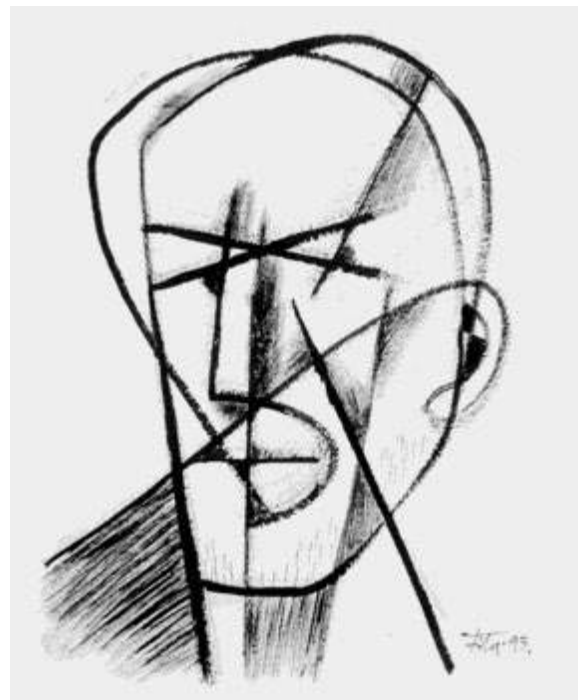
1993 Bloc 318.
24 x 17 cm.
Ploma rodona-xinesa.

M'agrada capir el fet que les obres poden tenir diferents orígens, i que tots ells poden ser igualment vàlids. Cal entendre que la realitat, amb el seu ampli ventall, ens pot ajudar molt donant-nos pistes per a la nostra exteriorització. És ben curiós de veure que, tot i que la realitat és molt concreta, es mostra imprecisa en el moment d'enunciar-la. L'ombra té un naixement difícil d'assenyalar: on acaba la llum d'una part de cara? Són les ganes de concretar, de precisar, el que va definint l'obra, com es pot veure en el primer d'aquests autoretrats fets amb pinzell i tinta xinesa.

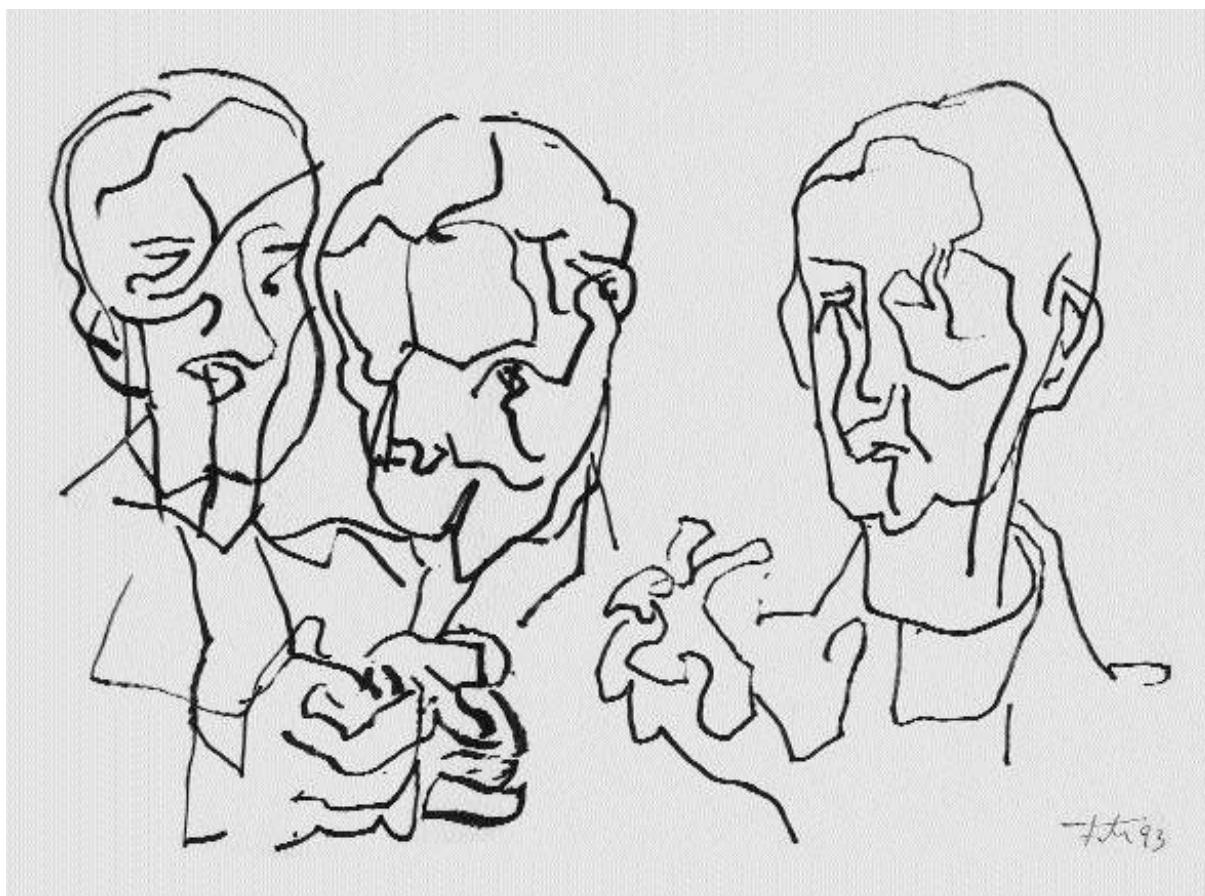
1993 Autoretrat 1-2-3-4.
36 x 28,5 cm.
Pinzell-xinesa.

Aquests mitjans són prou contundents per a portar-nos ells mateixos les solucions que es concreten en els autoretrats. Aquestes obres estan concebudes sense voler perdre el lligam de la realitat, tendeixen a contundències i simplificacions de formes. En tenir-les a la vista, amb tot el seu conjunt, es pot entendre quina ha estat la manera de captar-les. Unes línies es fan persistents, i unes altres tenen variacions o desapareixen. Aquesta tendència a simplificar i esquematitzar és un senyal de voler reduir a solucions simples allò que veiem en les fessomies i en les altres coses. Si l'esforç fos al revés, generaria un altre concepte que deixo per a altres moments.

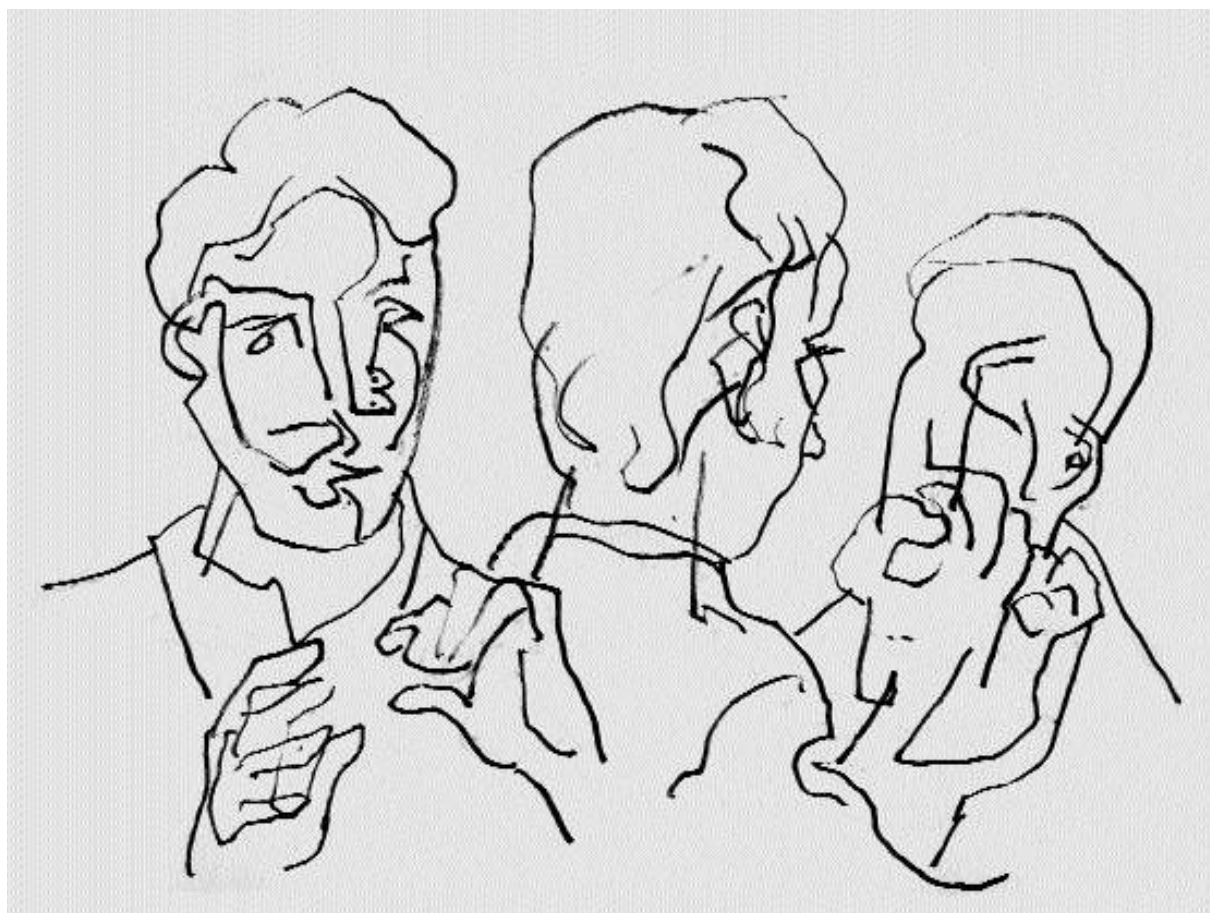
1993 Autoretrat 5-6-7-8.
36 x 28,5 cm.
Pinzell-xinesa.

Dibuixos de cares i mans que semblen néixer del dubte i les imprecisions. Són fets amb una canya i tinta xinesa, deixant-se endur per la incertesa i per un coneixement no concret d'aquestes figures, amb un traç que sembla no poder sortir de l'estat de confusió que provoca el que s'està fent. Però, tot i amb aquestes limitacions, les pistes són vàlides per a engrandir l'empresa que em correspon i que m'invita.

1993 Bloc 320.
17 x 24 cm.
Retolador paper.

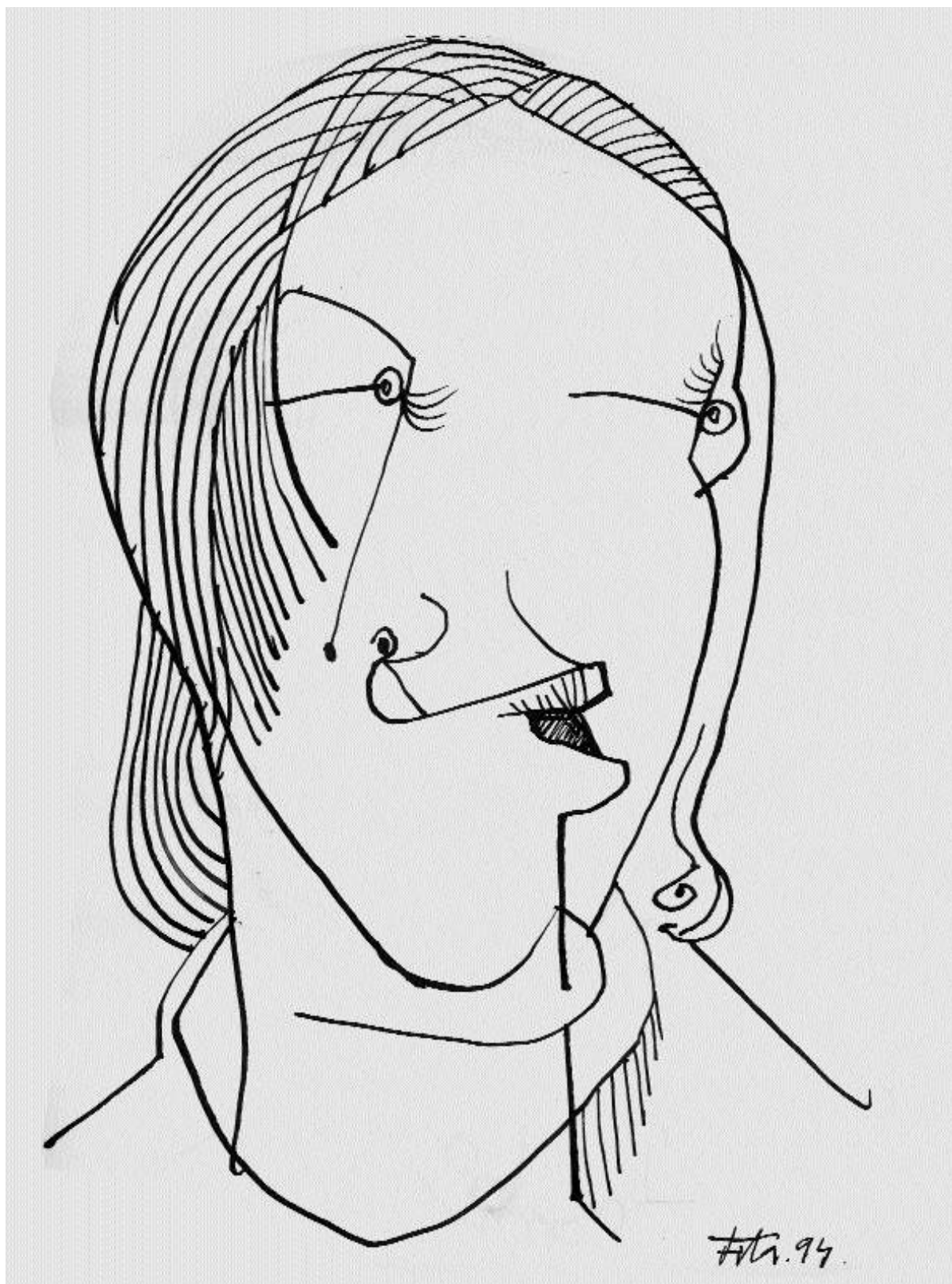
1993 *Bloc 320.*
17 x 24 cm.
Retolador paper.

En els meus blocs apareixen cares d'una manera molt desordenada, però el cas és que hi surten perquè no deixo de valorar-les com un tret molt important entre els humans. Un bolígraf movent-se ràpidament i vagament va marcant zones en què es defineixen parts d'un visatge confús i deformat.

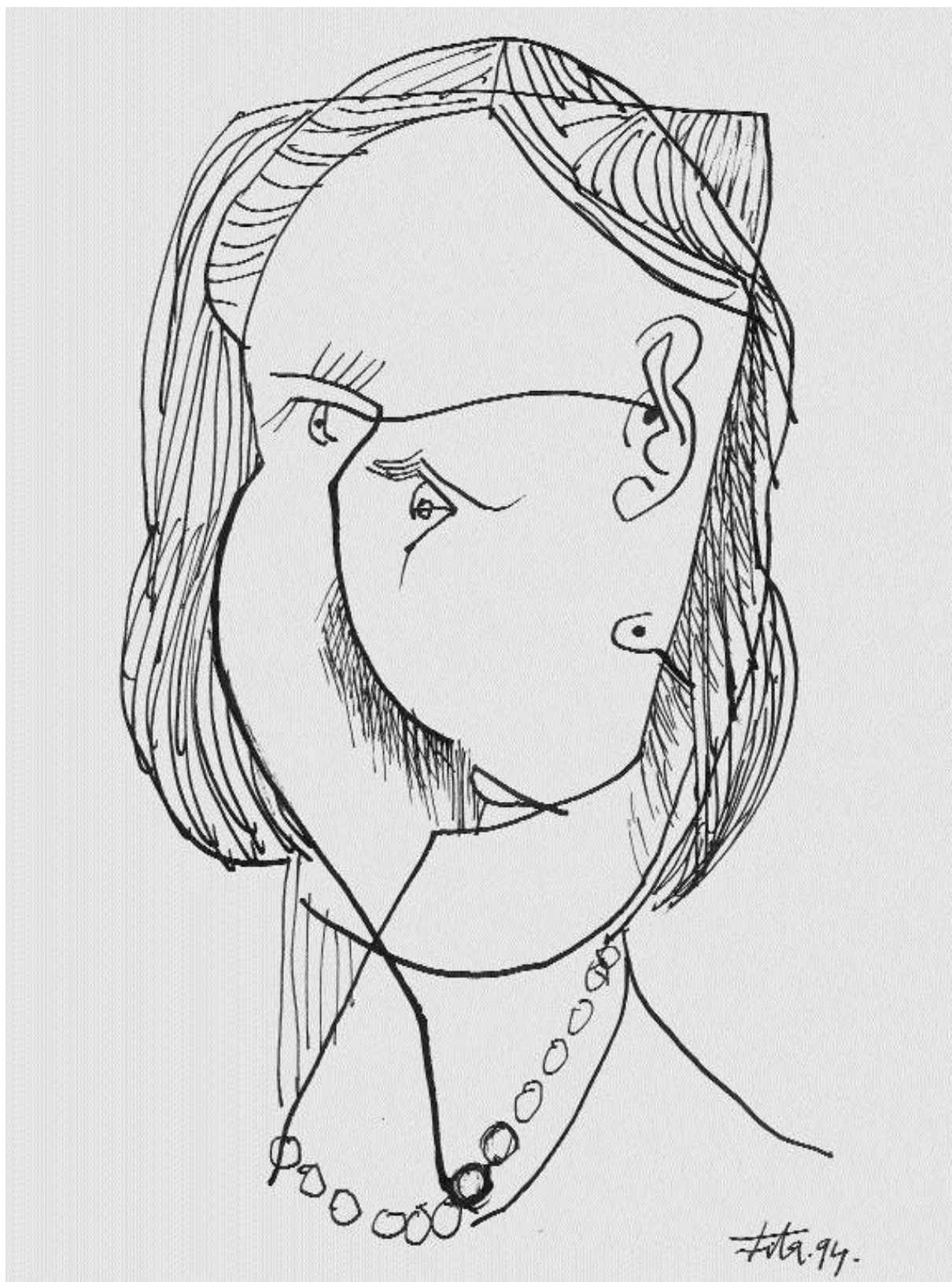
1994 Bloc 263.
24 x 17 cm.
Bolígraf paper.

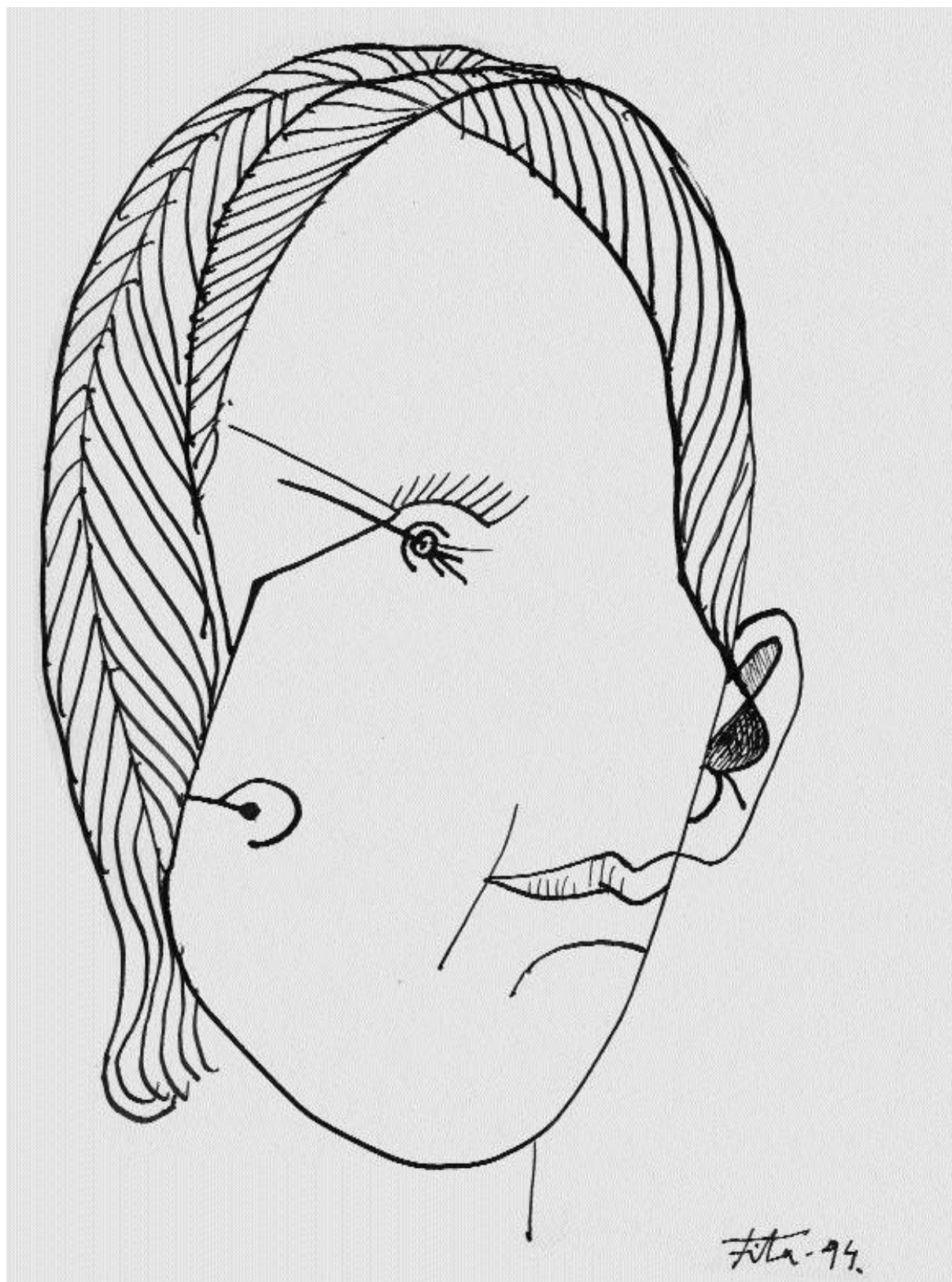
Aquestes fesomies femenines, fetes amb ploma i tinta xinesa, presenten la ironia com a tret diferencial, que és també un mitjà per a fer més àmplia l'expressió. Però no és cap burla, ans al contrari, és el desig de donar i valorar altres aspectes. La veritat és que em plau molt entendre la diversitat, i afegiré que em voldria recrear en moltes d'aquestes iniciatives que aquí queden assenyalades.

1994 Bloc 264.
24 x 17 cm.
Ploma xinesa.

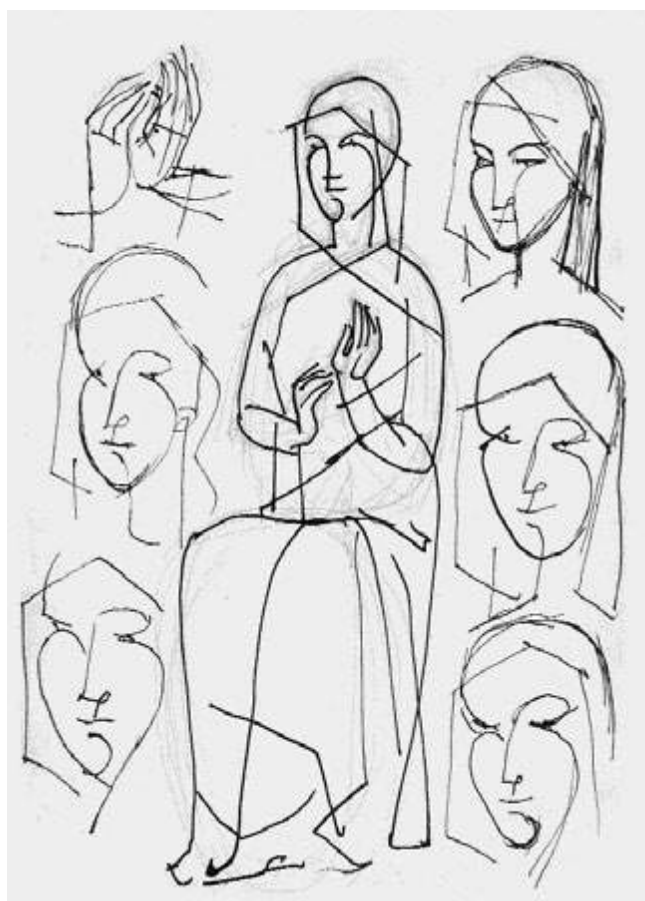
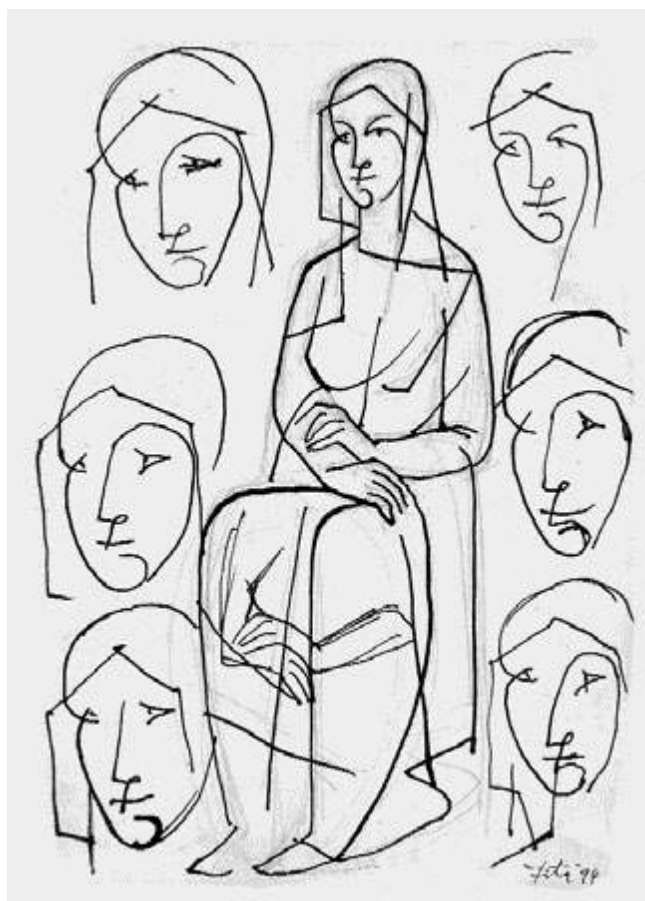

1994 Bloc 264.
24 x 17 cm.
Poma xinesa.

1994 Bloc 264.
24 x 17 cm.
Ploma xinesa.

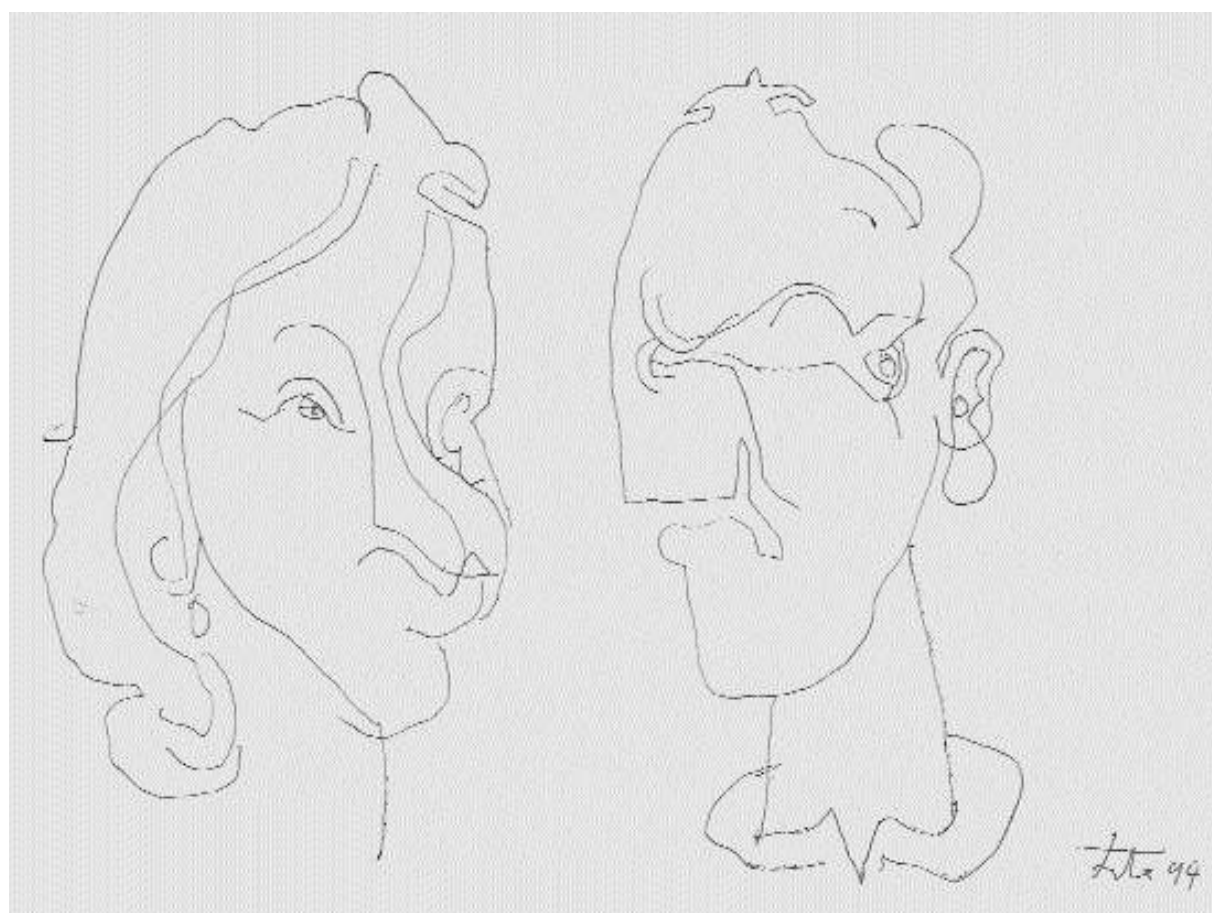
1994 Bloc 265.
24 x 17 cm.
Ploma xinesa.

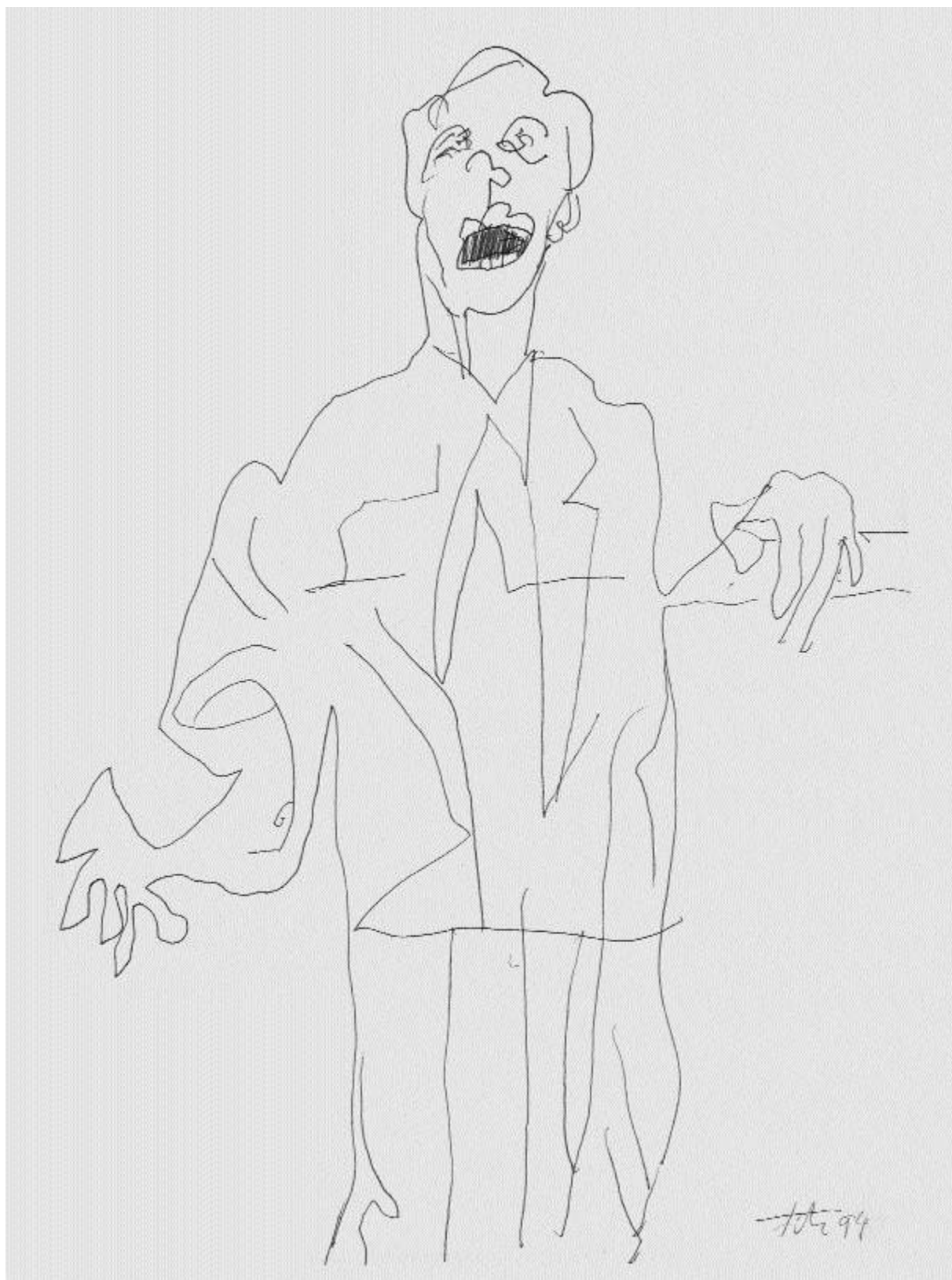
També pensant en una obra integrada, com seria un timpà per a l'entrada dels Apòstols de la catedral de Girona, prenem consciència de la importància de la faç, tal com veiem en aquests dos fulls de bloc: aquest seguit de cares que pretén cercar una solució simple i adequada per a la tècnica de gravar una planxa de pedra polida, on es destaca per clar el seu dibuix. En aquest cas es tracta d'anar ajustant els trets, tant pel que fa a les figures com a la cara. De fet, la motivació que m'ha menat en l'exercici de l'art és el fet de poder servir, de ser un complement en aquestes obres privades o públiques a fi d'oferir la meua voluntat de ser útil, d'aportació creativa. Per a mi, el principal museu és estar al servei de les persones. Si bé aquí es mostren dues pàgines, són moltes altres en tot el bloc que estan dedicades a aquest timpà, amb cares de la coronació de Maria.

1994 *Projecte Timpà.*
Coronació de Maria.
 20 x 30 cm.
Guix escatola.

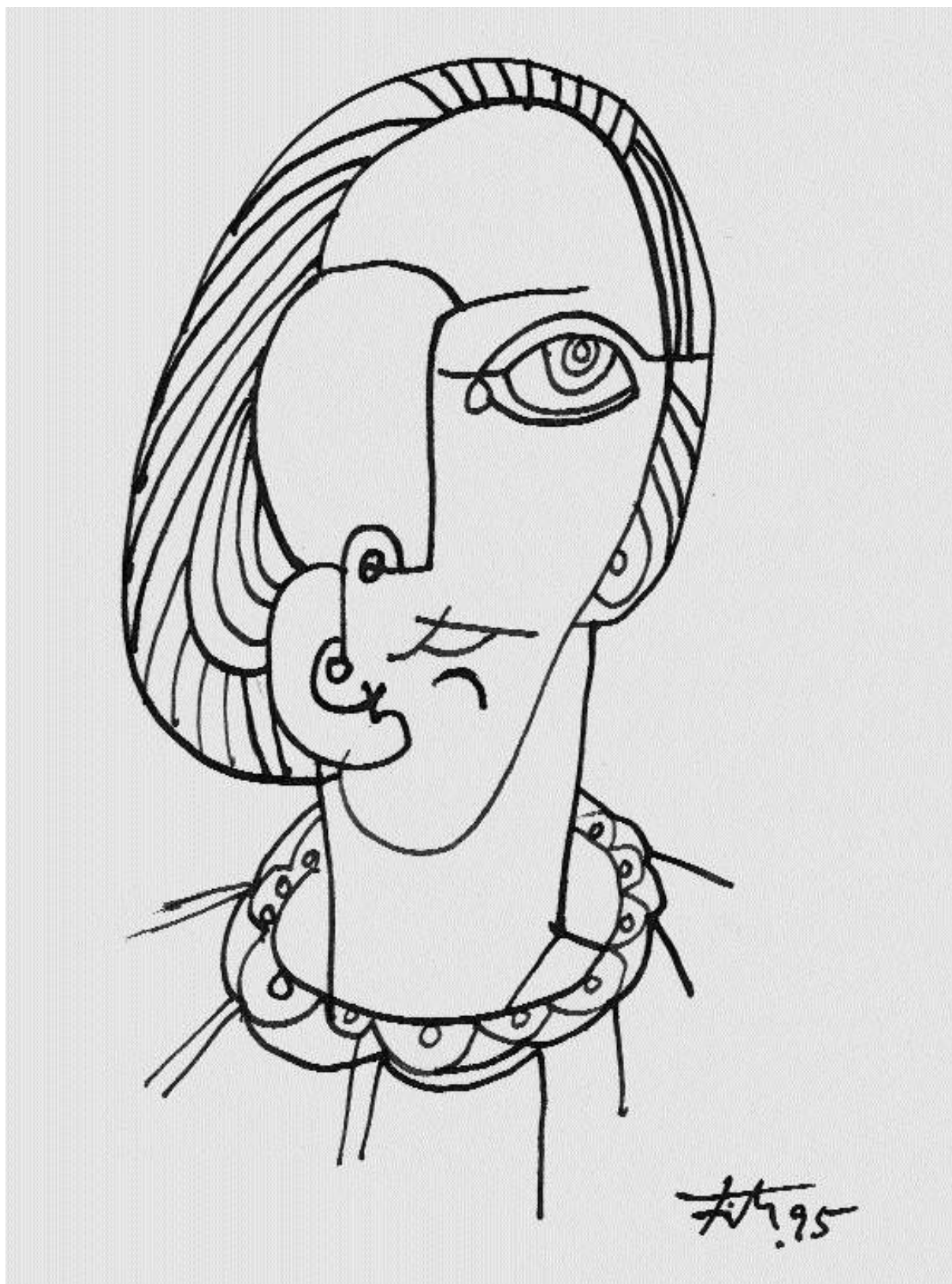

1994 Bloc 267.
17 x 24 cm.
Retolador xinesa.

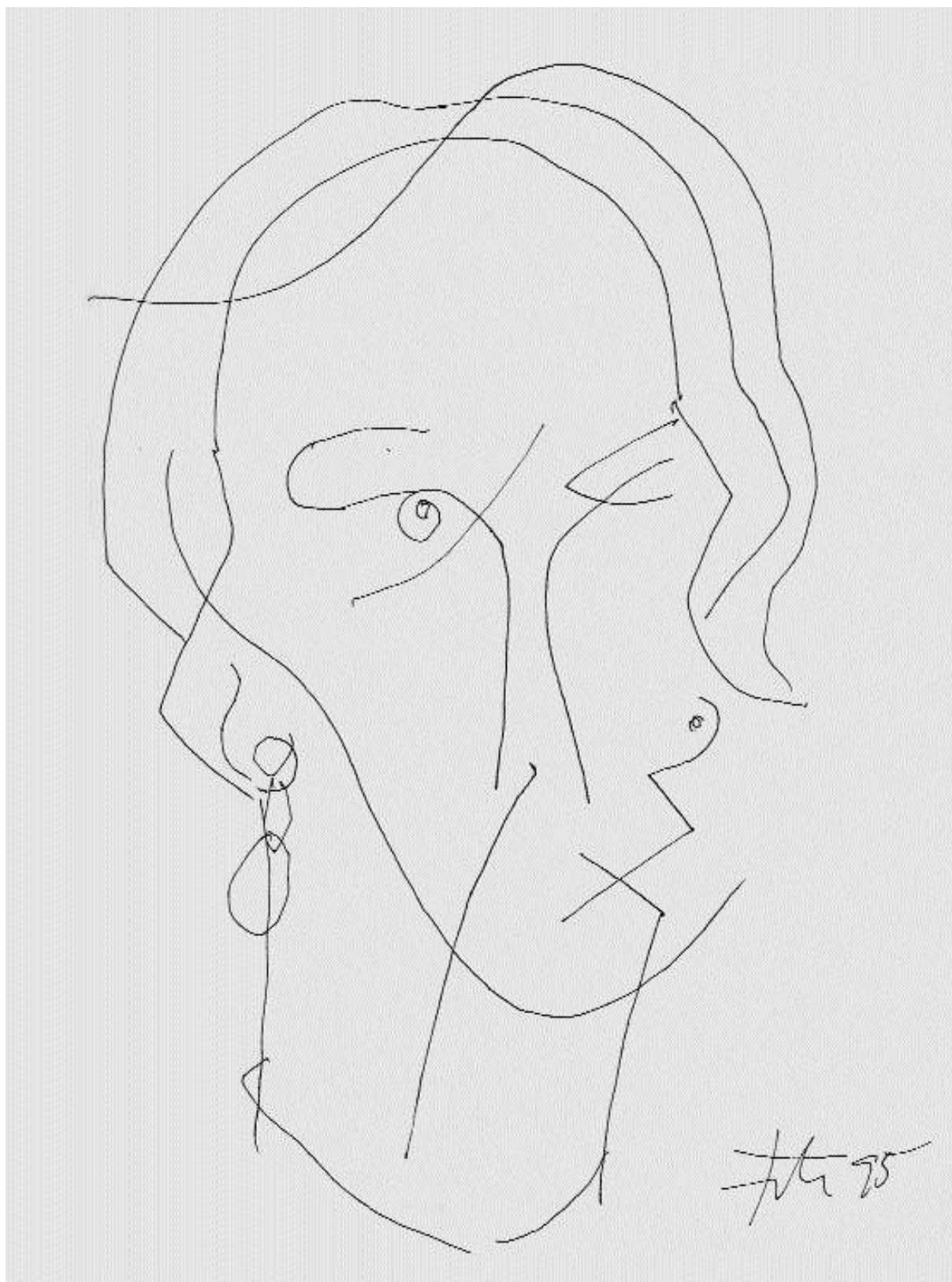
1994 Bloc 267.
24 x 17 cm.
Bolígraf paper.

Aquests croquis, tant els del 1994 com els del 1995, donen fe dels meus tempteigs per tal de valorar i descobrir allò que puc donar respecte a aquest element de comunicació que és la persona. Per a mi, les actuacions més desenfadades aporten molts aspectes d'interès, i el que aquí es mostra és una petita part del molt que contenen aquests qua-

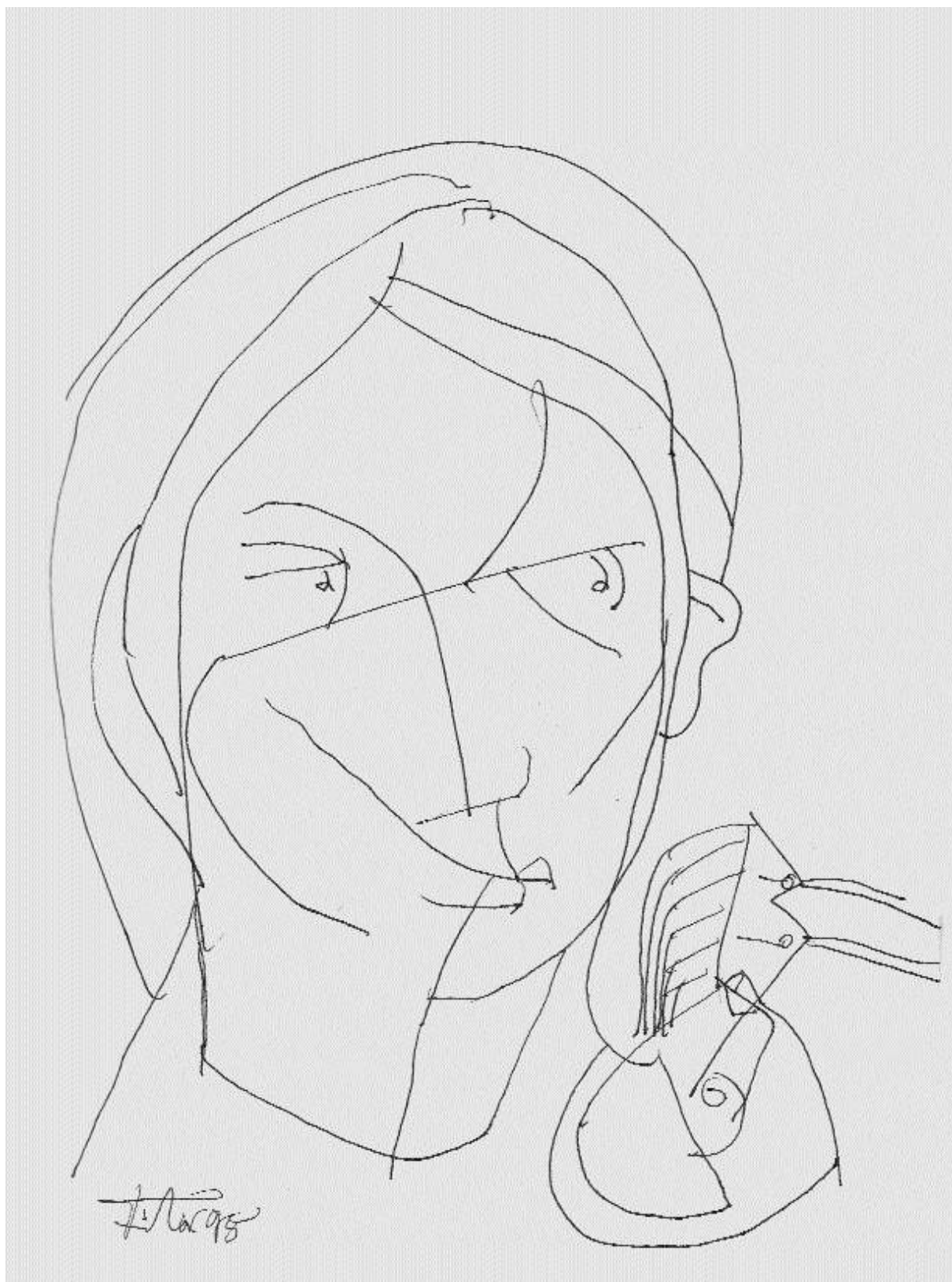
1995 Bloc 272.
20 x 15,5 cm.
Ploma xinesa paper.

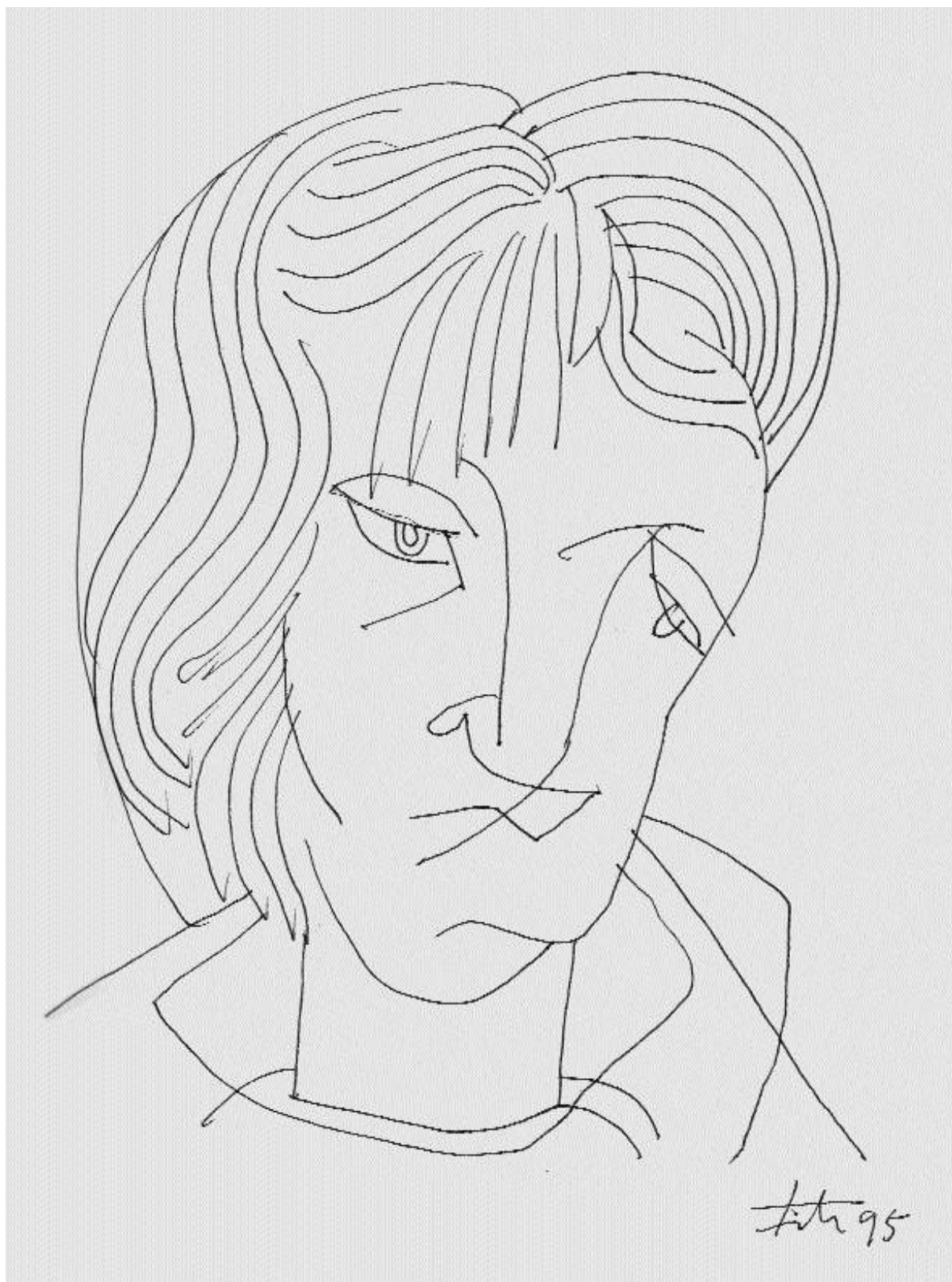
derns d'apunts de tota mena. És així doncs que al llarg d'aquests deu anys que aquí s'ensenyen han anat degotant diversos aspectes del que ha estat la meva tasca, i crec que està molt clar l'interès que aquests croquis tenen per a mi.

1995 *Bloc 272.*
20 x 15,5 cm.
Rotulador-paper.

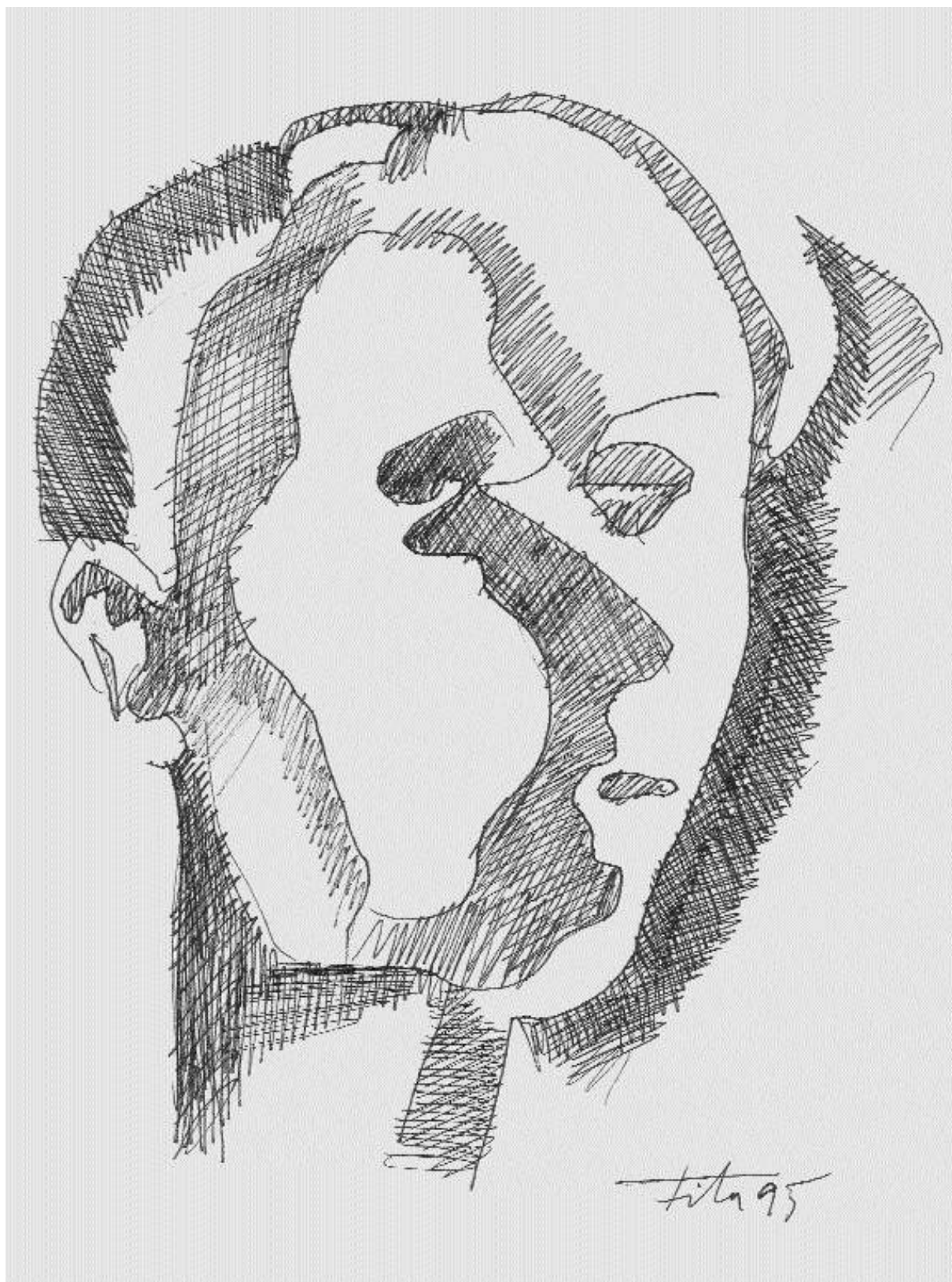

1995 *Bloc 272.*
20 x 15,5 cm.
Bolígraf paper.

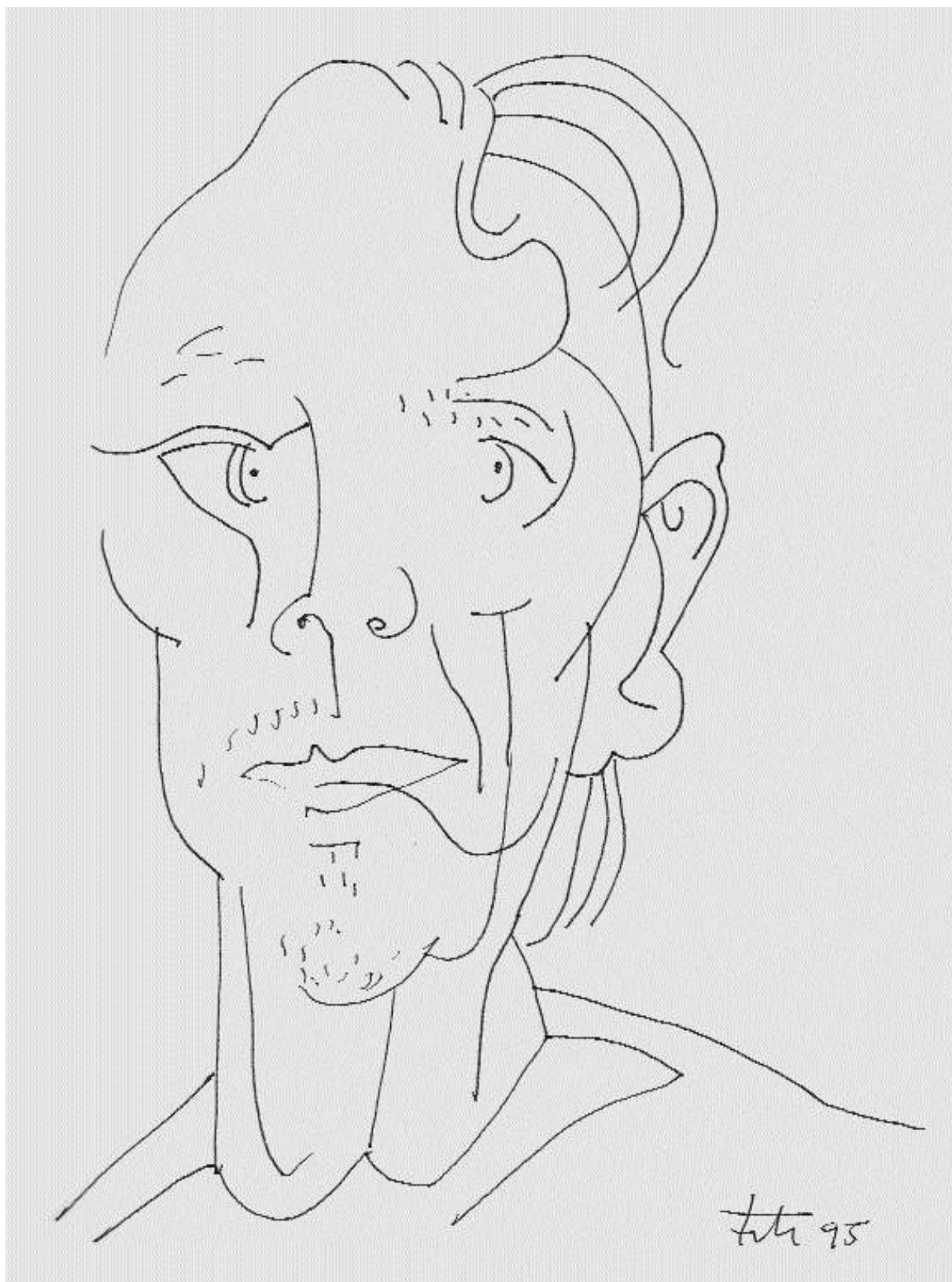

1995 *Bloc 272.*
20 x 15,5 cm.
Bolígraf paper.

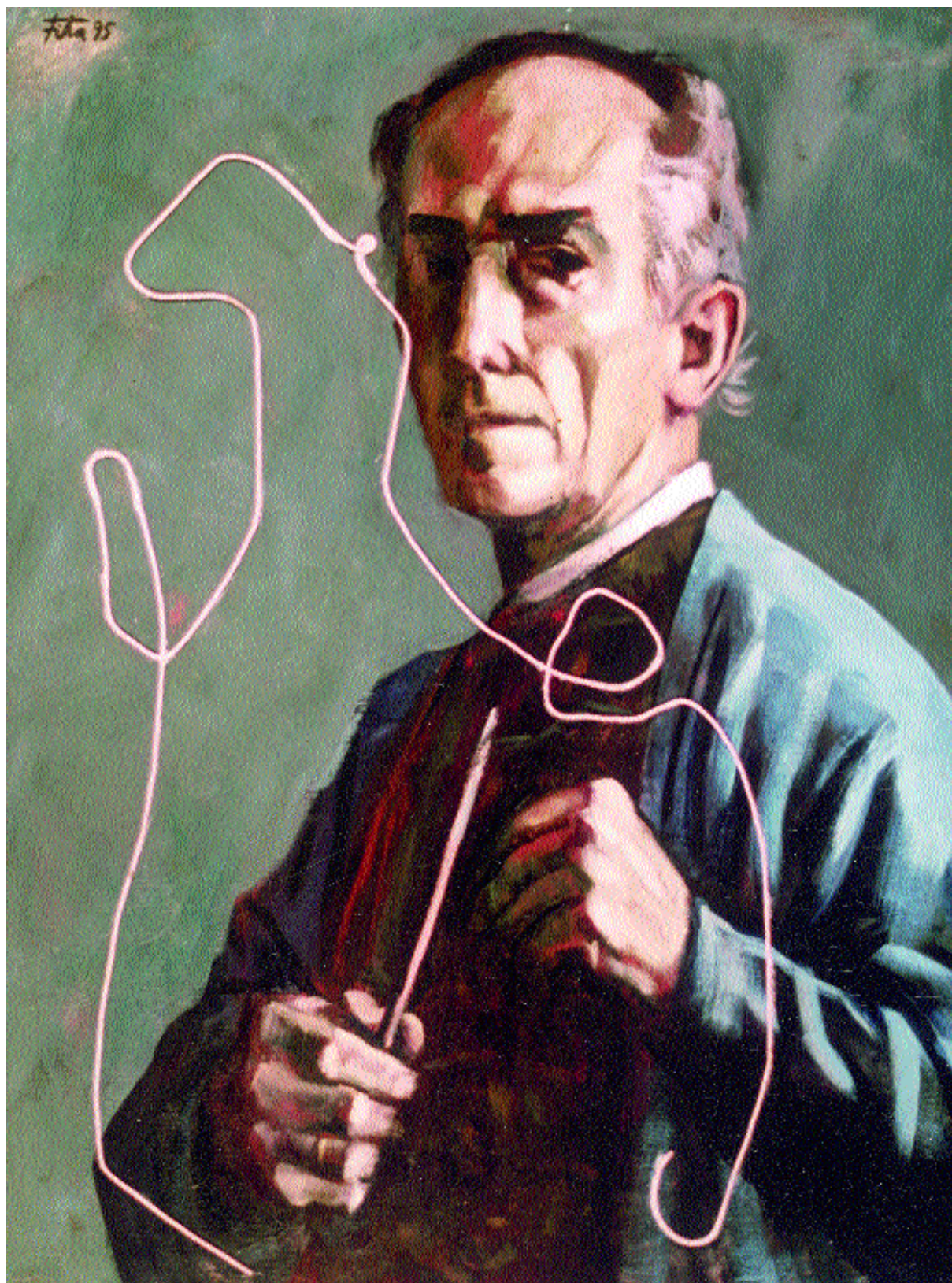

1995 Bloc 272.
20 x 15,5 cm.
Retolador paper.

1995 *Bloc 272.*
20 x 15,5 cm.
Bolígraf paper.

Aquestes pintures incideixen en el fet de no deslligar-me de la realitat objectiva, o també de dessacralitzar el que podria ser una obra representativa afegint-hi un cordill, que és un incident gratuït i per tant un llenguatge contradictori de l'altre. Es tracta de mirar la realitat i obeir-la per a després arrencar-ne altres valors, i no crec que això desa-

1995 *Autoretrat-5*.
81 x 60 cm (25-P).
Oli tela.

paregui mai de dins meu per tot allò positiu que m'entran-
ya. Són molts, però, els que abandonen aquesta pràctica,
que senten un cert escrúpol a l'hora d'entrar-hi. Cal doble-
gar-se, tornar a poar, entendre que és una catarsi per tal de
regenerar i ampliar allò que després es pot oferir. Aquesta
és la meva posició, jo hi crec.

1995 *Autoretrat-6.*
81 x 60 cm (25-P).
Oli tela.

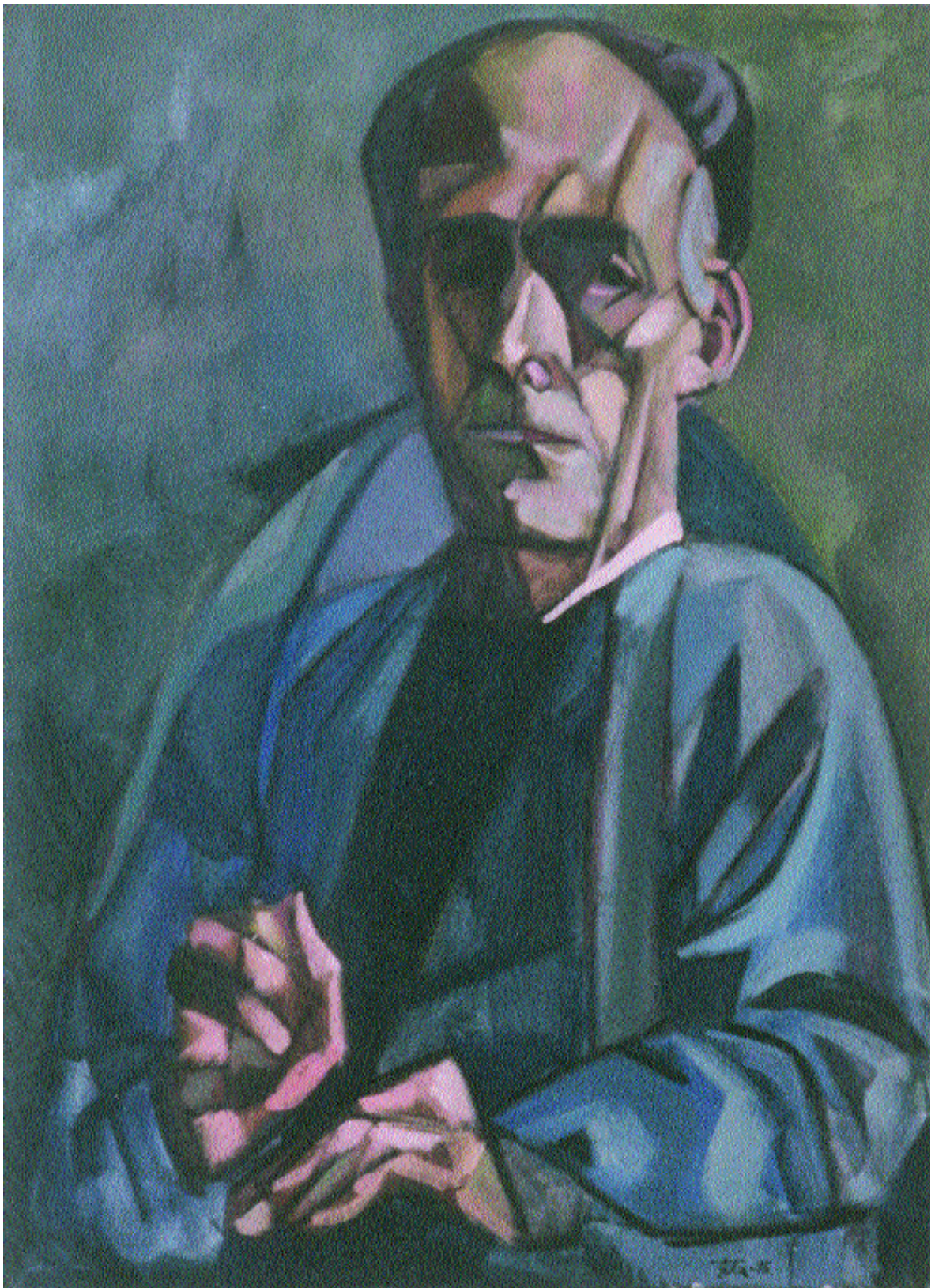

Aquí s'entra en interpretacions més lliures, encara que estant davant del mirall es perfilen variants. És com si no volgués abandonar aquesta realitat, perquè ella em pot donar moltes coses a les quals cal estar atent. Cal saber llegir el que ens diu i captar-ne noves versions.

1995 *Autoretrat-10.*
81,5 x 65 cm.
Oli fusta.

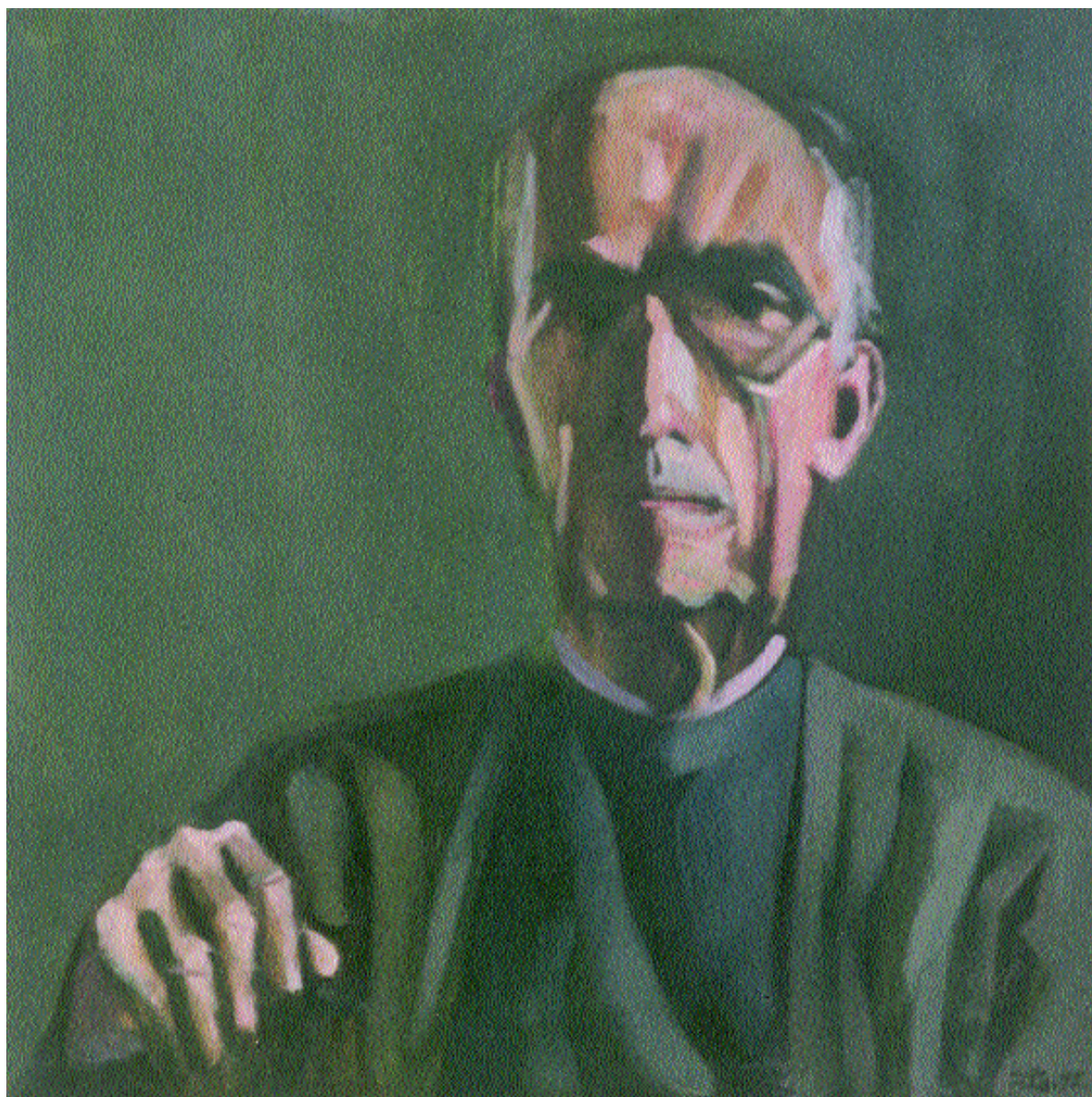
1995 Autoretrat-8.
81 x 60 cm (25-P).
Oli tela.

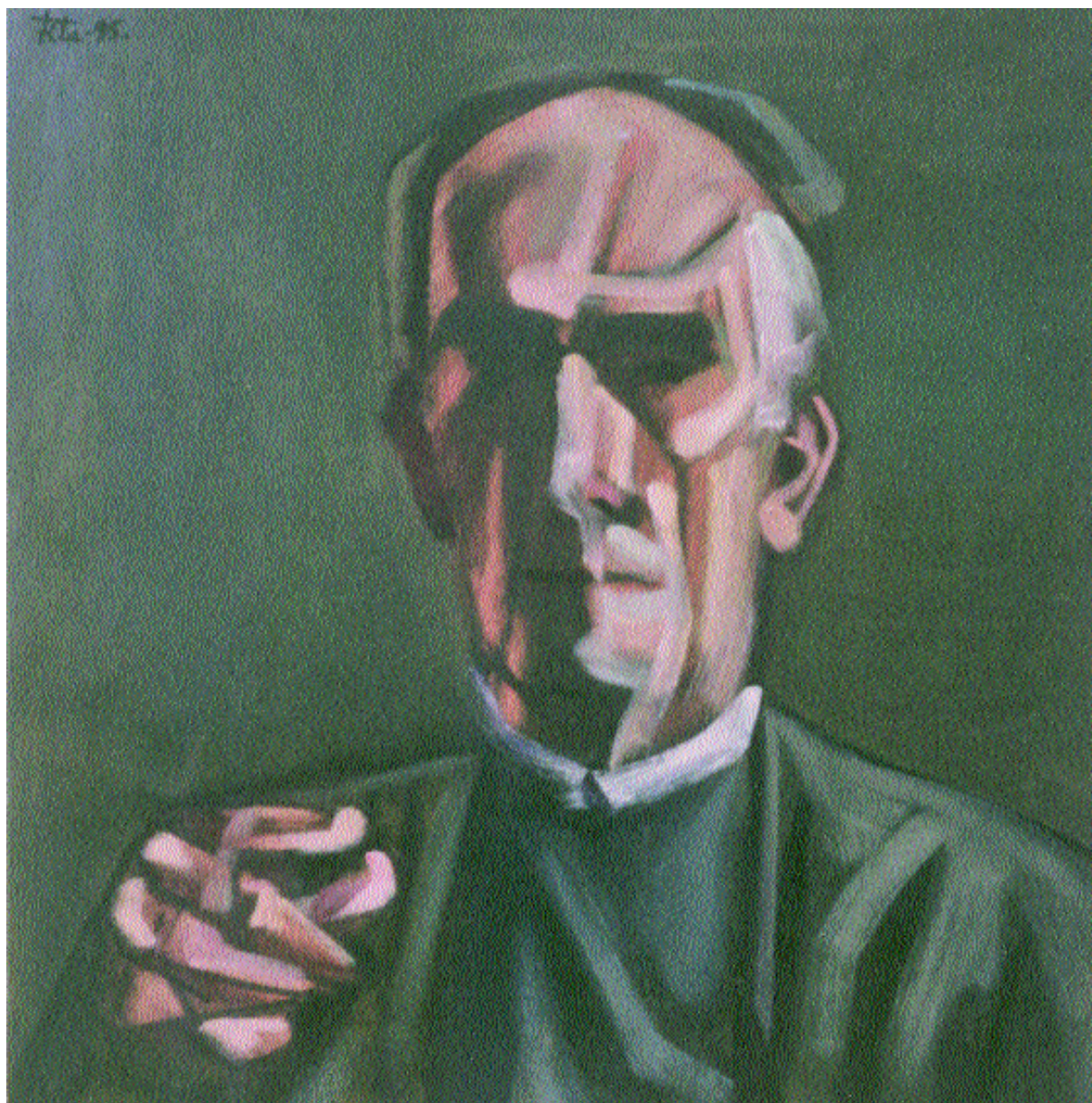
1995 *Autoretrat-17.*
60 x 60 cm.
Oli fusta.

1995 *Autoretrat-14.*
60 x 60 cm.
Oli fusta.

1995 Autoretrat-16.
60 x 60 cm.
Oli fusta.

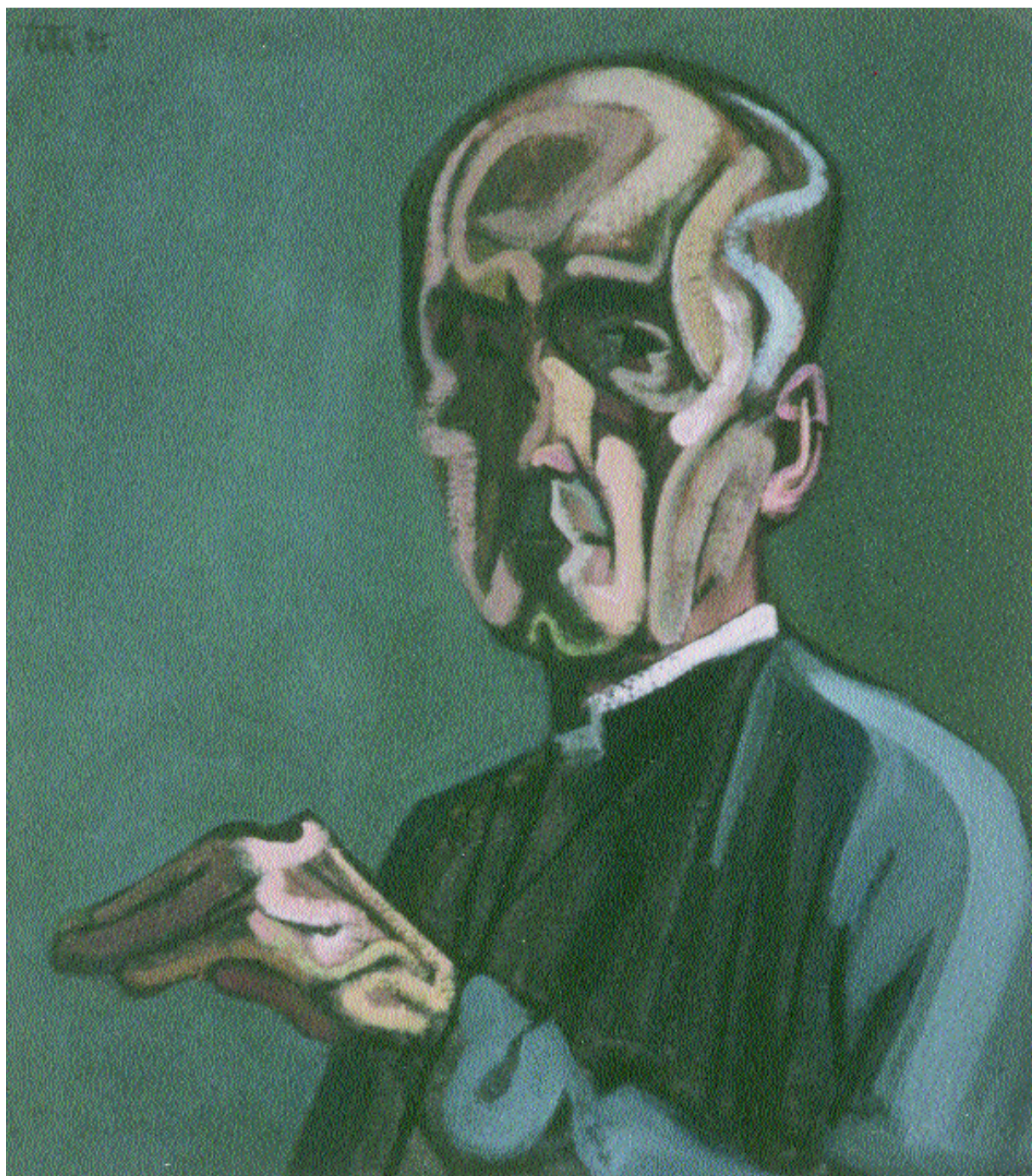
1995 Autoretrat-15.
60 x 60 cm.
Oli fusta.

1995 *Autoretrat-13.*
62 x 55 cm.
Oli fusta.

1995 Autoretrat-12.
62 x 55 cm.
Oli fusta.

Aquests dibuixos de rostres femenins estan fets amb una tècnica que jo mai no havia emprat i que em va suggerir un alumne d'Estudi d'Art. Es tracta de tinta d'impremta sobre una superfície damunt la qual s'aplica el paper i es grava el motiu. El resultat és un dibuix a la inversa. La línia queda vorejada d'un ombrejat amb taques imprevistes que fan molt atractiu el resultat.

1995 *Interpretació 8.*
45 x 35,5 cm.
Tinta impremta.

1995 *Interpretació 6.*
45 x 35,5 cm.
Tinta impremta.

Aquests gravats, tal com se'ls podria anomenar, venien precedits per uns altres dibuixos, i en van néixer d'altres espontanis i directes. En aquest cas veiem com els aspectes negatius, com un regalim, un estrip o una taca, afegeixen un complement subsidiari produït per l'atzar tant o més important que el propi dibuix. Això és el que passa en gran part de l'art que es fa en el nostre moment, i certament s'ha d'estar atent per a no deixar perdre aquests valors que es van sumant.

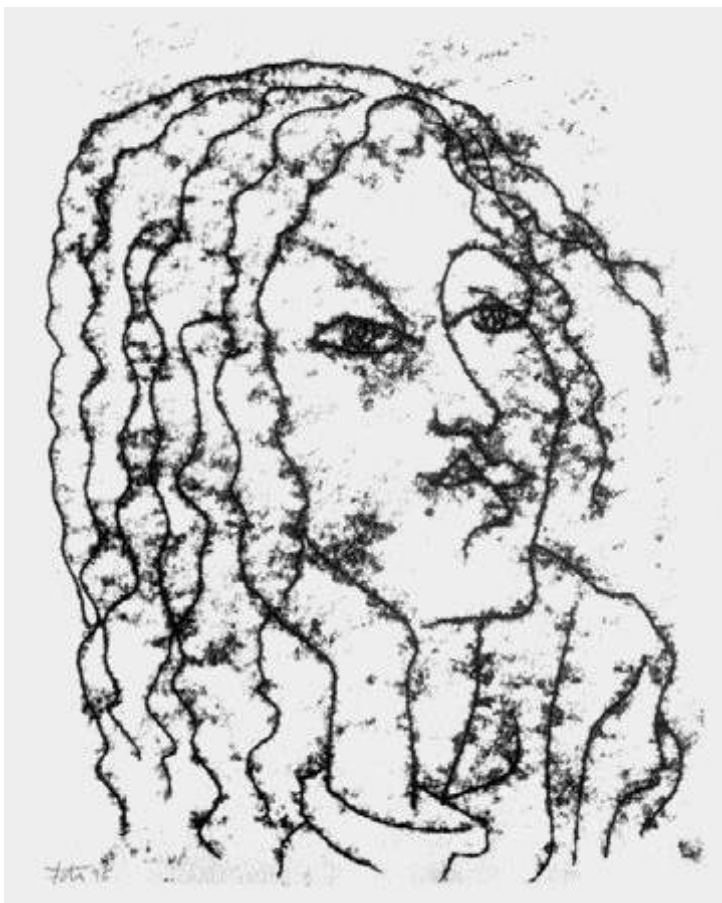
1995 *Interpretació 9.*
45 x 35,5 cm.
Tinta d'impremta.

1995 *Interpretació 18.*
45 x 35,5 cm.
Tinta impremta paper.

1995 Interpretació 10.
45 x 35,5 cm.
Tinta d'impremta.

1995 Interpretació 4.
35,5 x 45 cm.
Tinta d'impremta.

Aquests dibuixos tornen a sortir de la realitat objectiva per a anar cercant variabilitats de diferents criteris. Tenen un origen, però van generant aspectes nous que, com es pot veure, donen a entendre com la realitat convida a endevinar el nostre jo. Per aquesta raó és fàcil d'entendre per què m'hi vull acostar i no abandonar. Moltes de les sèries d'aquests dibuixos tenen més obres que les que aquí es mostren, però crec que les que es presenten fan entendre els processos d'anar generant aquesta peripècia, aplicant-hi de vegades tècniques diferents. En sortir d'un dibuix, ell mateix et porta a un altre, i això es va ampliant i et fa créixer en versions diferents.

1995 *Ma 1.*
45 x 35,5 cm.
Barra negra.

1995 *Ma 2.*
45 x 35,5 cm.
Barra negra.

1995 *Drap al cap 1.*
45 x 35,5 cm.
Barra negra.

1995 *Cara 9.*
45 x 35,5 cm.
Llapis carbó.

1995 Noia 6.
45 x 35,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

1995 Noia 5.
45 x 35,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

1995 Arrissada 1.
45 x 35,5 cm.
Barra negra.

1995 Arrissada 2.
45 x 35,5 cm.
Barra negra.

1995 Arrissada 3.
45 x 35 cm.
Barra negra.

1995 Arrissada 5.
45 x 35 cm.
Barra negra.

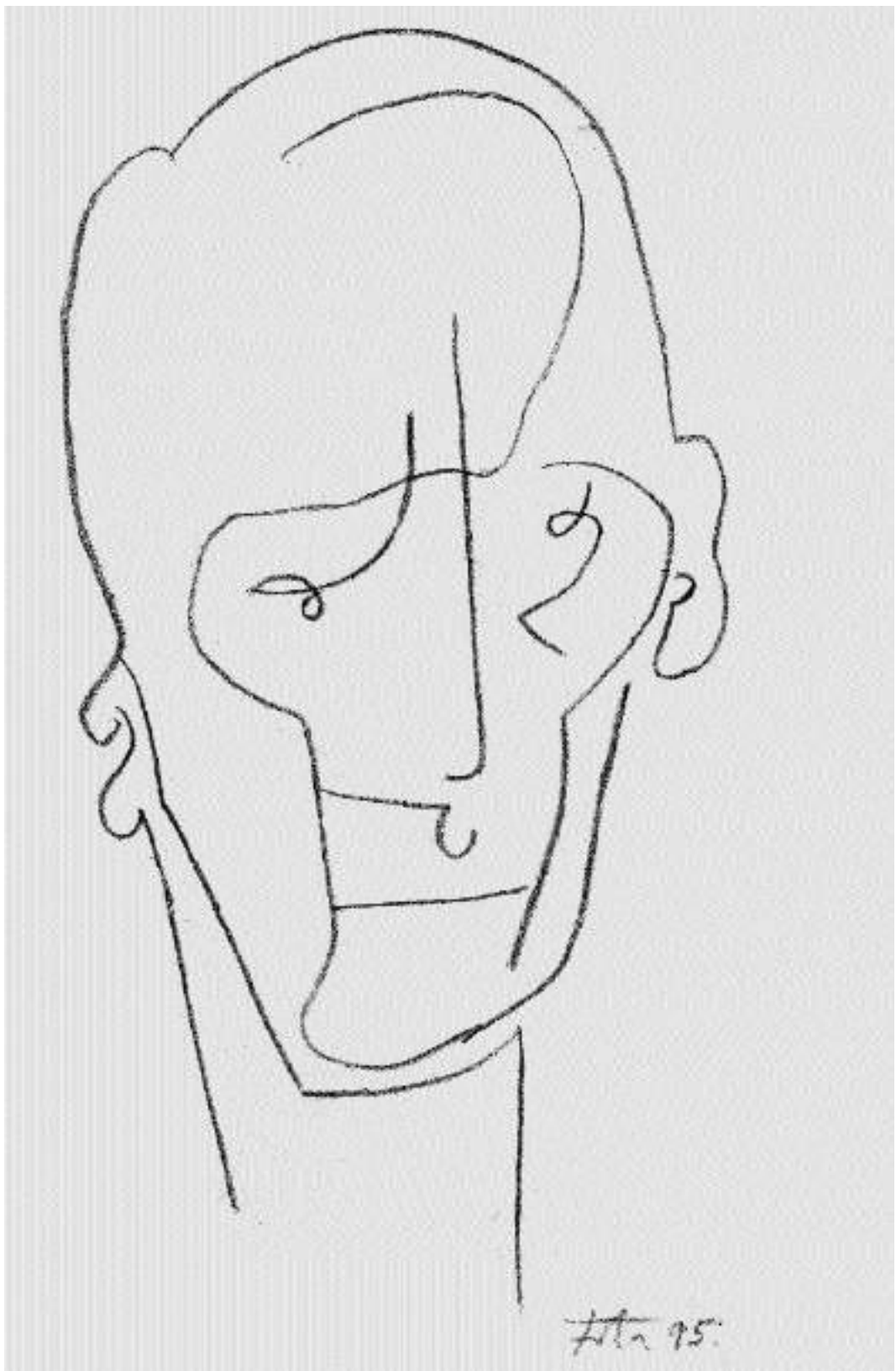

1995 Arrissada 4.
45 x 35 cm.
Barra negra.

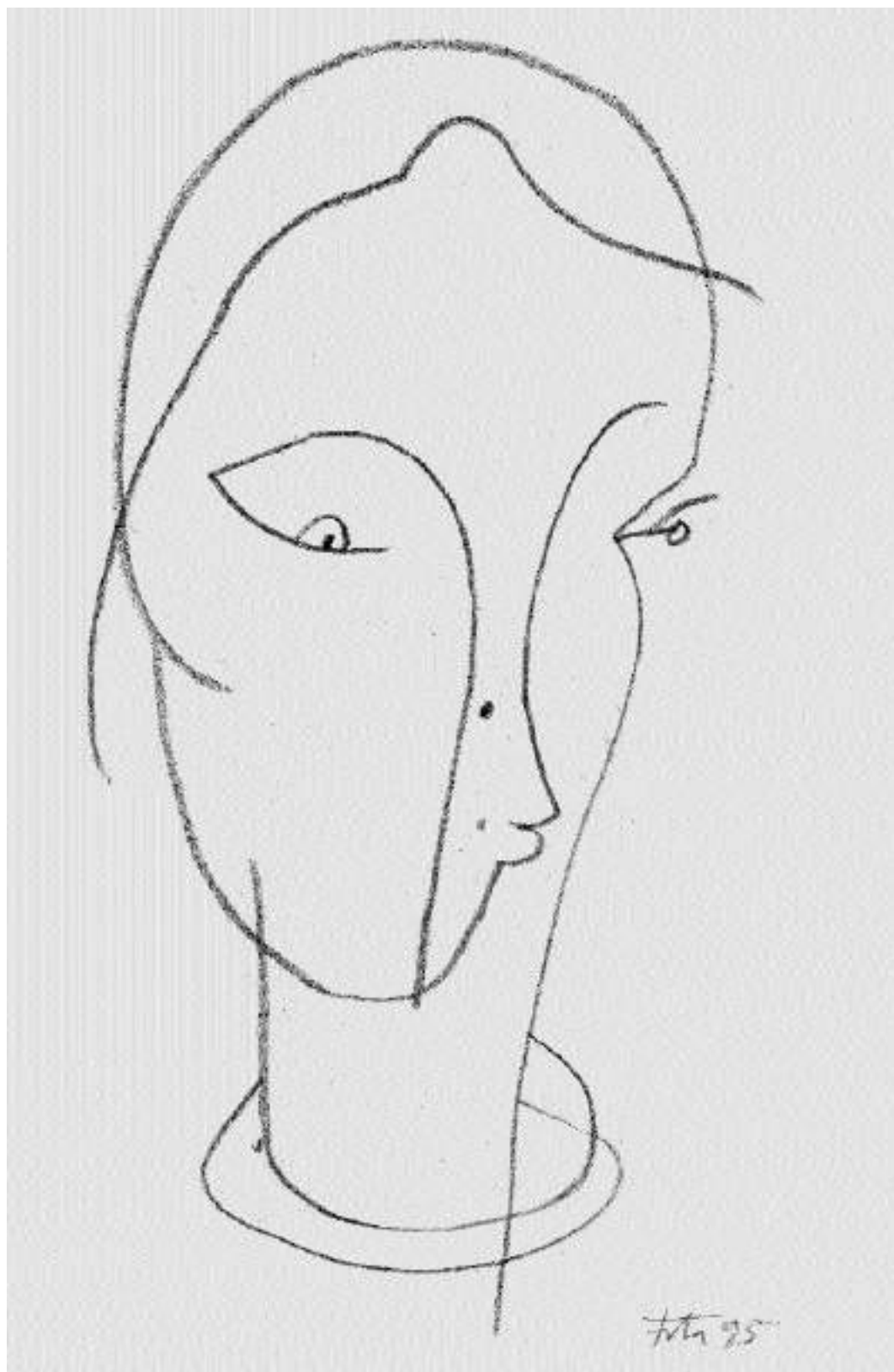
1995 Arrissada 7.
45 x 35 cm.
Barra negra.

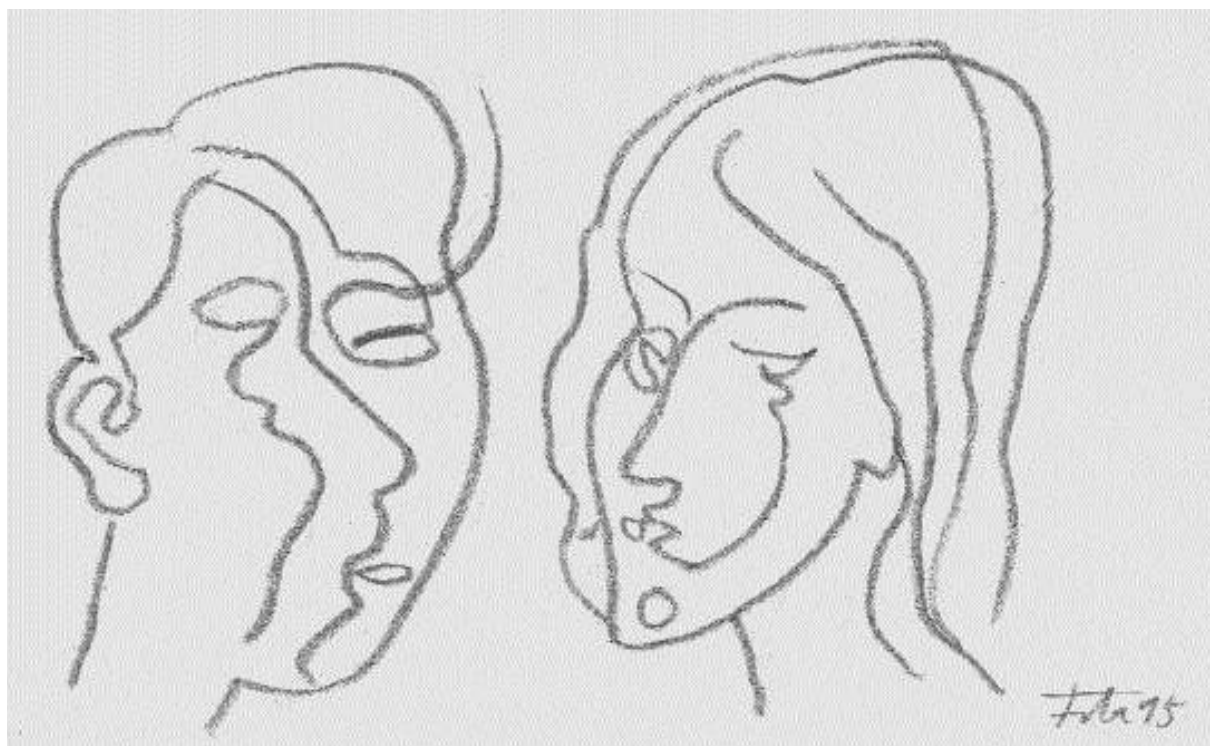
Aquest és un llibre en blanc, més que no pas un bloc, obsequi de l'amic Bover, que me'l va portar del Nepal. És fet amb paper d'arròs, molt pobre, amb el cos de textura irregular, i té tres-cents cinquanta fulls. Alguns d'ells en van servir per a emfasitzar la llibertat a l'hora d'interpretar uns caps.

1995 *Bloc 296.*
38 x 23 cm.
Barra sèpia.

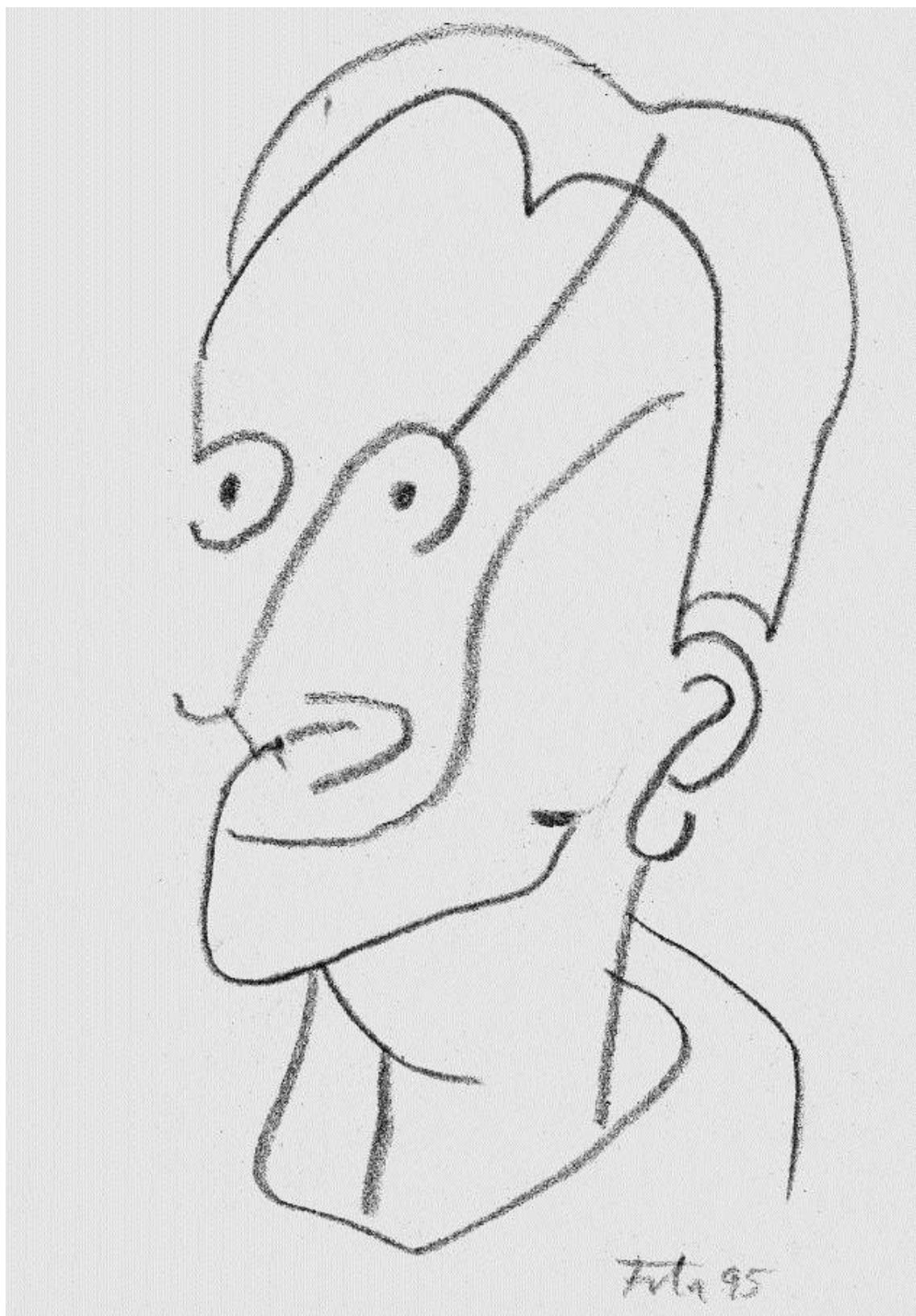

1995 *Bloc 296.*
38 x 23 cm.
Barra sèpia.

1995 *Bloc 296.*
28 x 38 cm.
Grafit.

1995 *Bloc 296.*
38 x 23 cm.
Grafit.

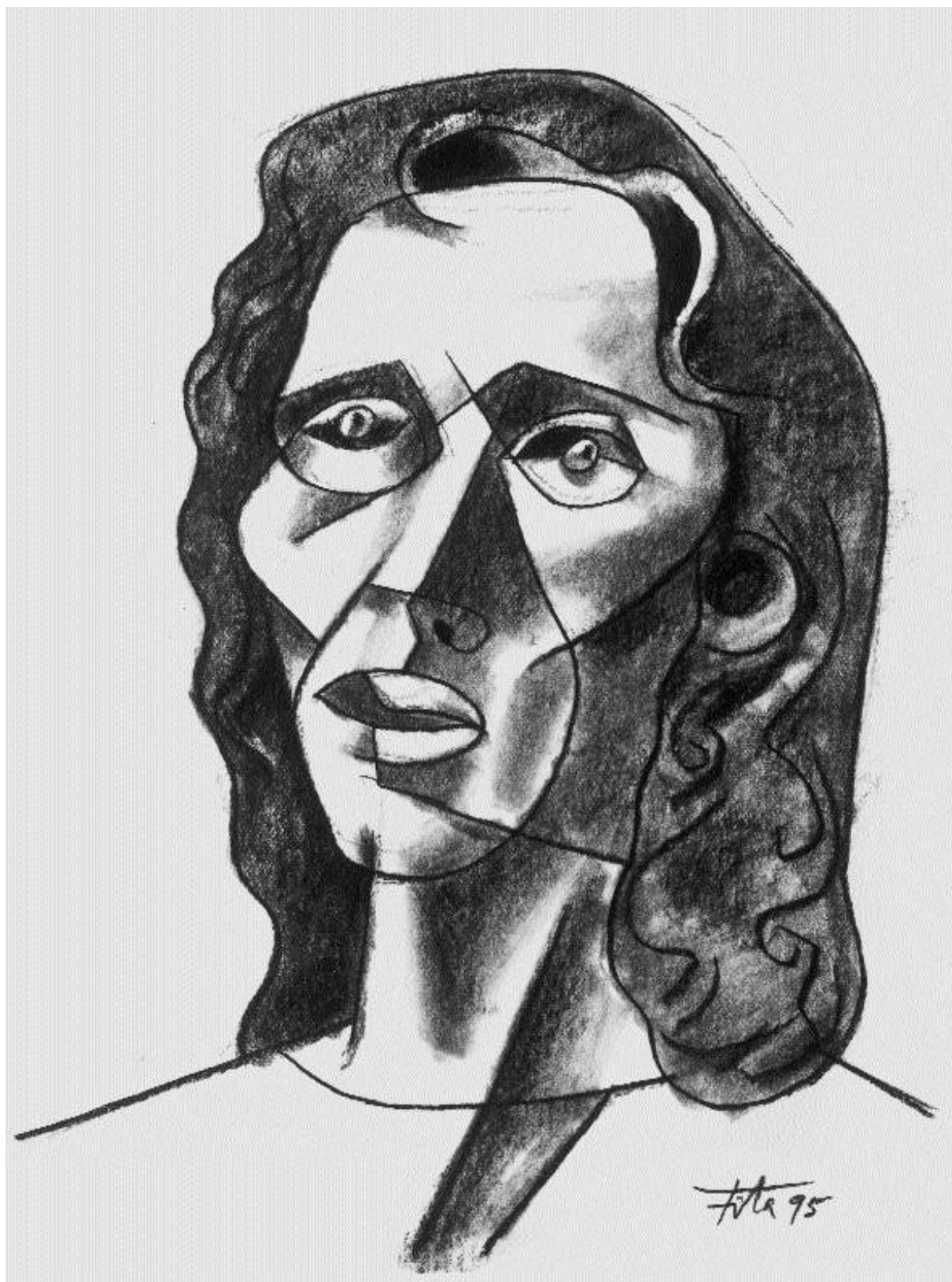
D'aquest retrat se n'han fet quatre interpretacions, accentuant els trets que em semblen més contundents, sobre el dibuix inicial, intentant conservar la fidelitat al model mentre es van elaborant plans i atencions derivades del que suggereixen les parts. Com es pot suposar, és molt emotiu veure les transformacions d'un rostre.

1995 Jimi 1.
70 x 50 cm.
Barra negra.

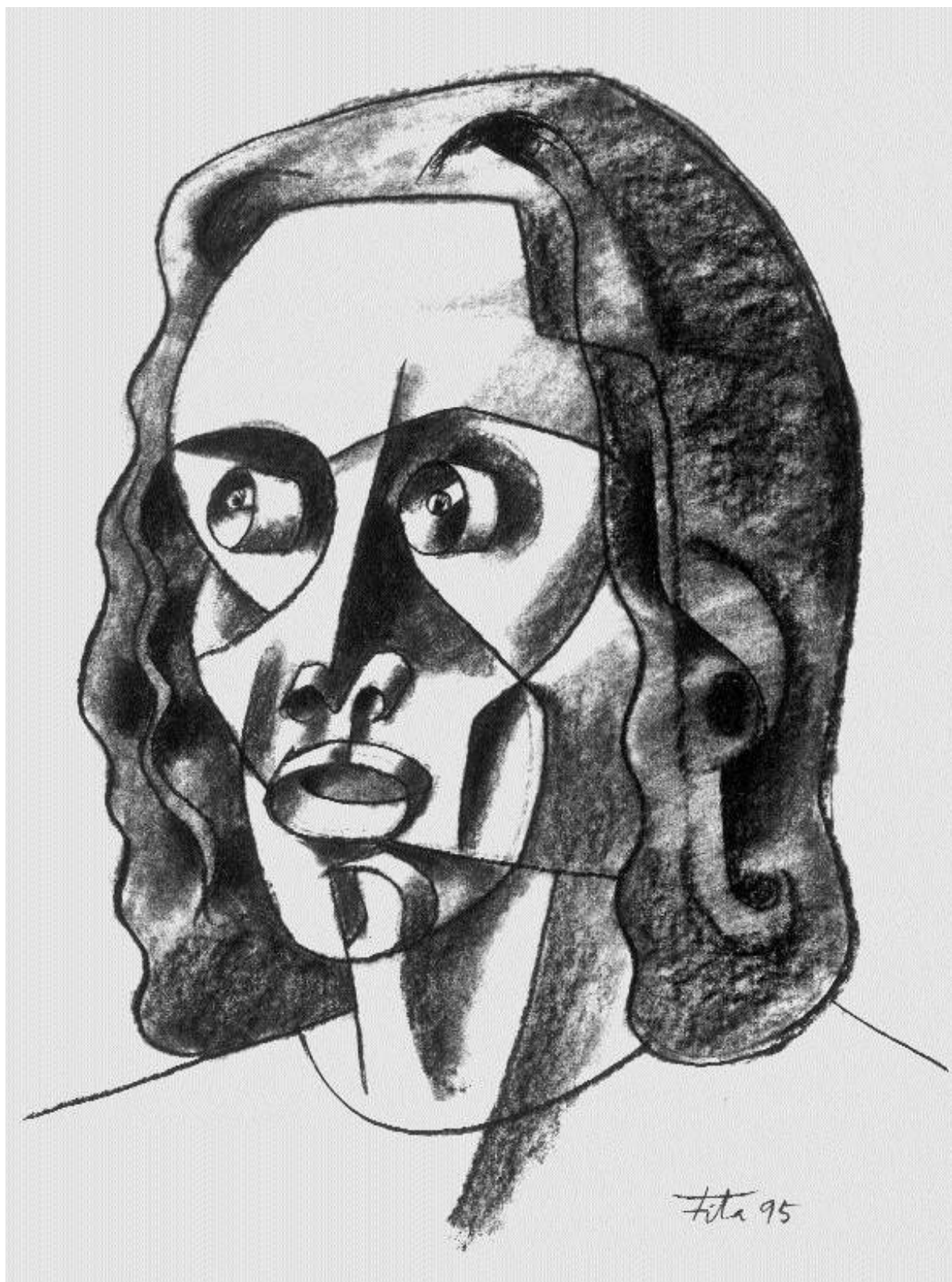

1995 Jimi 2.
70 x 50 cm.
Barra negra.

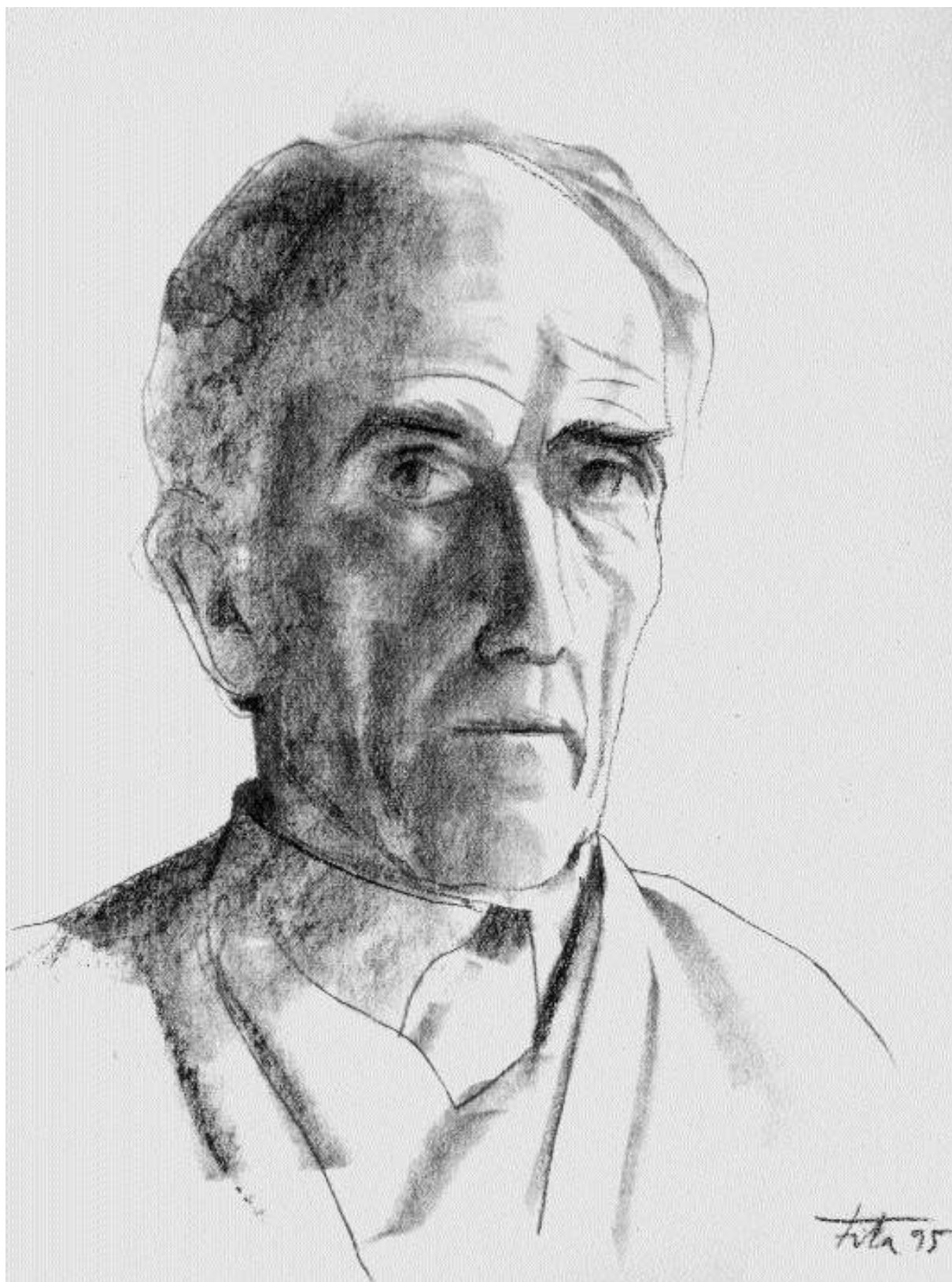

1995 *Jimi 3.*
70 x 50 cm.
Barra negra.

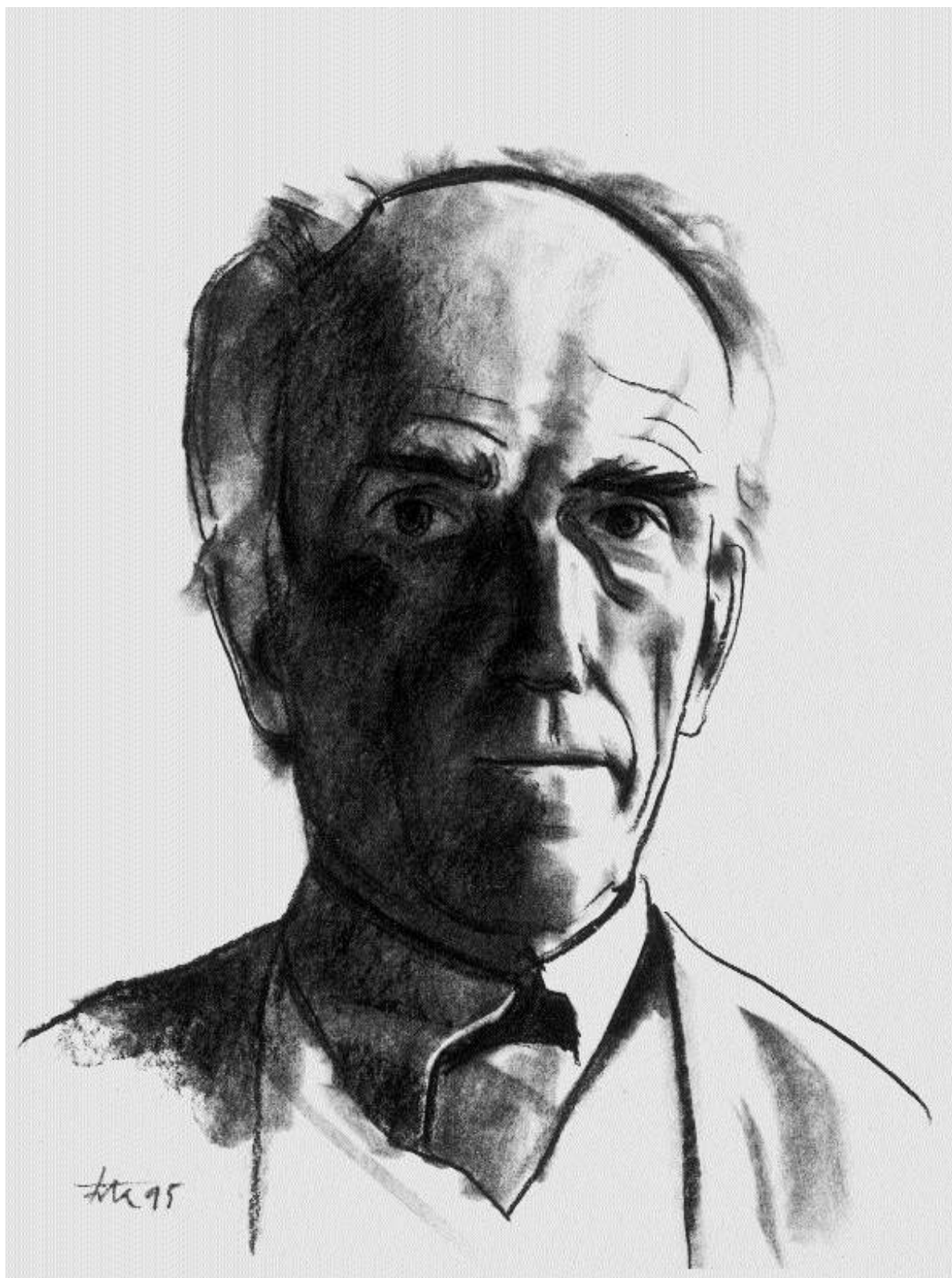
1995 *Jimi 4.*
70 x 50 cm.
Barra negra.

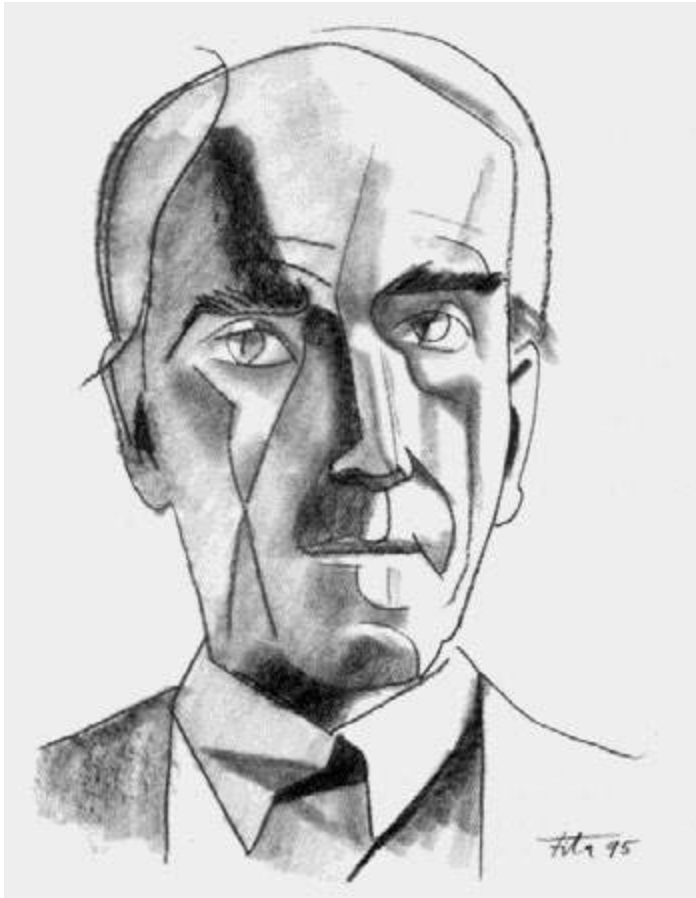
Aquí també es parteix d'una captació de la realitat mitjançant un mirall, intentant de treure'n aquells aspectes que la realitat et va indicant. Naturalment, però, existeixen les ganes d'intencionar els trets que construeixen la faç.

1995 Autoretrat 2.
45 x 35 cm.
Barra negra.

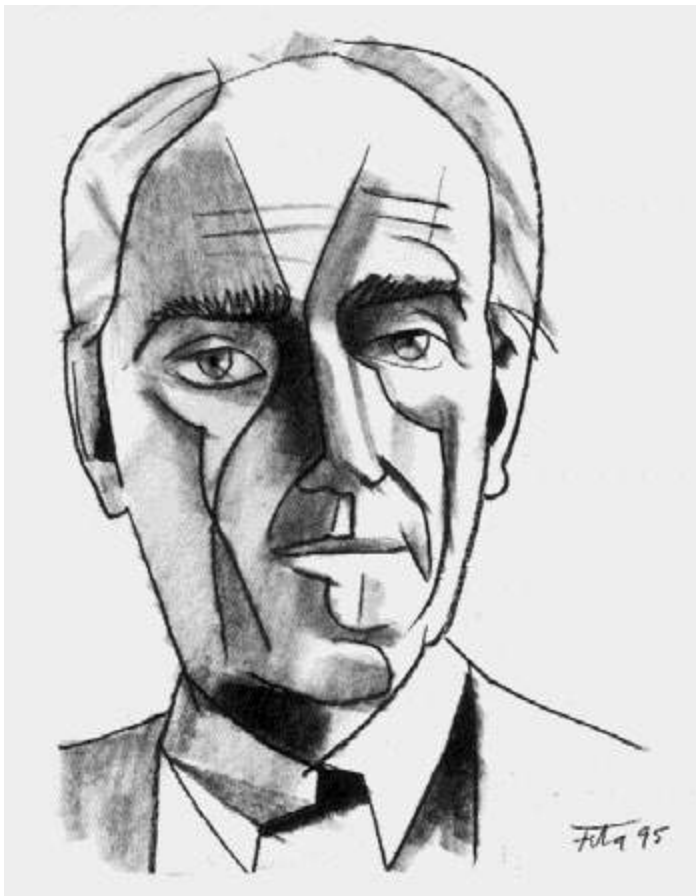

1995 *Autoretrat 3.*
45 x 35 cm.
Barra negra.

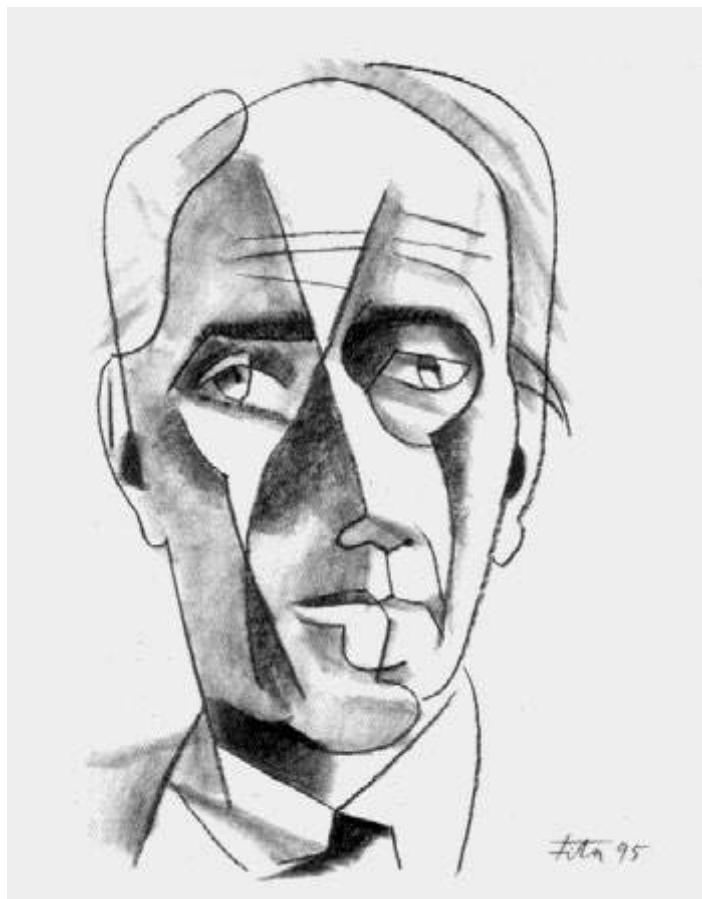

1995 *Autoretrat 7.*
45 x 35 cm.
Barra negra.

1995 *Autoretrat 5.*
45 x 35 cm.
Barra negra.

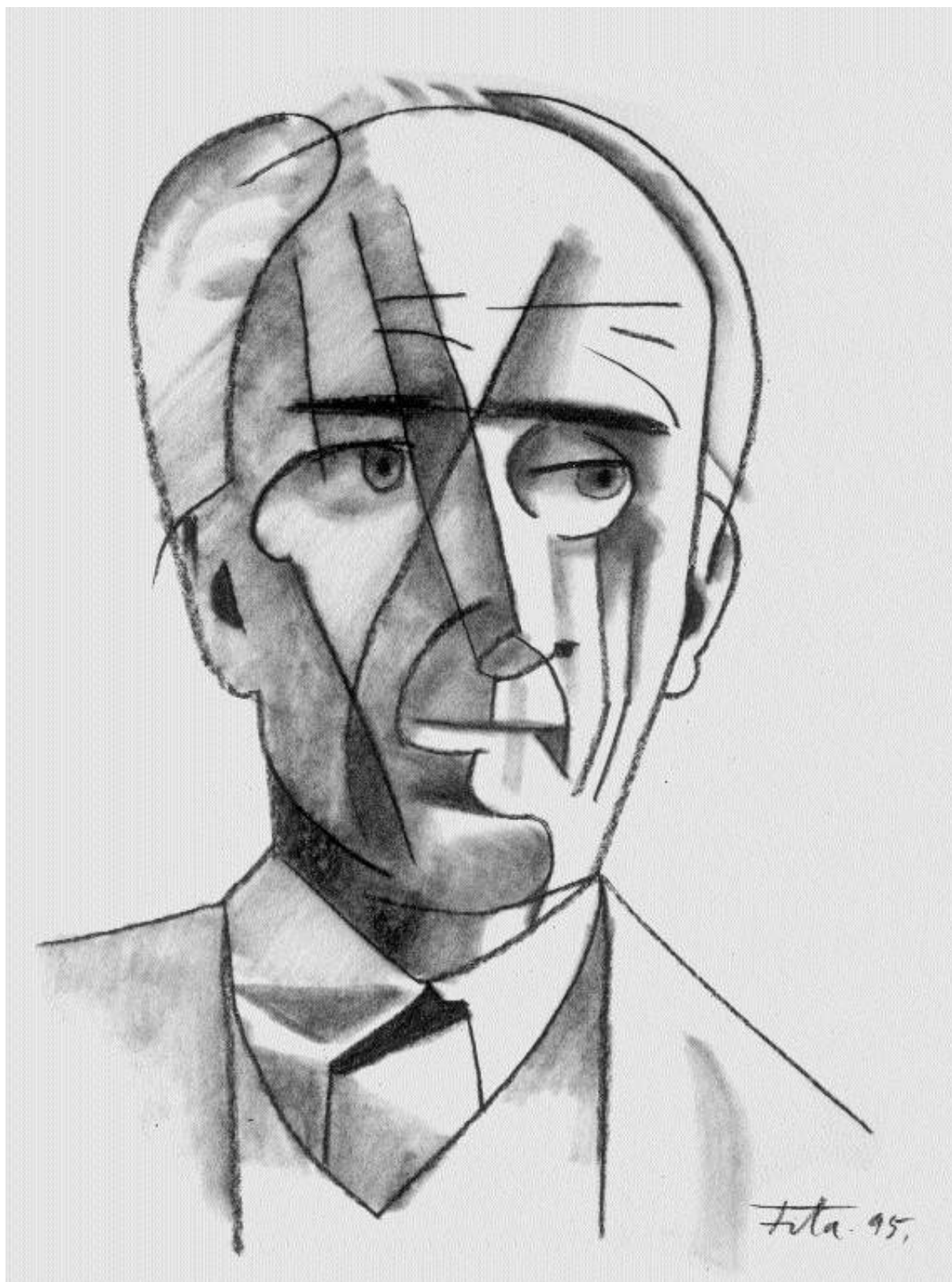
1995 Autoretrat 8.
45 x 35 cm.
Barra negra.

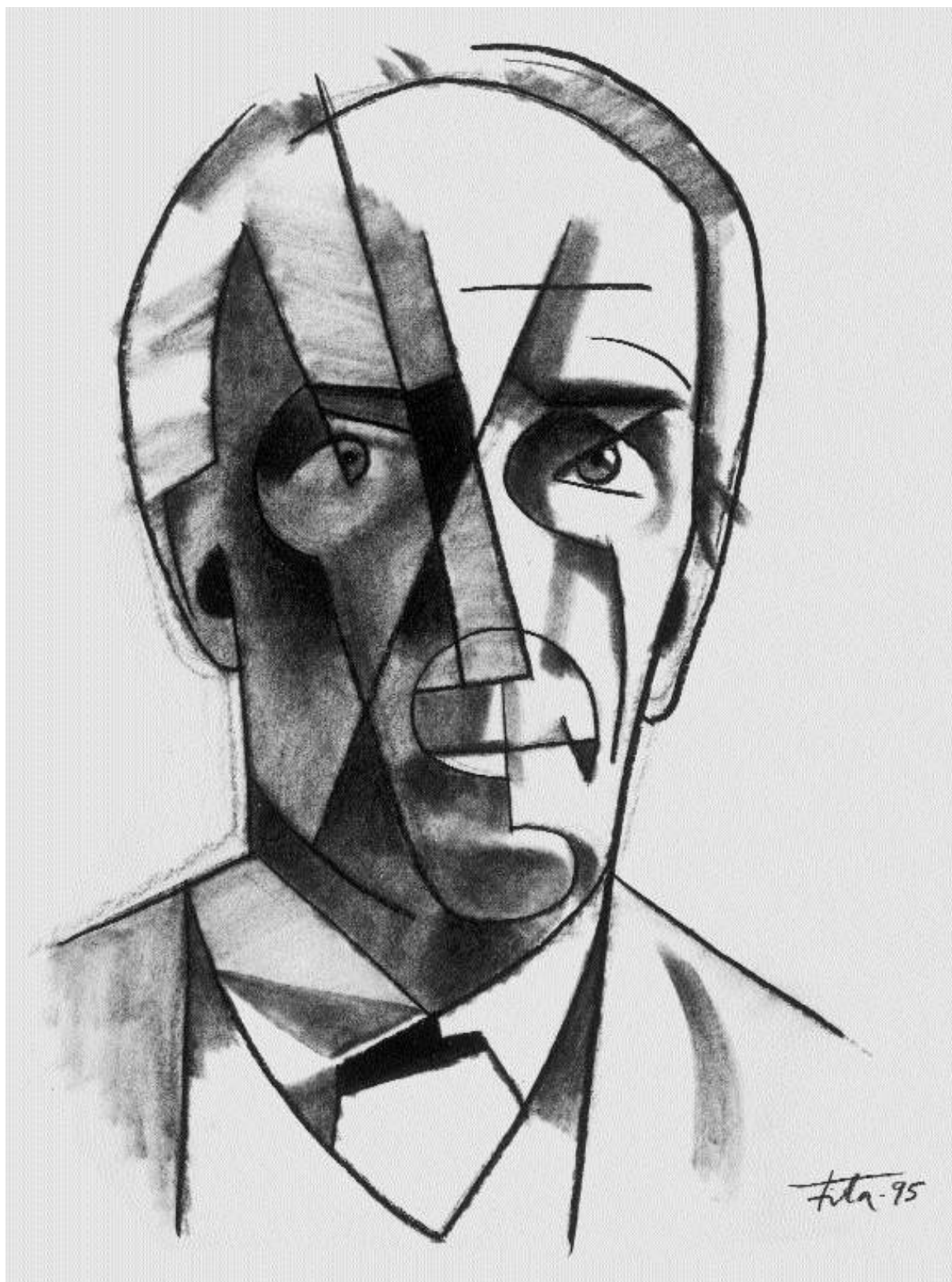
1995 Autoretrat 7.
45 x 35 cm.
Barra negra.

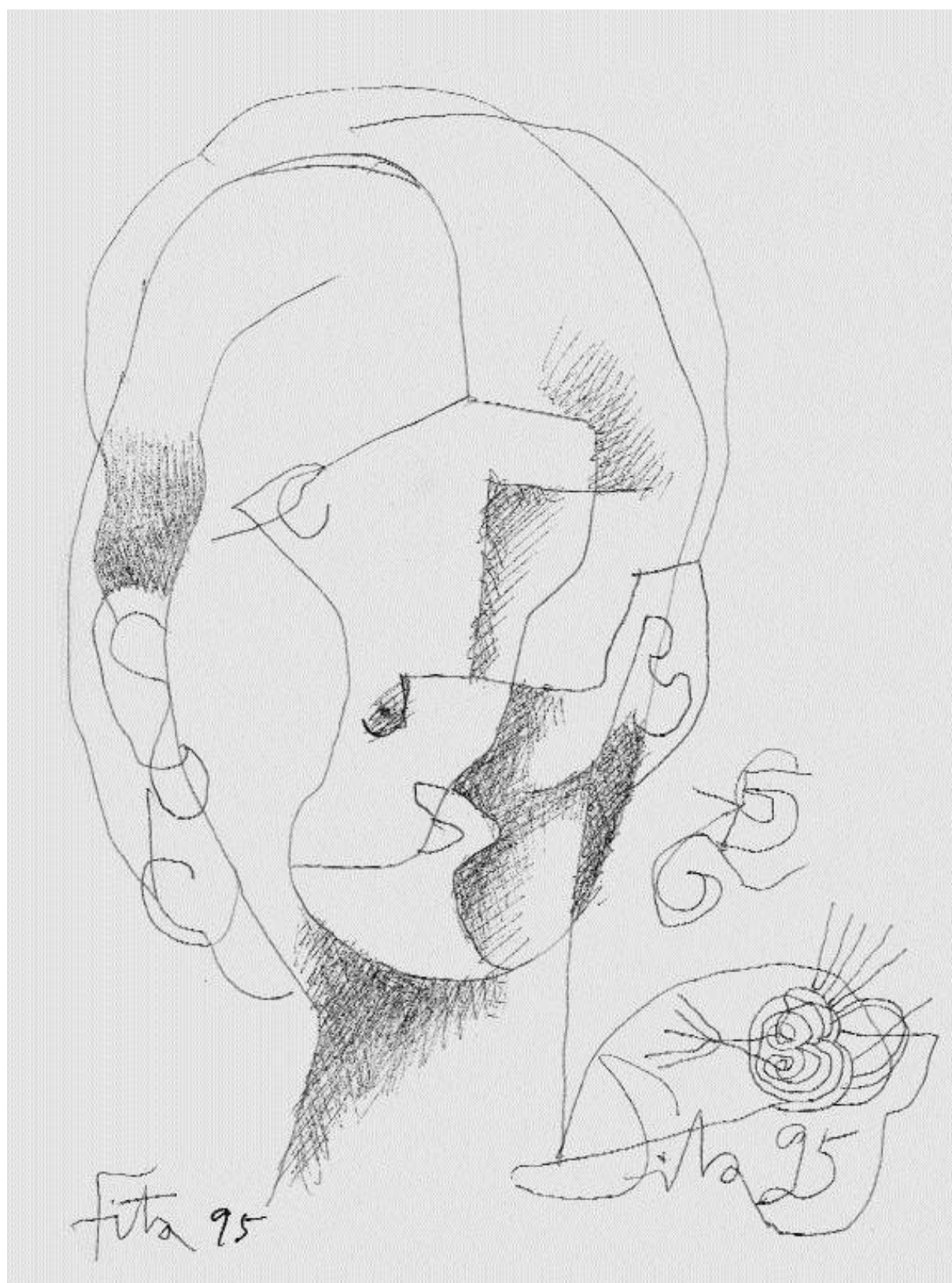

1995 Autoretrat 11.
45 x 35 cm.
Barra negra.

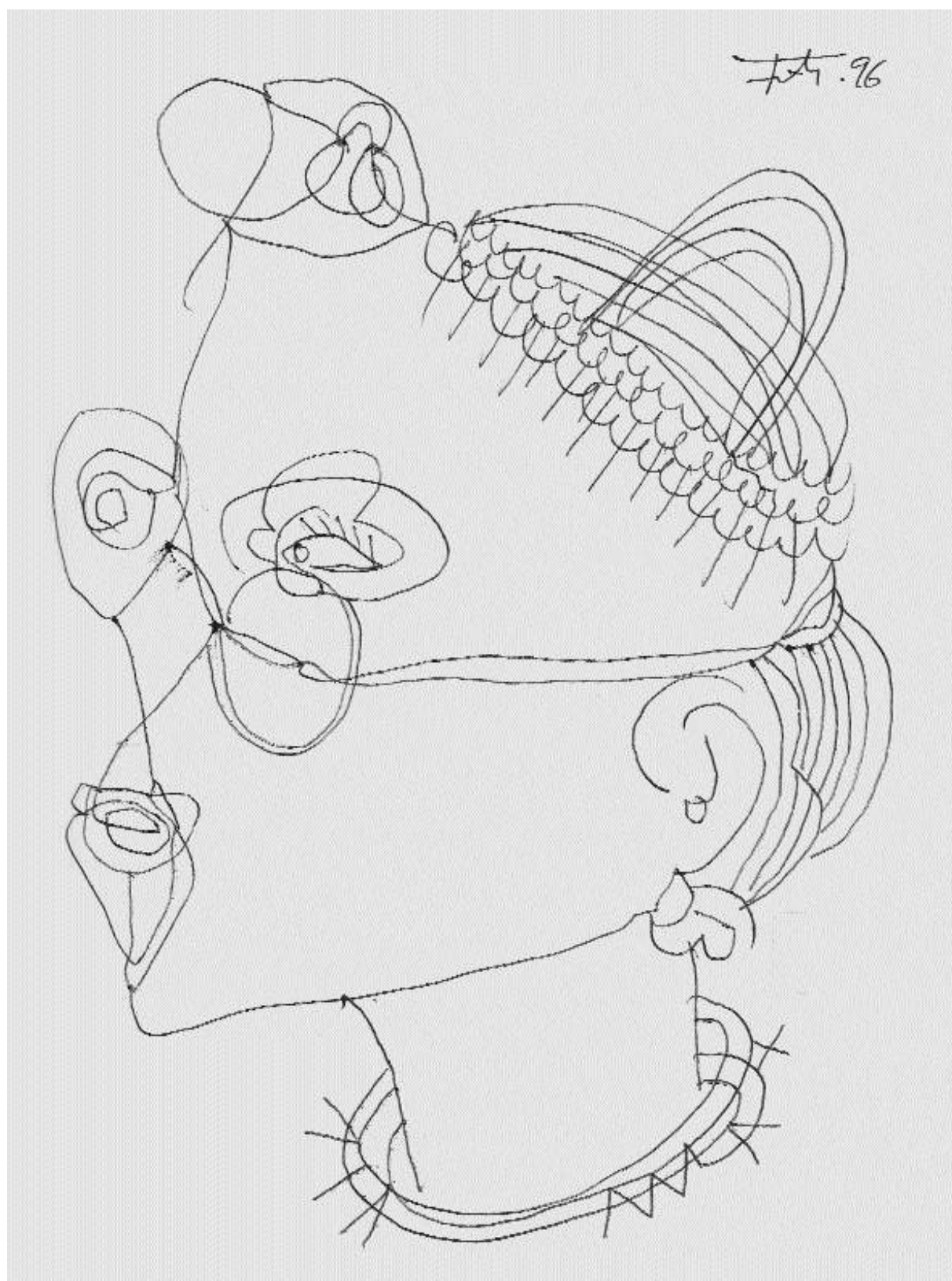
1995 Autoretrat 11.
45 x 35 cm.
Barra negra.

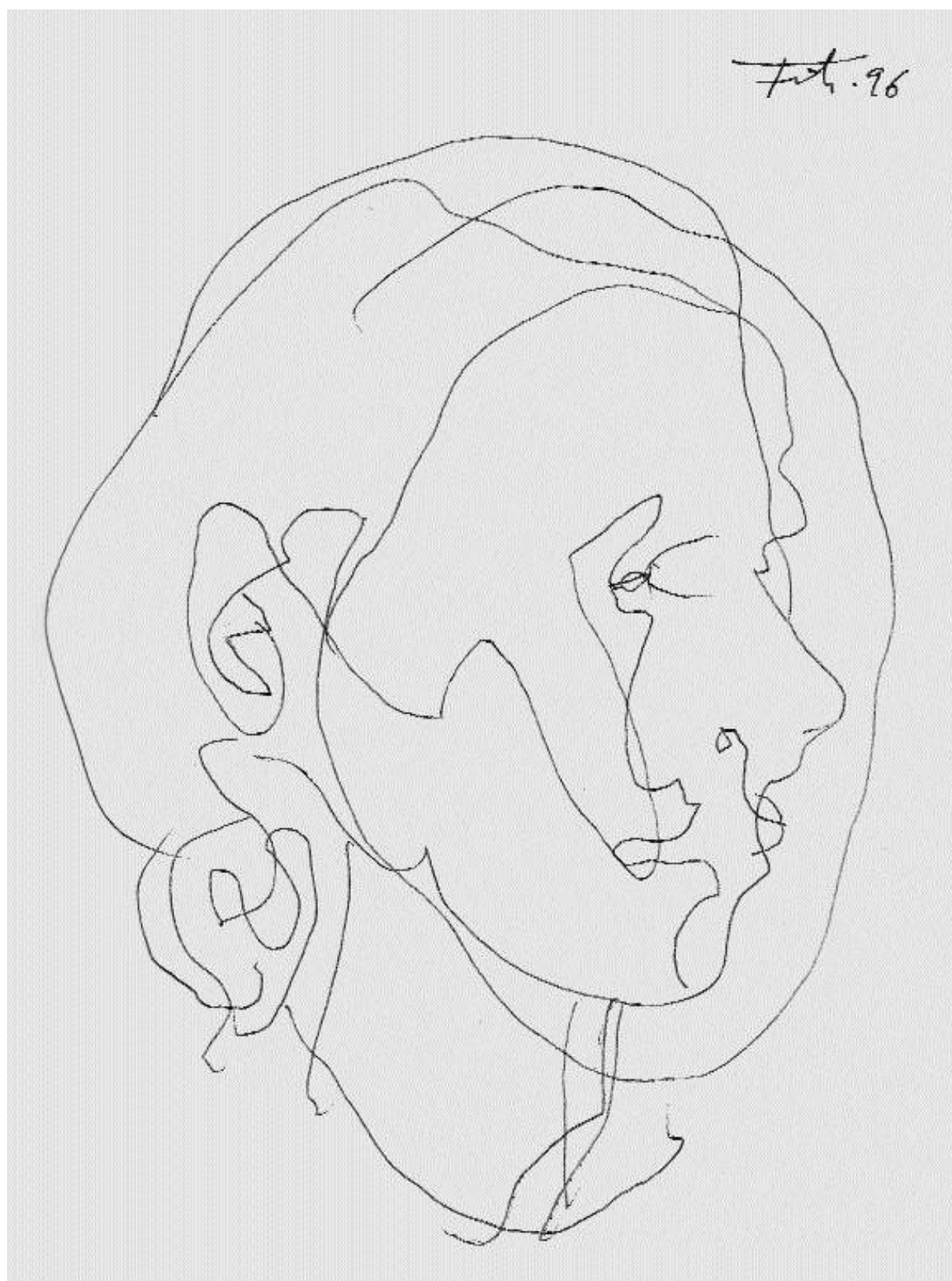
Aquí torno a la dèria d'elaborar rostres que em proporciona la imaginació. De tota manera, crec que aprofito poc l'aventura de cercar, perquè senzillament es queden les cares en el bloc, sense entrar més en el tema. Segur, però, que això pot ajudar a comprendre el valor que tenen, i per a mi representa una acumulació que potencia tant el devenir com allò que ja s'ha fet.

1995 Bloc 325.
19,5 x 15 cm.
Bolígraf.

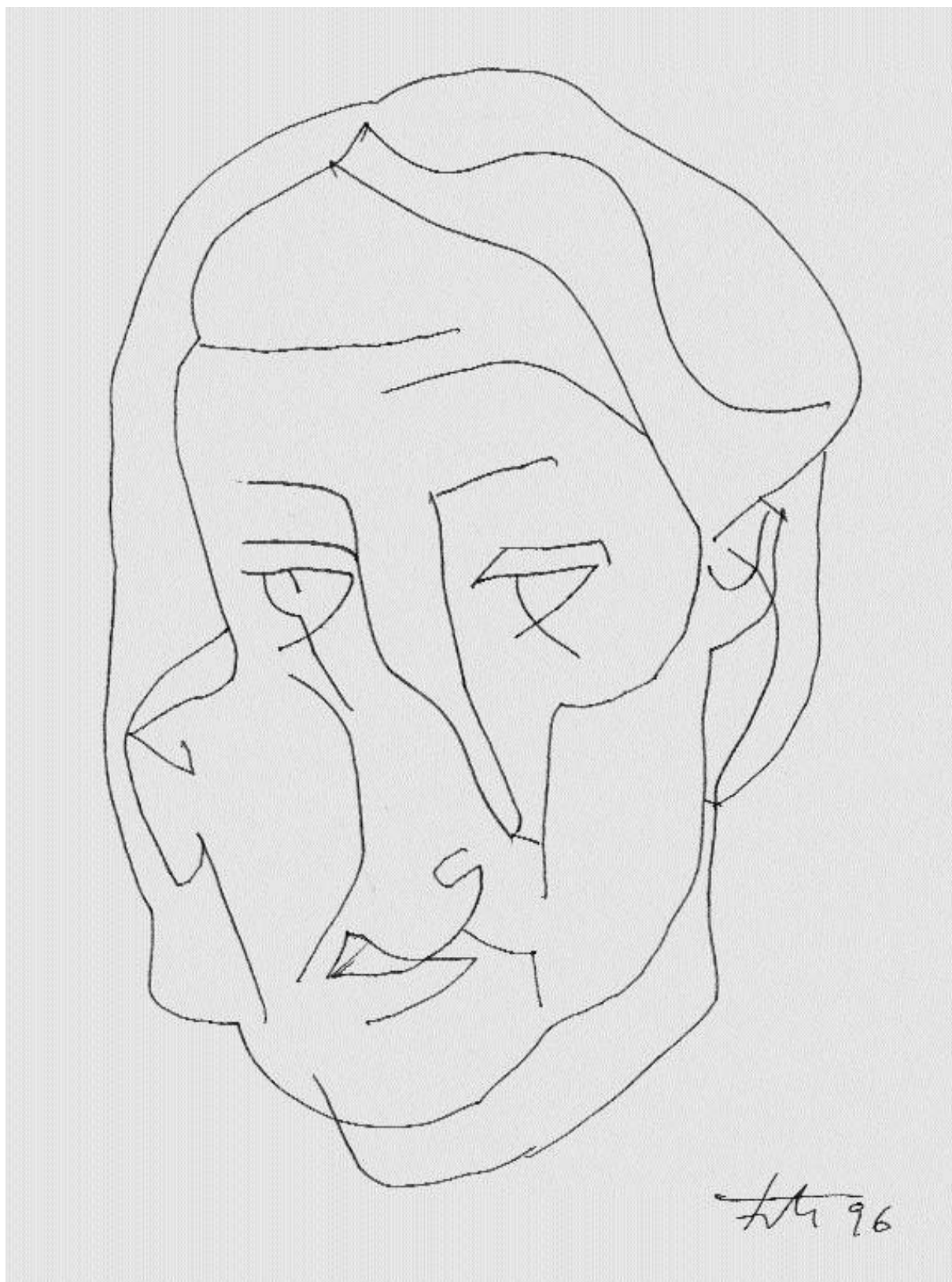

1996 Bloc 325.
19,5 x 15 cm.
Bolígraf.

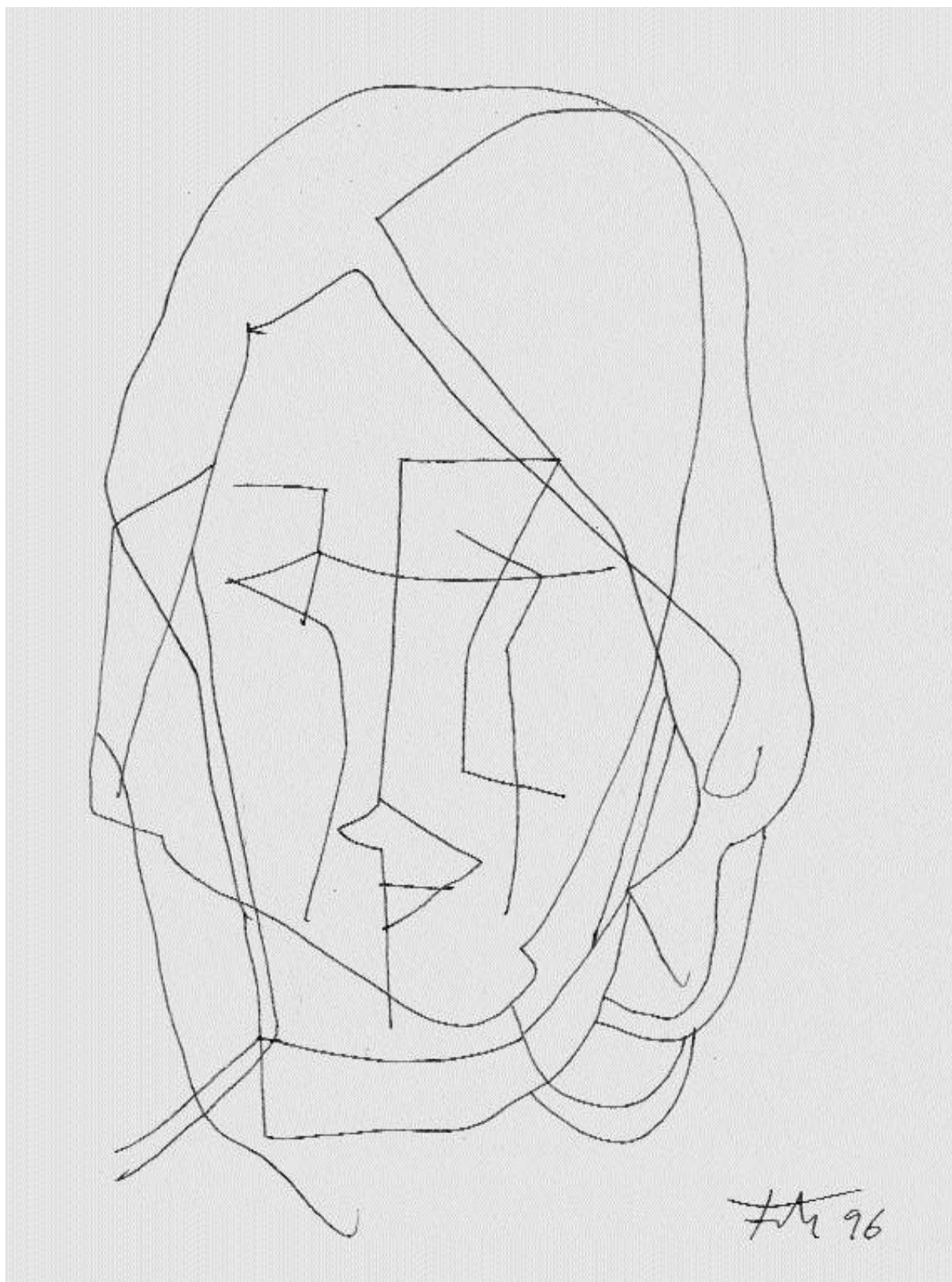

1996 *Bloc 325.*
19,5 x 15 cm.
Bolígraf.

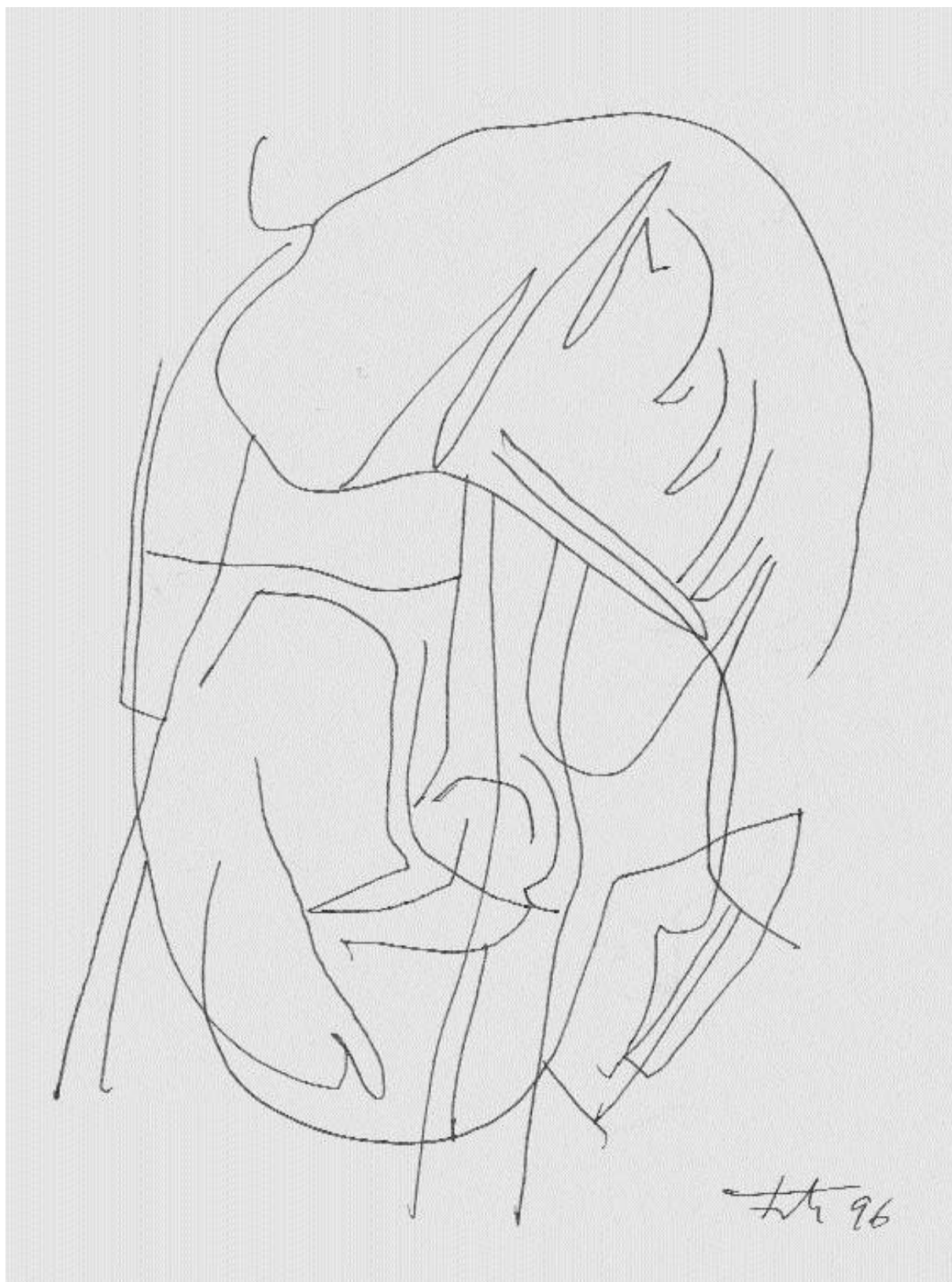

1996 Bloc 325.
19,5 x 15 cm.
Retolador.

1996 Bloc 325.
19,5 x 15 cm.
Retolador.

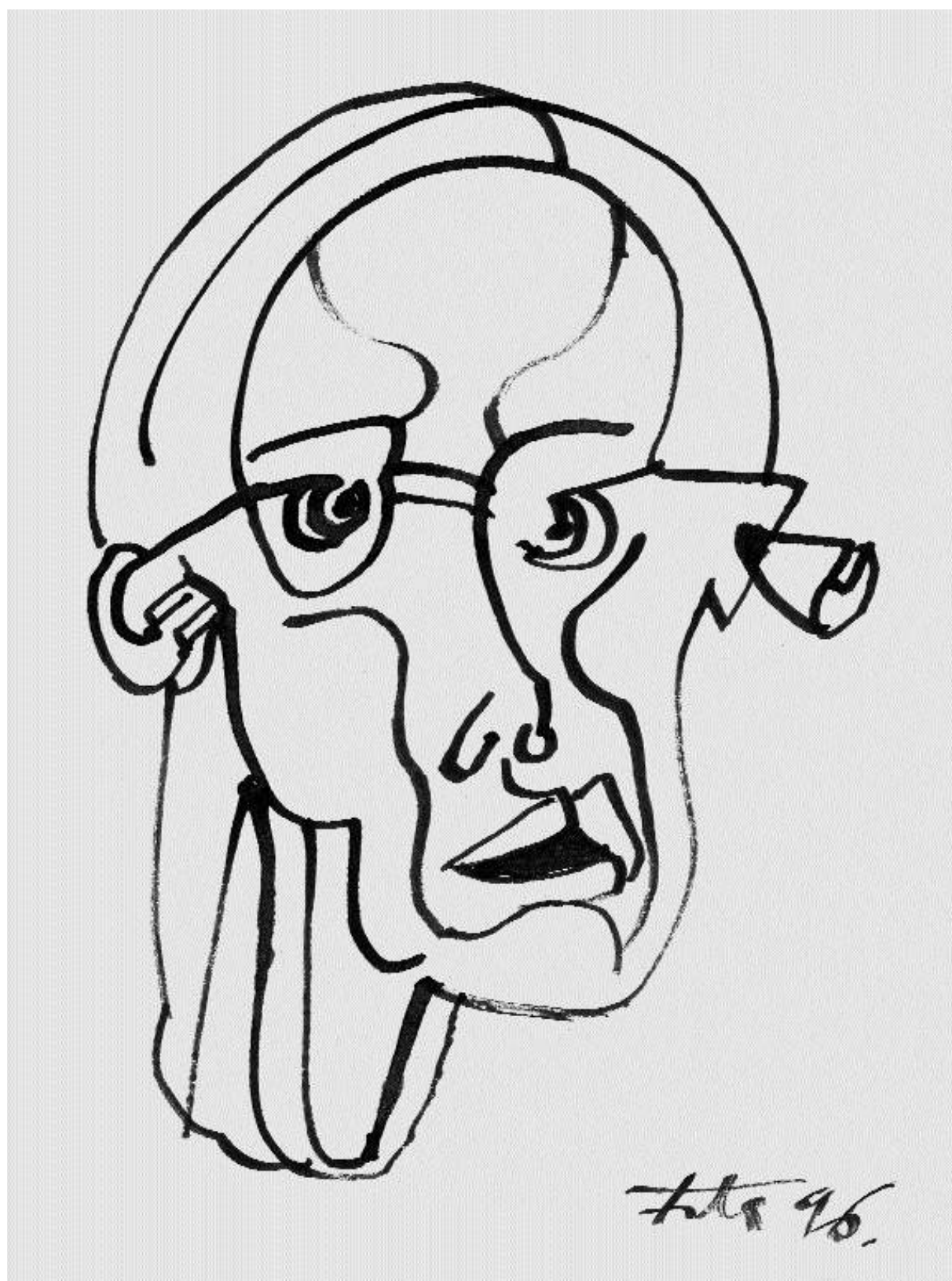

1996 Bloc 325.
19,5 x 15 cm.
Retolador.

1996 *Bloc 325.*
19,5 x 15 cm.
Retolador.

1996 Bloc 325.
19,5 x 15 cm.
Canya, tinta xinesa.

El tema religiós ha estat present en una llarga trajectòria dins la meva obra, i en aquest cas no hi havia una finalitat concreta, tan sols el fet d'evolucionar cap a nous esquemes, com aquestes cares de crucificat, igualment com altres dibuixos lliures que no paren d'acompanyar-me. Per a poder entendre bé una evolució és important donar testimoni dels canvis i dels fluxos que dicten les inquietuds.

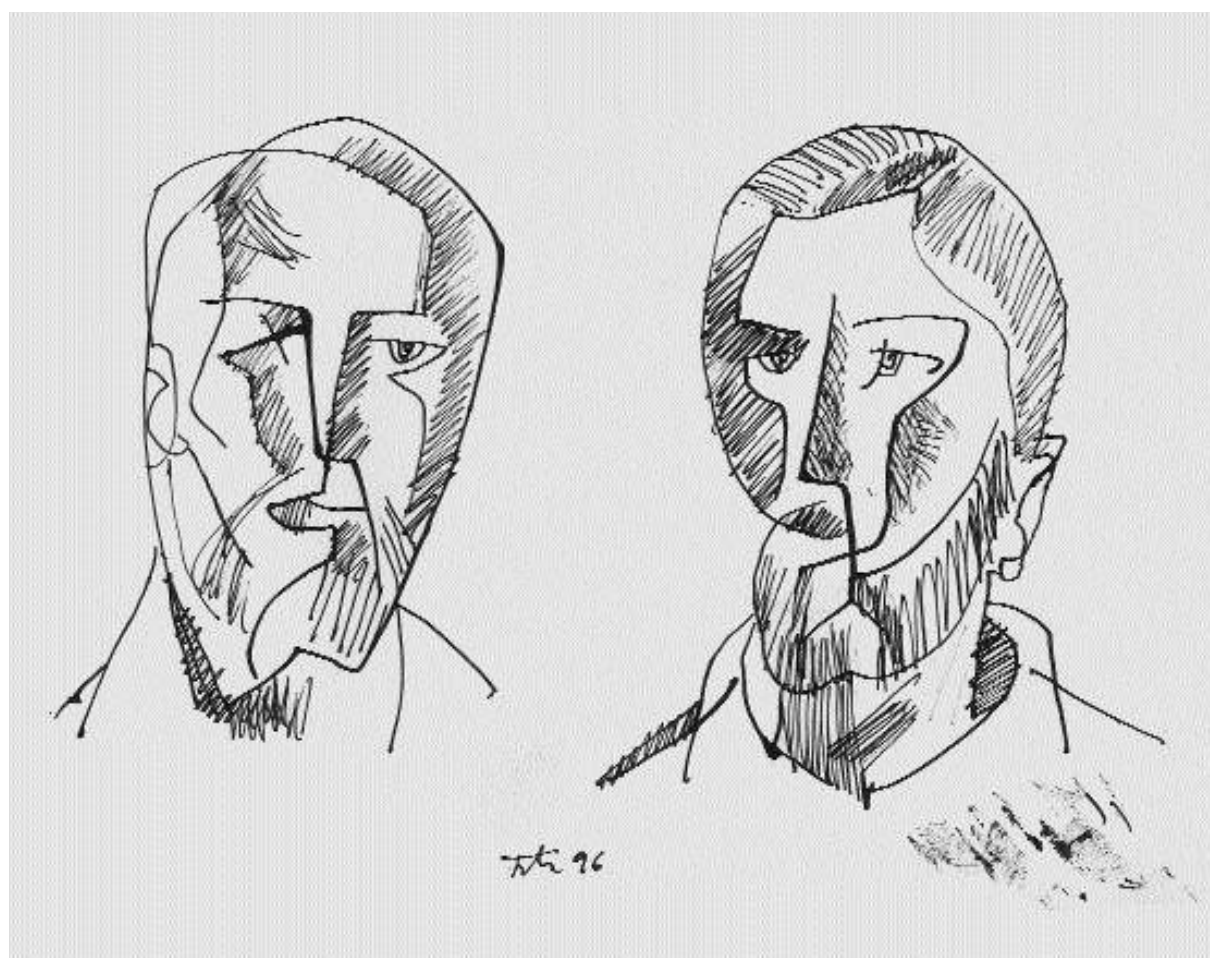
1996 *Bloc 332.*
29 x 20 cm.
Grafit, paper.

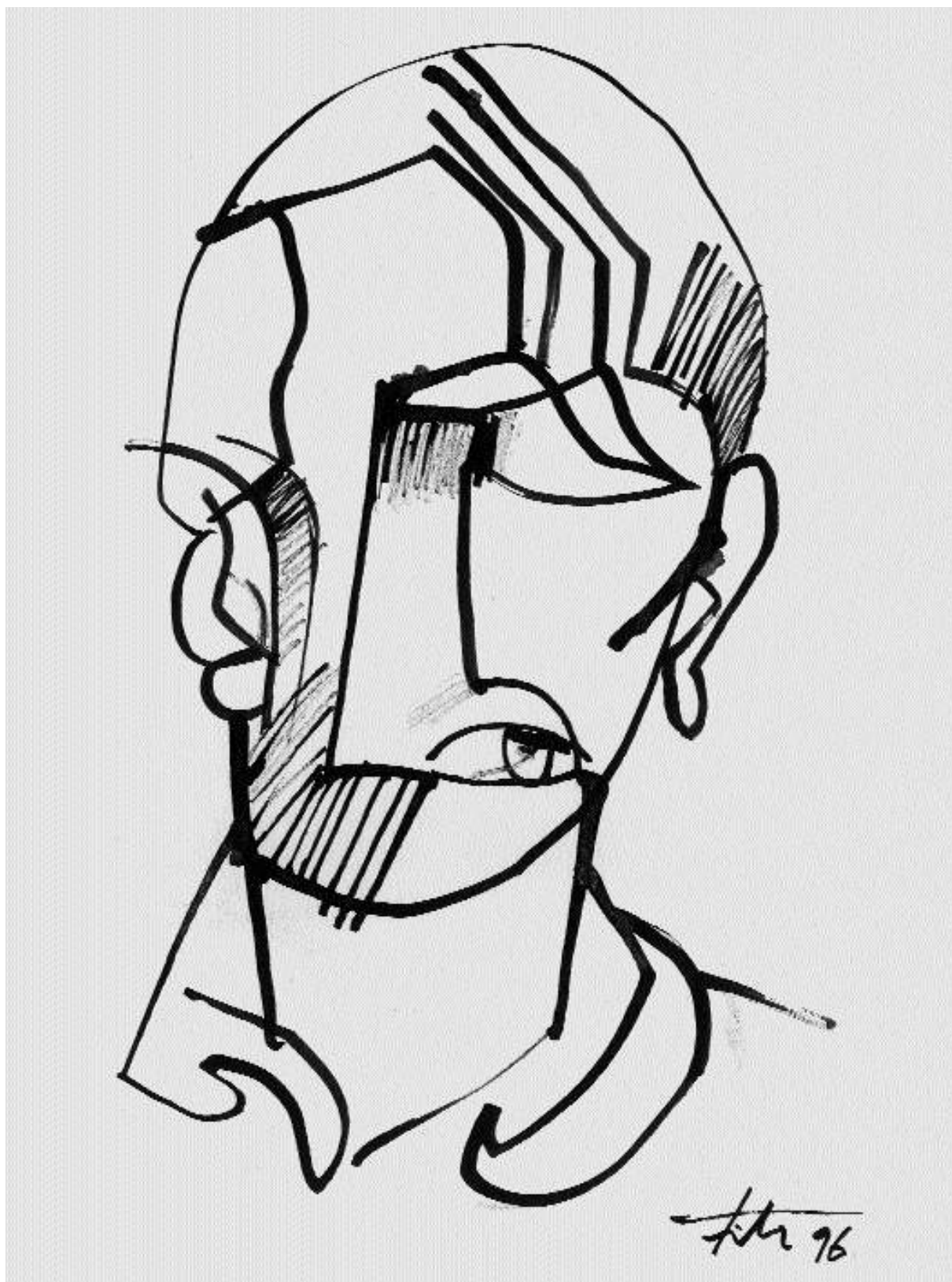
El fet de tenir tan assumit el dolor de la crucifixió de Crist per la insistència d'aquest tema en la meua obra al llarg de tants anys provocà que fossin aquestes les imatges que em vingueren a la ment: el drama i el dolor. Un fet real d'aquest moment sadollat de vivències cristianes.

1996 *Bloc 332.*
29 x 20 cm.
Grafit paper.

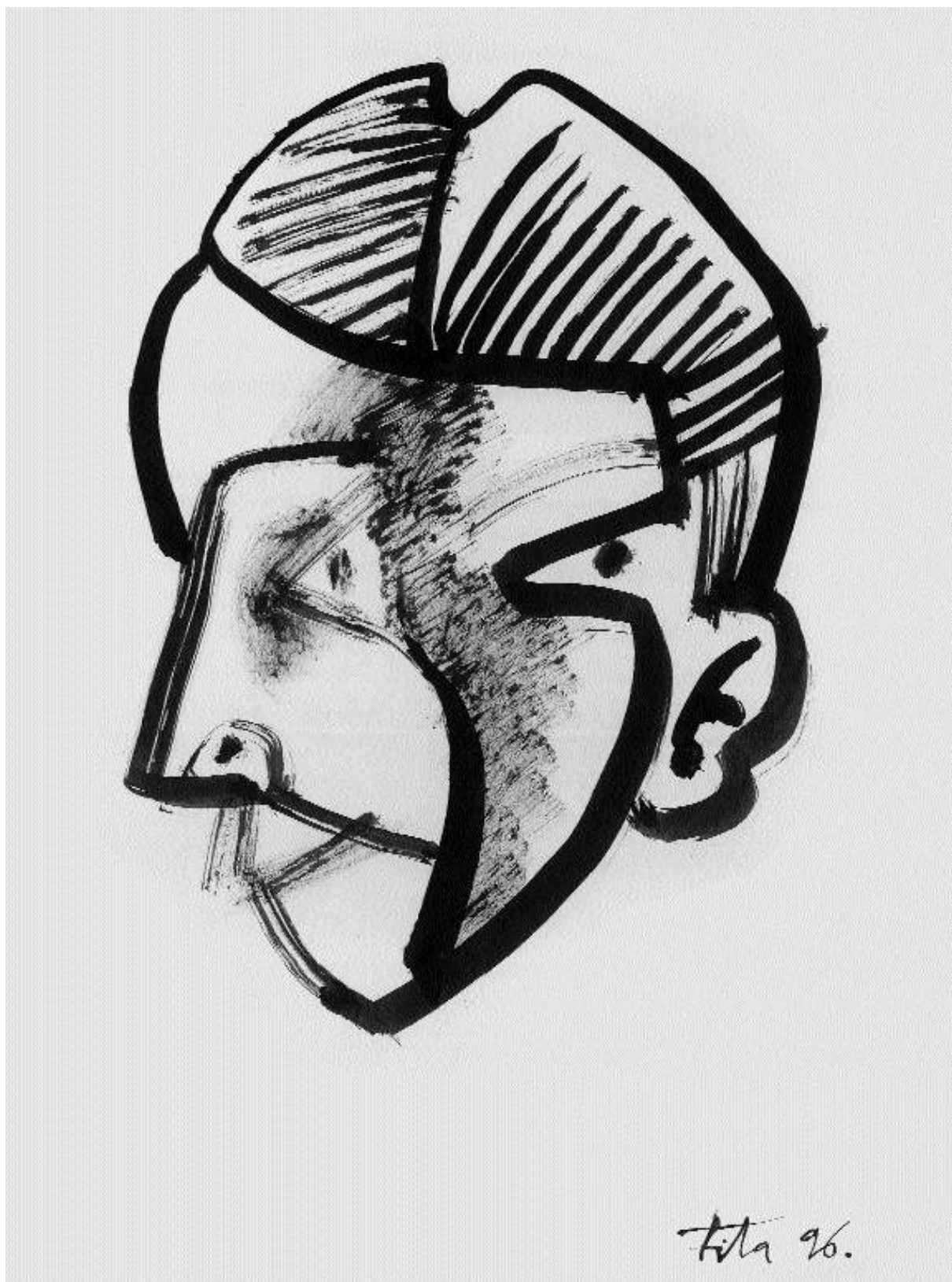

1996 Bloc 332.
29 x 20 cm.
Ploma tinta xinesa.

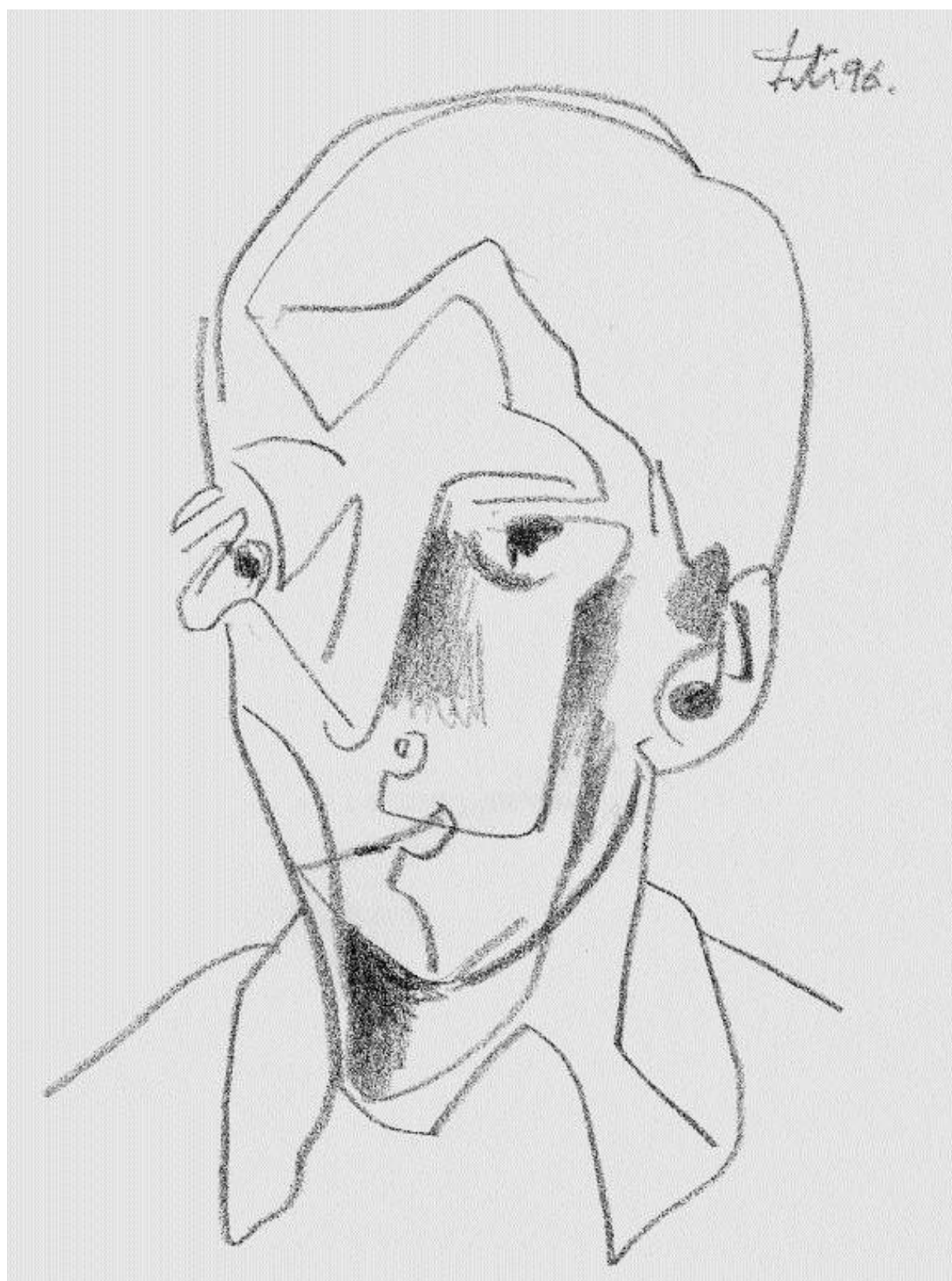

1996 *Bloc 332.*
29 x 20 cm.
Canya xinesa.

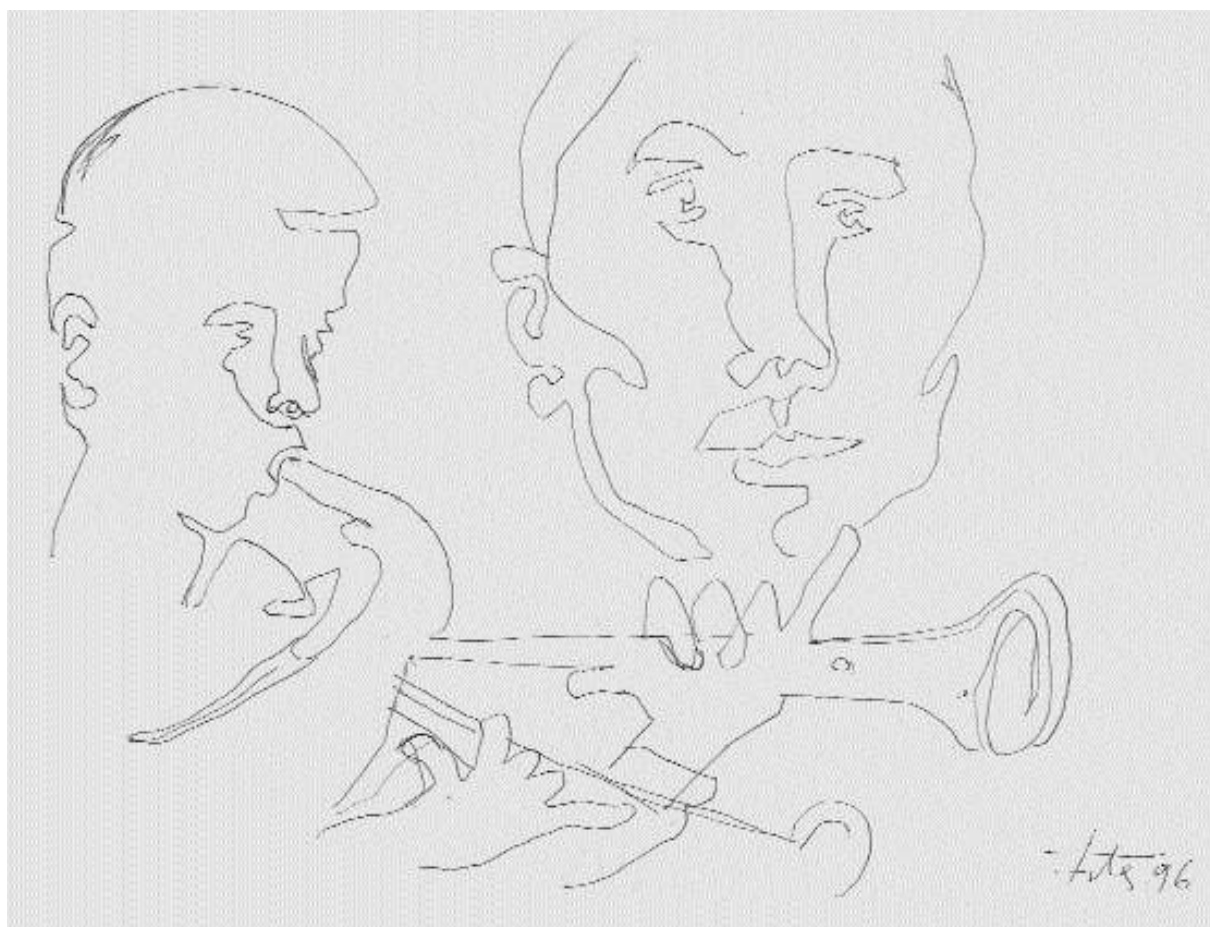

1996 *Bloc 332.*
29 x 20 cm.
Pinzell tinta xinesa.

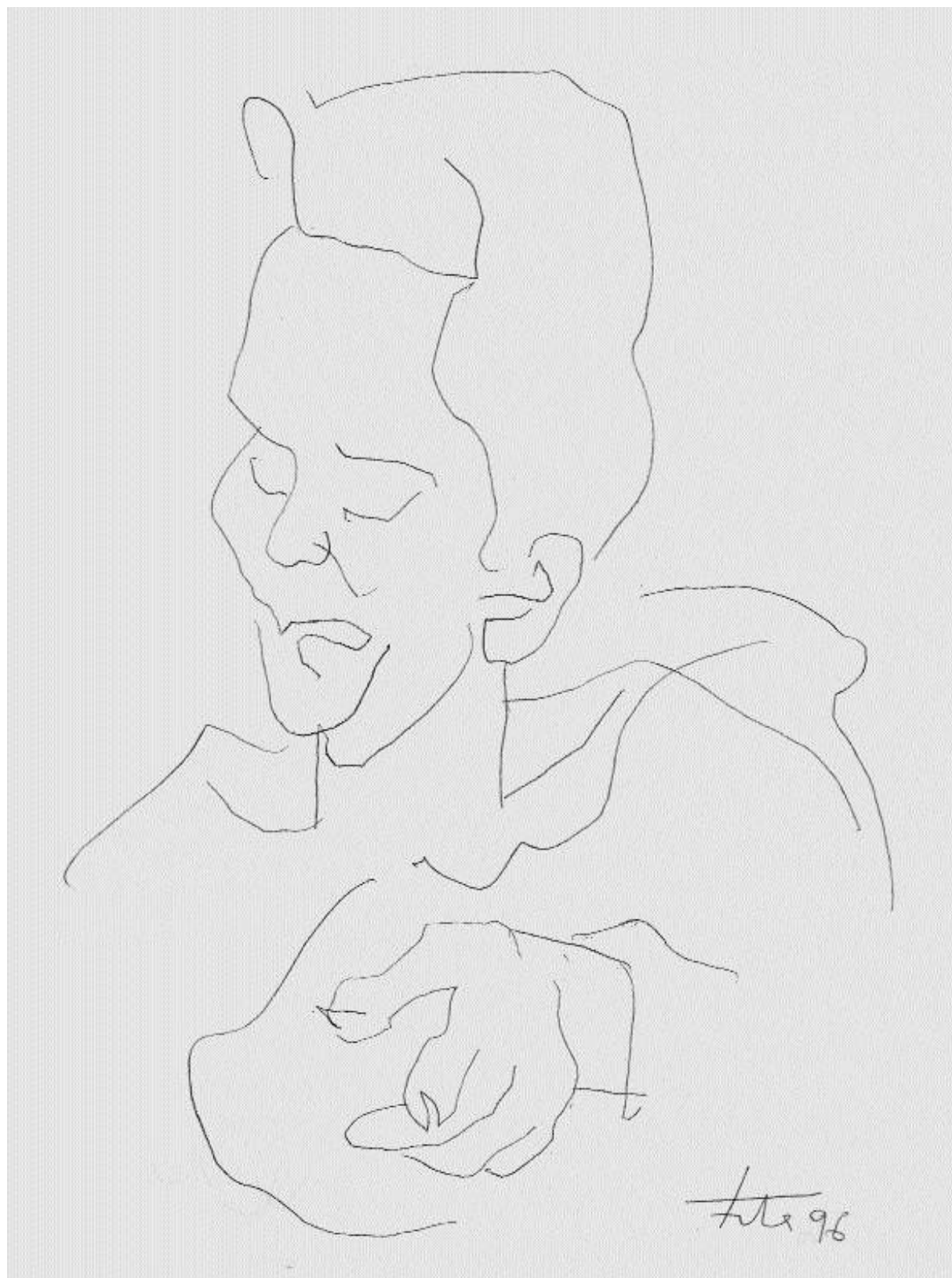

1996 Bloc 332.
29 x 20 cm.
Grafit paper.

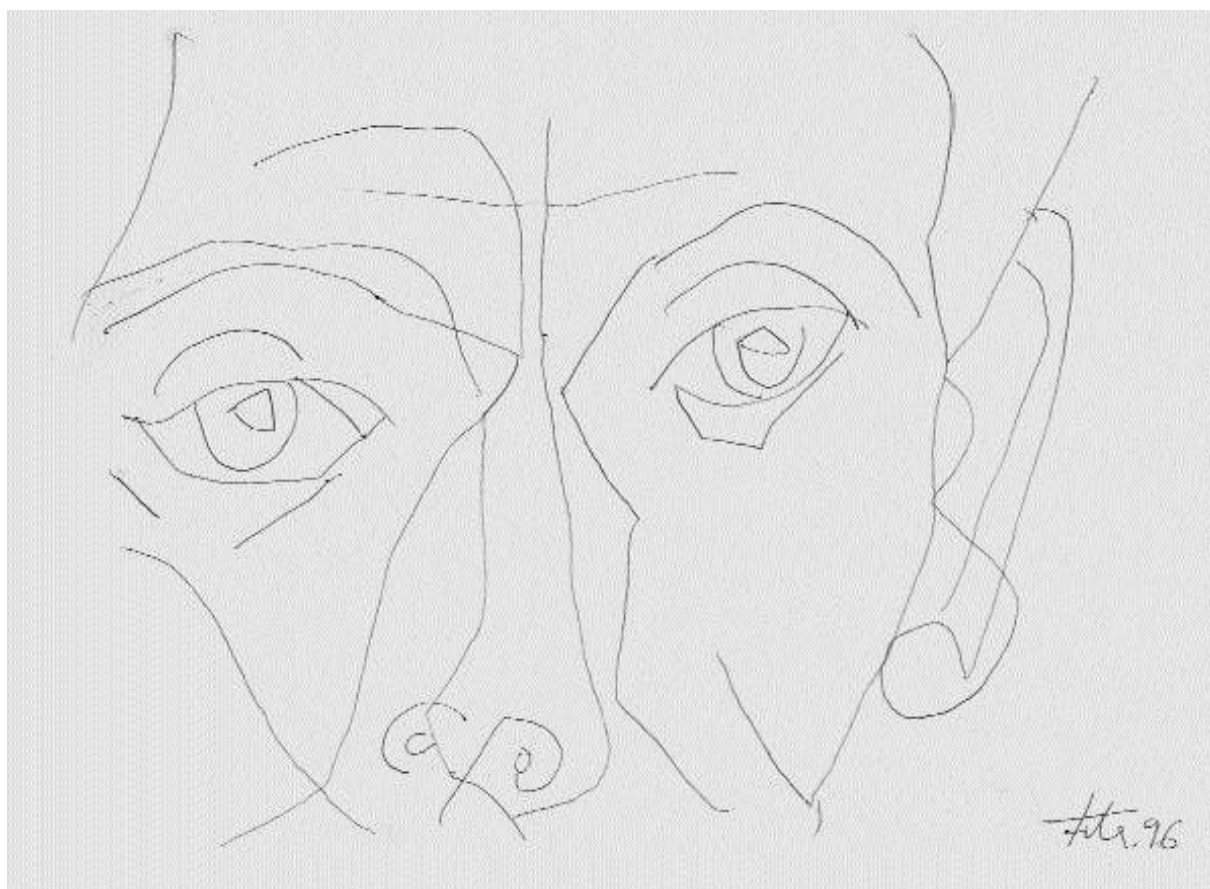

1996 *Bloc 331.*
17 x 24 cm.
Bolígraf paper.

1996 *Bloc 331.*
17 x 24 cm.
Bolígraf.

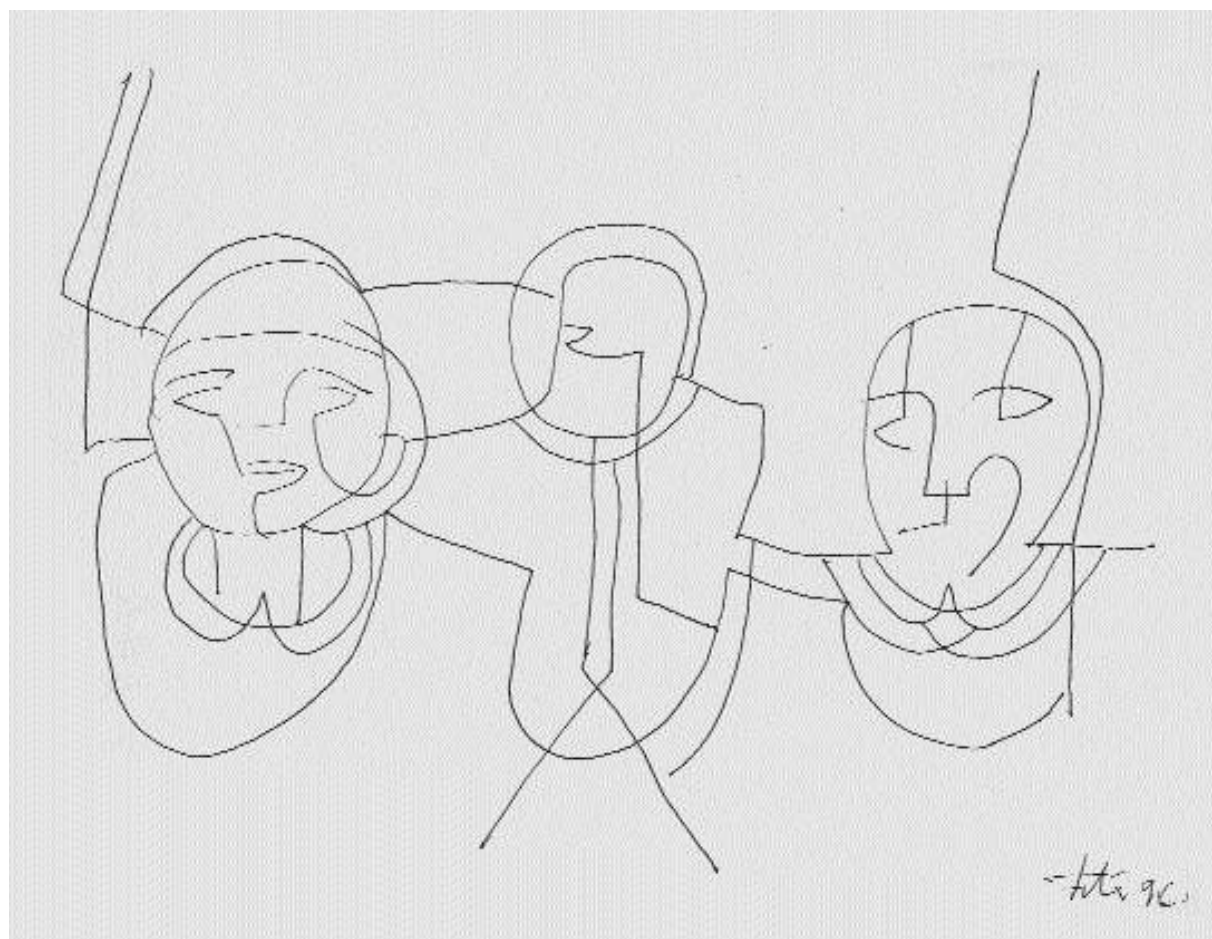

1996 *Bloc 331.*
17 x 24 cm.
Bolígraf.

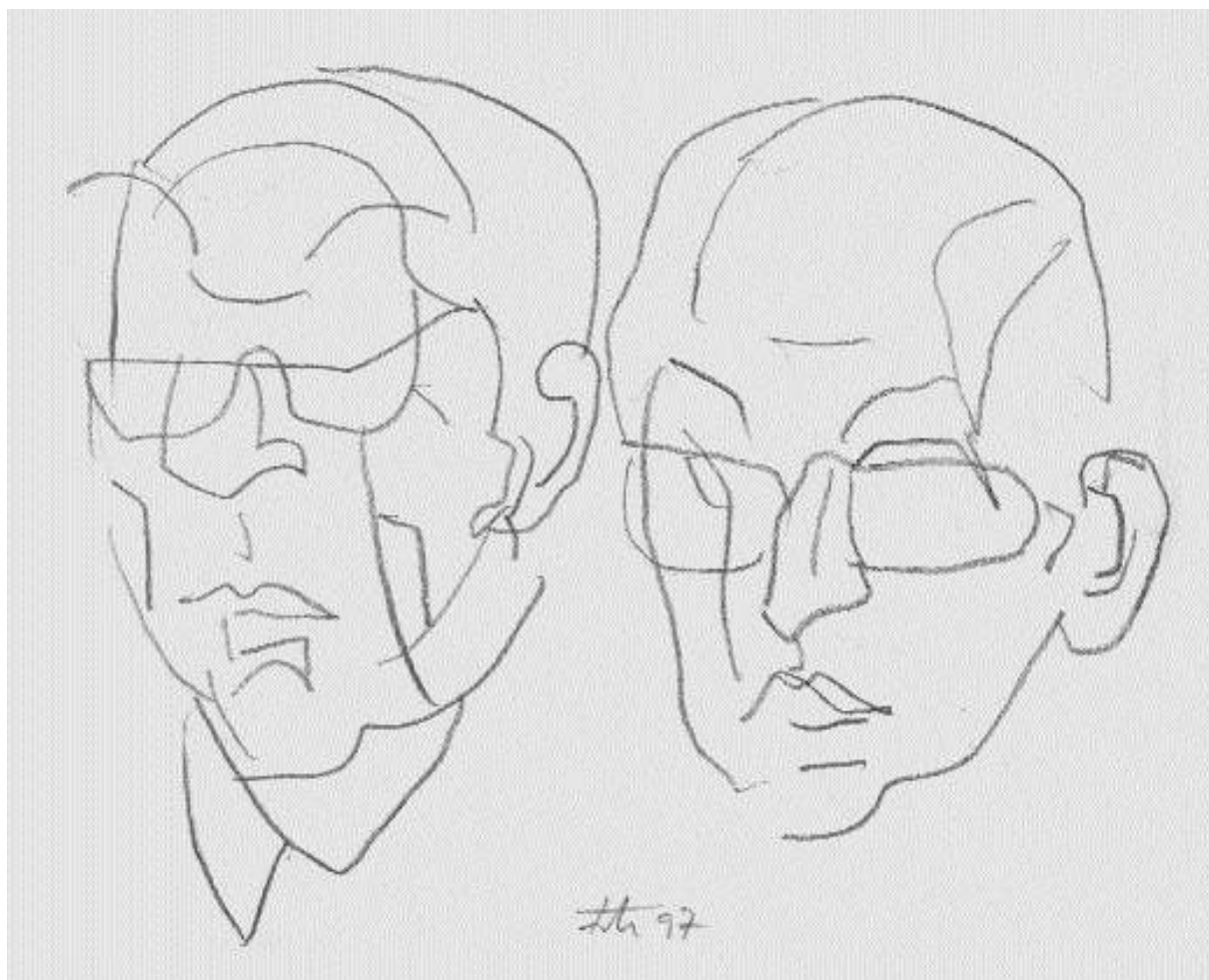

1996 *Bloc 331.*
17 x 24 cm.
Bolígraf.

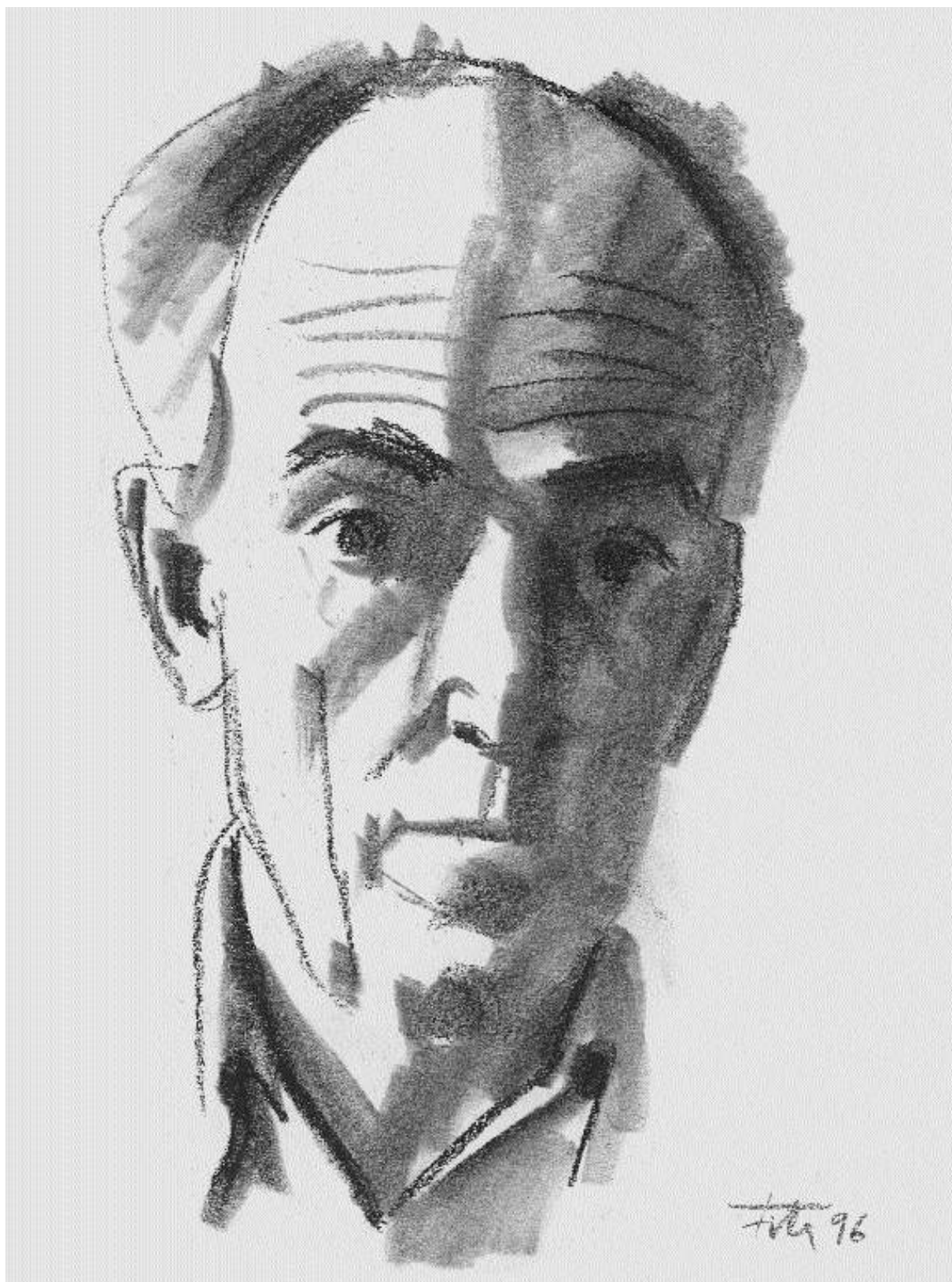

1996 *Bloc 333.*
16 x 22 cm.
Bolígraf-paper.

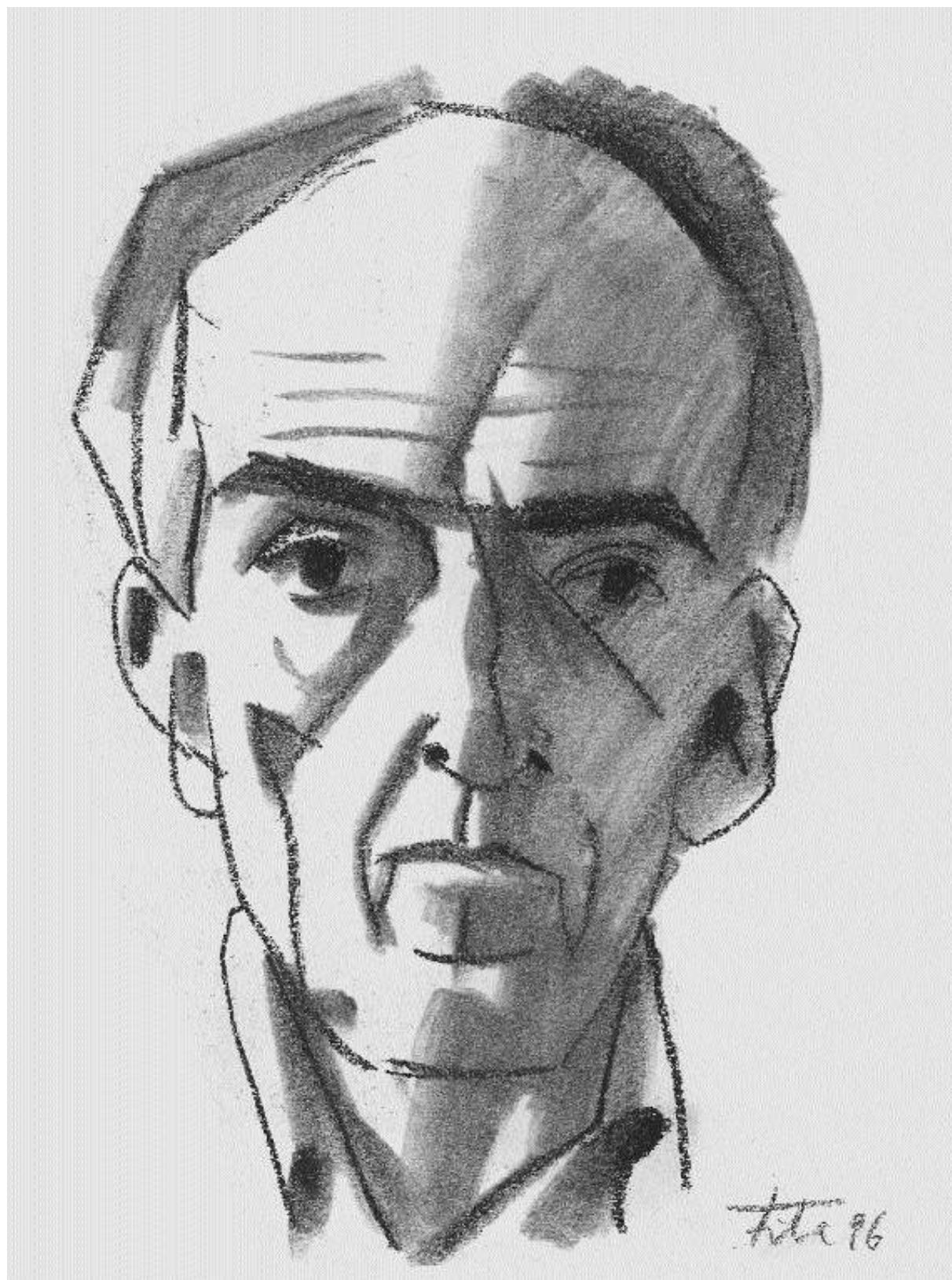

1997 *Bloc 342.*
16 x 22 cm.
Bolígraf-paper.

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

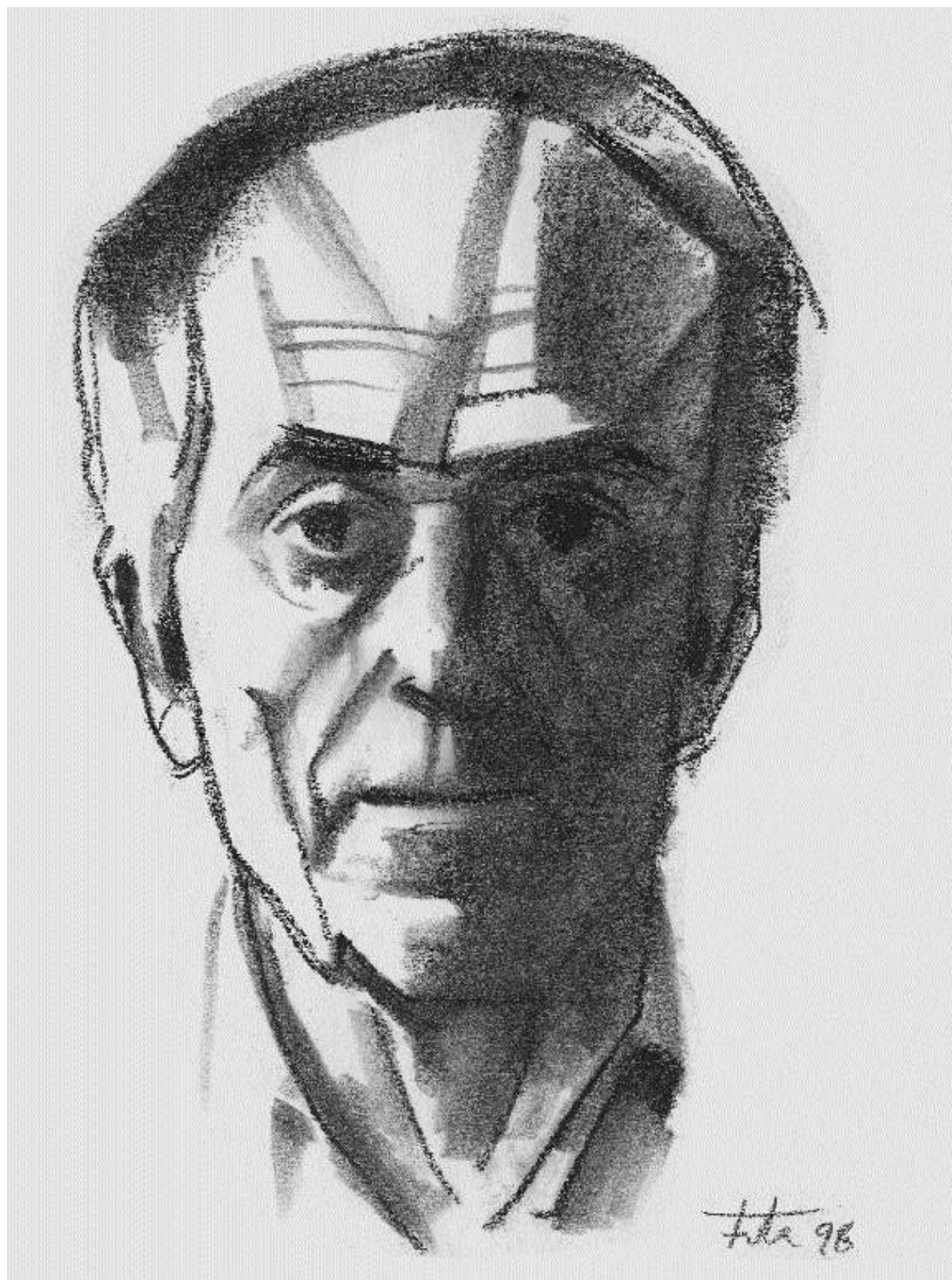
1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra.

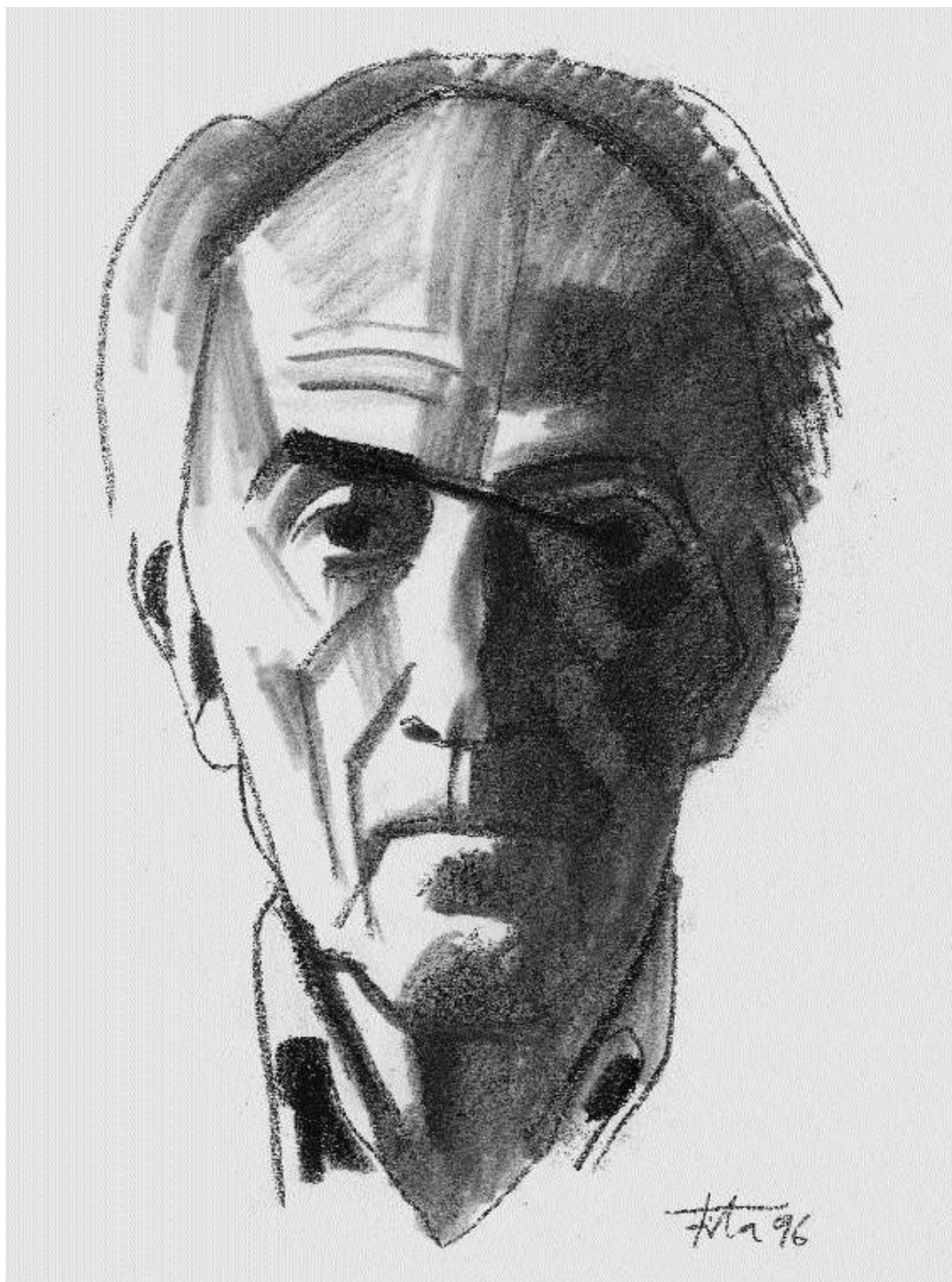
1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

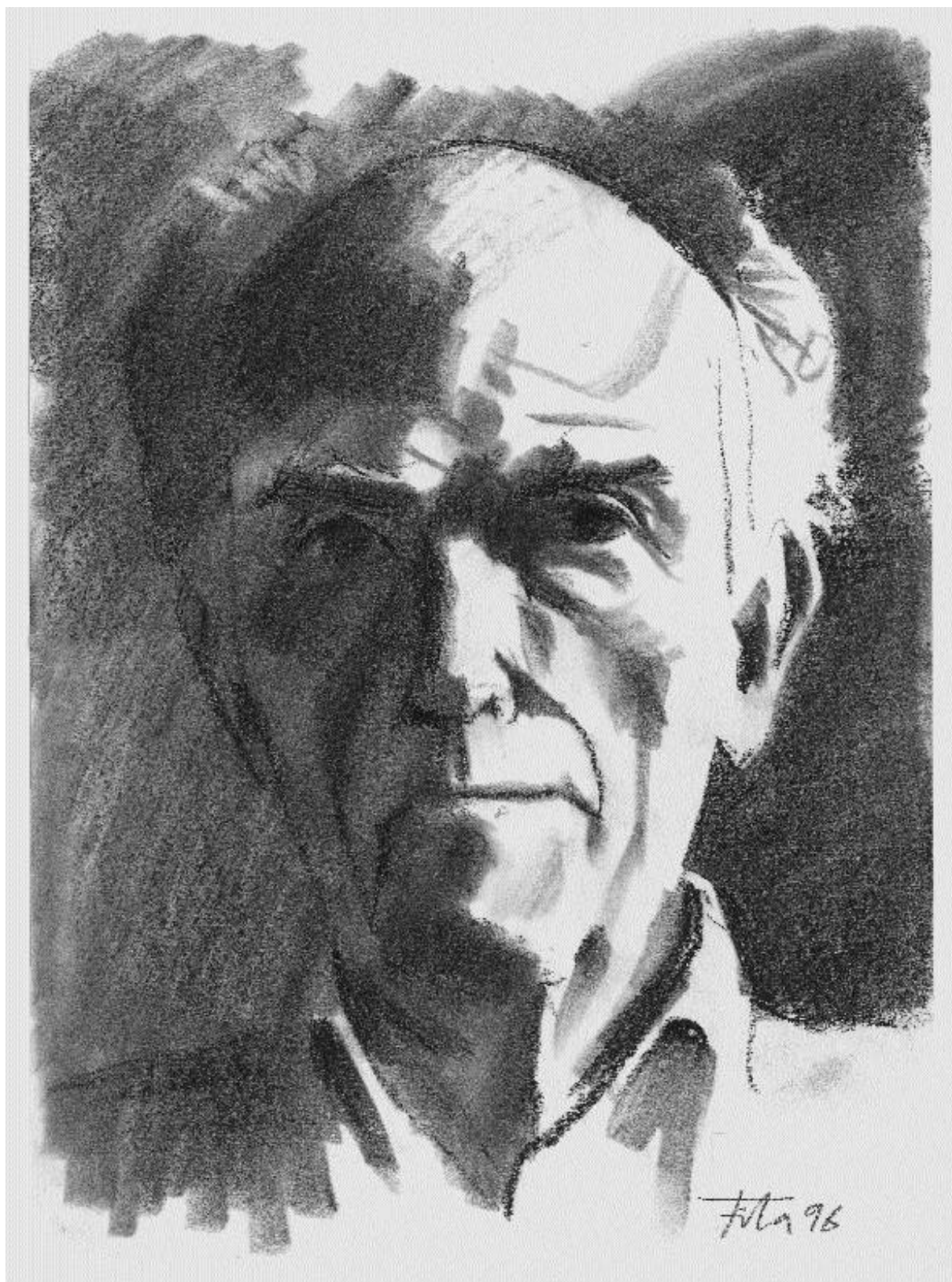
1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra paper.

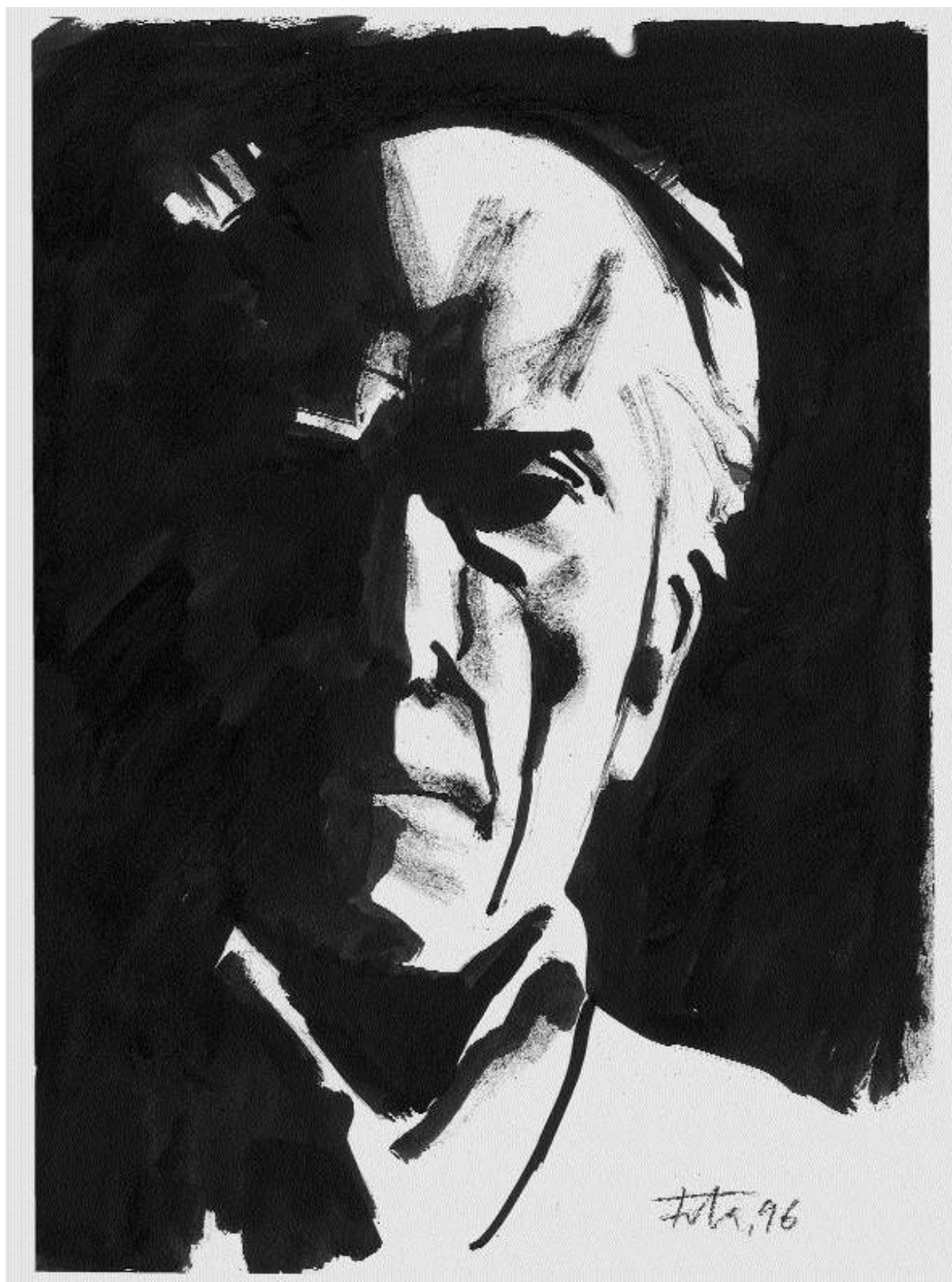
1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

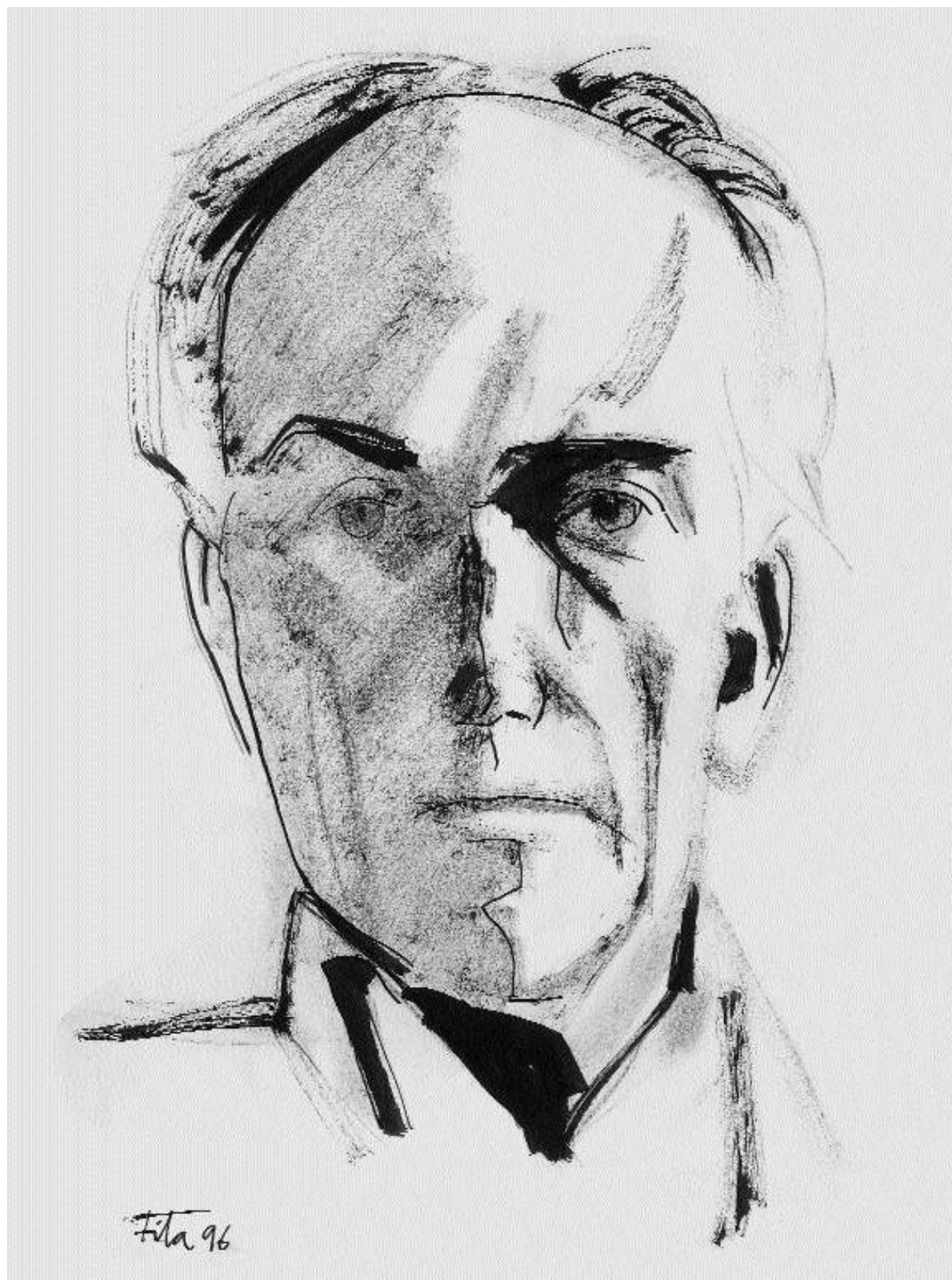

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Pinzell-xinesa, paper.

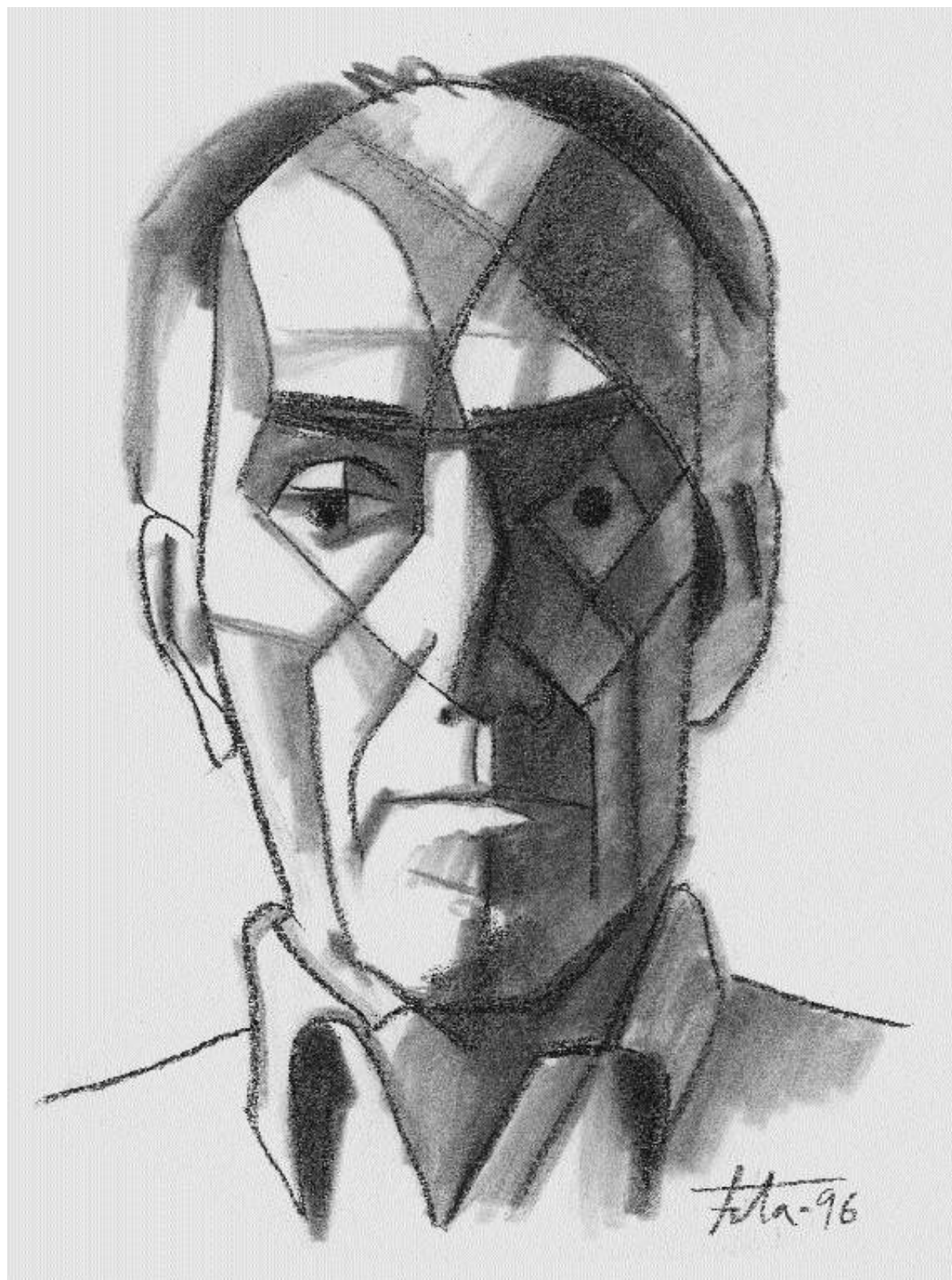

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Canya pinzell.
Tinta xinesa-paper.

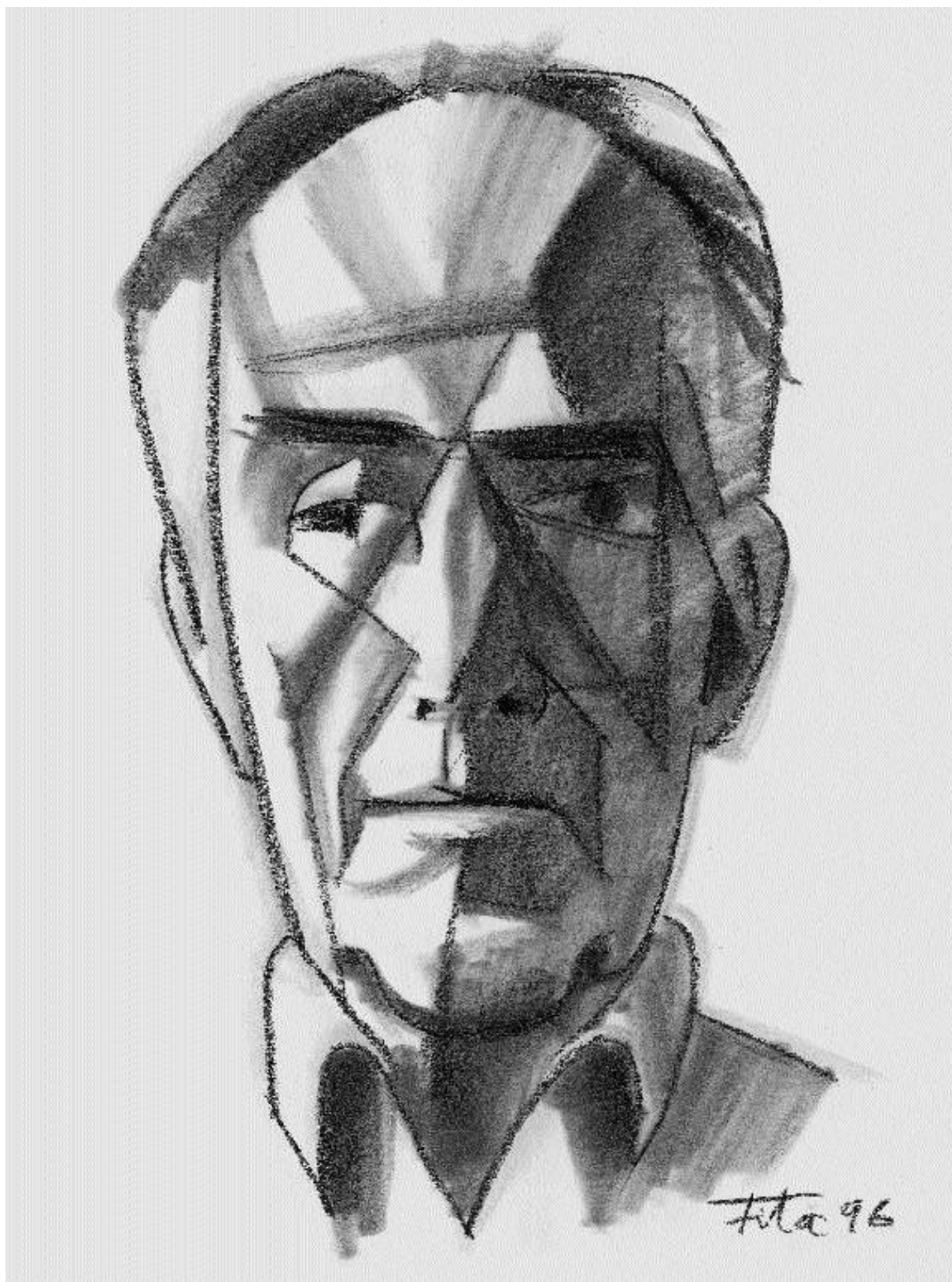

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

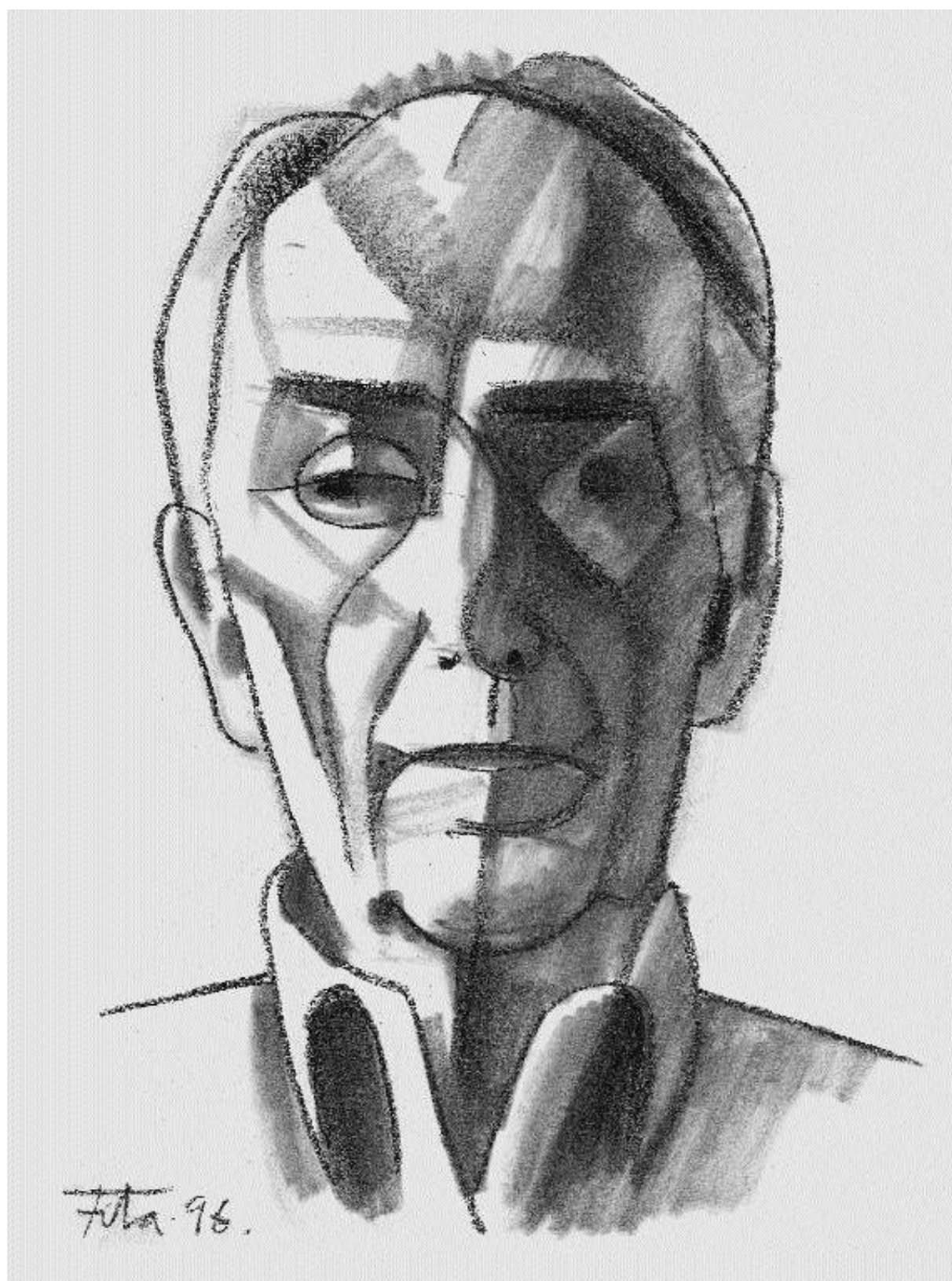

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

1996 *Bloc 336.*
33 x 25 cm.
Barra negra-paper.

Si bé reconec que podem donar molt, també entenc la dificultat que representa una creativitat constant. Tot requereix replantejar les coses a fons, però també l'espontaneïtat, la transgressió dels propis esquemes, pot ser un mitjà per a noves creacions. El fet de destruir-se constantment per tal de fer noves adquisicions certament enriqueix molt, però

1997 Bloc 341.
22 x 16 cm.
Bolígraf.

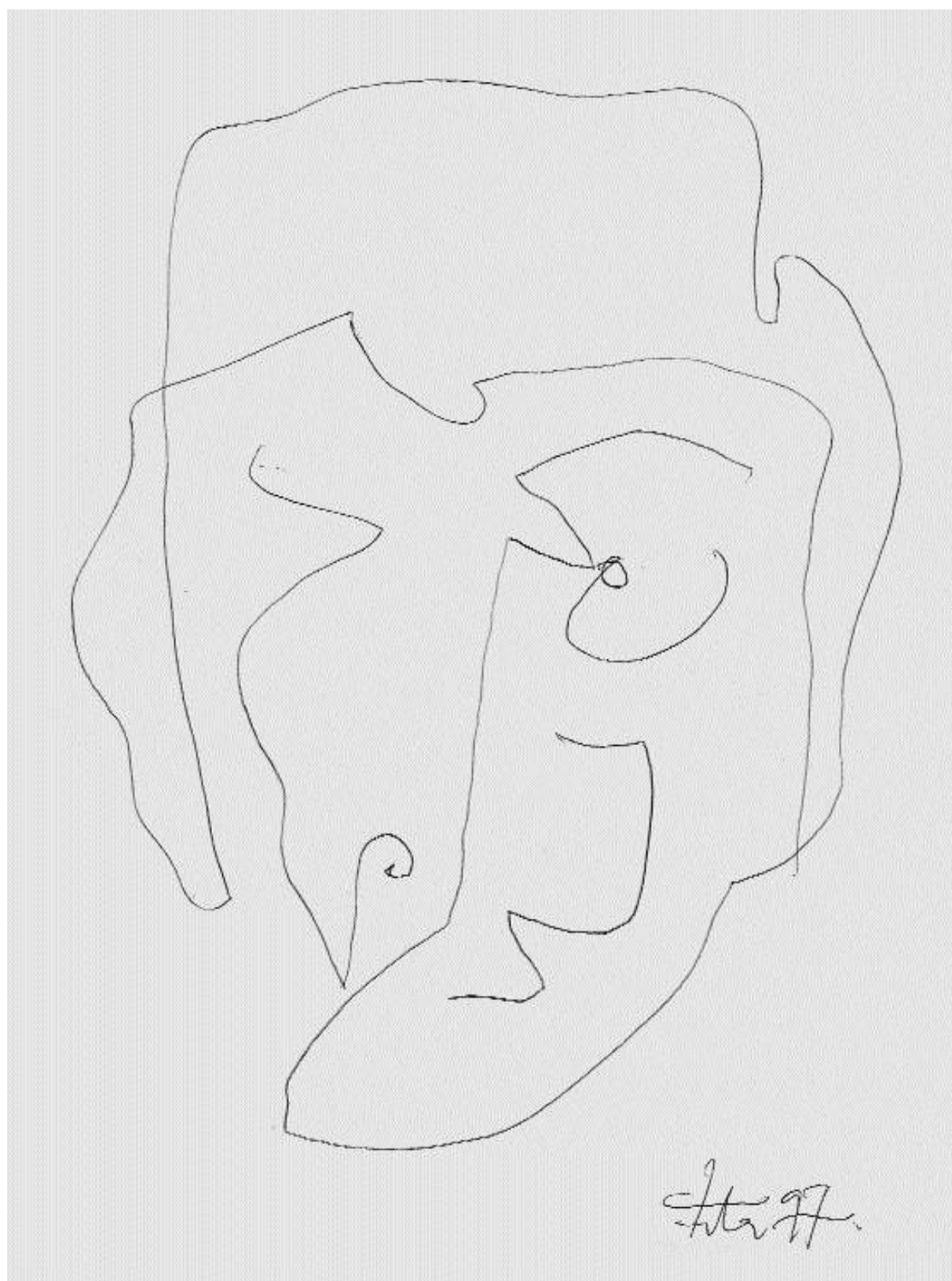
també angoixa, oprimeix i costa molt. Els nostres hàbits i maneres coneguts ens surten amb molta més facilitat que no pas elaborar nous criteris. Això també queda plasmat en molts dels rostres que s'han anat fent al llarg dels anys.

1997 *Bloc 341.*
22 x 16 cm.
Bolígraf.

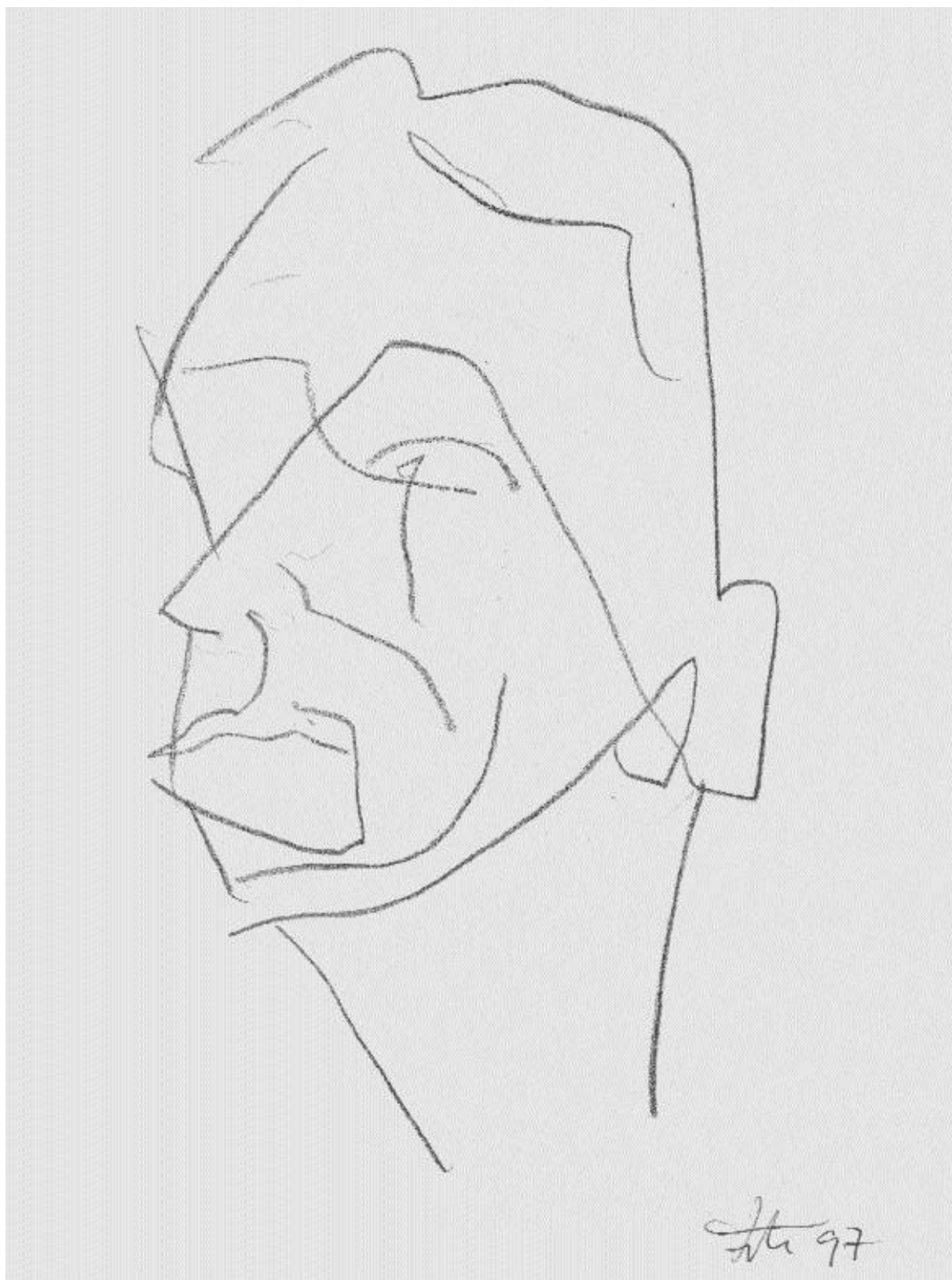

1997 Bloc 341.
22 x 16 cm.
Bolígraf.

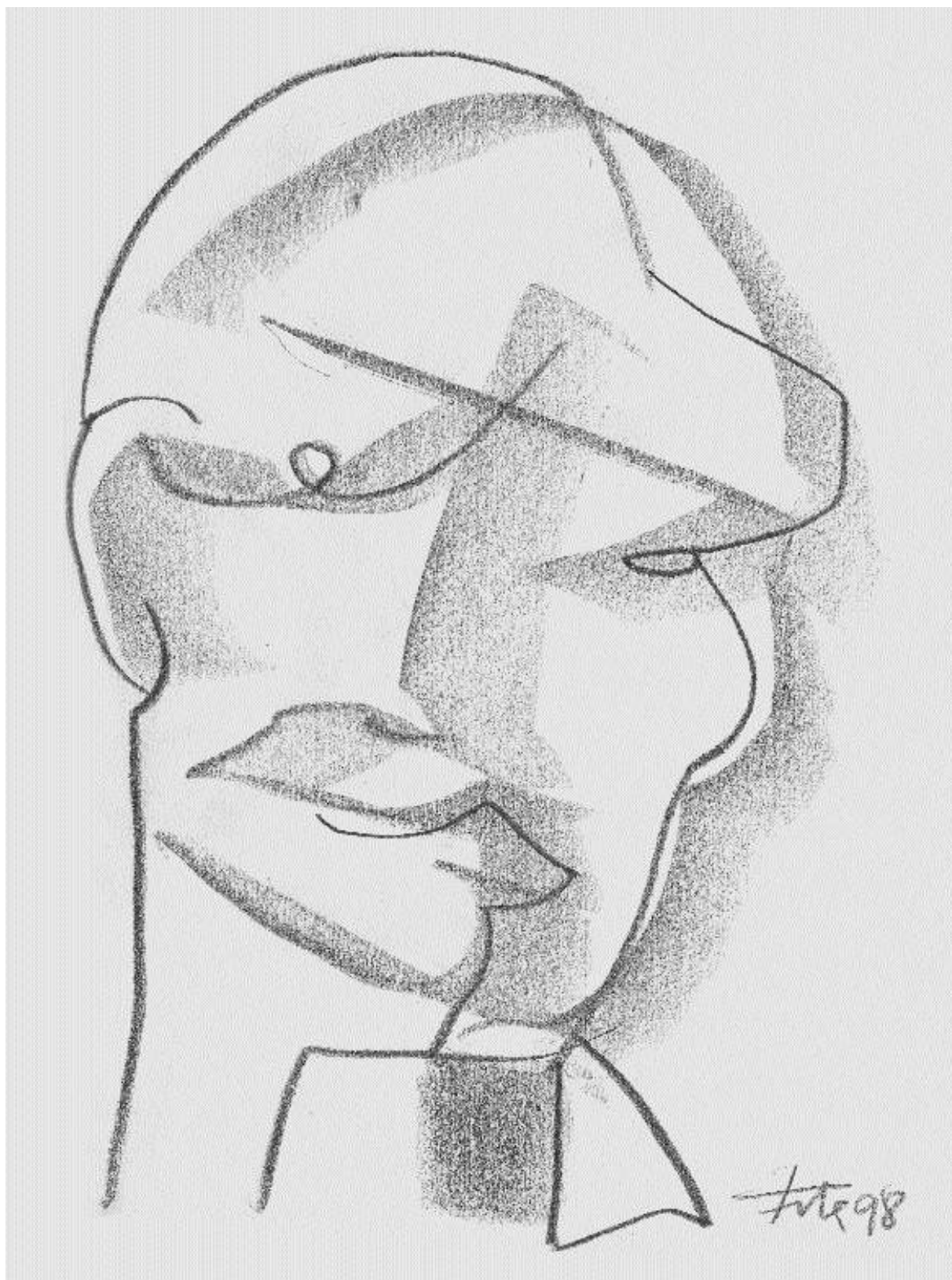

1997 *Bloc 341.*
22 x 16 cm.
Bolígraf.

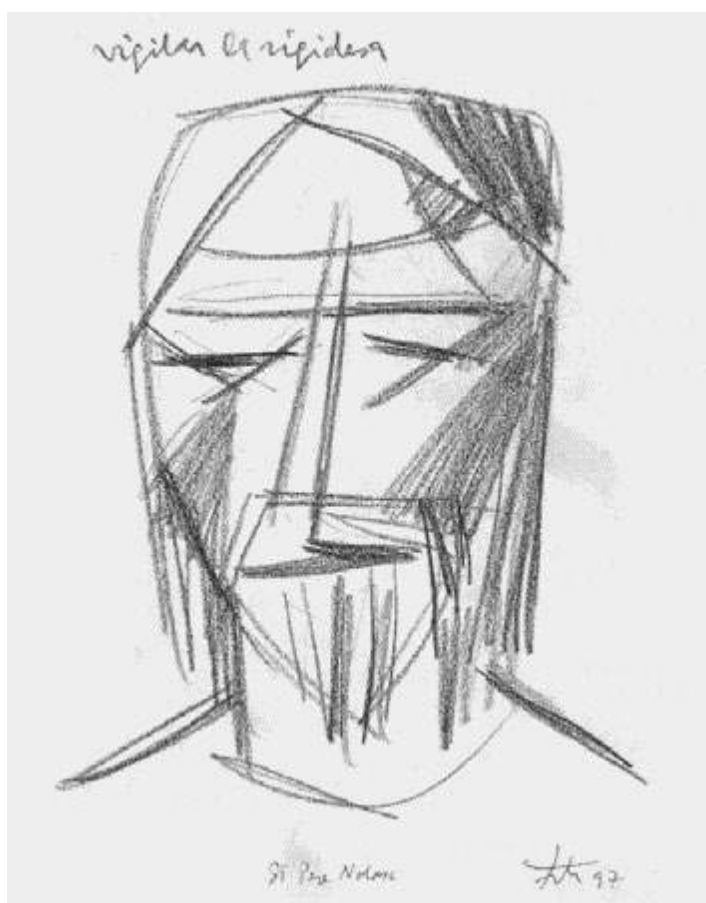
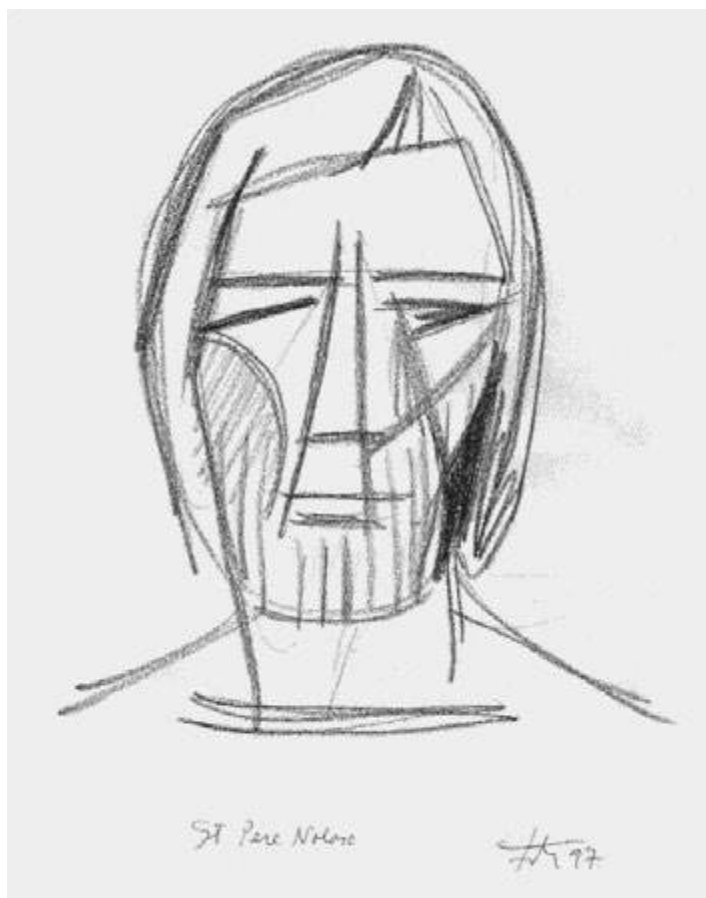

1997 *Bloc 350.*
22 x 16 cm.
Llapis plom.

1998 *Bloc 350.*
22 x 16 cm.
Barra negra.

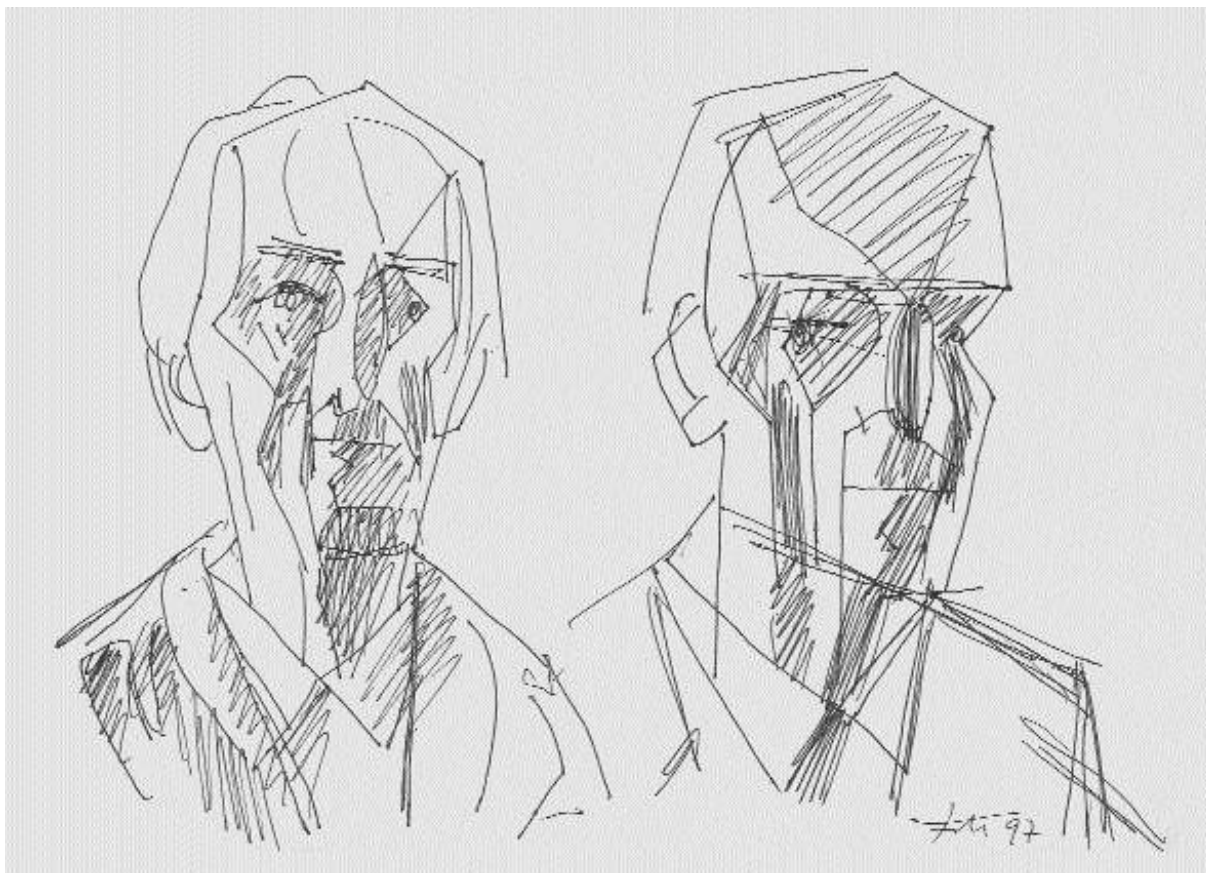

1997 Bloc 354.
22 x 16 cm.
Grafit.

1997 *Bloc 351.*
16 x 23 cm.
Retolador llapis plom.

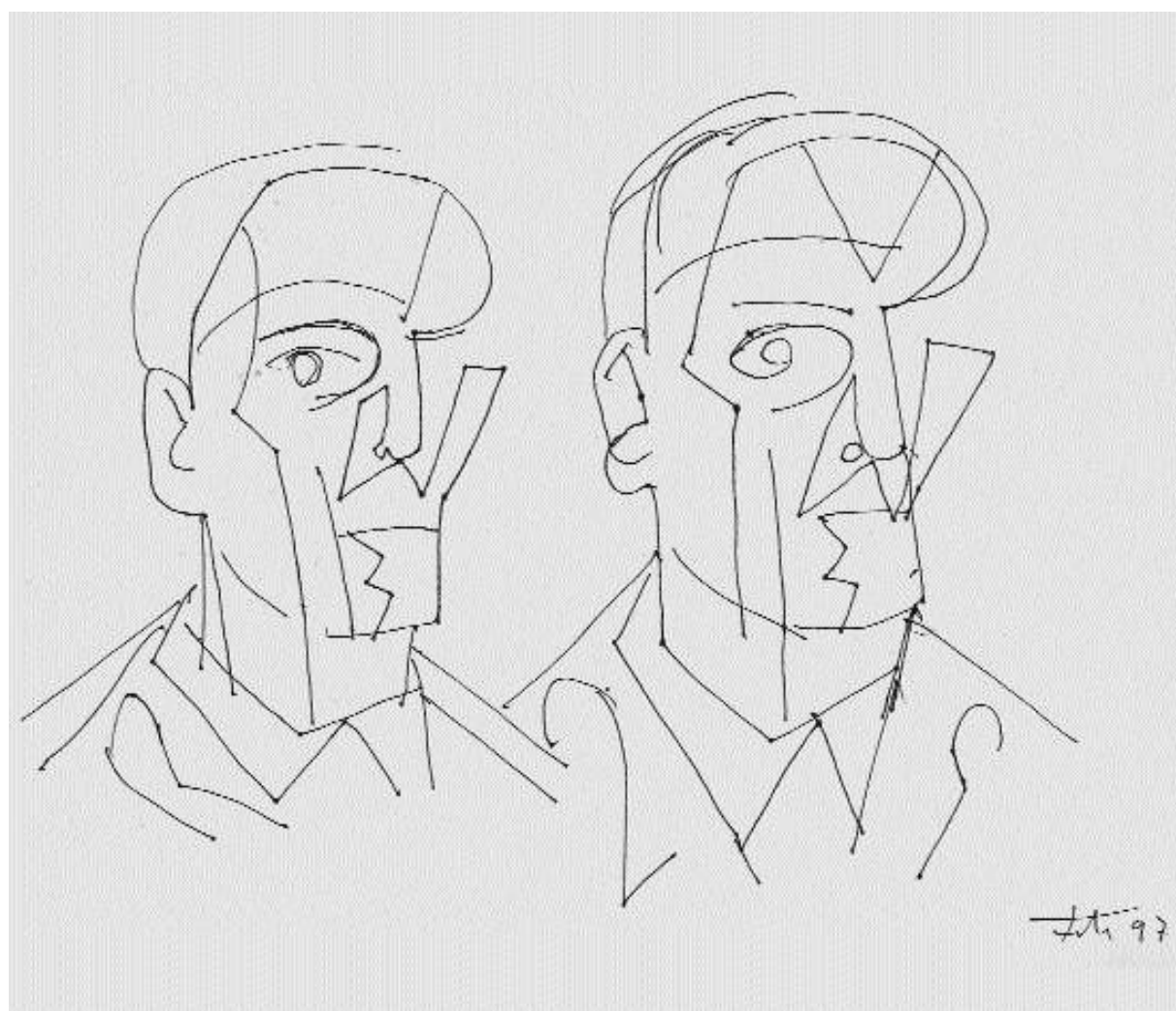

Abans de fer qualsevol obra, tant si parlem d'escultura, vitrall, pintura com del que sigui, el dibuix sol ser el mitjà més utilitzat per a començar-la, encara que moltes vegades es tira pel dret directament. Però el fet de preparar les obres té aspectes molt positius.

En aquest cas crec que és important donar a conèixer alguns dels dibuixos preparatoris dels autoretrats pel valor que tenen per ells mateixos. Al meu entendre, es tracta d'una obra de gran interès perquè marca molt clarament cap on s'orientarà l'obra, igualment com la força de la trajectòria d'un concepte: partir de la realitat per a cercar variables, i també un anar i venir de la realitat com a aliment constant. Crec que això no és regressiu: es tracta de saber mirar amb més profunditat. L'objectivitat pot ser un gran aliment per a la subjectivitat.

1997 *Bloc 351.*
16 x 23 cm.
Retolador.

1997 Bloc 351.
16 x 23 cm.
Retolador.

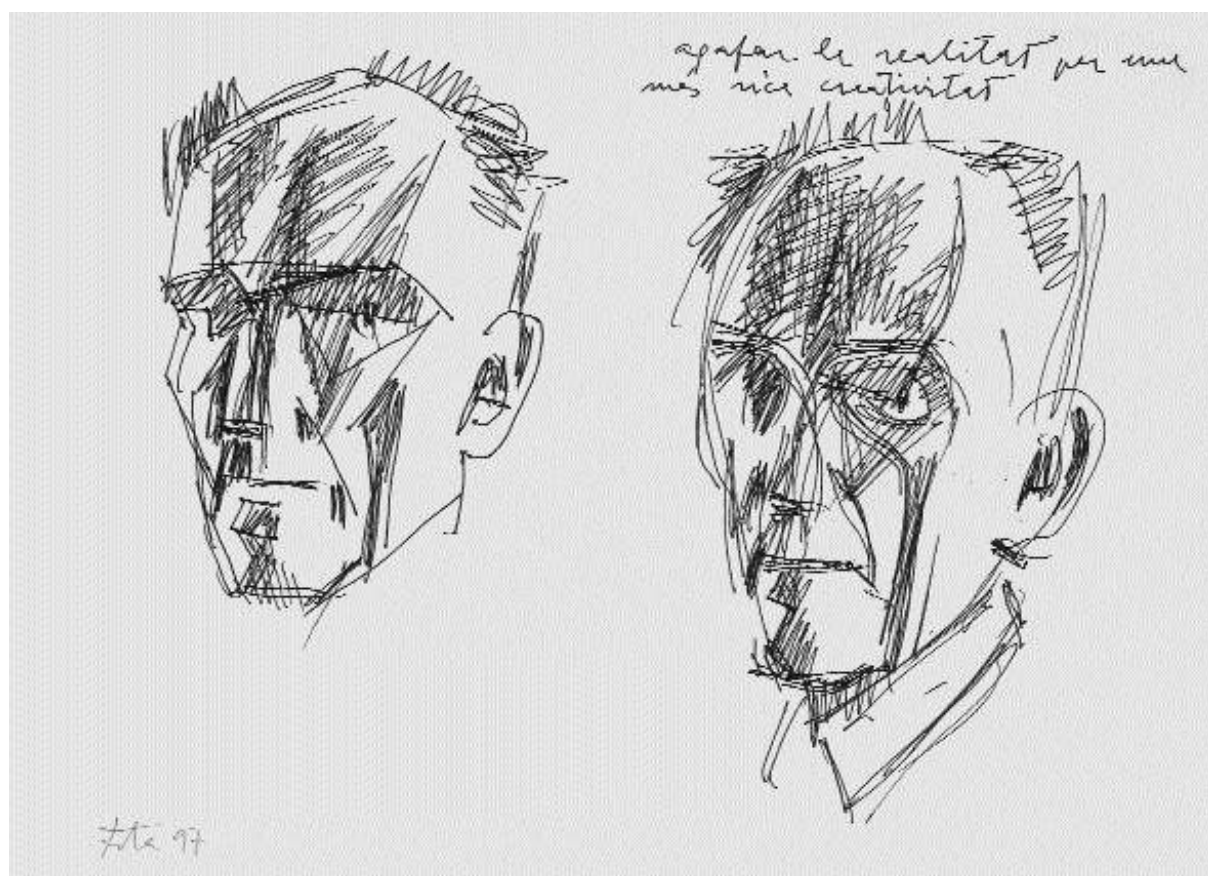

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Retolador.

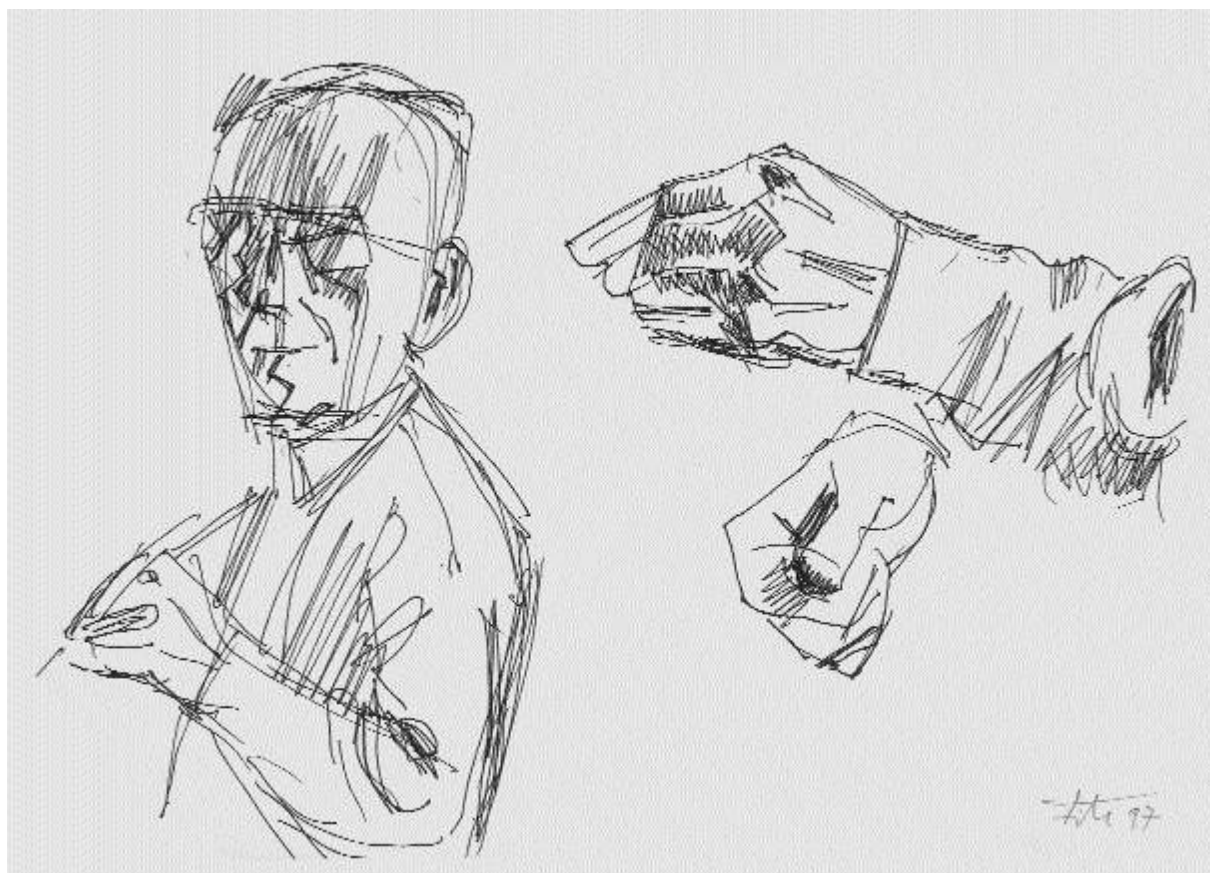

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Retolador.

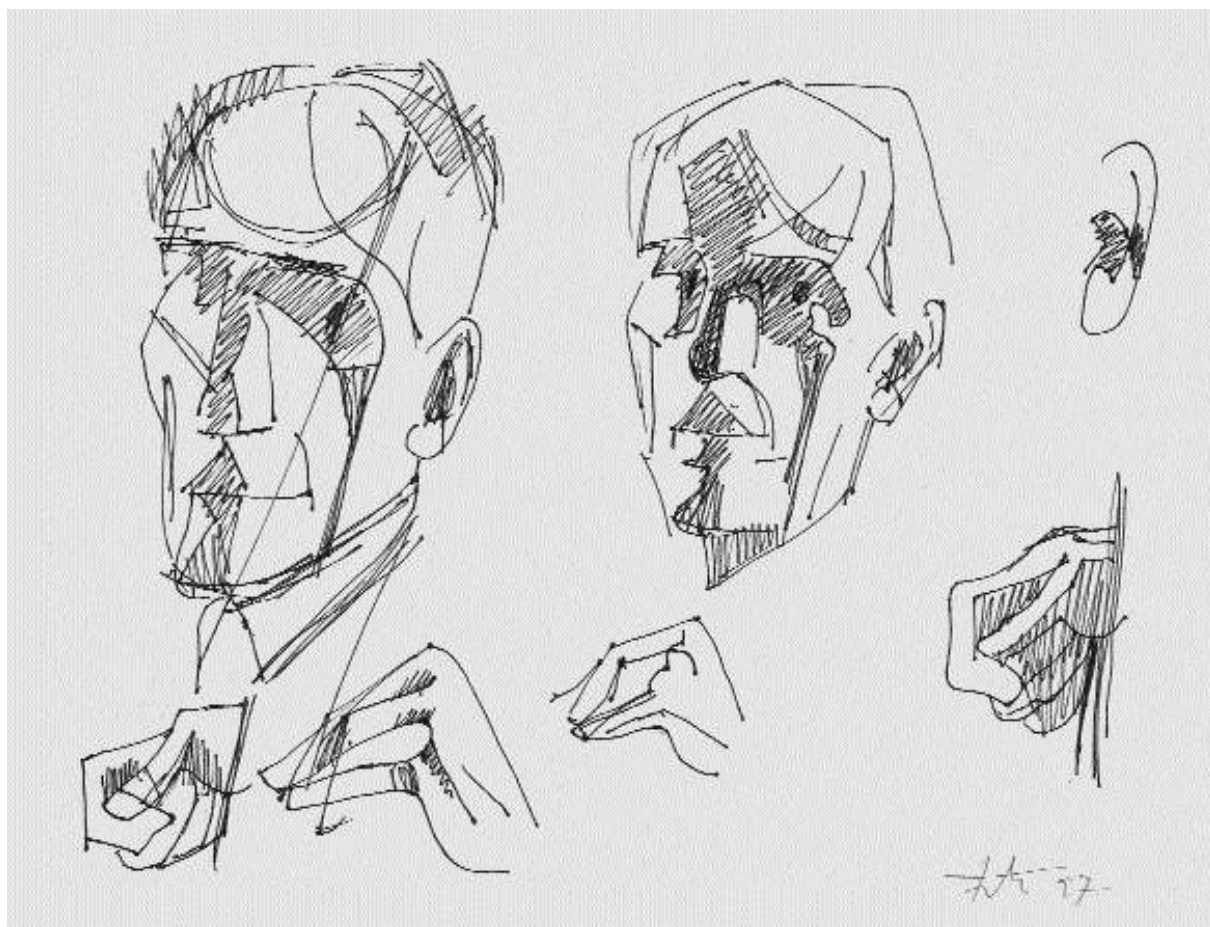

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Retolador.

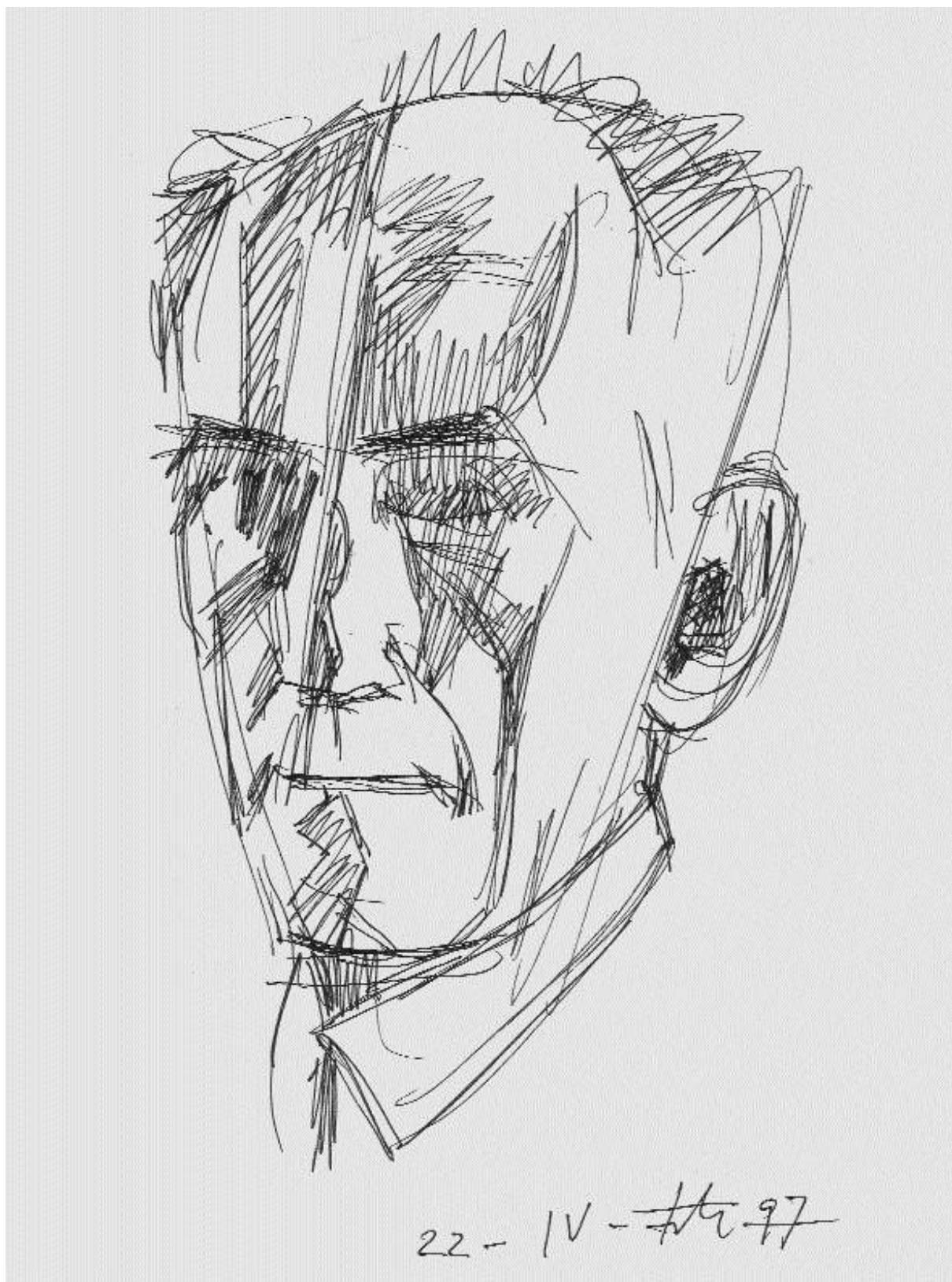

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Retolador.

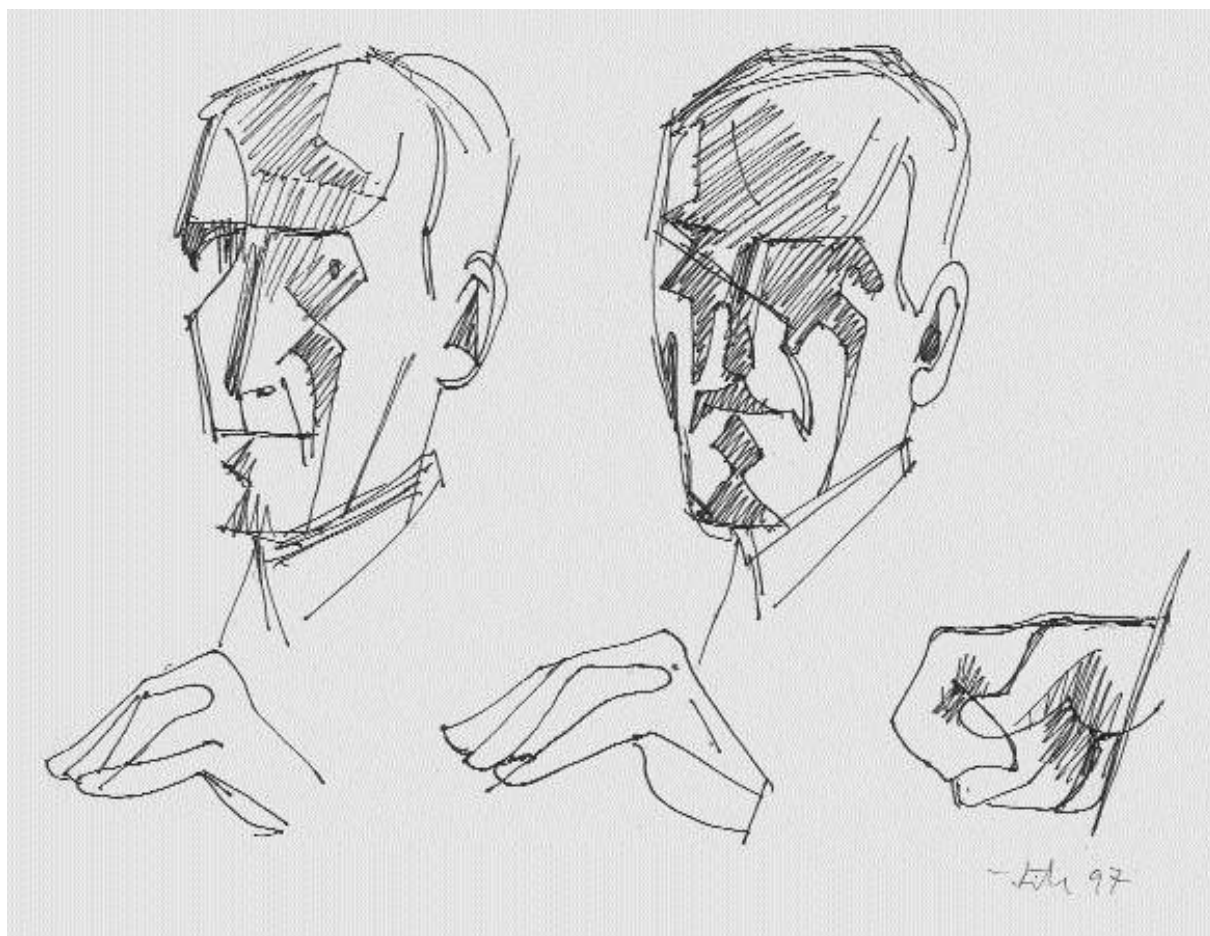

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Retolador paper.

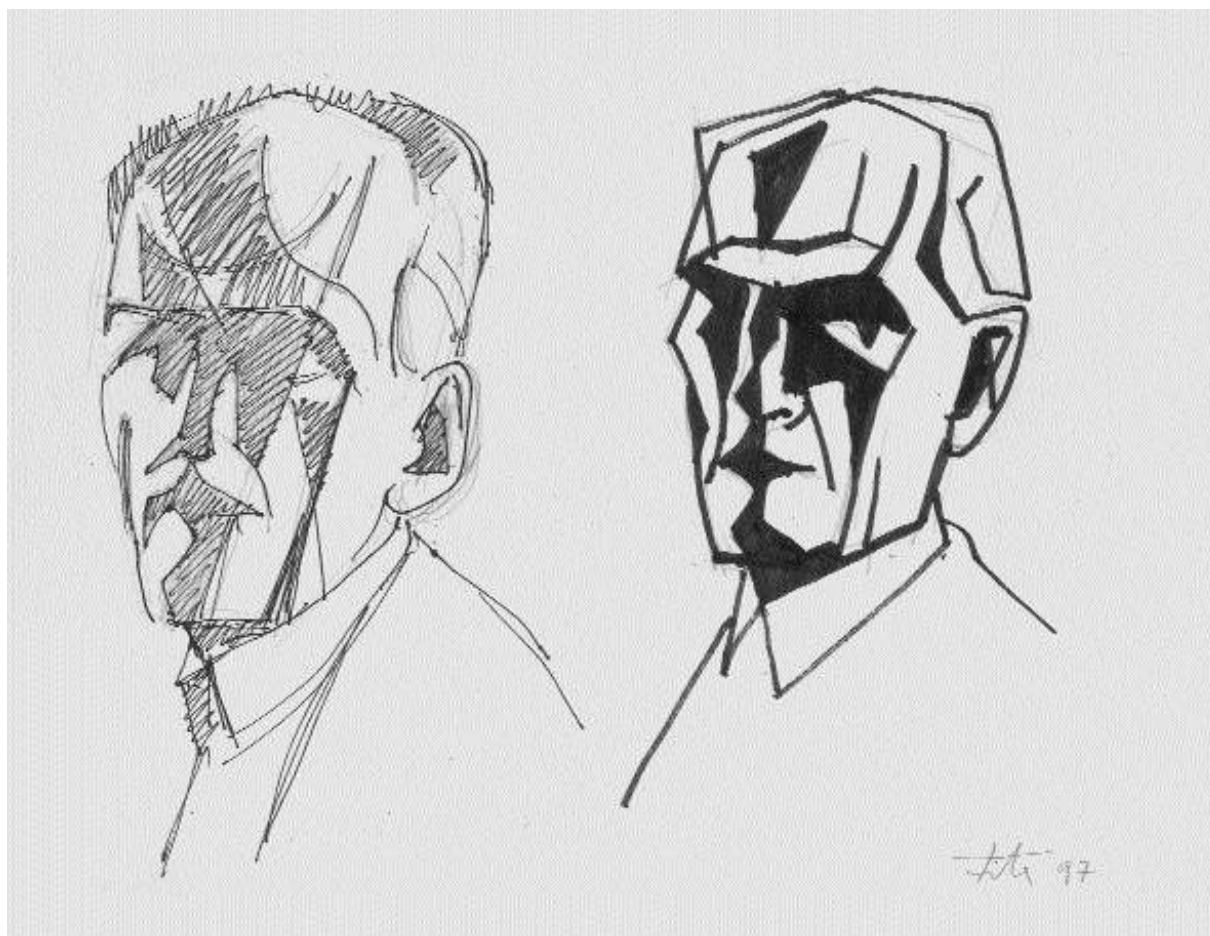

1997 Bloc 343.
22 x 16 cm.
Retolador paper.

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Retolador paper.

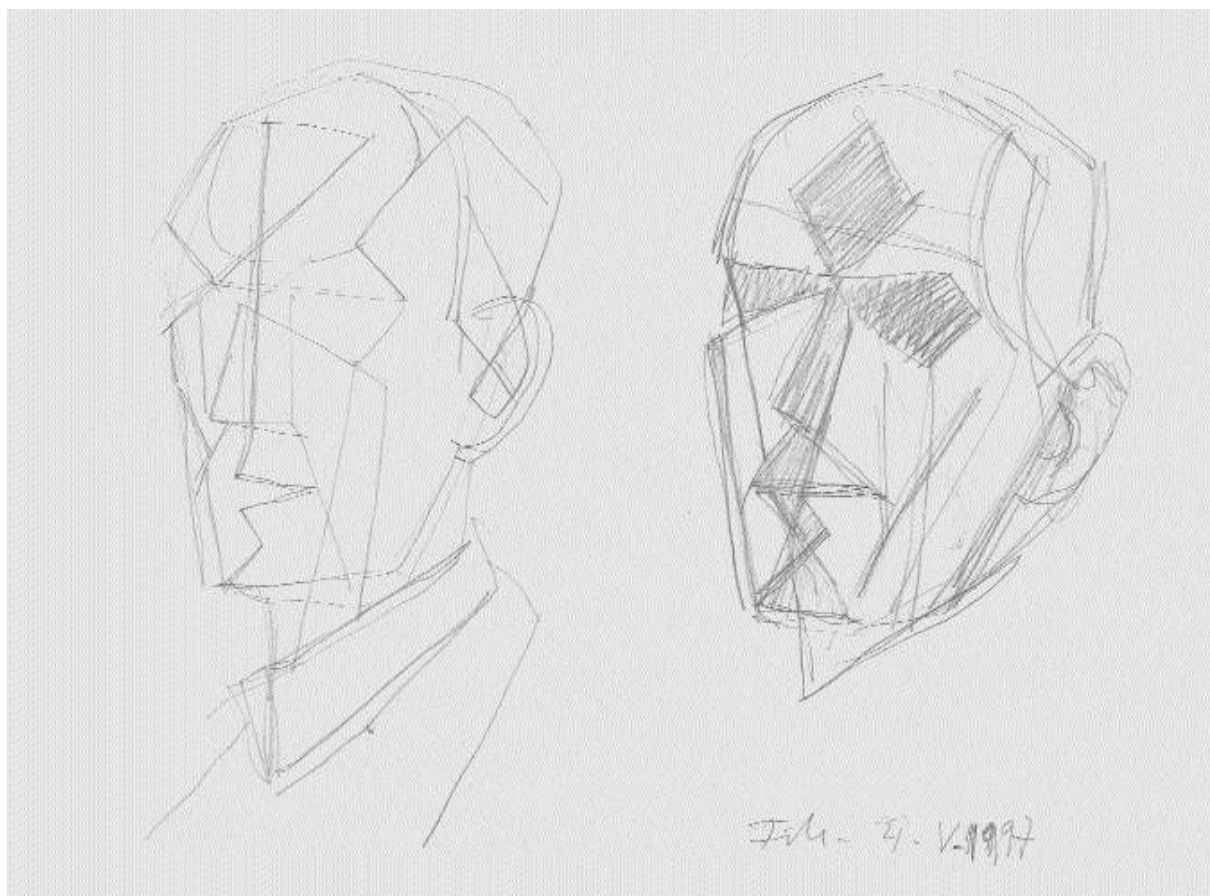

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Retoladors.

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Llapis plom paper.

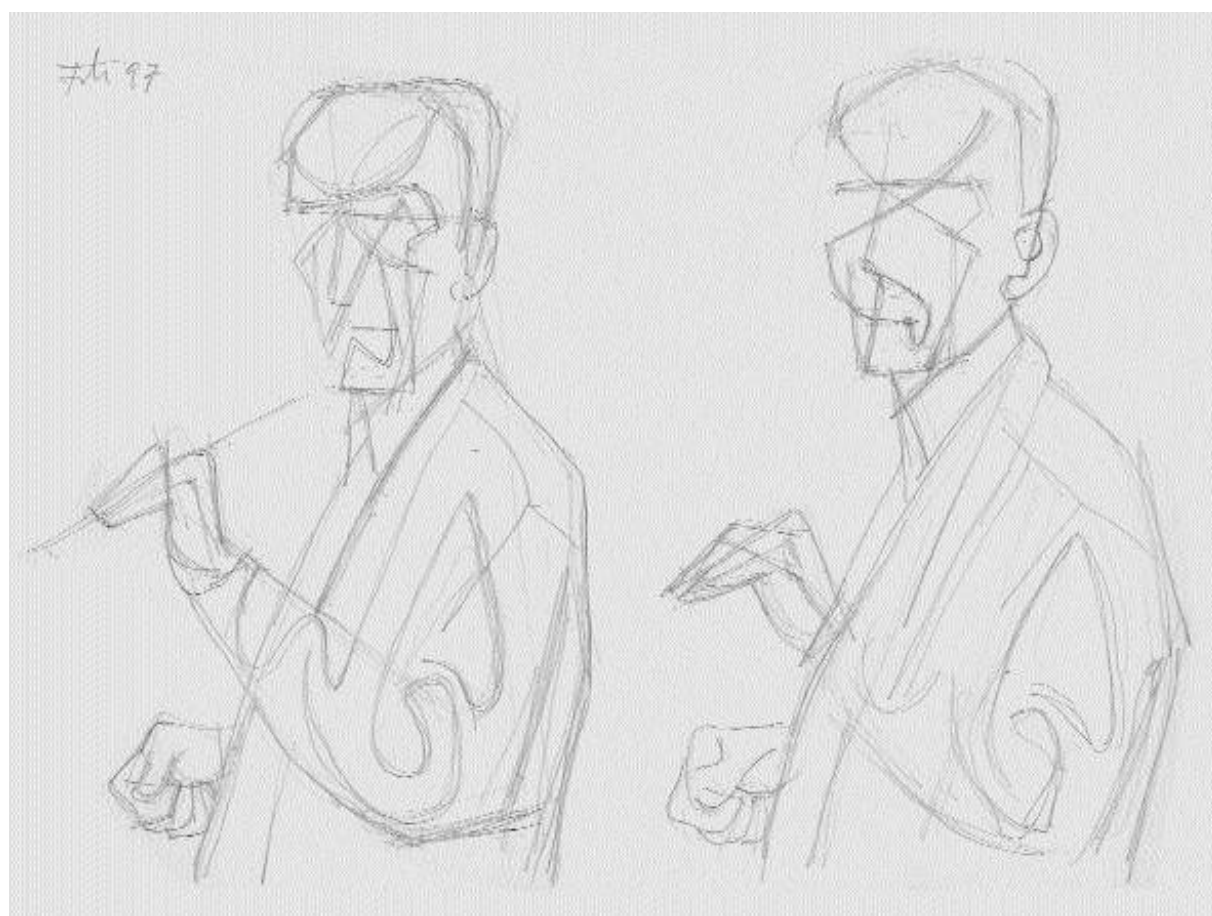

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.

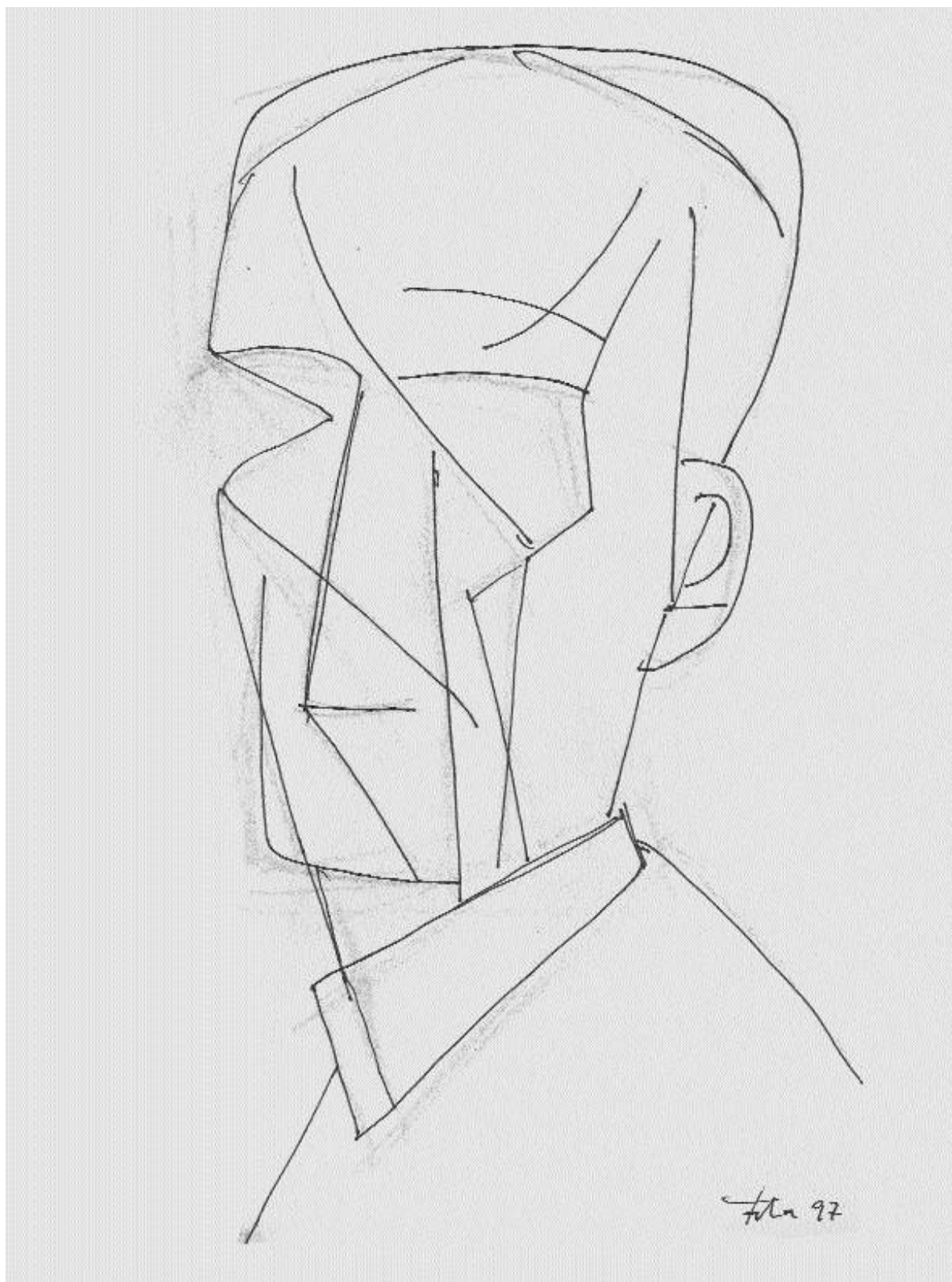

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Retolador, llapis paper.

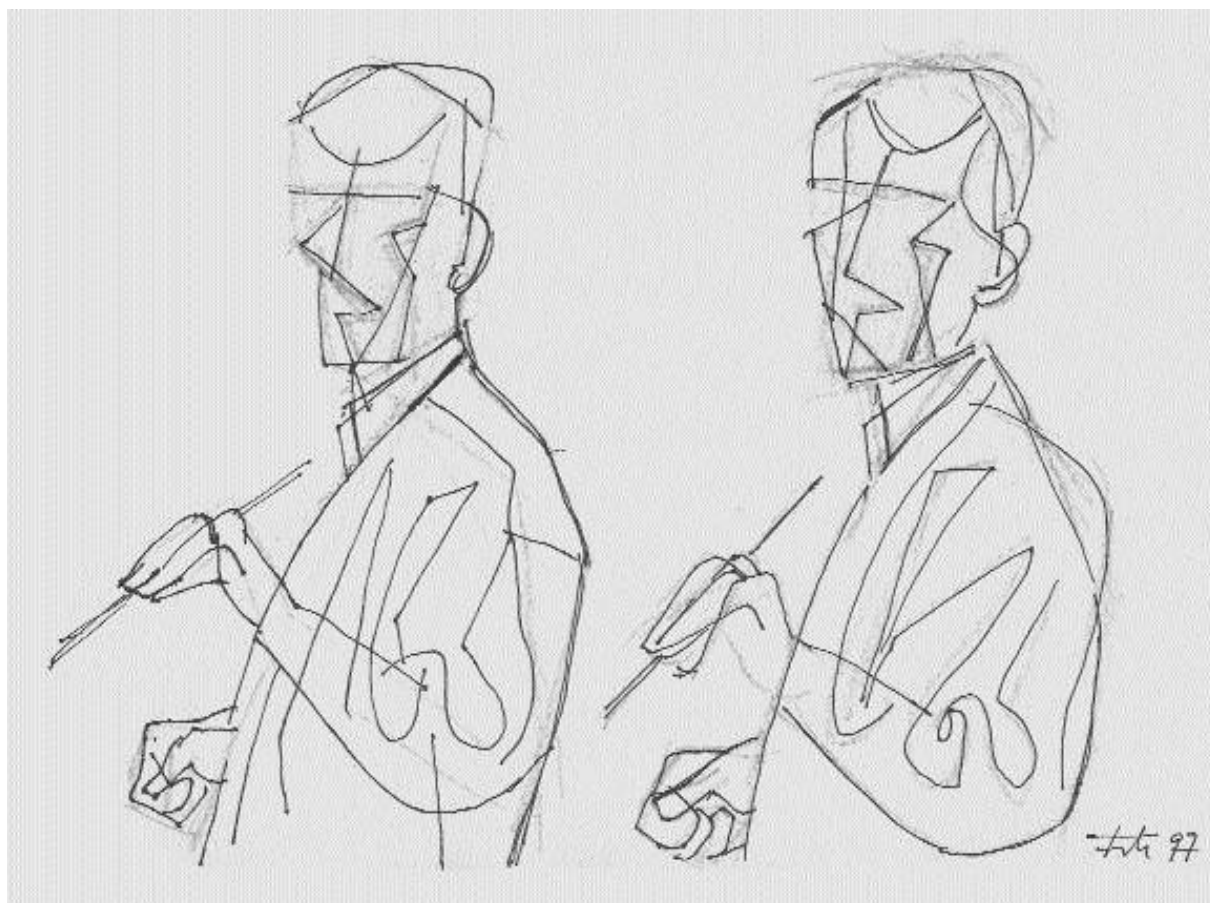

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Llapis plom paper.

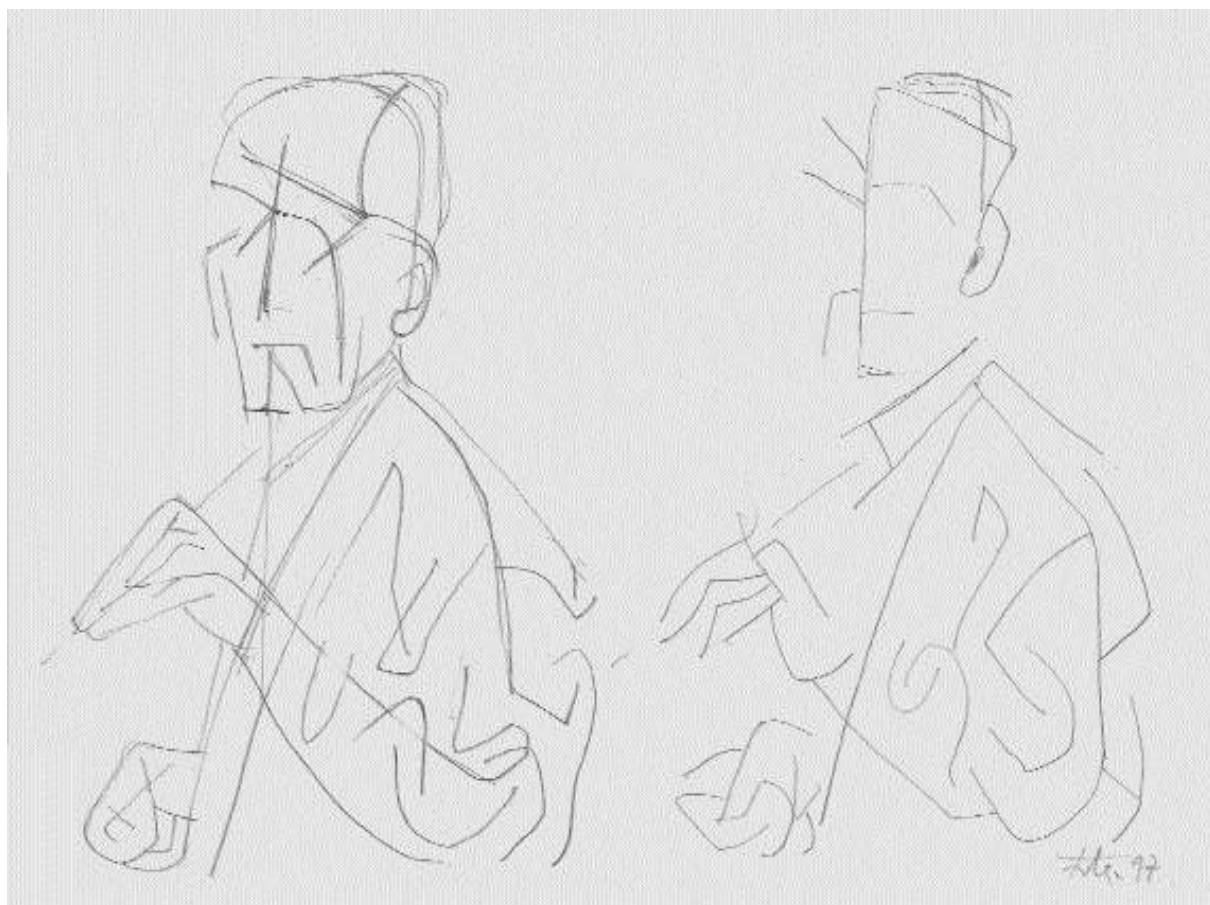

1997 *Bloc 343.*
22 x 16 cm.
Retolador paper.

1997 Bloc 434.
16 x 22 cm.
Retolador-paper.

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Llapis plom paper.

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Llapis plom paper.

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Llapis plom paper.

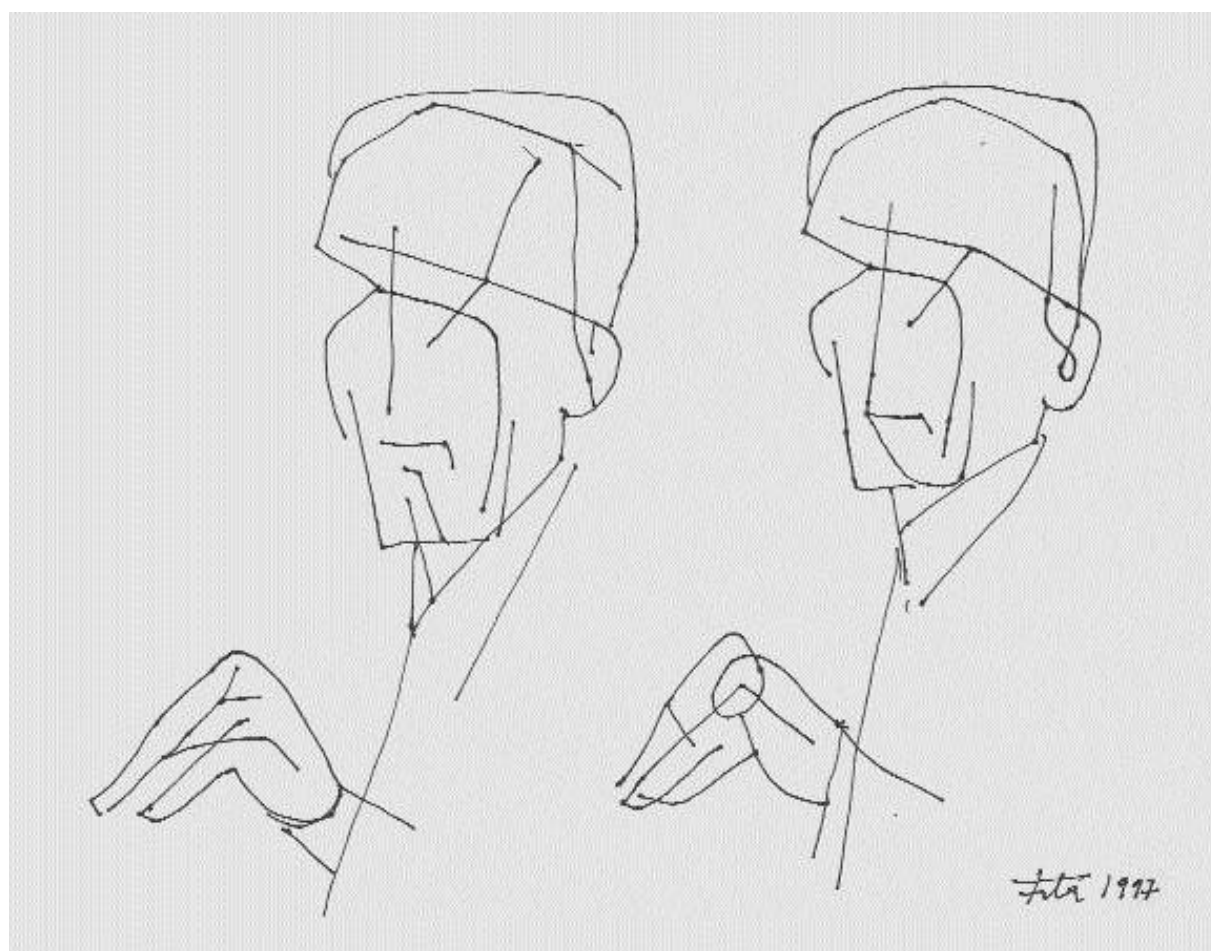

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Llapis plom paper.

1997 Bloc 343.
22 x 16 cm.
Llapis plom paper.

1997 Bloc 343.
16 x 22 cm.
Retolador paper.

1997 *Bloc 343.*
16 x 22 cm.
Llapis plom.

1997 *Bloc 343.*
22 x 16 cm.
Llapis plom paper.

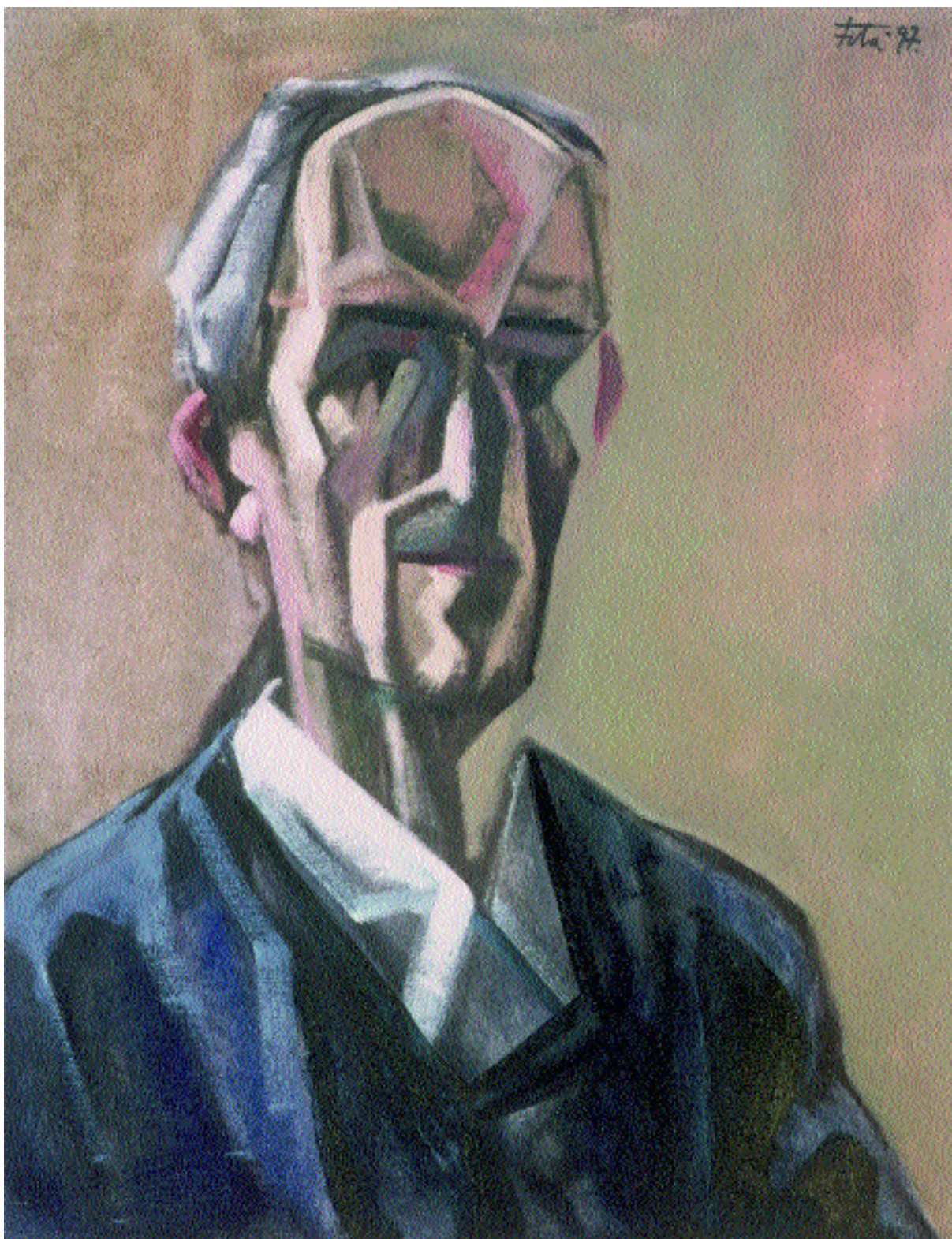

Començant pel valor de la llum i l'ombra, veiem com la realitat marca uns camps, i com aquests es van accentuant i exagerant. Veiem com l'ombra o el fons entra dins la figura, com aquesta fusió es va interferint i neixen nous arabescos d'aire i cos, i això pot marcar zones amb llum, ombra i aire. Es torna a la realitat pen-

1997 *Autoretrat versió 1.*
65 x 50 cm (15-P).
Oli tela.

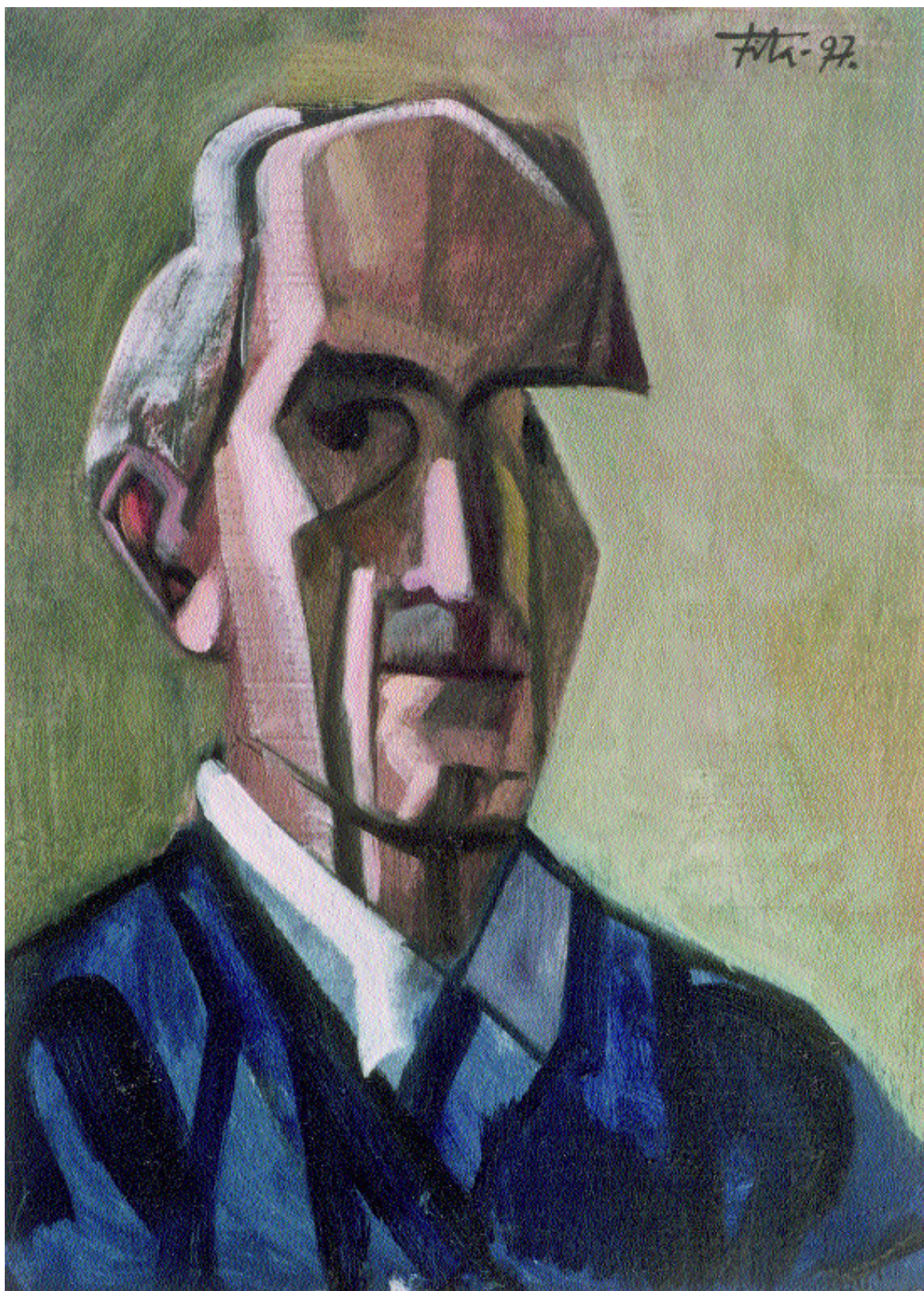

sant que portarà solucions inèdites, i apareixen formes accentuades, línies que es reforcen, i neixen formes noves. Amb paciència, el tema dóna molt de si, i sempre es pot tornar novament a la realitat per a tornar a reiniciar altra vegada tot el procés, aquesta vegada potser amb més taques de color.

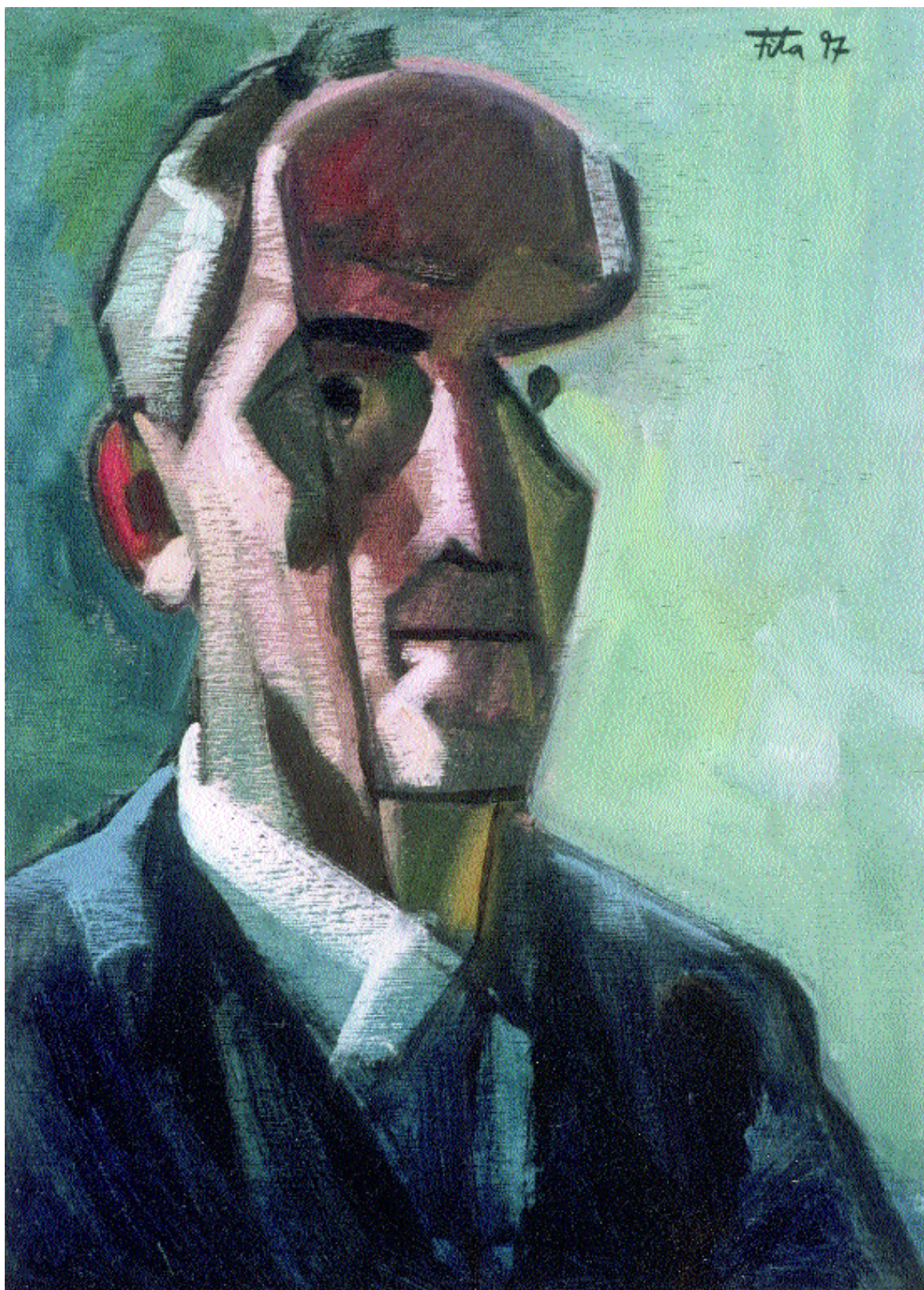
1997 *Autoretrat versió 2.*
60 x 48 cm.
Oli fusta.

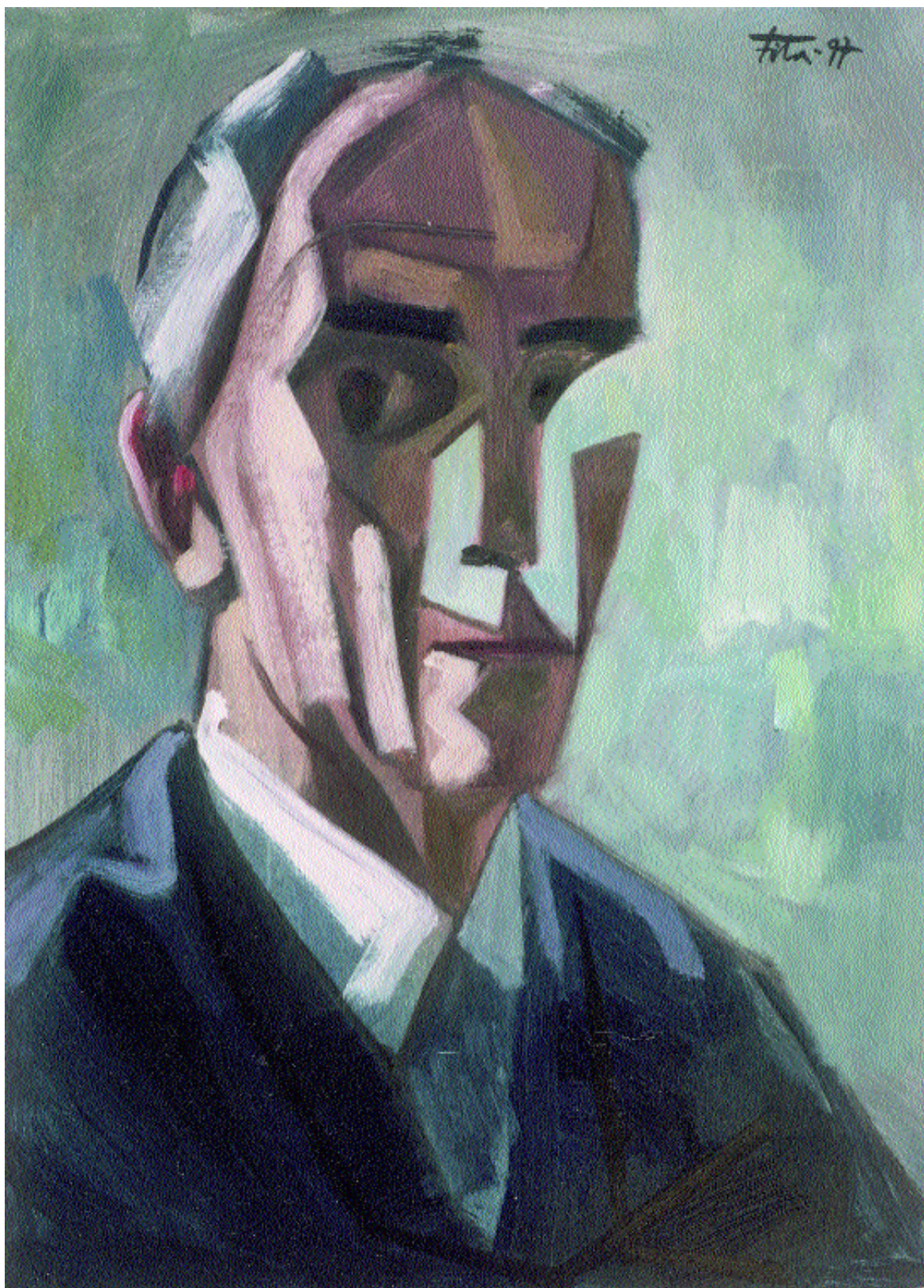
1997 Autoretrat versió 3.
52 x 38 cm.
Oli-fusta.

1997 Autoretrat versió 4.
52 x 38 cm.
Oli fusta.

1997 Autoretrat versió 5.
52 x 38 cm.
Oli fusta.

1997 Autoretrat cap A.
52 x 38 cm.
Oli fusta.

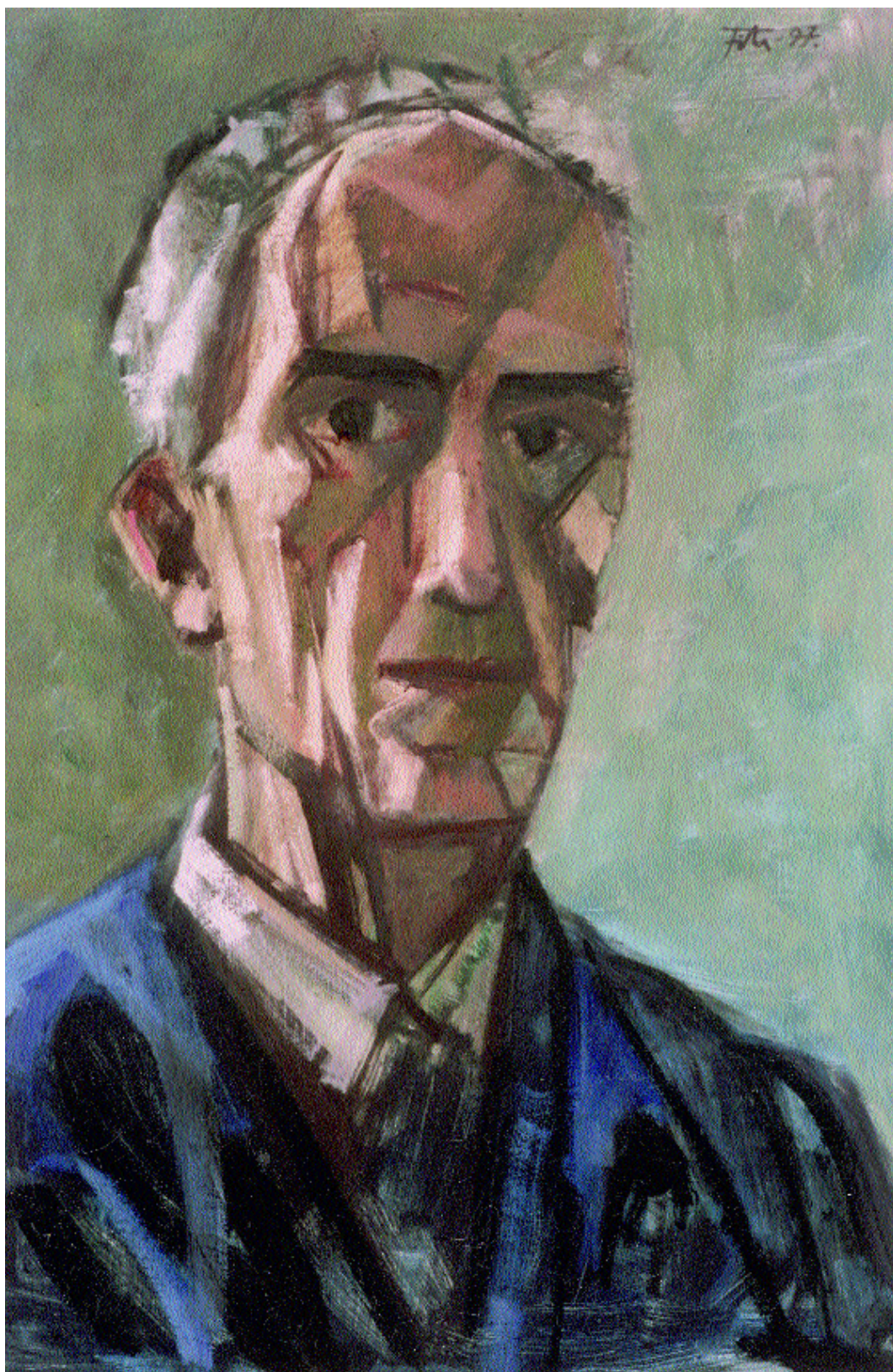
1997 Autoretrat cap. B.
52 x 38 cm.
Oli fusta.

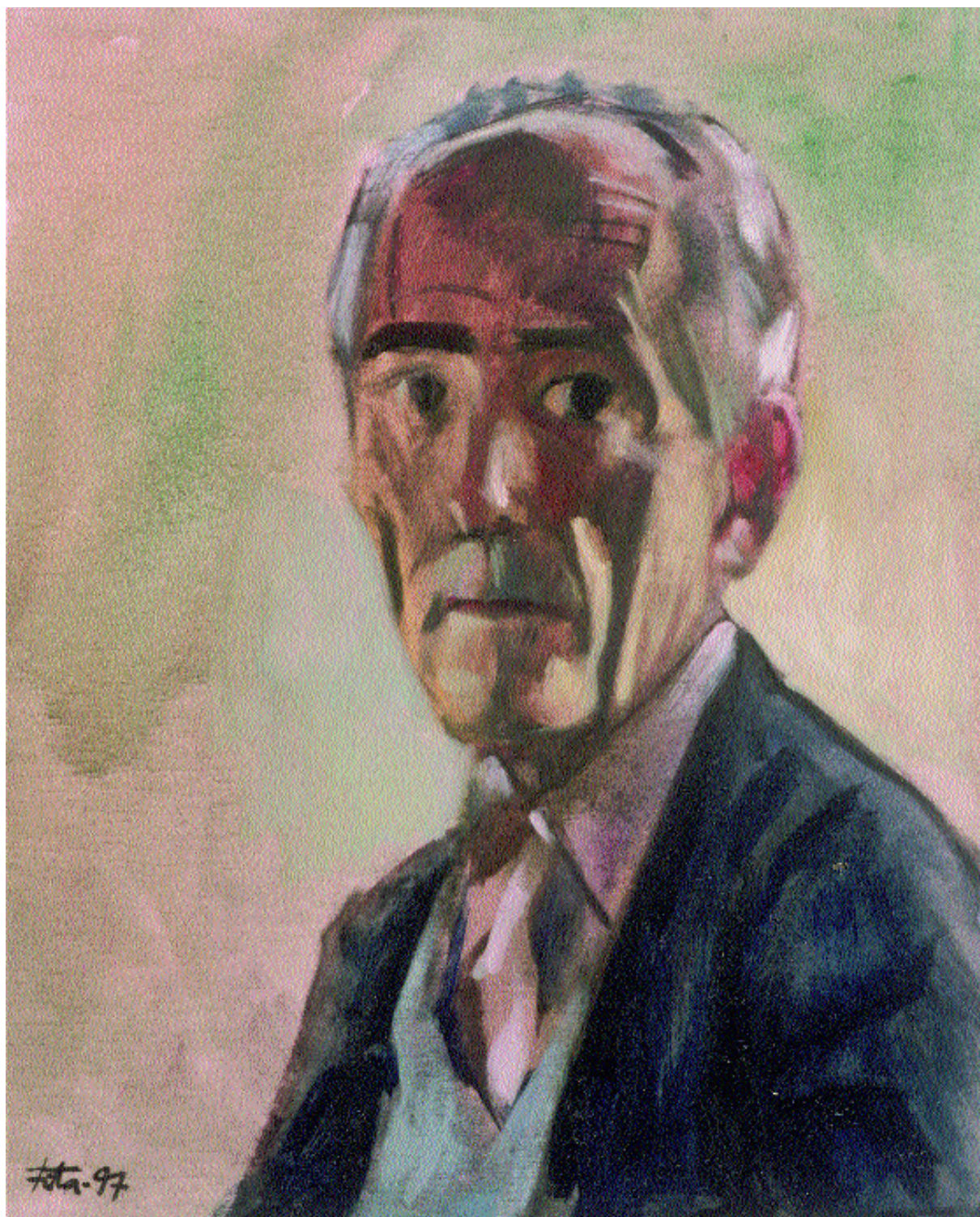
1997 Autoretrat cap. C.
59,5 x 48 cm.
Oli fusta.

1997 Autoretrat cap. D.
60,5 x 40,2 cm.
Oli fusta.

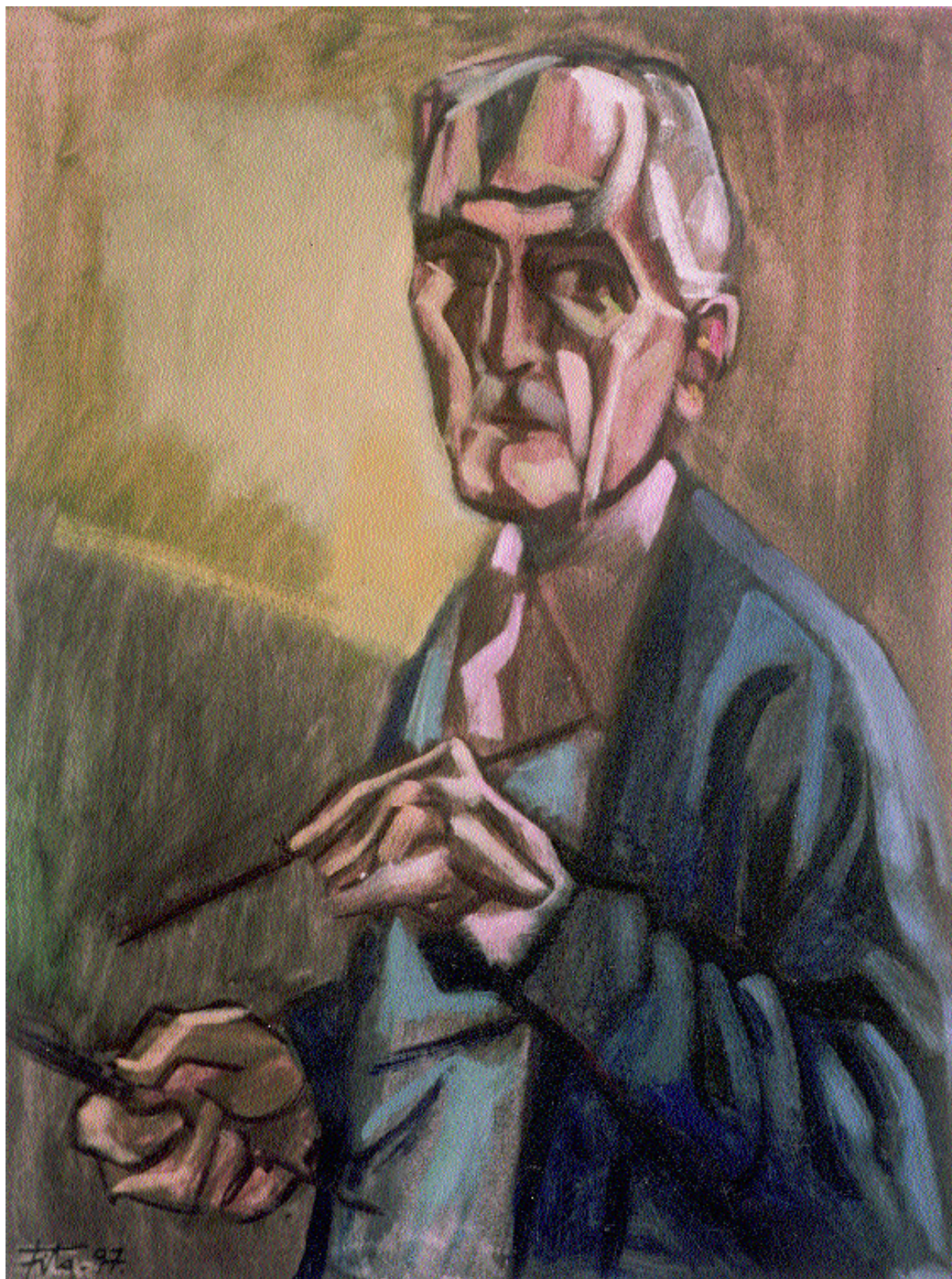
1997 Autoretrat cap.
59,5 x 48 cm.
Oli fusta.

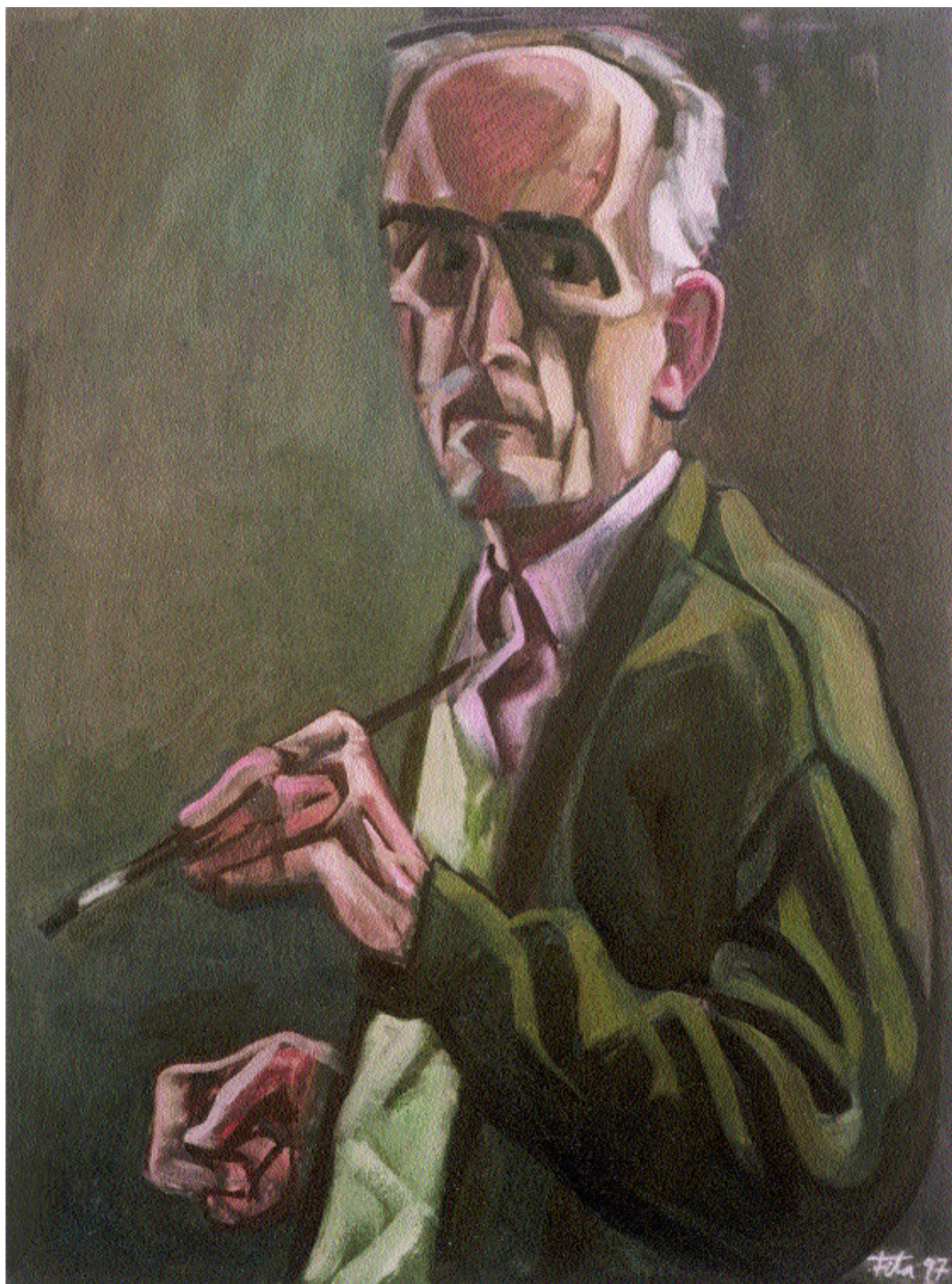
1997 *Auto cap mans 1.*
80 x 60 cm.
Oli fusta.

1997 *Auto cap mans 2.*
80 x 60 cm.
Oli fusta.

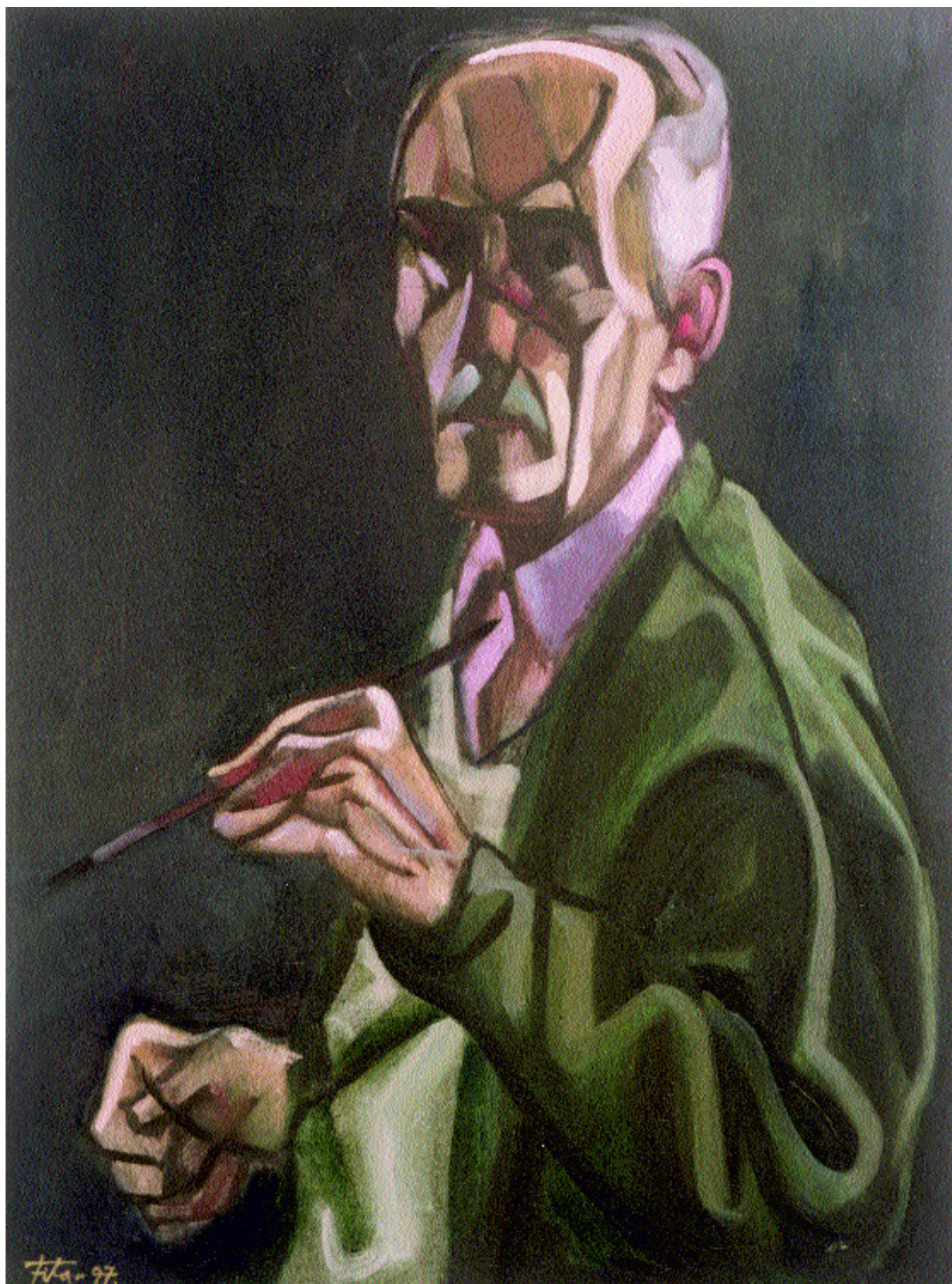
1997 *Auto cap mans 3.*
80 x 60 cm.
Oli fusta.

1997 *Auto cap mans 4.*
81,5 x 61 cm.
Oli fusta.

1997 *Auto cap mans 5.*
80 x 60 cm.
Oli fusta.

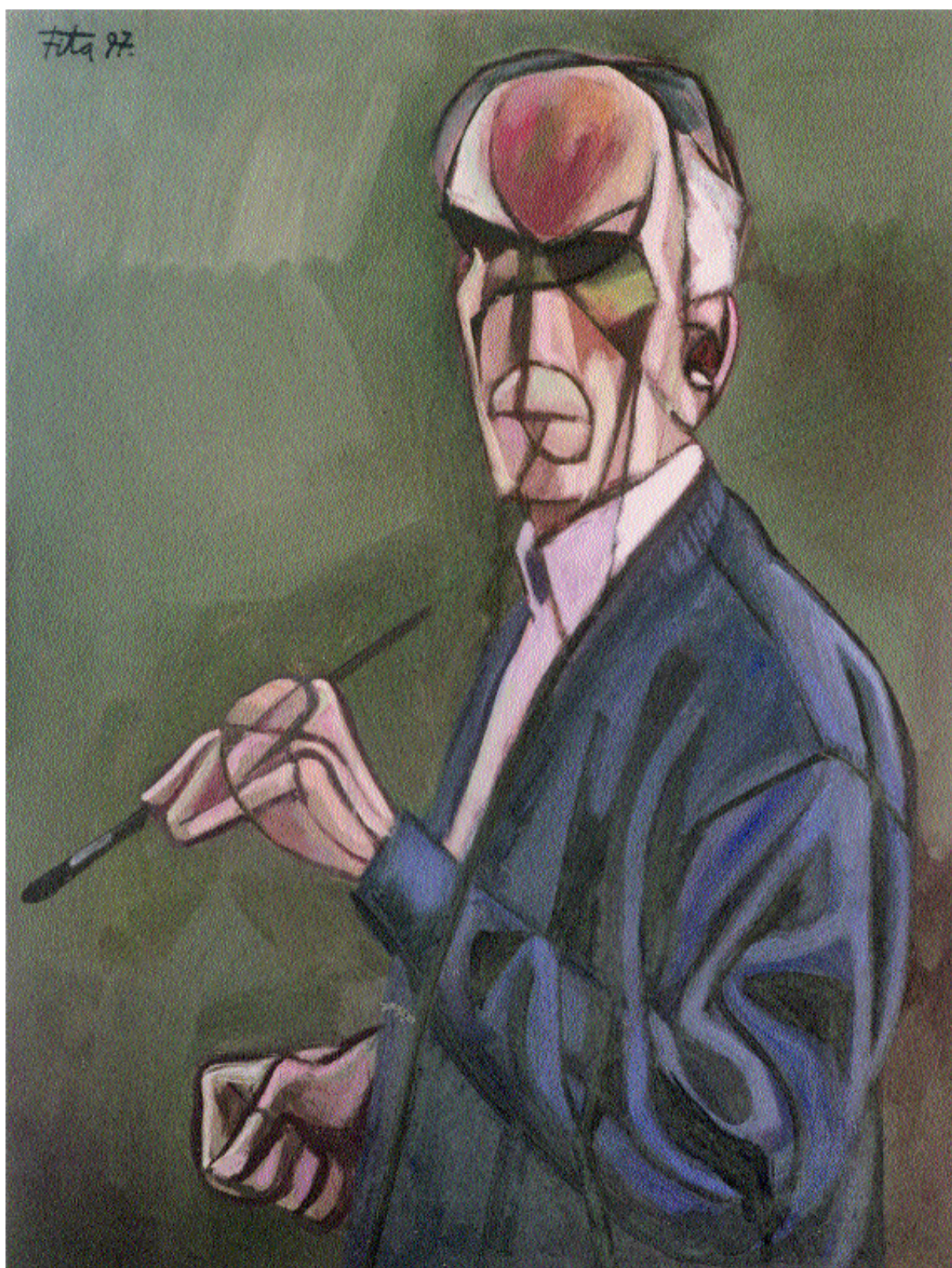
1997 *Auto cap mans 7.*
81 x 61 cm.
Oli fusta.

1997 *Auto cap mans 8.*
81 x 61 cm.
Oli tauler.

1997 *Mirant-me 5.*
81 x 61 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 6.*
81 x 61 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 7.*
81 x 61 cm.
Oli fusta.

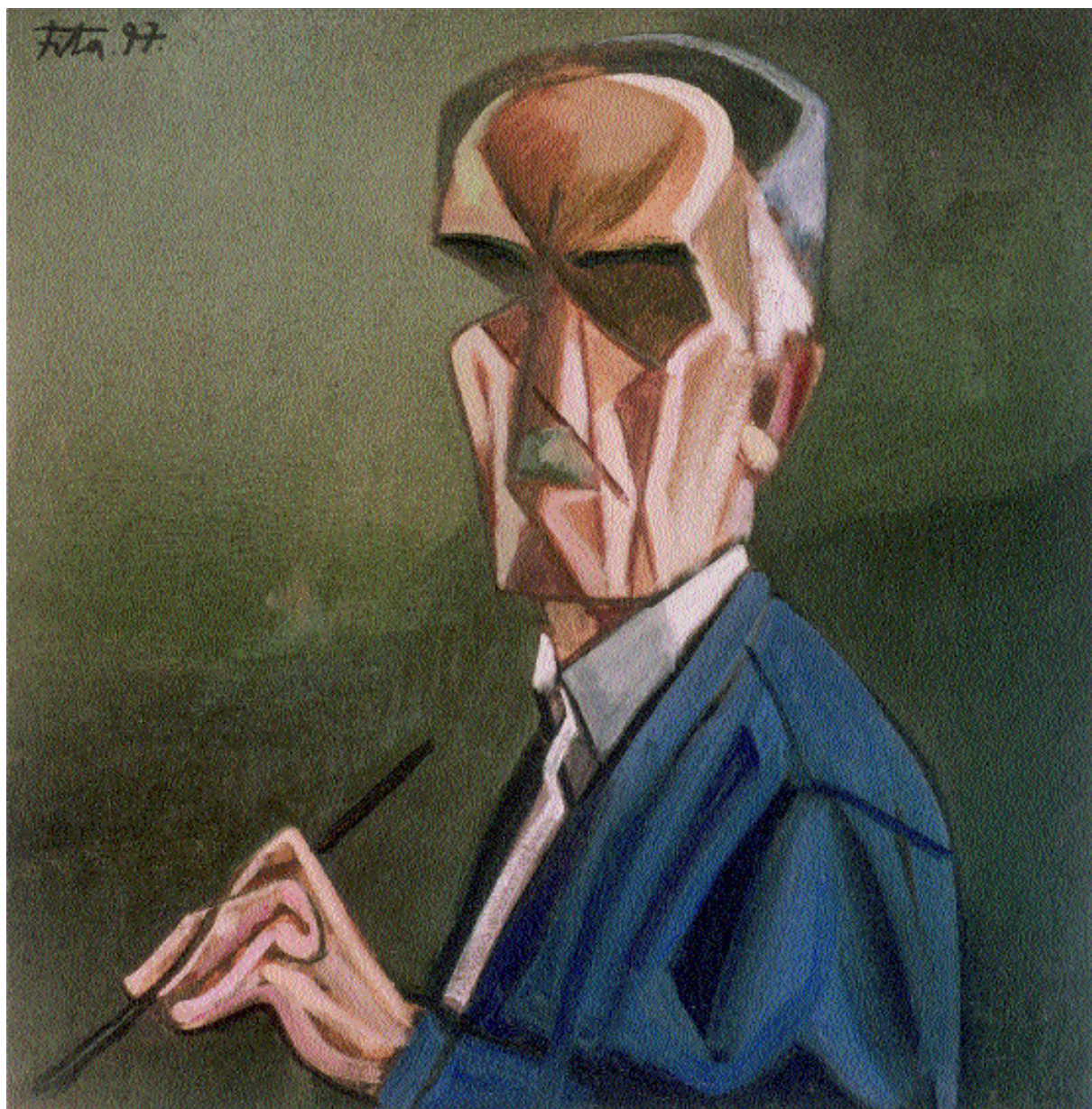
1997 *Mirant-me 8.*
81 x 61 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 9.*
61,5 x 60 cm.
Oli fusta.

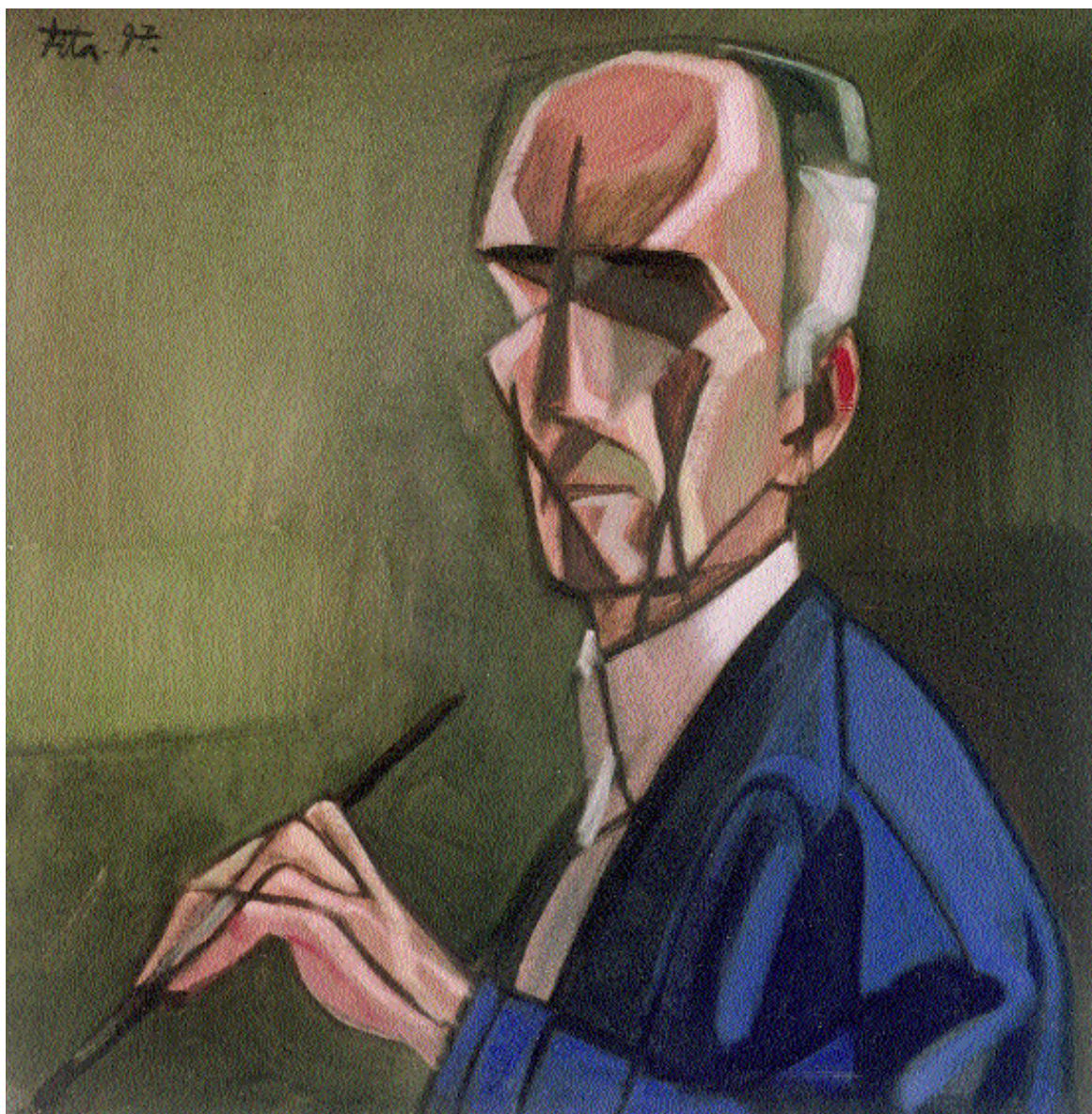
1997 *Mirant-me 10.*
61,5 x 60 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 11.*
60 x 61,5 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 12.*
61,3 x 60 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 13.*
83,5 x 60 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 14.*
60 x 60 cm.
Oli fusta.

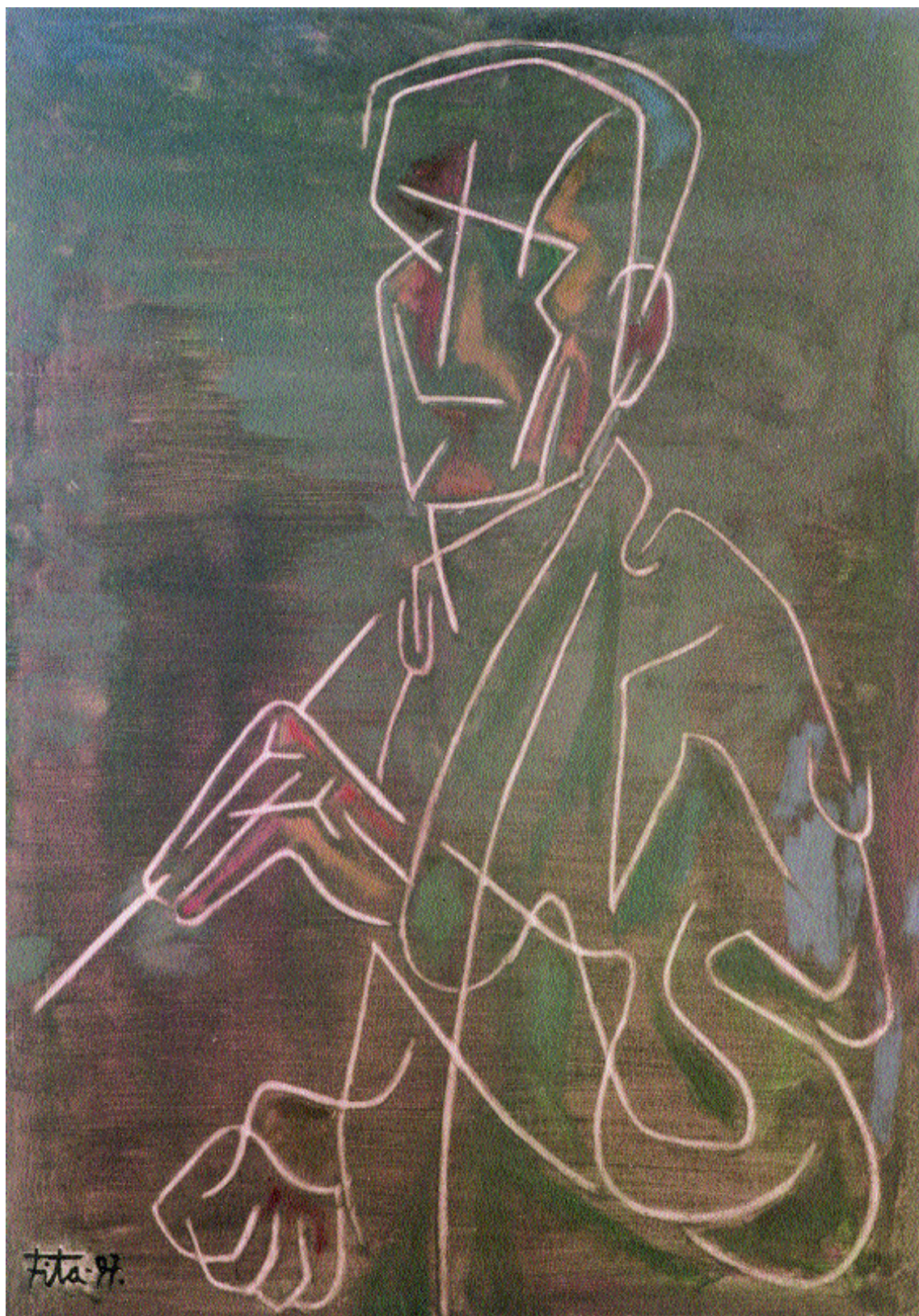
1997 *Mirant-me 15.*
63 x 60 cm.
Oli fusta.

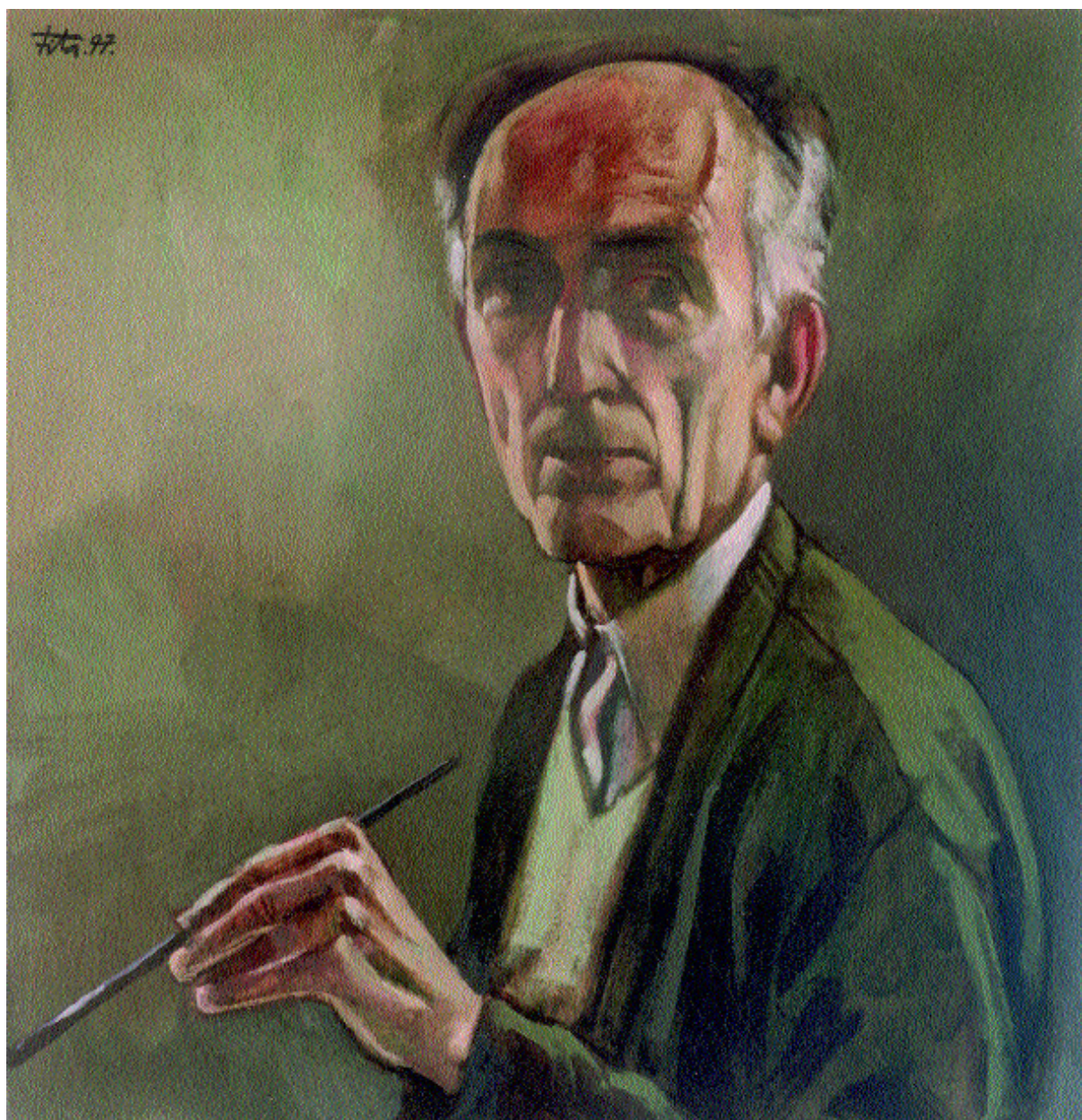
1997 *Mirant-me 16.*
60 x 60 cm.
Oli fusta.

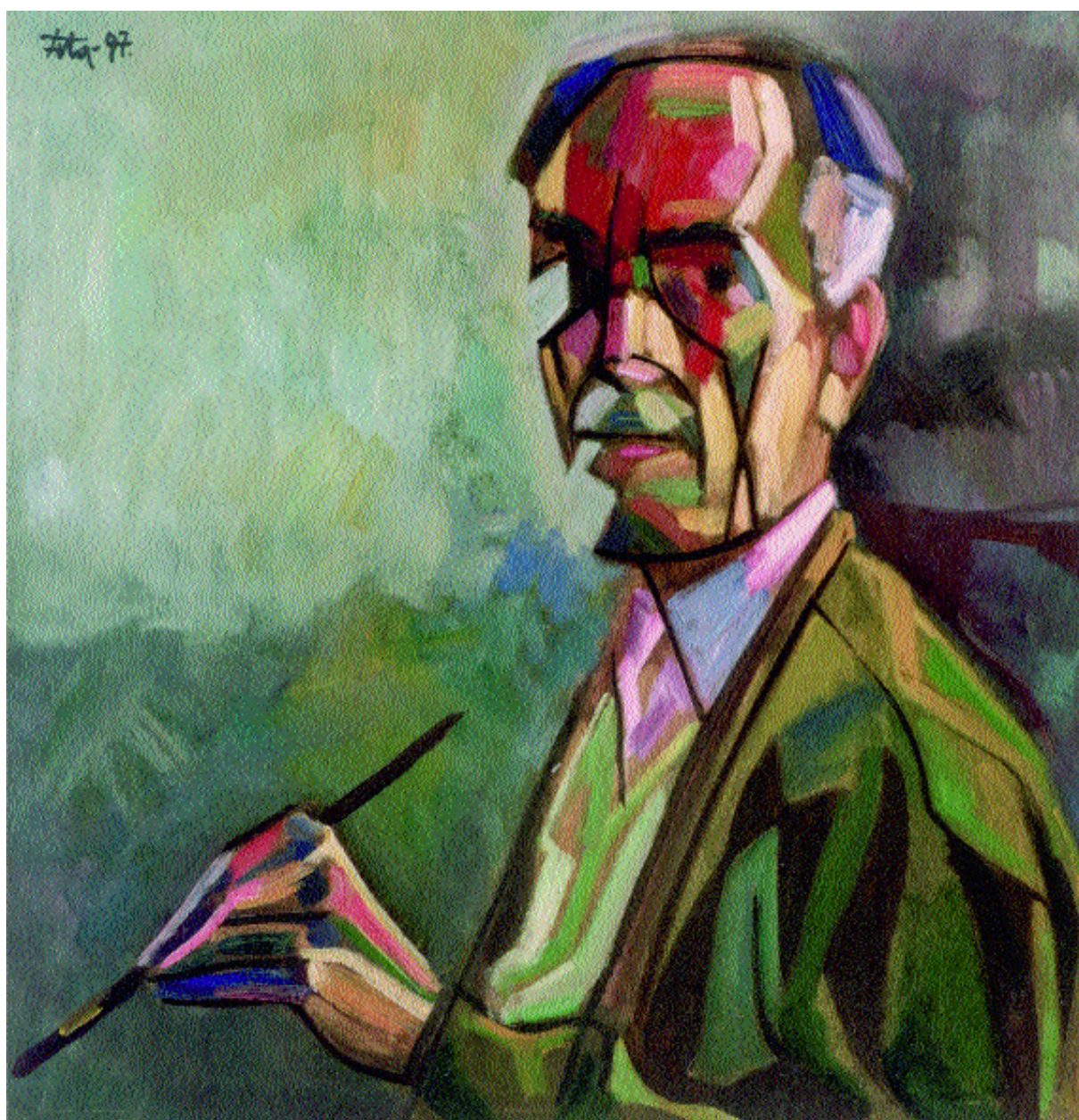
1997 *Mirant-me 17.*
84 x 60 cm.
Oli fusta.

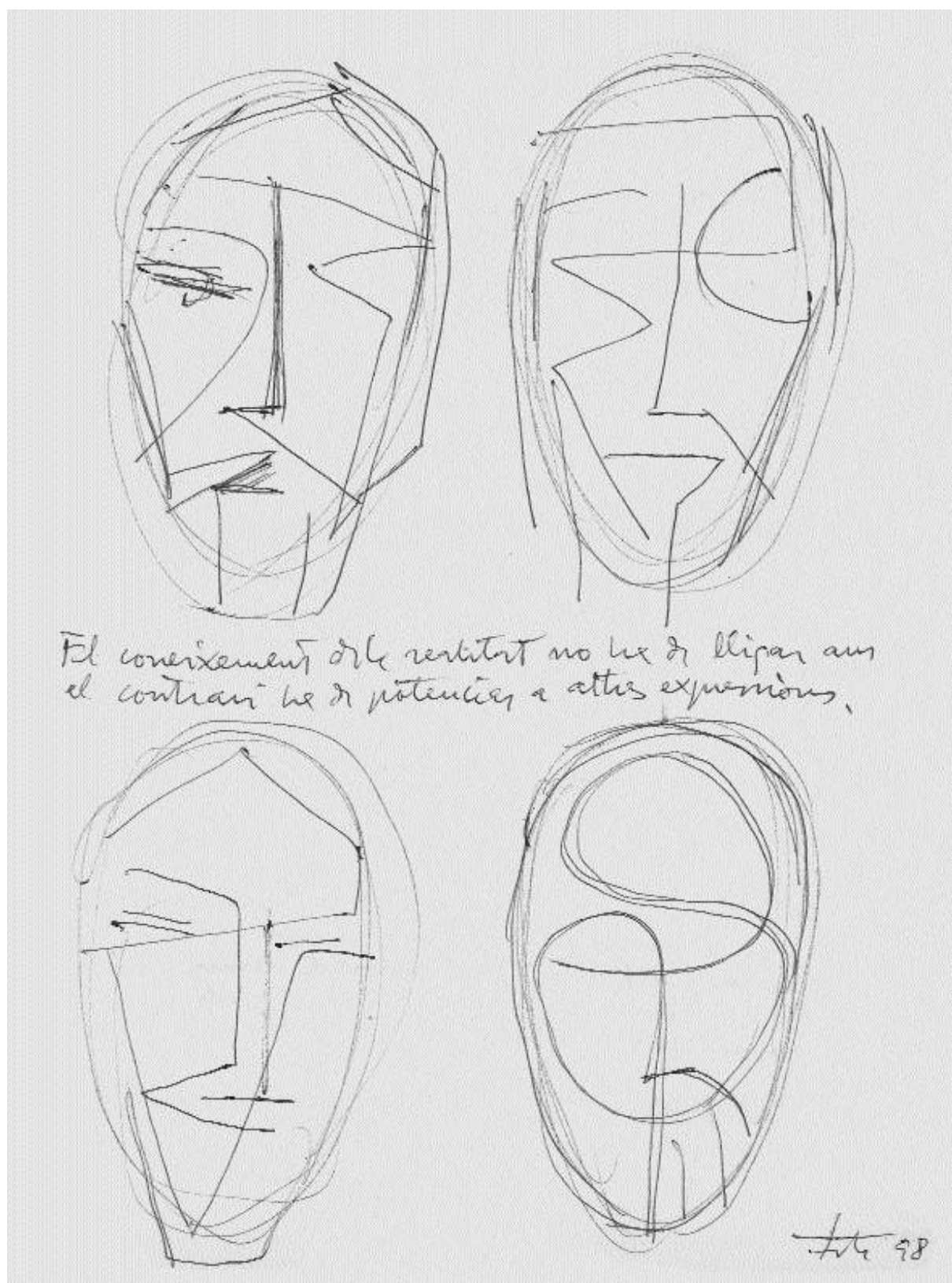
1997 *Mirant-me 18.*
63 x 60 cm.
Oli fusta.

1997 *Mirant-me 19.*
60 x 60 cm.
Oli fusta.

Mentre feia una escultura per a la Sagrada Família de Barcelona, vaig veure que el cap és un element prou significatiu per a voler entendre unes línies i uns plans que l'ordenin. I en els dibuixos preparatoris d'una altra escultura veig com ha de ser la meua conducció. Es tractava d'un cap en pedra del Pare Claret. Per bé que en les maquetes per a escultures fetes en fang o guix el més important són els inicis, els dibuixos i el cap mereixen una atenció especial, pels trets de semblança i pel testimoni d'un moment històric.

1998 Bloc 361.
21,5 x 17 cm.
Bolígraf paper.

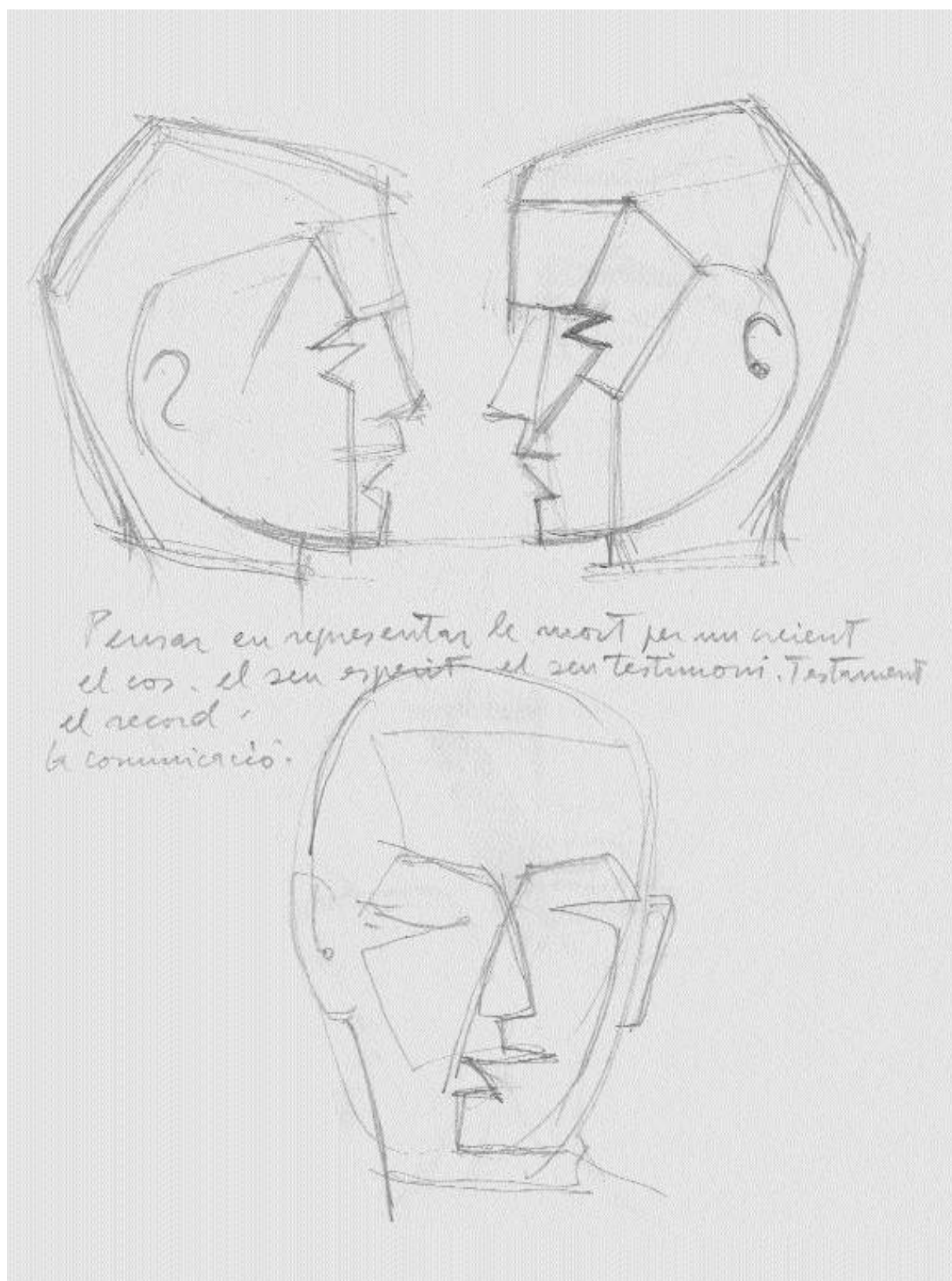
1998 Bloc 361.
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

1998 Bloc 361.
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

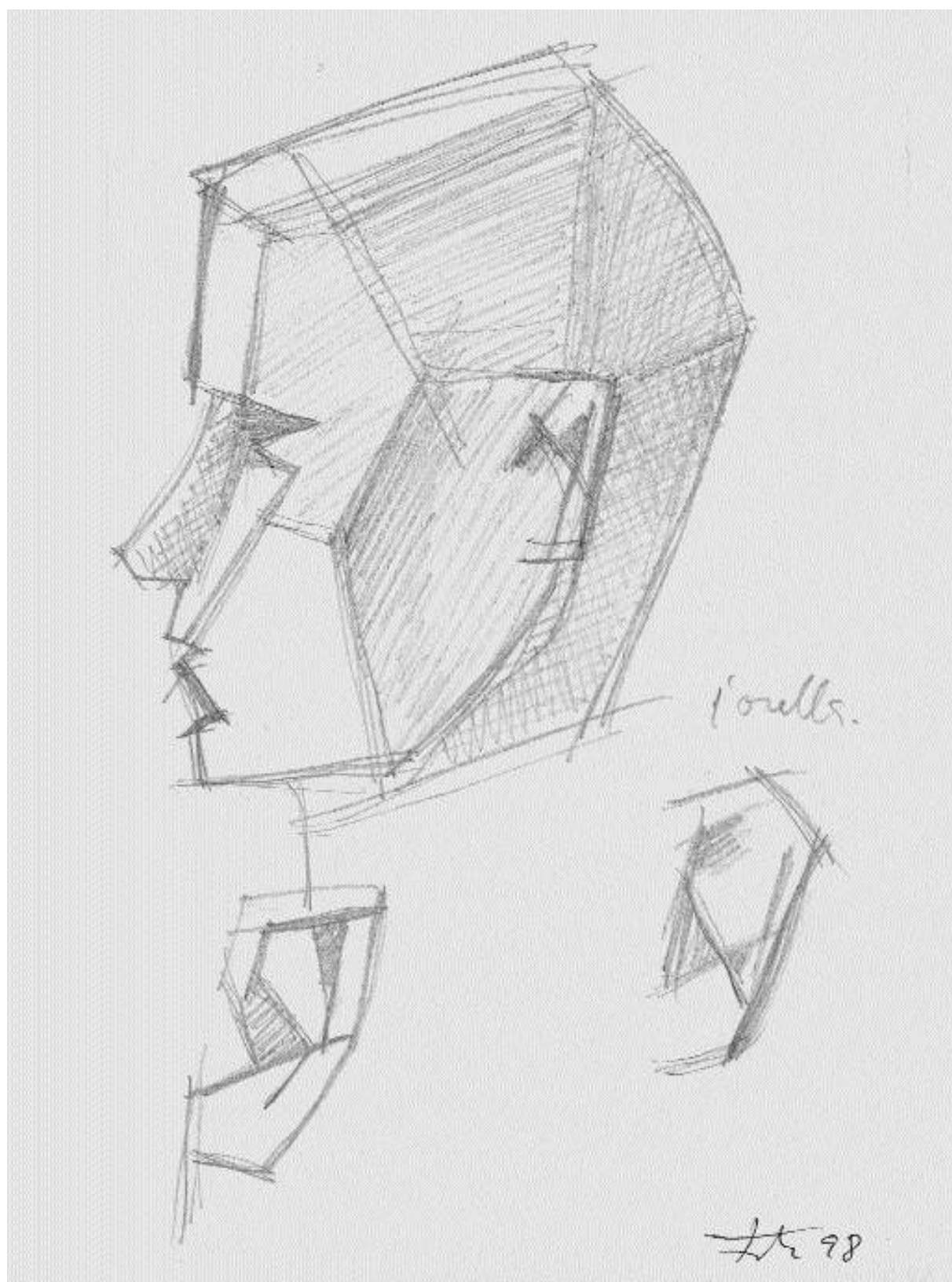

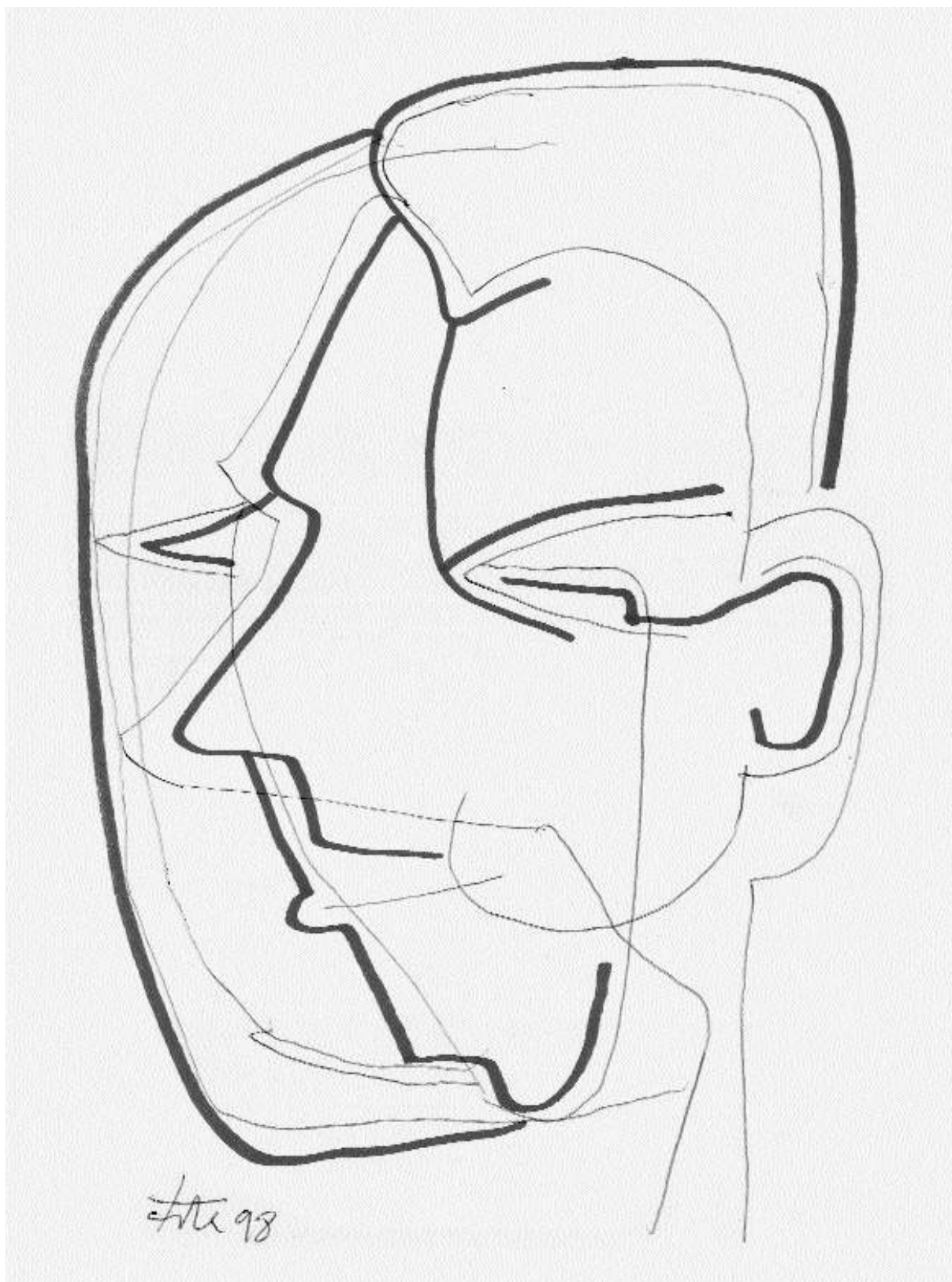
Pensar en representar le mort per un vivent
el cos, el seu esperit i el seu testimoni. Testament
el record,
la comunicació.

1998 Bloc 361.
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

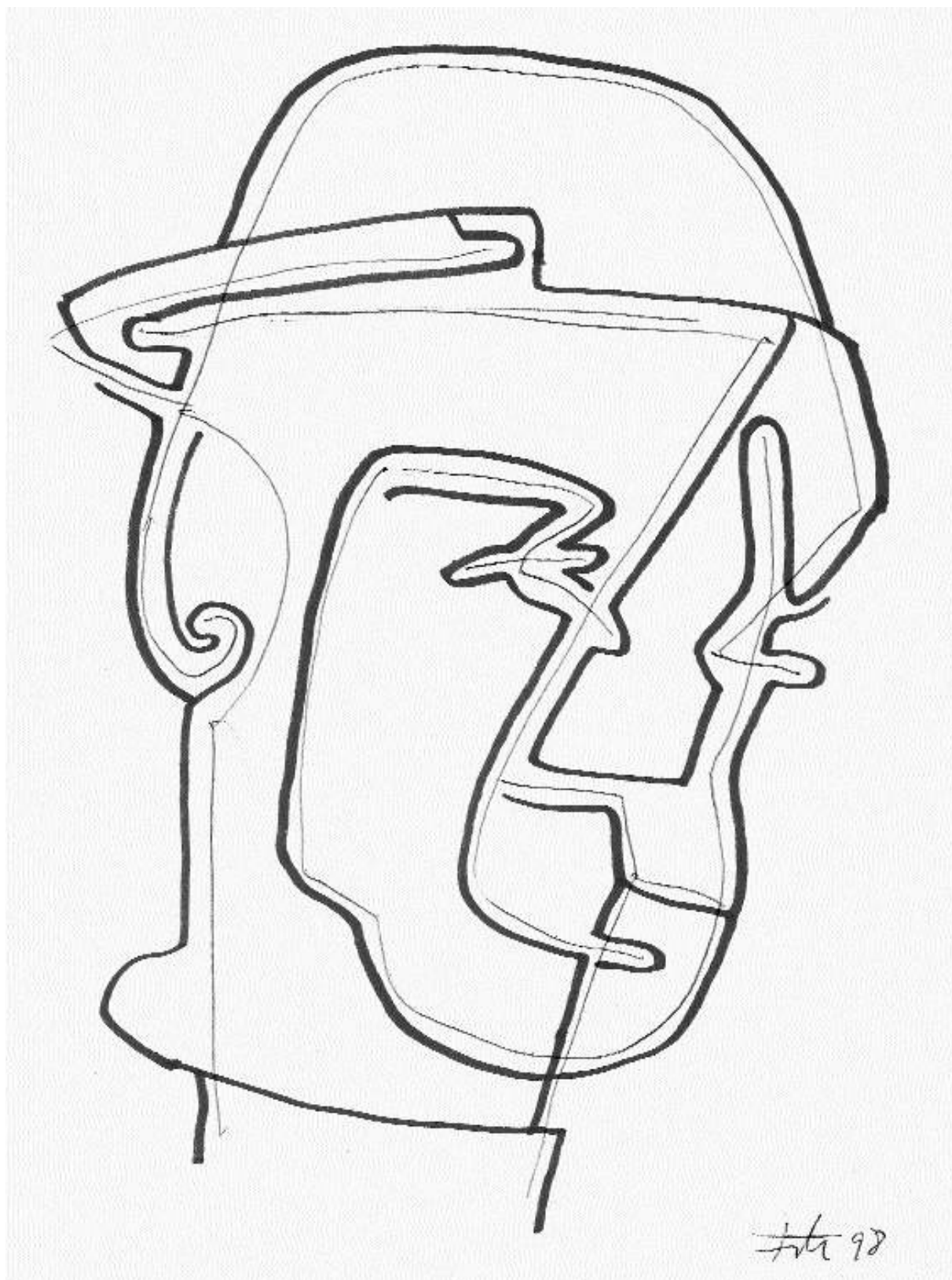
1998 Bloc 361.
21,5 x 17 cm.
Llapis plom paper.

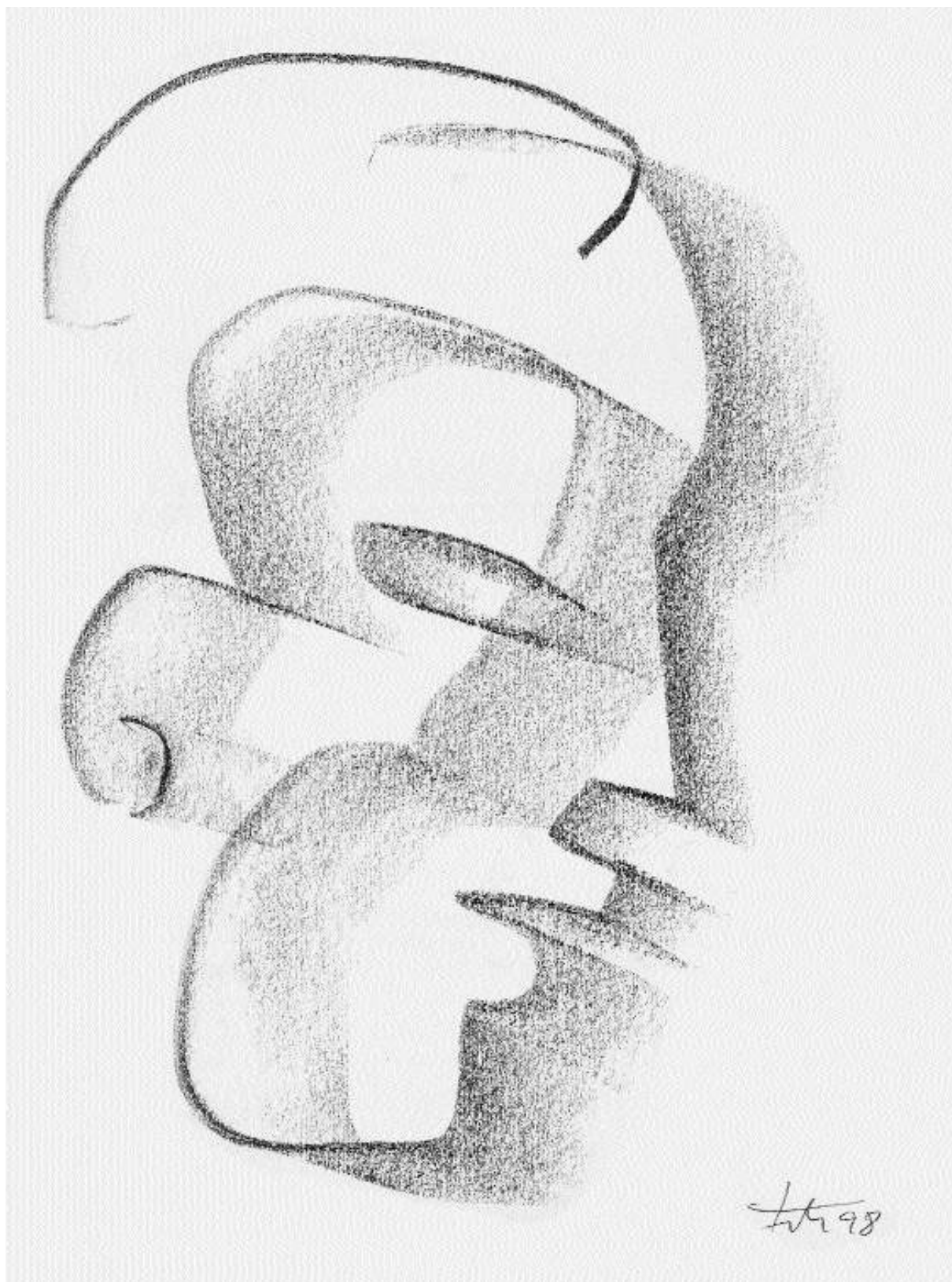
Aquí es tracta de tornar a l'aventura de l'espontaneïtat, del cercar, pel gest gairebé irreflexiu, però sabent sempre que és la idea d'una cara que ens mena. És un dol i vol, un trencar i trobar, i així van sortint noves solucions que, al meu entendre, estan amarades del coneixement de l'objectivitat. Sens dubte que la tècnica, com pot ser un bolígraf blau i un retolador carminós, proporciona sempre uns trets especials.

1998 *Bloc 354.*
22 x 15,5 cm.
Retolador bolígraf.

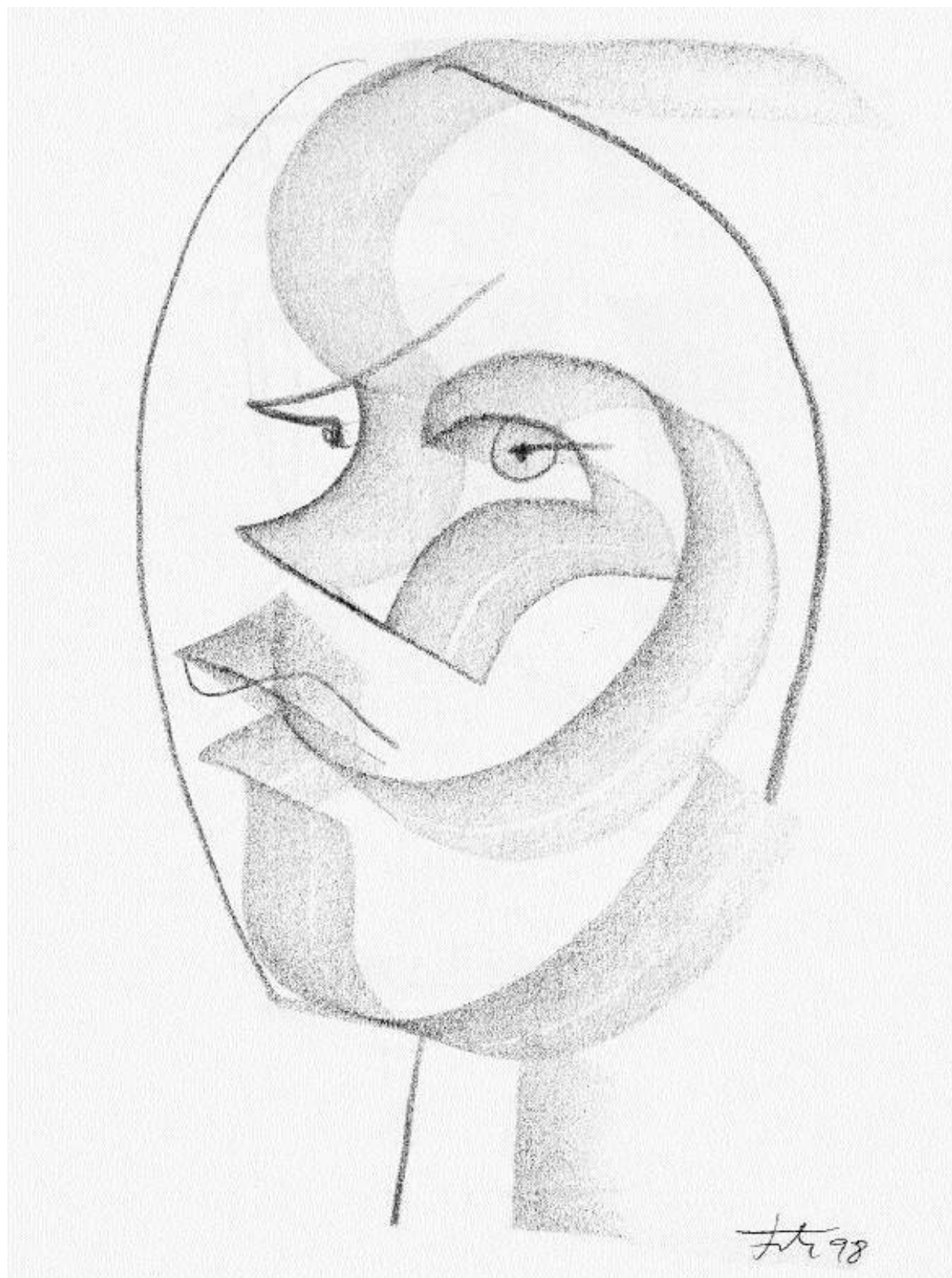

1998 *Bloc 354.*
22 x 15,5 cm.
Retolador bolígraf.

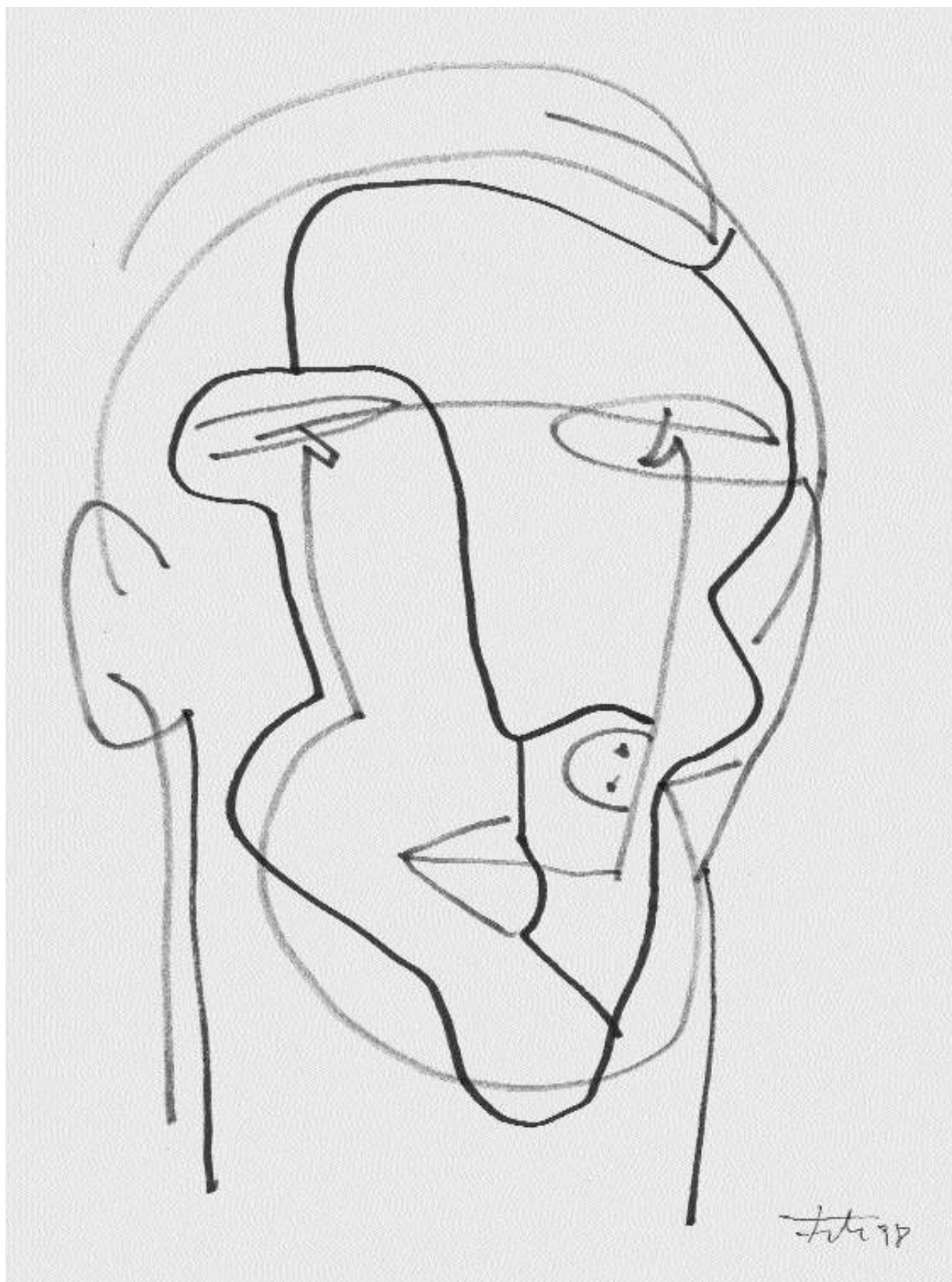

1998 *Bloc 354.*
22 x 15,5 cm.
Barra sèpia.

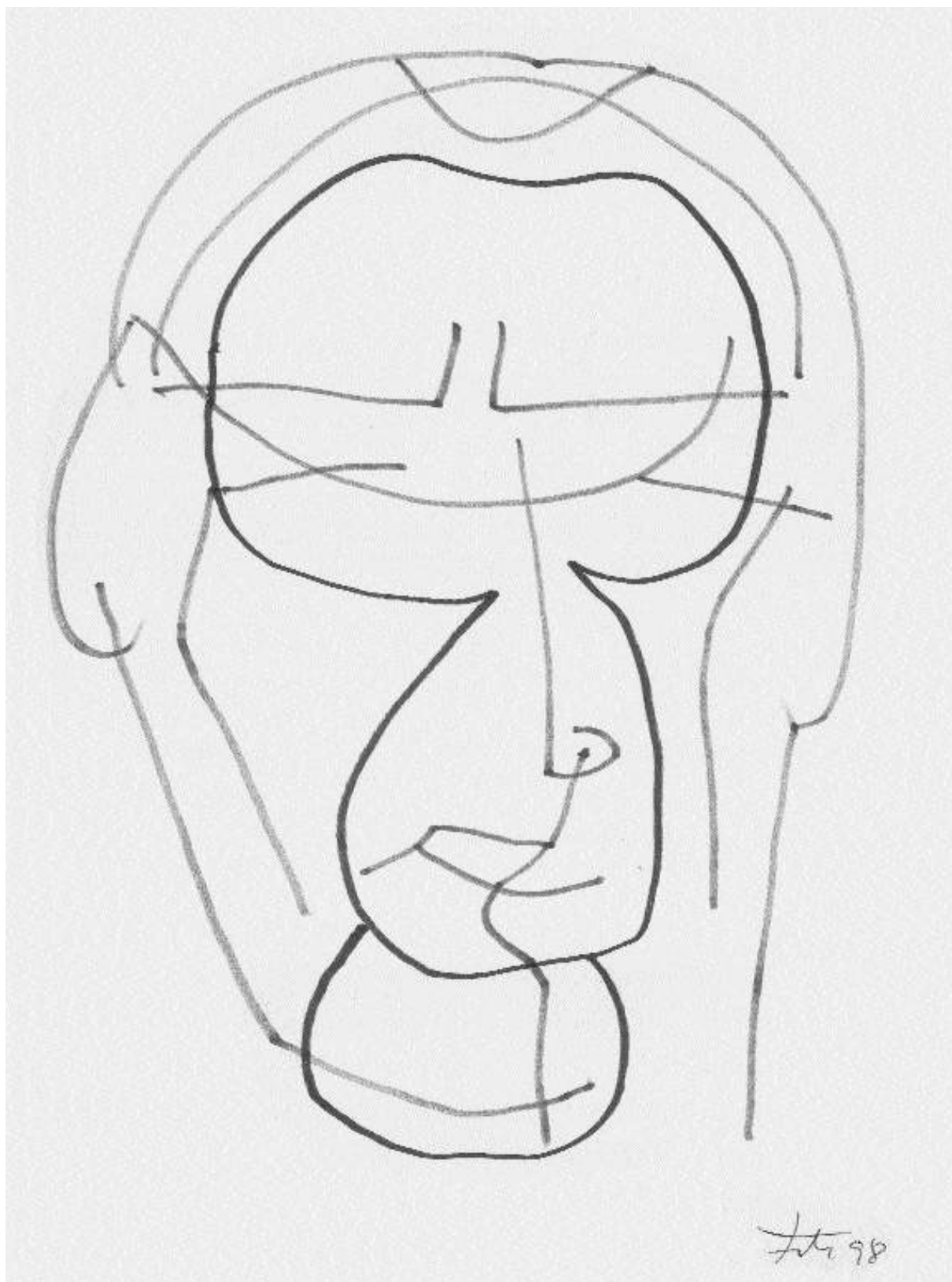

1998 *Bloc 354.*
22 x 15,5 cm.
Barra sanguines.

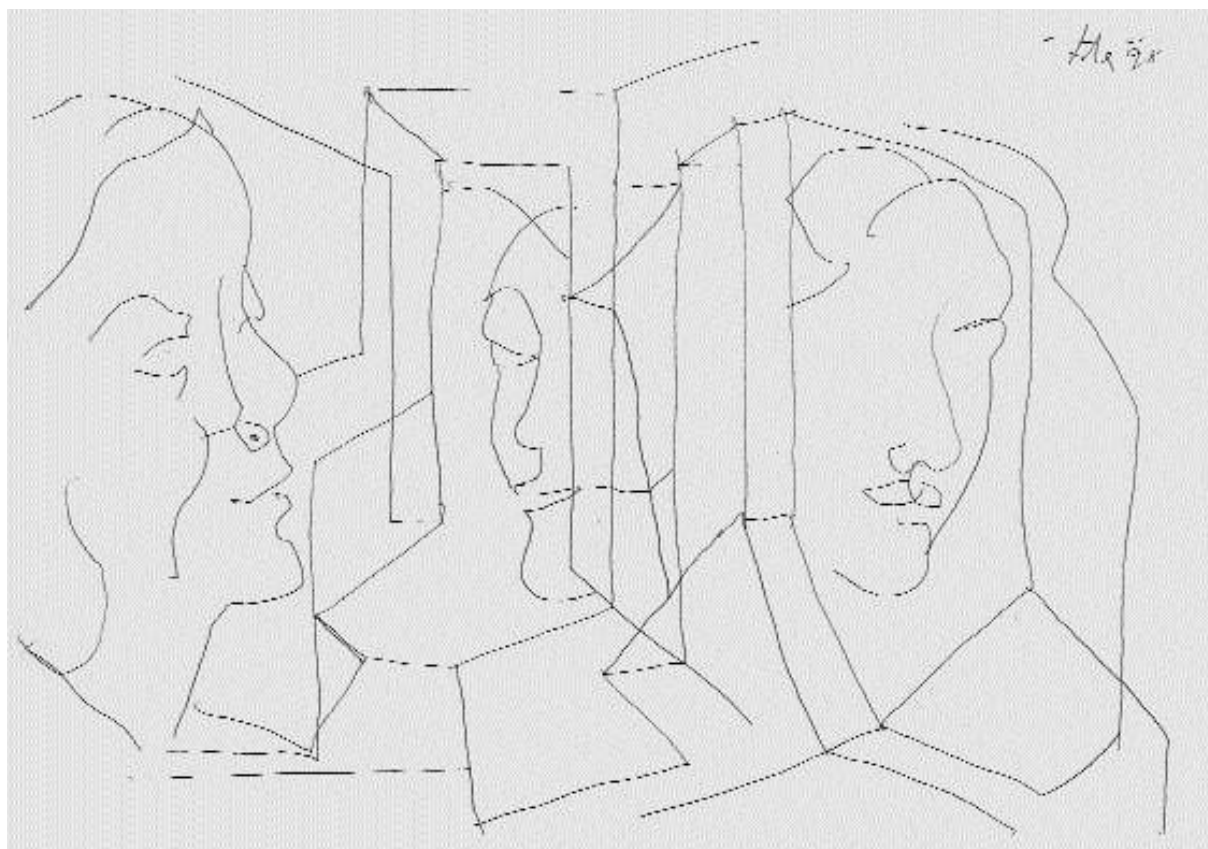

1998 Bloc 354.
22 x 15,5 cm.
Retoladors colors.

1998 Bloc 354.
22 x 15,5 cm.
Retoladors colors.

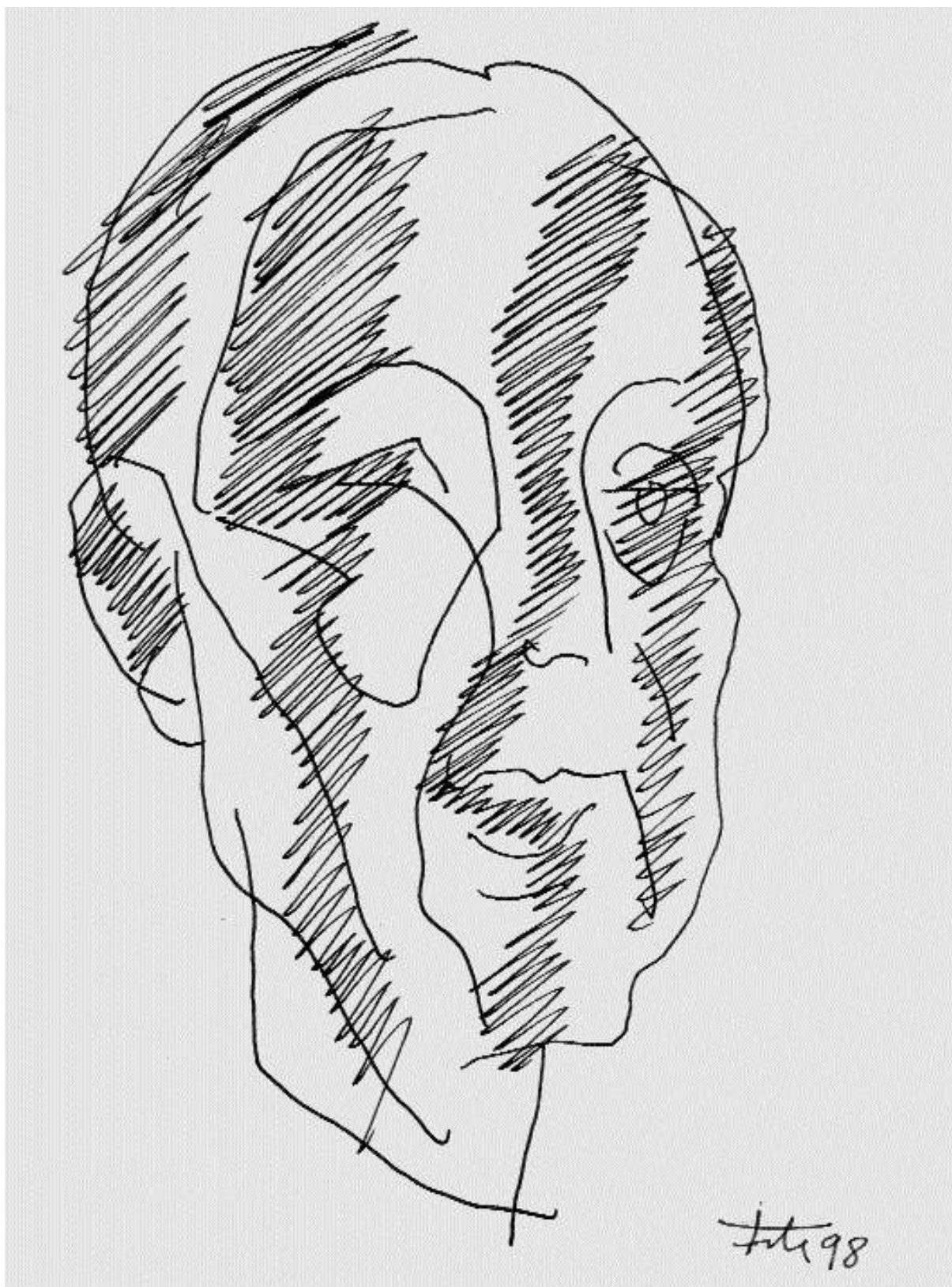
Els blocs estan plens d'idees per a possibles obres. En aquest cas, fan referència a cares, però l'espectre existent és variadíssim. Aquests dibuixos, fets de primera intenció, tenen la frescor i vivesa per anar a un fi. Amb el temps van agafant una rellevància especial, com si els veiéssim projectar-se en obres definitives.

1998 Bloc 359.
22x31 cm.
Retolador.

1998 *Bloc 359.*
22 x 31 cm.
Retolador.

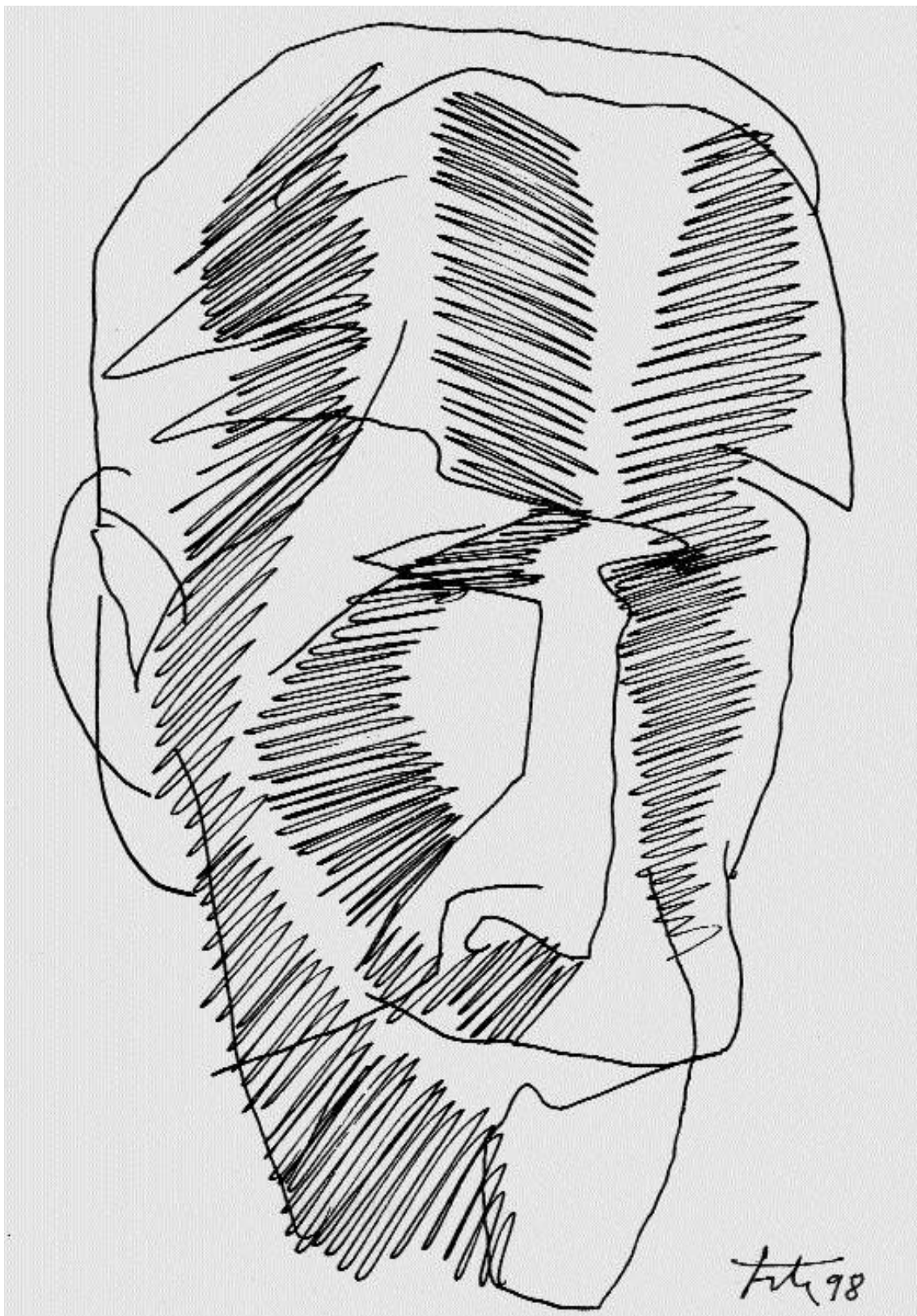

Als meus quaderns hi regna la imaginació i el vici de traçar, el suggeriment d'un moment a soles o davant de la televisió. La disposició d'aventurar-me, de deixar que la mà vagi sola, de descontrolar la raó i les traces apreses per tal de lliurar-me no sé on, és el que fa que vagin sorgint carones o carasses diferents. Una línia tortuosa inconcreta,

1998 Bloc 356.
21 x 14 cm.
Retolador.

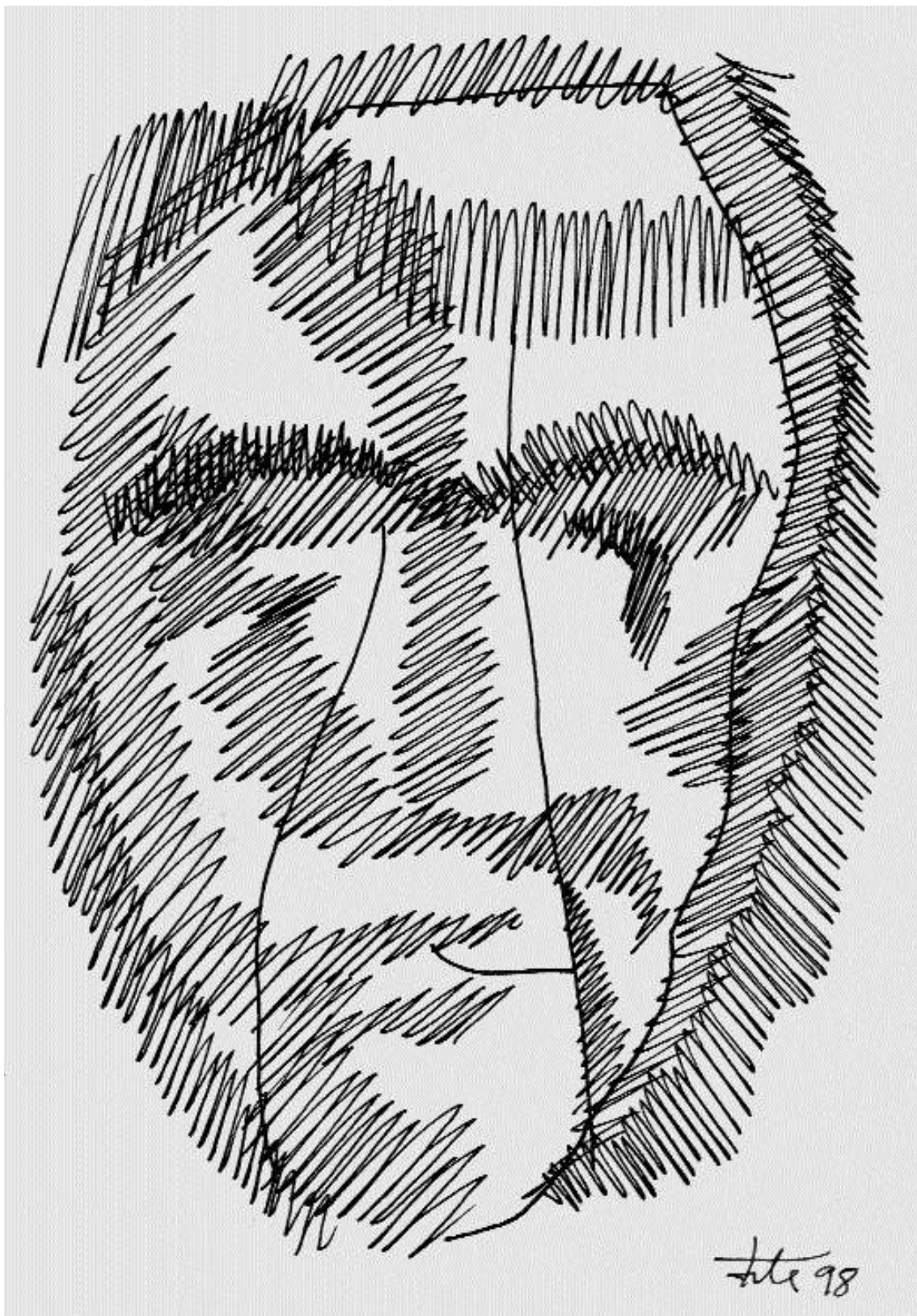

vestida d'un traç mecànic i indicant unes taques que marquen parts de la faç, com les que aquí es mostren, n'és un exemple.

Segueixen unes cares traçades amb barra sèpia i conduïdes en pla, o també amb barres de grafit aprofitant la conducció poc habitual i puixant de possibilitats i matisos. Es

1998 Bloc 356.
21 x 14 cm.
Retolador.

tracta de combinar les diferents formes del traç i valorar-ne la rapidesa per a potenciar més la intuïció que el coneixement. L'actitud de treballar amb qualsevol tècnica pot ser molt variada, i tindrà influència en el resultat final. Per tant, cal considerar tot el conjunt d'incidències a l'hora de realitzar qualsevol tempteig.

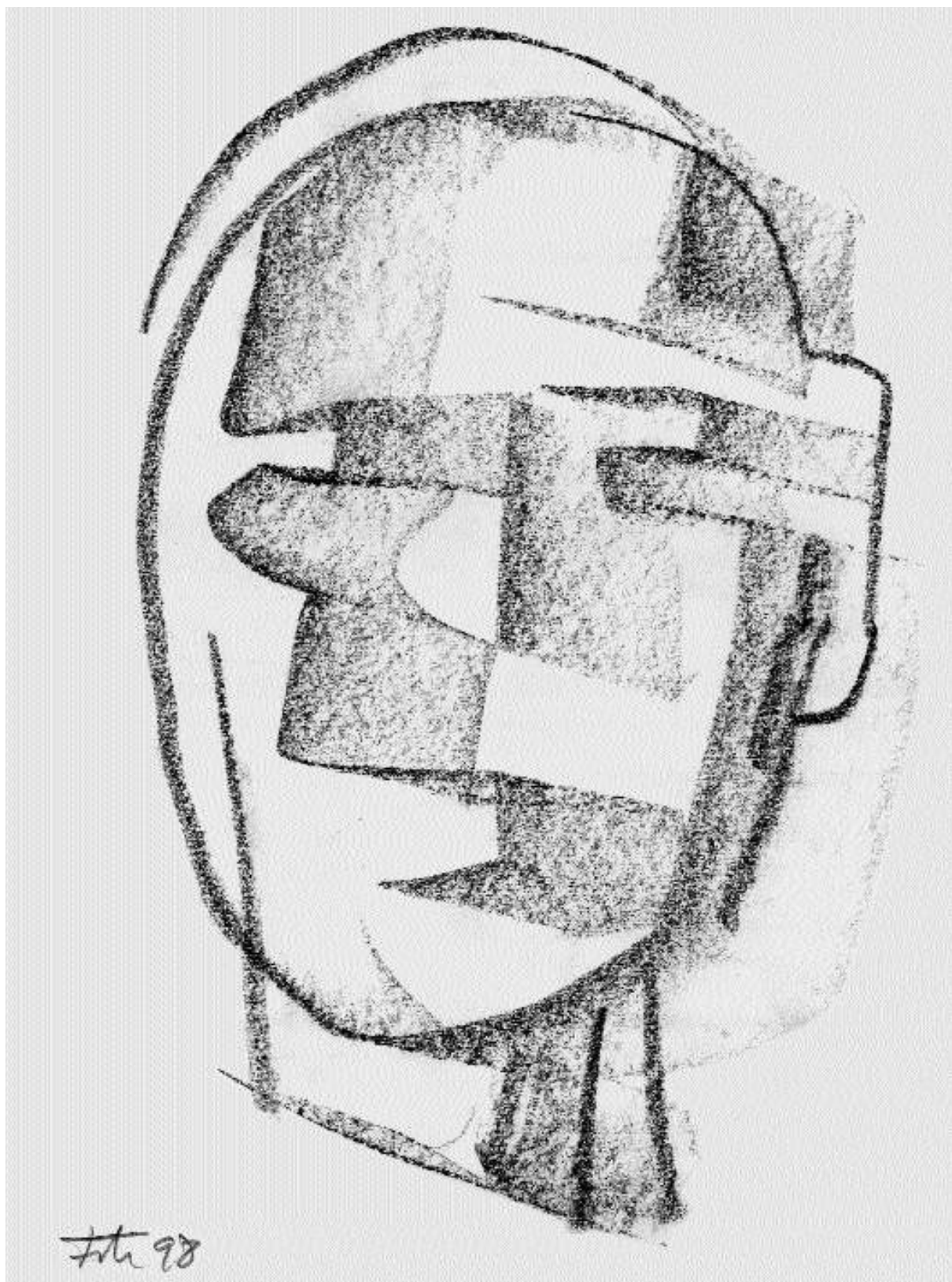
1998 Bloc 356.
21 x 14 cm.
Retolador.

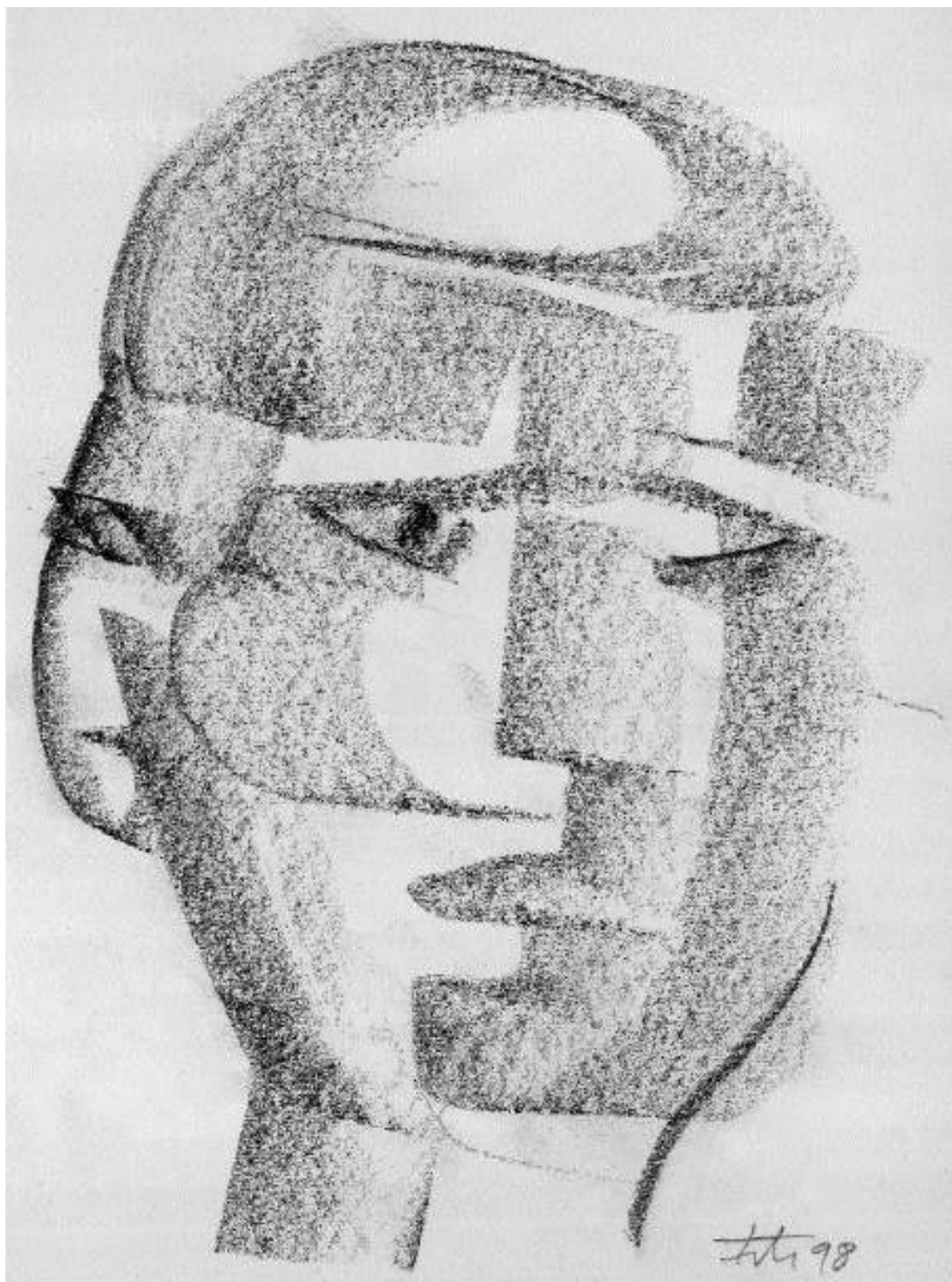

1998 Bloc 356.
21 x 14 cm.
Retolador.

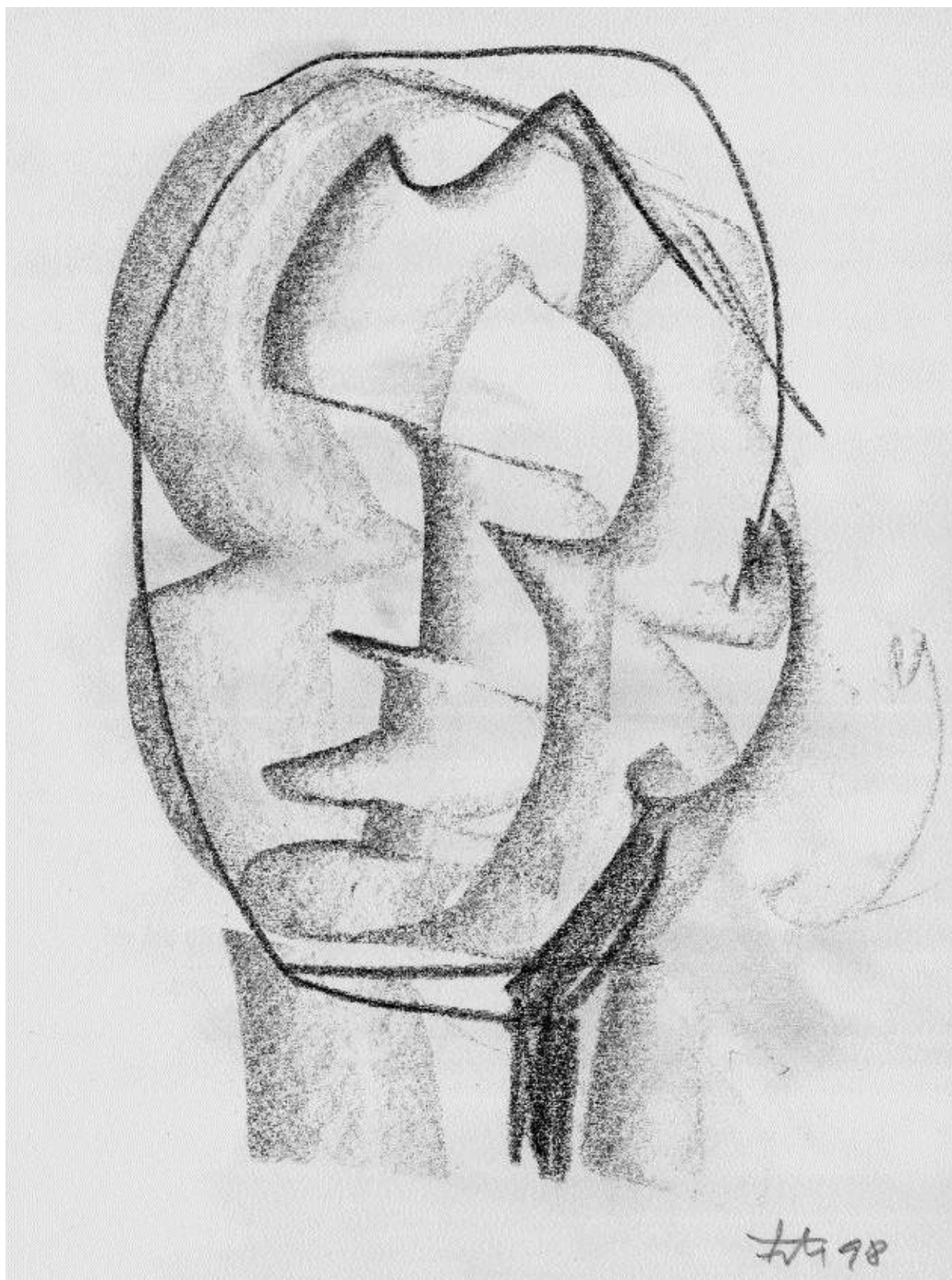

1998 *Bloc 356.*
21 x 14 cm.
Barra sèpia.

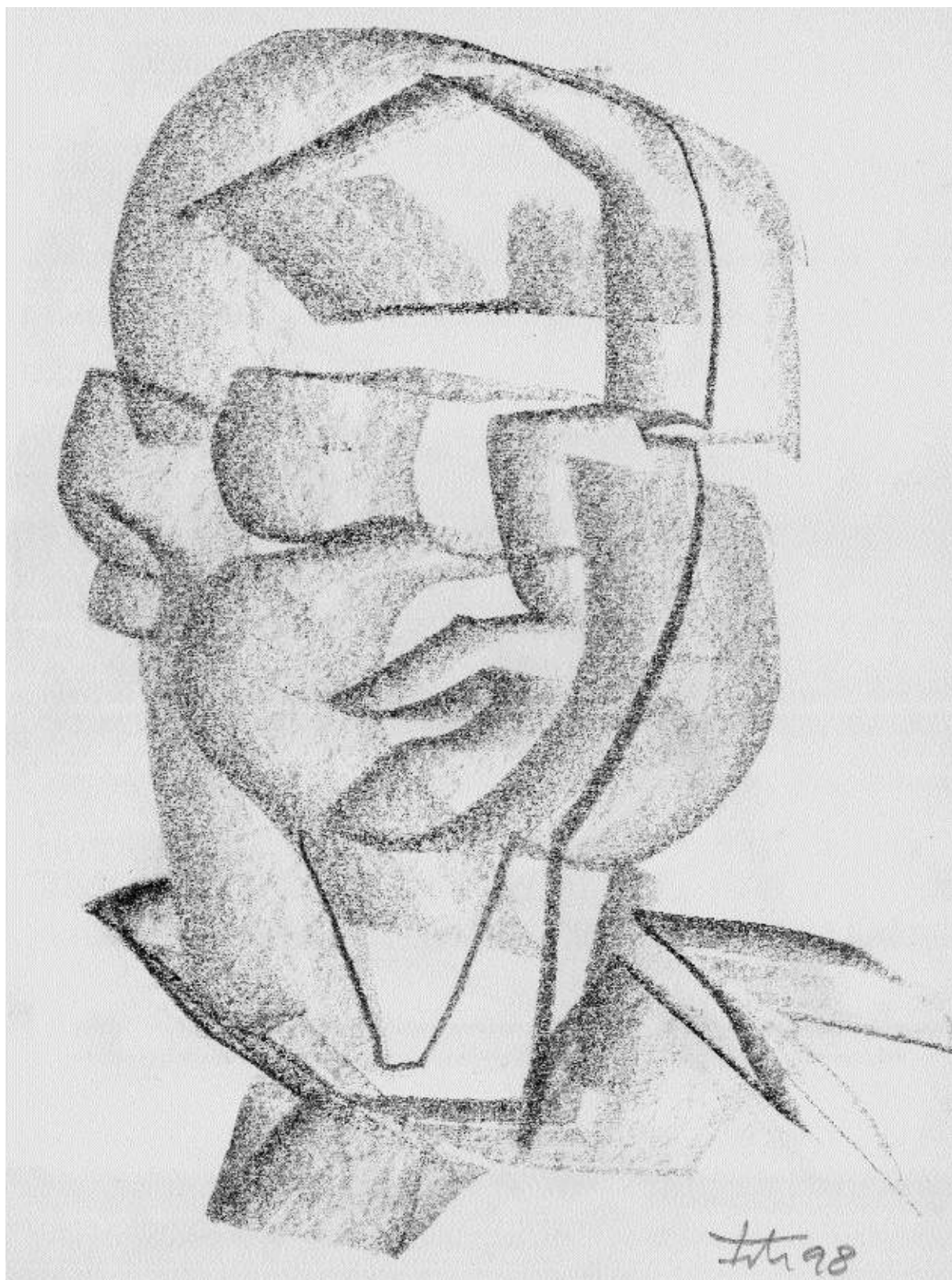
1998 *Bloc 356.*
21 x 14 cm.
Barra sèpia.

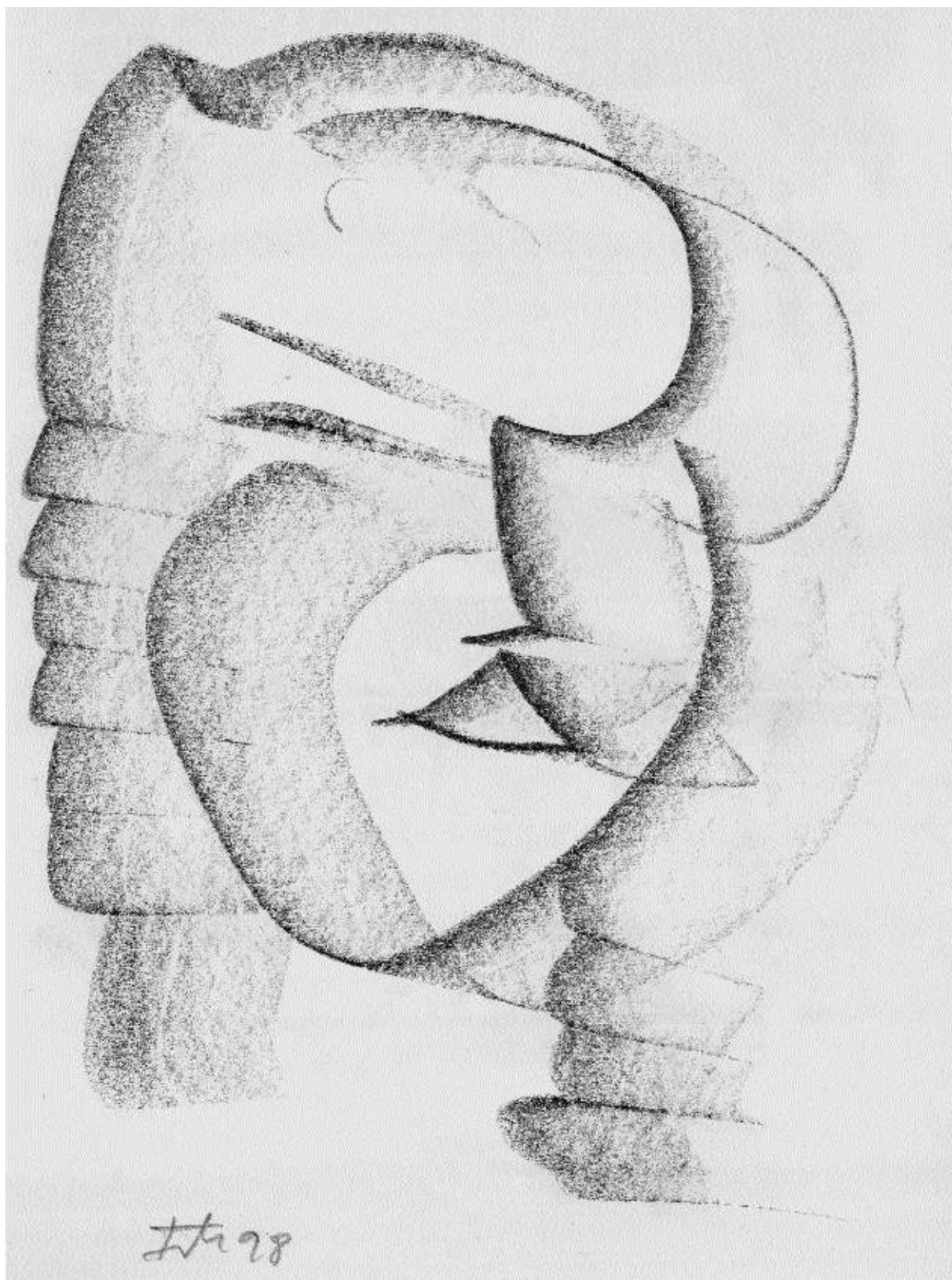
1998 Bloc 356.
21 x 14 cm.
Grafit.

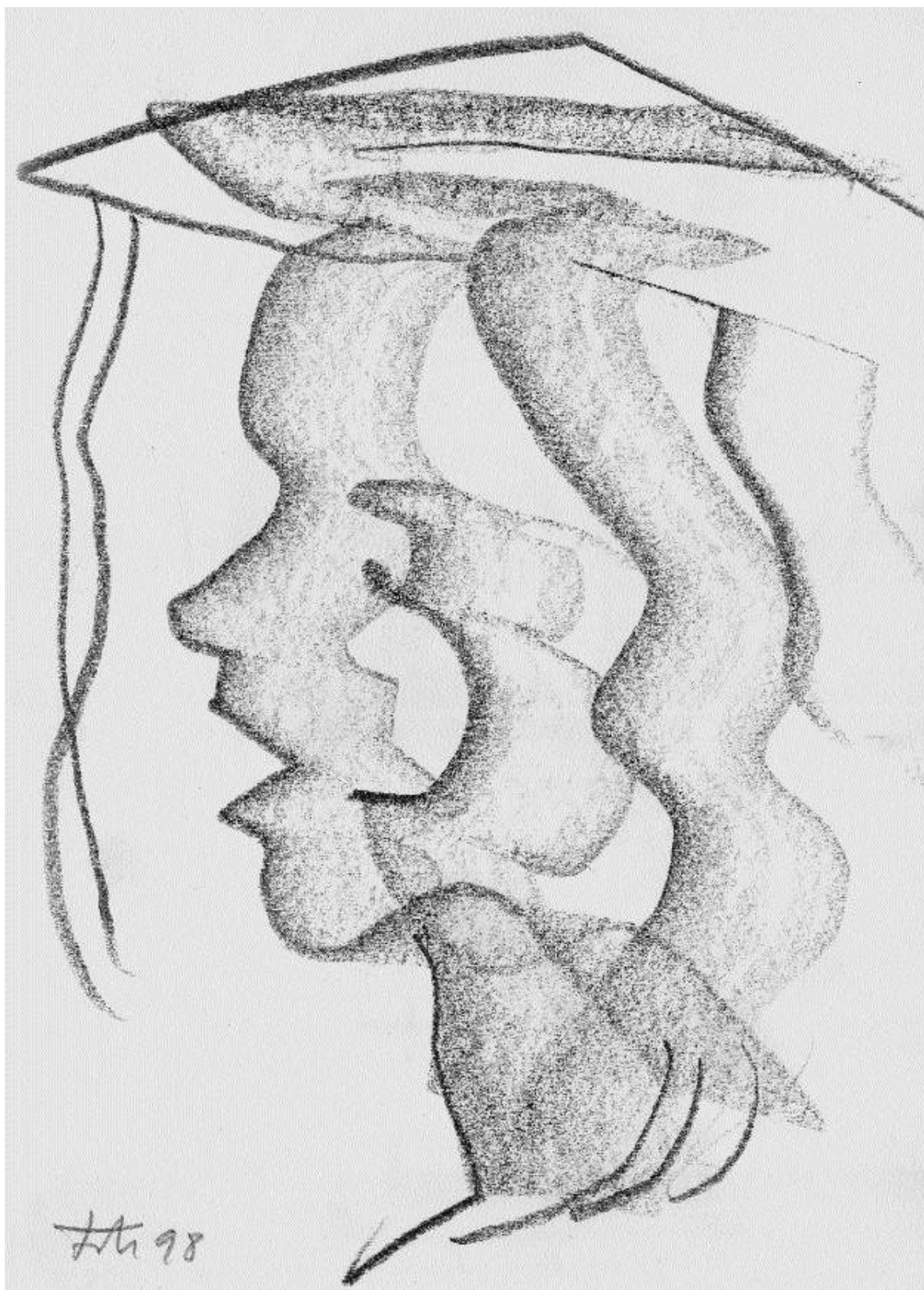
1998 *Bloc 356.*
21 x 17 cm.
Grafit.

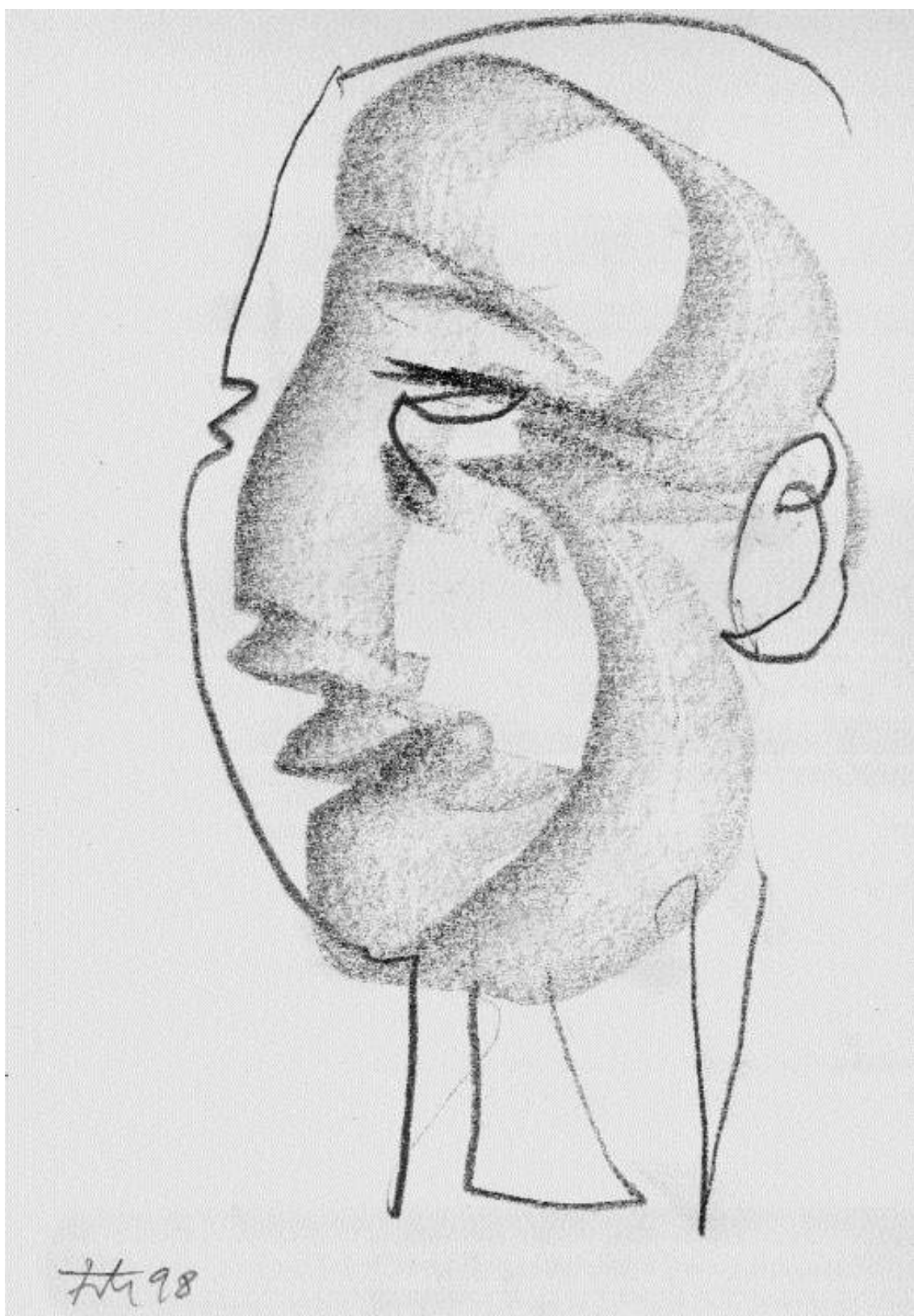
1998 *Bloc 356.*
21 x 14 cm.
Grafite.

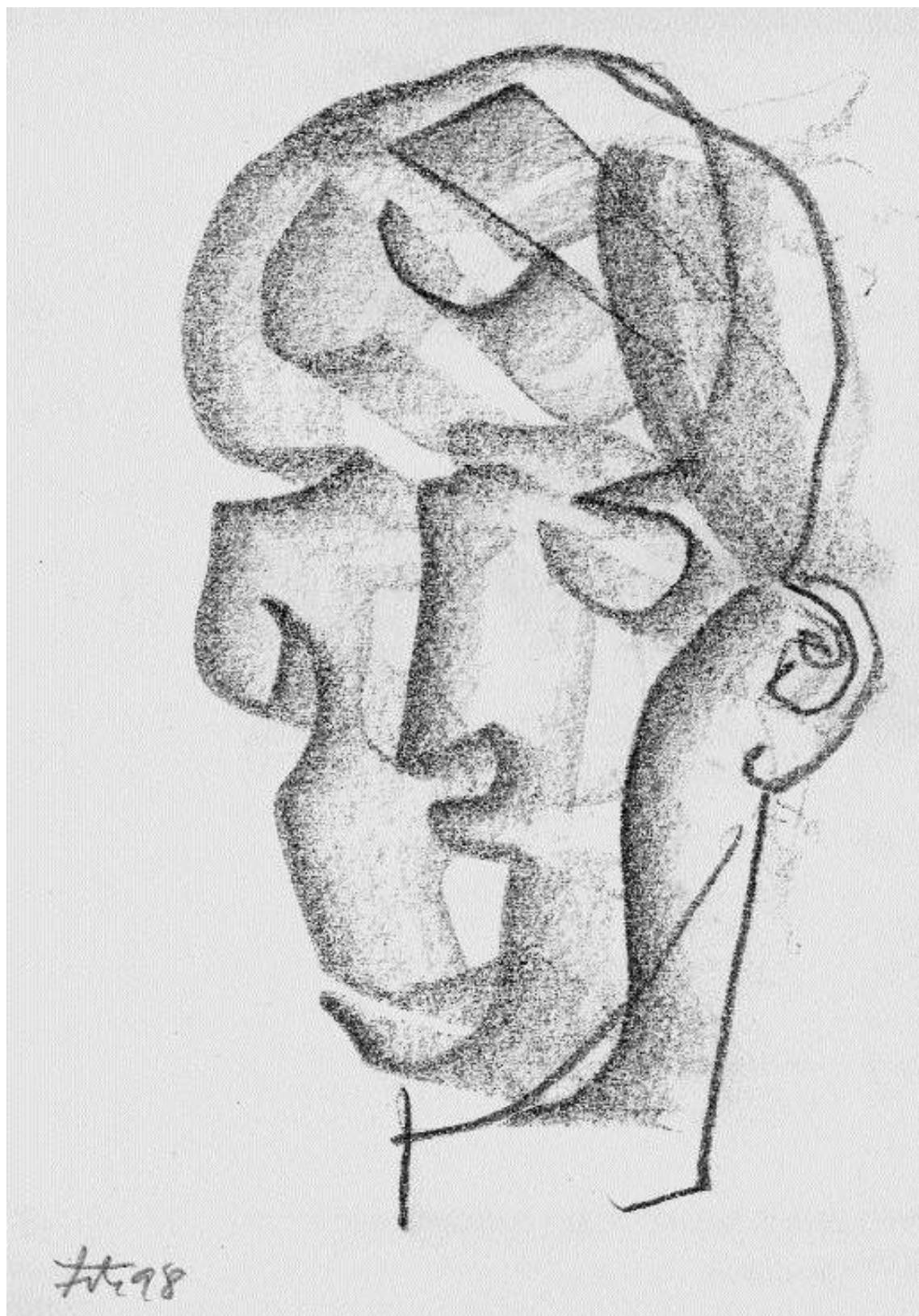

1998 *Bloc 356.*
21 x 14 cm.
Grafit.

1998 *Bloc 356.*
21 x 14 cm.
Grafit.

1998 Bloc 356.
21 x 14 cm.
Grafit.

Quan es volen fer diferents semblants de persones el que es desitja és perdre la voluntat, el coneixement, i que surti el que Déu vulgui, en certa manera sense controlar el resultat final. Altres vegades es dibuixa tenint present una posa i dibuixant sense mirar el paper. Sovint també es tracta d'i-

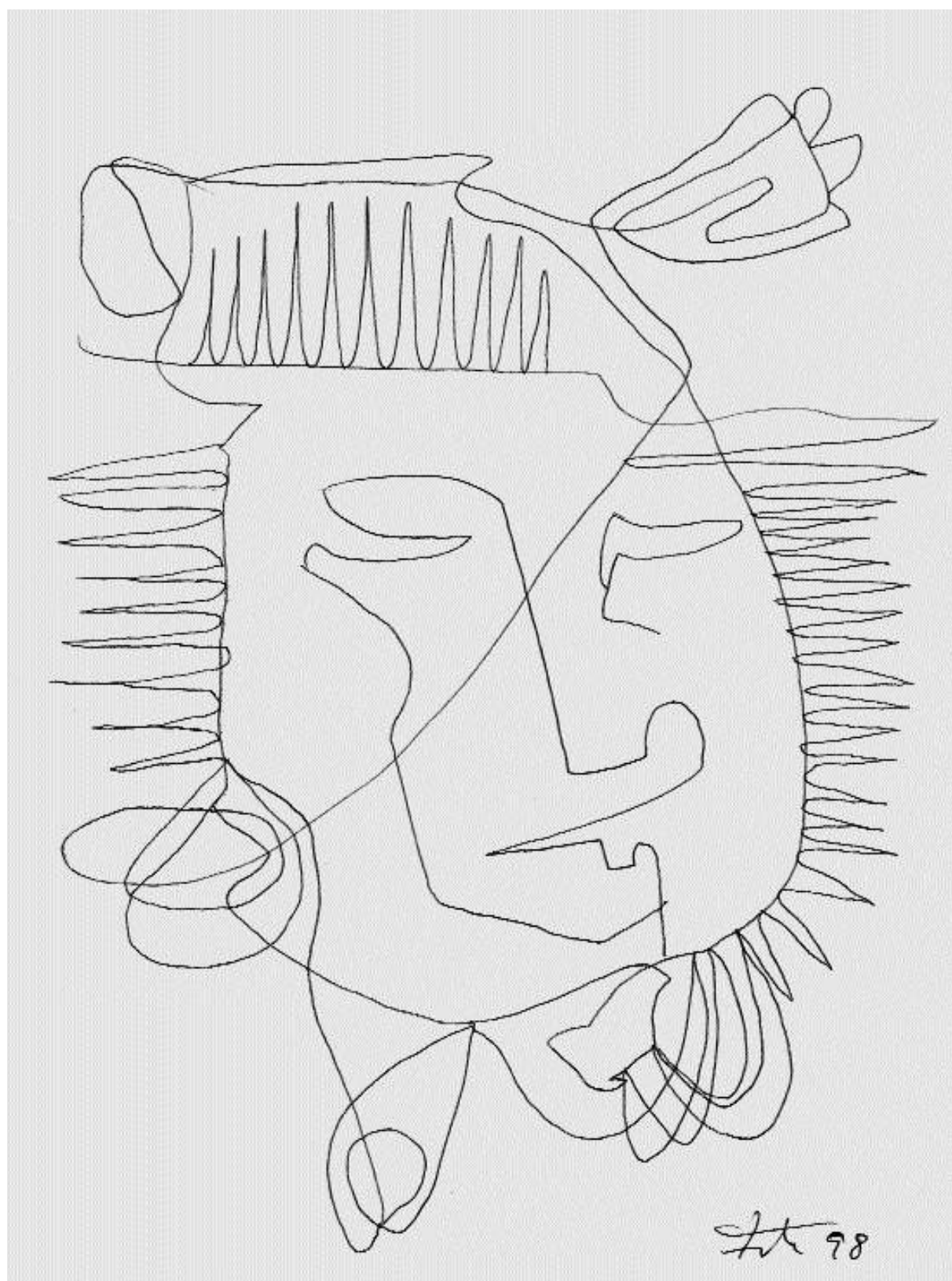
1998 Bloc 360.
21 x 14 cm.
Rotulador.

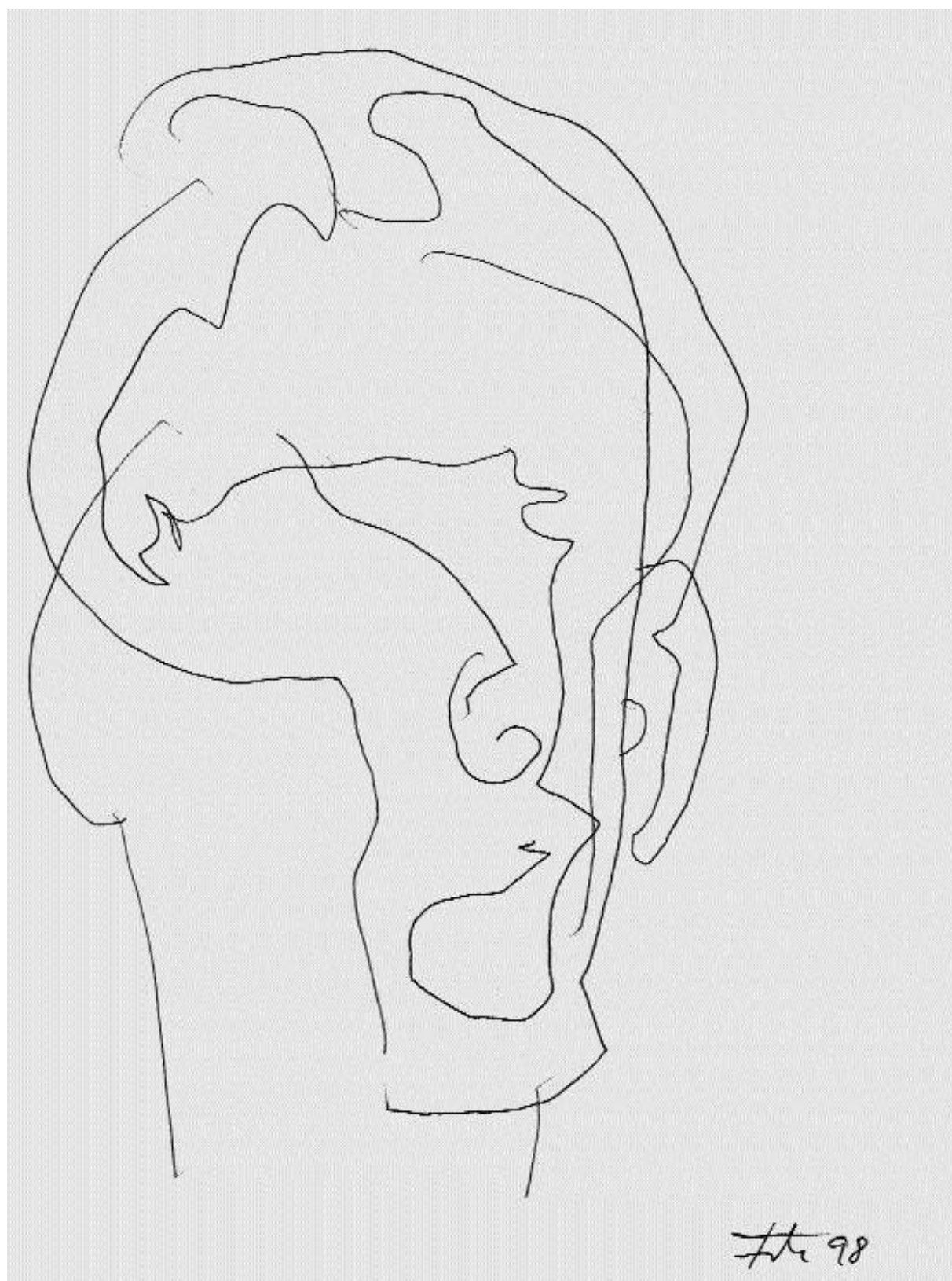
dees confuses que s'apliquen a l'instant de realitzar el dibuix, accentuant-te com si estiguessis sonat, creient més en una actuació, en una força aliena a tu. Es tracta de cercar el misteri que som i que desconeixem.

1998 *Bloc 360.*
21 x 14 cm.
Bolígraf.

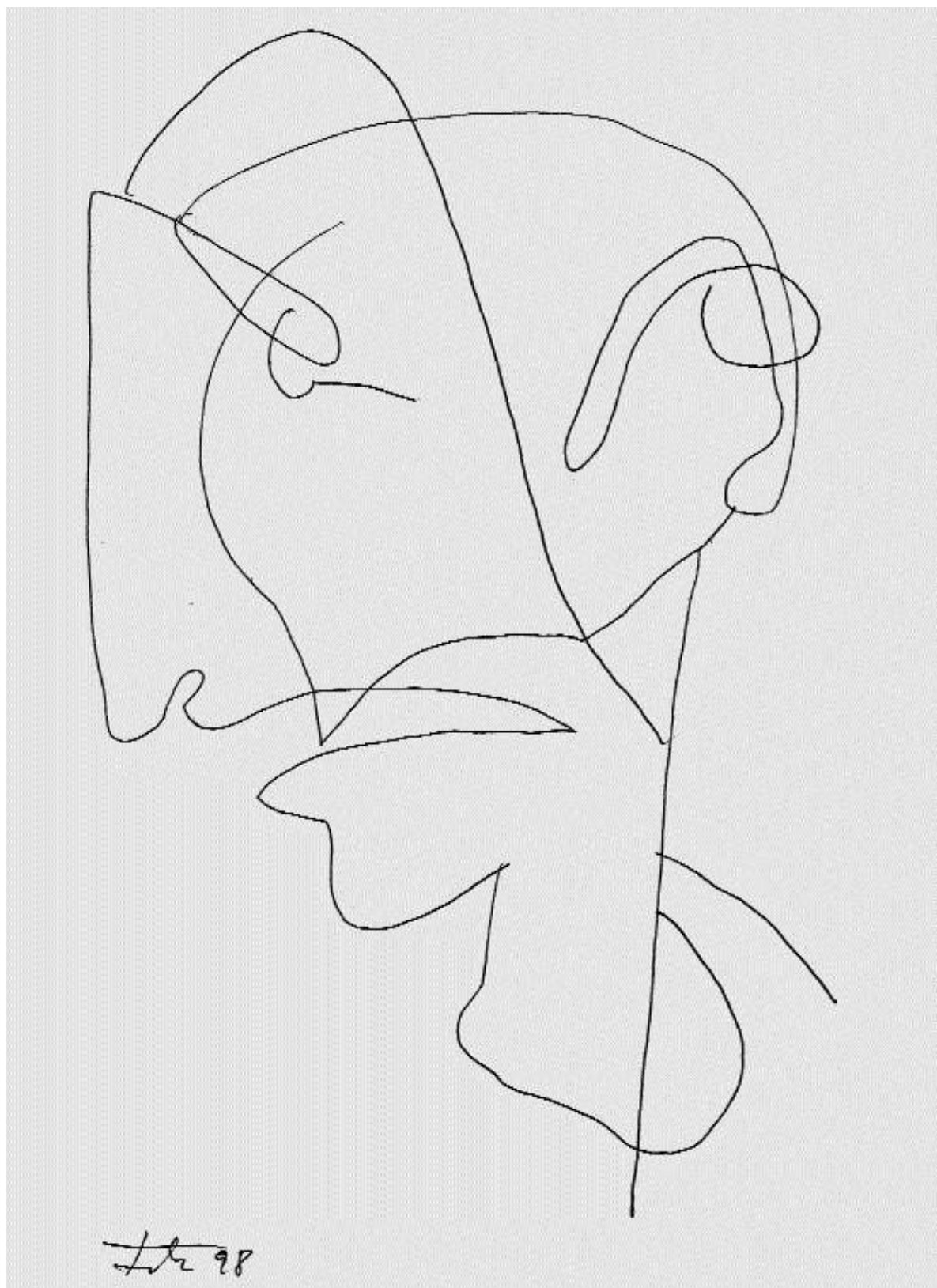

1998 *Bloc 360.*
21 x 14 cm.
Retolador.

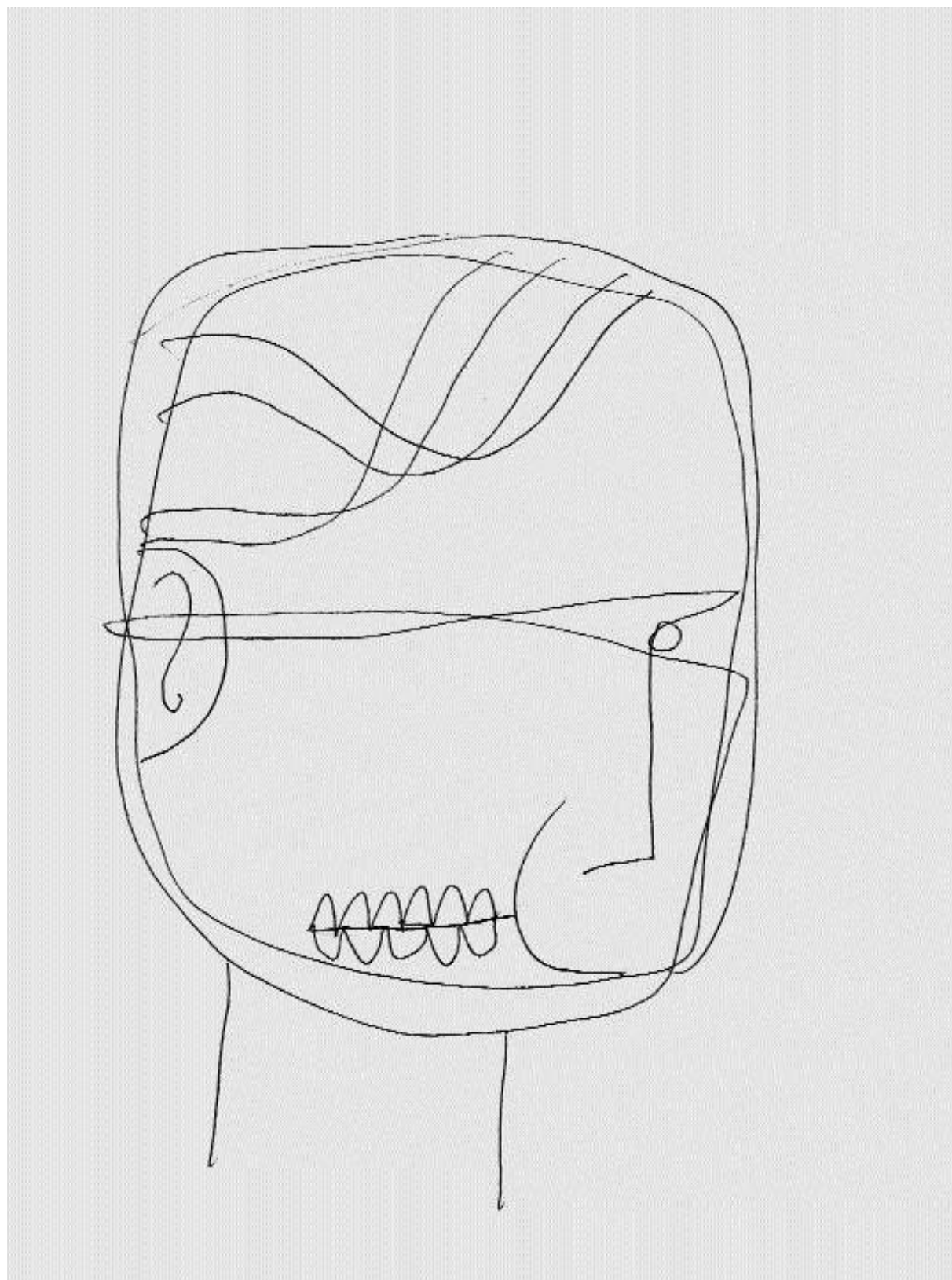

1998 *Bloc 360.*
21 x 14 cm.
Retolador.

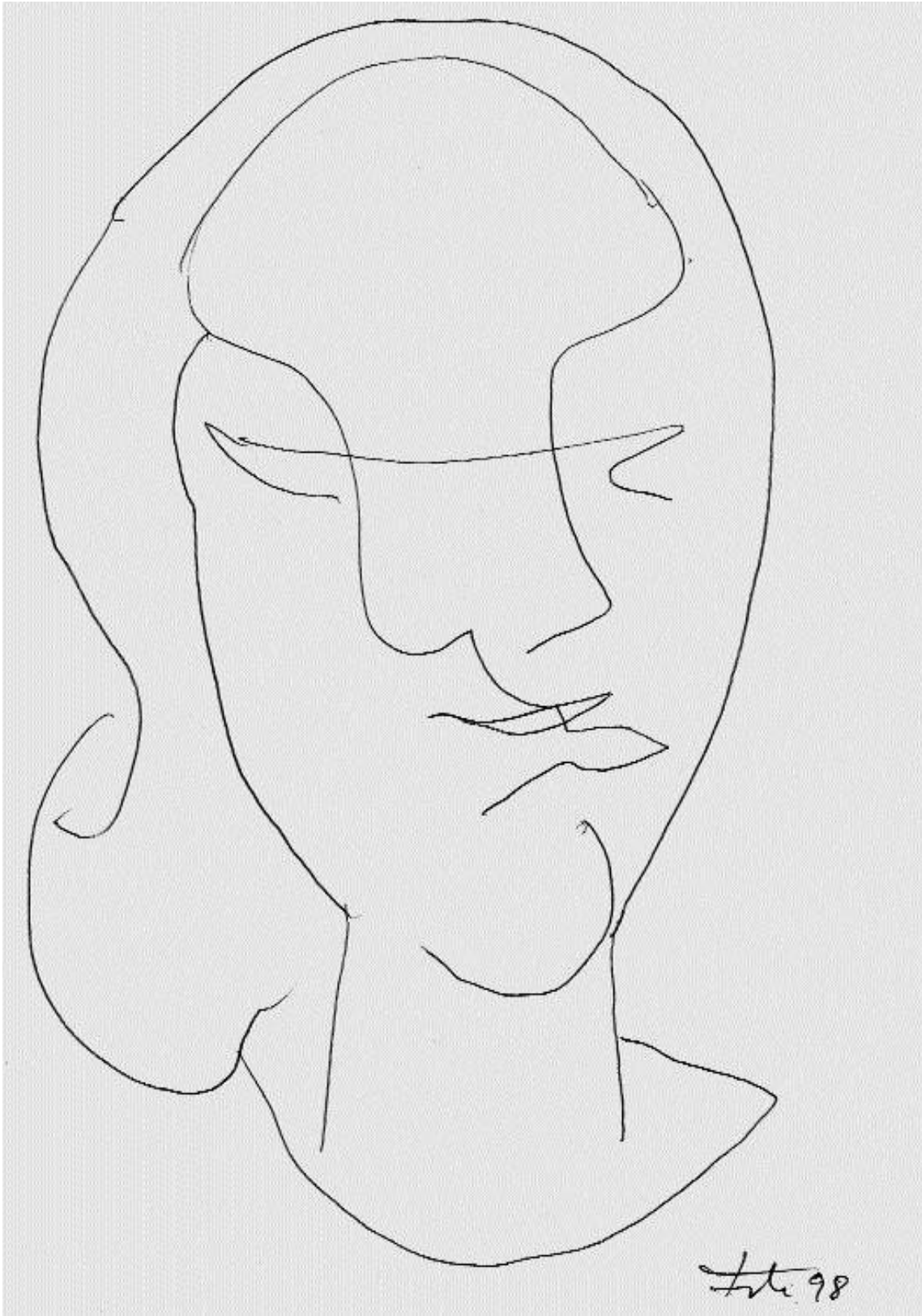

1998 *Bloc 360.*
21 x 14 cm.
Retolador.

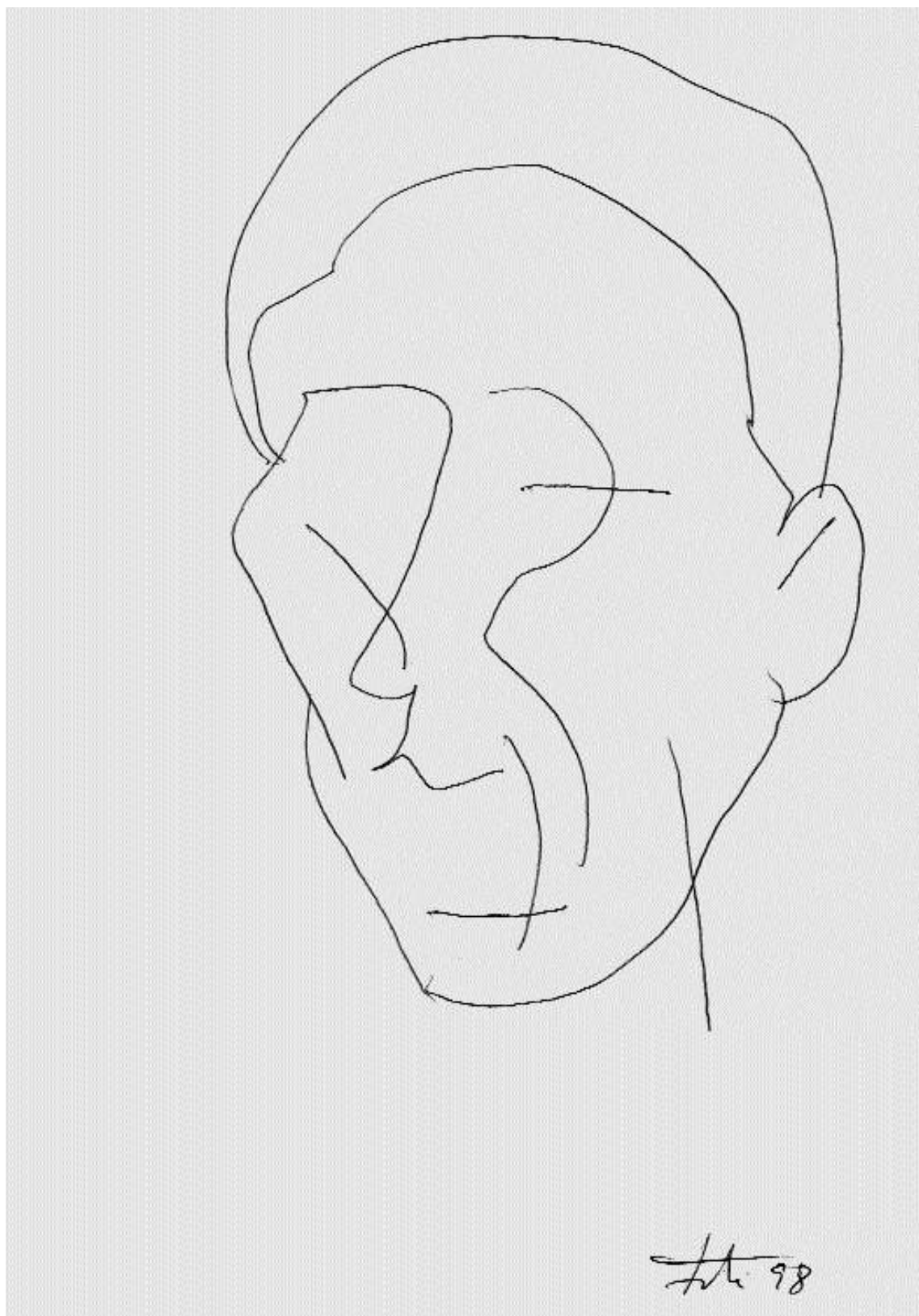

1998 *Bloc 360.*
21 x 14 cm.
Retolador.

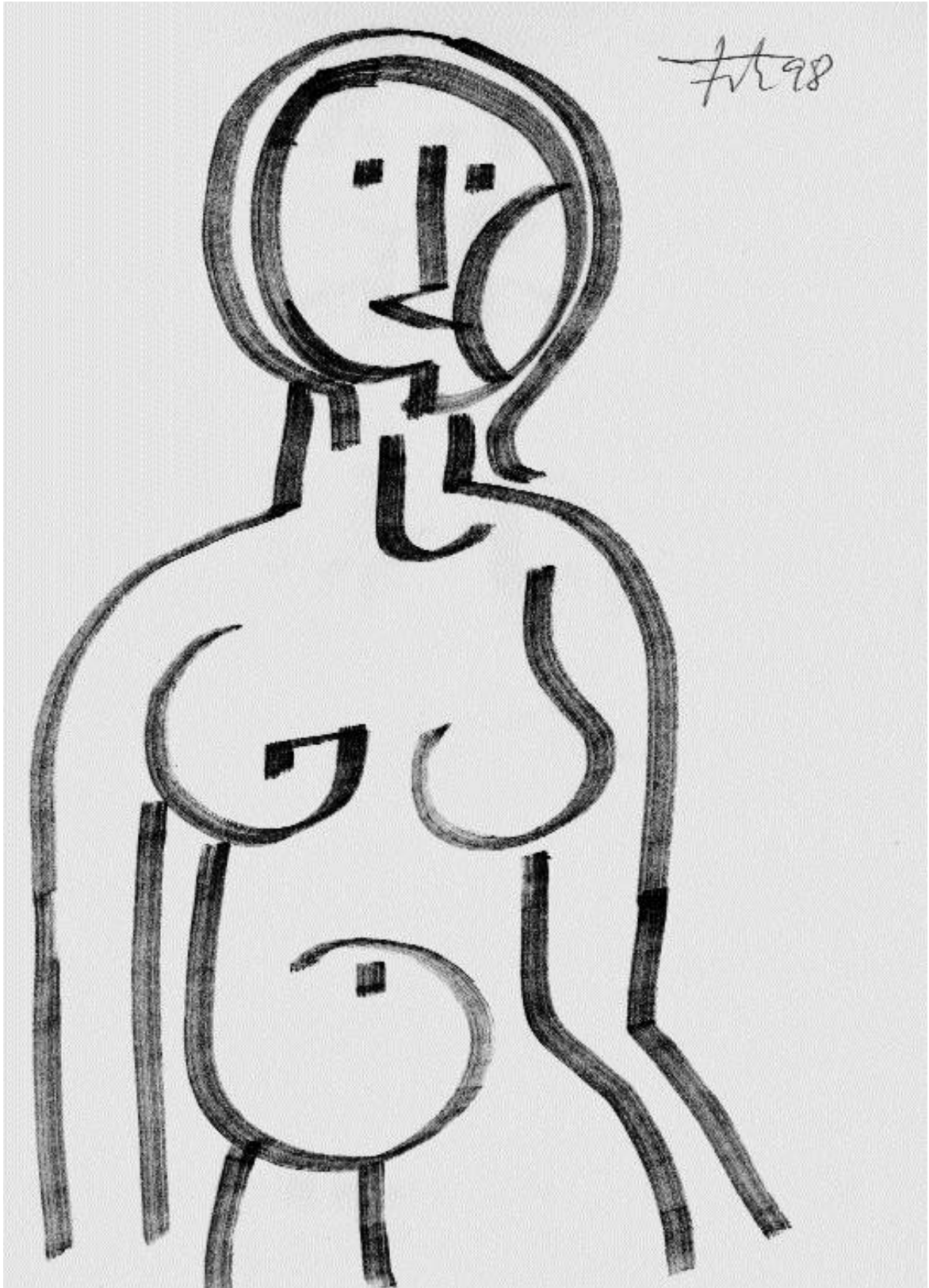

1998 *Bloc 360.*
21 x 14 cm.
Retolador.

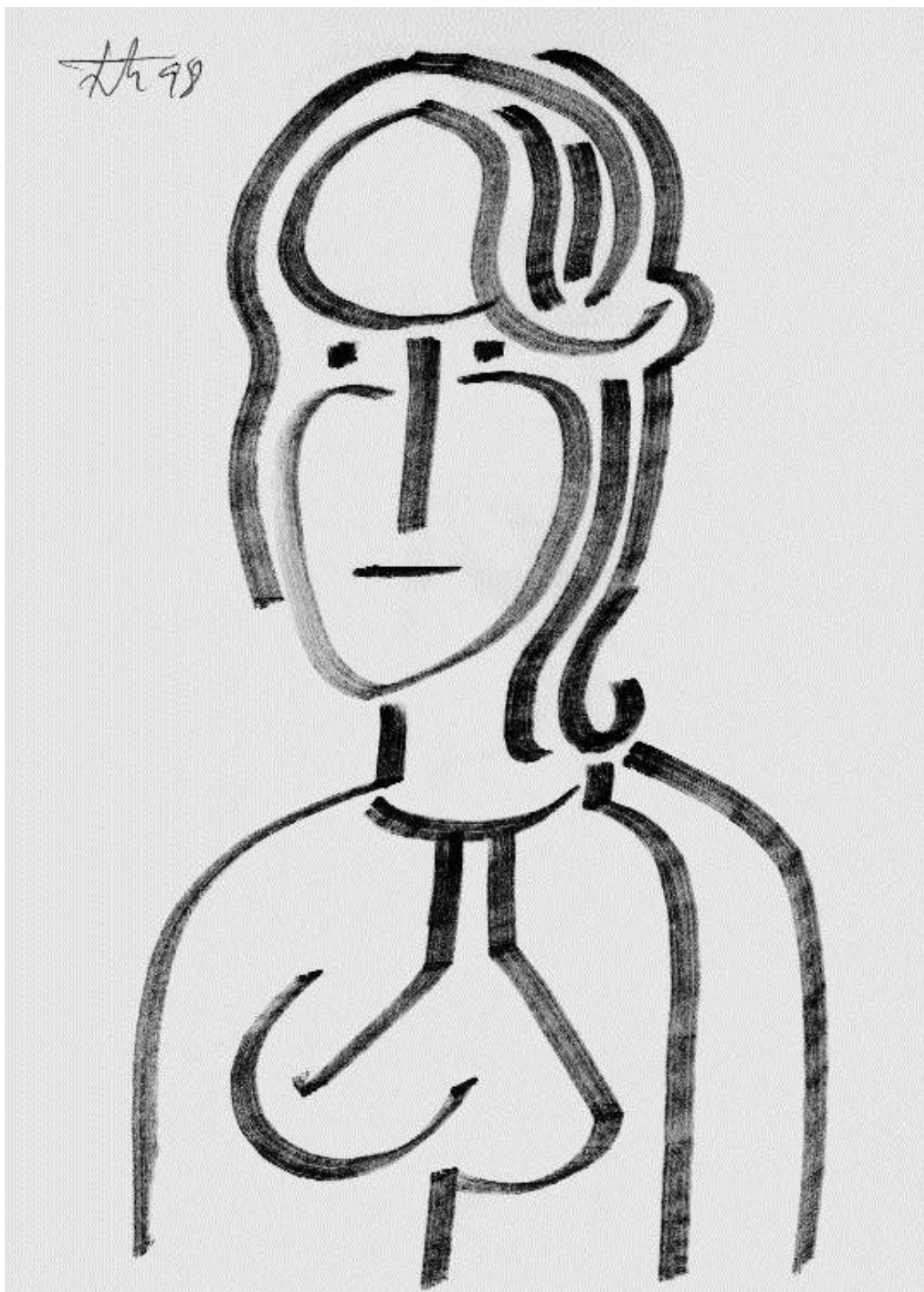
1998 *Bloc 360.*
21 x 14 cm.
Retolador.

En emprar un estri diferent, com ara el retolador de punta tallada en pla, m'he trobat amb un traç ample o prim segons s'inclina. Això m'ha portat a fer unes figures amb unes cares que prenen un caràcter d'esquema simple. Si bé el cap és la part que agafa més preeminència, em plau pensar com podria ser la resta

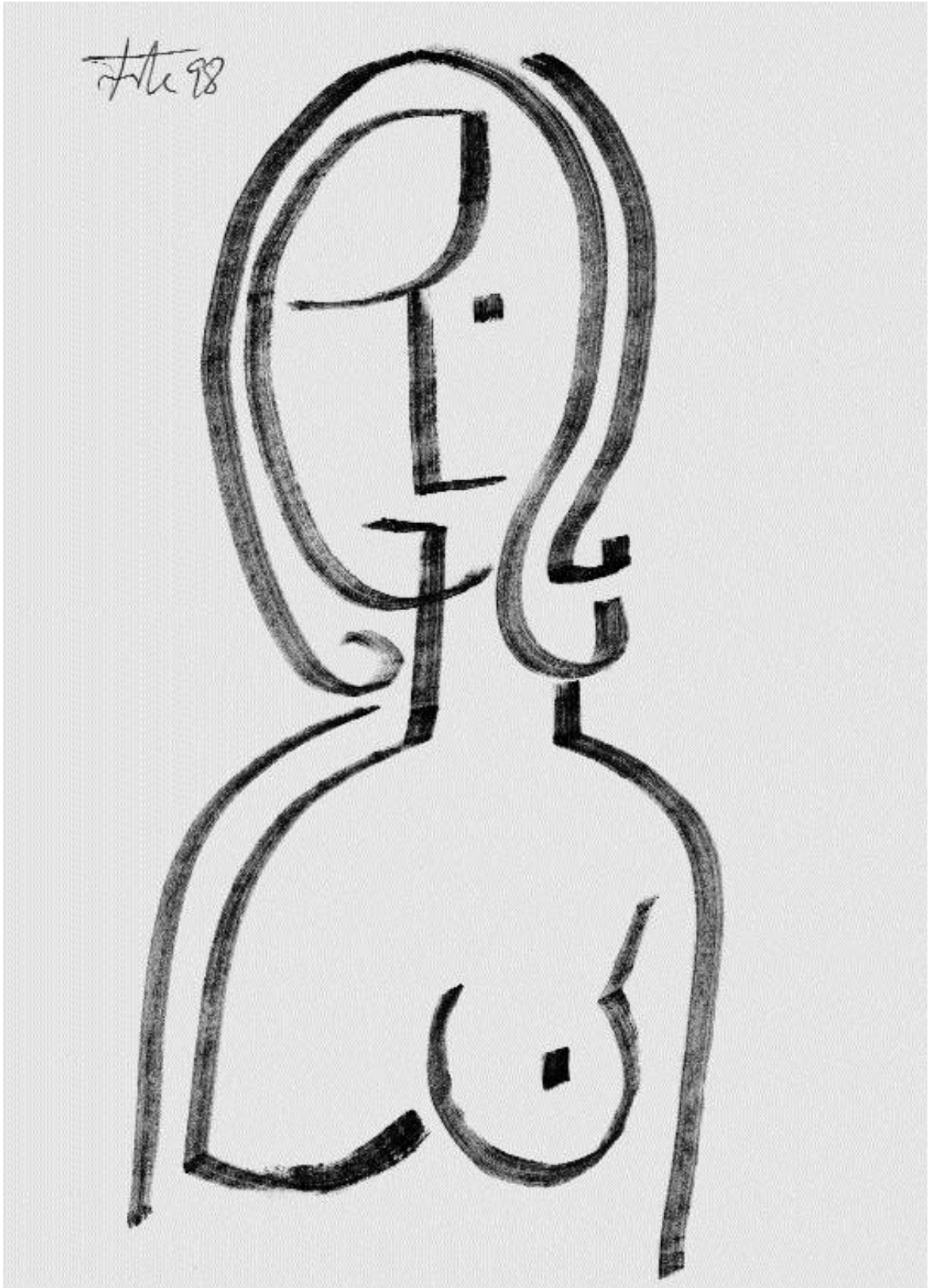
1998 Bloc 362.
21 x 14 cm.
Retolador.

de la figura, tal com es mostra en aquests dibuixos. El mitjà, l'eina que s'utilitza per a executar l'obra, en molts dels casos determina com fer-ho. En escultura es diu que la matèria condueix cap a un tipus de forma determinada, depenent de si és dura o tova, i en pintura i dibuix passa una cosa semblant.

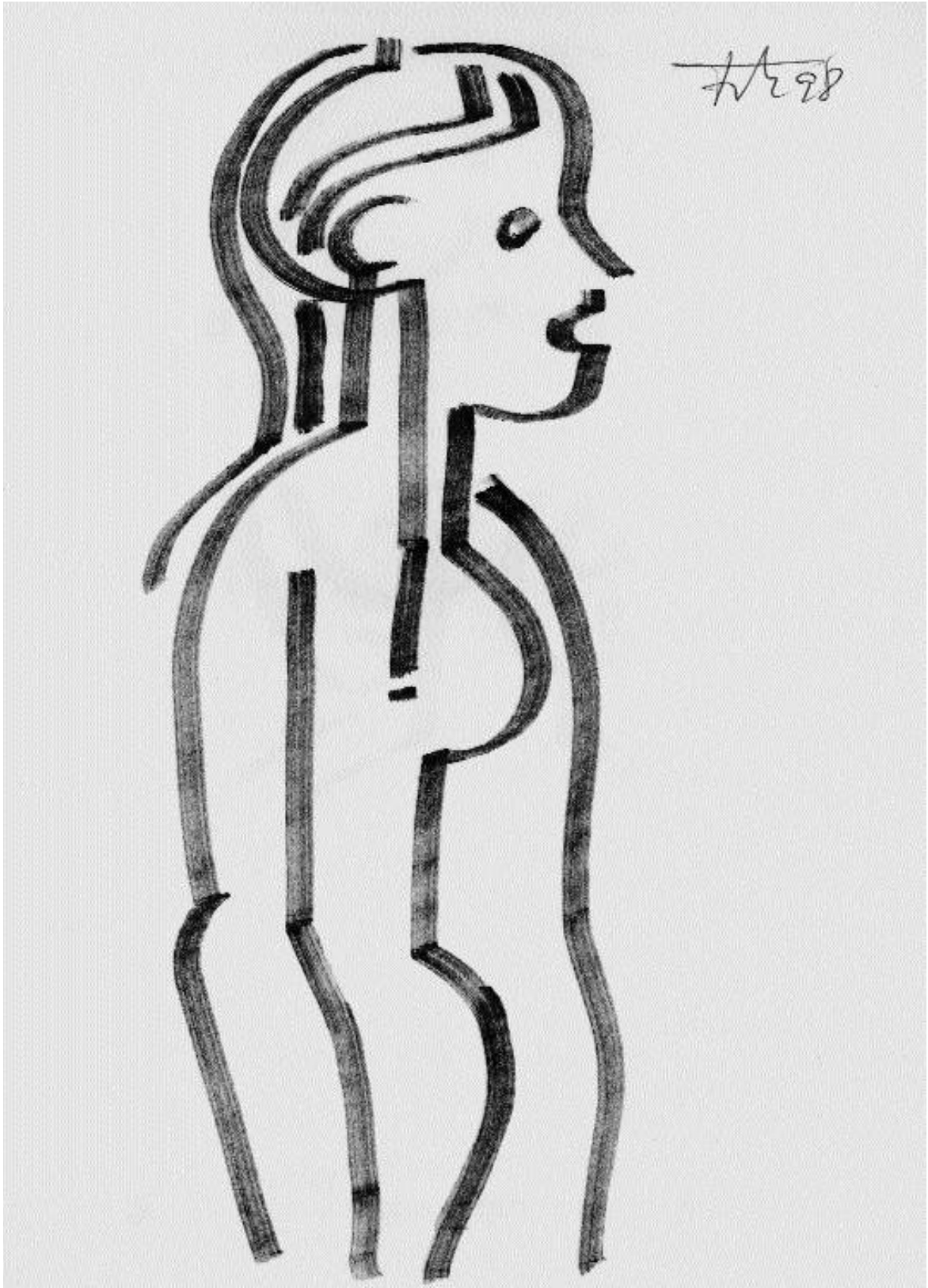
1998 *Bloc 362.*
21 x 14 cm.
Retolador.

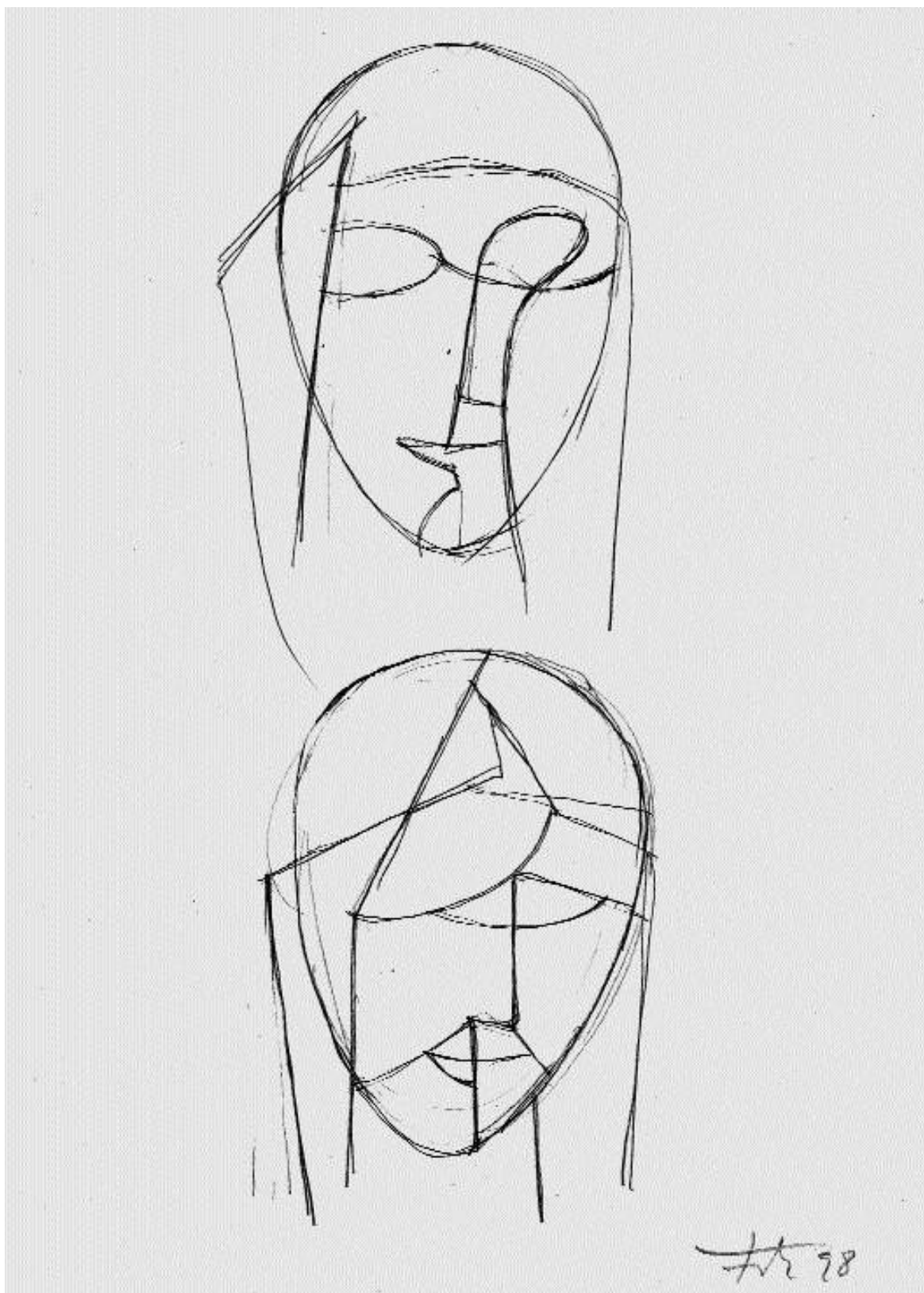
En qualsevol tipus de mitjà de comunicació és molt important el receptor, perquè qui fa l'obra intenciona allò que fa, però qui la rep en capta el contingut segons la seva manera pròpia de ser, i fins i tot per a aquell que l'ha fet el temps li pot donar significats i expressions que es poden avaluar d'una manera diferent.

1998 Bloc 362.
21 x 14 cm.
Retolador.

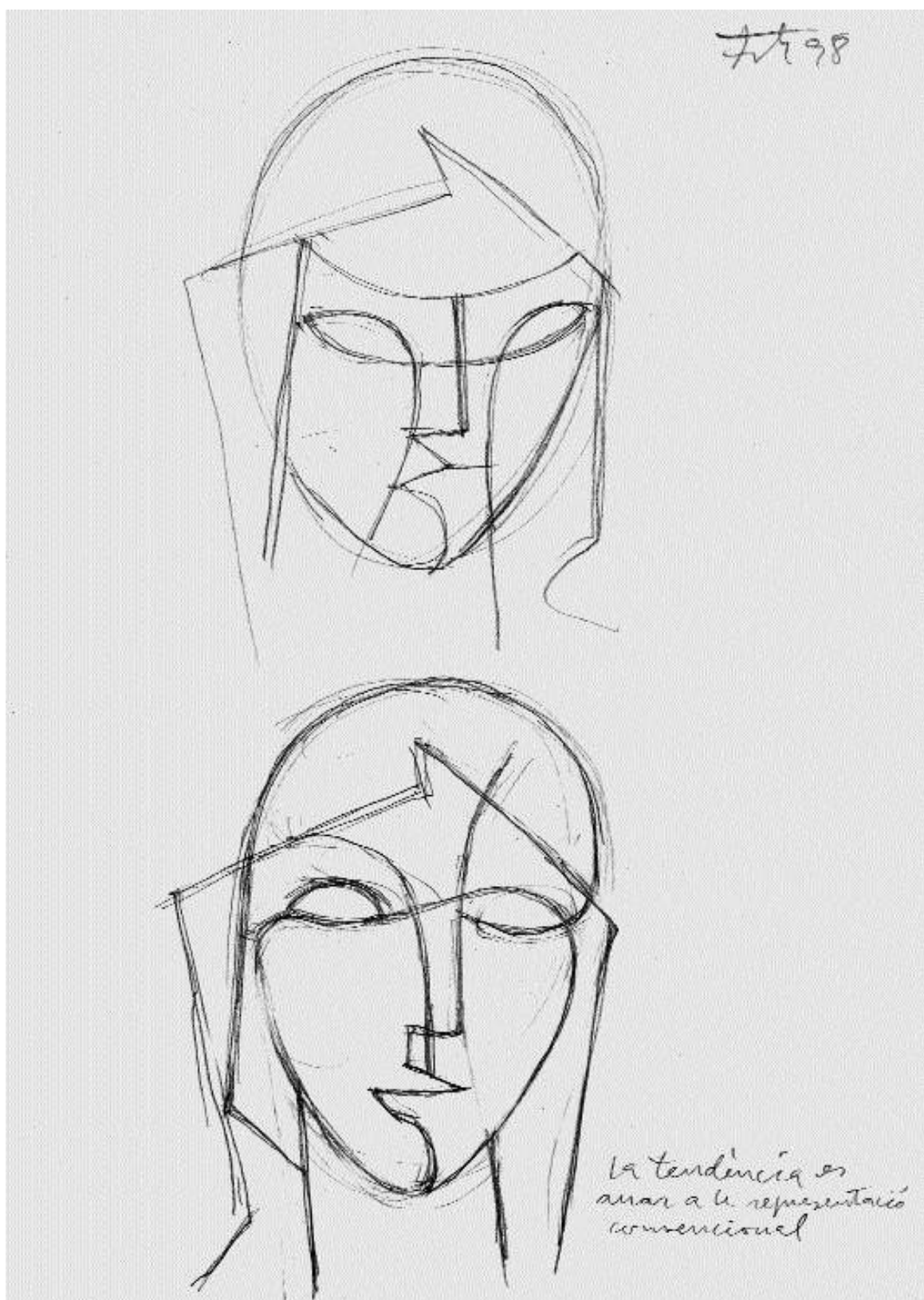
1998 *Bloc 362.*
21 x 14 cm.
Retolador.

En aquest cas, estava preparant una marqueteria, intentant de repartir l'efígie de les diferents parts amb els aplacats de fullola de diferents colors i qualitats, intentant veure com es podien distribuir. Les obres que tenen una funció determinada, que s'han d'integrar a un lloc, sempre m'han provocat una atenció especial, perquè s'han de tenir en compte una sèrie de coses que resulten molt atractives.

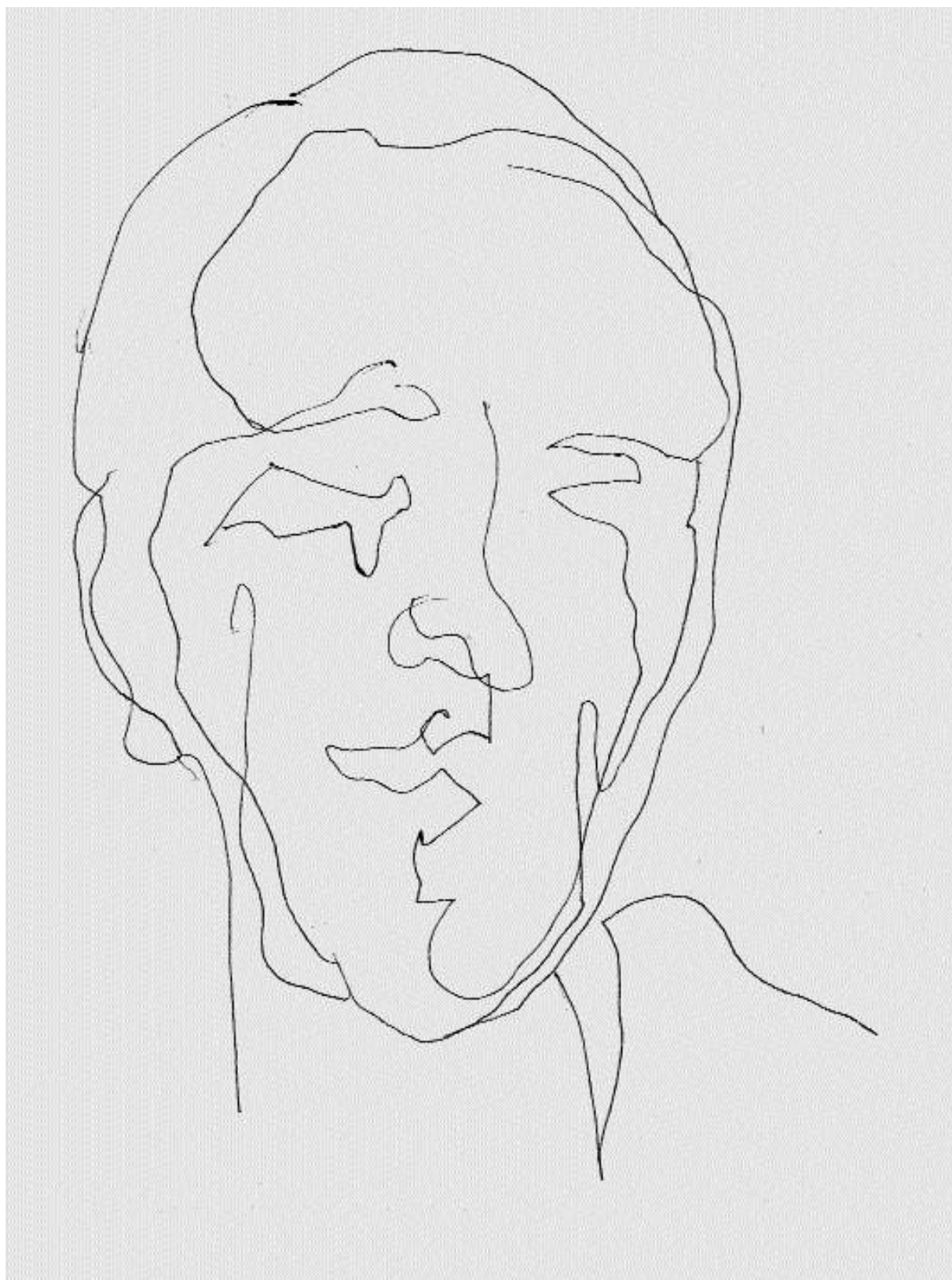
1998 Bloc 363.
21 x 14 cm.
Llapis plom.

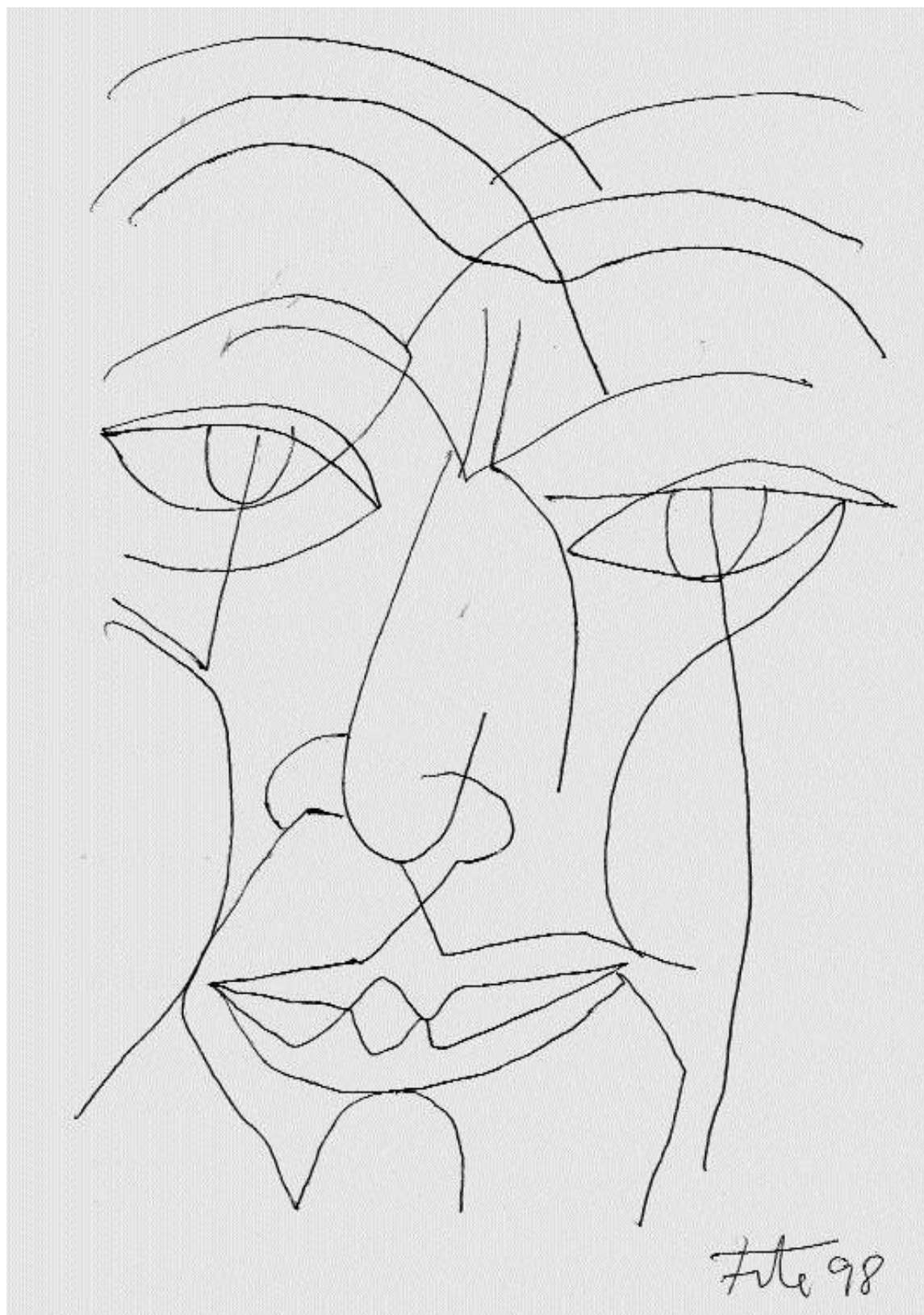
Em plau pensar en la seva finalitat, en les persones a qui van destinades, en el lloc i l'ambient on s'han de col·locar, en tot un conjunt de coses molt importants de tenir present: llum, punts de vista, conservació... És com si l'obra, a més a més dels valors plàstics que li són inherents, requereix un diàleg entre persones o comunitats concretes, intentant de ser útil uns als altres. El cas que ara ens ocupa són quatre rostres d'una figura de marededéu.

1998 Bloc 363.
21 x 14 cm.
Llapis plom.

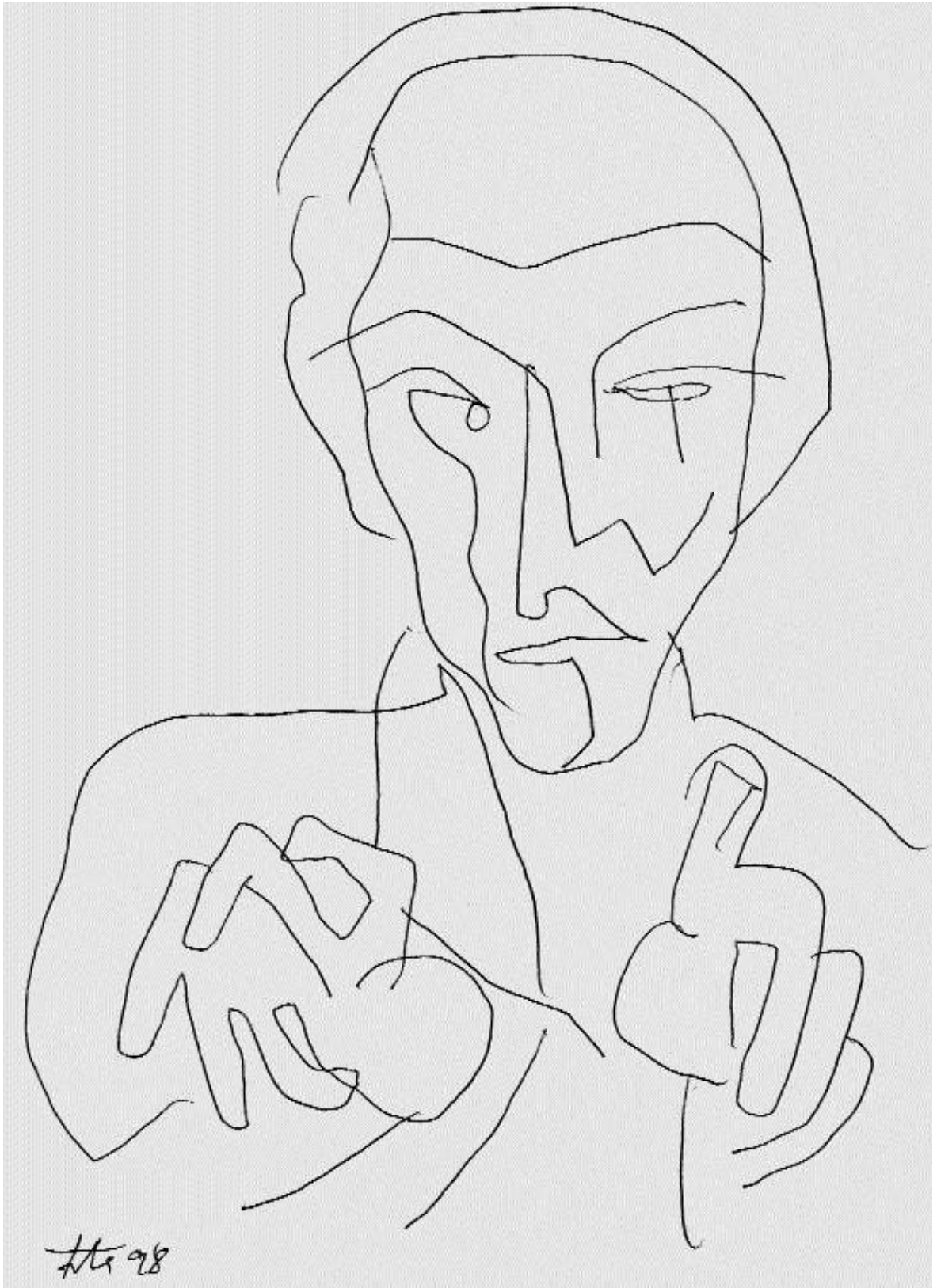

1998 *Bloc 364.*
21 x 14 cm.
Bolígraf.

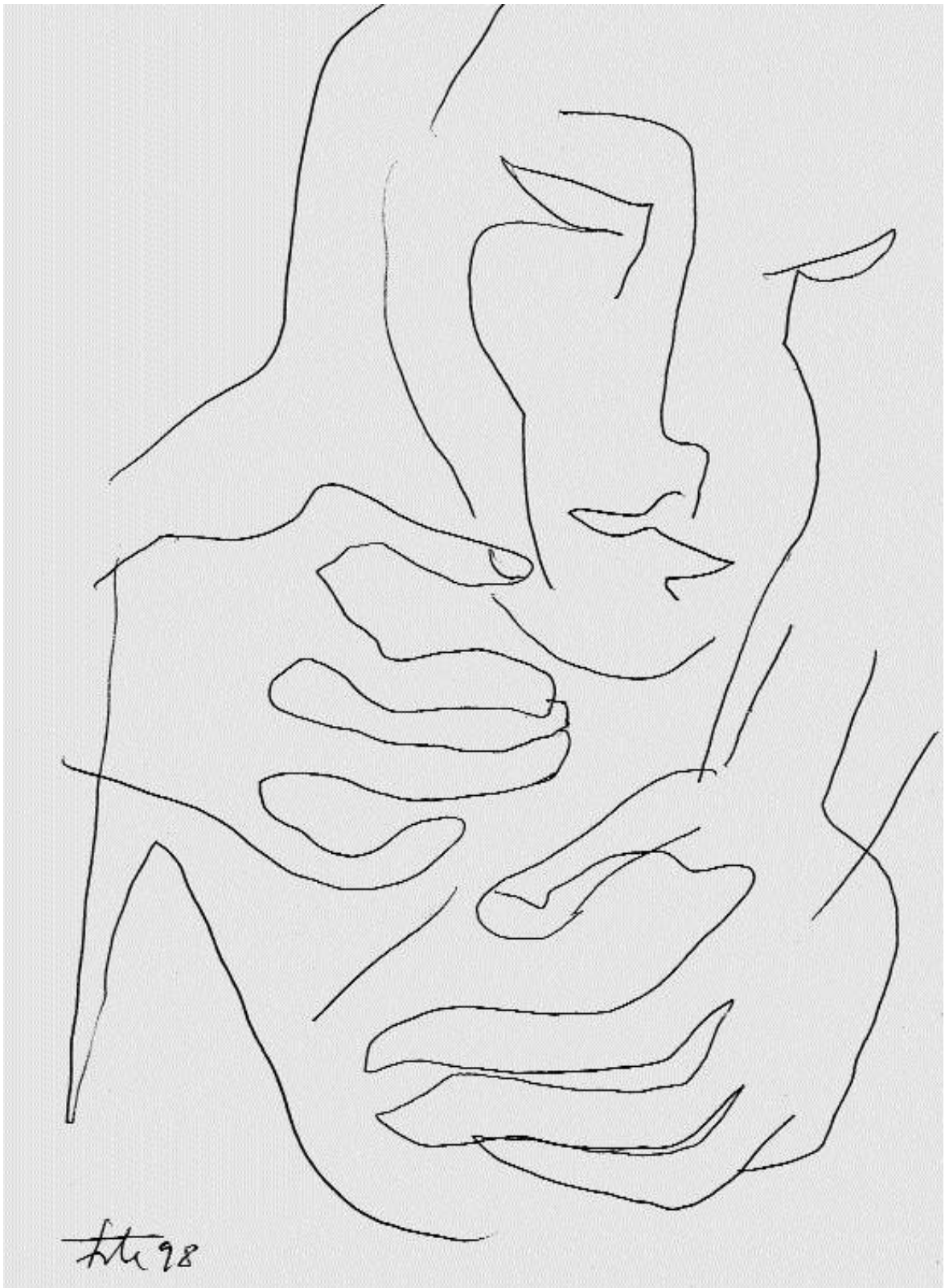

1998 *Bloc 364.*
21 x 14 cm.
Bolígraf.

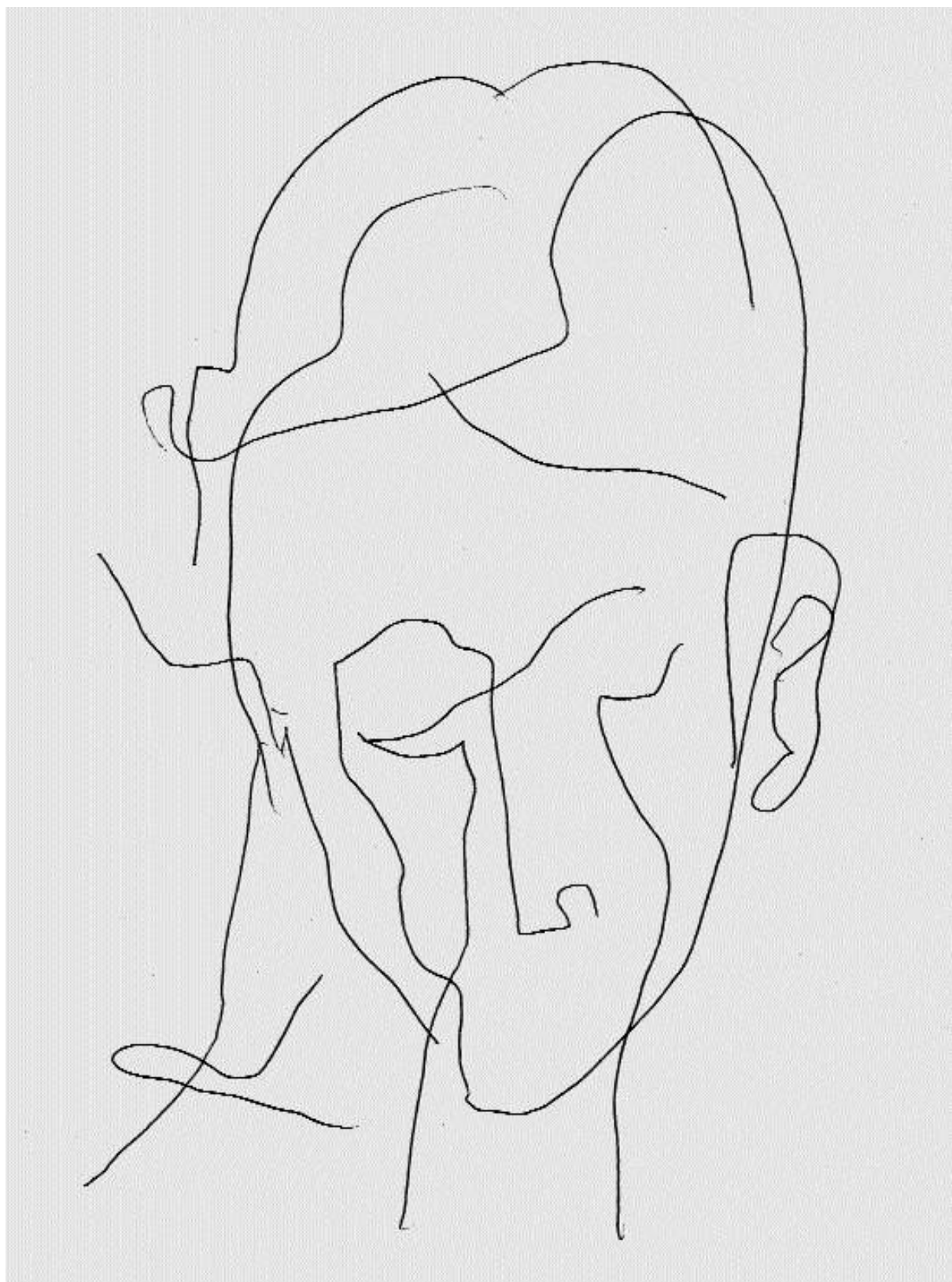

1998 Bloc 367.
21 x 14 cm.
Retolador.

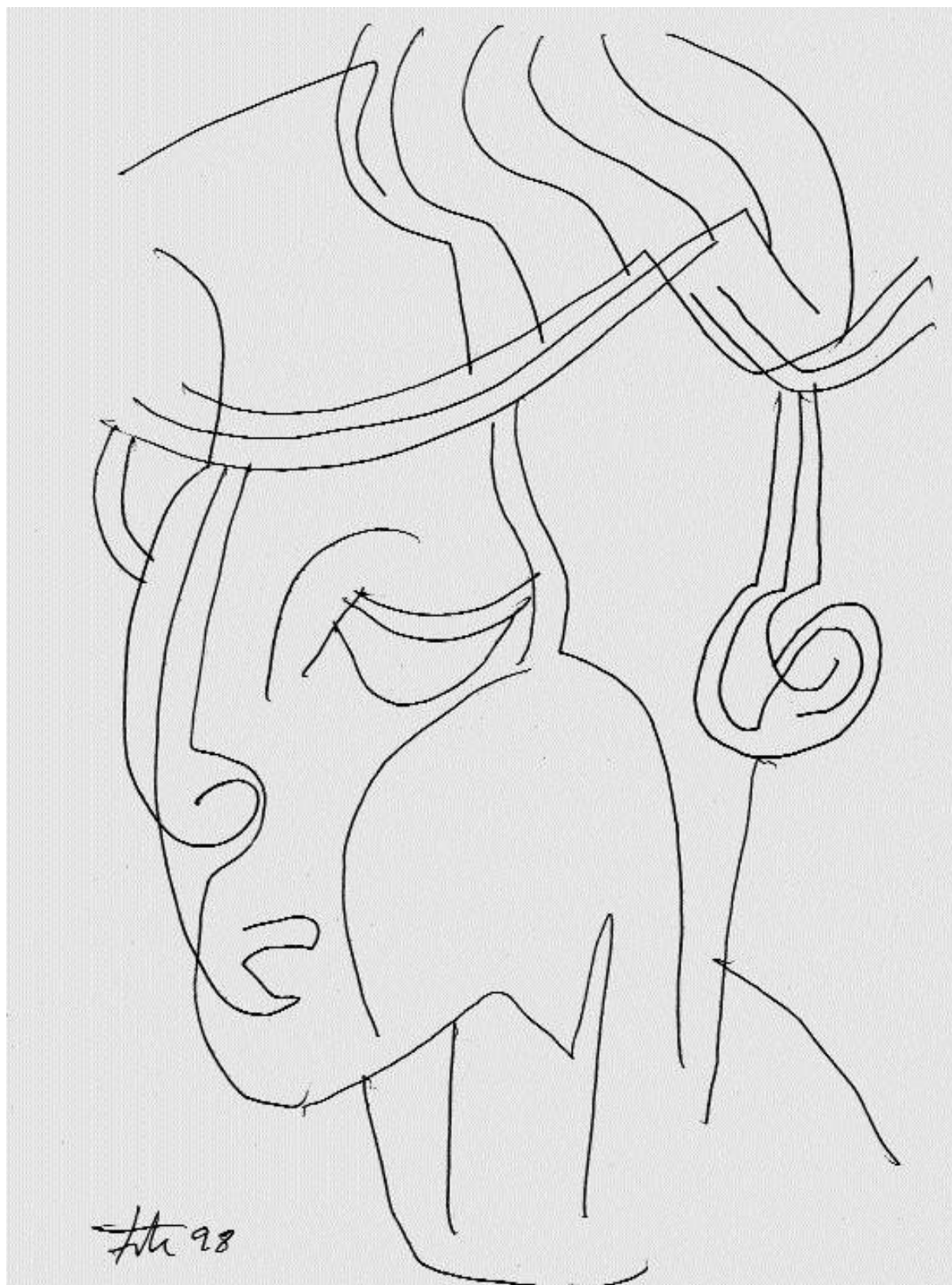

1998 Bloc 367.
21 x 14 cm.
Retolador.

1998 *Bloc 367.*
21 x 14 cm.
Bolígraf.

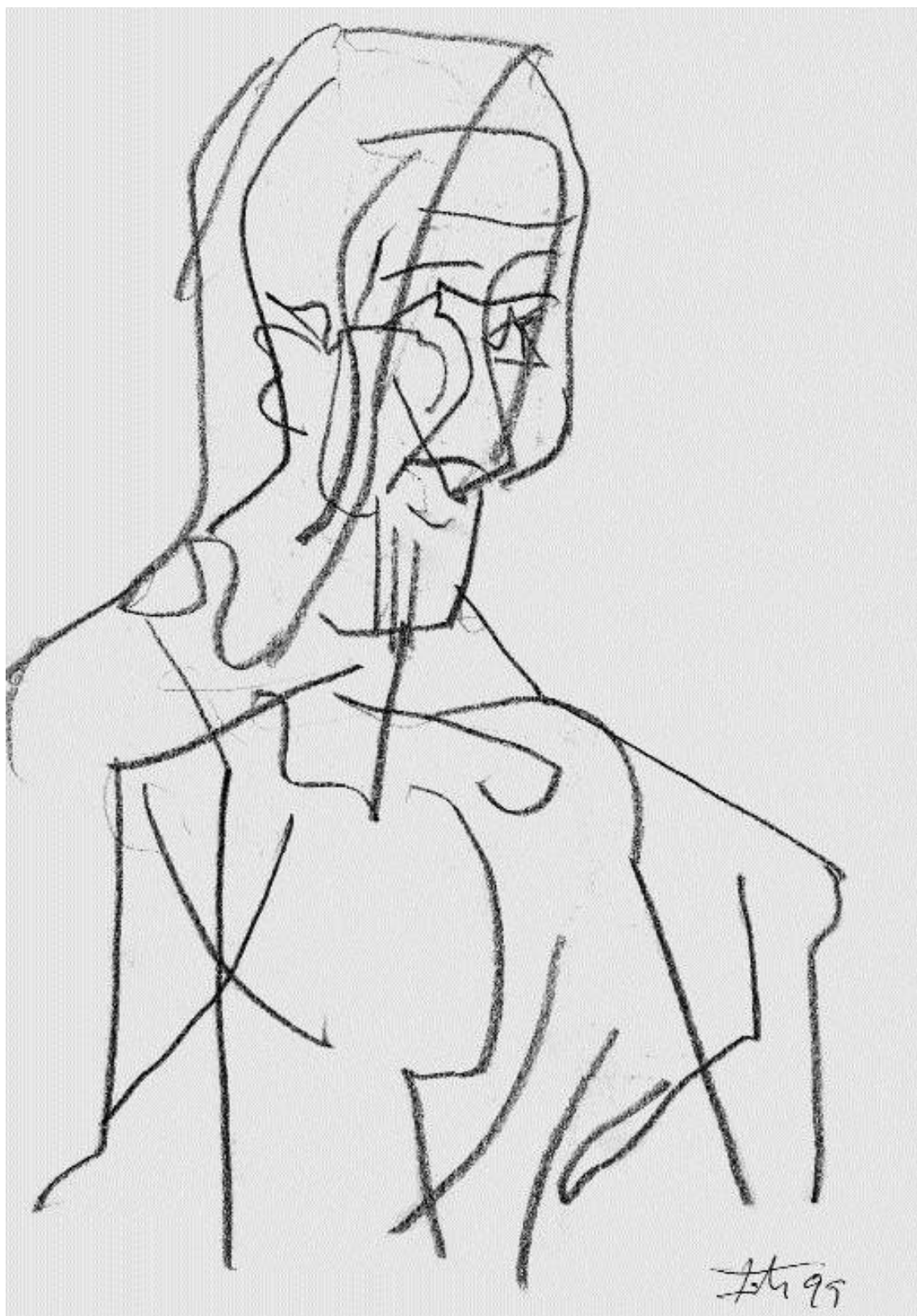
1998 *Bloc 367.*
21 x 14 cm.
Bolígraf.

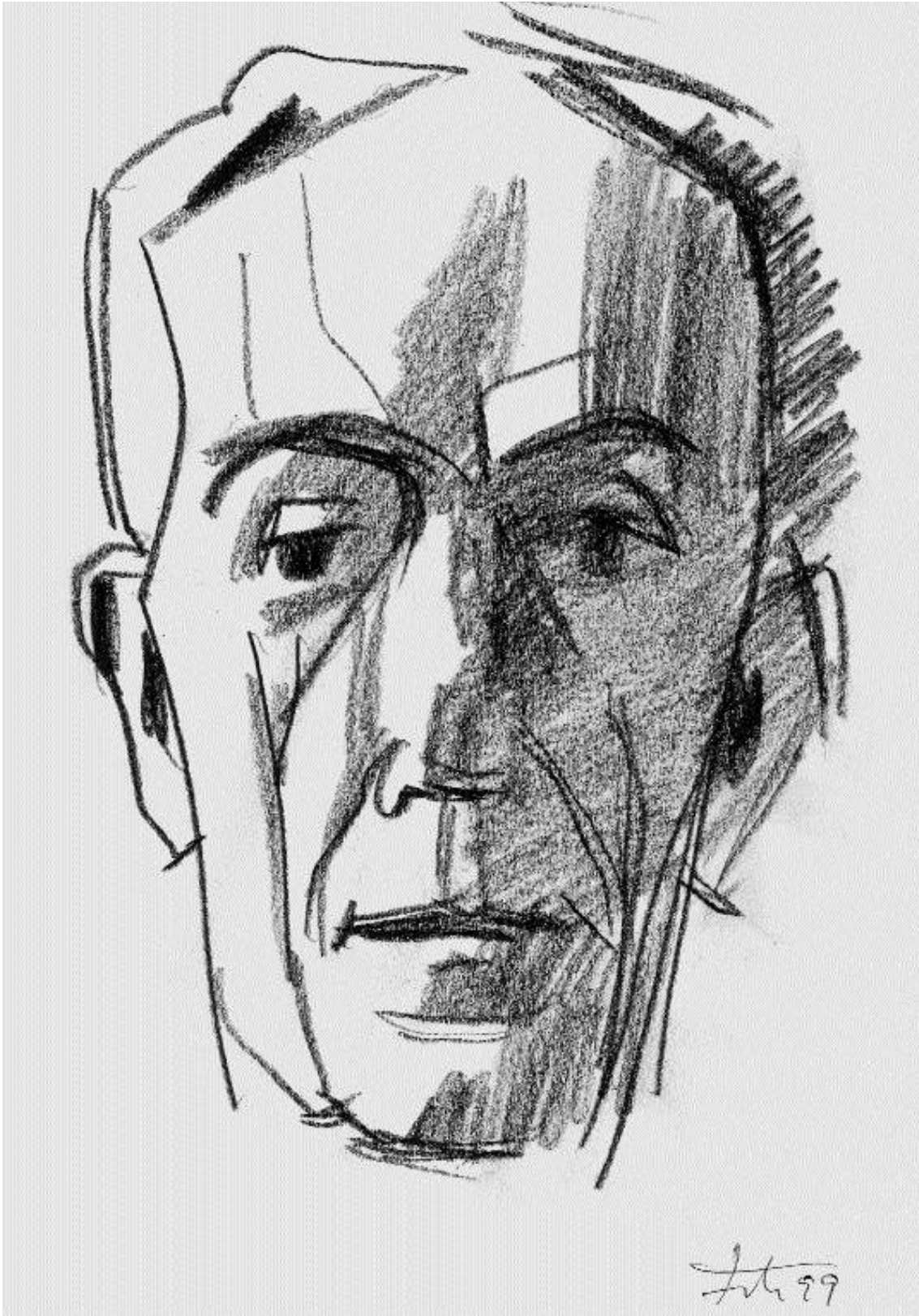
A les pàgines anteriors hi podem veure rostres lliures que intenten ampliar la panoràmica de les fesomies espontànies. En aquests blocs de vuitanta fulls hi cap molta temàtica i dibuixos diferents que són un testimoni viu de moltes coses: proves de taller, arbres, proves tècniques amb expressions que s'investiguen i dibuixos de tota mena.

1999 Bloc 373.
21 x 14 cm.
Llapis plom.

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Llapis plom.

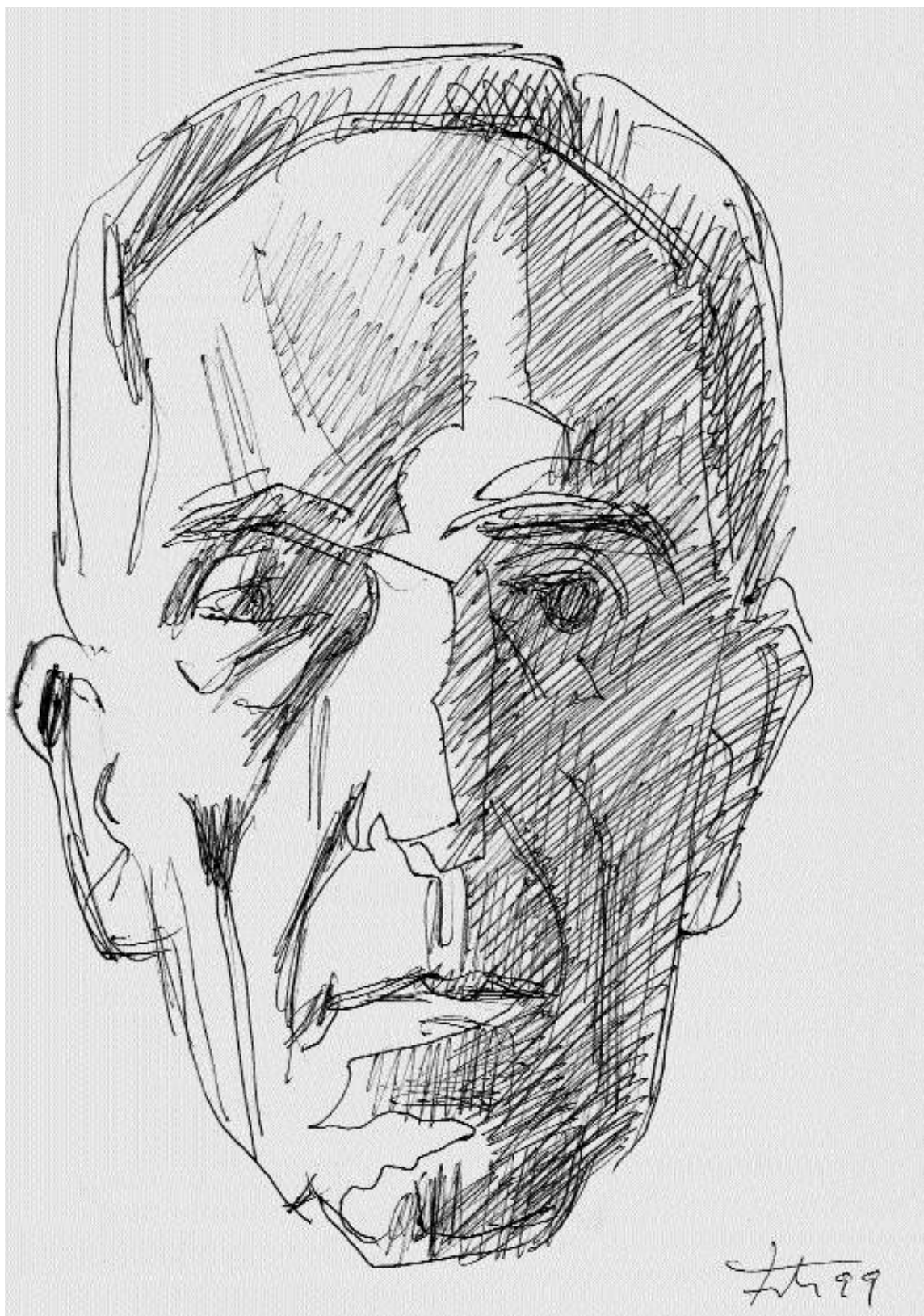

Aquests autoretrats formen un grup de dibuixos repartits en cinc blocs que en deuen sumar més de tres-cents, ja que es tracta de cinc quaderns de vuitanta fulls, i això fa abundar el tema.

En la meua llarga tasca pedagògica sempre vaig valorar especialment la captació objectiva i la interpretació més lliure i personal. Per tant, altra vegada partim d'un mirall per a analitzar la realitat, entrant en les

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Barra negra.

derivacions que en puguin sortir. Aquí se'n mostren les de més significació.

Les diferents tècniques també ajuden a enriquir aquest panorama, des d'un simple bolígraf a la ploma, la canya, la tinta xinesa, el llapis plom, les barres negra o sèpia, les ceres, una xeringa amb pintura plàstica negra, uns retoladors... A més a més, es poden combinar entre si.

1999 Bloc 373.
21 x1 4 cm.
Bolígraf.

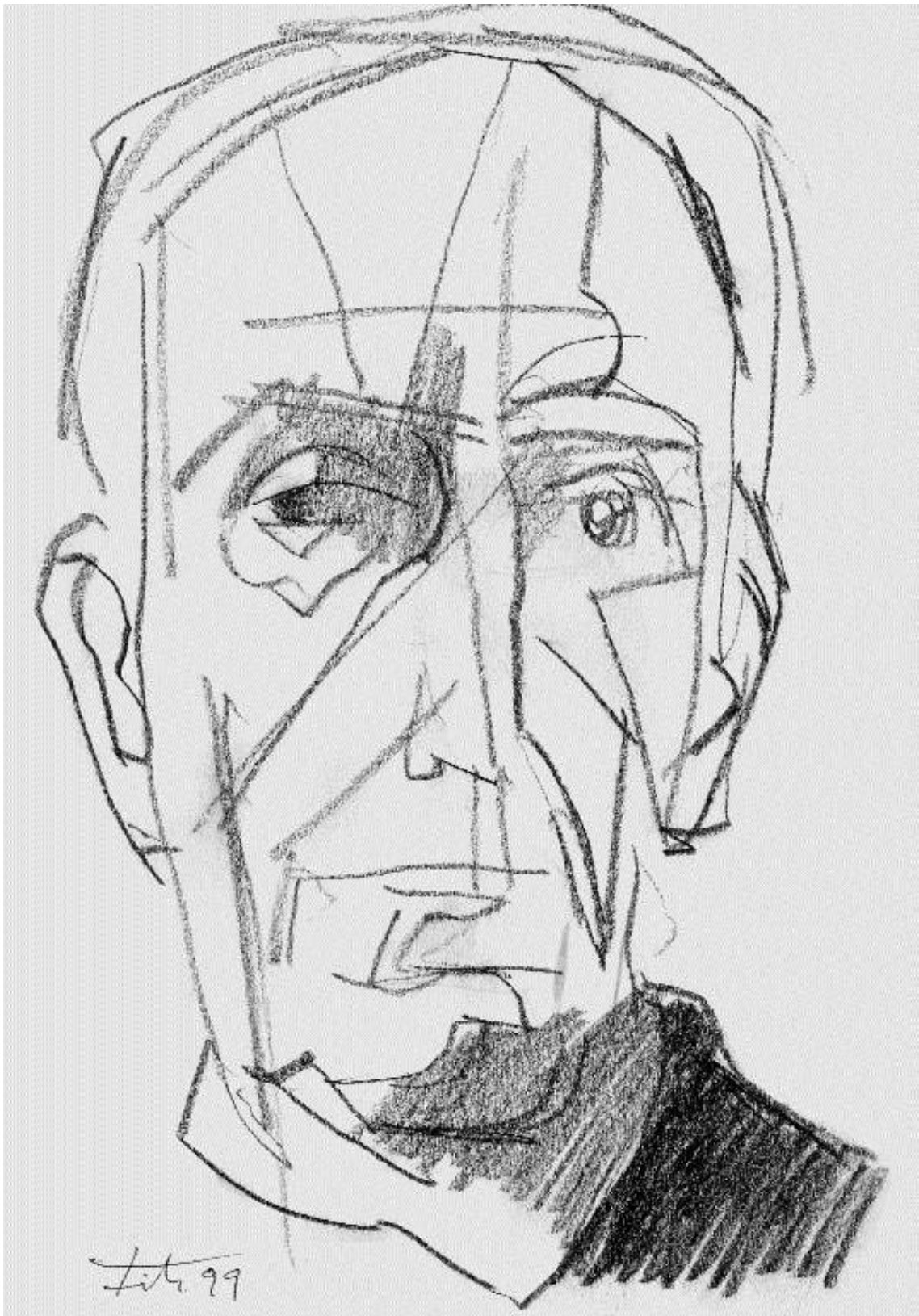

Amb elles es poden treure diferents recursos del mateix tema, entendre tot el que puc arribar a capir sobre una mateixa cara, i tot arranca de la realitat davant del mirall: coses que he entès, esquemes simplificats, trets de les parts... És cert que es fa més atenció a les formes i a la plàstica que a la semblança, però el que queda clar és que no manca l'abundant formulació d'aspectes diferents que un rostre ens pot subministrar.

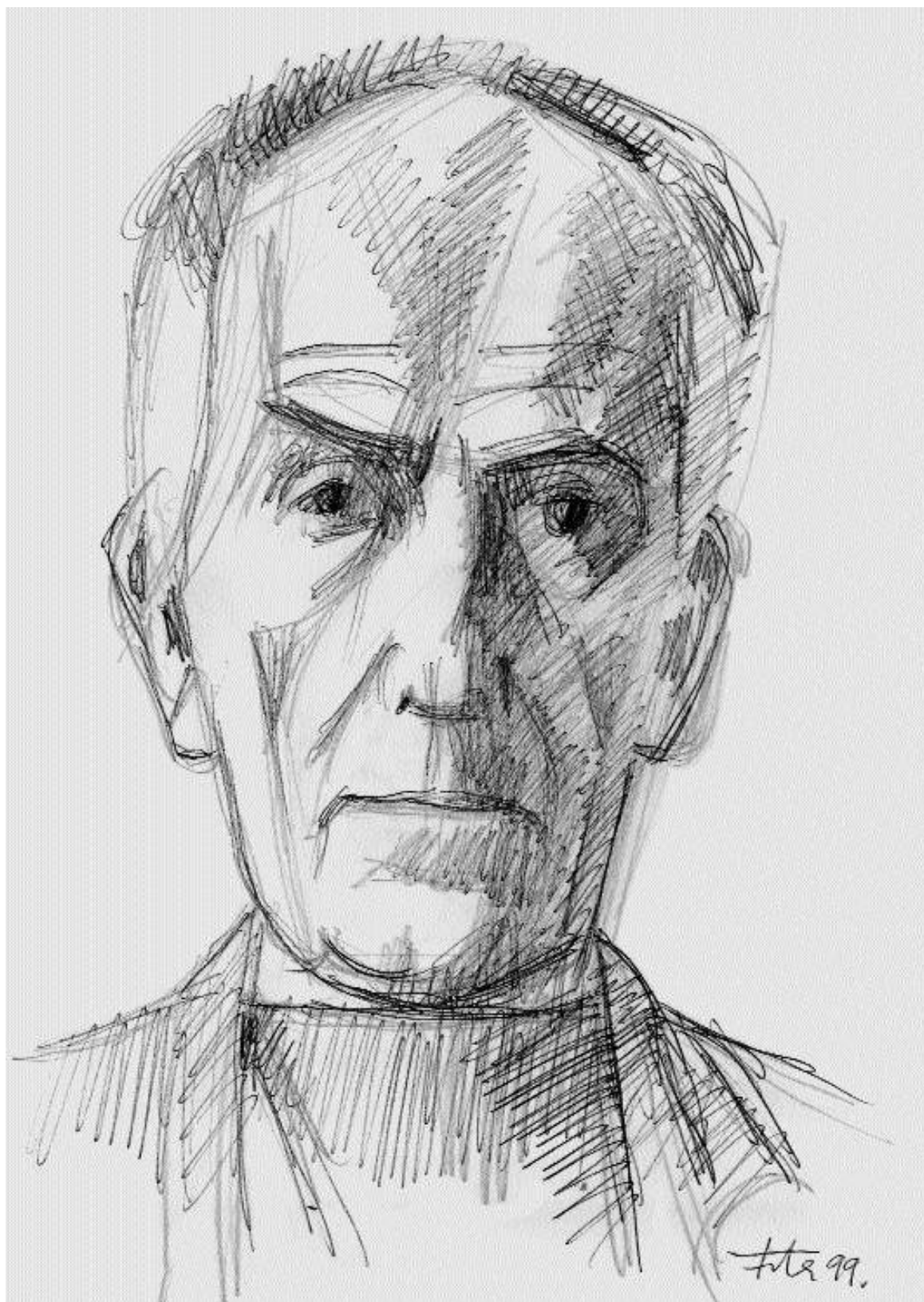
1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Barra negra.

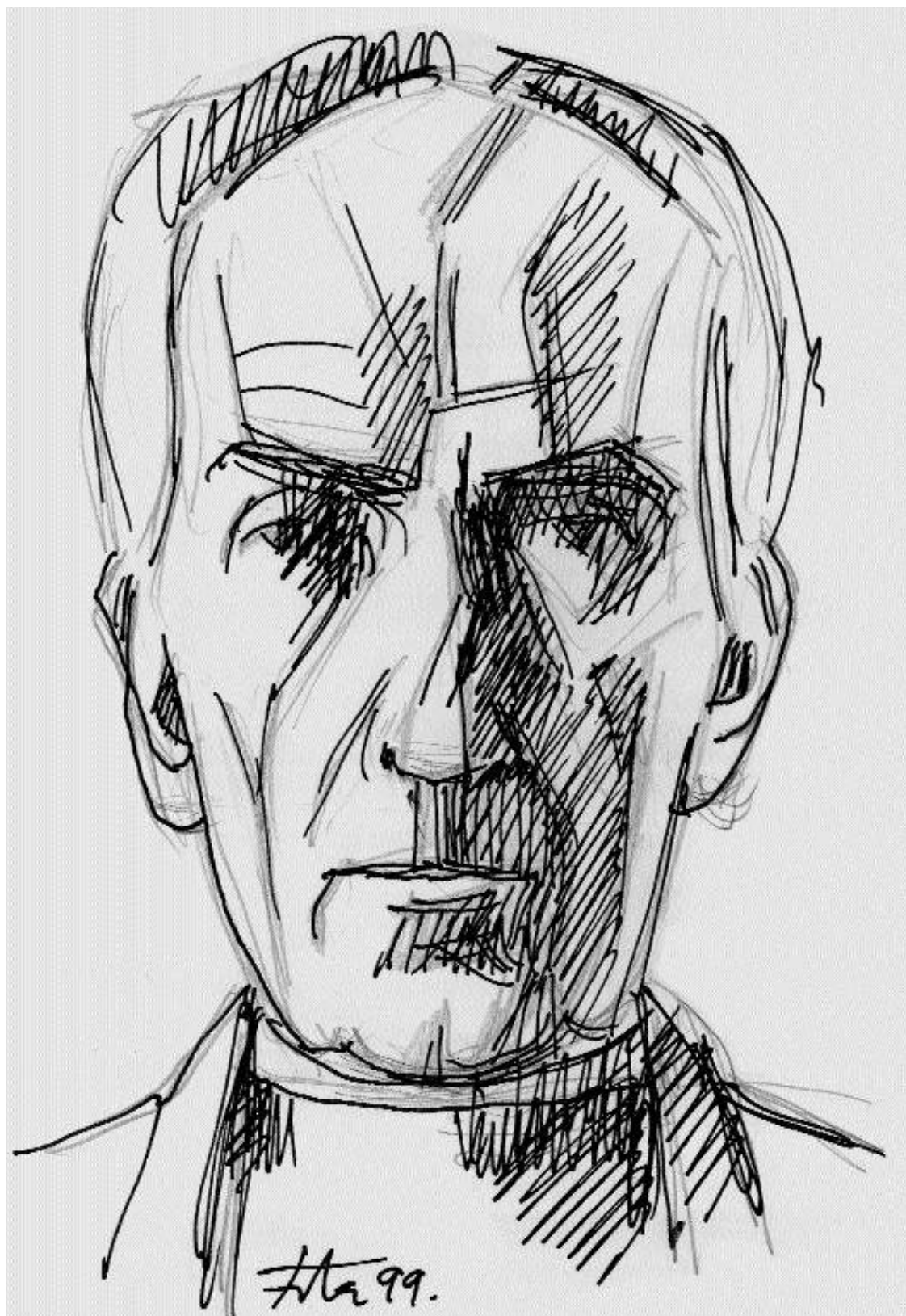
1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Barra negra.

1999 *Bloc 376.*
21x14 cm.
Bolígraf.

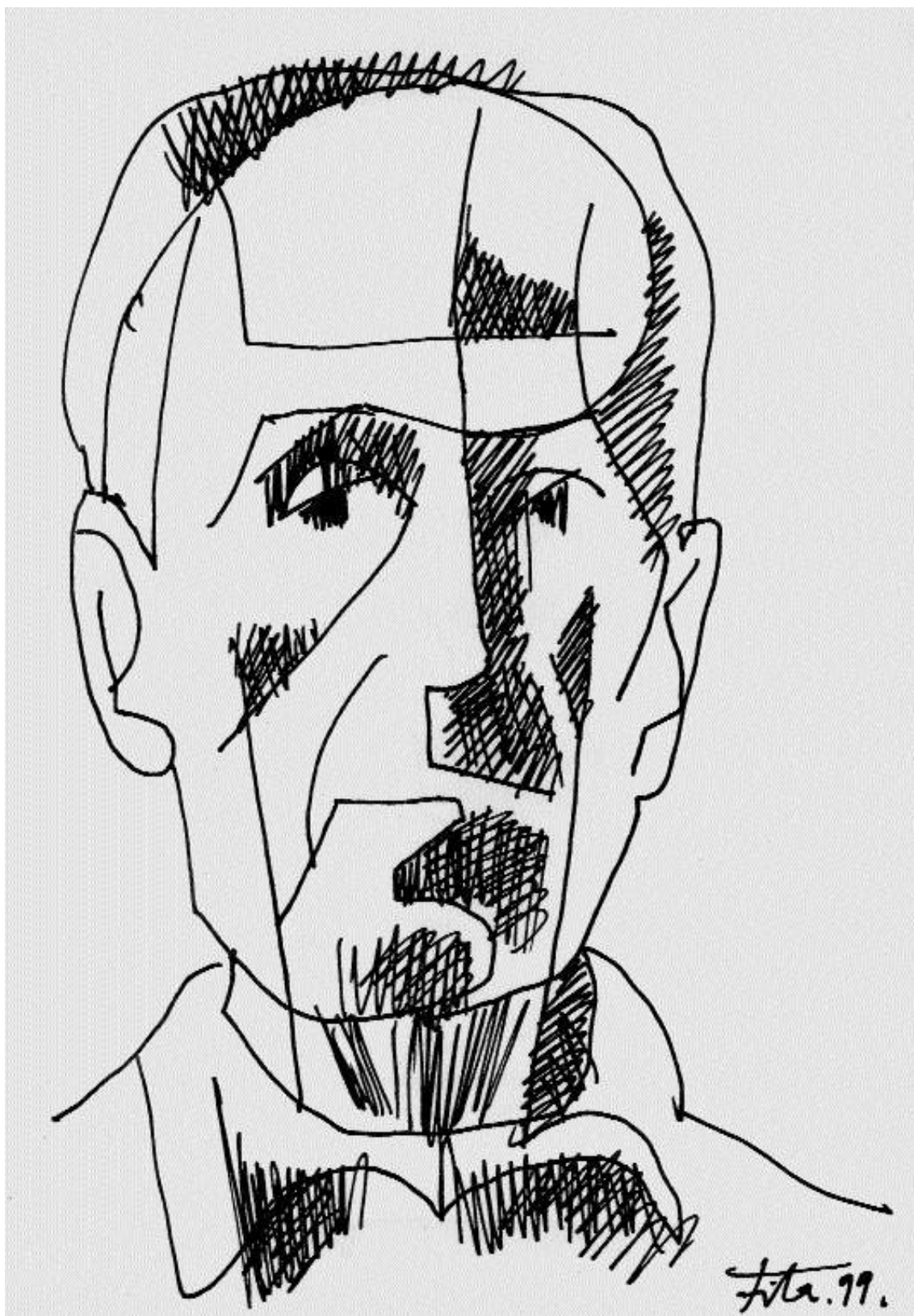

1999 *Bloc 376.*
21x14 cm.
Ploma-tinta xinesa.

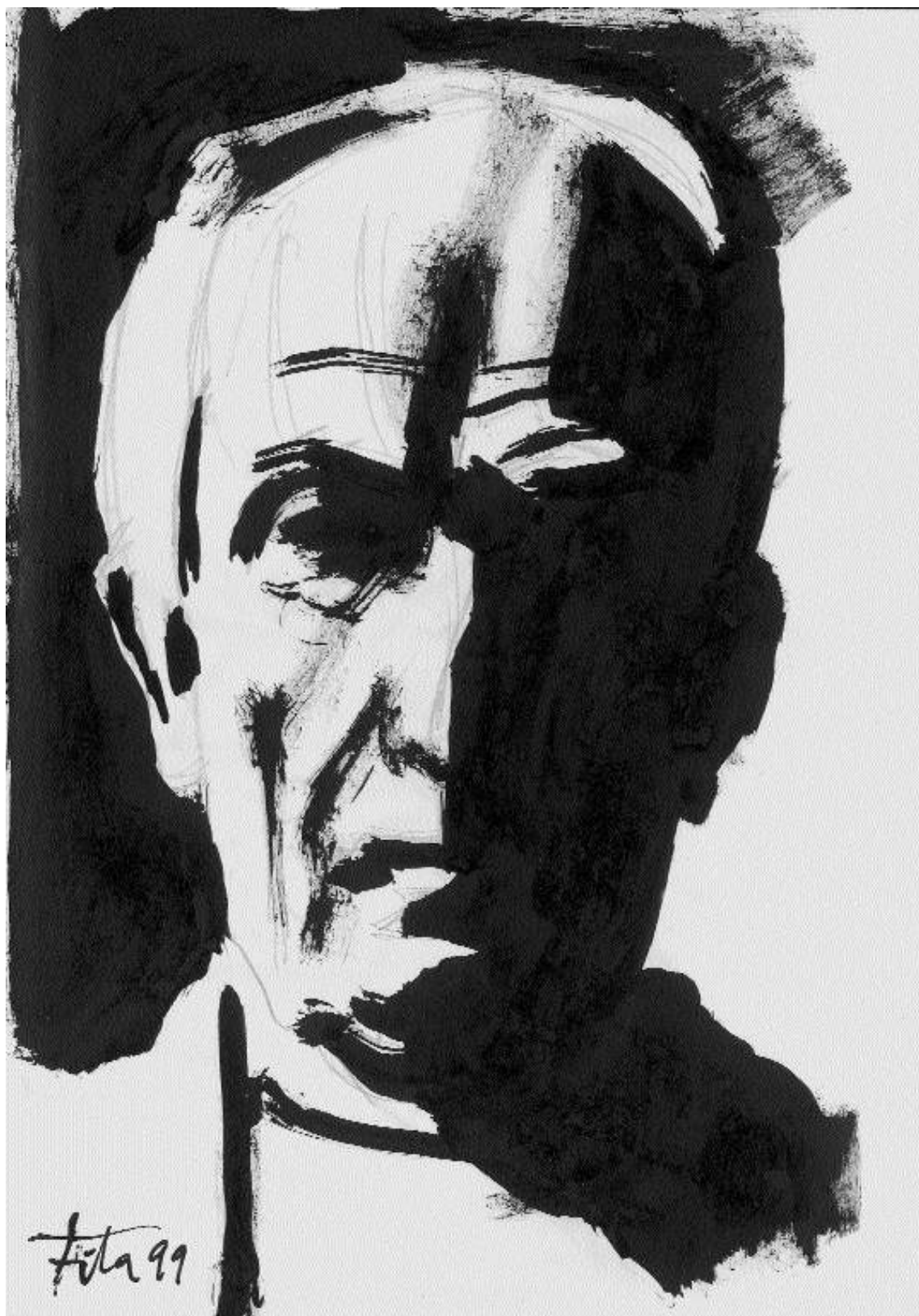

1999 *Bloc 376.*
21 x 14 cm.
Estilográfica.

1999 Bloc 376.
21 x 14 cm.
Estilografica.

1999 *Bloc 377.*
21 x 14 cm.
Pinzell-tinta xinesa.

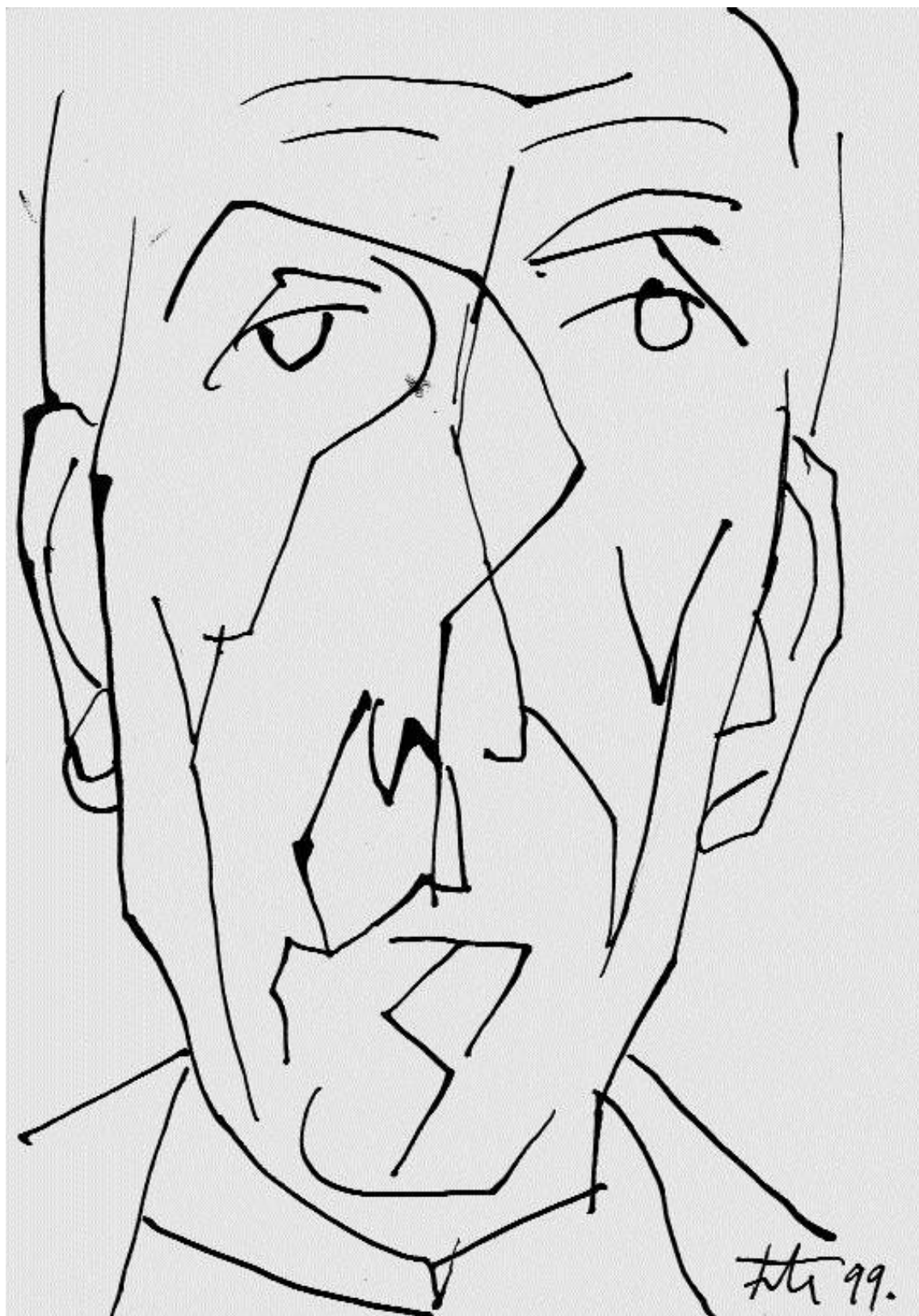

1999 *Bloc 377.*
21 x 14 cm.
Pinzell-tinta xinesa.

1999 *Bloc 378.*
21 x 14 cm.
Pinzell-tinta xinesa.

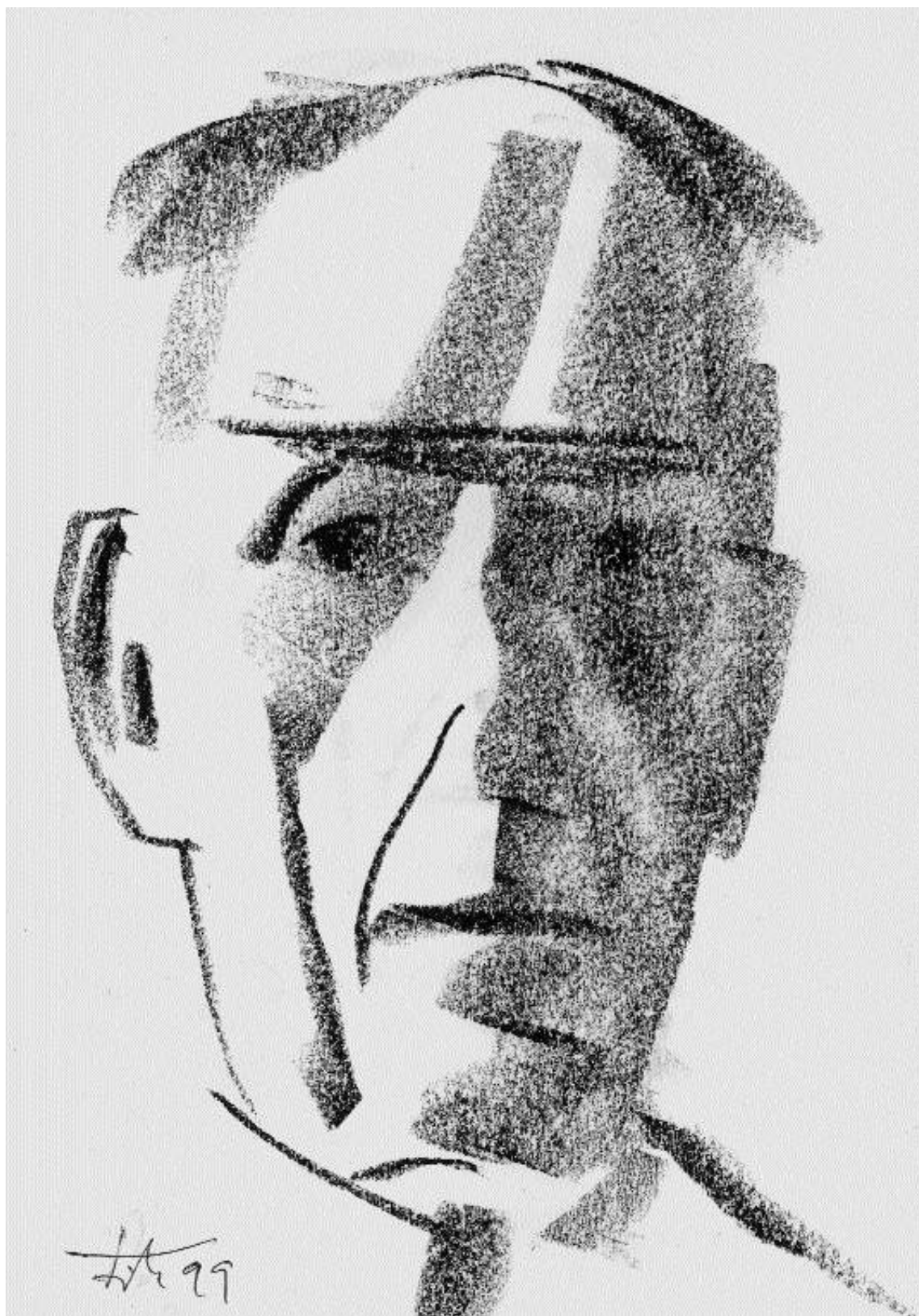
1999 *Bloc 378.*
21 x 14 cm.
Ploma-tinta xinesa.

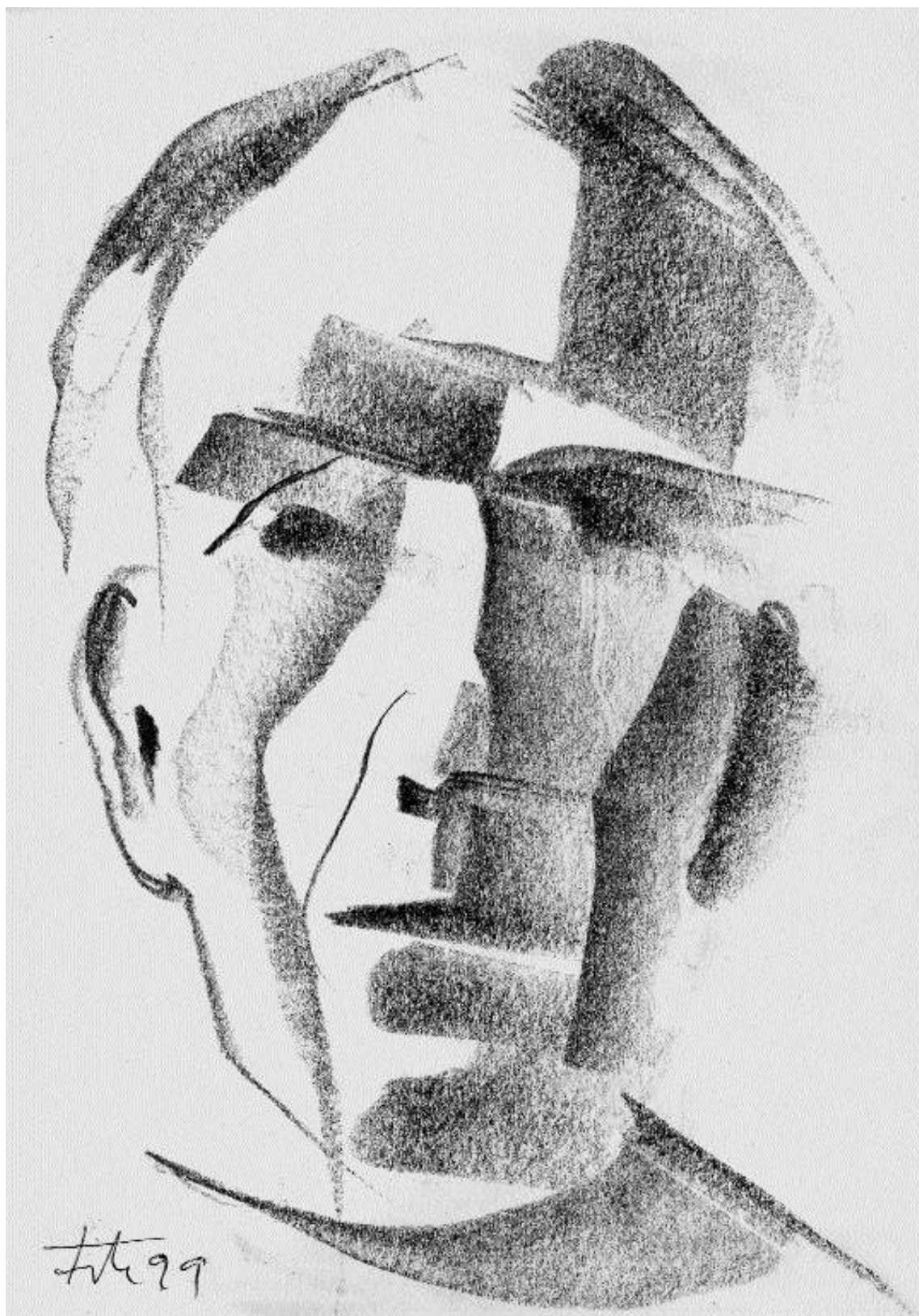
1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Cera negra.

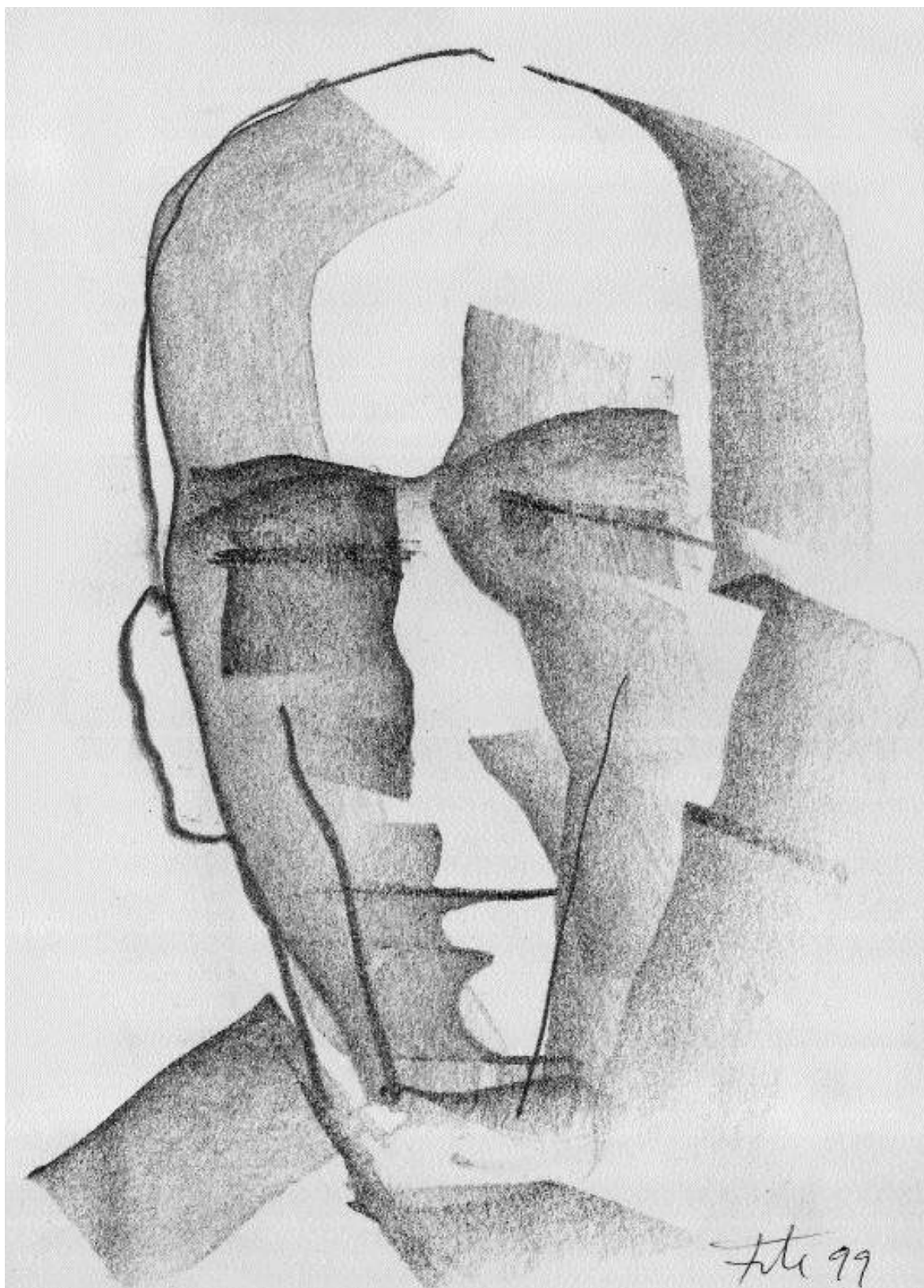
1999 *Bloc 374.*
21 x 14 cm.
Cera negra.

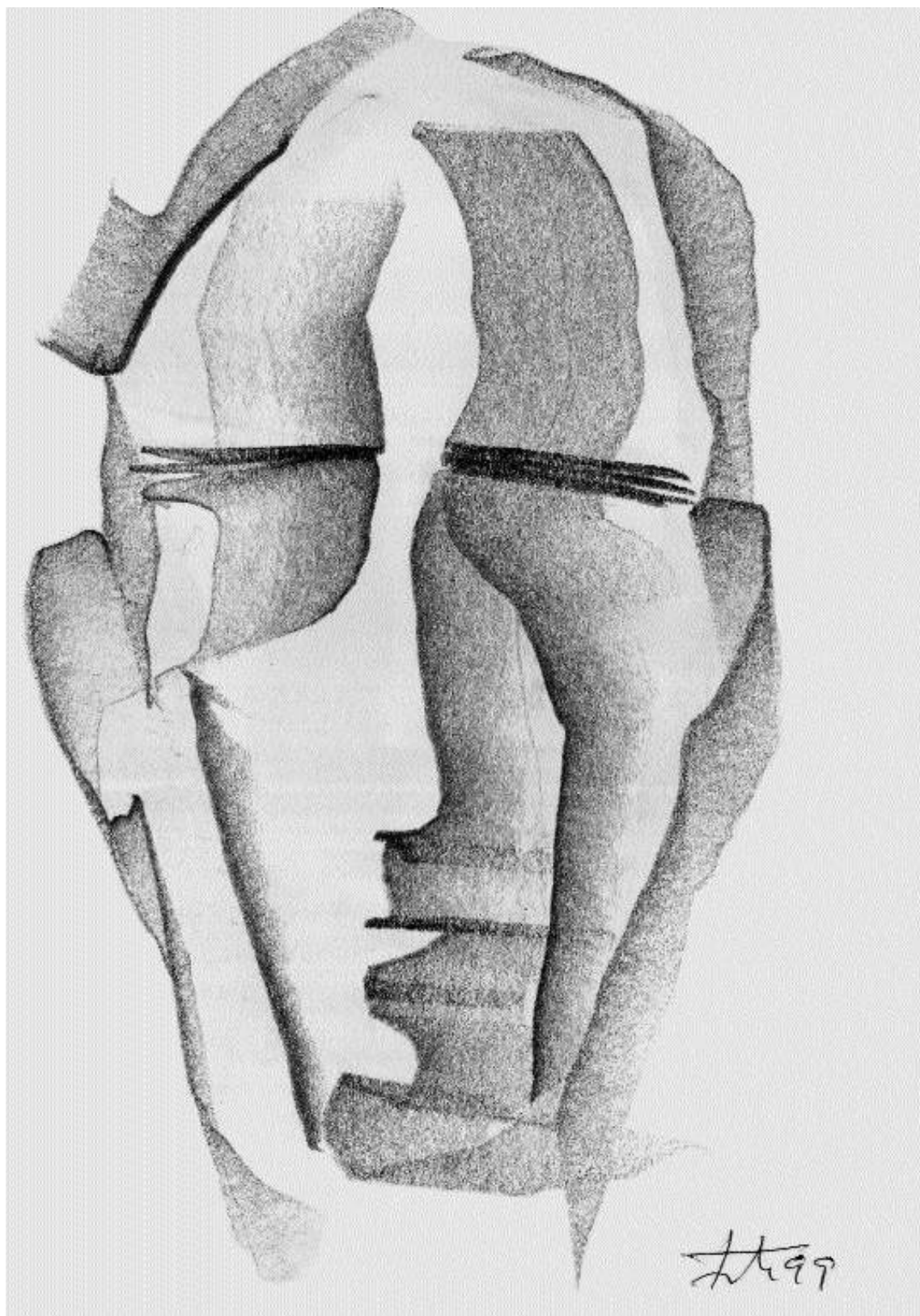
1999 *Bloc 375.*
21 x 14 cm.
Grafit.

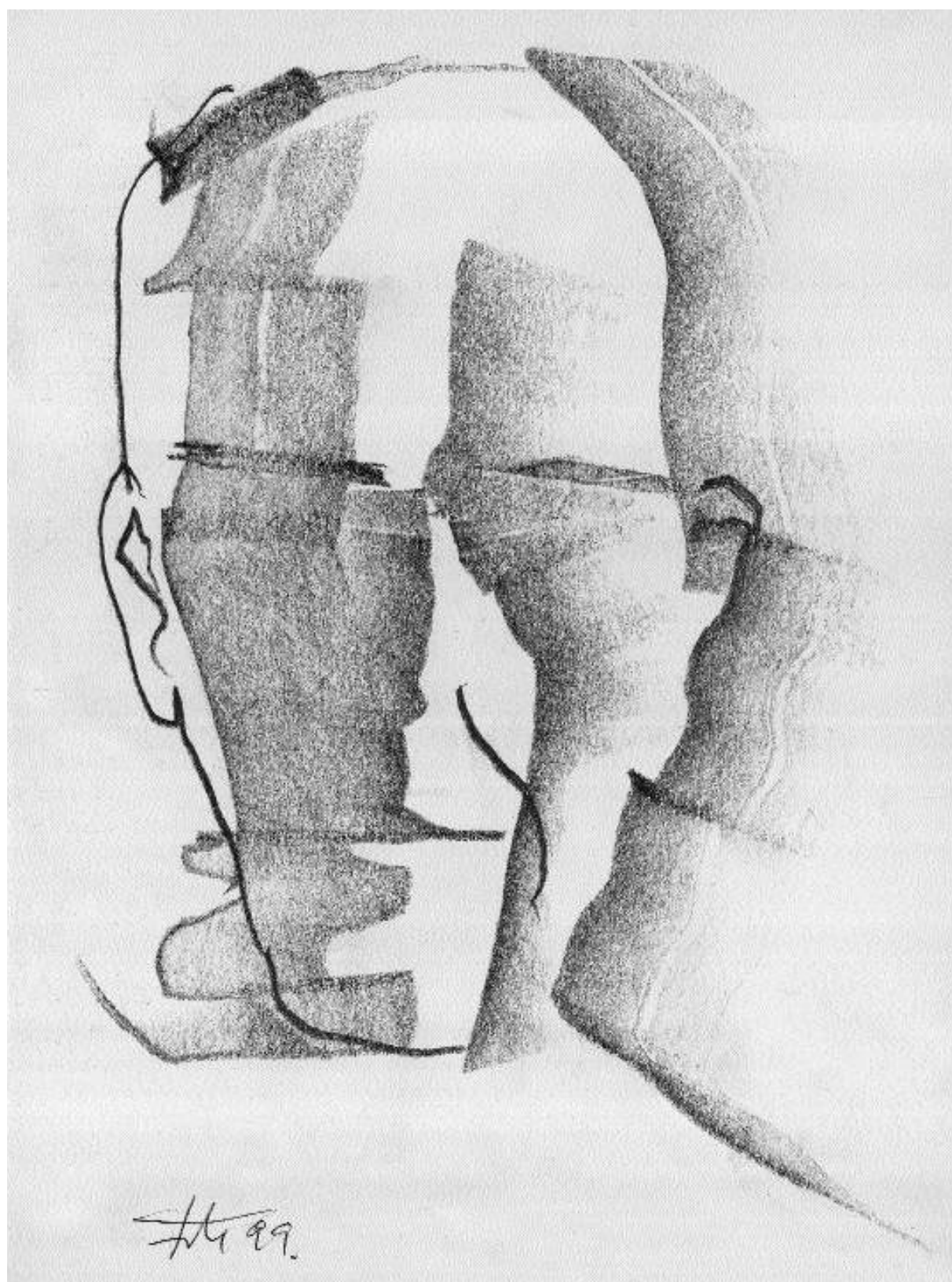

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Grafit.

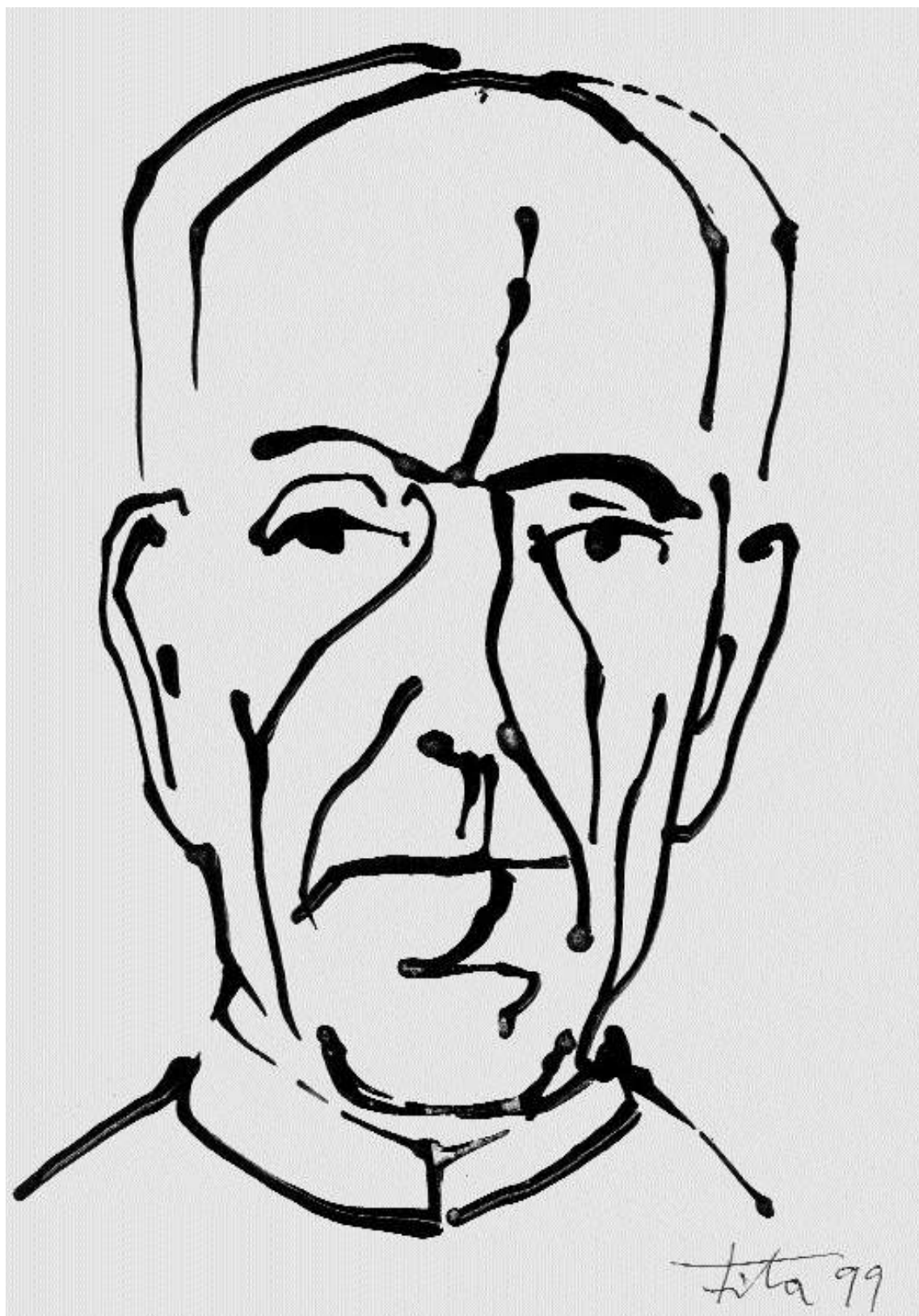

1999 *Bloc 374.*
21 x 14 cm.
Grafit.

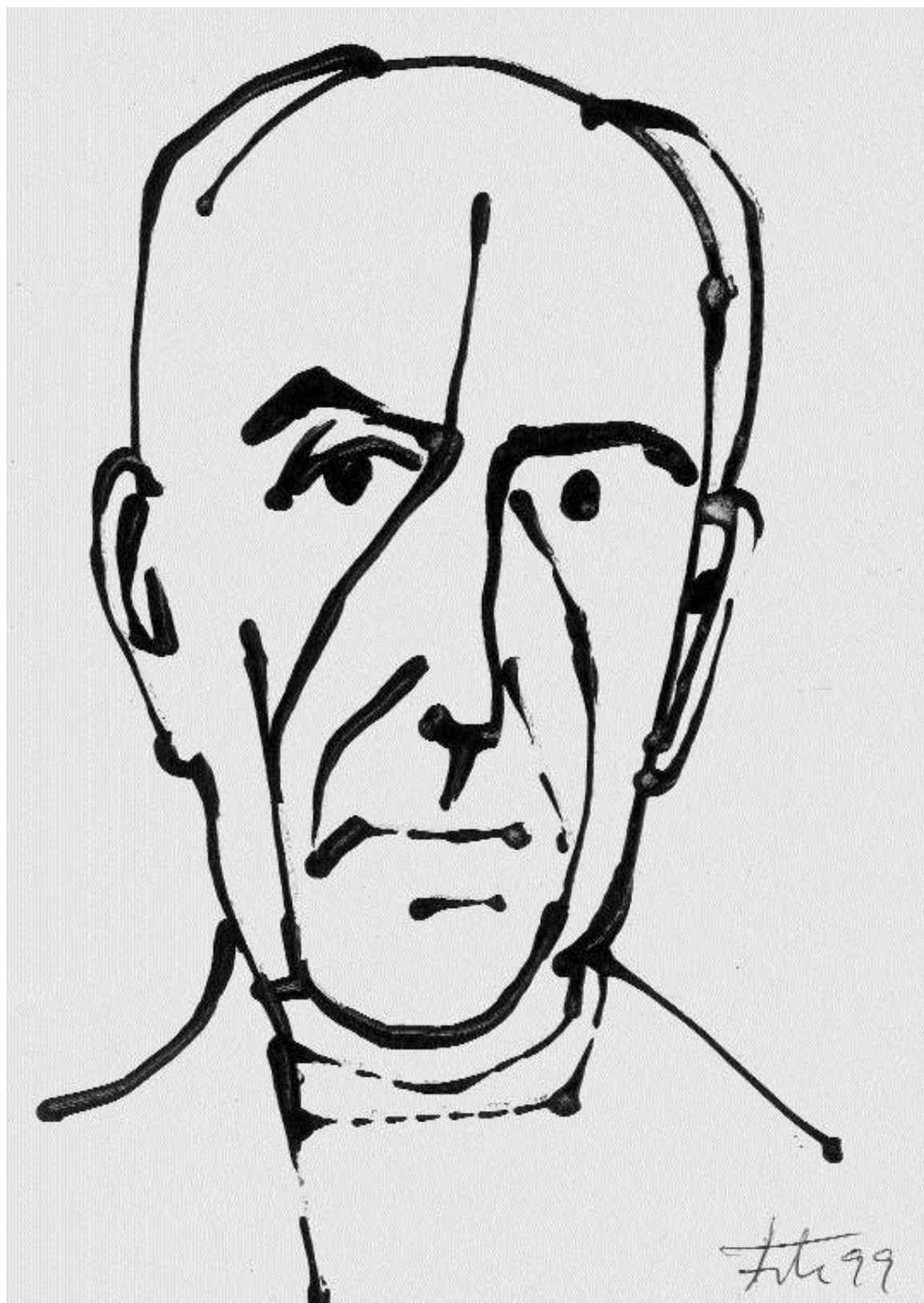

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Grafit.

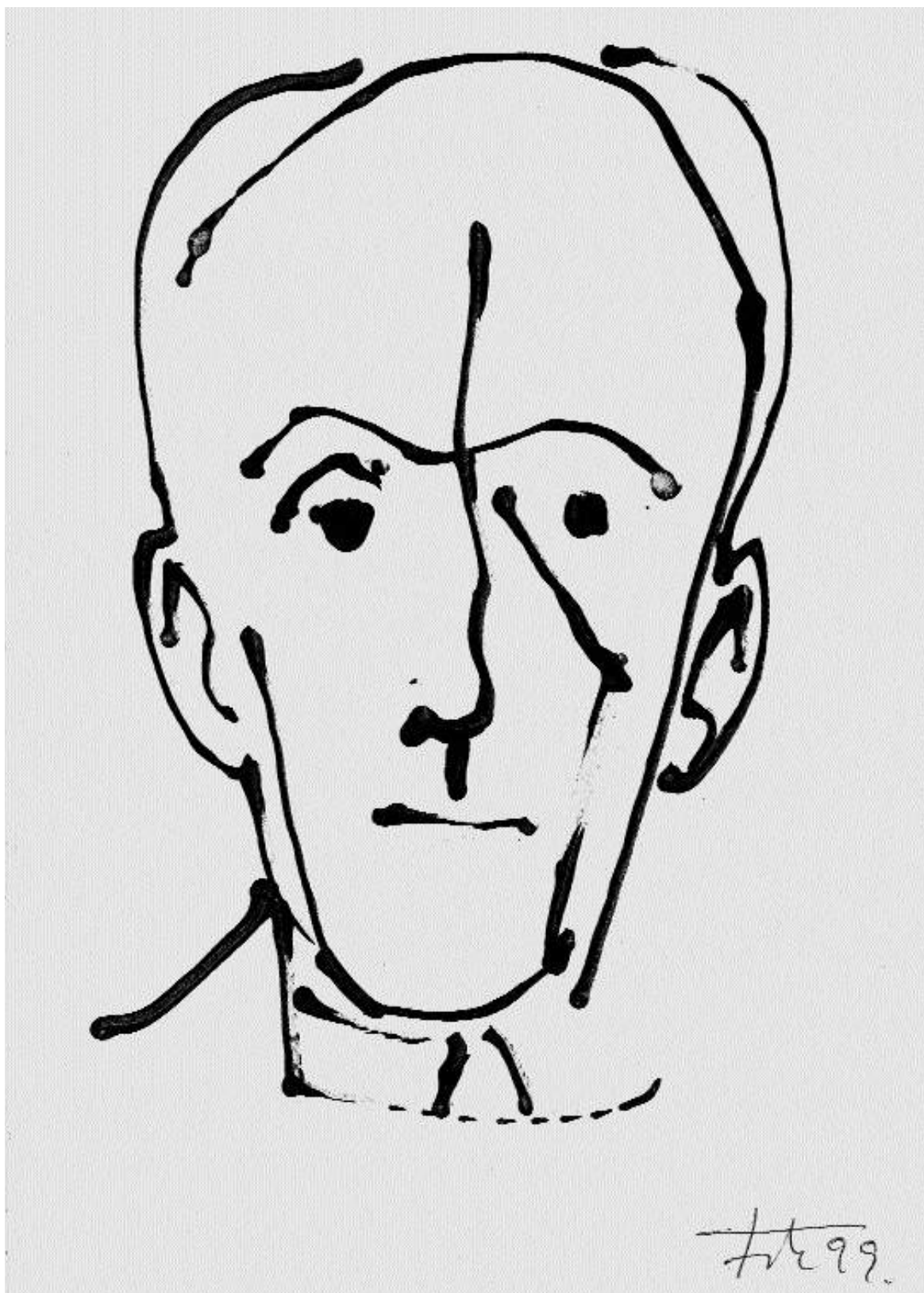

1999 *Bloc 375.*
21x14 cm.
Xeringa-negra.

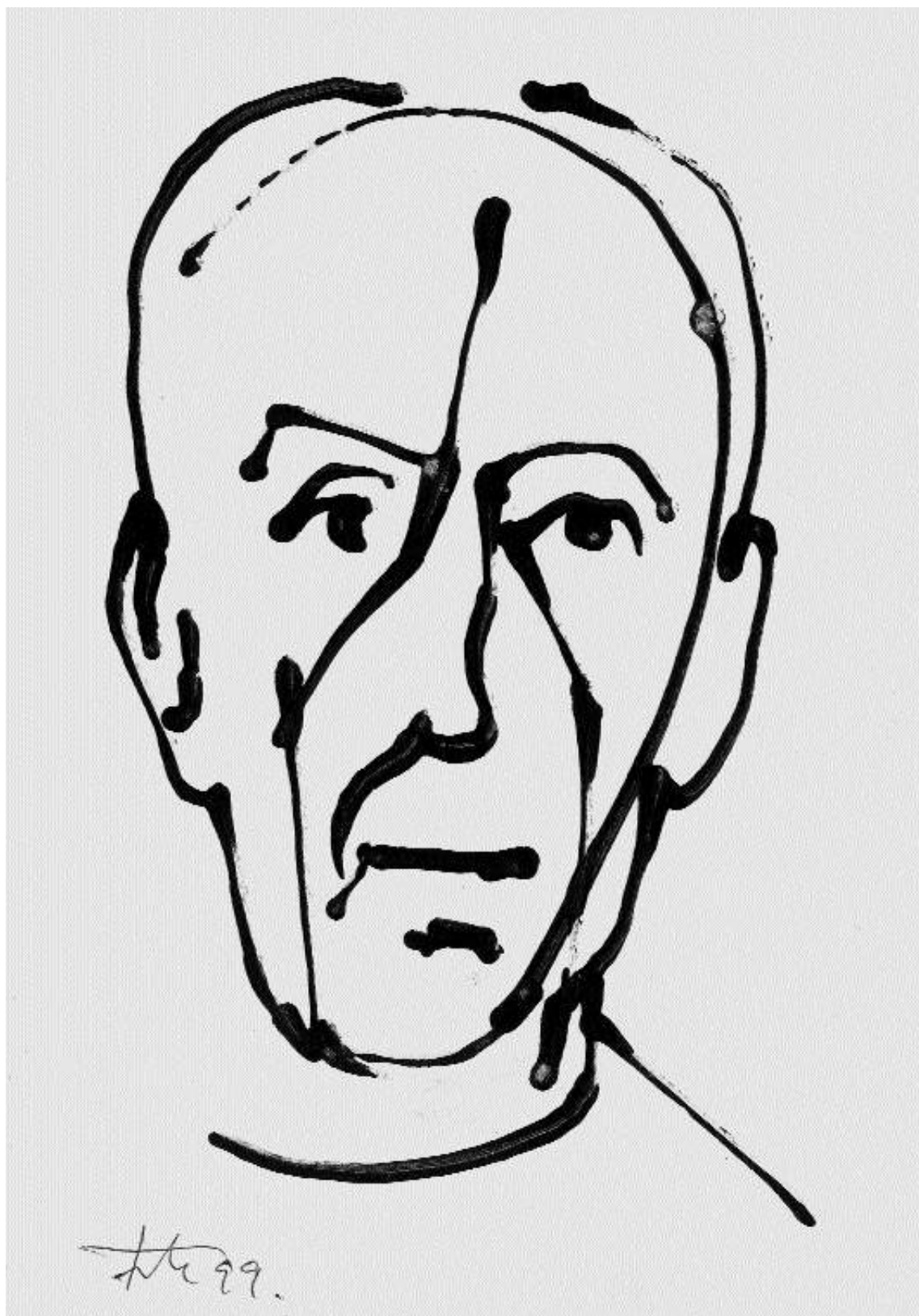

1999 *Bloc 373.*
21x14 cm.
Xeringa negra.

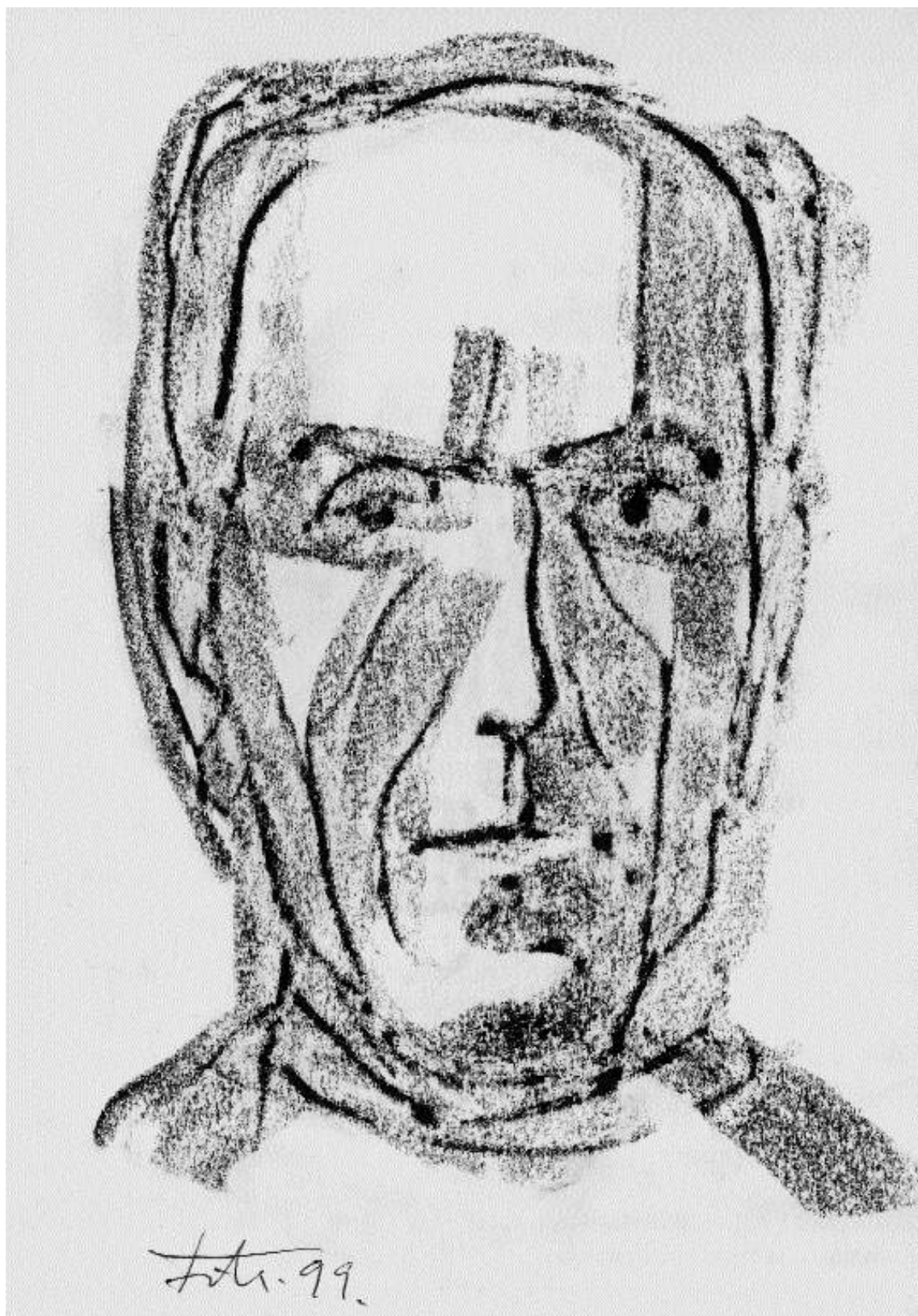

1999 *Bloc 375.*
21 x 14 cm.
Xeringa negra.

1999 *Bloc 374.*
21 x 14 cm.
Xeringa negra.

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Cera negra.

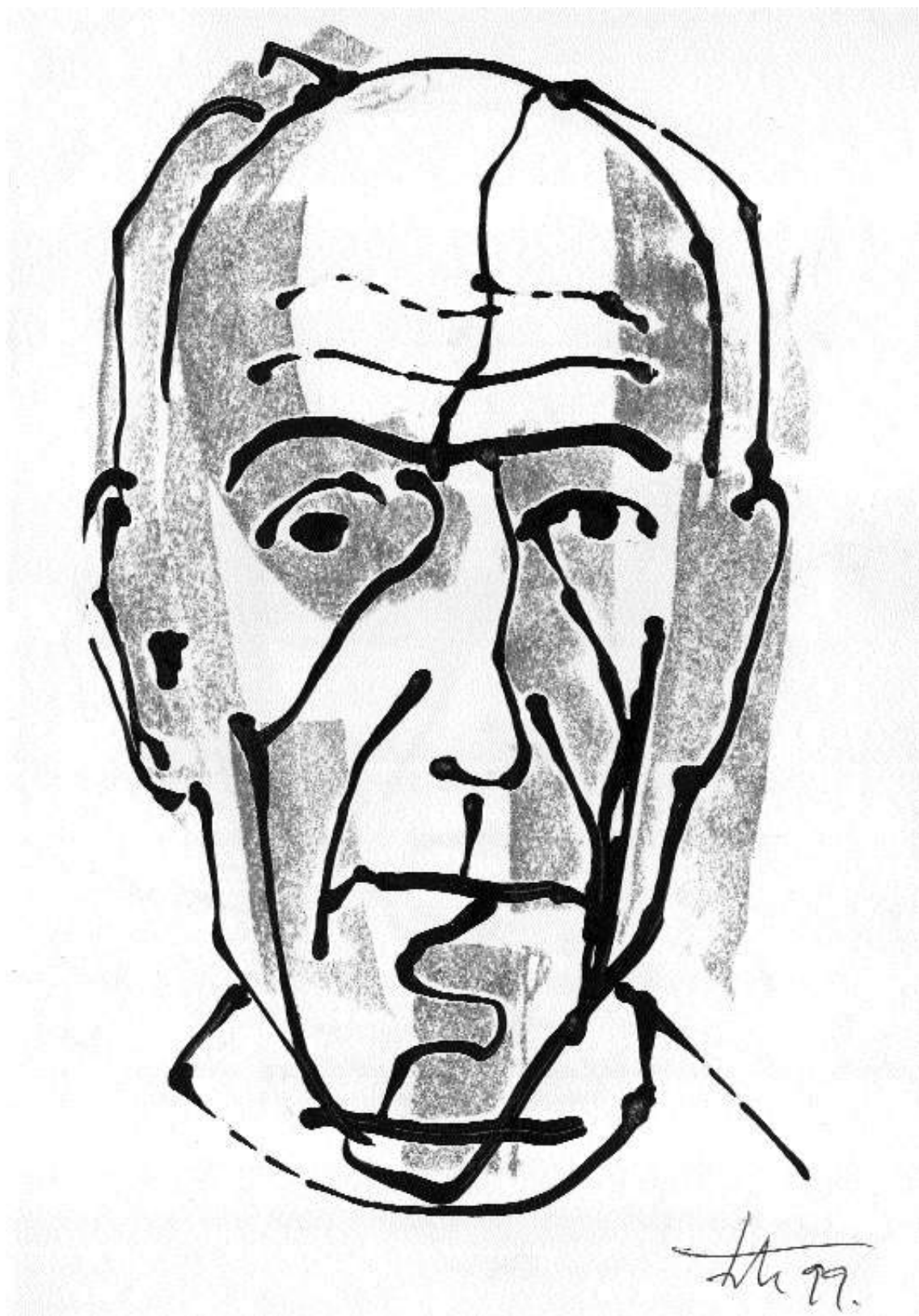

Autorretrato

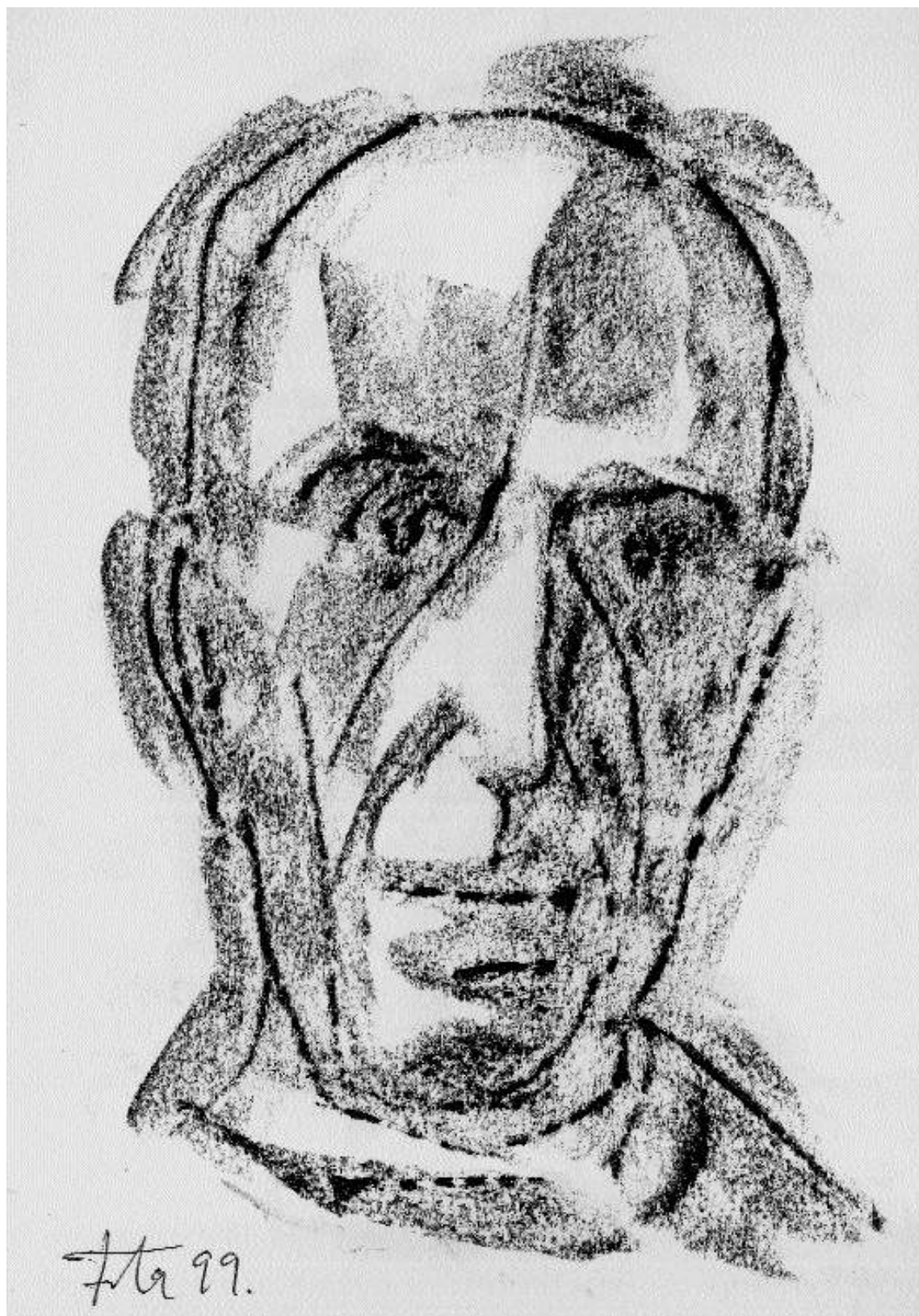
7/99

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Xeringa negra.
Cera morada.

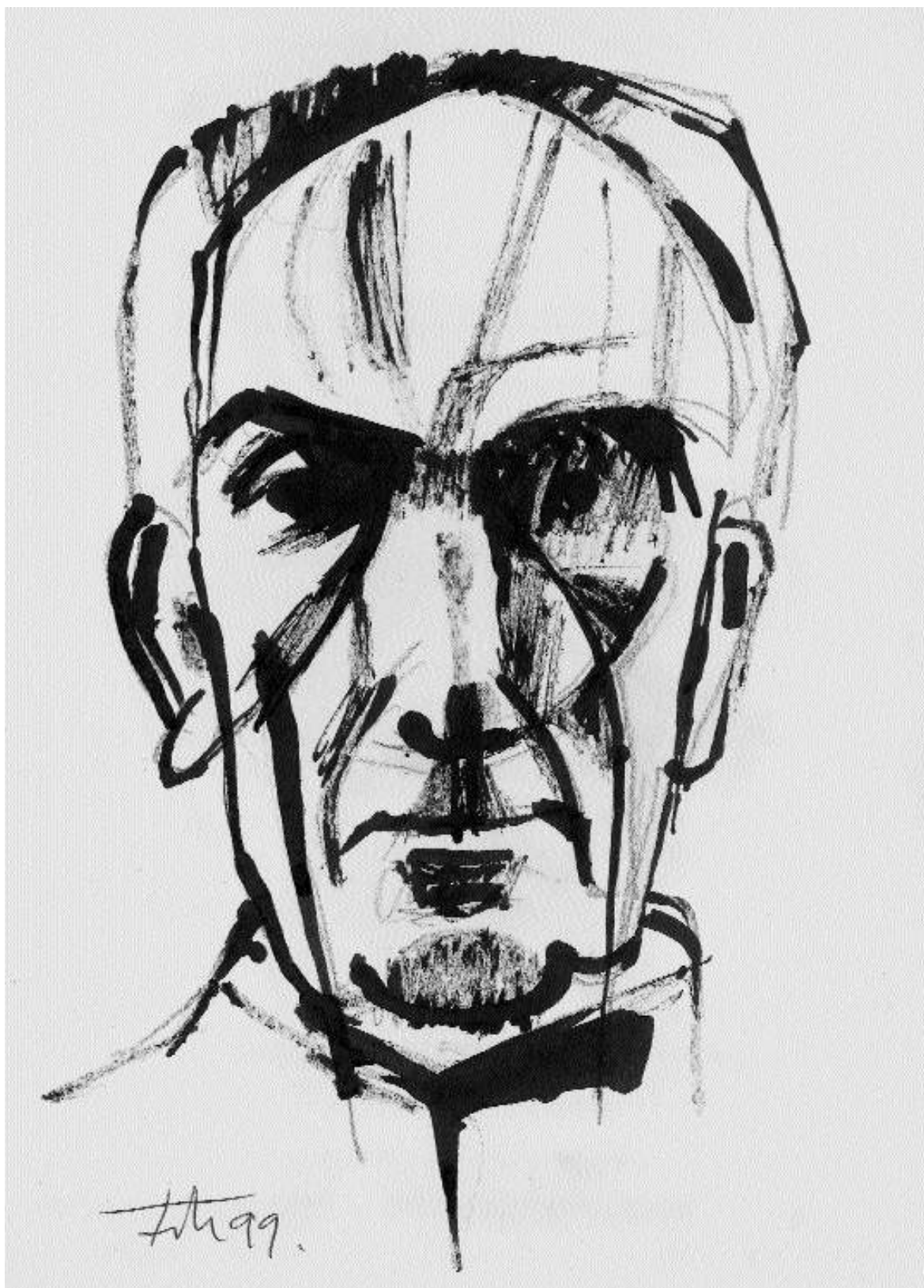

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Xeringa negra.
Cera verda.

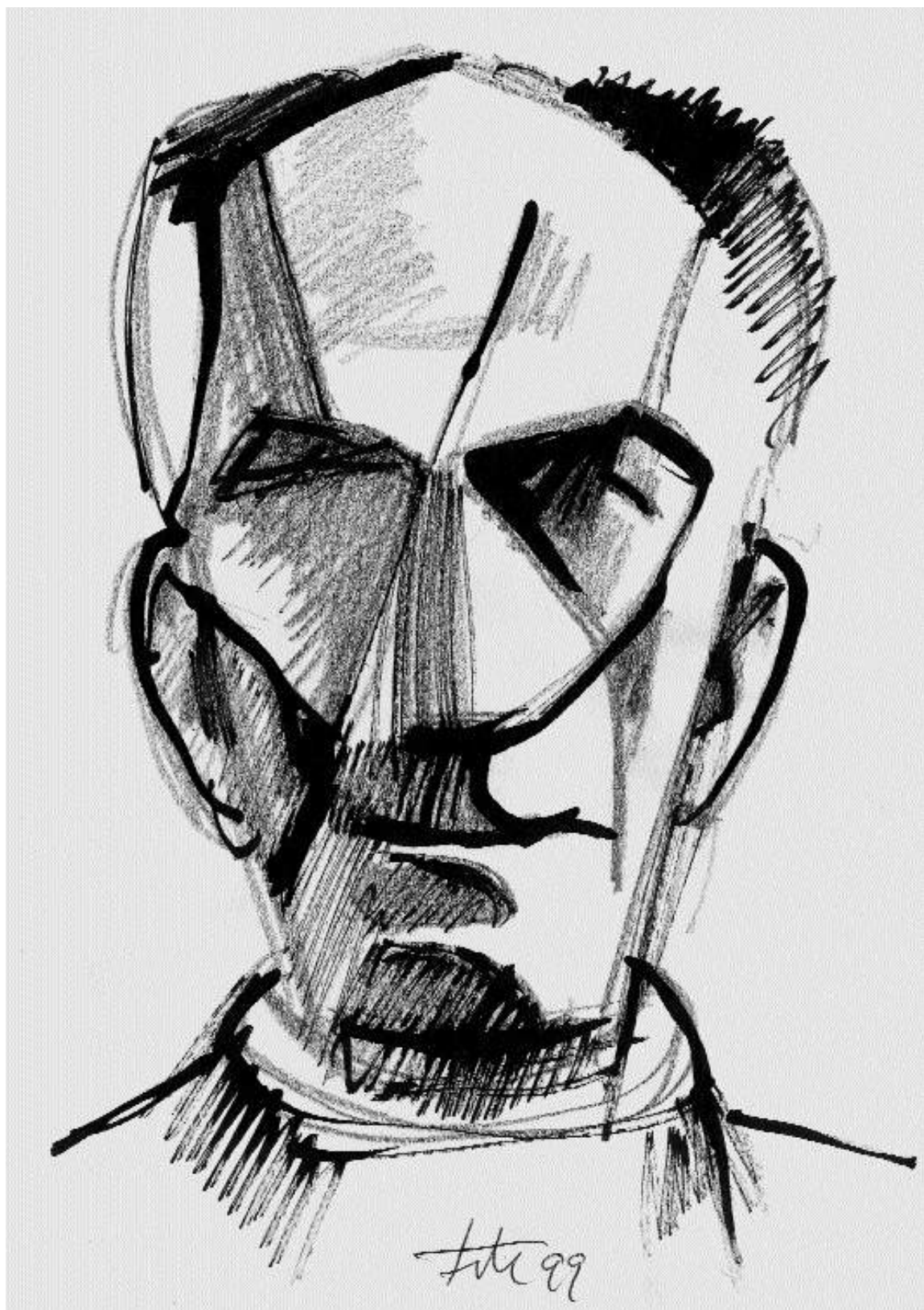

1999 Bloc 375.
21 x 14 cm.
Cera negra.

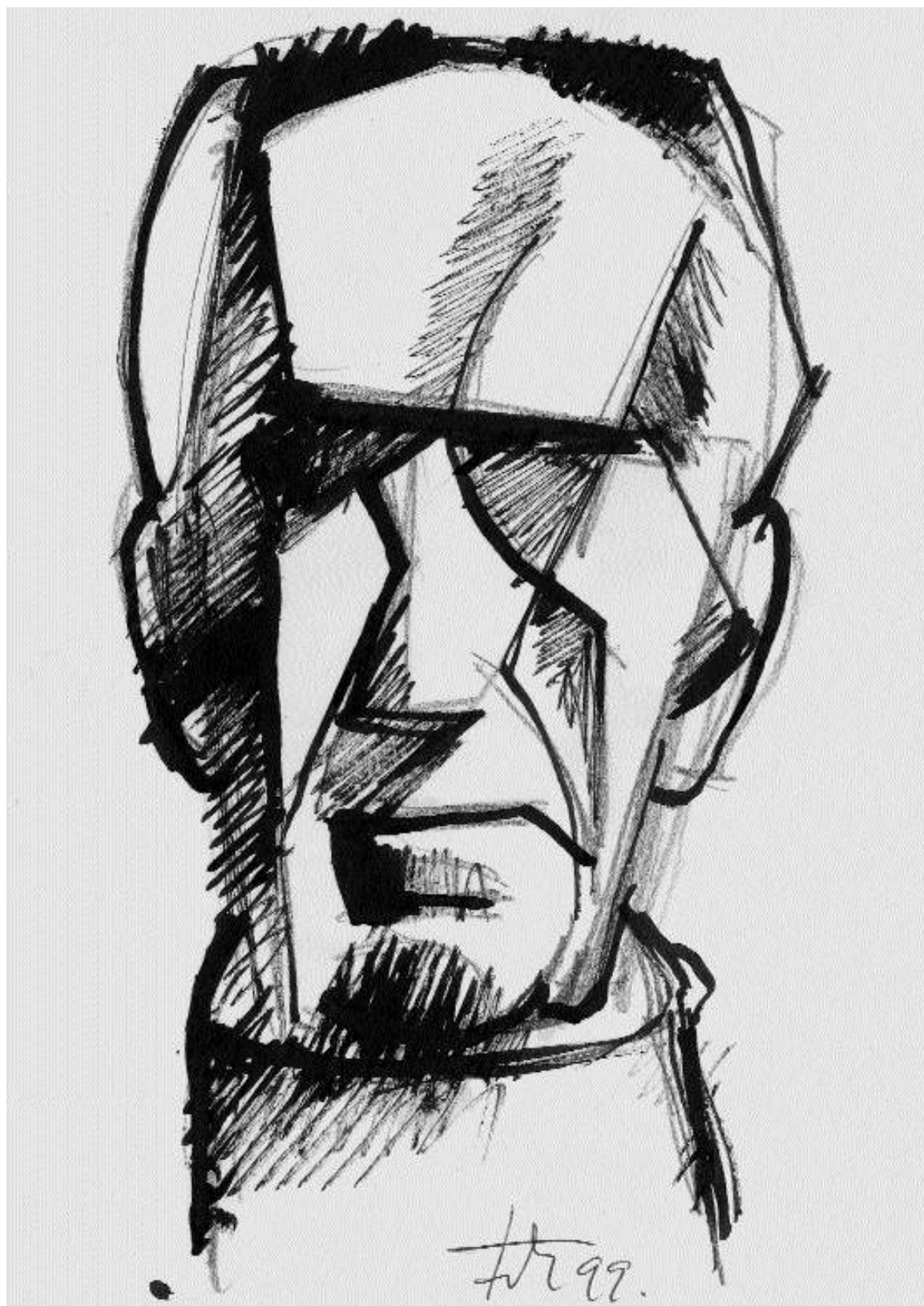

1999 *Bloc 374.*
21 x 14 cm.
Canya tinta xinesa.

1999 *Bloc 375.*
21 x 14 cm.
Canya tinta xinesa.

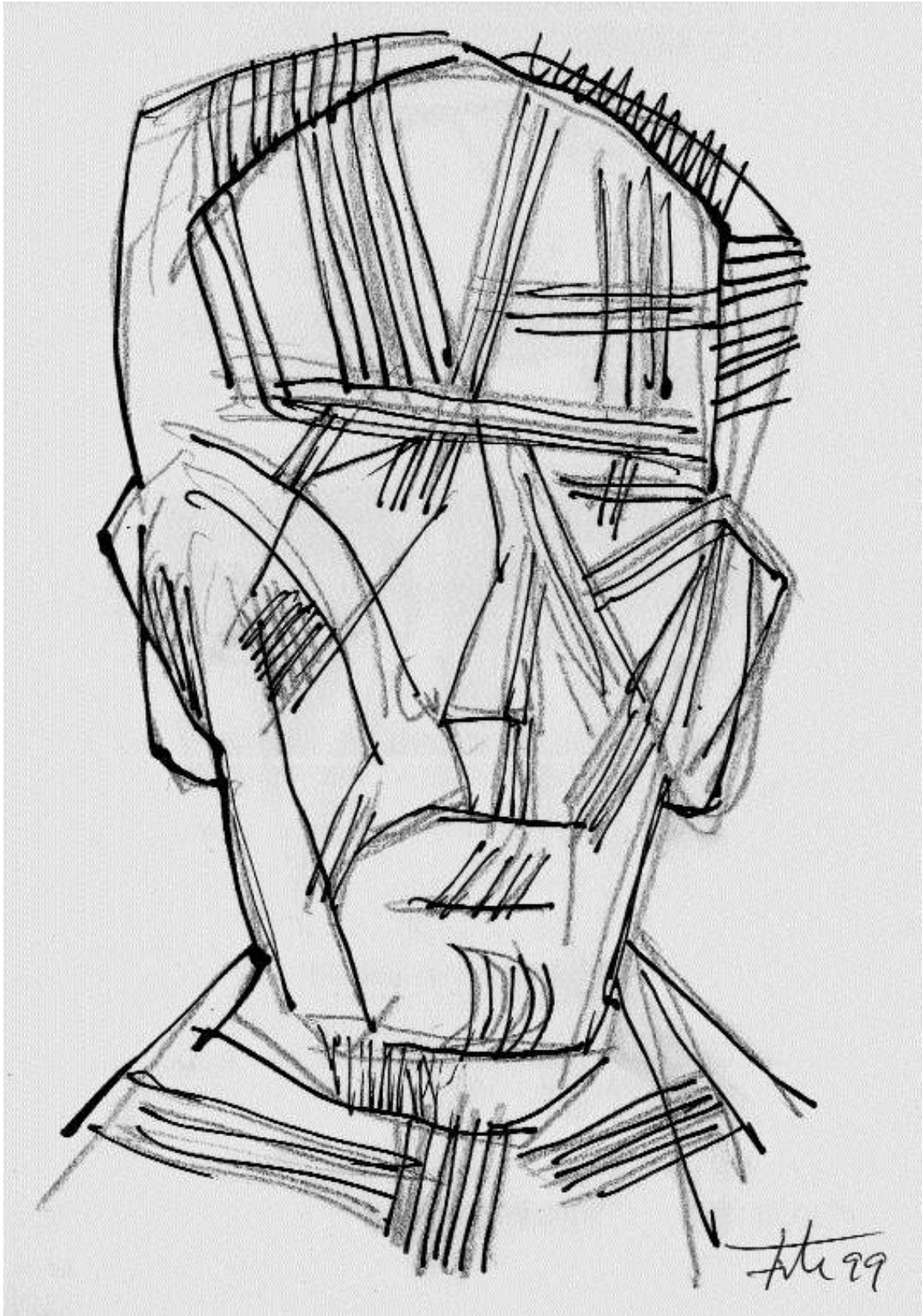

1999 *Bloc 373.*
21 x 14 cm.
Canya tinta xinesa.

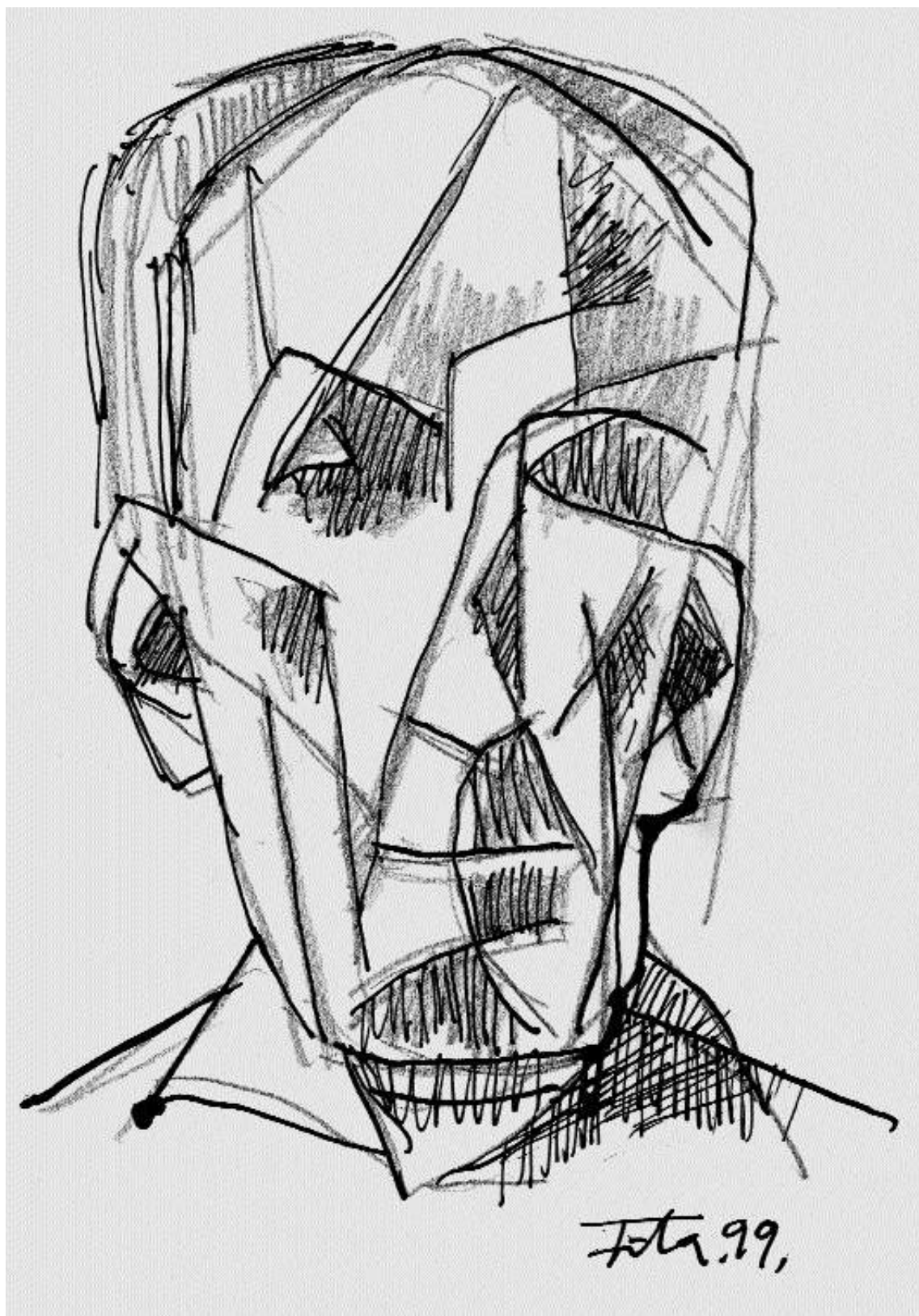
1999 *Bloc 375.*
21 x 14 cm.
Canya tinta xinesa.

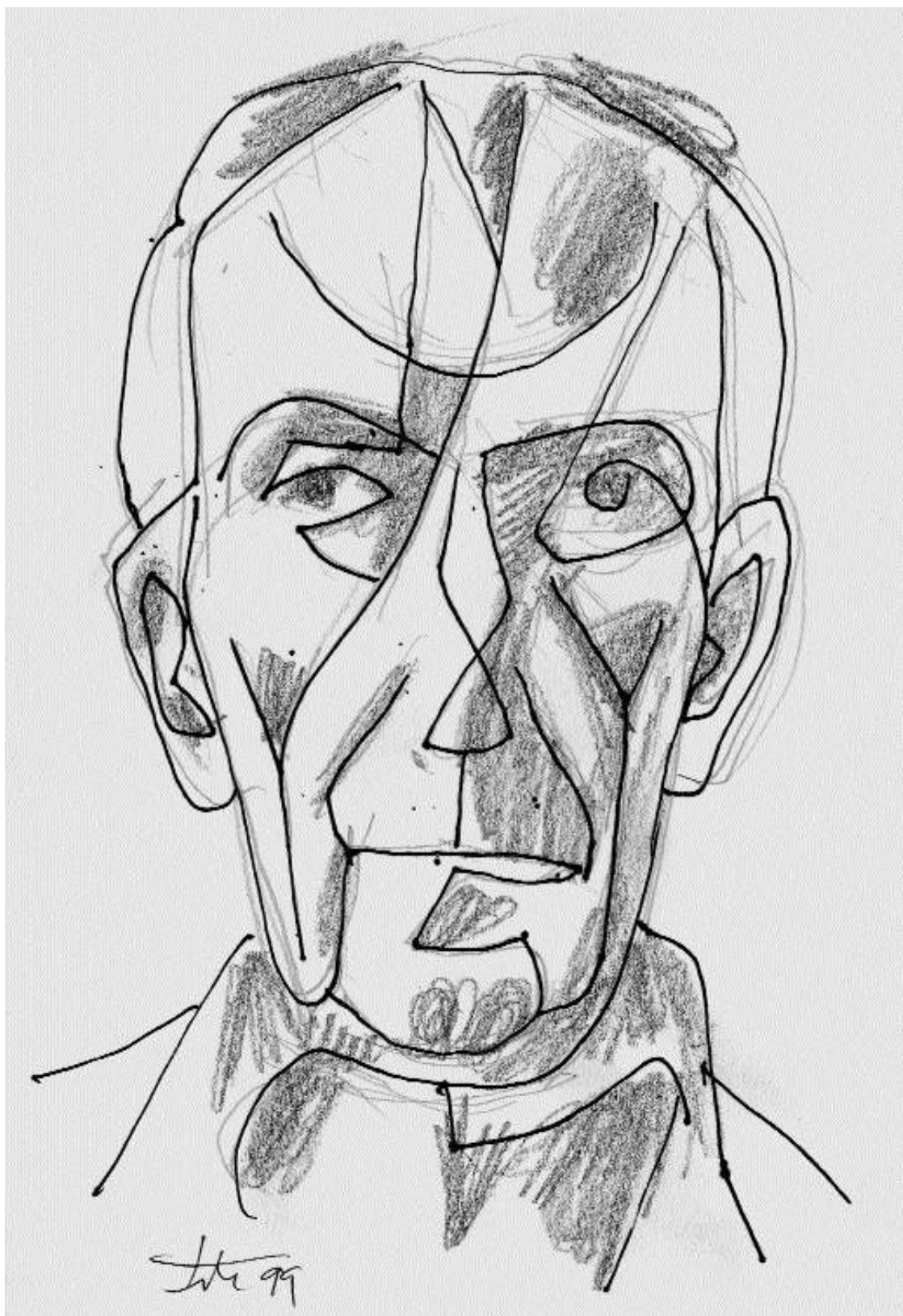
1999 Bloc 374.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

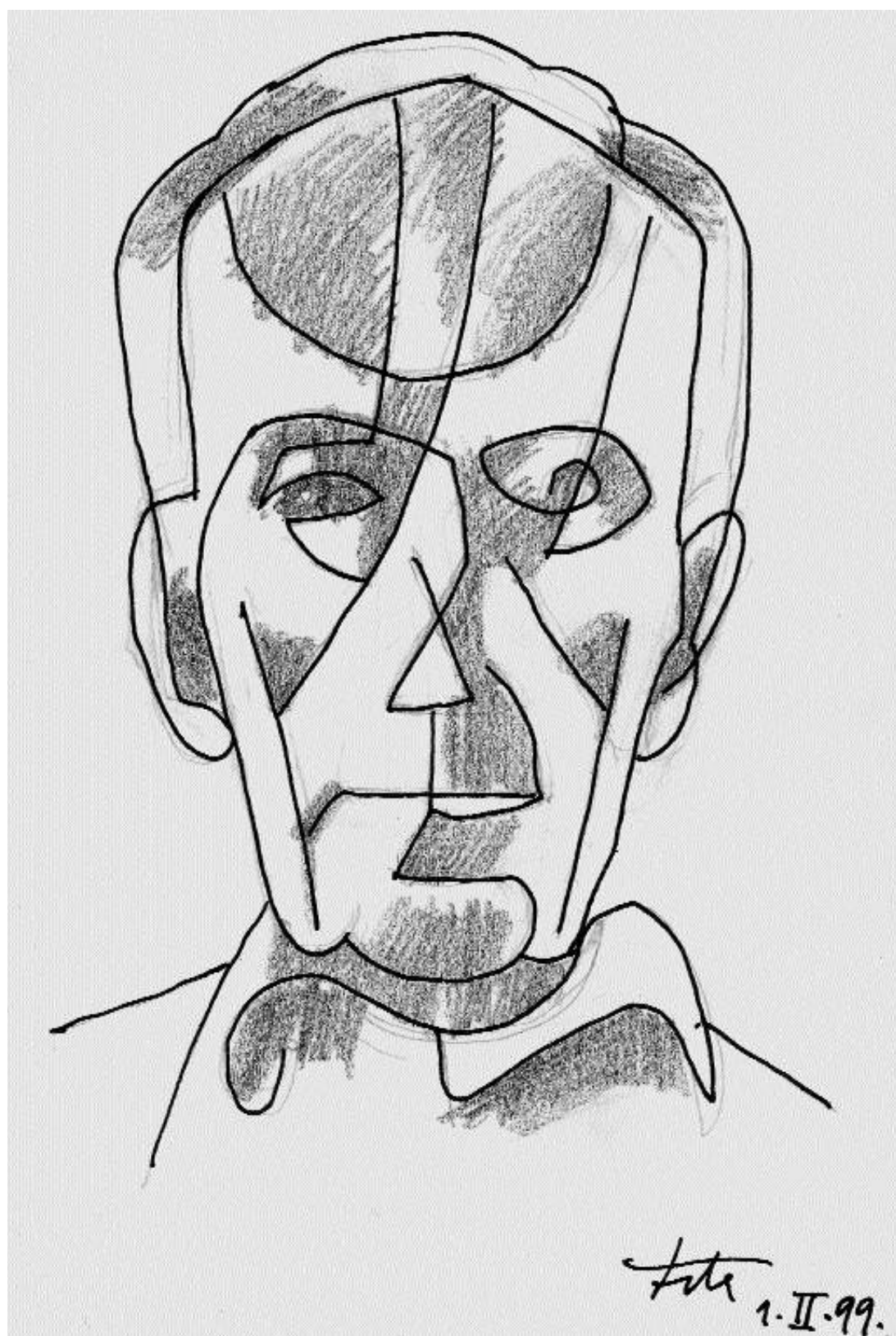

1997 Bloc 374.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

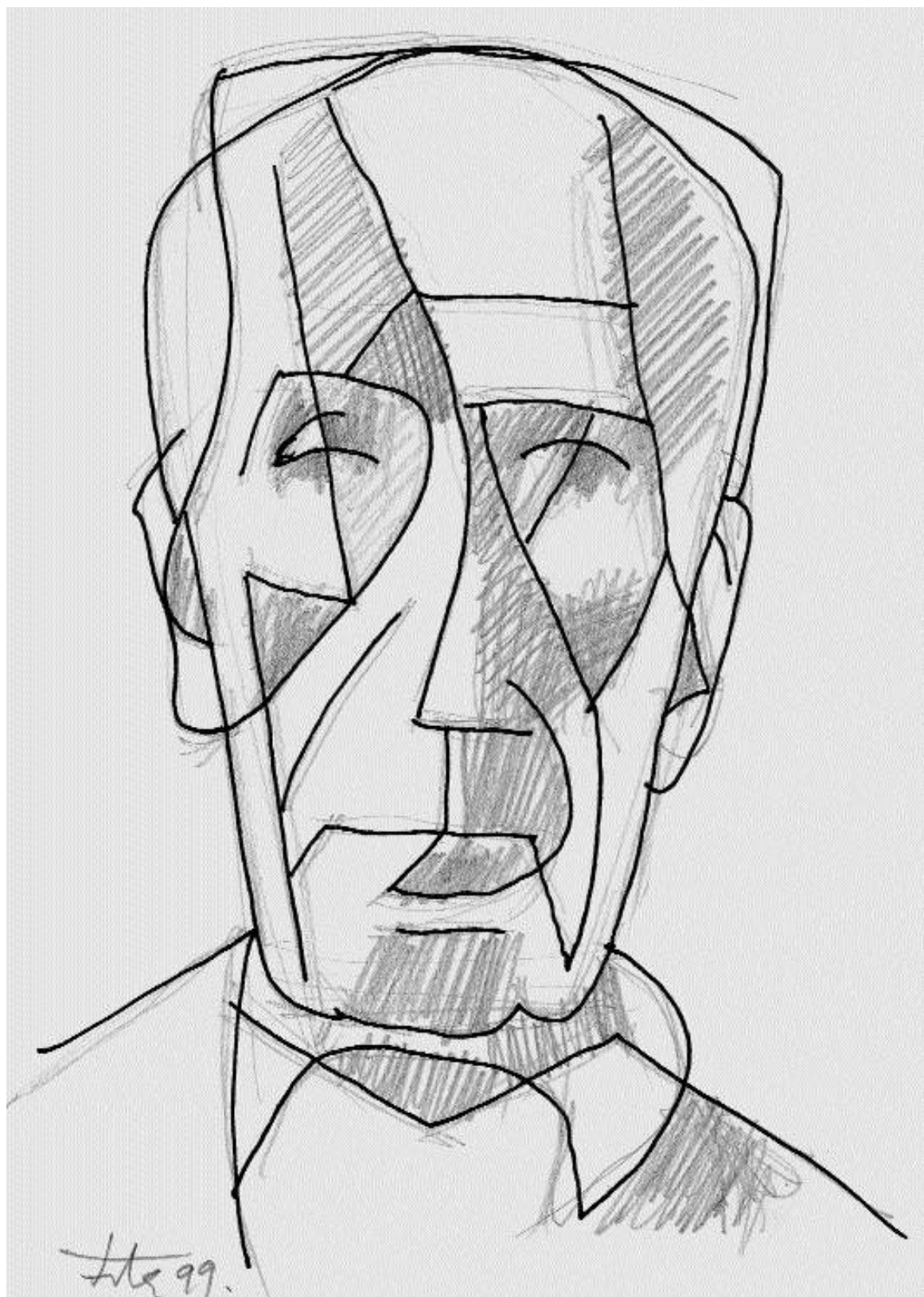

1999 *Bloc 374.*
21 x 14 cm.
Retolador.
Llapis plom.

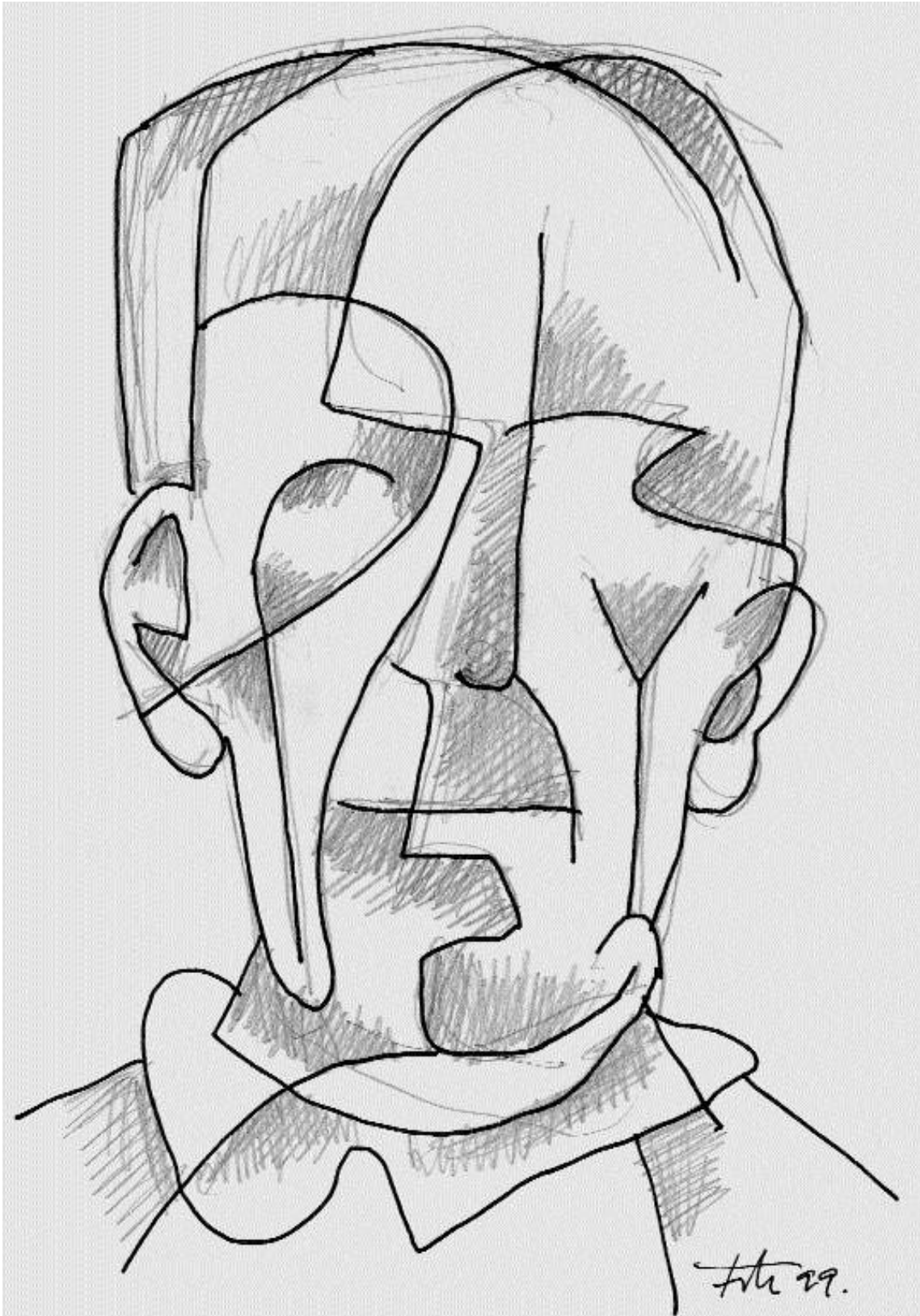

1999 Bloc 376.
21 x 14 cm.
Retolador:
Llapis plom

1999 *Bloc 376.*
21 x 14 cm.
Retolador.
Llapis plom.

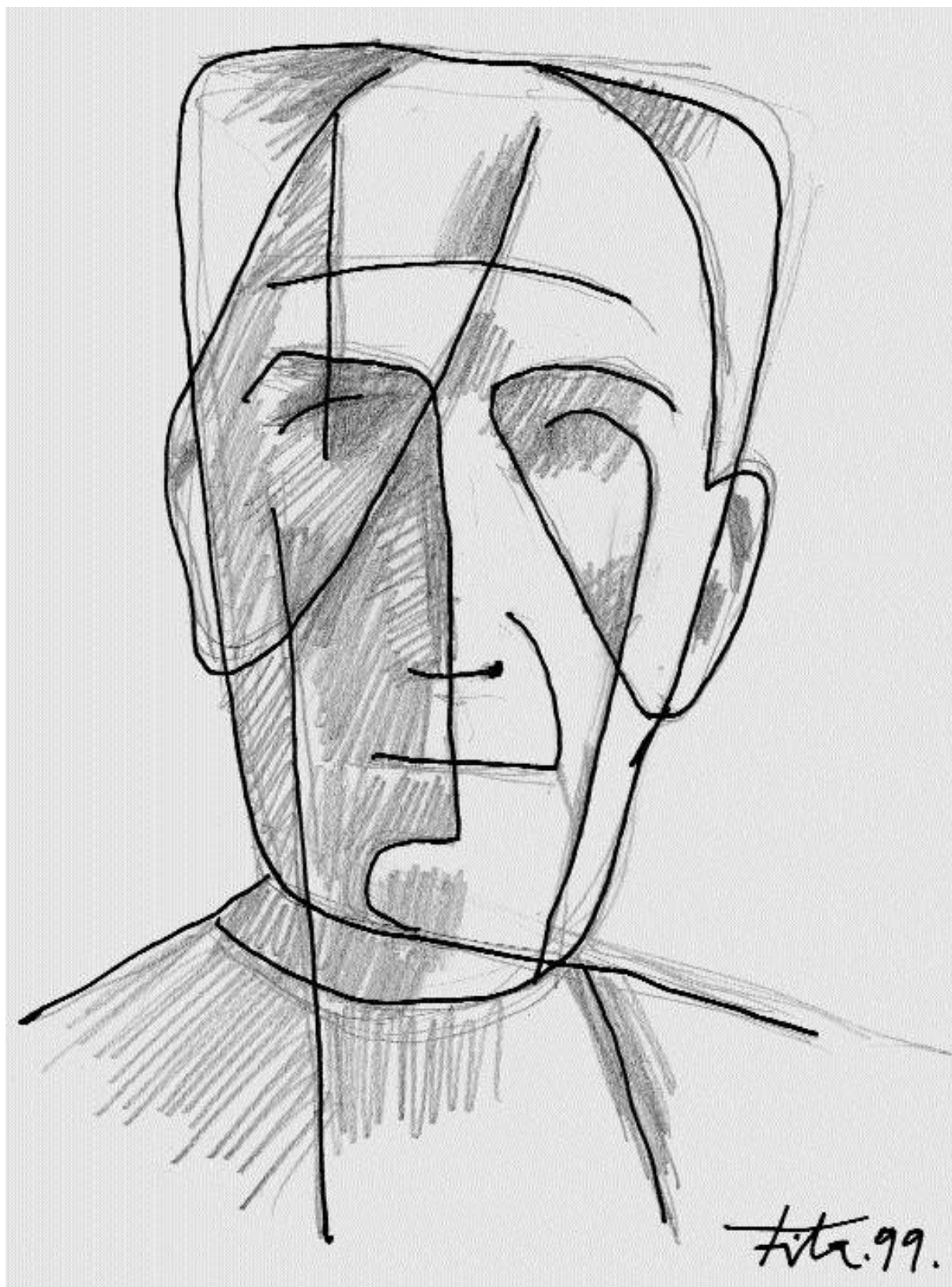

1999 Bloc 376.
21 x 14 cm.
Retolador:
Llapis plom.

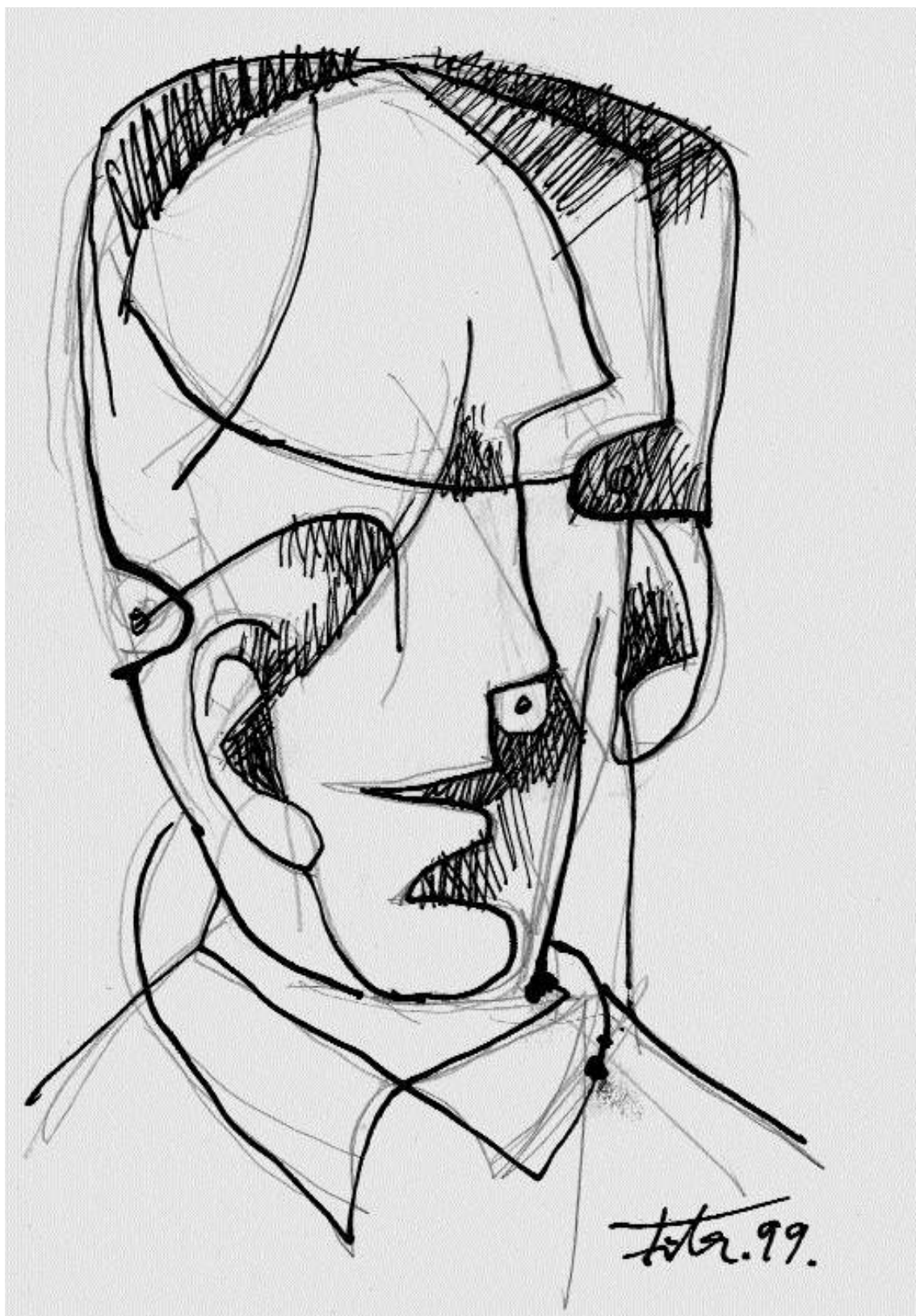

1999 *Bloc 375.*
21 x 14 cm.
Barra negra.
Color morat.

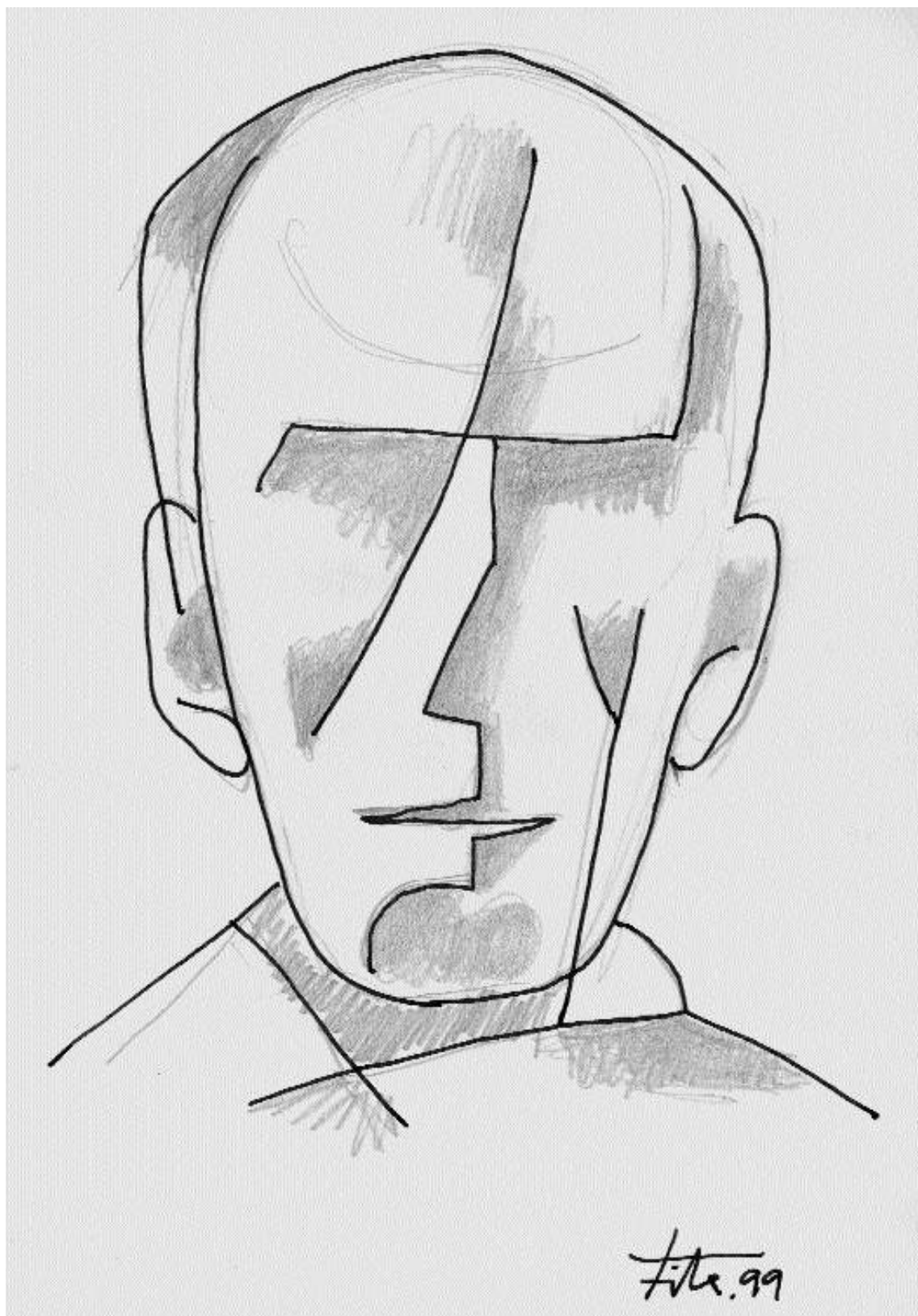

1999 Bloc 376.
21 x 14 cm.
Retolador.
Llapis plom.

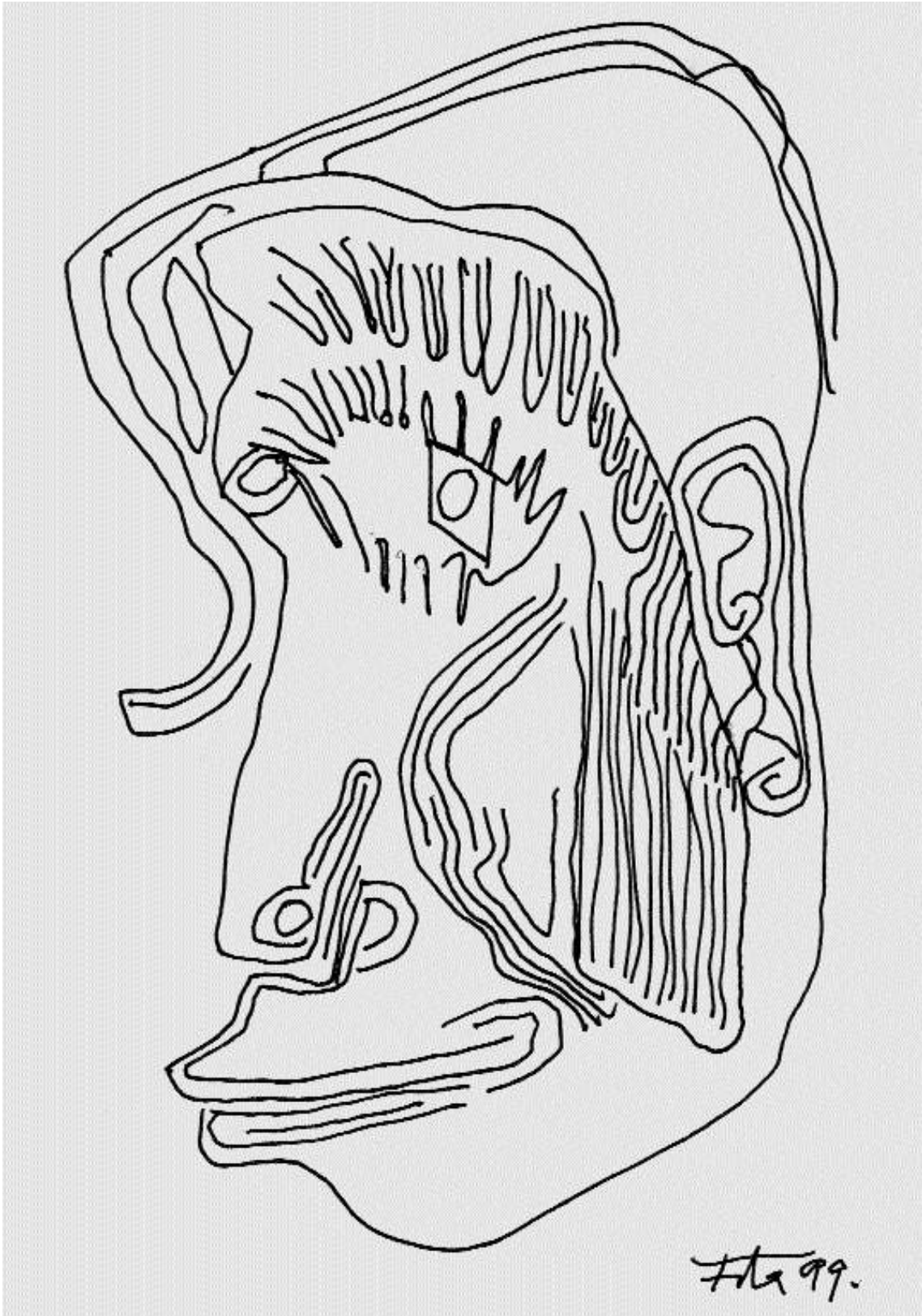

1999 Bloc 374.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

1999 Bloc 376.
21 x 14 cm.
Rotulador:
Llapis plom.

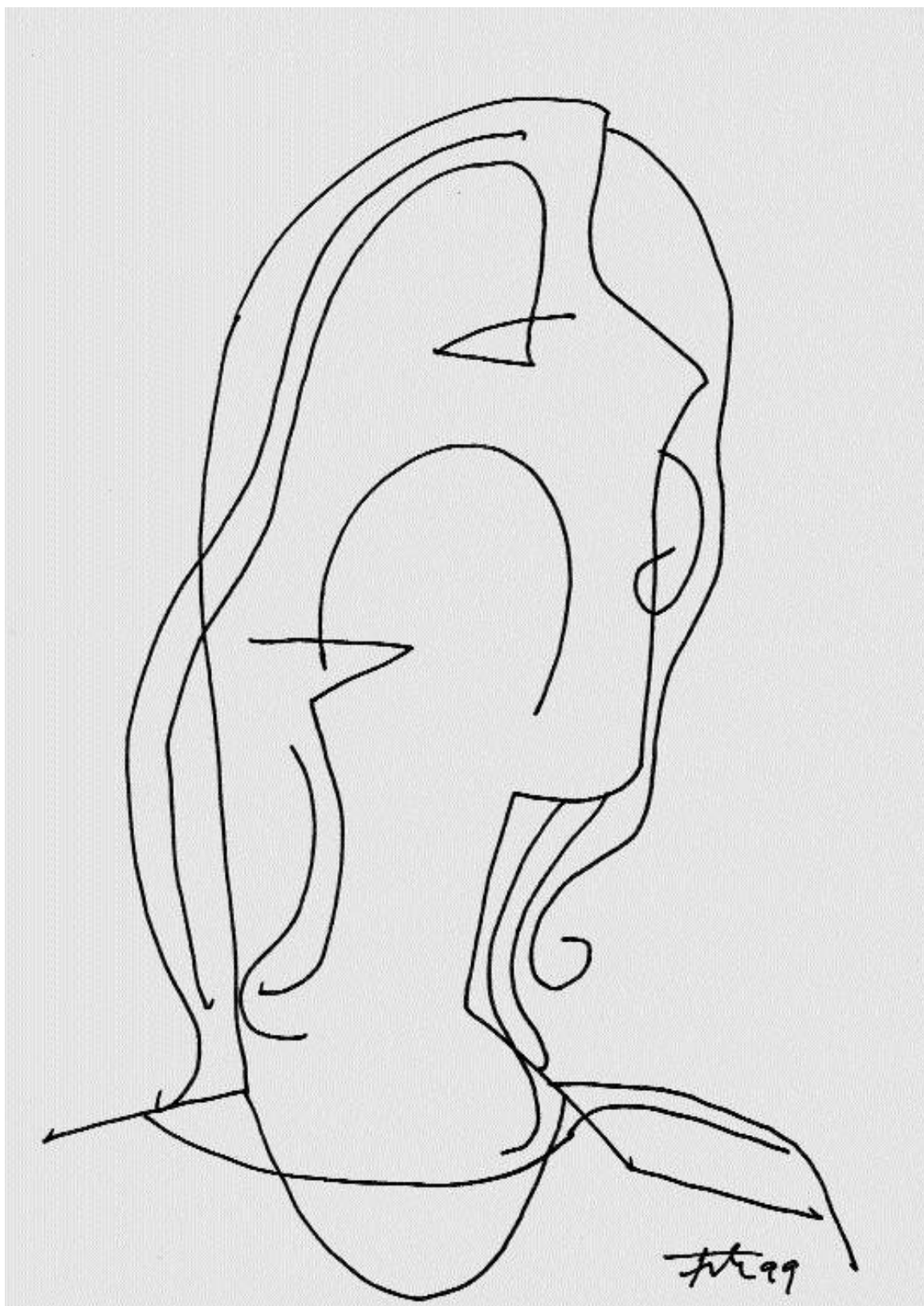

1999 Bloc 376.
21 x 14 cm.
Retolador.

1999 *Bloc 376.*
21 x 14 cm.
Retolador.

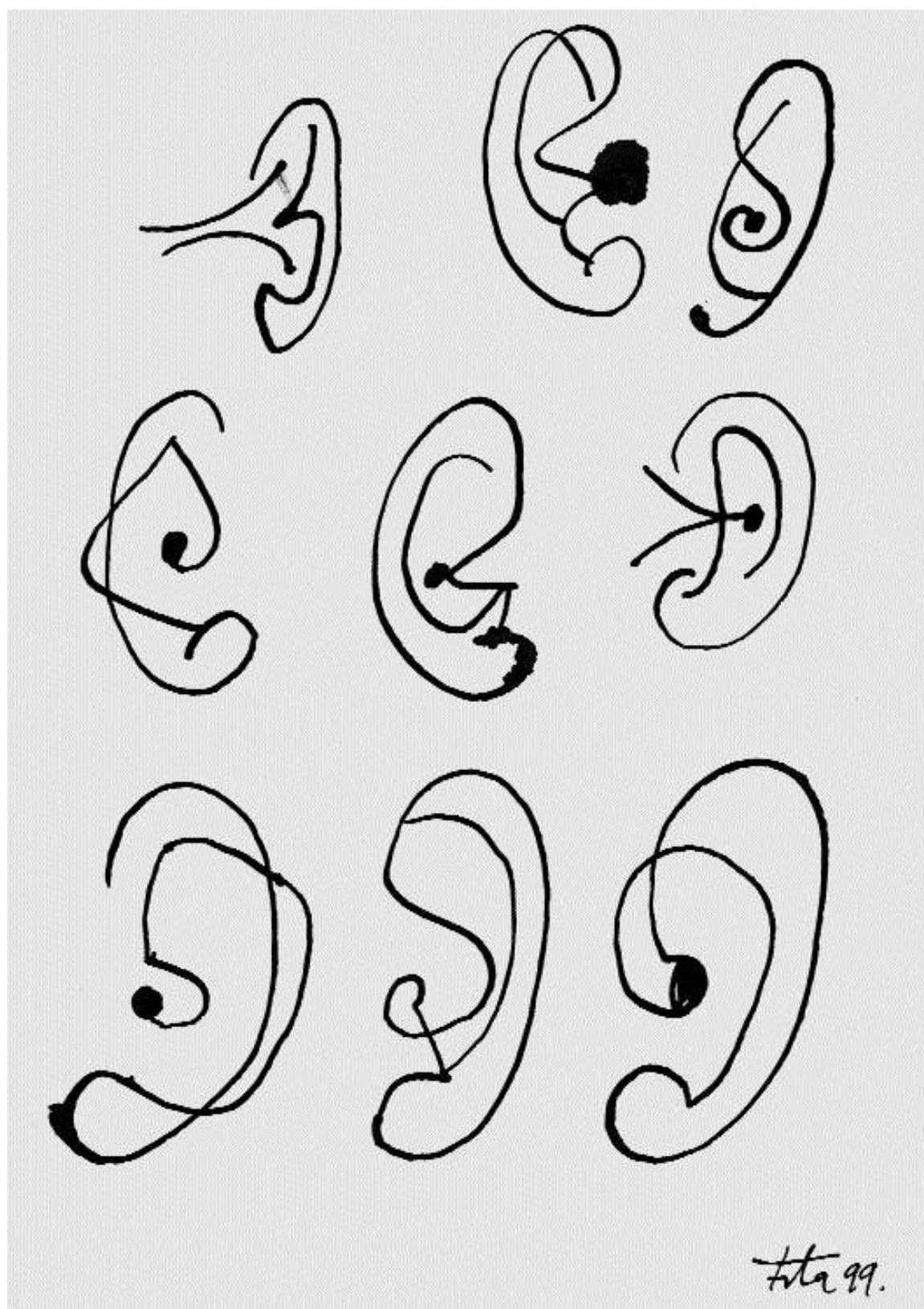

1999 *Bloc 376.*
21 x 14 cm.
Retolador.

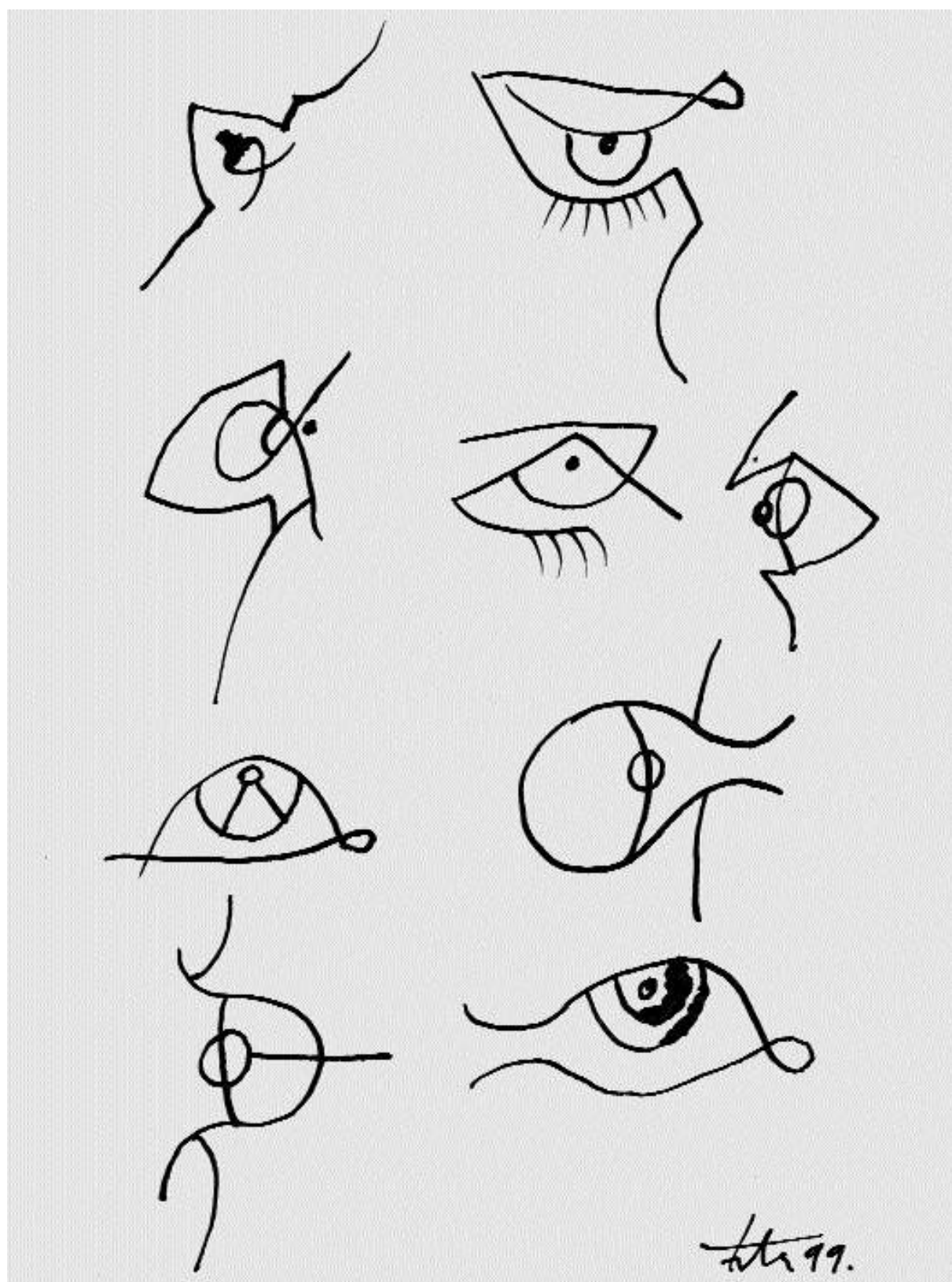

1999 *Bloc 377.*
21 x 14 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

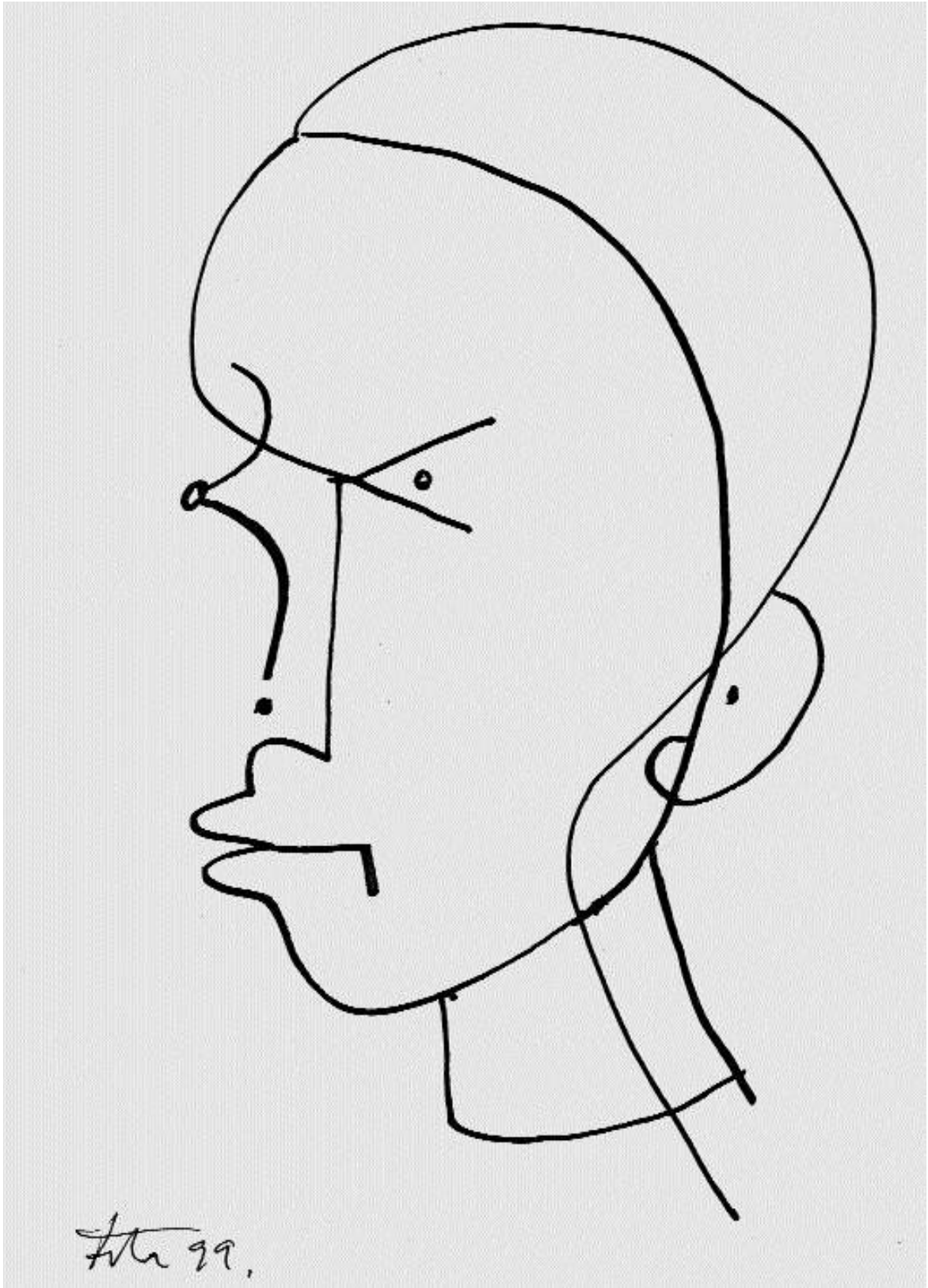

1999 Bloc 377.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

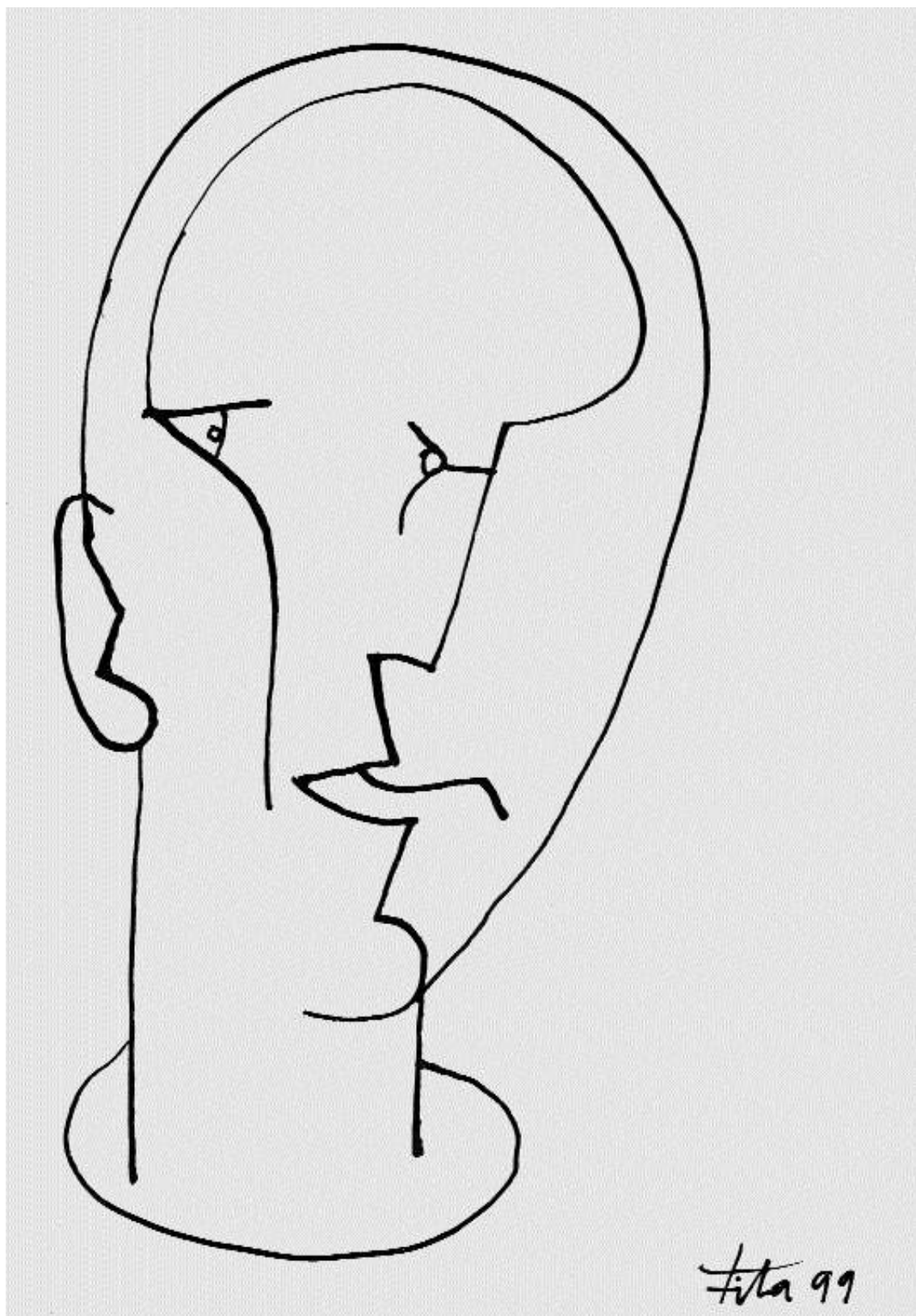

1999 Bloc 377.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

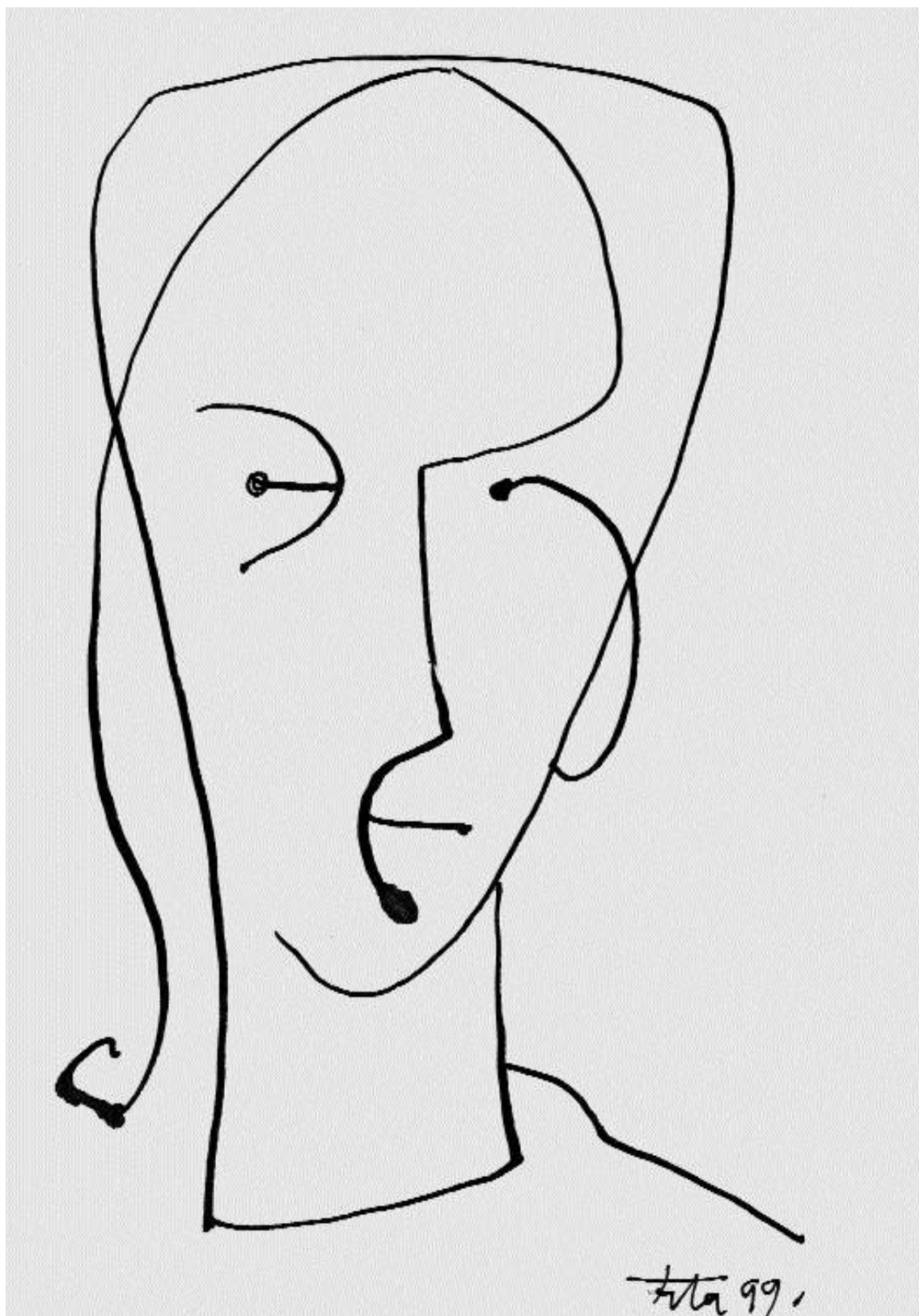
1999 *Bloc 377.*
21 x 14,5 cm.
Ploma tinta xinesa.

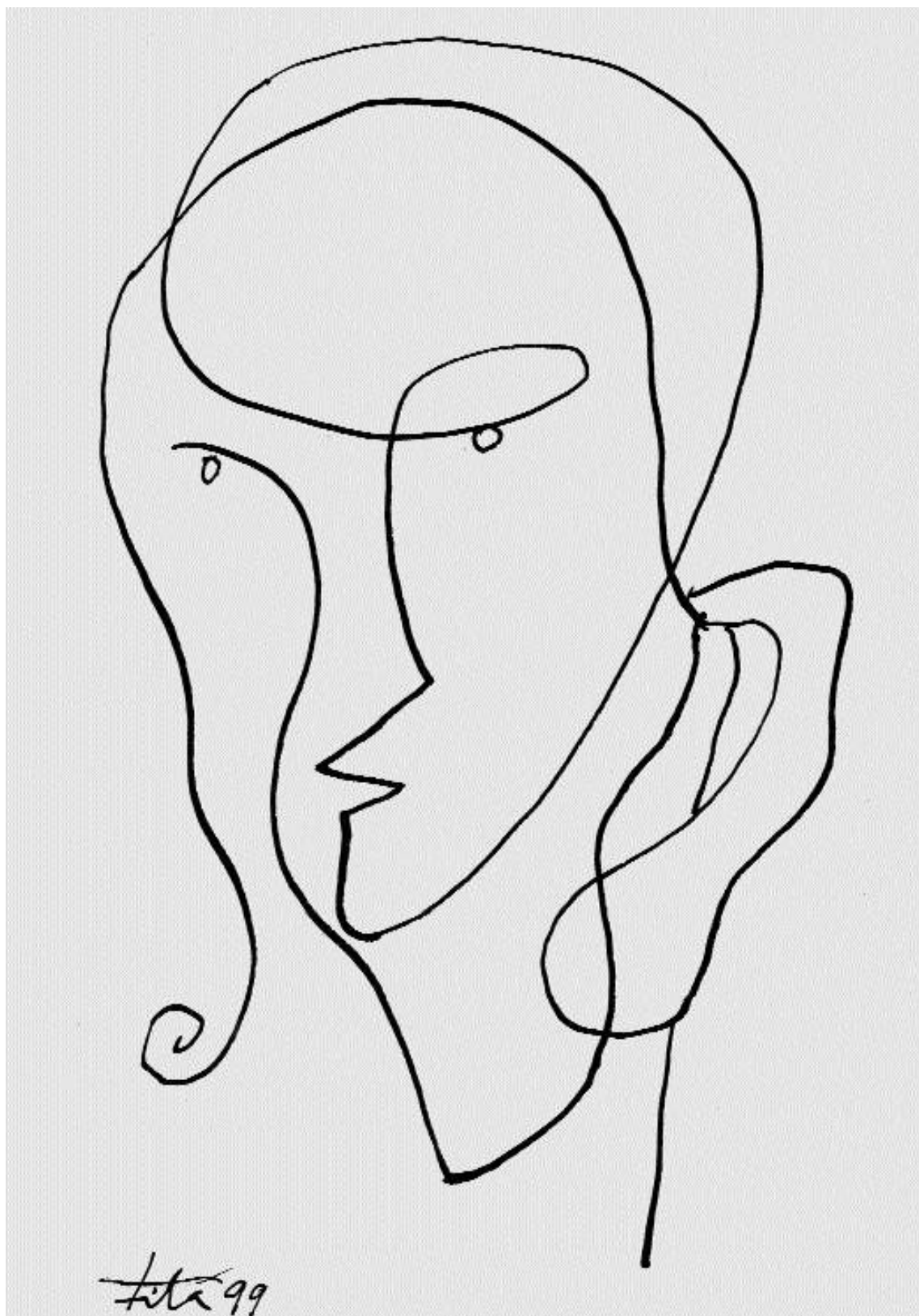
Fita 99

1999 *Bloc 377.*
21 x 14,5 cm.
Ploma tinta xinesa.

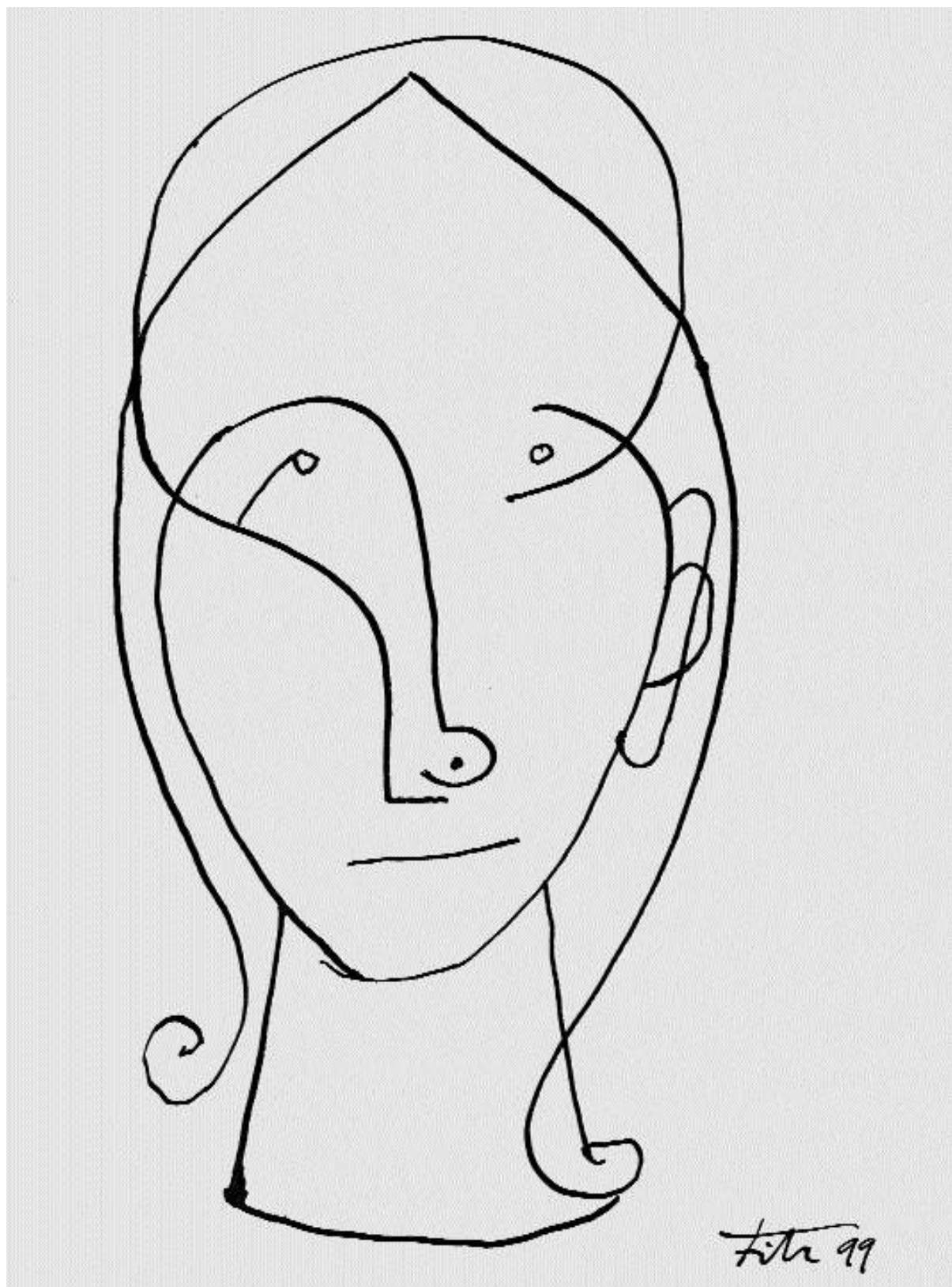

1999 *Bloc 377.*
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

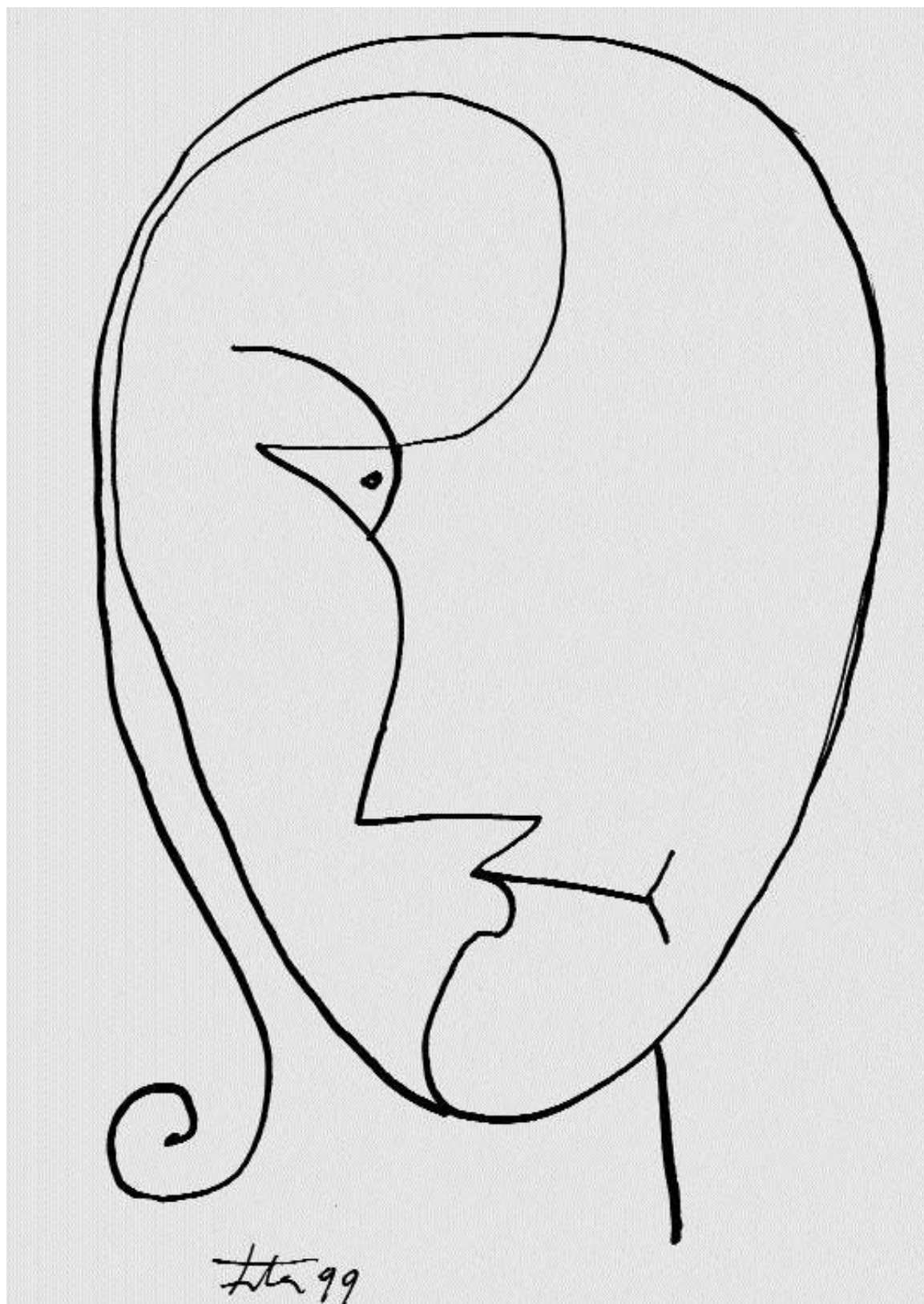

1999 *Bloc 377.*
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

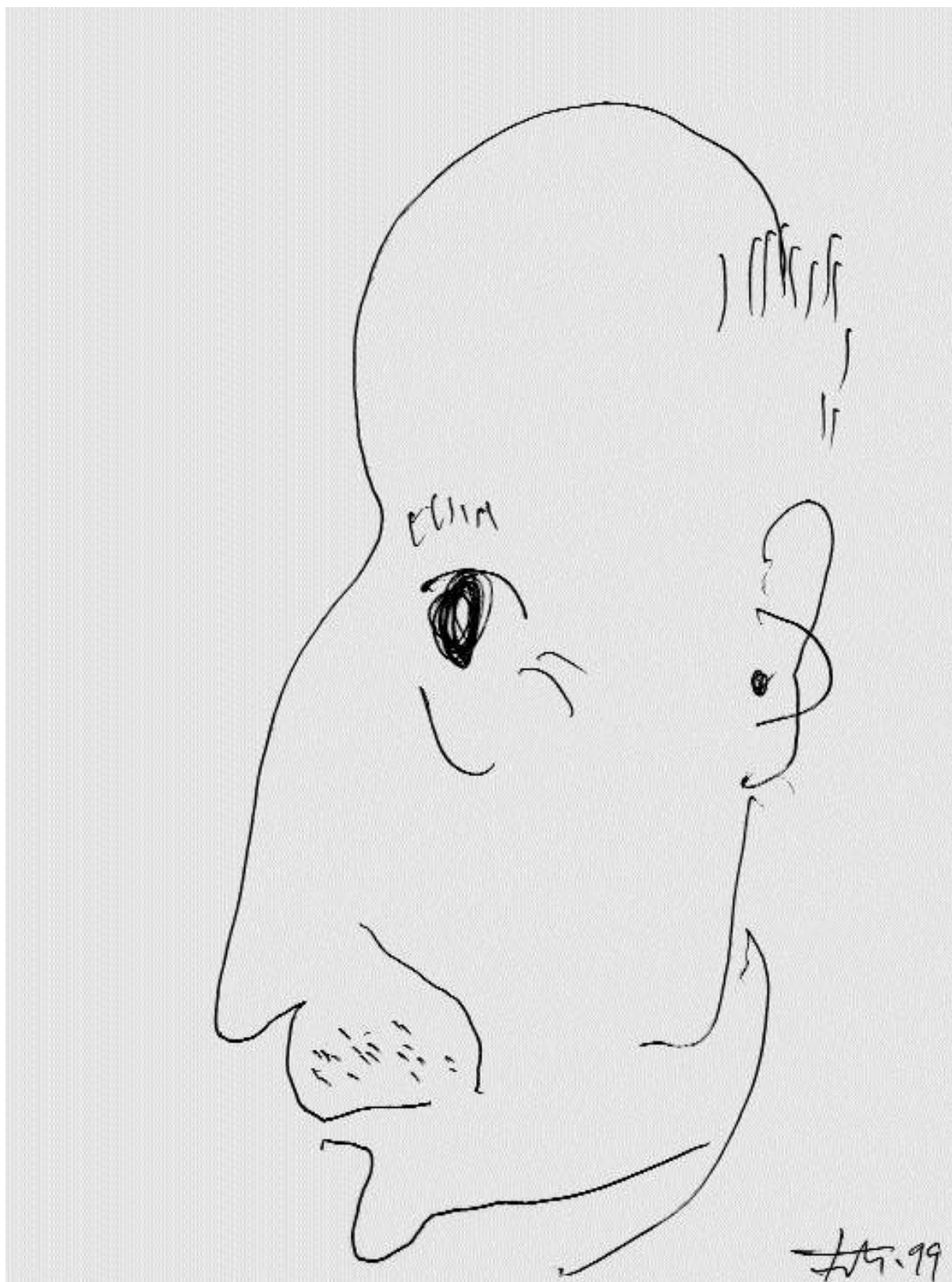

1999 Bloc 378.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

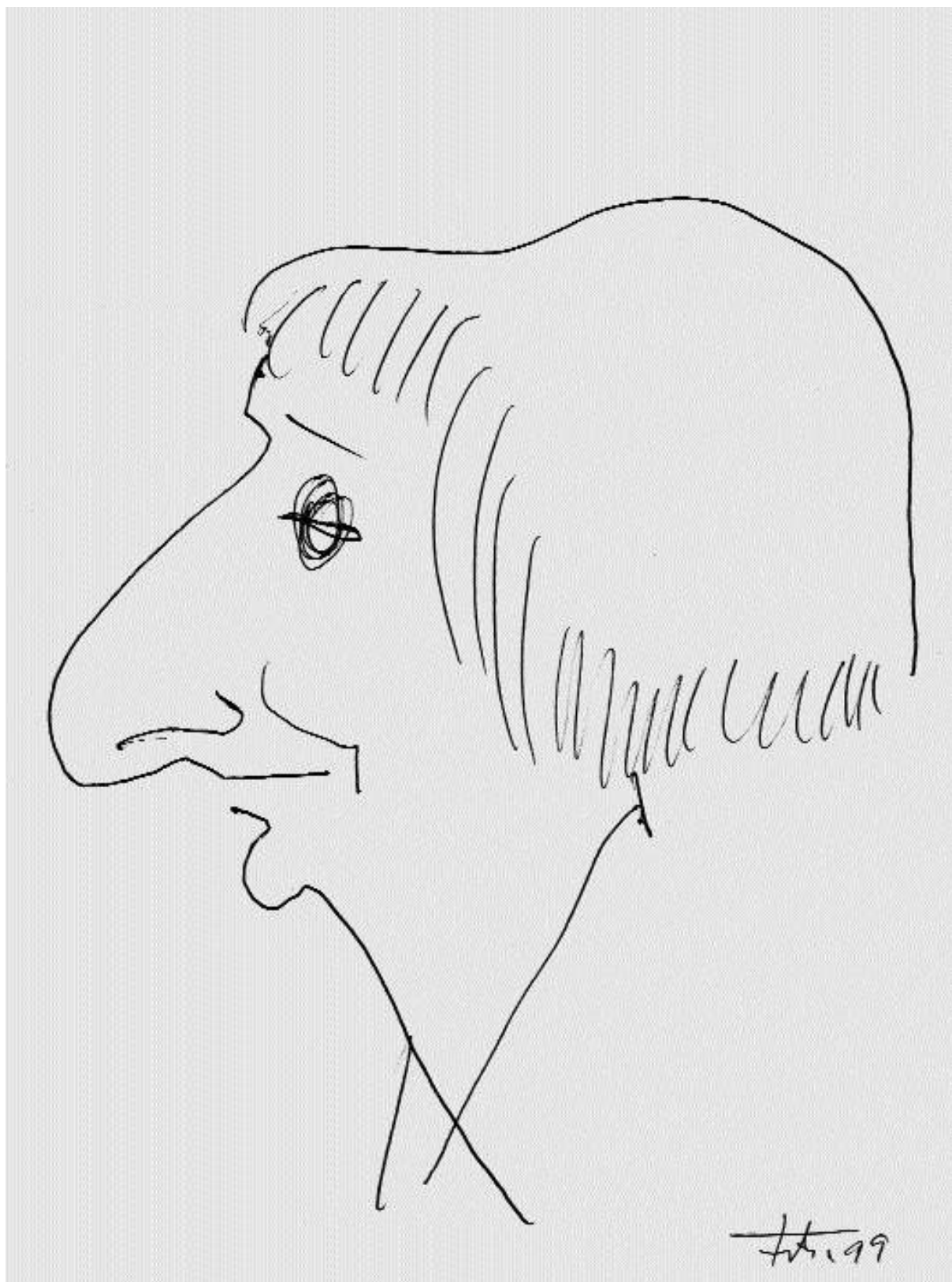
1999 *Bloc 378.*
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

Durant la meva tasca pedagògica realitzada a Estudi d'Art, el dia que dedicàvem la classe a fer caricatures s'havia de convidar els alumnes a no enfadar-se, a ser sarcàstics i a no tenir pietat a l'hora de captar els trets i expressar-los. En realitat, aquesta descàrrega ens havia de fer més amics i més senzills. En aquestes classes jo m'hi afegia com un més, i m'agradaria molt tenir l'agudesesa que requereix aquesta pràctica. Espero que els meus alumnes

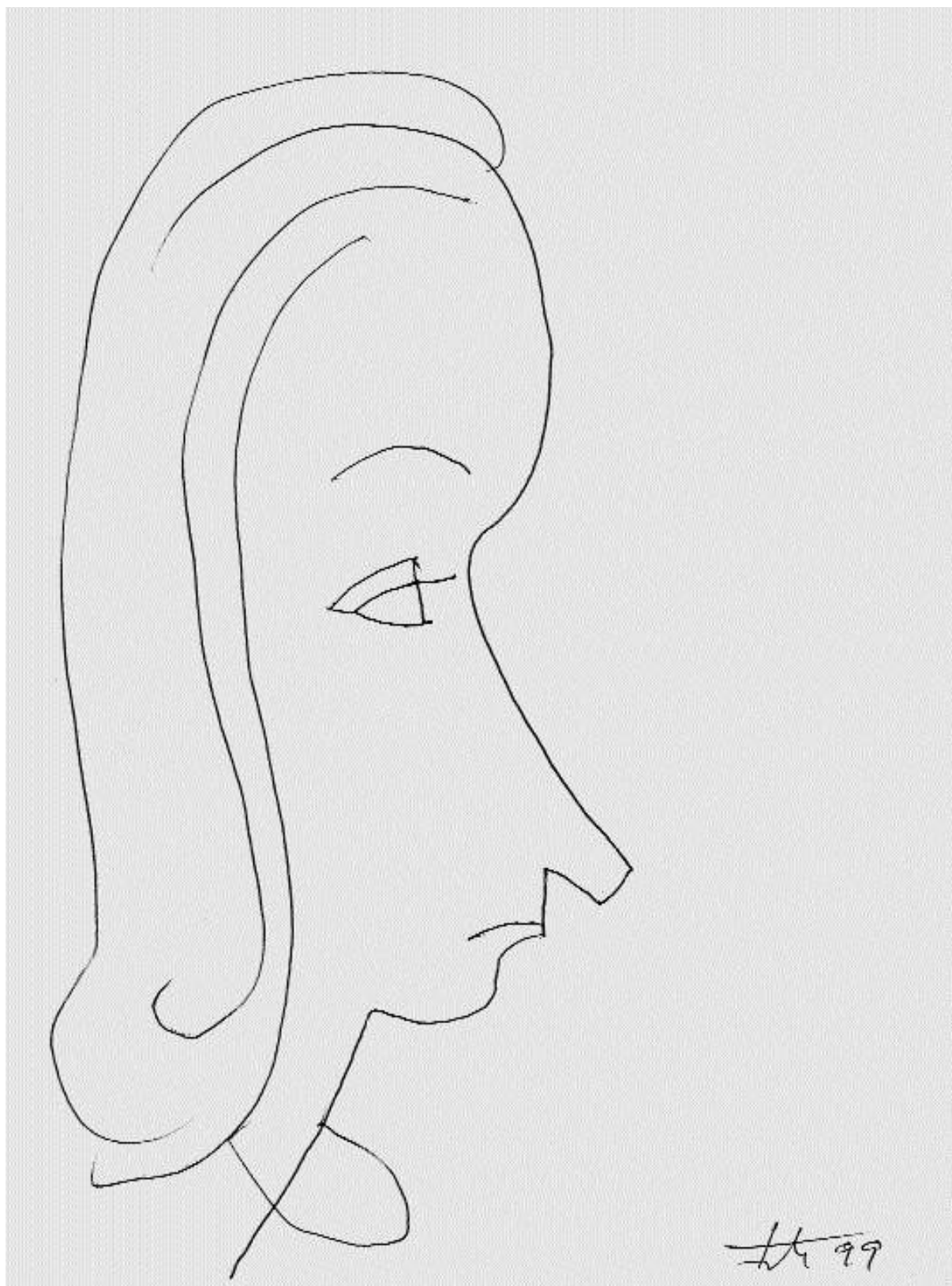
1999 Bloc 382.
21 x 14 cm.
Bolígraf.

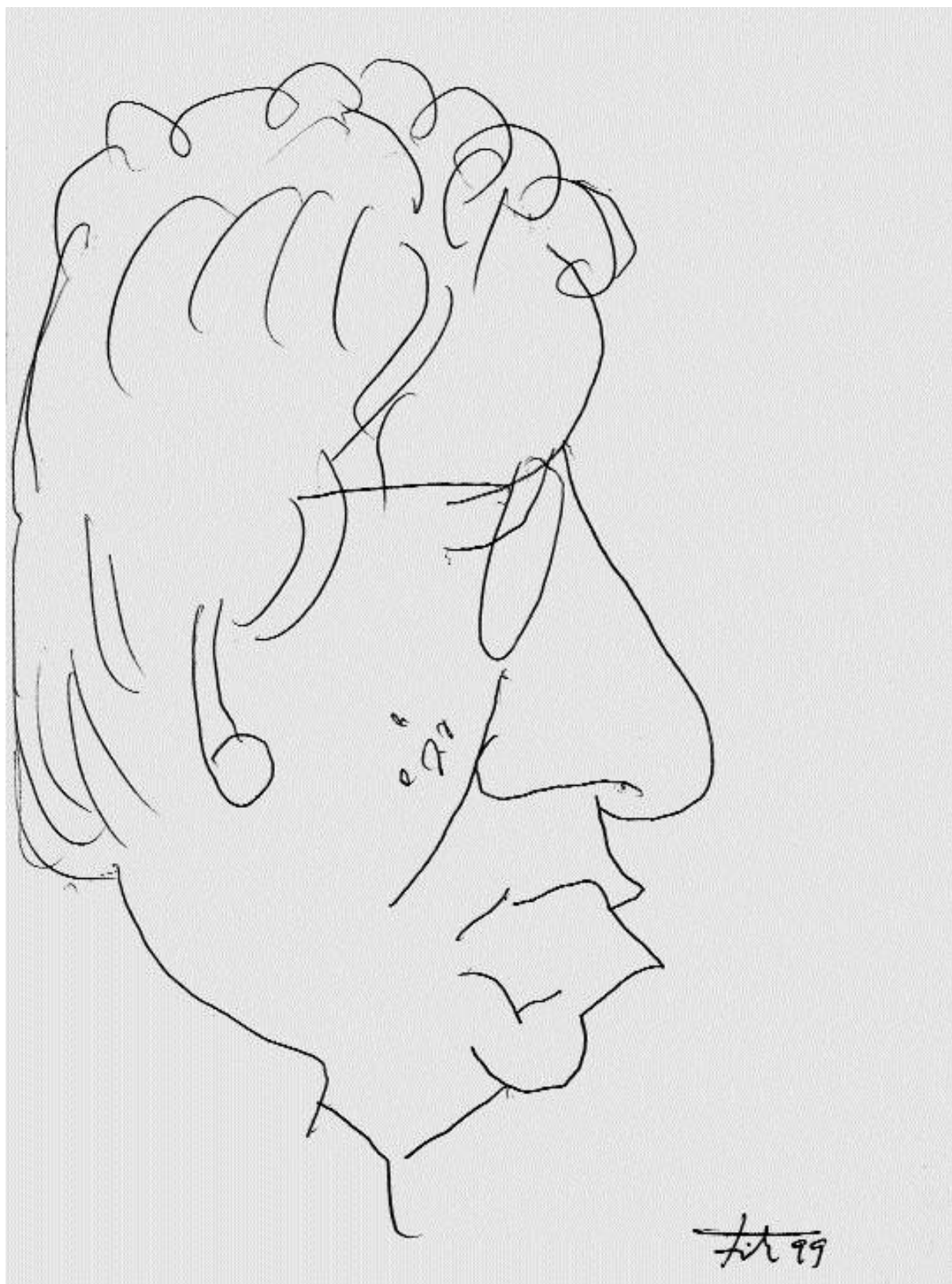
en guardin testimoni. Jo en tinc i en guardo, i en mostro aquí un tast. Aquesta pràctica no sempre respon a persones que saben dibuixar d'una manera objectiva, i d'altres que no tenien assumida la captació objectiva tenien una agudeses sorprenent a l'hora de caricaturitzar. Per tant, hi ha moltes maneres de mirar, i és important de desenvolupar aquesta de la caricatura. Jo l'aprecio i la valoro molt.

1999 *Bloc 382.*
21 x 14 cm.
Bolígraf.

1999 *Bloc 382.*
21 x 14,5 cm.
Retolador.

1999 Bloc 381.
21 x 14,5 cm.
Bolígraf.

Aquests cent vint-i-nou dibuixos foren la base per a la sèrie de pintures “Crucifixió” i “Dolor”. Les tècniques emprades són un pinzell vell i sec, que és una expressió dramatitzant per ella mateixa, tinta xinesa, una ploma i estilogràfica. És molt important ressaltar el dolor de les dones, perquè és a elles a qui sempre els cau al damunt, i són més valentes a l’hora d’afrontar-lo. En aquestes obres això queda reflectit.

1999 Bloc 385.
21 x 14 cm.
Pinzell aiguatinta.

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Pinzell tinta xinesa.

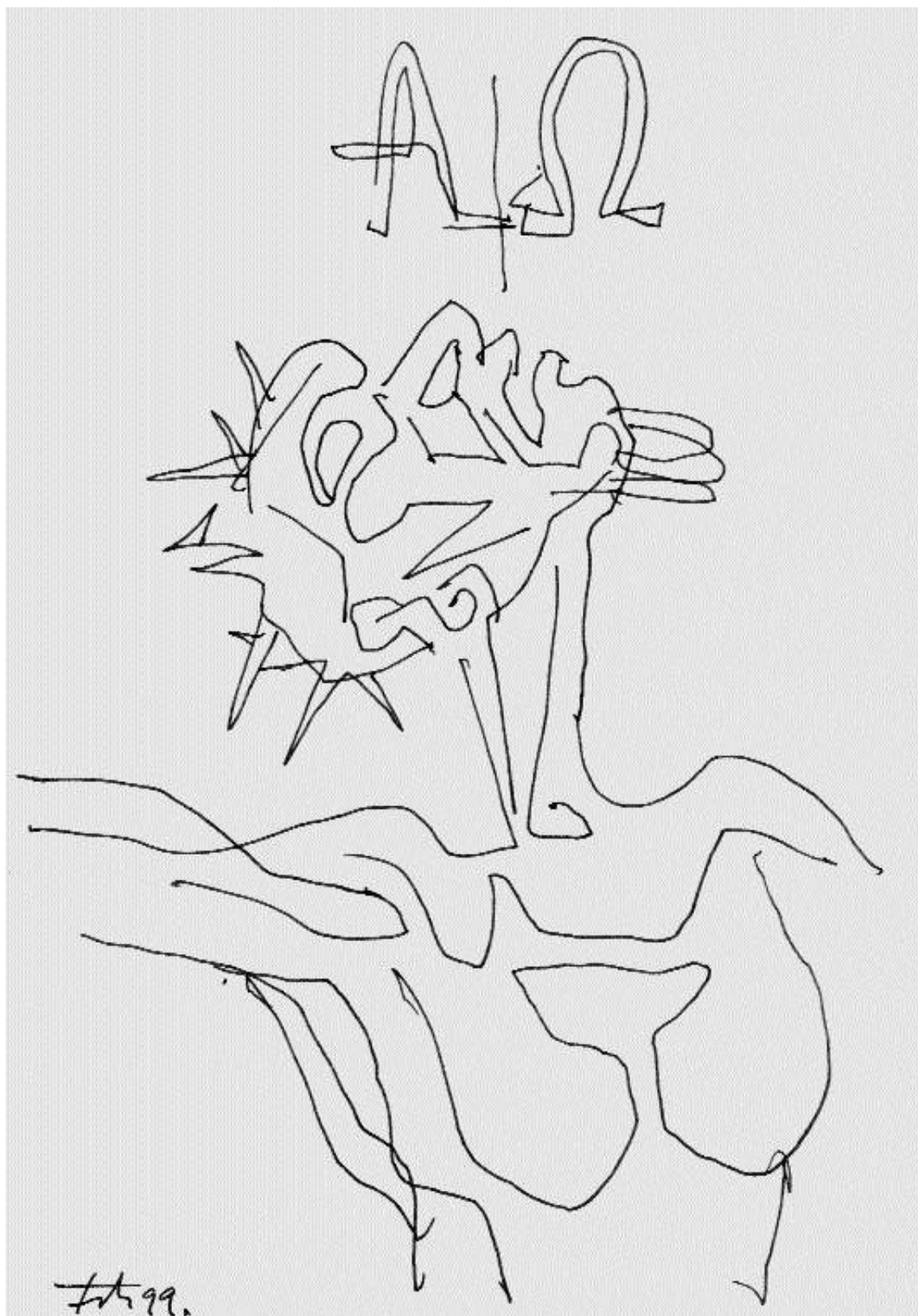

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Pinzell tinta xinesa.

1999 Bloc 385.
21 x 14 cm.
Estilográfica.

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Estilografica.

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Tinta xinesa.
Corrector.

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Tinta xinesa.
Corrector.

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Canya tinta xinesa.

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Canya tinta xinesa.

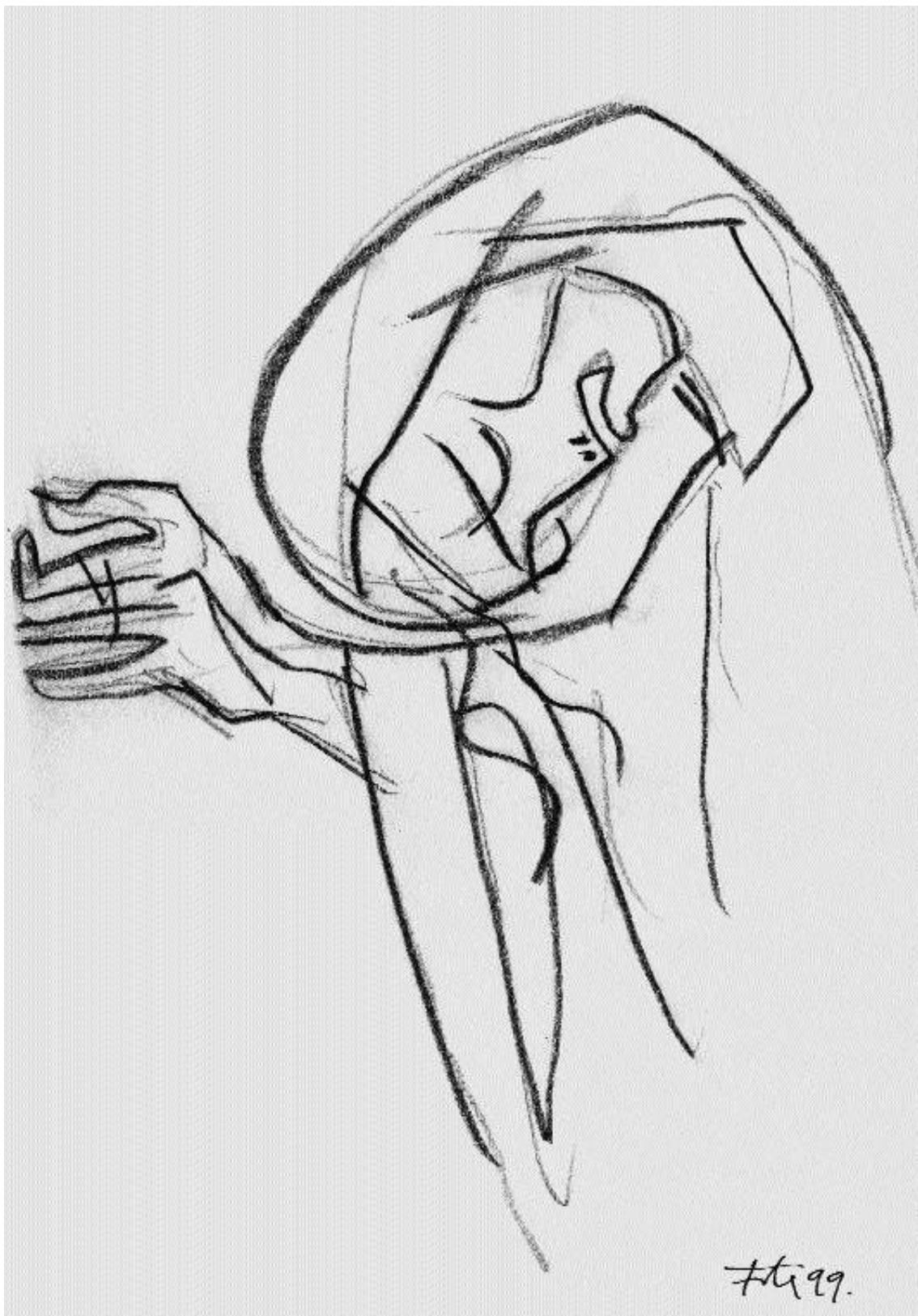

1999 *Bloc 385.*
21 x 14 cm.
Tinta xinesa.
Corrector.

1999 *Bloc 386.*
21 x 14 cm.
Tinta xinesa.
Corrector.

Aquestes pintures de 195x130 cm sobre el tema de la crucifixió representen el dolor de les tristes notícies que rebia en aquell any 1999, especialment pels desastres de Bòsnia. Tot aquest dolor, i d'altres de diferents que també hem viscut en diferents llocs, com els terratrèmols, em mogué a manifestar-lo, a expressar el dolor viscut en tants anys de recordar la

1999 Bloc 386.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

Passió de Jesús, aquest dolor assumit que transporta la tristesa de la mort d'herois innocents, la crispació i la impotència davant les morts injustes, davant del dolor de tantes persones. He tingut la intenció de fer-ho moltes vegades, però fou en aquest moment que m'ho vaig començar a plantejar, fent dibuixos com els que aquí es mostren.

1999 Bloc 386.
21 x 14 cm.
Ploma tinta xinesa.

1999 *Crucifixió 5.*
195 x 130 cm (120F).
Mixta tela.

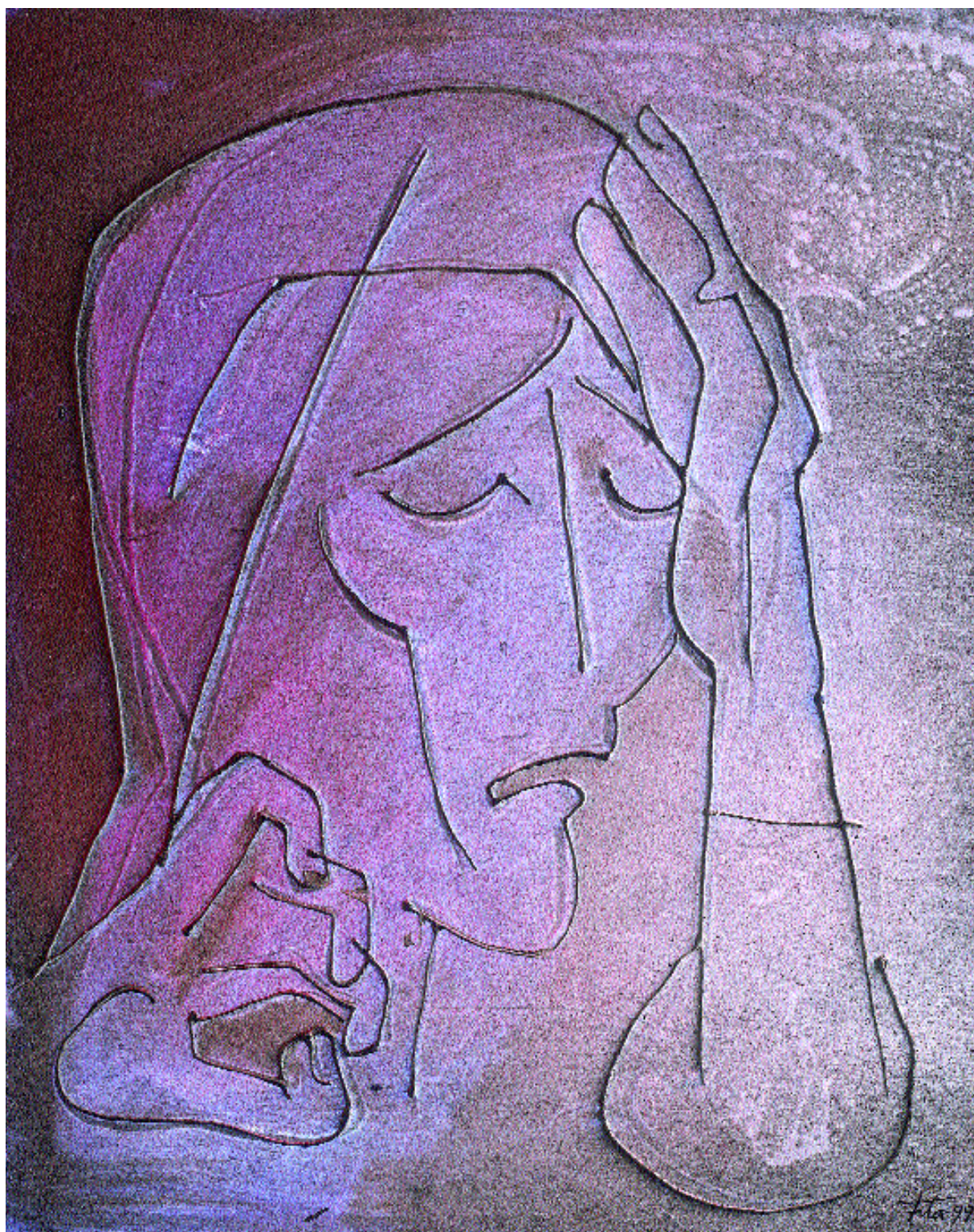
1999 *Crucifixió 3.*
195 x 130 (120F).
Mixta tela.

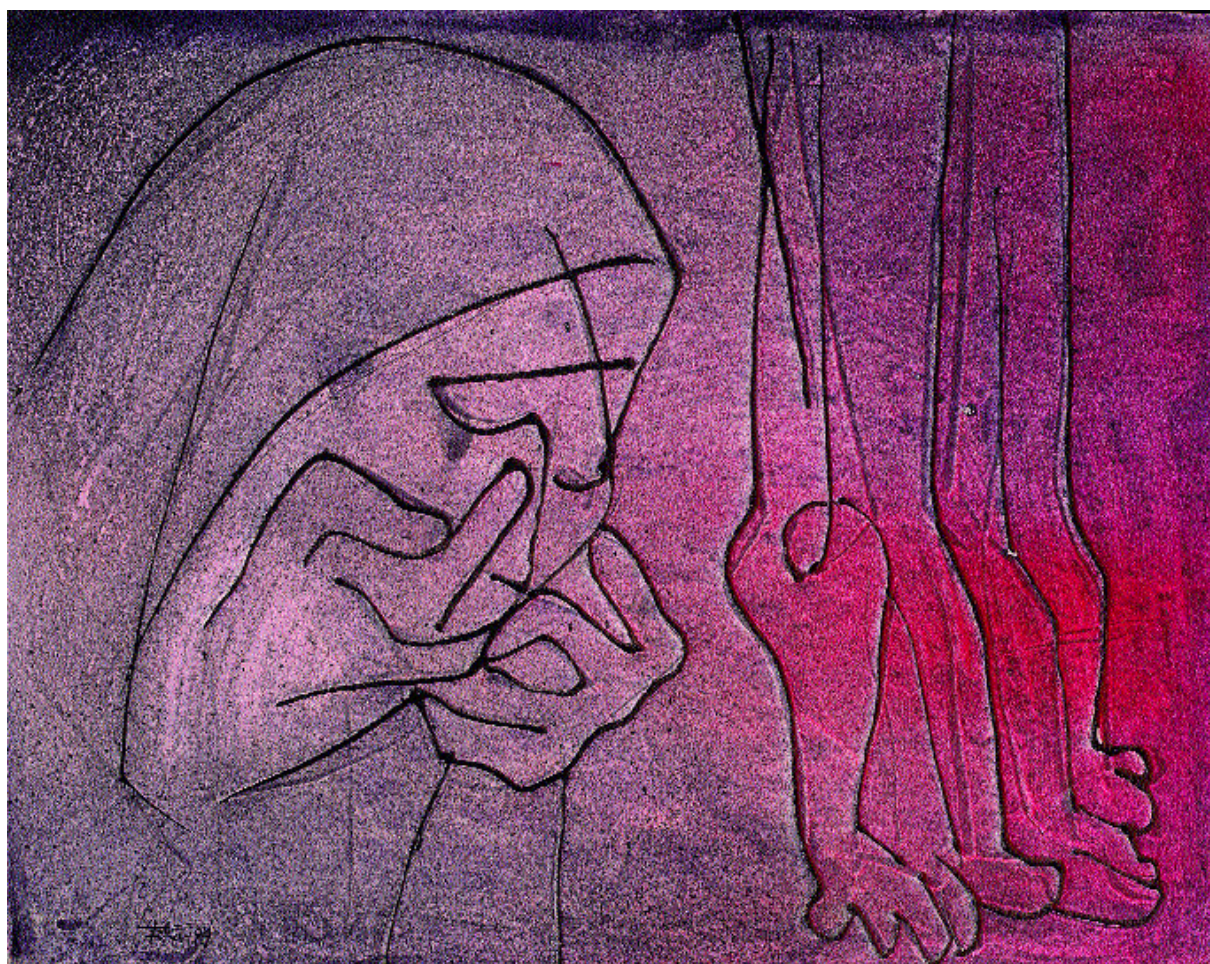
1999 *Dolor 2.*
61 x 48 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 1.*
61 x 50 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 3.*
48 x 61 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 16.*
48 x 61 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 7.*
60 x 61 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 15.*
48 x 61 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 6.*
61 x 50,5 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 8.*
61 x 48 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 9.*
61 x 48 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 10.*
61 x 48 cm.
Mixta fusta.

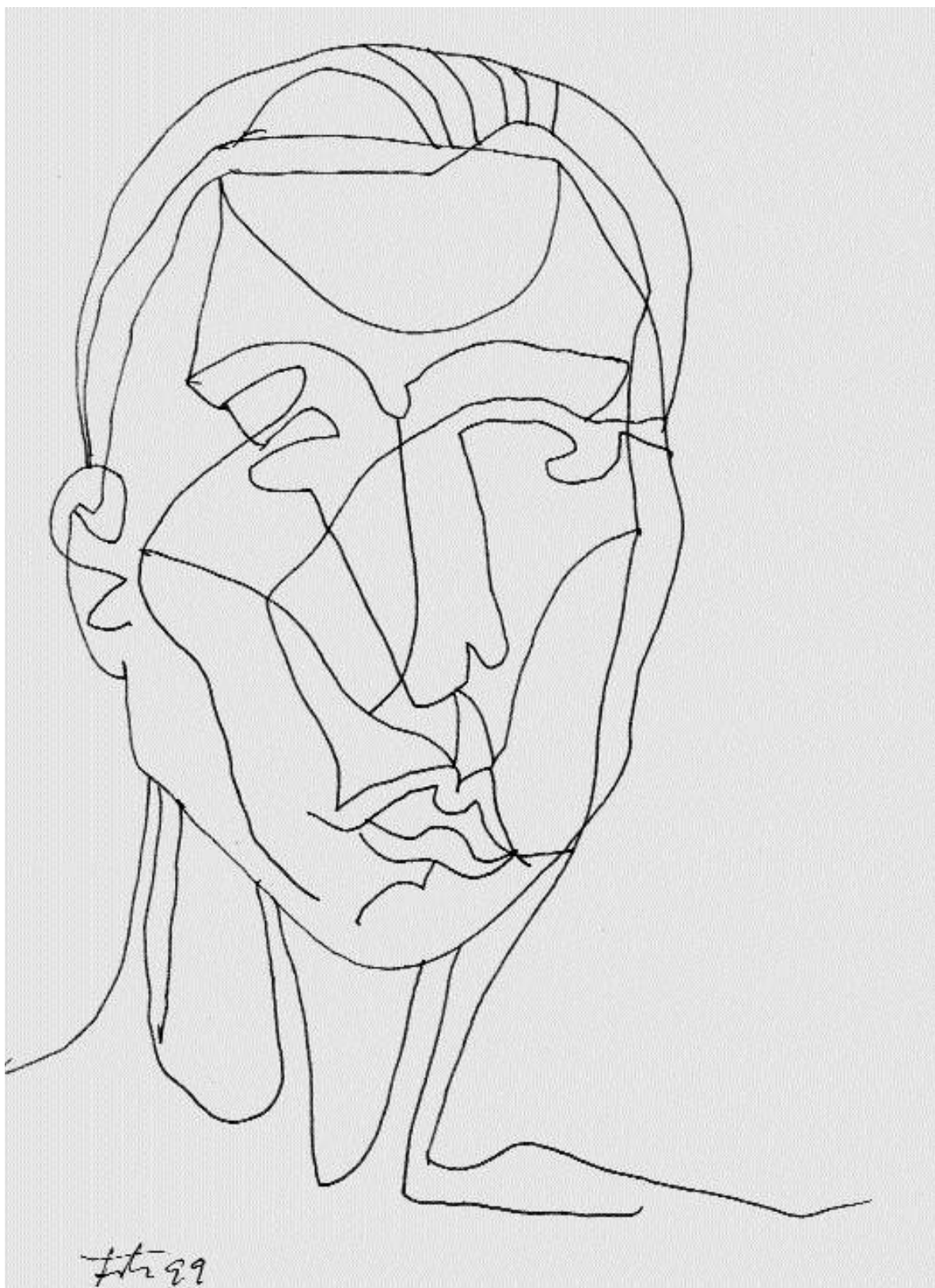
1999 *Dolor 5.*
61 x 48 cm.
Mixta fusta.

1999 *Dolor 13.*
60 x 61 cm.
Mixta fusta.

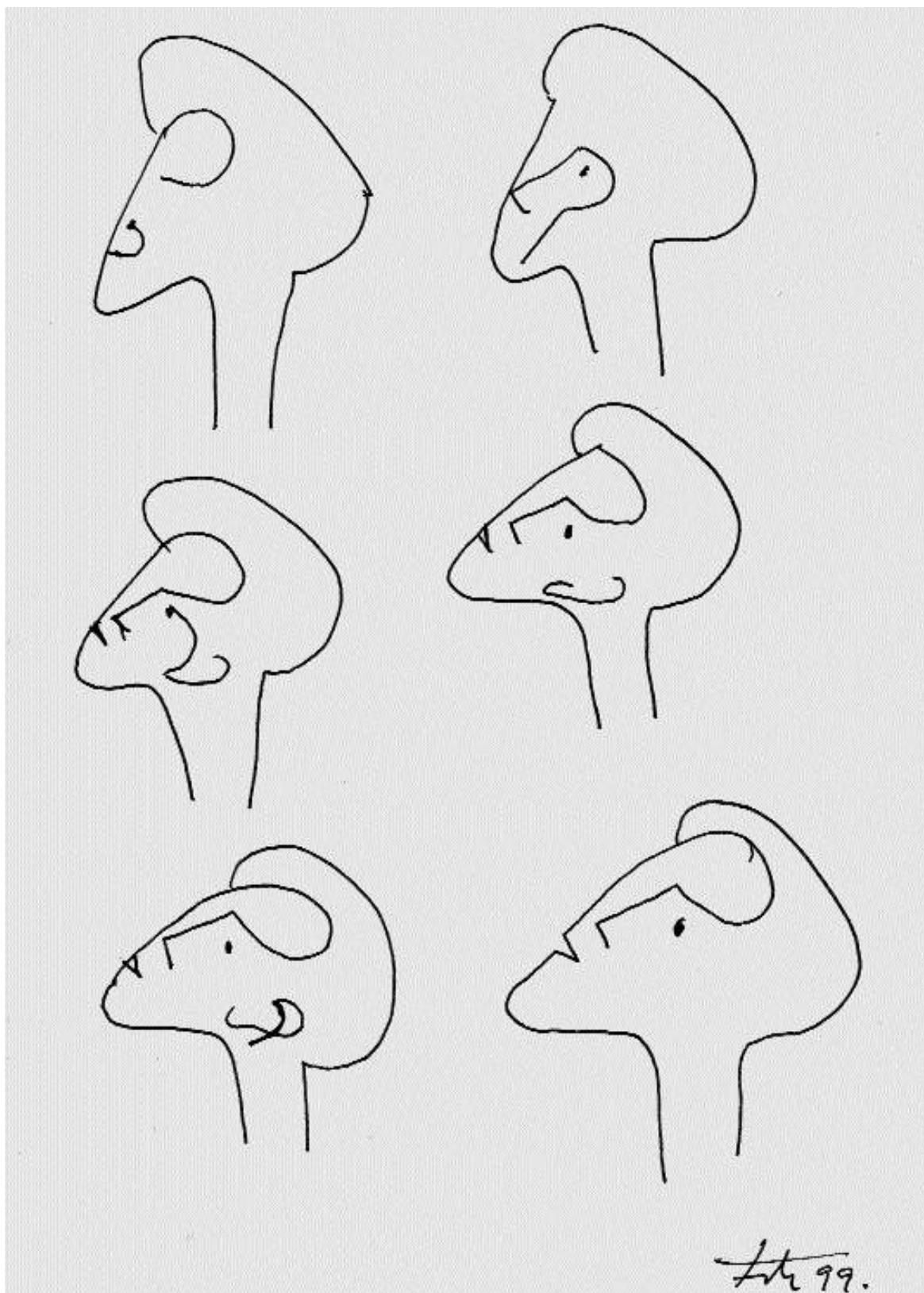

1999 *Bloc 388.*
21 x 14,5 cm.
Retolador.

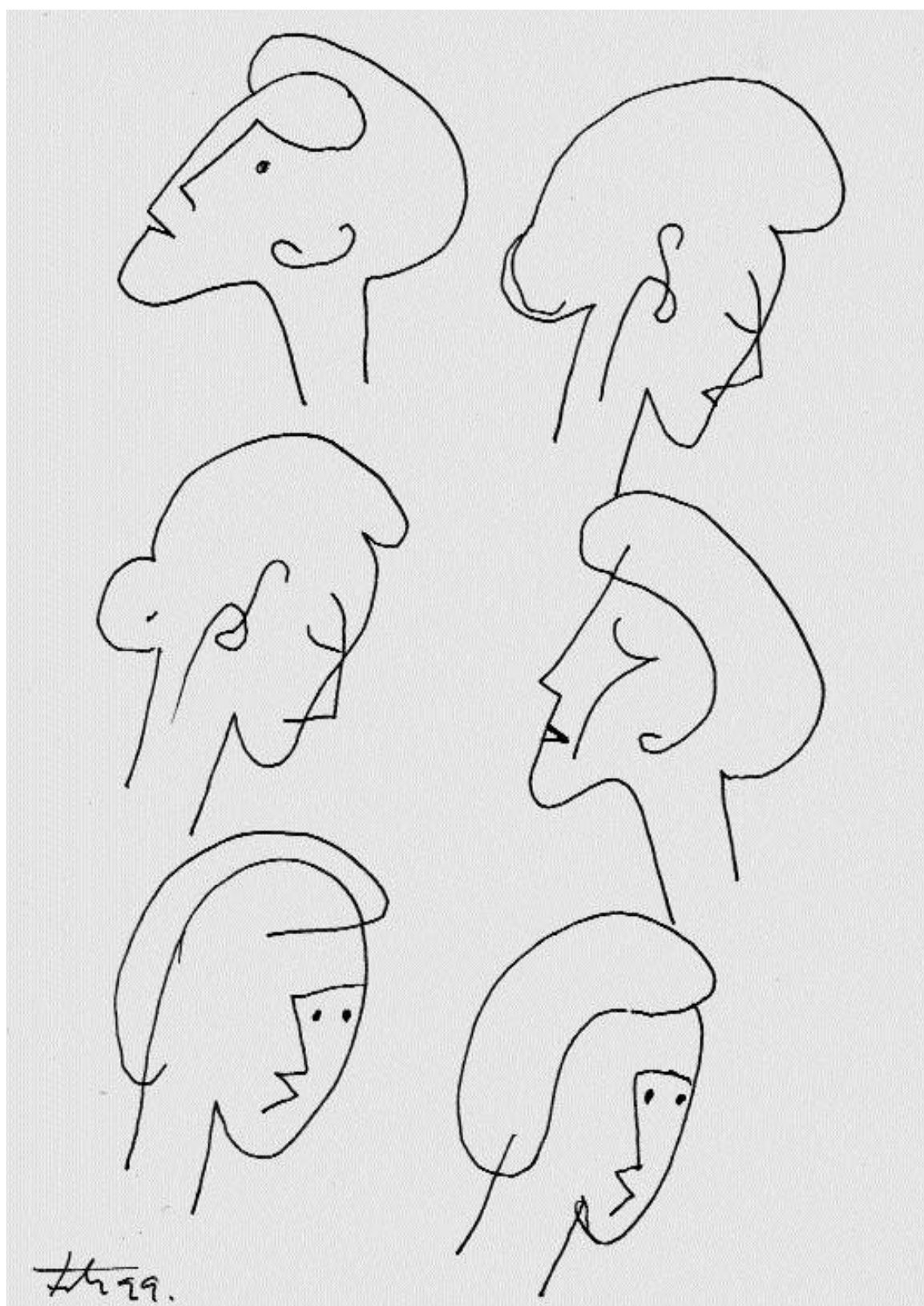
1999 *Bloc 388.*
21 x 14,5 cm.
Retolador.

Mentre preparava una sèrie d'obres sobre el nu femení cercava com simplificar les formes, i per això vaig voler entrar a representar els caps. Aquestes quatre pàgines són una demostració de les meves preocupacions i recerques. Es tracta d'explicar el màxim amb el mínim de línies, al mateix temps que es procuren donar solucions d'interès.

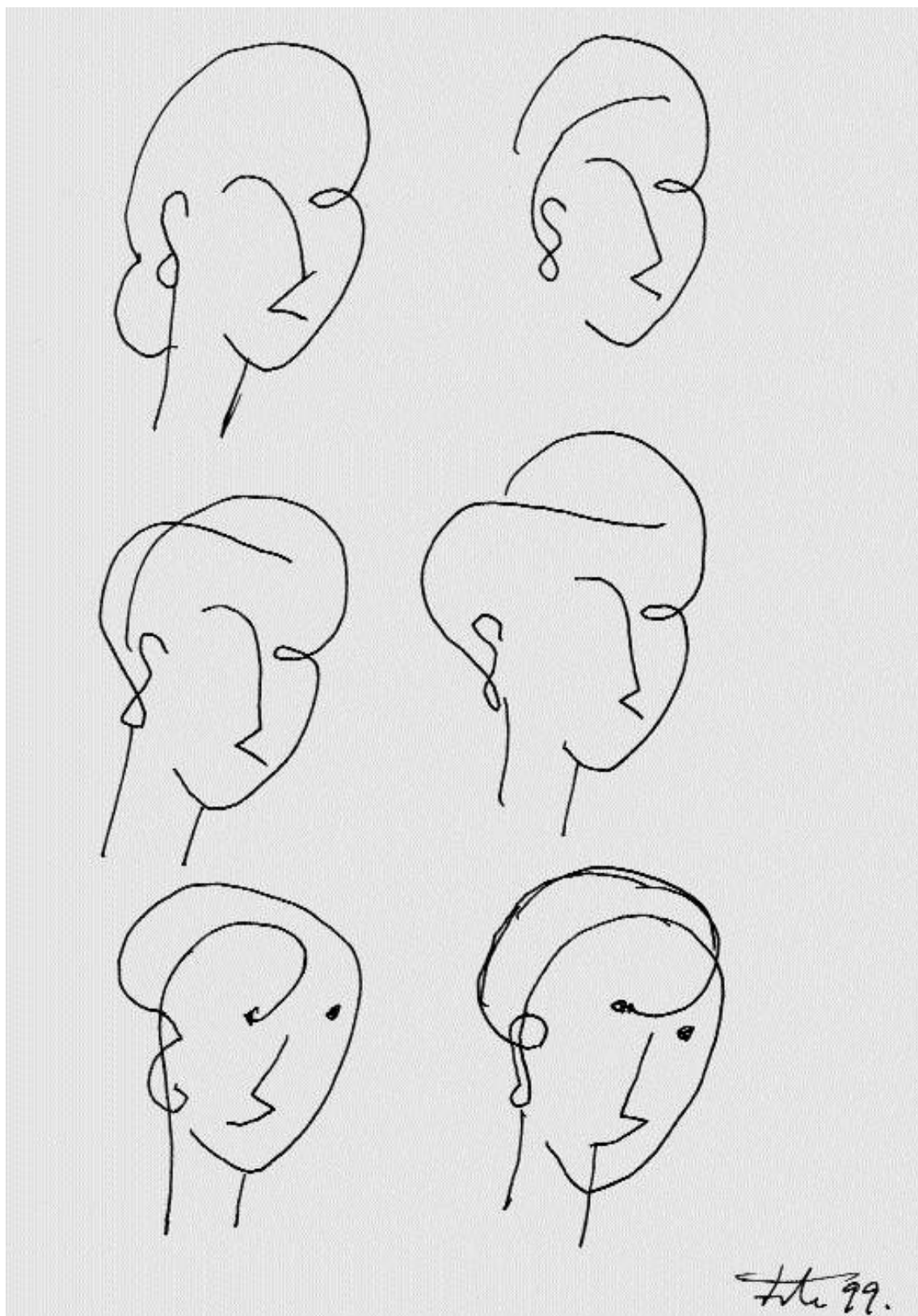
1999 *Bloc 395.*
21 x 14,5 cm.
Retolador.

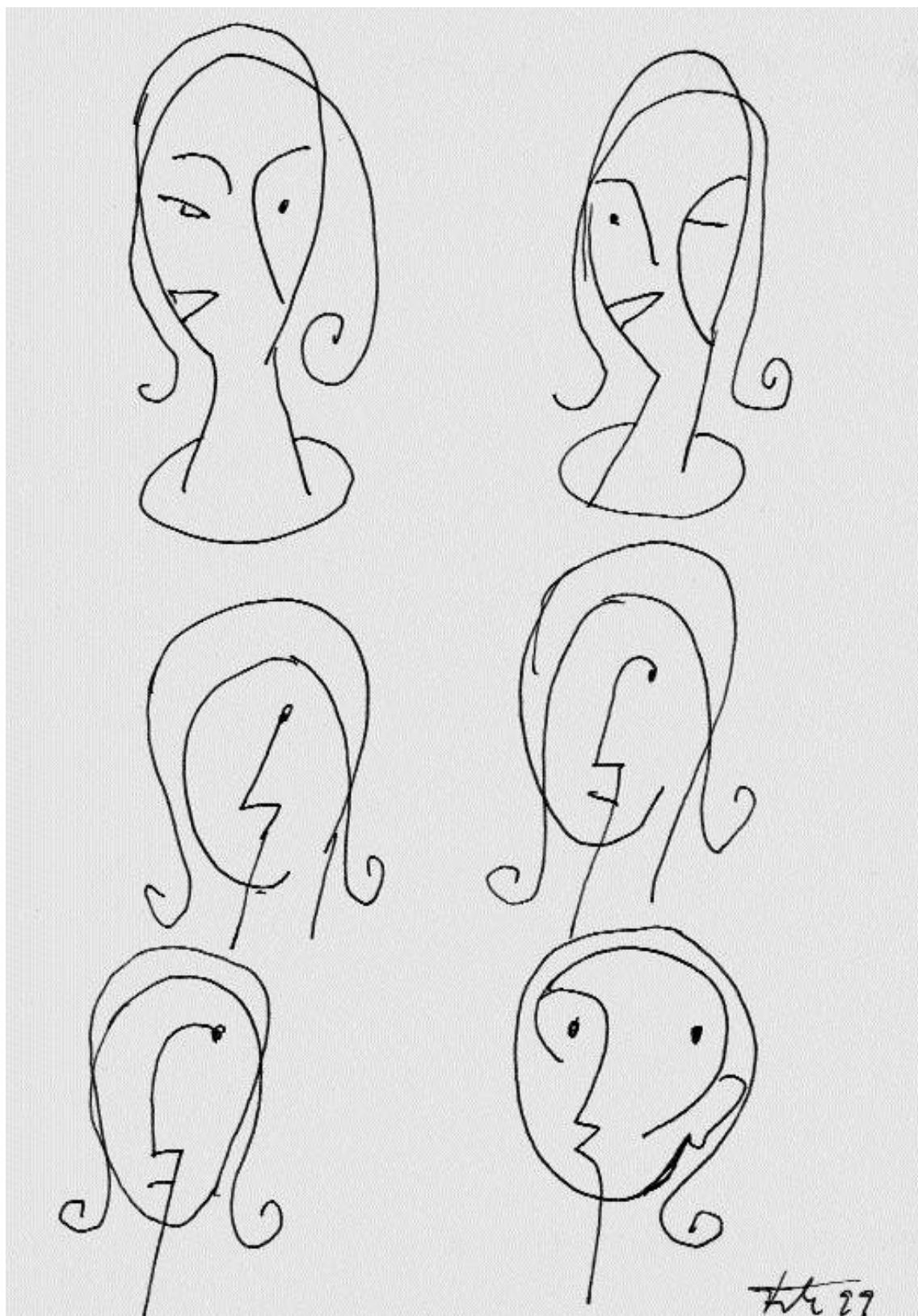
Cal entendre que l'esquema simple requereix donar-hi voltes i cercar-ne els millors resultats, sempre d'una manera personal, procurant no mirar ni recordar els altres, encara que reconec que això és molt difícil. Però en tots els casos la meua intenció és aquesta.

1999 Bloc 395.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

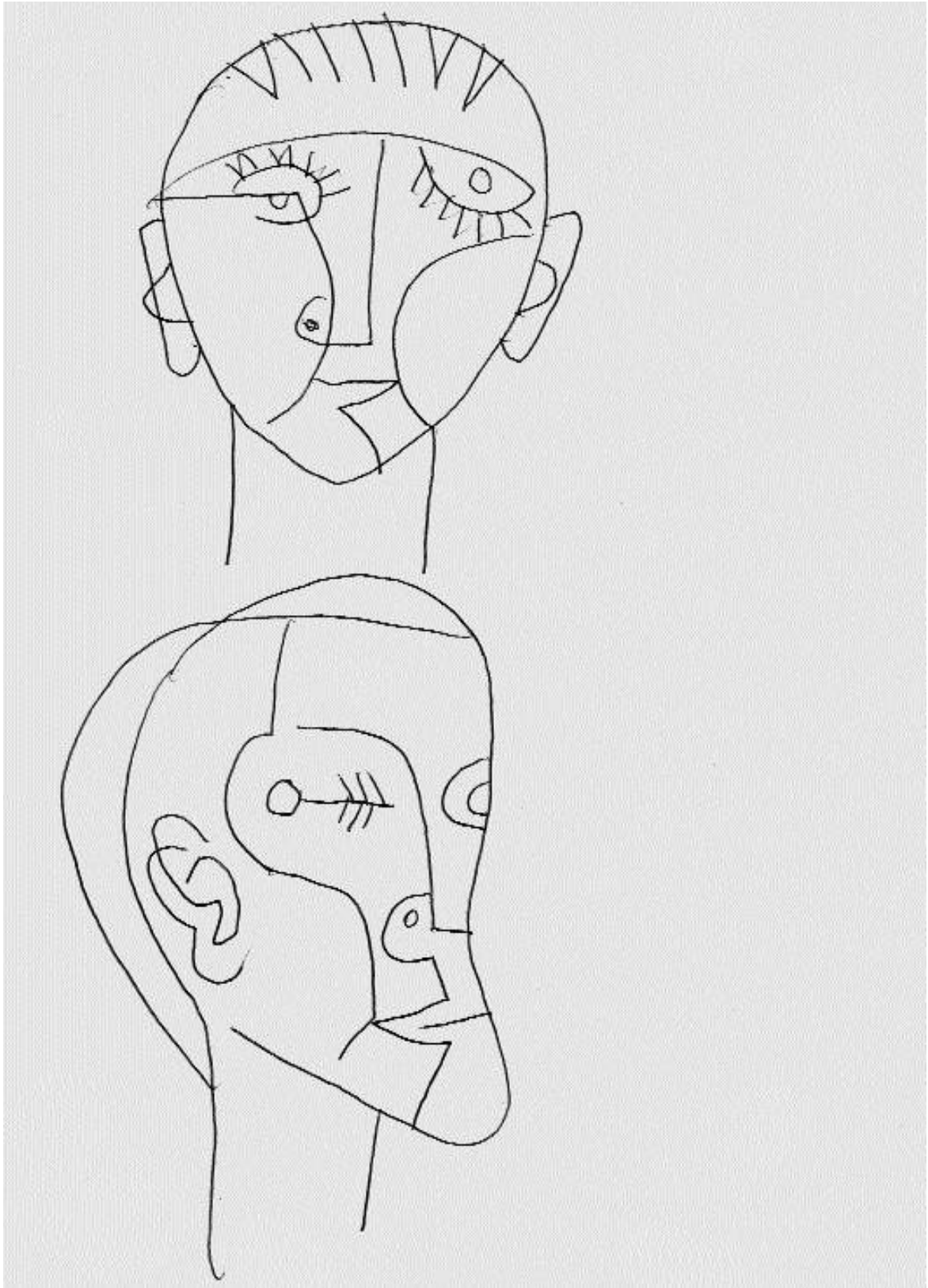

1999 *Bloc 395.*
21 x 14,5 cm.
Retolador.

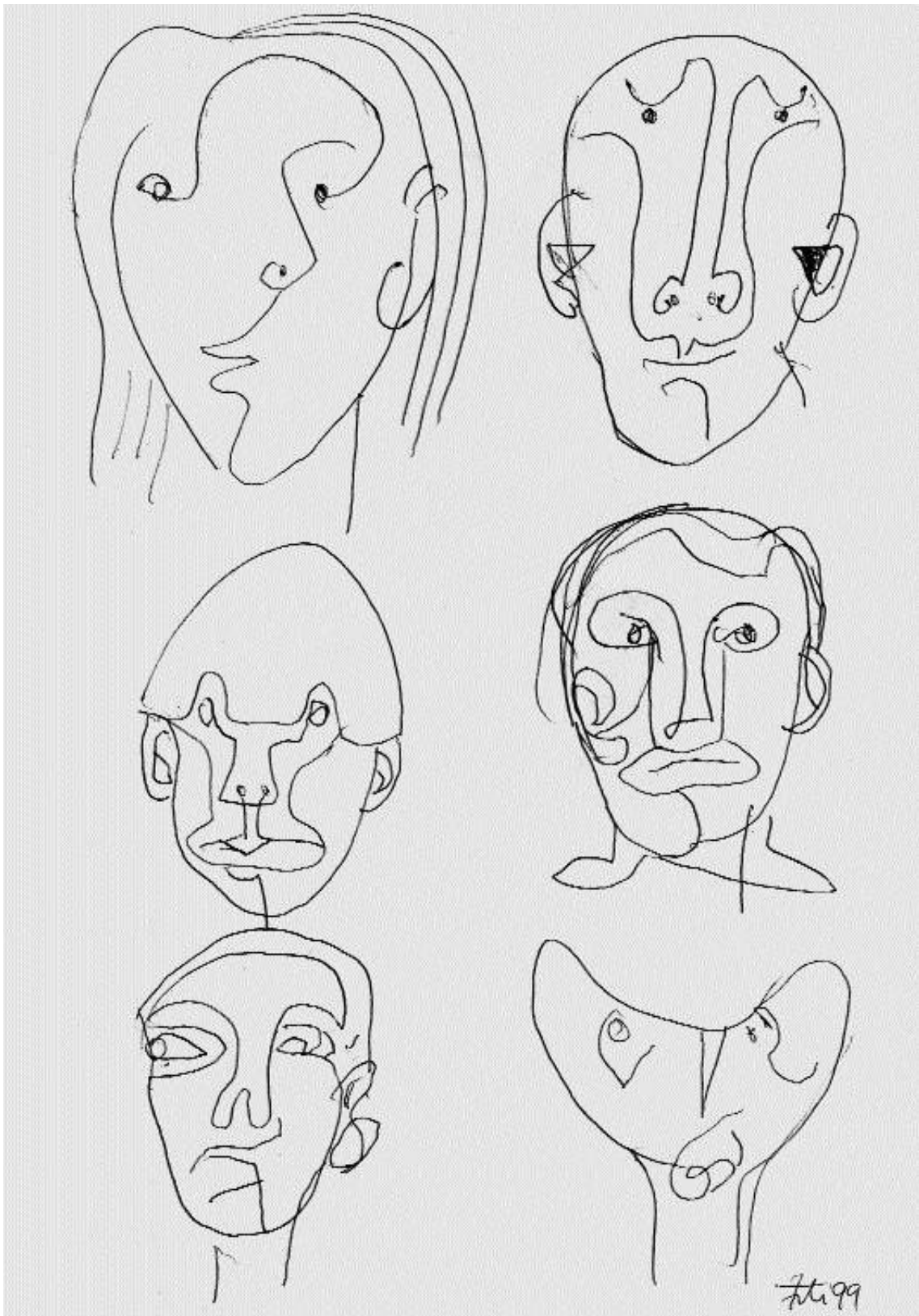

1999 Bloc 395.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

1999 *Bloc 396.*
21 x 14,5 cm.
Retolador.

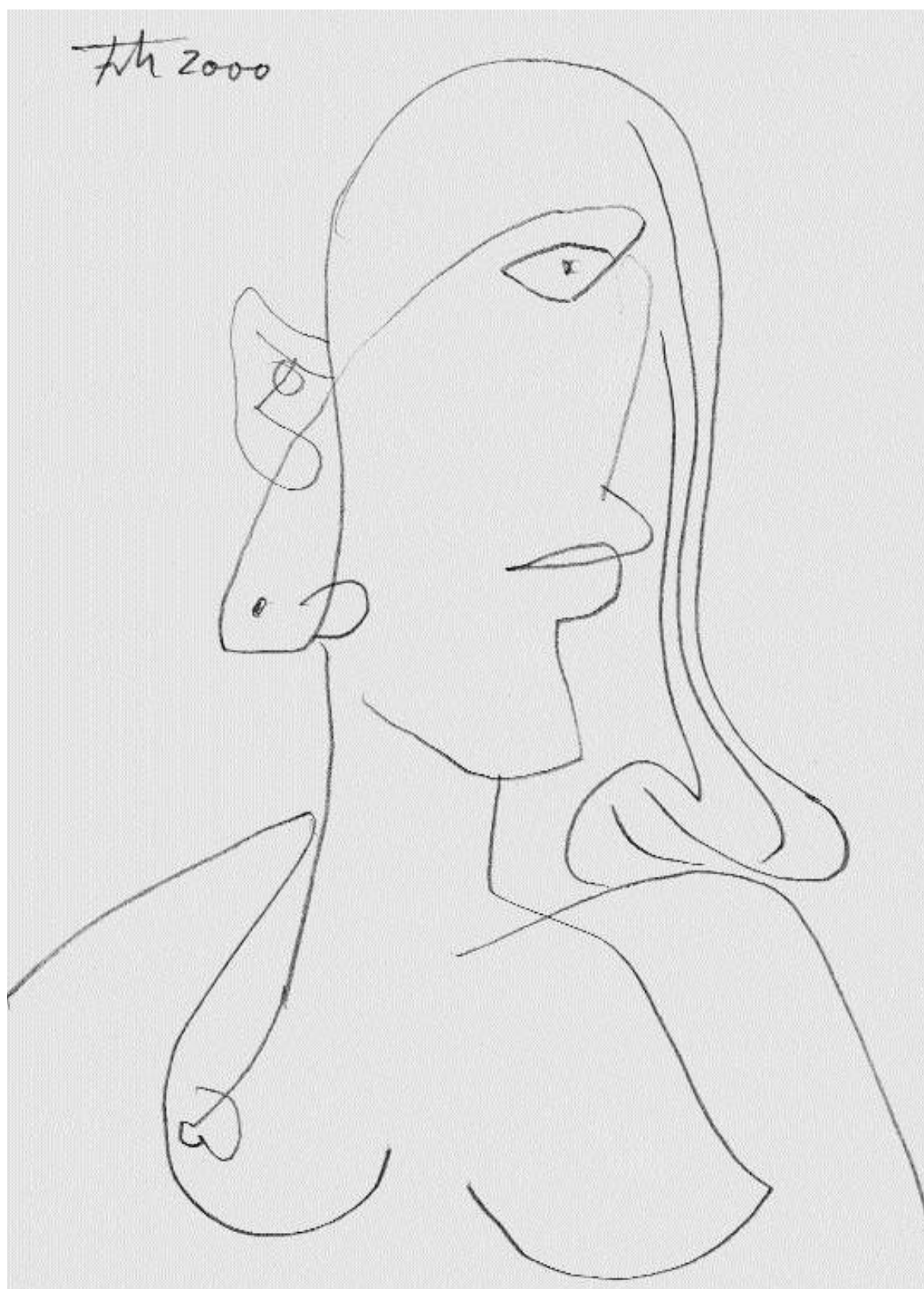
1999 *Bloc 396.*
21 x 14,5 cm.
Bolígraf.

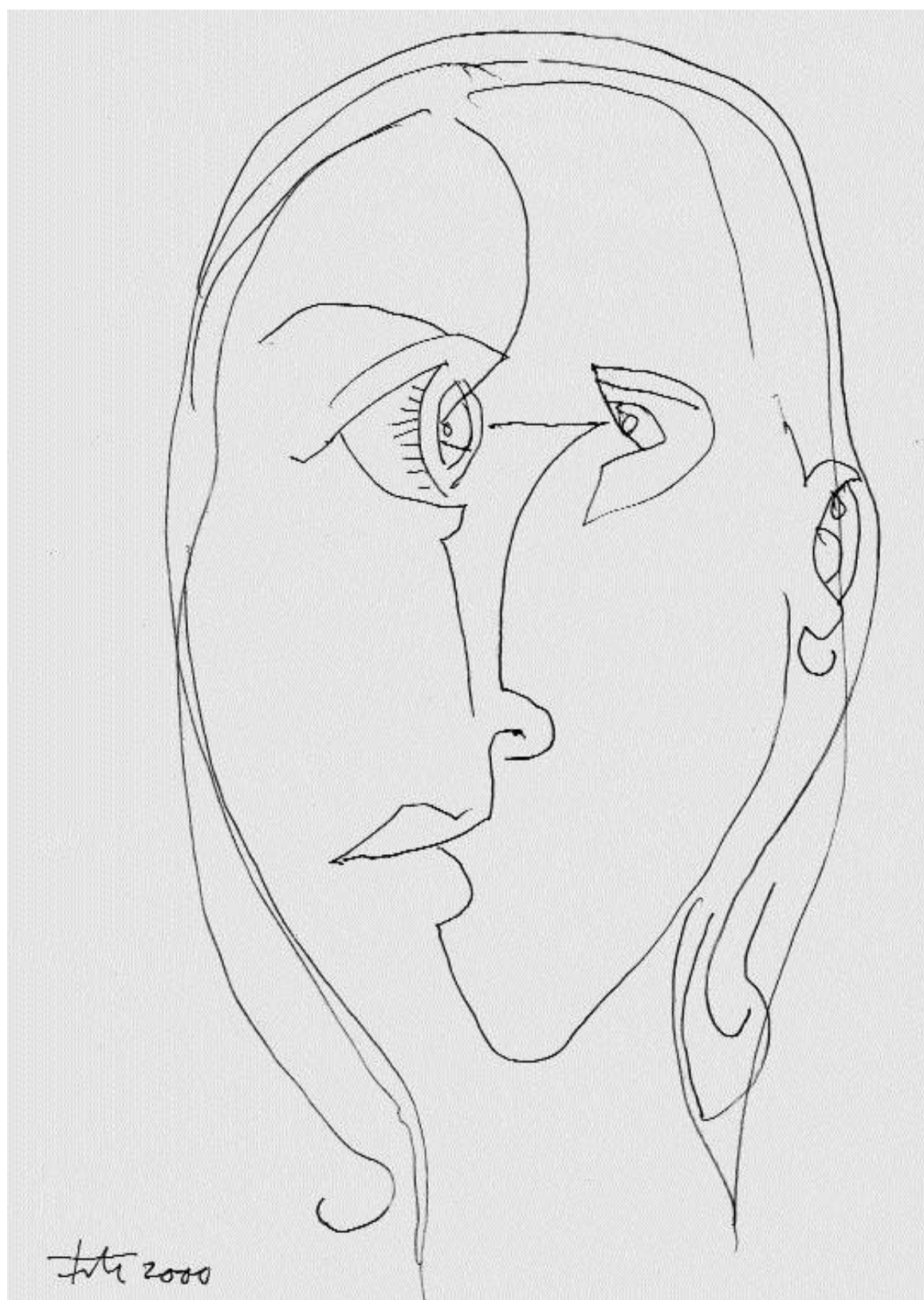
Tres blocs, amb tres-cents noranta-cinc dibuixos, que estan gairebé completament dedicats al nu, però, com sempre, els semblants tenen una atracció important. Per aquest motiu alguns rostres apareixen amb els torsos i els braços. Valguin els rostres escollits per a donar el fil d'aquest tema tan important com són les cares.

2000 Bloc 400.
21 x 14,5 cm.
Bolígraf.

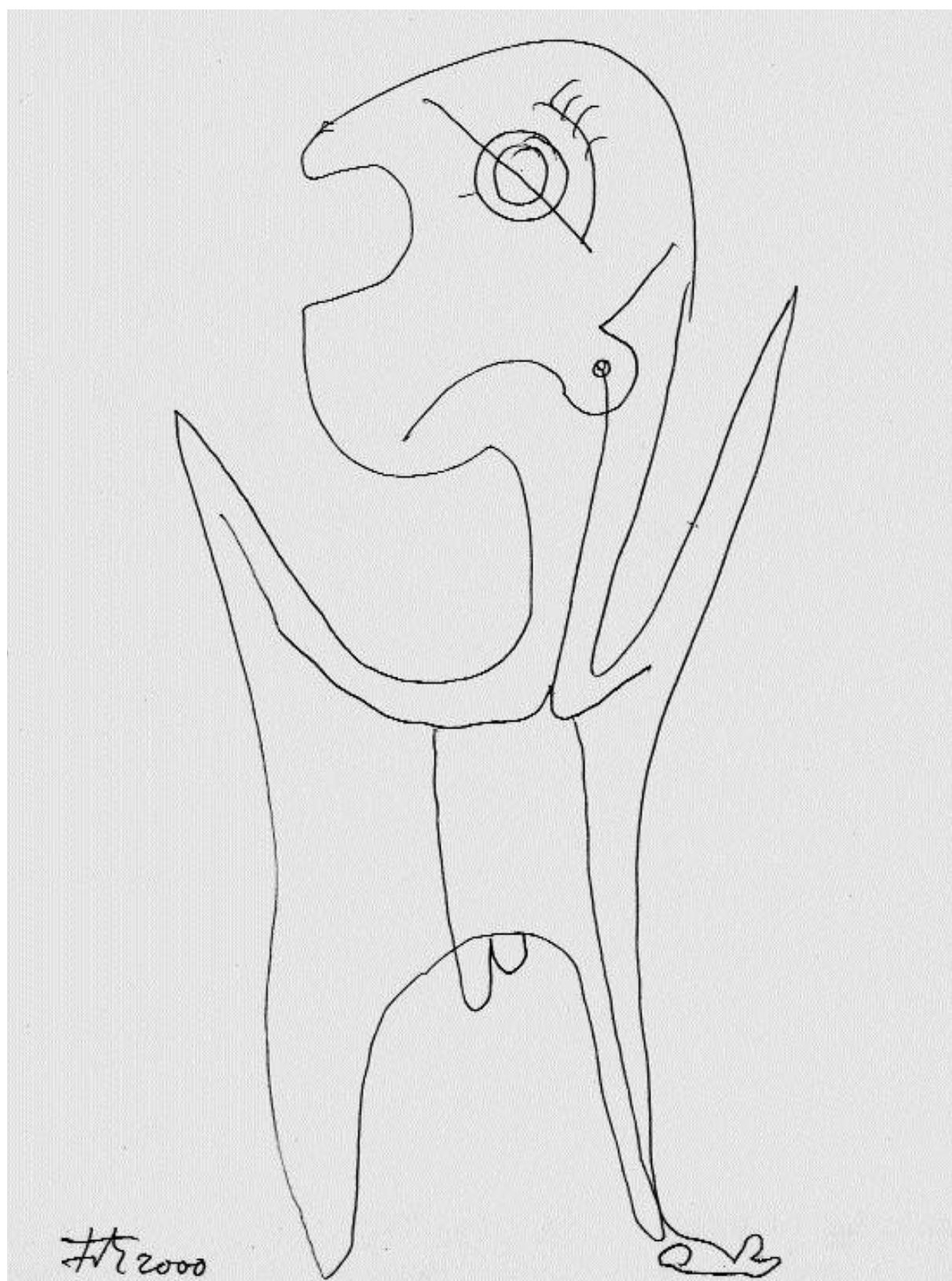

2000 Bloc 400.
21 x 14,5 cm.
Bolígraf.

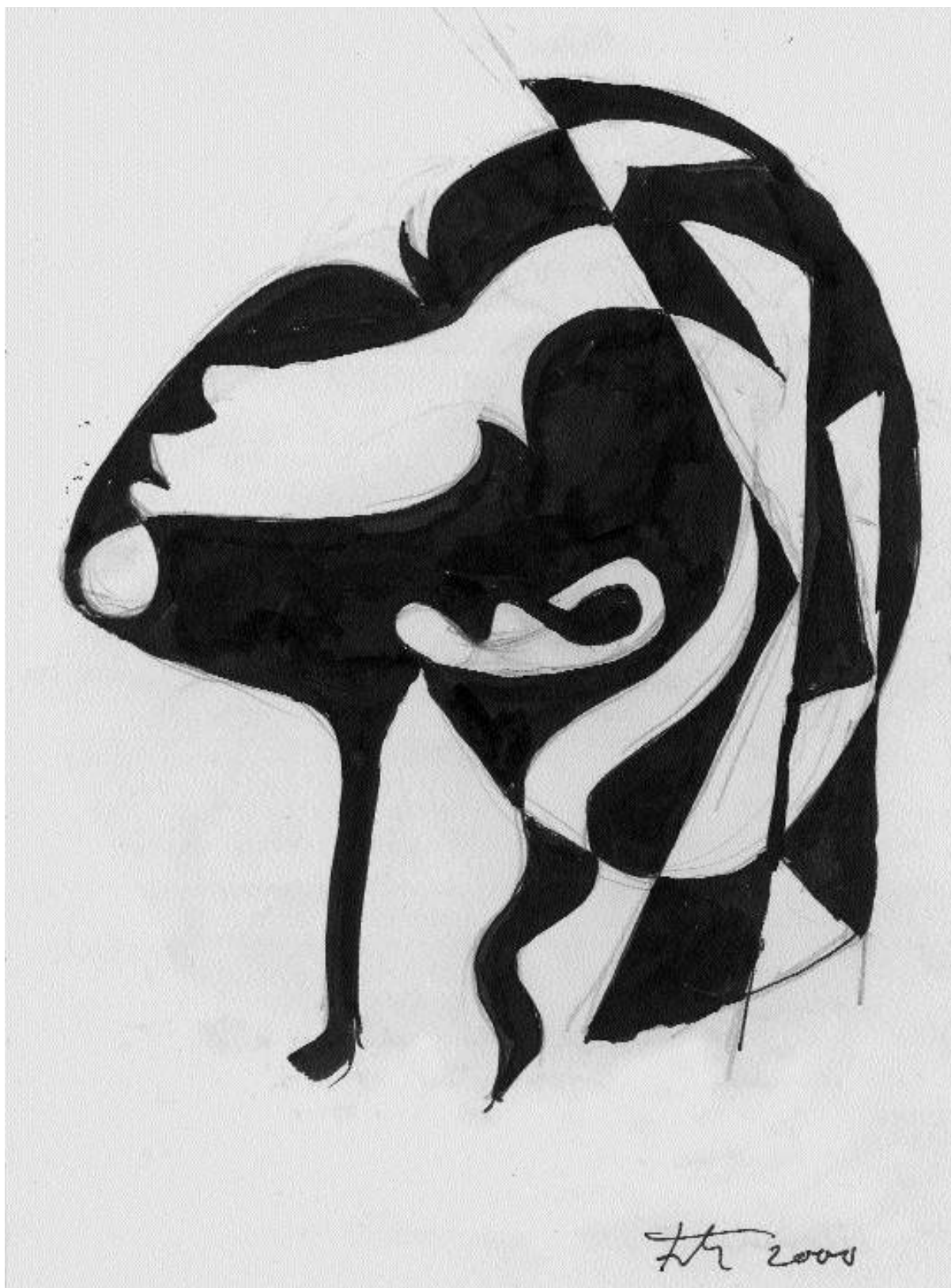

2000 Bloc 402.
21 x 14,5 cm.
Bolígraf.

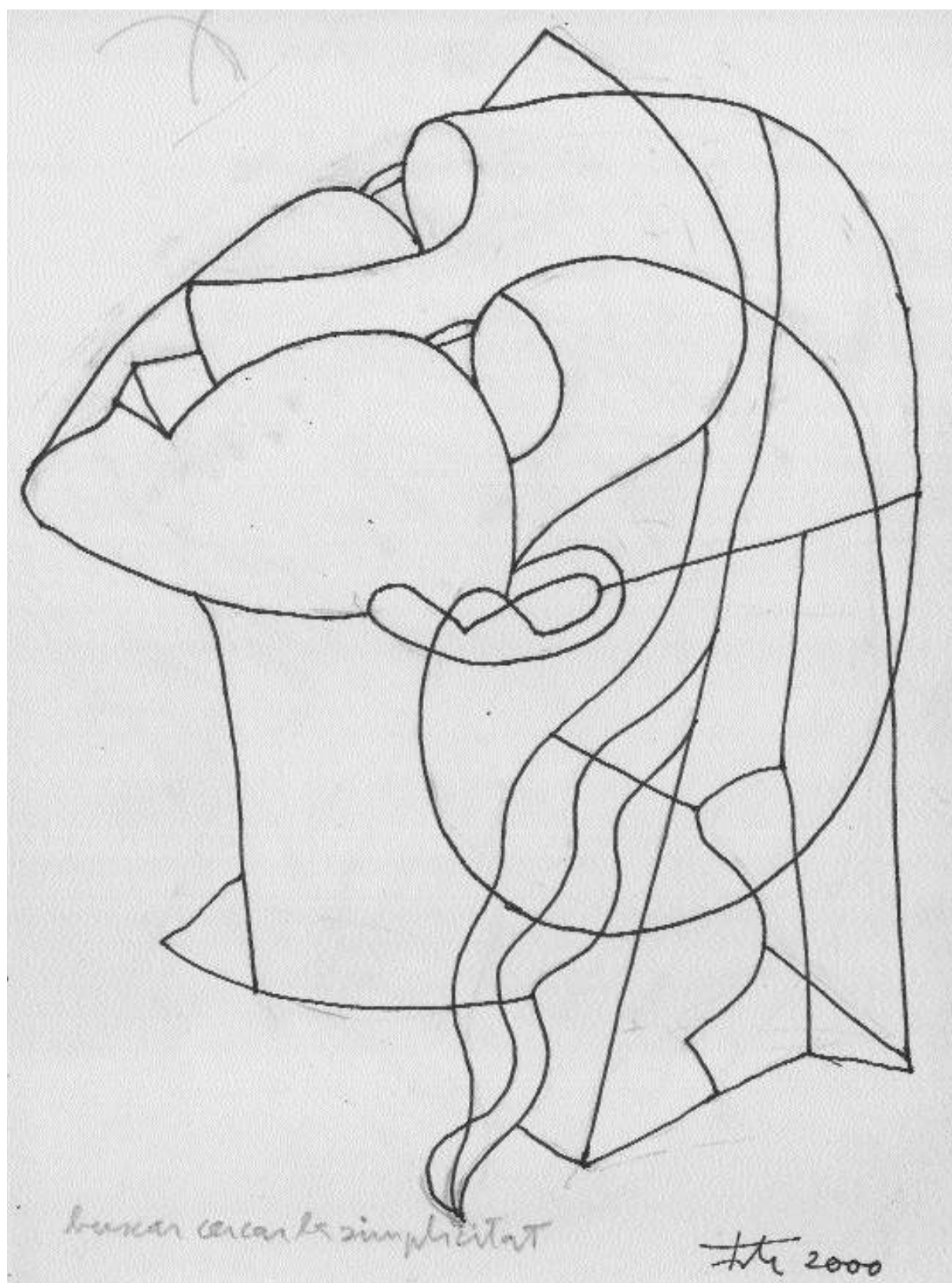
2000 Bloc 402.
21 x 14,5 cm.
Bolígraf.

Aquests blocs dediquen una bona part al tema per a unes portes de la Sagrada Família de Barcelona. Vaig pensar en quatre solucions al respecte, i vaig agafar un fragment de l'anunciació per a fer unes proves amb els materials corresponents. Aquí mostro alguns detalls dels dibuixos que donen testimoni de rostres diversos.

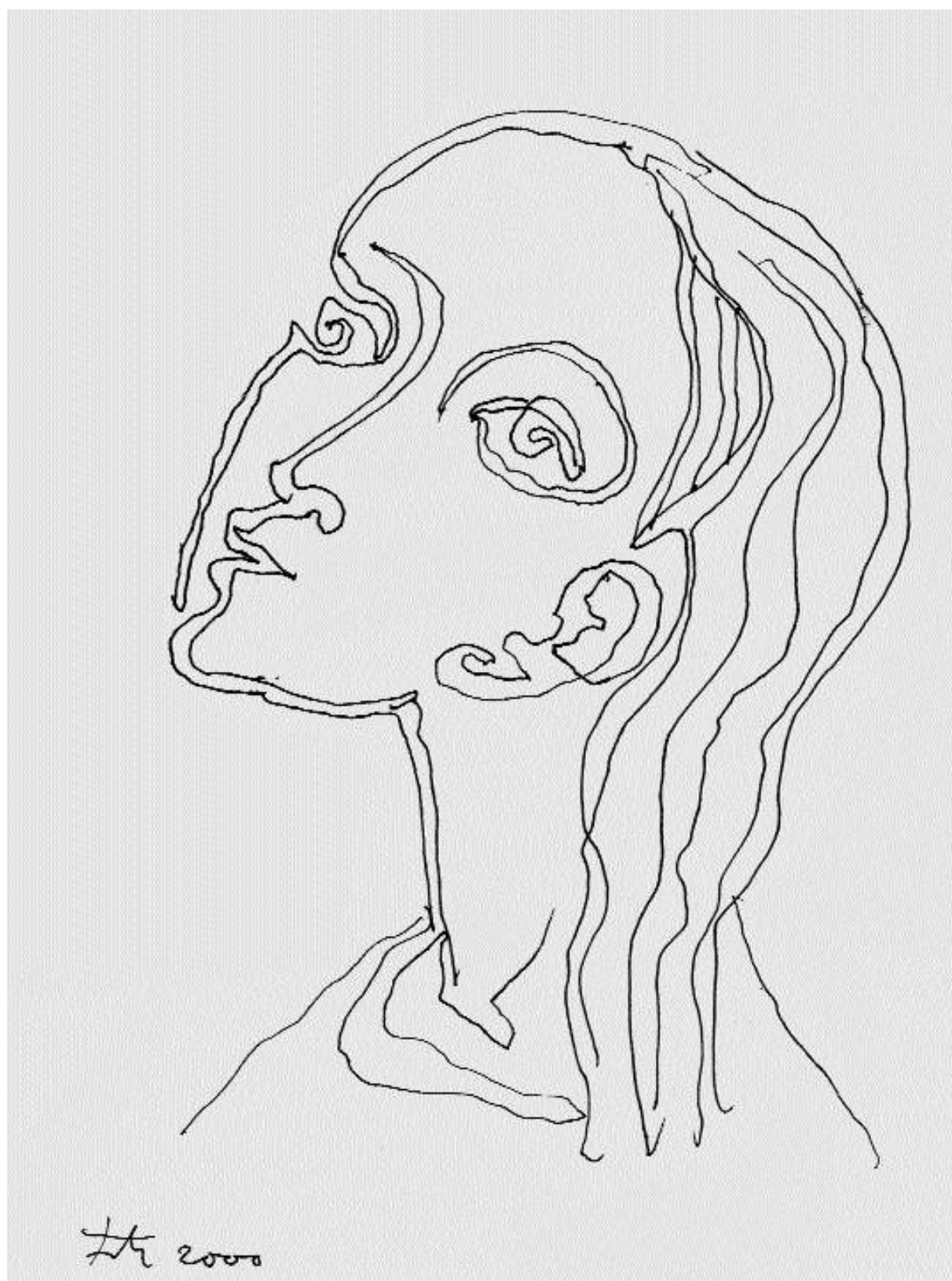
2000 Bloc 408.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

Em van demanar de participar en aquest concurs restringit, i l'estima que sento per Gaudí em va portar a ajudar. Es tracta novament de treballar per encàrrec, i en aquest cas hi podem afegir també les testes de les pàgines que segueixen.

2000 Bloc 408.
21 x 14,5 cm.
Ploma tinta xinesa.

2000 Bloc 405.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2000 Bloc 412.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2000 Bloc 406.
21x14,5 cm.
Retolador llapis plom.

2000 Bloc 406.
21x14,5 cm.
Retolador i llapis plom.

Tres blocs i mig estan plens de cares, i això representa dos-cents vuitanta rostres en total, tots ells amb l'interès d'entrar en l'atzar de lliurar-se a entendre la rica panoràmica de treballar en el tema de dibuixar caps.

Les tècniques són també molt variades, des de ploma i pinzell amb tinta xinesa fins a barres de grafit, sanguina negra... combinant-les i aplicant-les de moltes maneres diferents. Les expressions són també molt variades, i es troben fora dels

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

paràmetres convencionals. Sens dubte que es tracta d'un trencament amb un fons alimentat de la realitat.

També el lligam de les parts amb la plàstica de cadascun dels elements donaria per a anar comentant cadascuna d'aquestes fesomies.

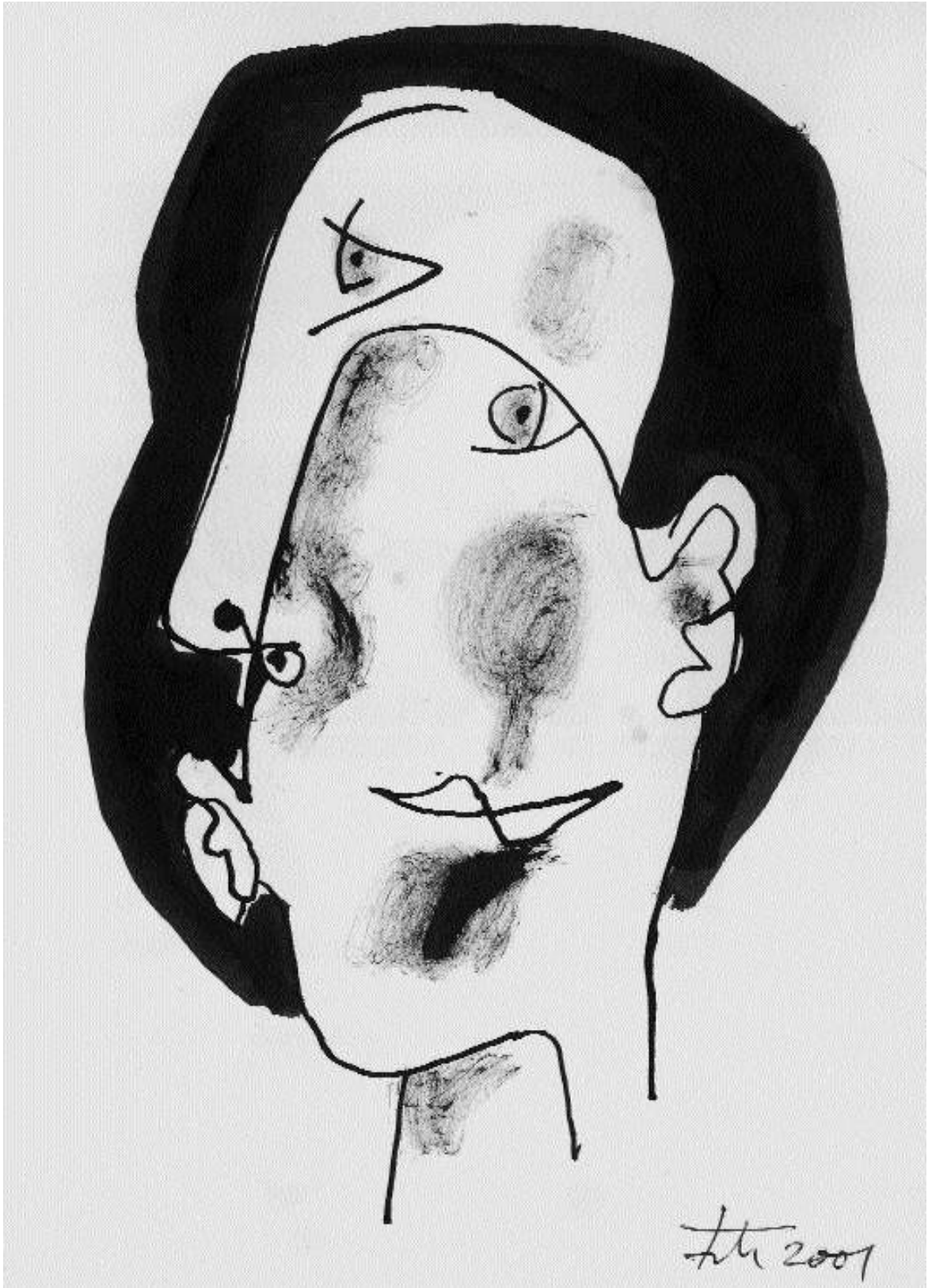
Queda clar que el tema m'interessa molt, i que no pot esgotar-se per més que hagi estat el tema més explotat en tots els moments històrics.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 419.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

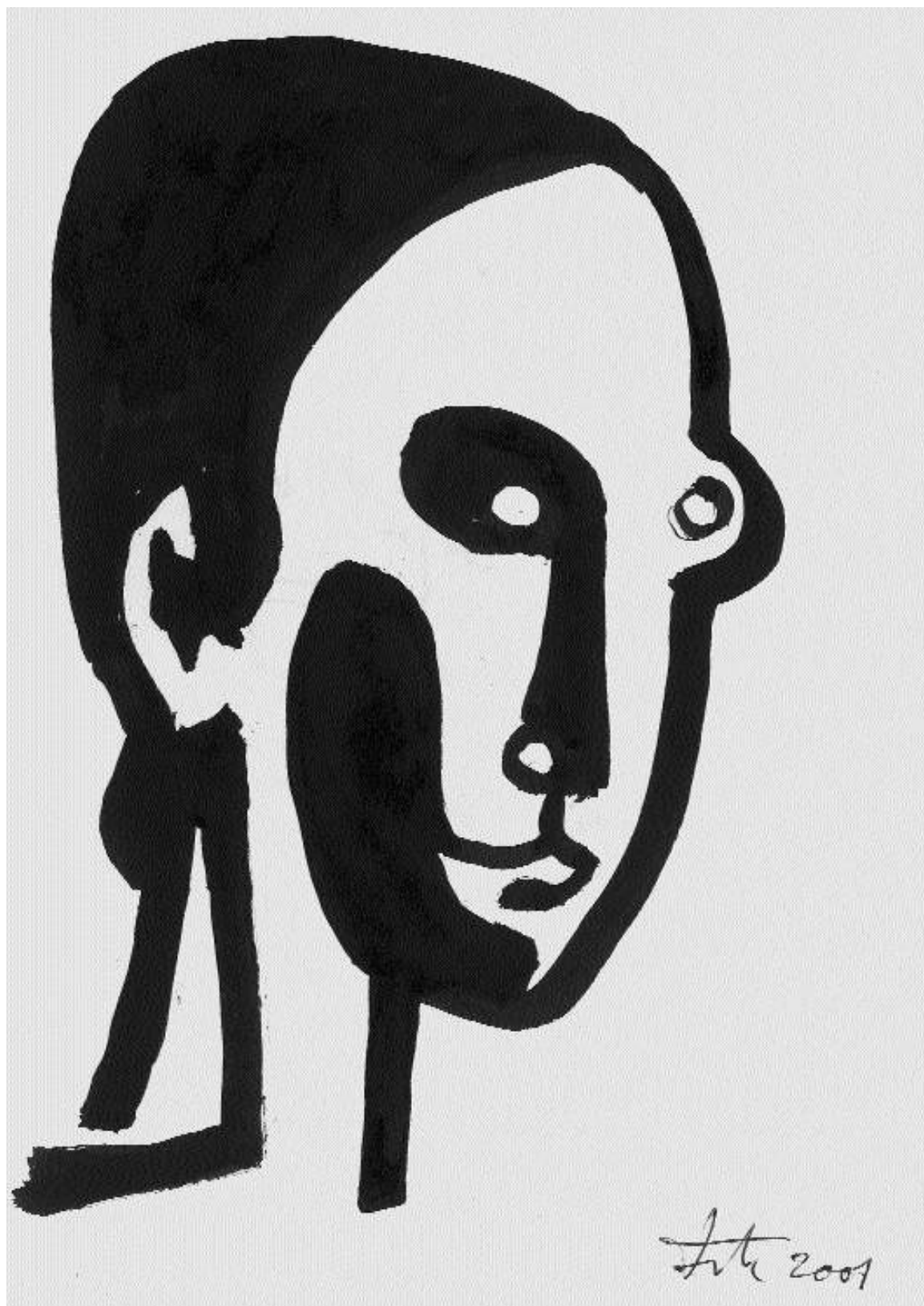
2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

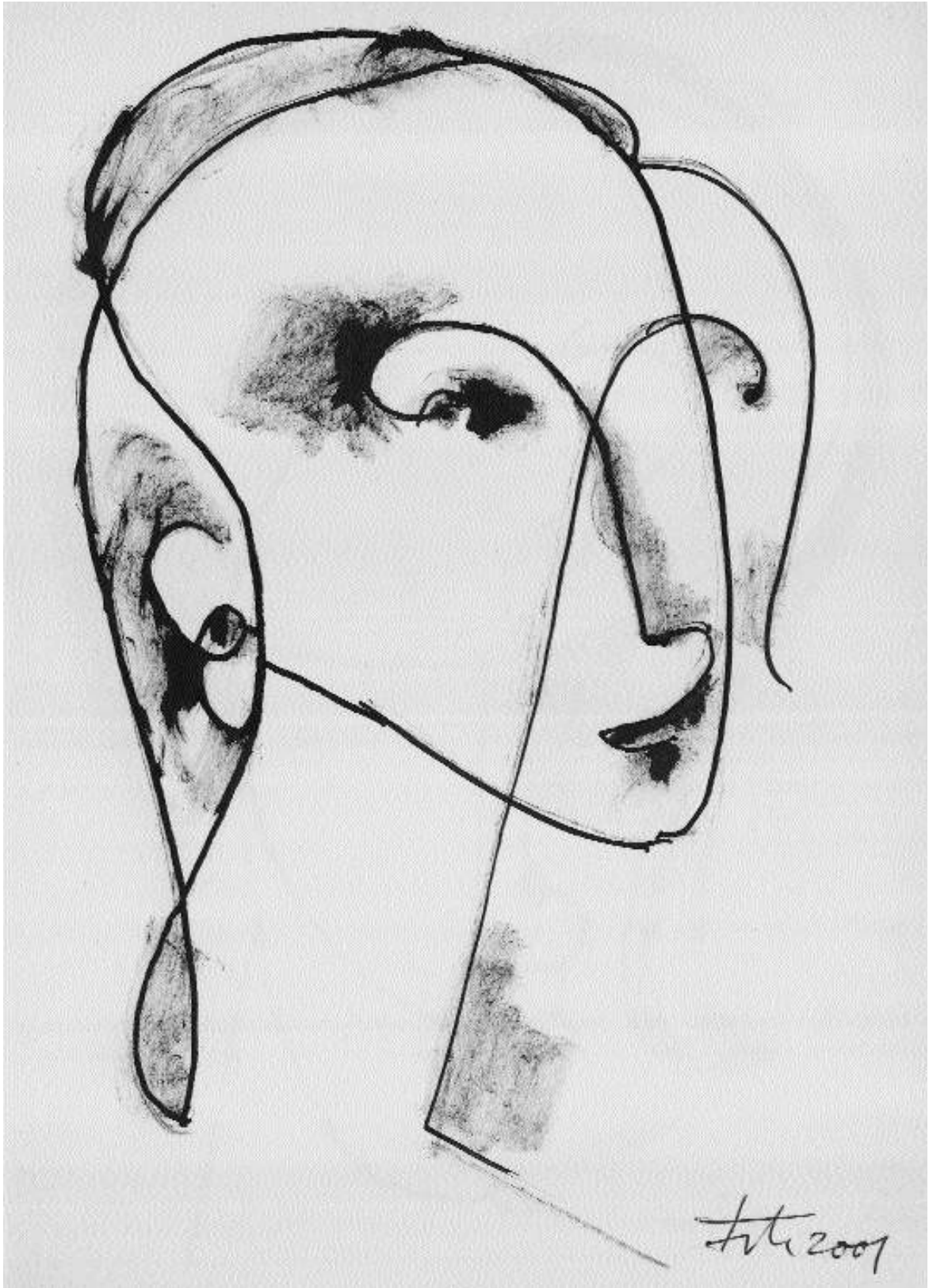

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

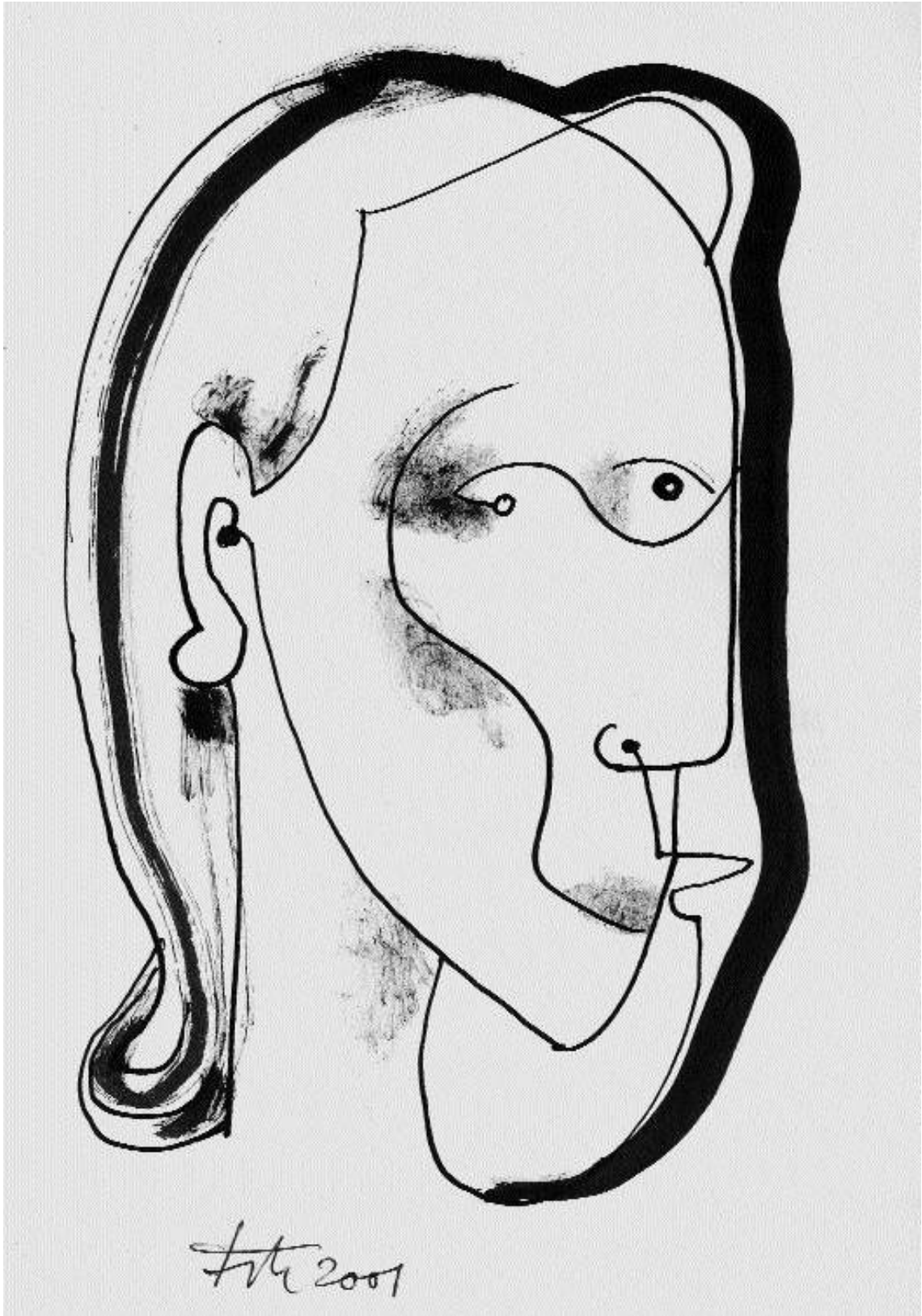

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

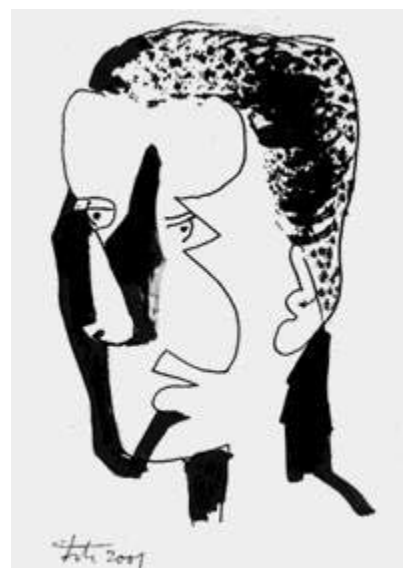
2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

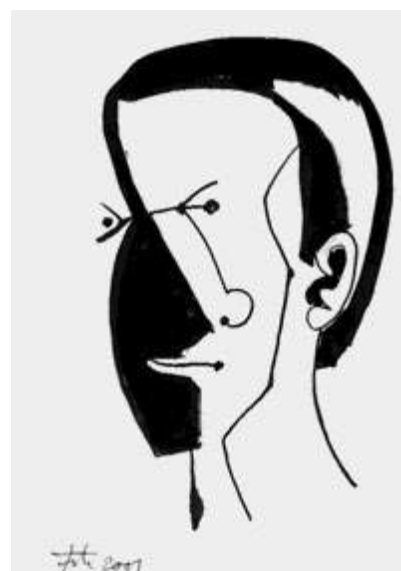
2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

2001 Bloc 420.
21 x 14,5 cm.
Ploma pinzell.
Tinta xinesa.

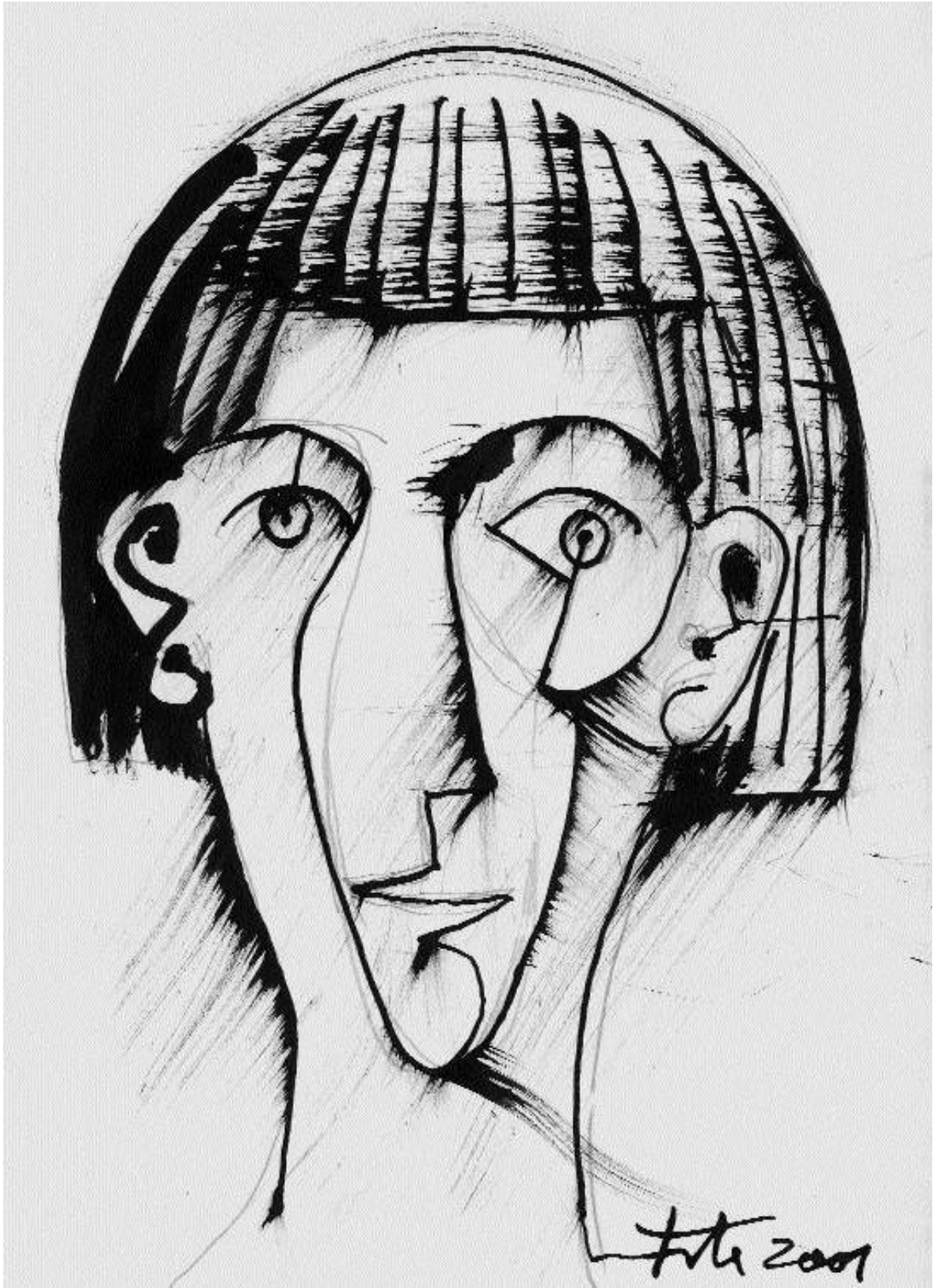
ht 2001.

2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

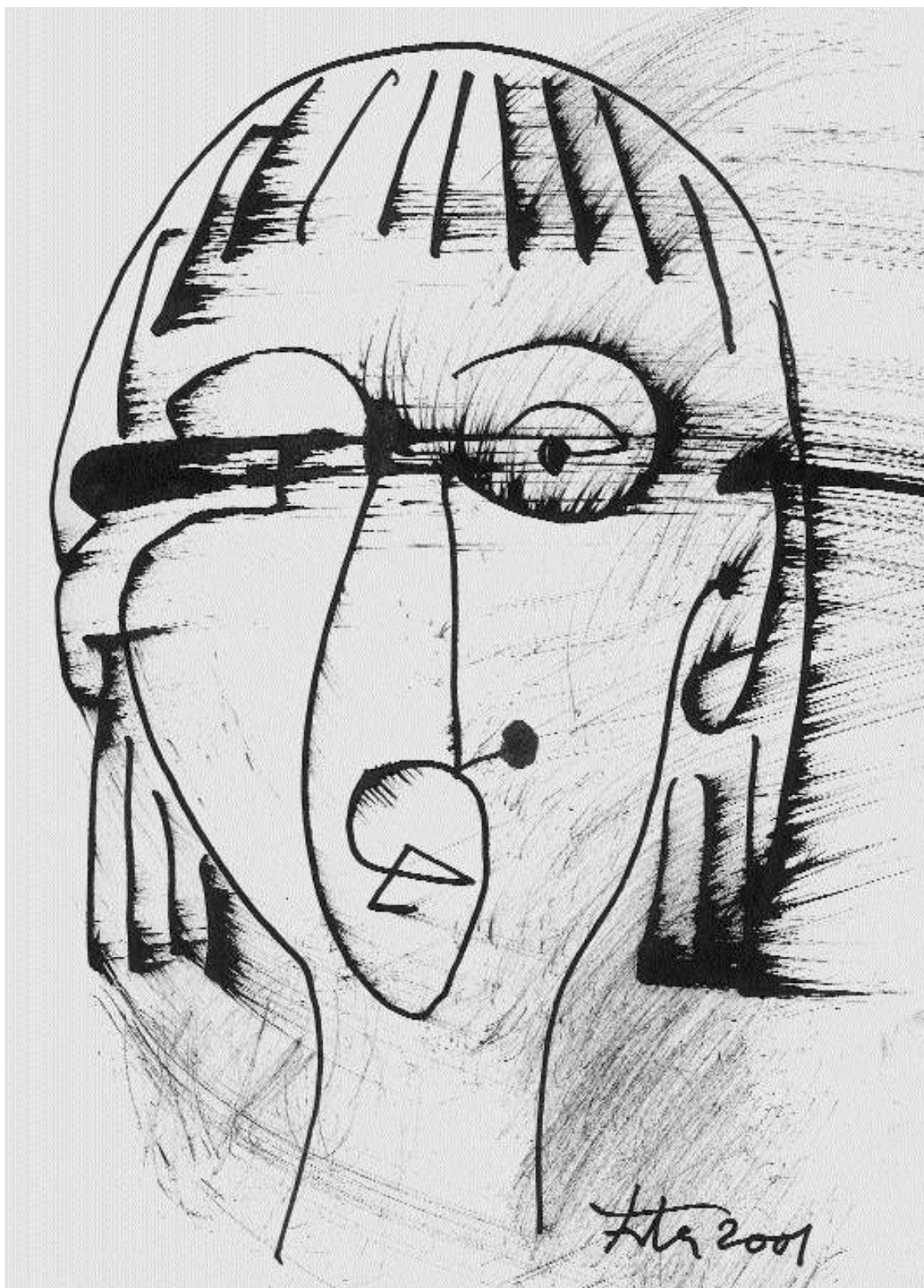
2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

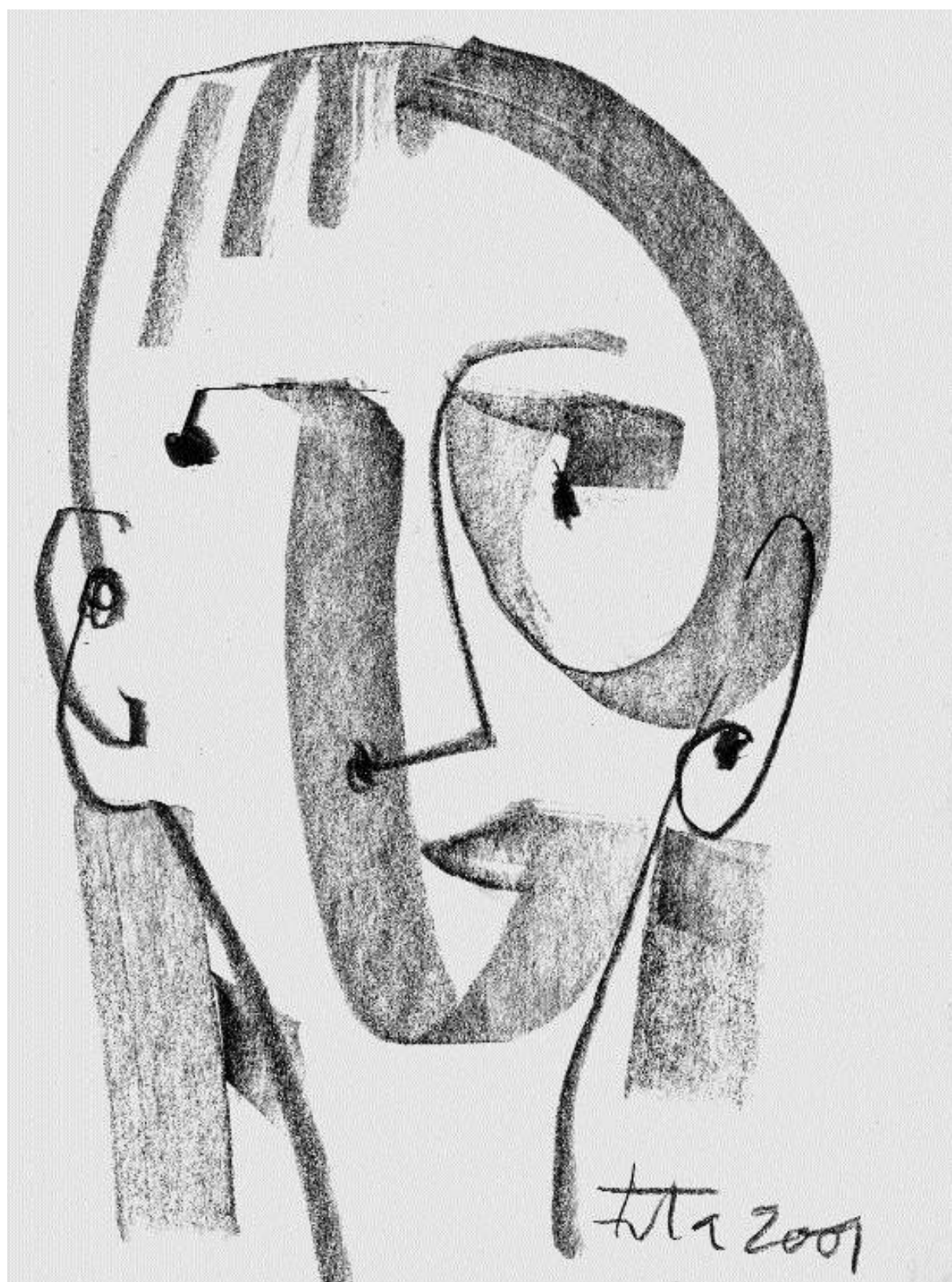
2001 Bloc 422.
21 x 14,5 cm.
Ploma tinta xinesa.

2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Ploma tinta xinesa.

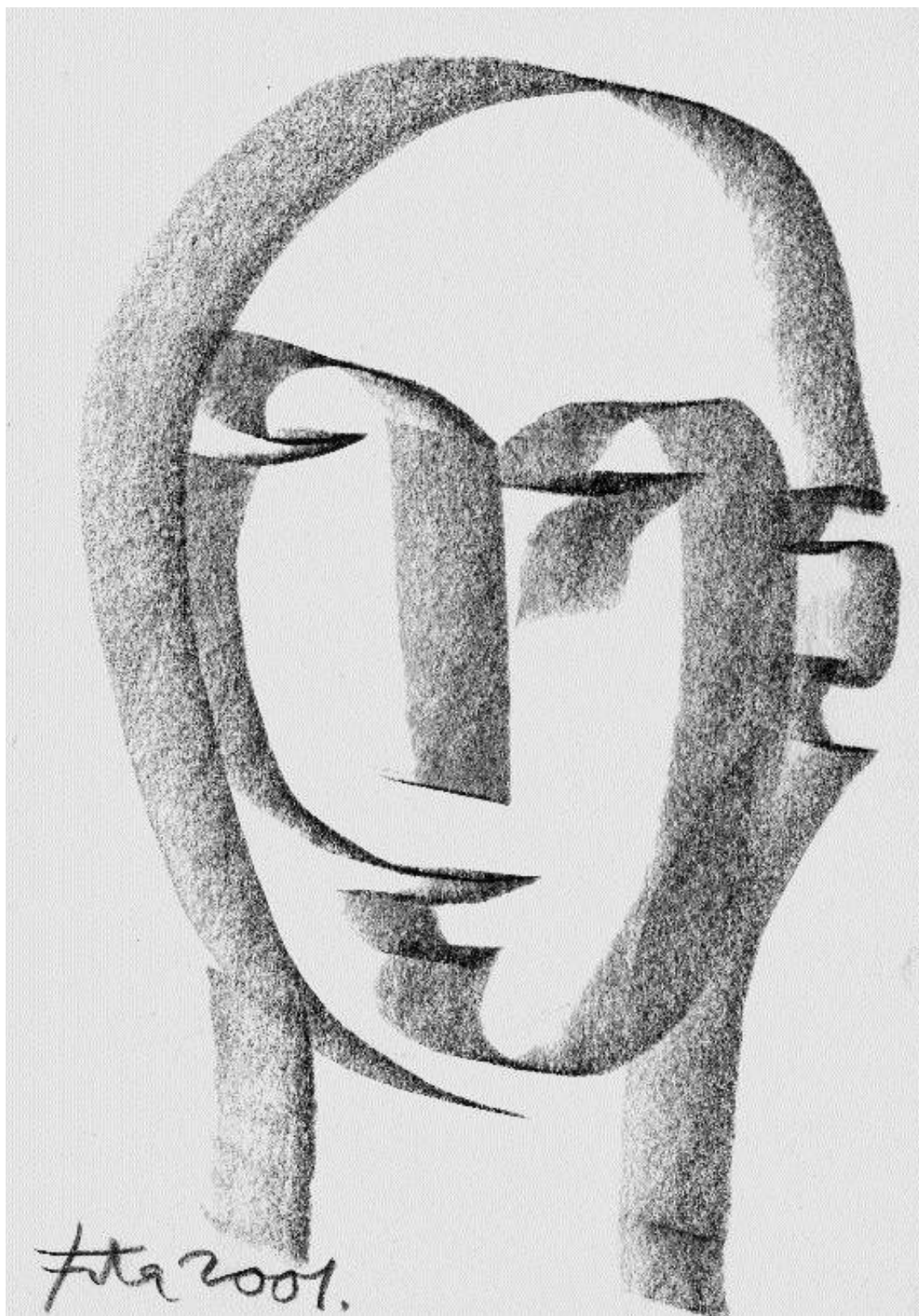
2001 Bloc 422.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

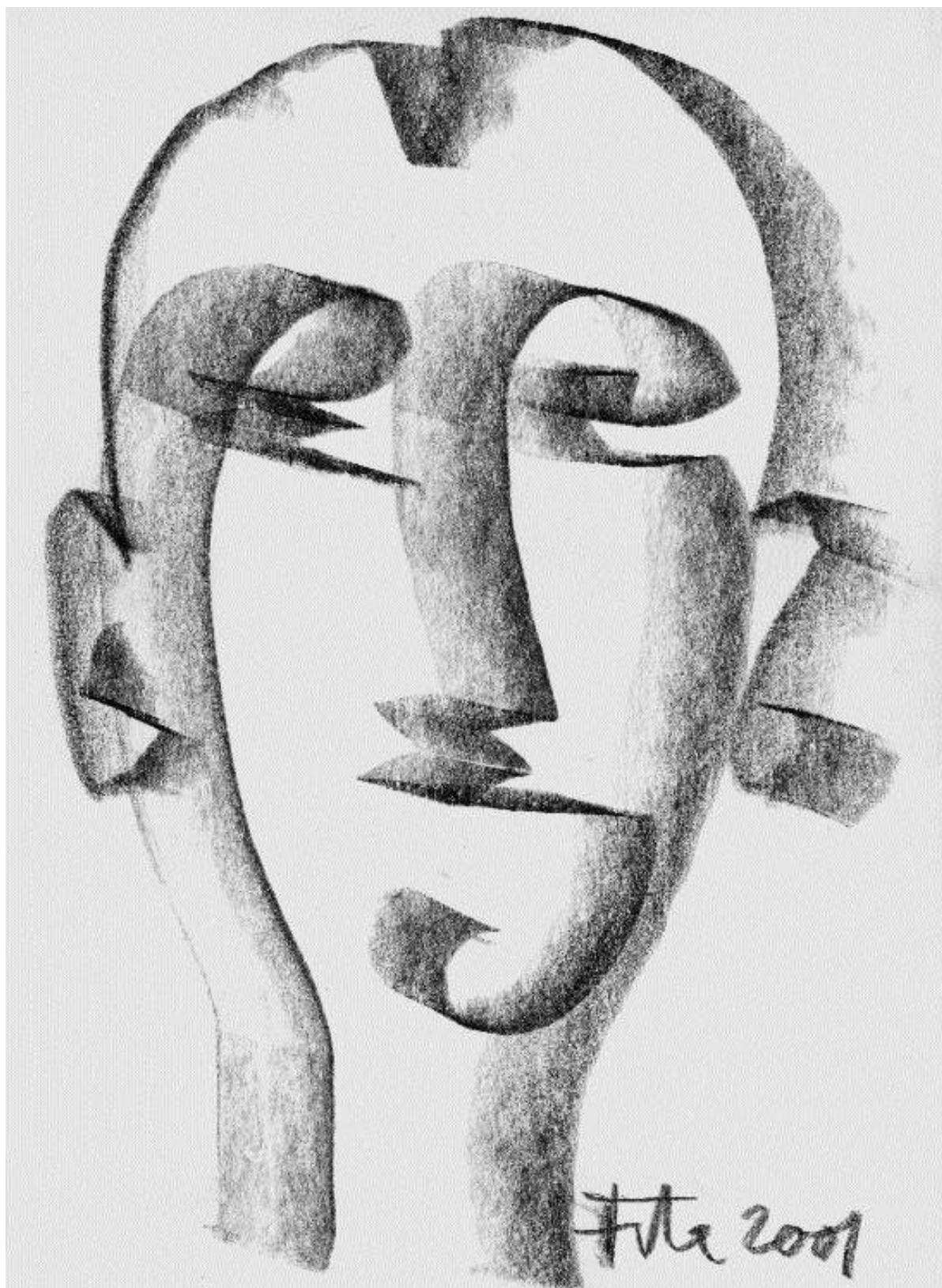
2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

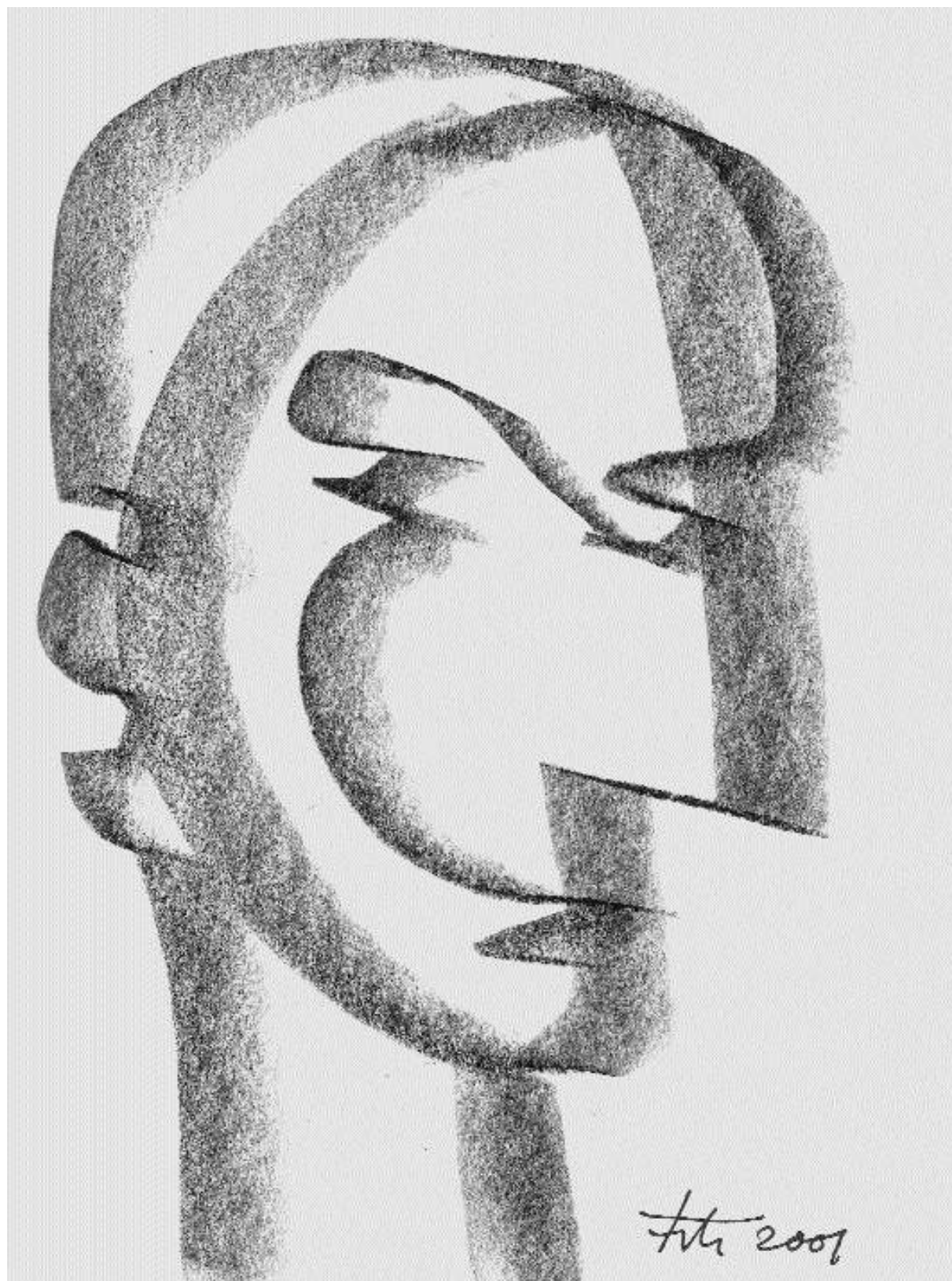

És cert que l'art del nostre moment no té gaire en compte el que fa referència al rostre. Però, al meu entendre, aquest és el més intens i fort mitjà plàstic de comunicació. Crec que no desapareixerà mai.

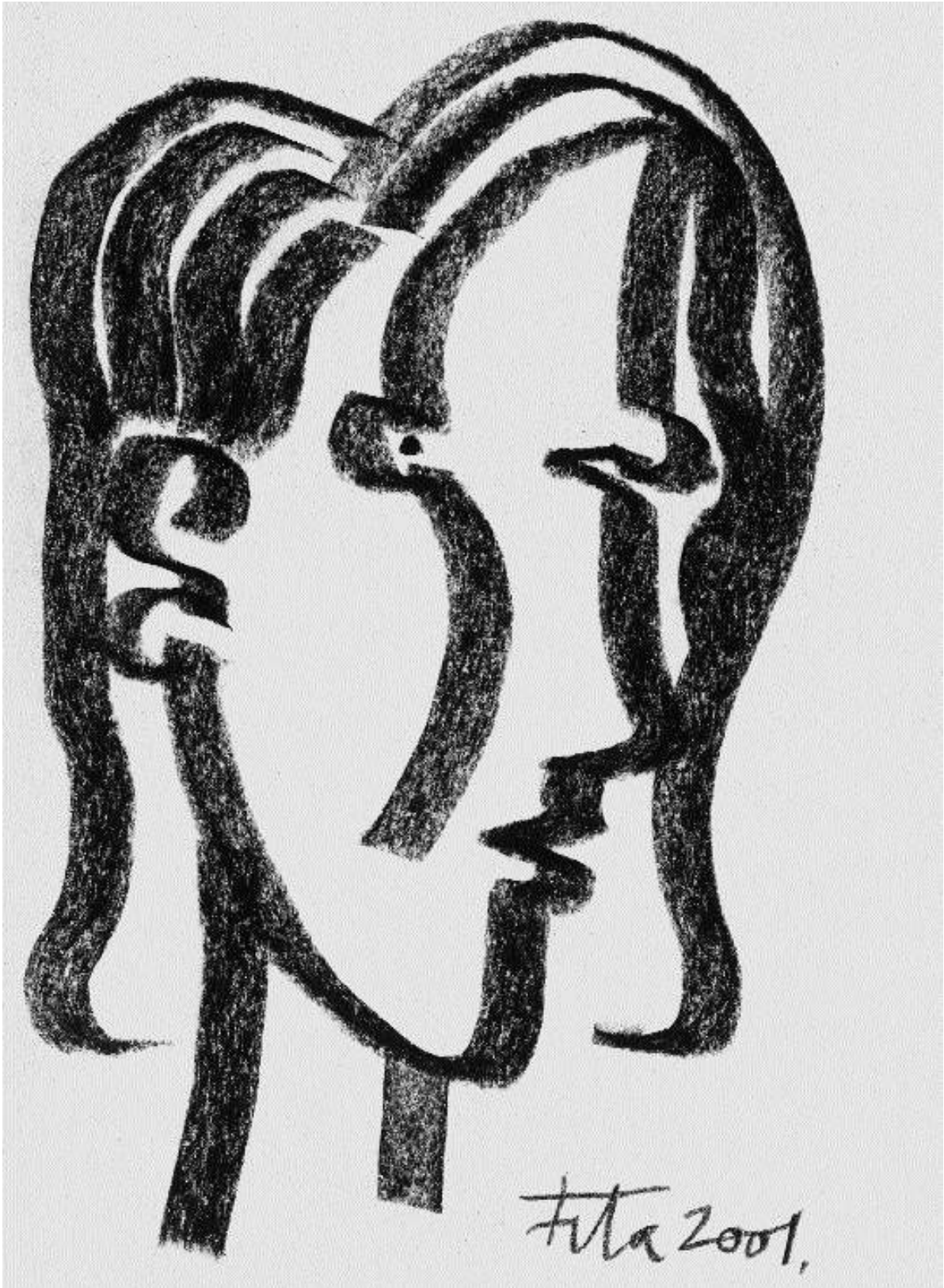
2001 Bloc 422.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

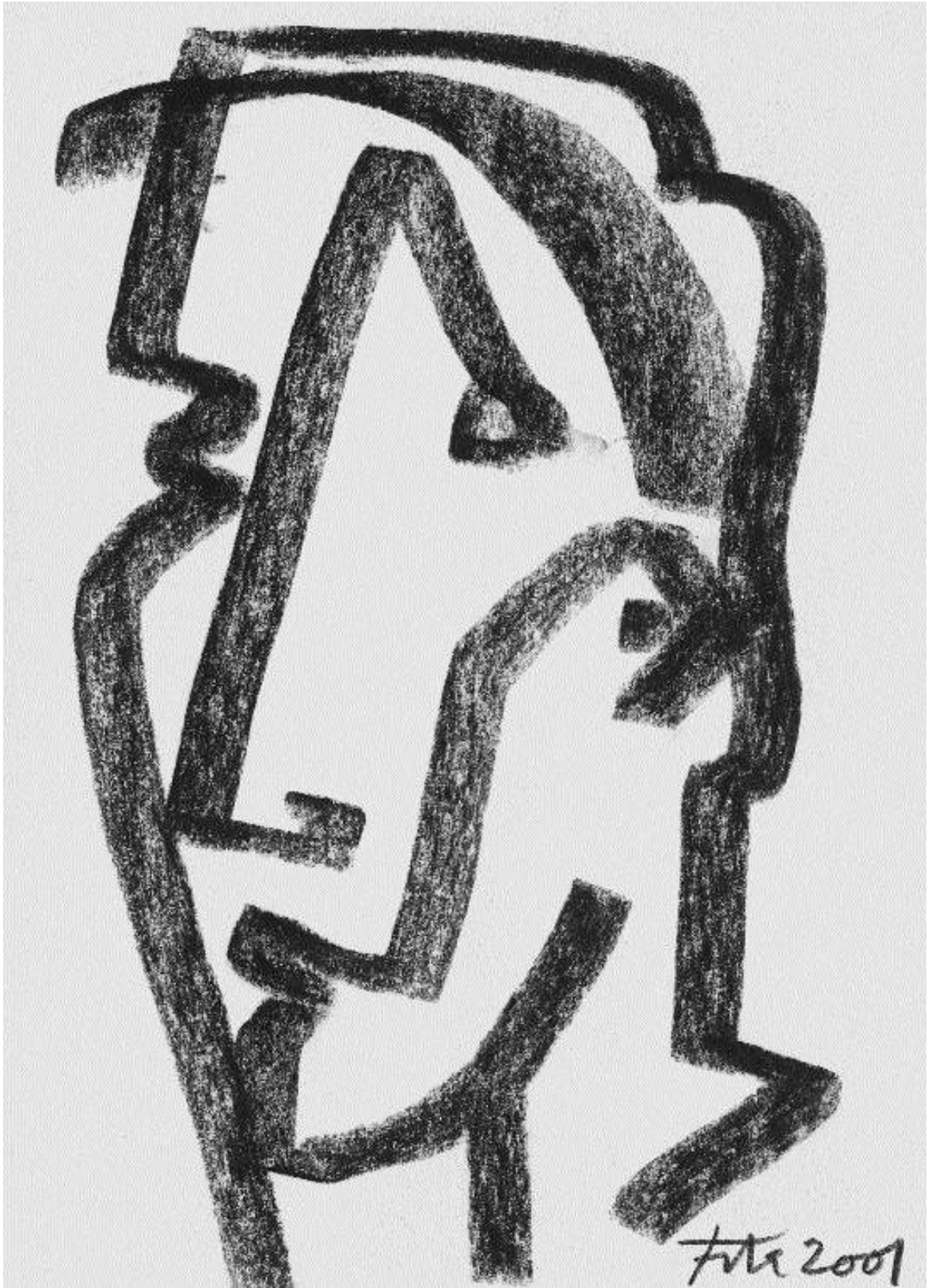
2001 *Bloc 421.*
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

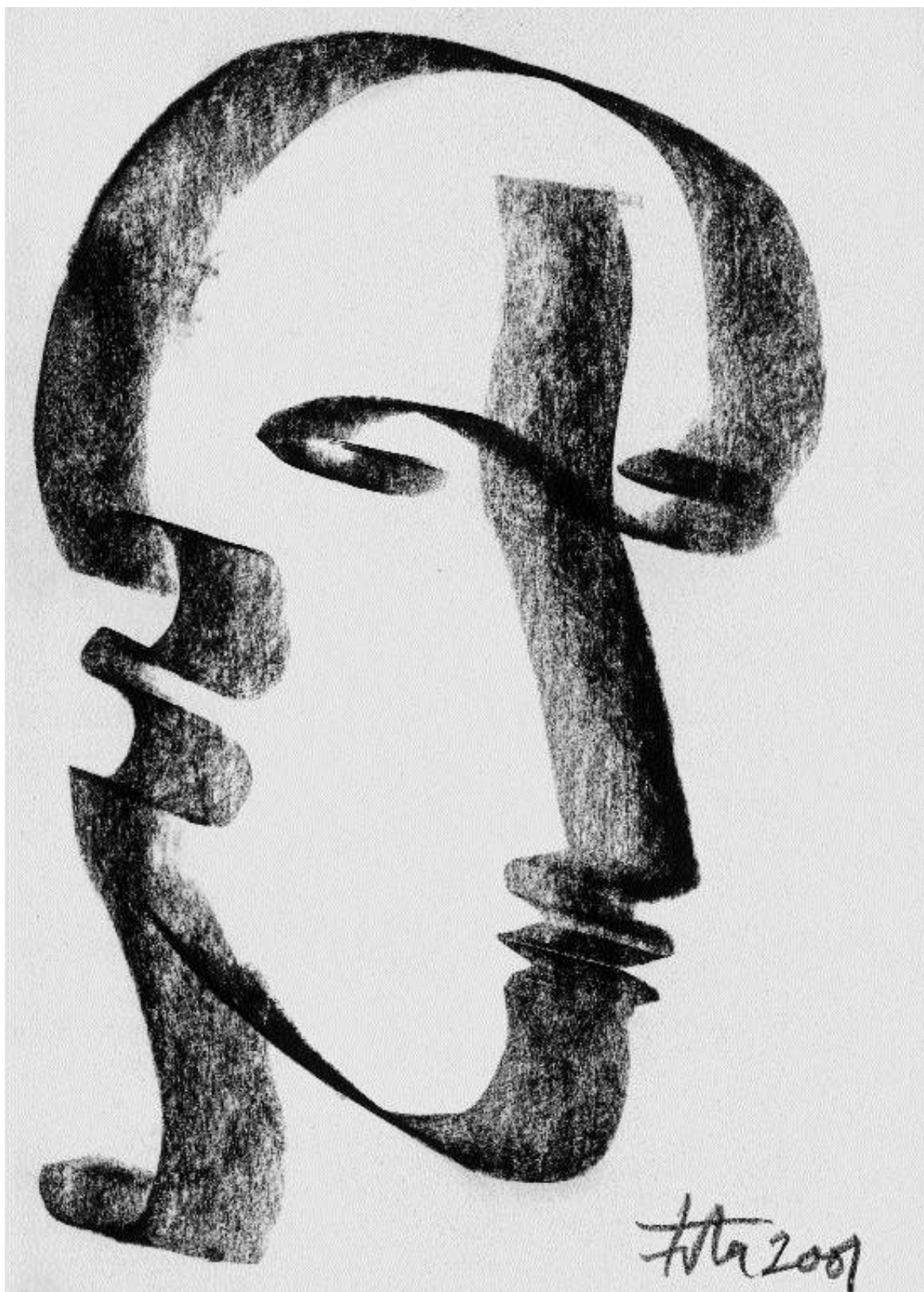
2001 *Bloc 422.*
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

2001 *Bloc 422.*
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

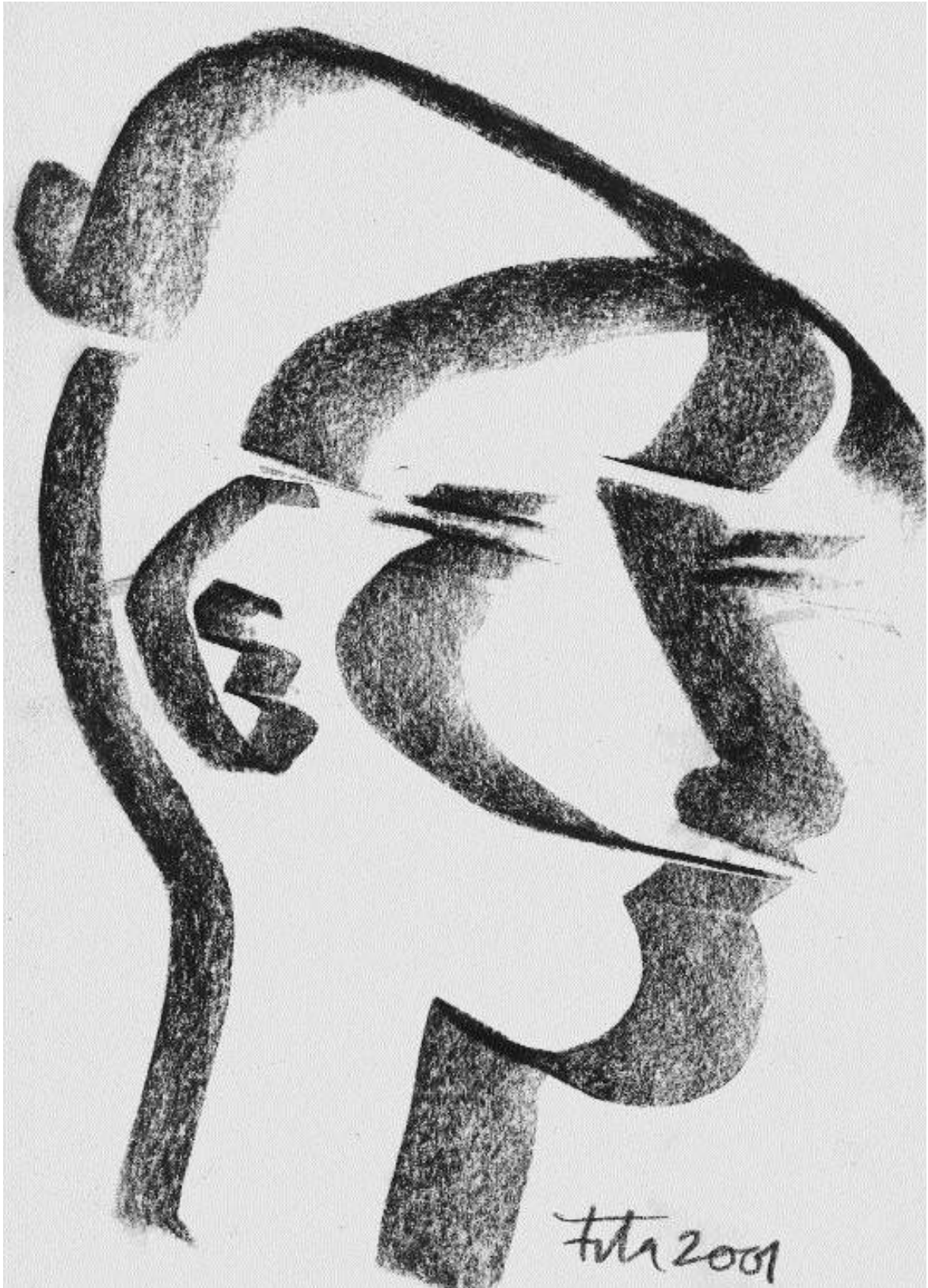
2001 *Bloc 422.*
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

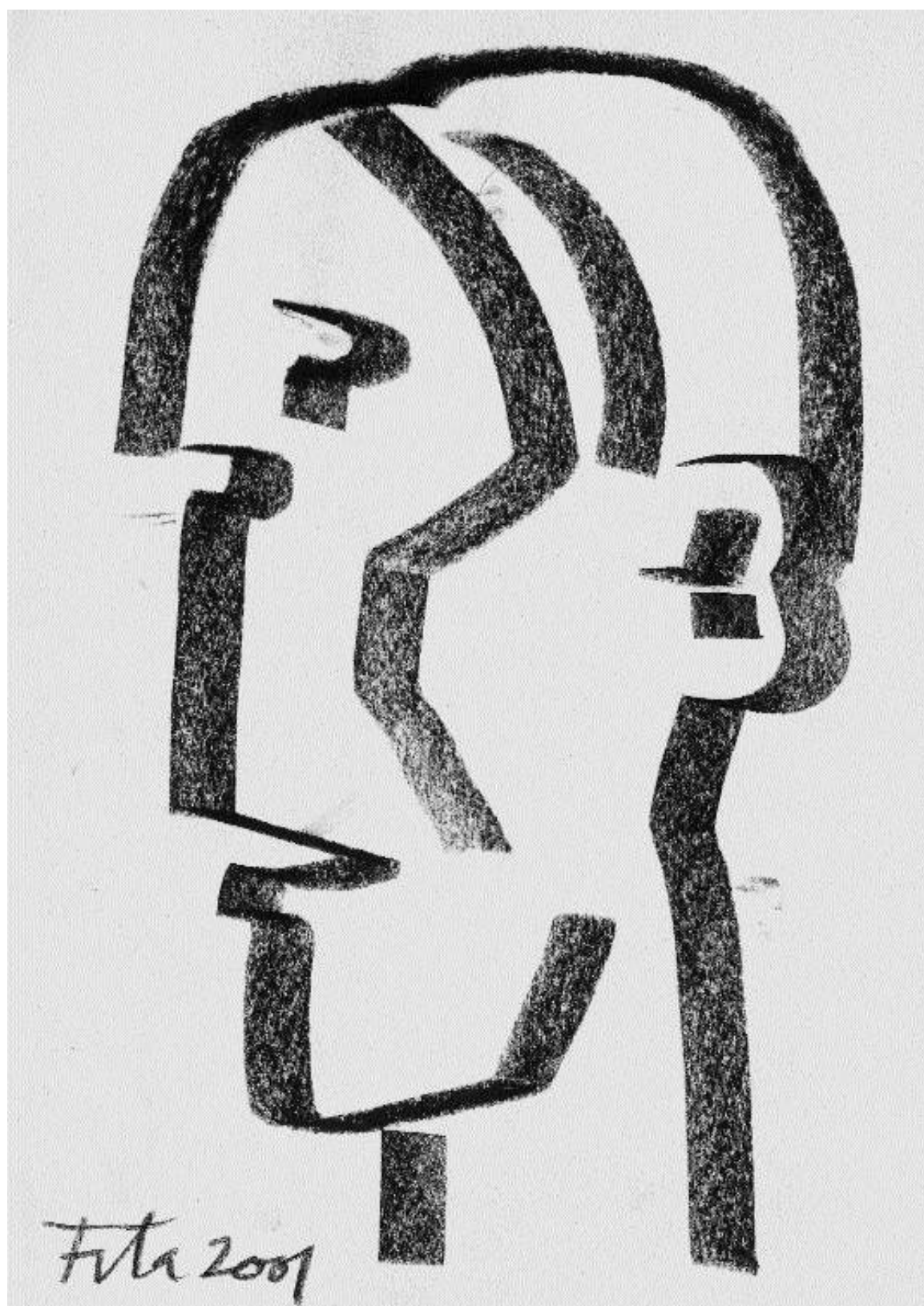

2001 Bloc 422.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

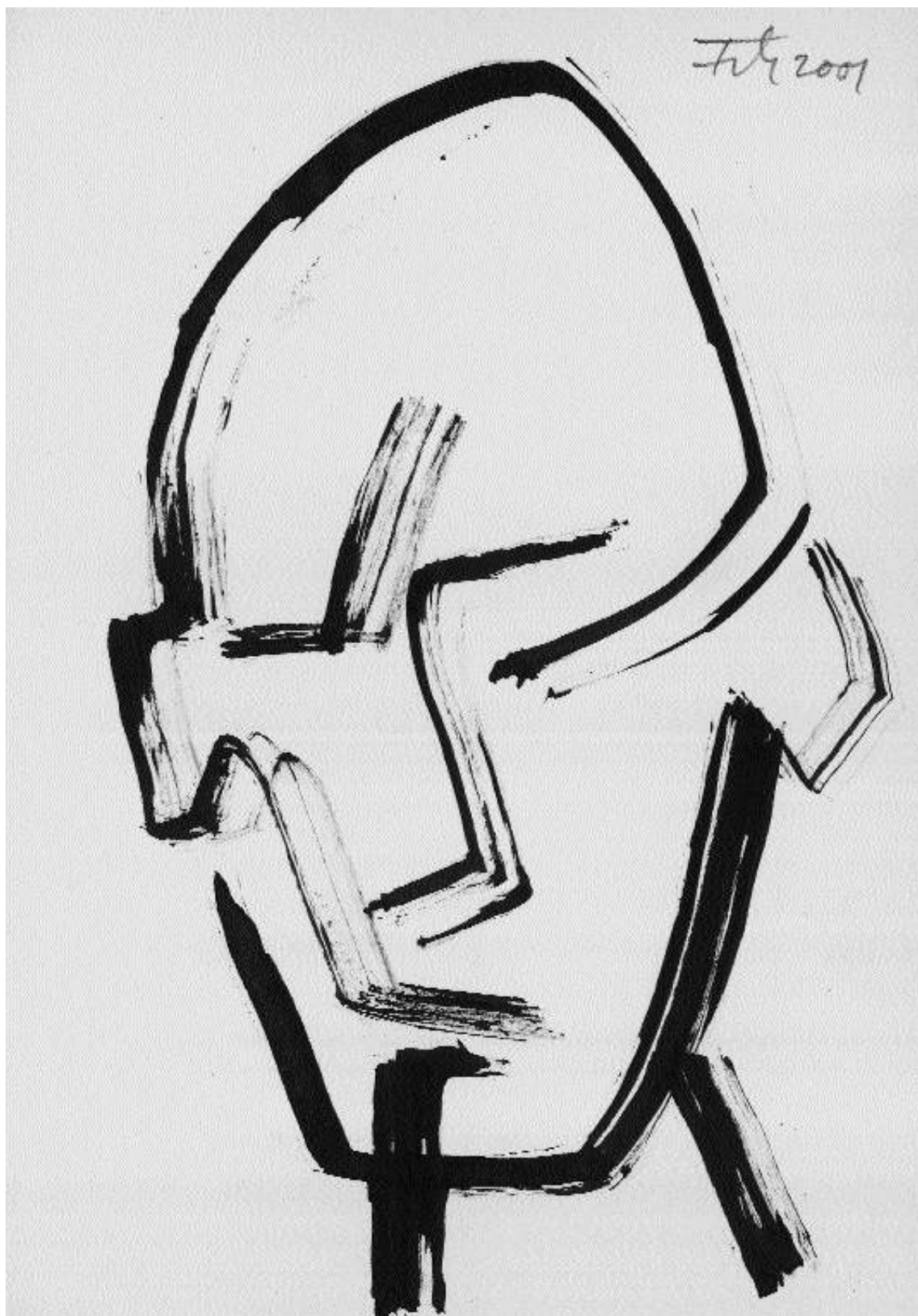

2001 *Bloc 421.*
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

2001 Bloc 421.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

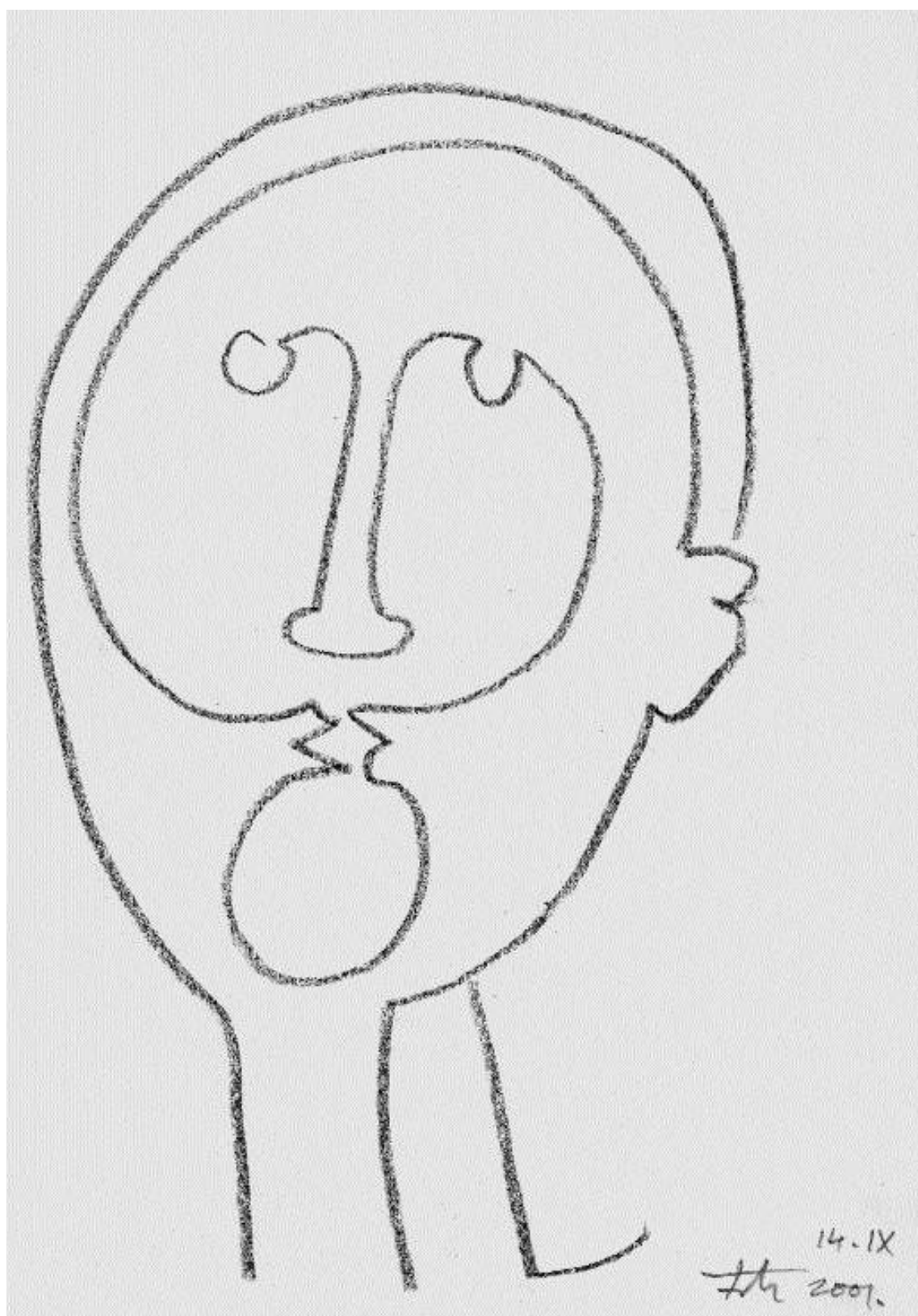

Es tracta aquí d'un traç rítmic, entre l'infantilisme i el primitivisme, portant sempre una càrrega de coneixement del rostre humà que en va potenciant altres versions.

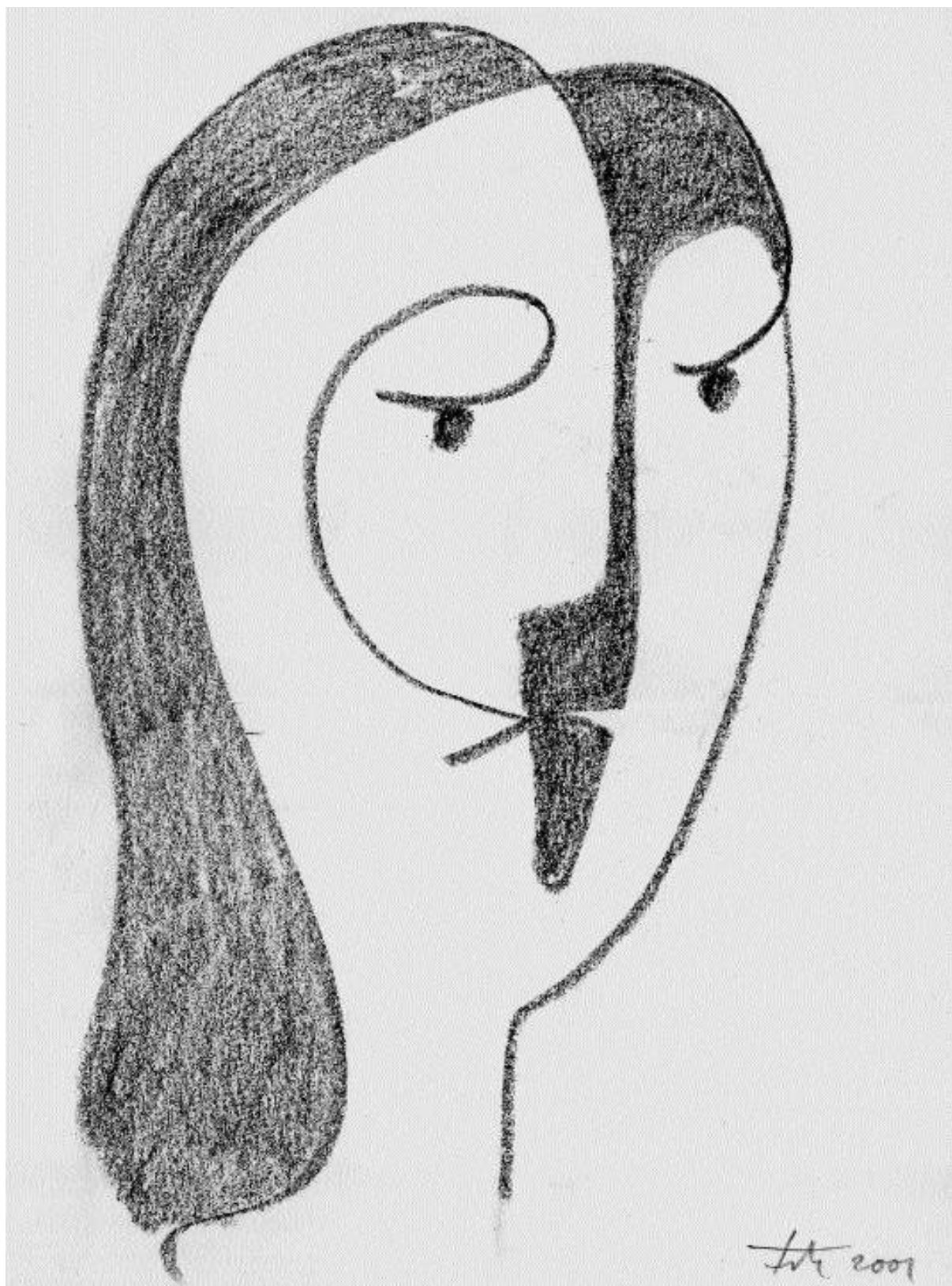
En un altre moment s'entra més en la ineptitud i una certa follia, deixant el traç indecís i indefens, de manera que genera una sèrie que mereix també un interès plàstic.

2001 Bloc 426.
21 x 14,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

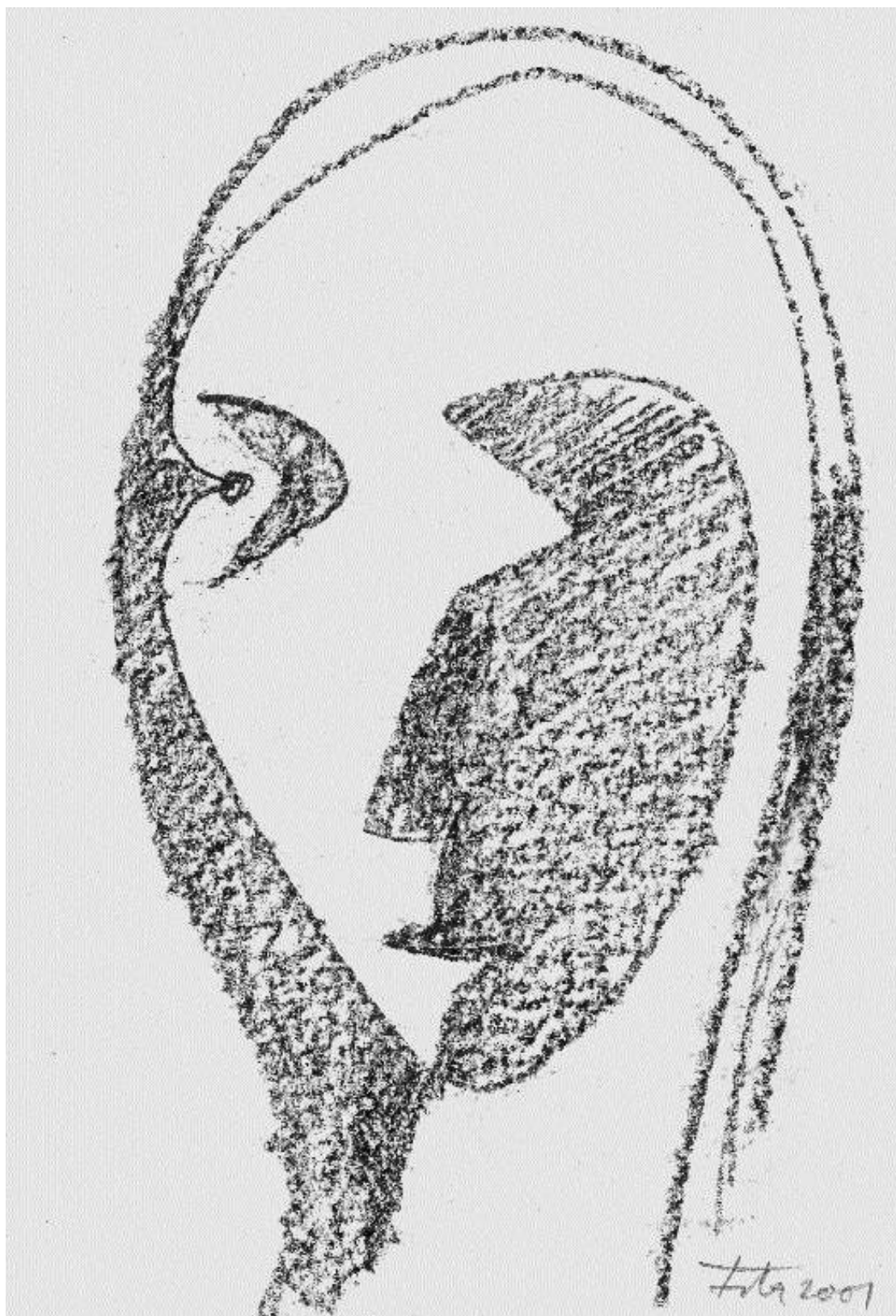
2001 Bloc 426.
21 x 14,5 cm.
Llapis blau.

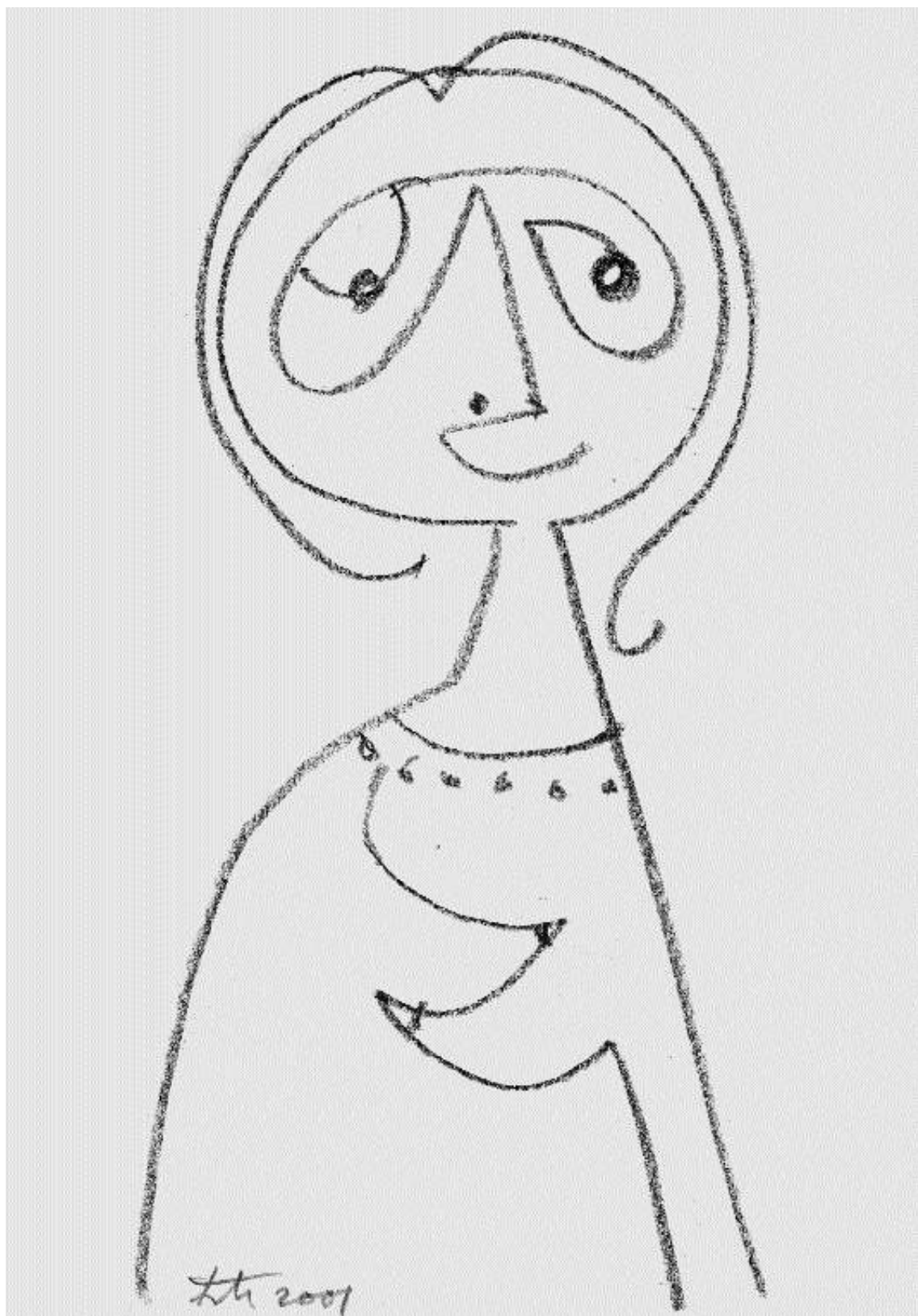
2001 Bloc 426.
21 x 14,5 cm.
Llapis blau.

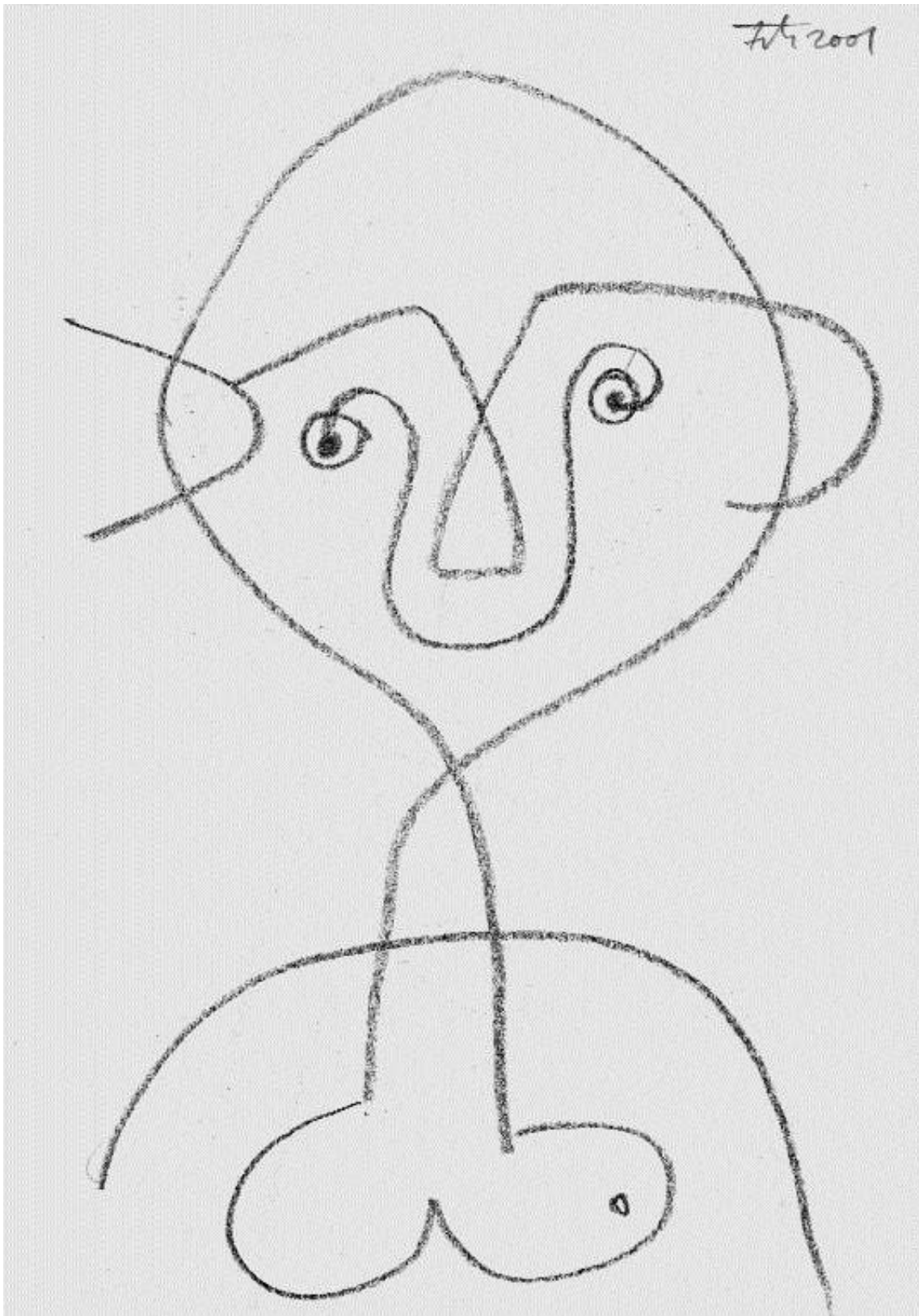

2001 Bloc 426.
21 x 14,5 cm.
Llapis blau.

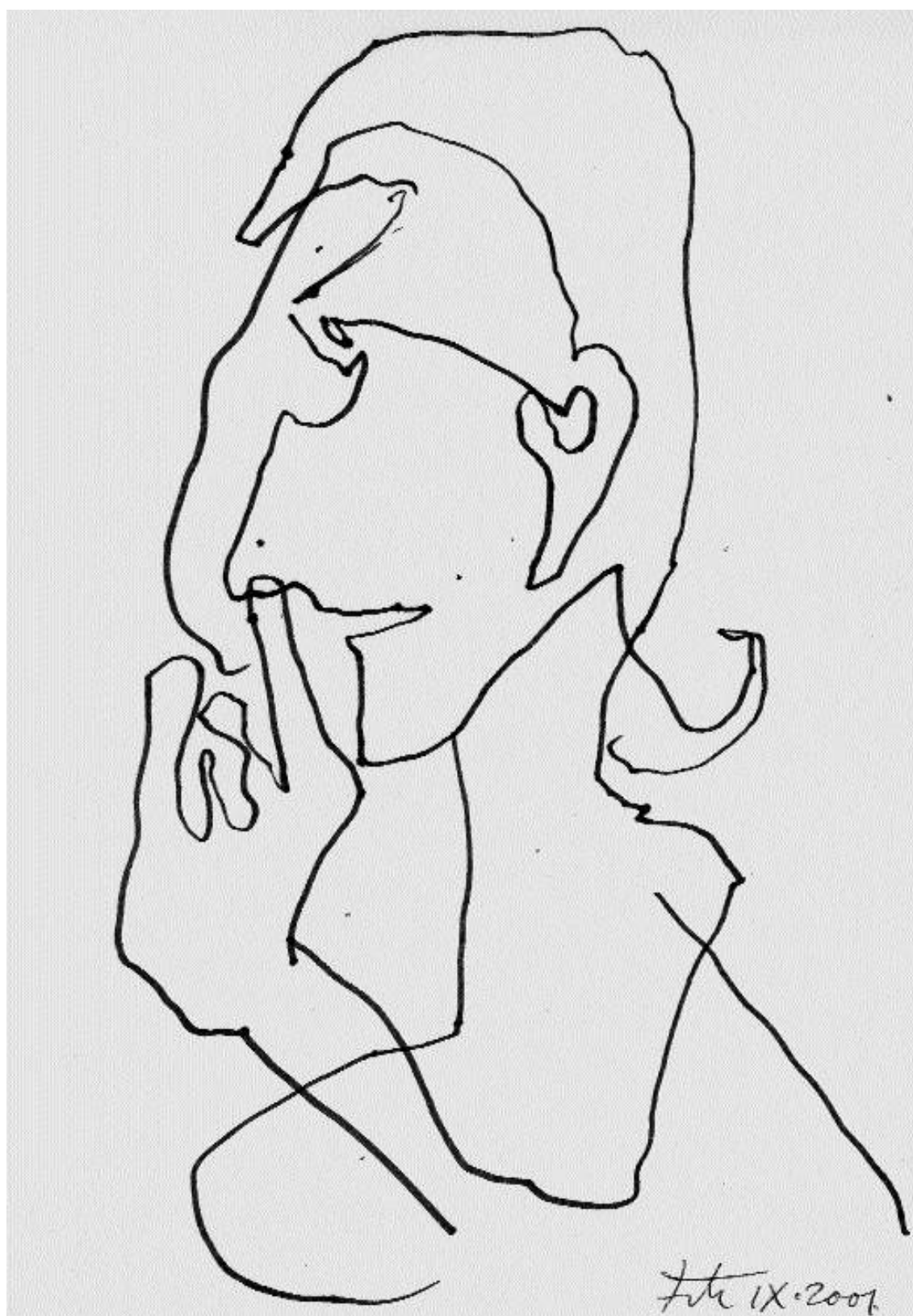

2001 Bloc 426.
21 x 14,5 cm.
Llapis blau.

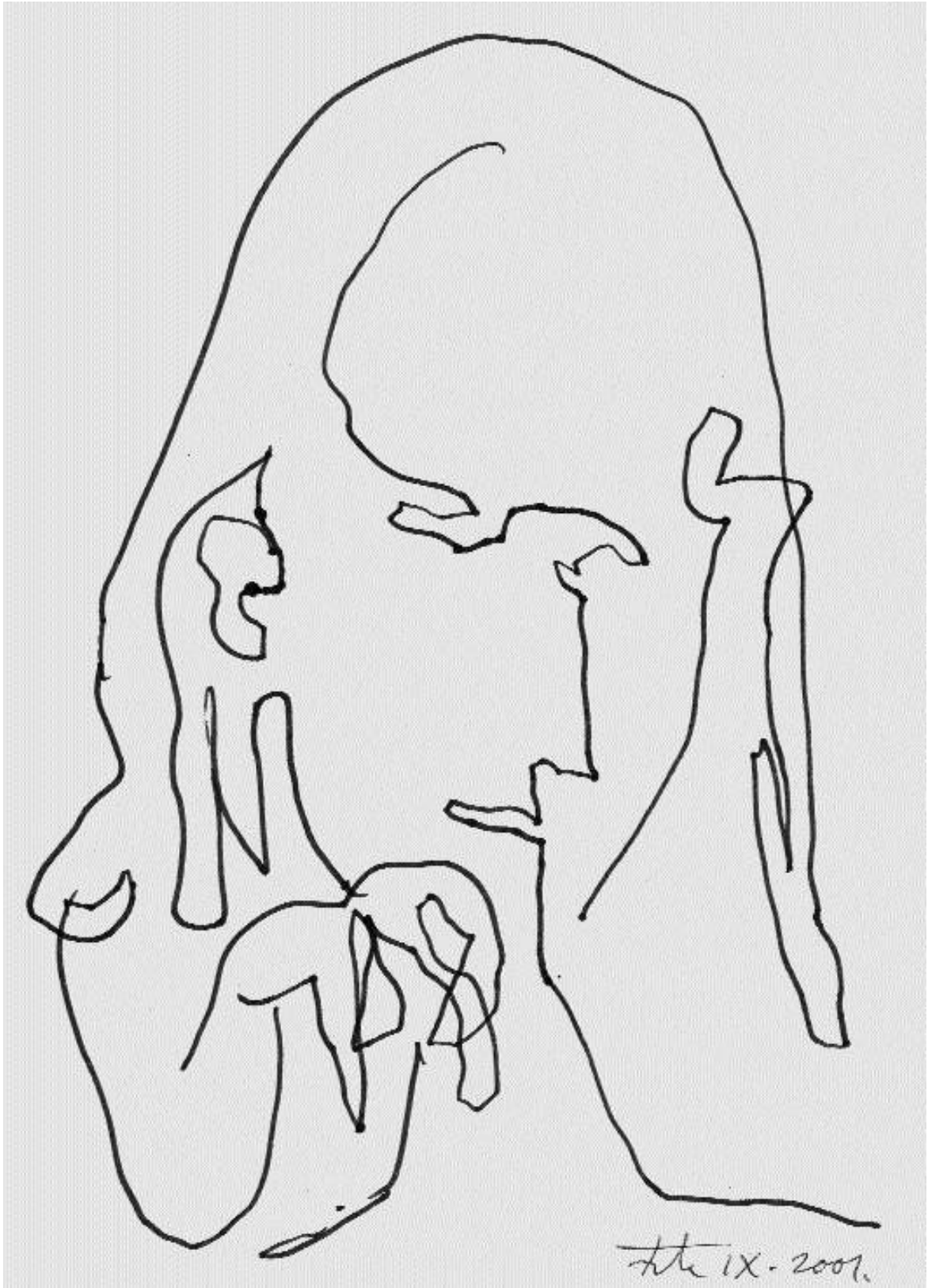

2001 Bloc 426.
21 x 14,5 cm.
Llapis blau.

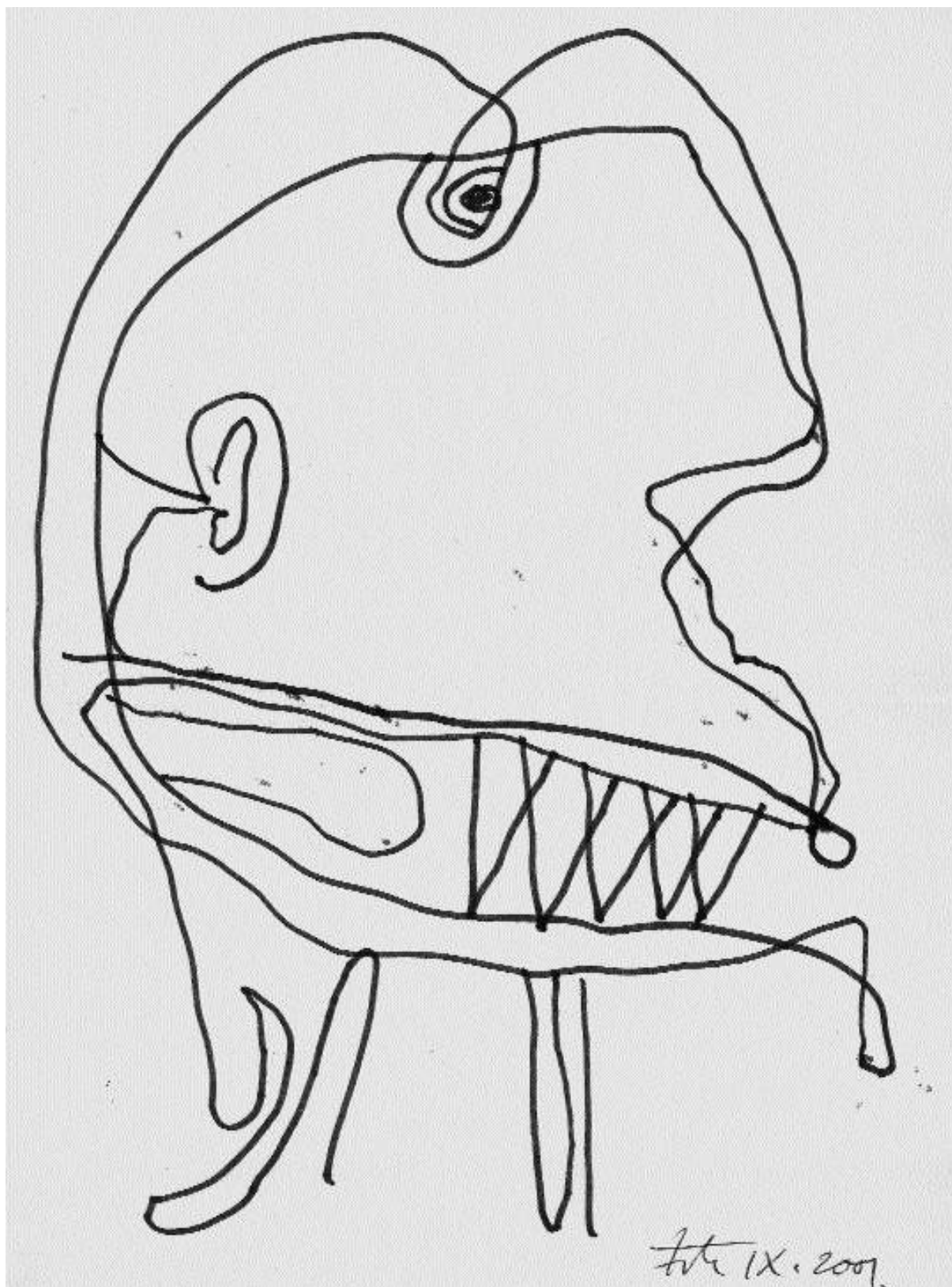

2001 Bloc 428.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

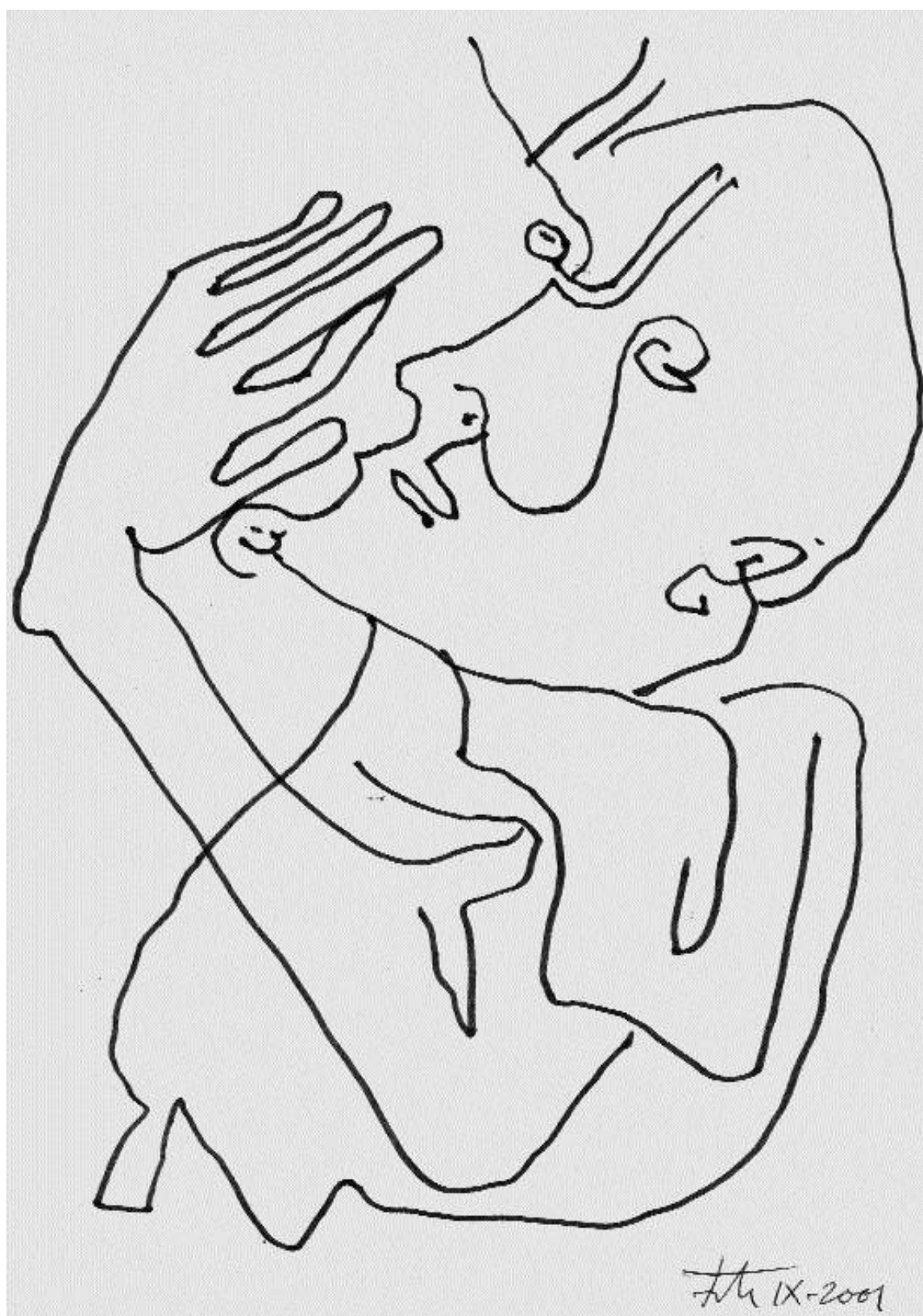

2001 Bloc 428.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2001 Bloc 428.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

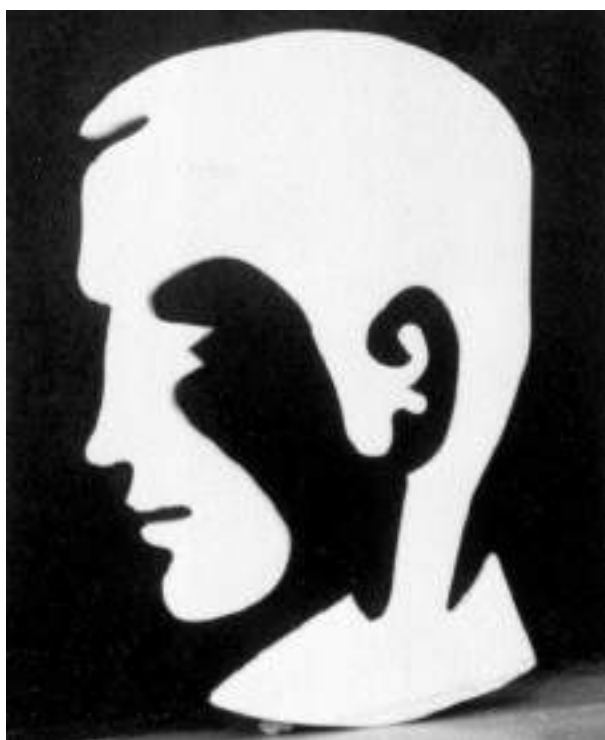
2001 Bloc 428.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2001 Cap.
30 x 30 cm.
Marbre.

2001 Cap.
26 cm alt.
Marbre.

Per a plantejar un obelisc paral·lel·lepípede en homenatge a la pagesia, vaig començar per fer croquis i estudis, entre ells aquestes proves de caps per a entendre com funcionaria el fet de tallar amb aigua unes plaques de marbre. Aquestes cares responen a la grafia d'aquest moment. Per altra banda, el relleu per a mi sempre ha tingut molta importància. Els positius i negatius que se'n treuen mereixen ambdós atenció.

2001 Cap.
30 x 30 cm.
Marbre.

2001 Cap.
26 cm alt.
Marbre.

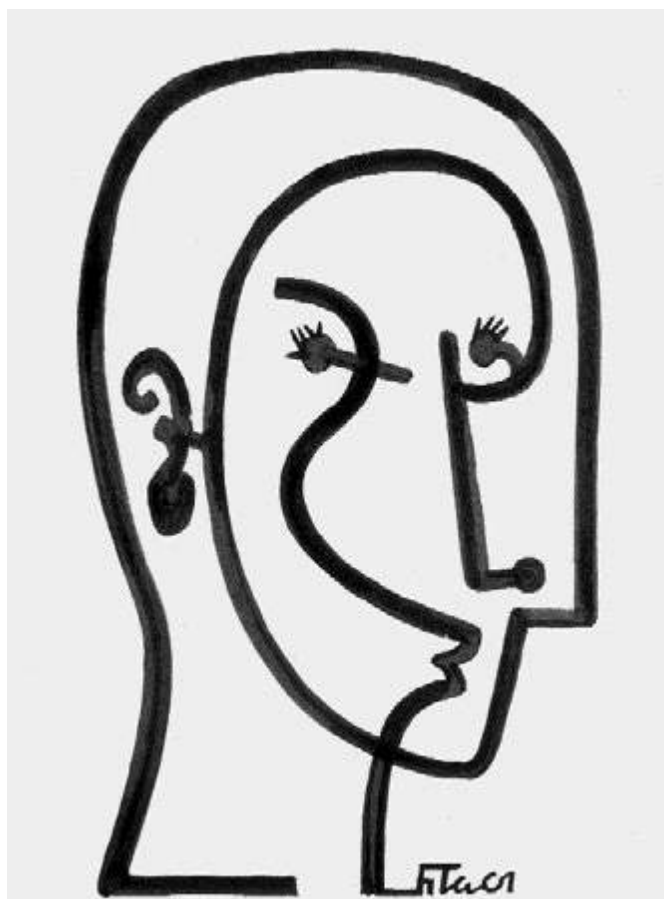

Vaig fer unes proves amb plaques de 30 x 30 x 3 cm de gruix de marbre ben blanc d'una illa grega pel que fa als rostres, i aquí en mostro dos en els seus aspectes positiu i negatiu.

Si bé les grans aportacions artístiques porten el segell destructiu per a una finalitat més creativa i alliberadora, jo participo d'aquesta actitud globalitzant tots els valors, pensant que la creativitat requereix el millor horitzó, i amb tot encara ens quedem reduïts. I a aquesta tasca encara hi procuro afegir el plantejament particular que cada obra requereix.

2001 Cara 2.
30 x 24,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Cara 4.
35 x 28 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Cara 5.
30 x 24,5 cm.
Pinzell tinta xinesa.

2001 Cara 9.
35 x 30 cm.
Pinzell tinta xinesa.

Cares ferro.

En preparar obra per a la Fira d'Art Artexpo de Barcelona 2001, en la qual participava amb la Galeria Àngela Rodeja, vaig pensar en uns rostres de planxa de ferro d'un centímetre de gruix tallats amb làser. Havia fet ja molts dibuixos, però si bé aquesta obra és d'interès per tal com amplia el tema a un altre material, es convenient adaptant-lo de nou apropiant-lo a la nova tècnica.

El que queda clar és que el tema de la faç m'importa molt, i per aquest motiu hi ha totes aquestes obres i també aquest llibre.

2001 *Cara 8.*
35 x 30 cm.
Ferro.

2001 *Cara 8.*
32 cm alt.
Ferro.

2001 *Cara 5.*
28 cm alt.
Ferro.

2001 *Cara 5.*
30 x 24,5 cm.
Ferro.

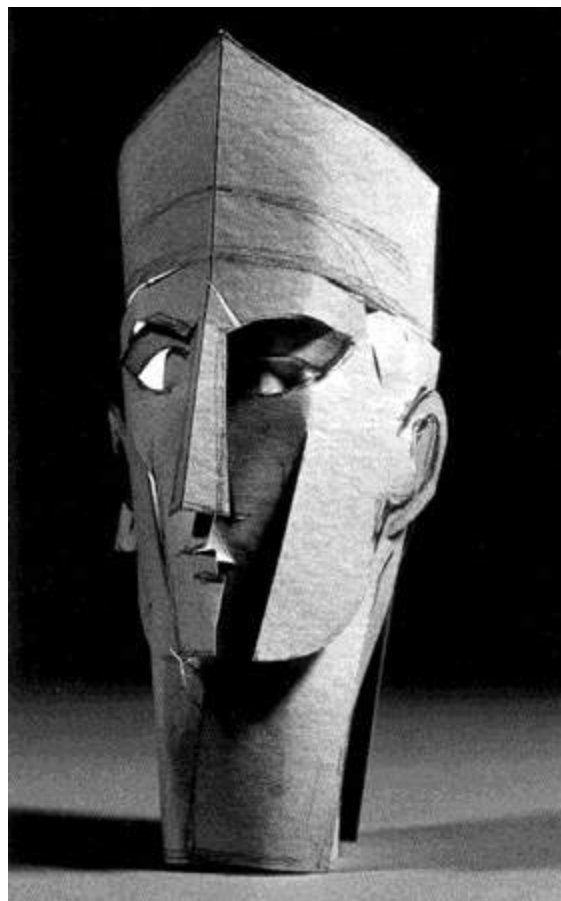
El fet de tenir aquest encàrrec em plau sobremanera per tal de valorar aquest personatge tan emblemàtic de la nostra història catalana, i també pel fet de poder treballar en favor d'una plàstica escultòrica.

El meu interès per les fesomies em portà a fer disset estudis escultòrics en paper i cartolina, a més a més de maquetes del conjunt de la figura i de dibuixos preparatoris.

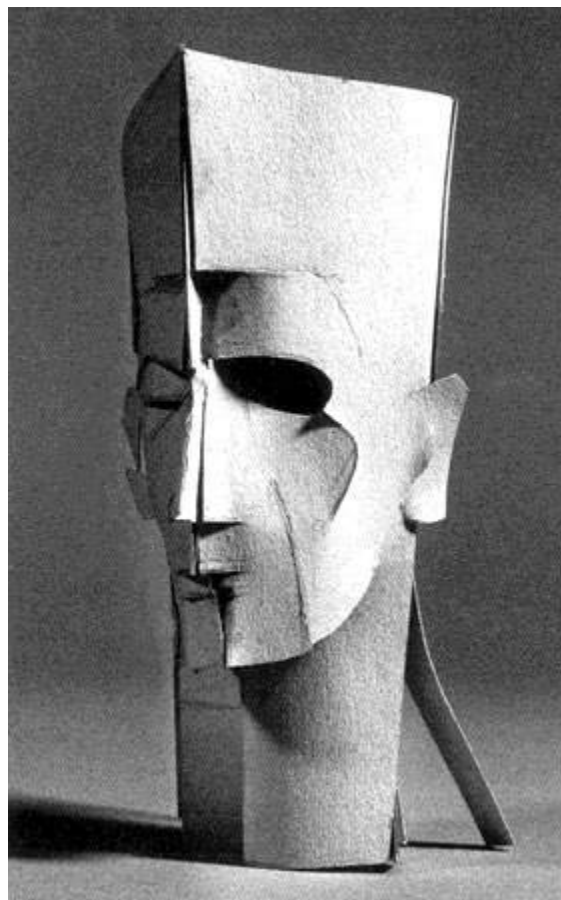
La idea parteix d'unes planxes com a plantilles que requereixen ser doblegades i aprofitar-ne bé els talls, cercant la simplificació per tal d'aconseguir una millor força expressiva.

2002 Oliba, bisbe de Vic.
Estudi 55 cm.
Paper.

2002 *Oliba bisbe de Vic.*
15 cm alt.
Cartolina.

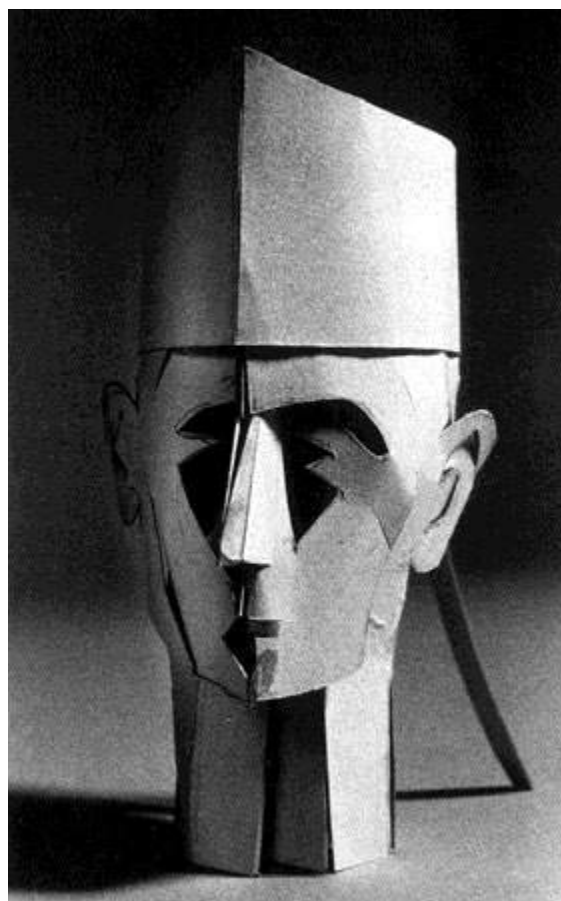

2002 *Oliba bisbe de Vic.*
16 cm alt.
Cartolina.

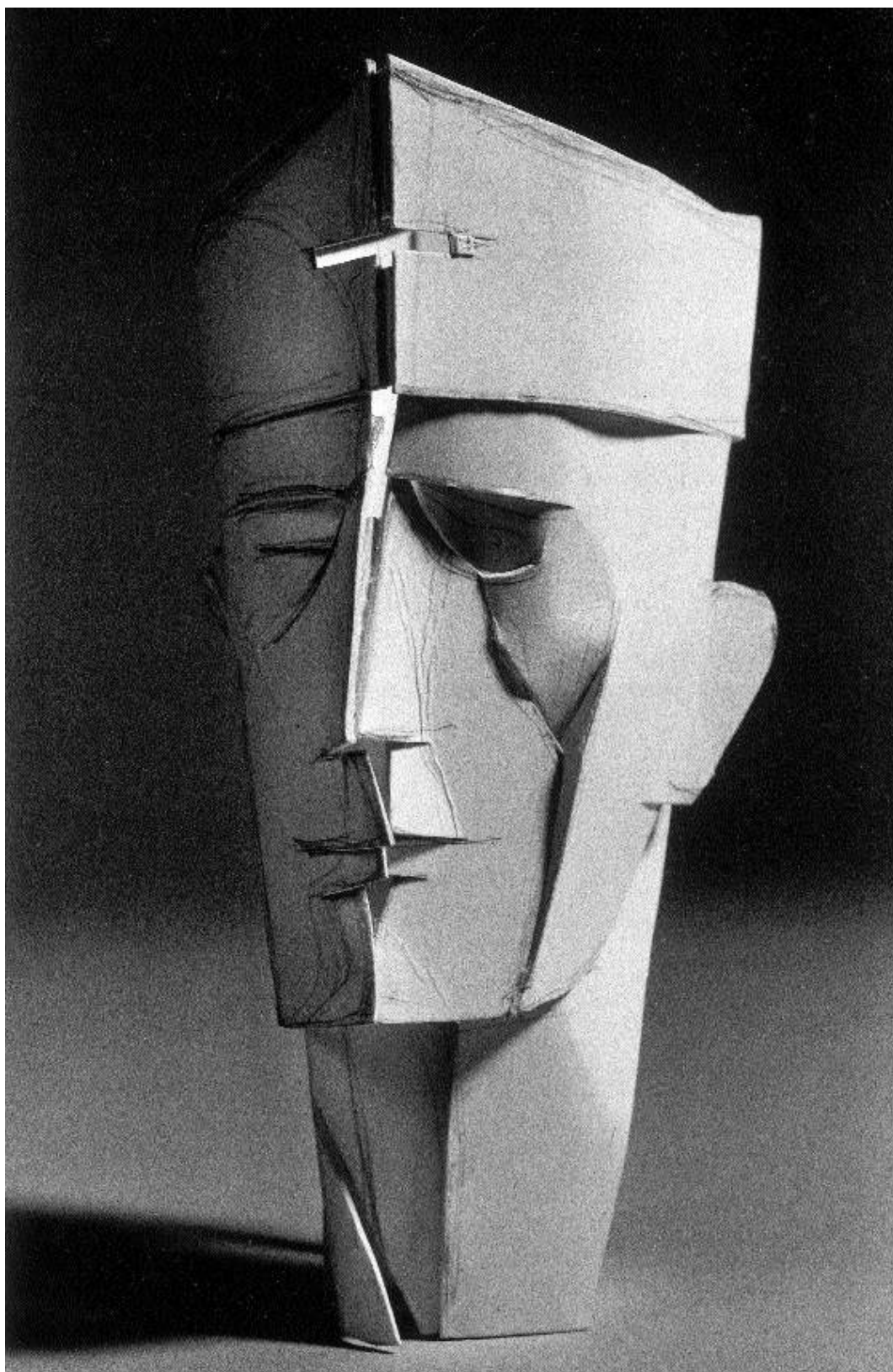

2002 *Cap d'Oliba*.
16 cm alt.
Cartolina.

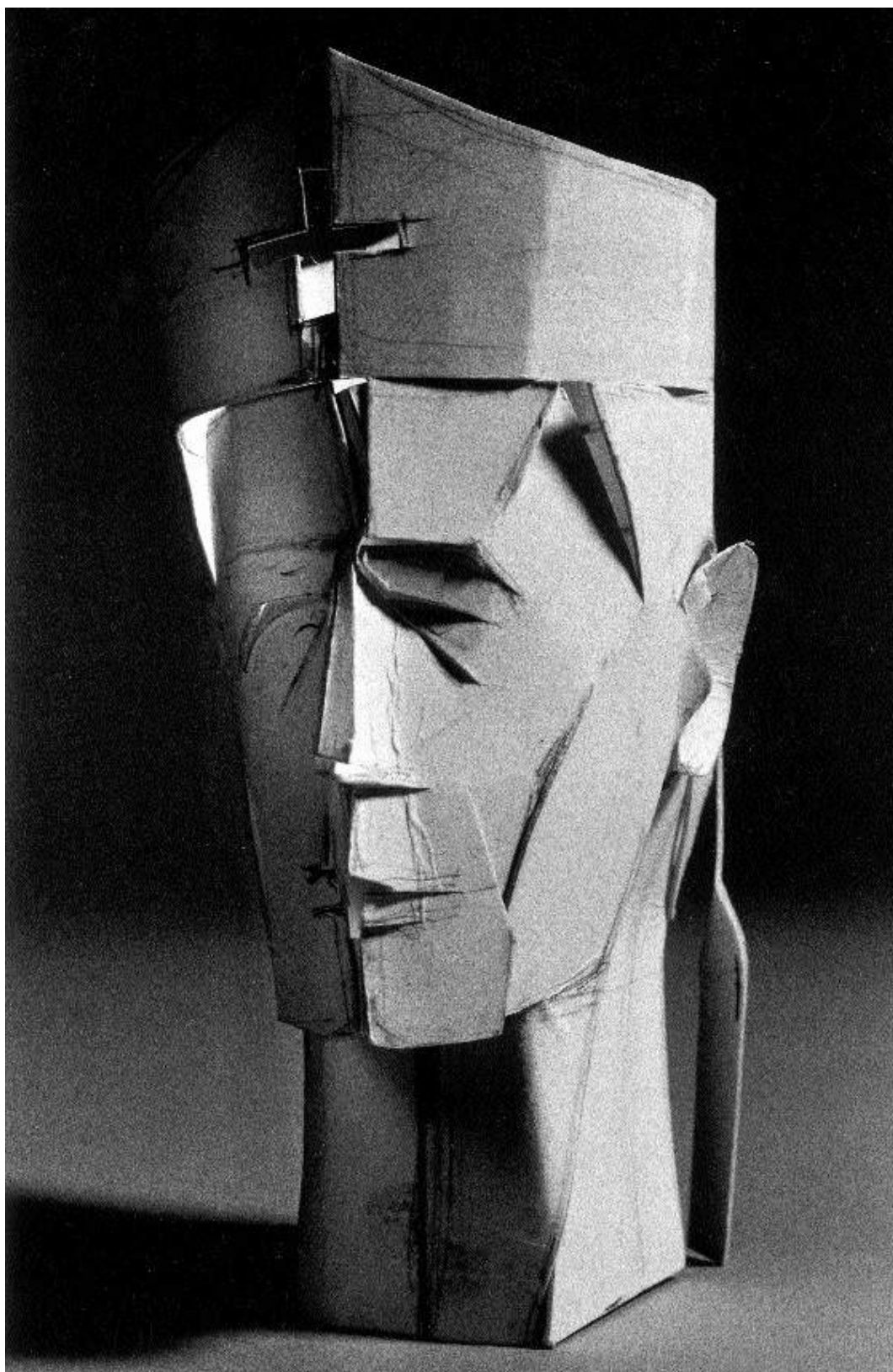
2002 *Cap Oliba*.
15 cm alt.
Cartolina.

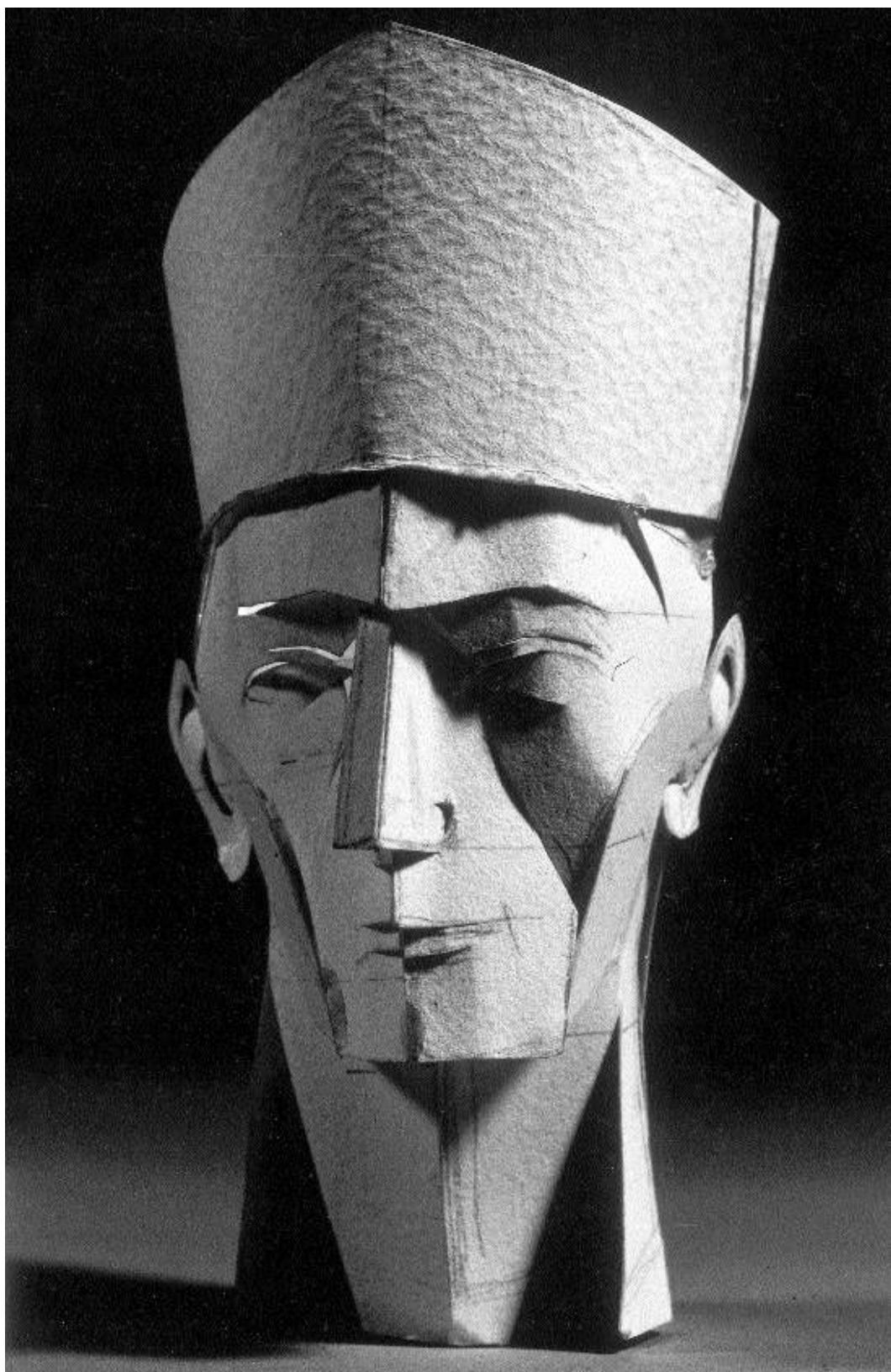

2002 *Cap Oliba.*
15,5 cm alt.
Cartolina.

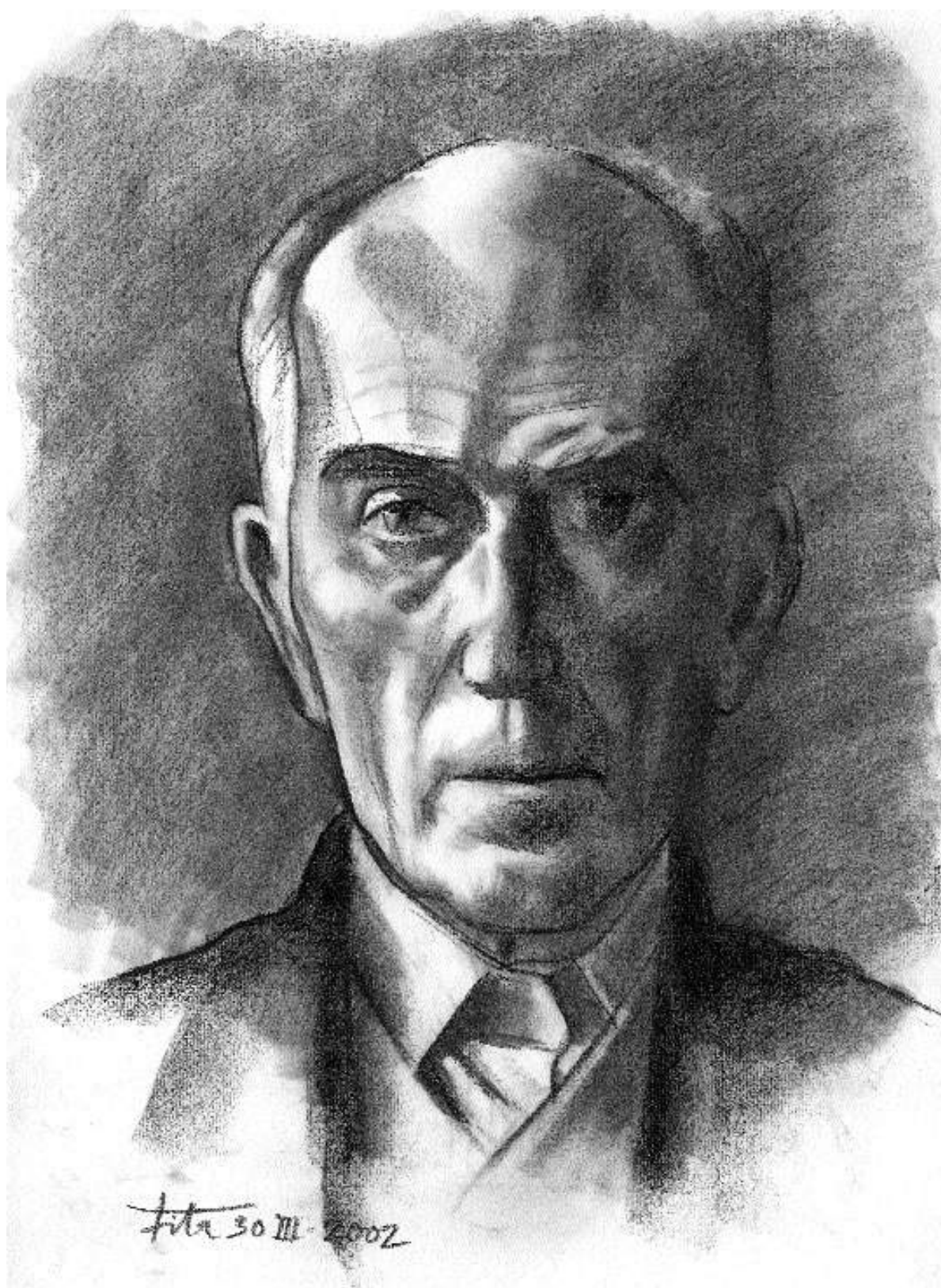

2002 *Cap Oliba.*
16 cm alt.
Cartró.

2002 *Cap Oliba.*
15 cm alt.
Paper.

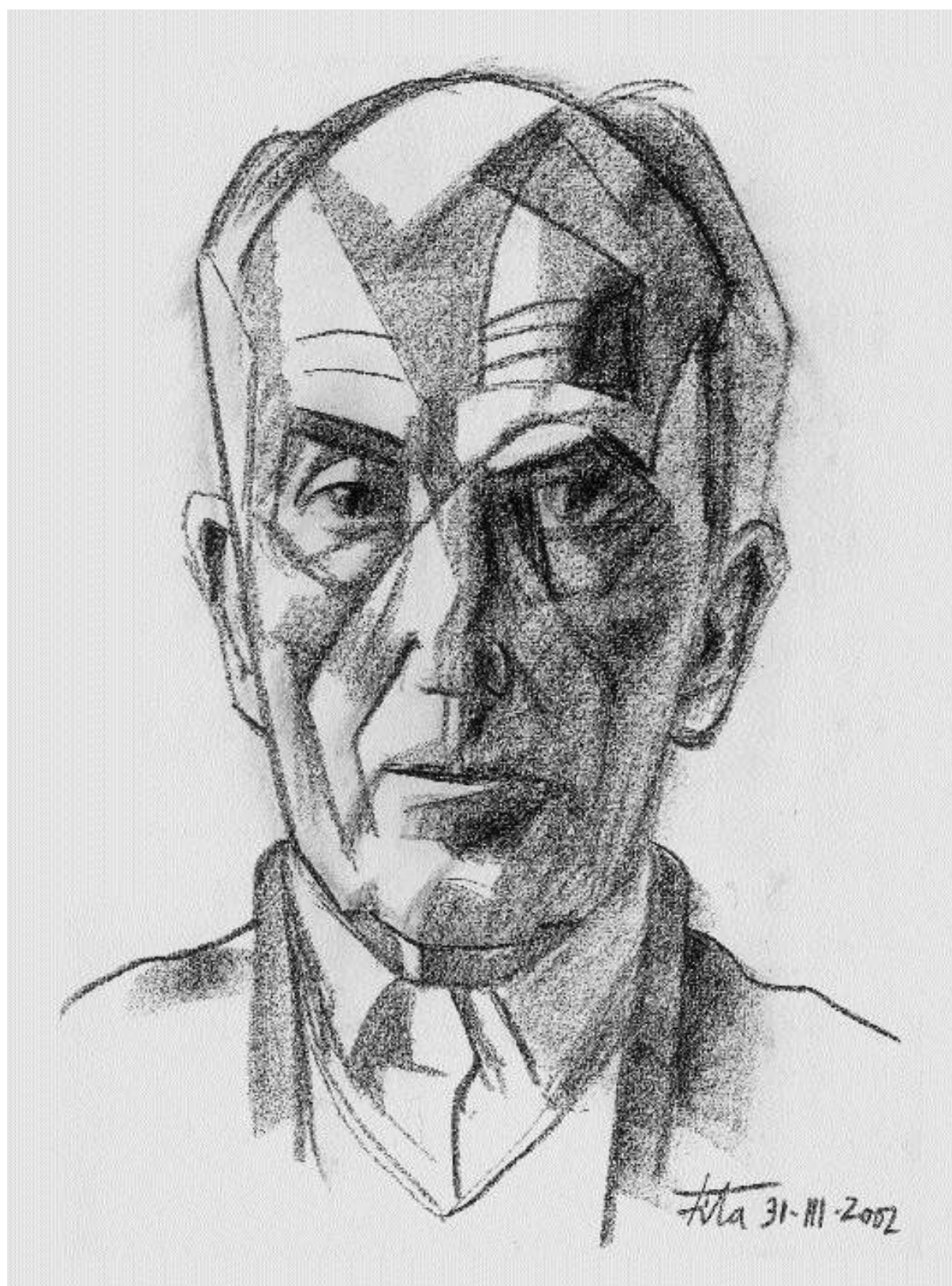

Dels nou dibuixos de la sèrie, en mostro quatre que persegueixen el mateix fi: posar-me davant d'un mirall i entendre el teixit que conforma el meu rostre (línies, ombres, creuaments...) i deixar entendre que de tot això se'n poden derivar altres versions.

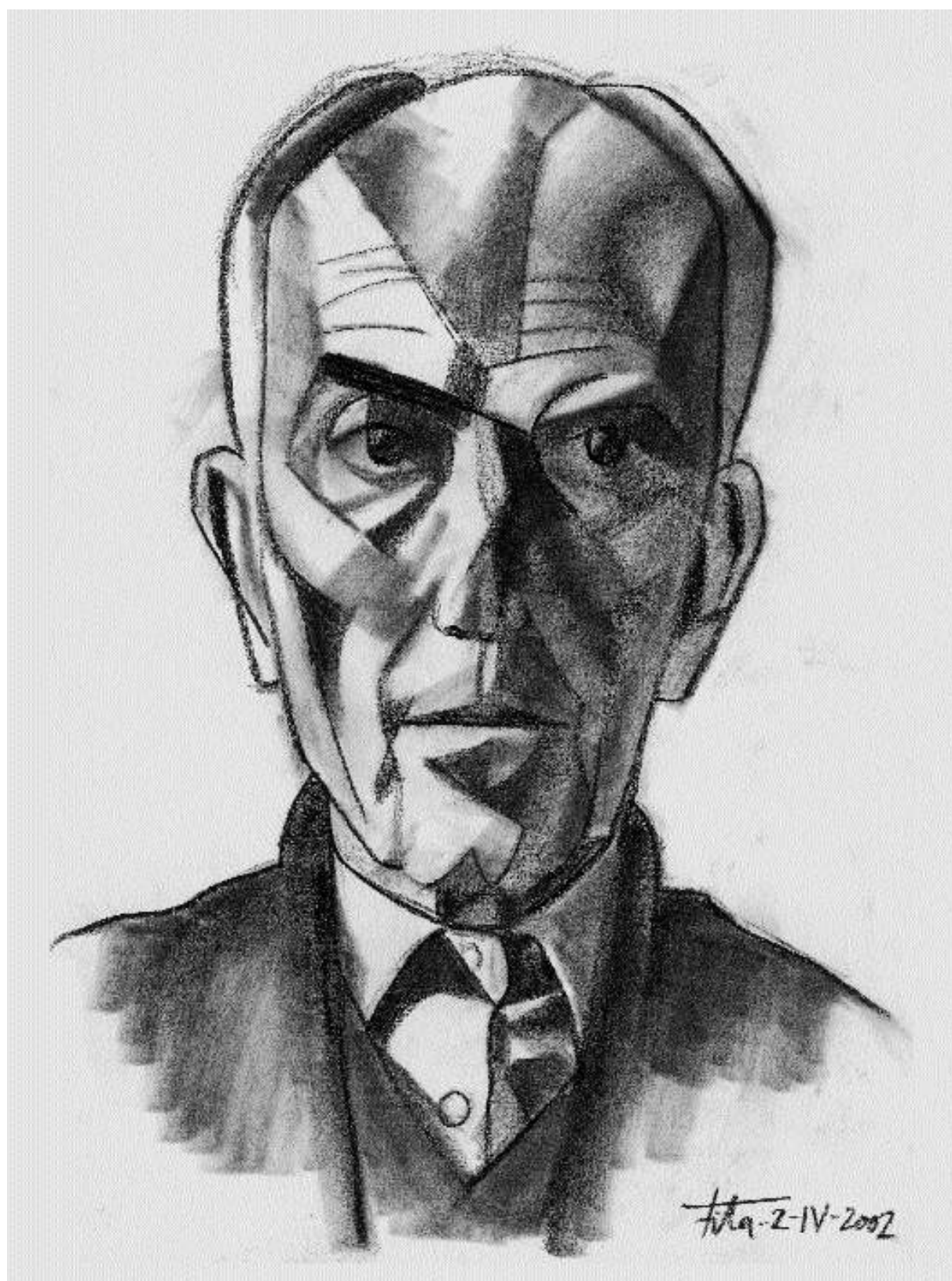
2002 Autoretrat.
50 x 35 cm.
Barra negra paper.

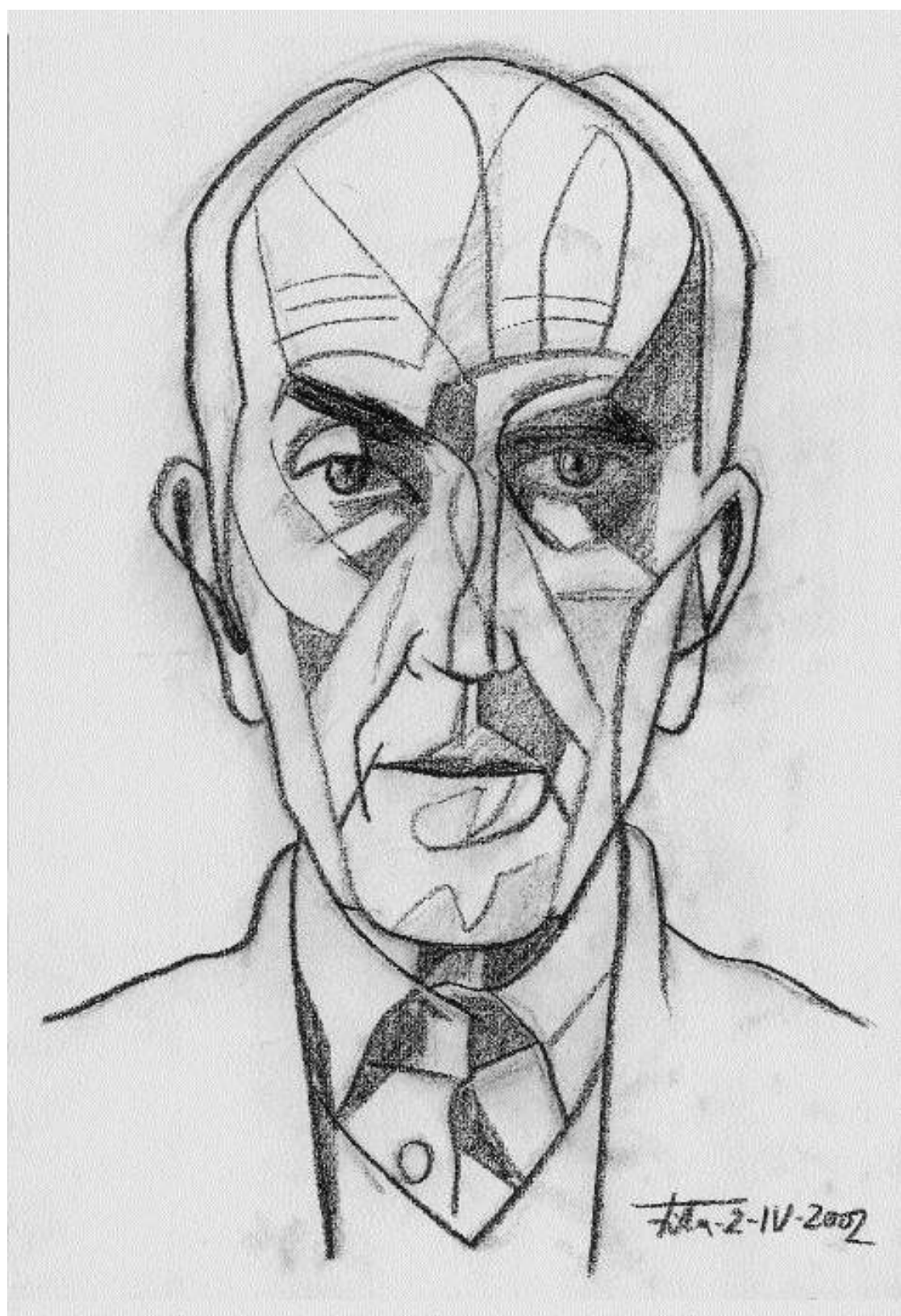

2002 Autoretrat.
50 x 35 cm.
Barra negra paper.

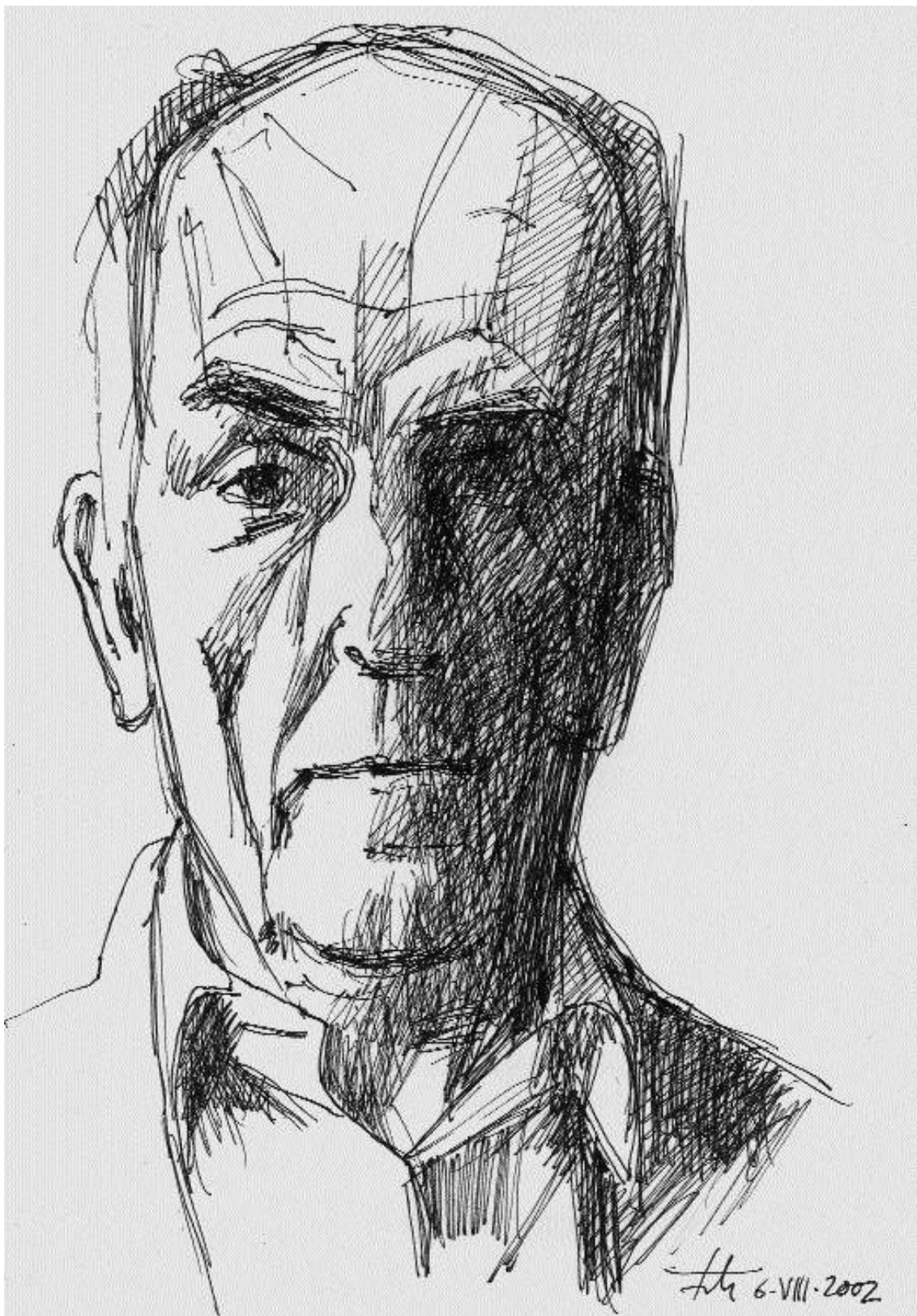

2002 Autoretrat.
50 x 35 cm.
Barra negra.

2002 Autoretrat.
50 x 35 cm.
Barra negra.

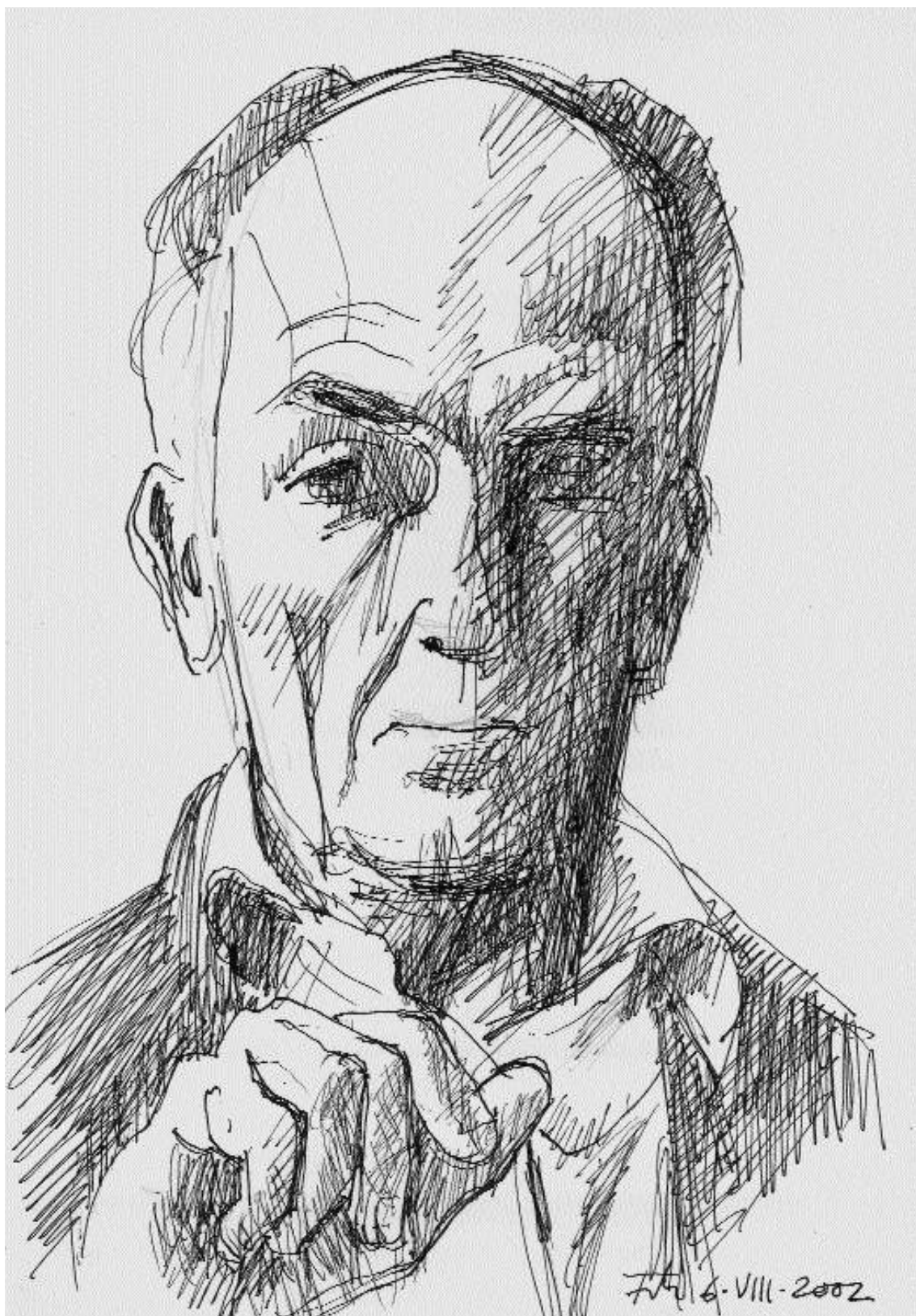

Insistir en l'observació davant del mirall, entendre la realitat en les línies i formes, va proporcionant nous enfocaments dels diferents elements que formen les parts (front, ulls...) com també els lligams entre aquestes. També el tema agafa el tors, els braços i les mans, si bé hi ha un mirall però també hi ha una disposició de llençar-se, d'intuir les moltes variacions que se'n van trobant.

2002 Autoretrat.
Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

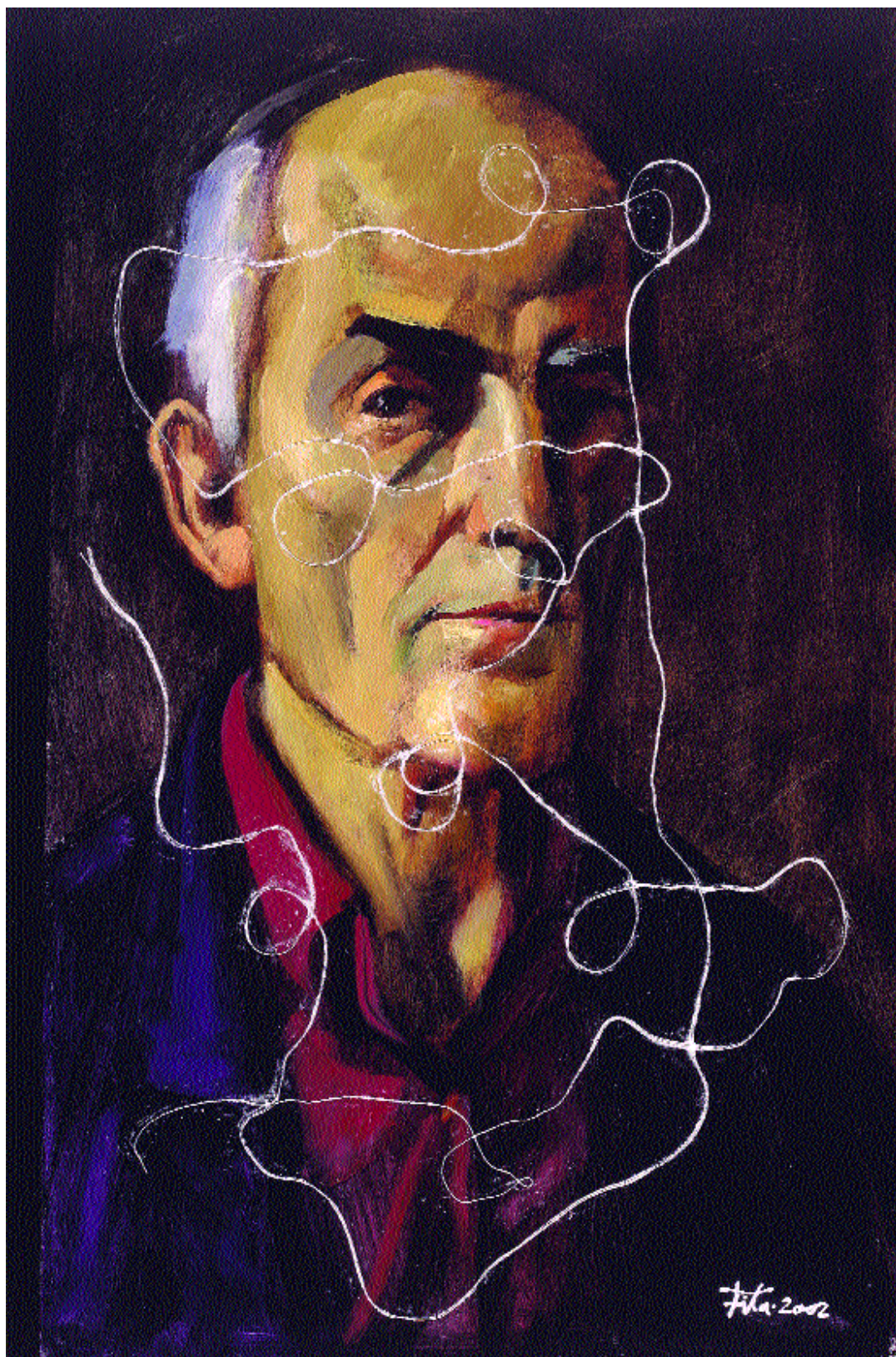
2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Retolador sèpia.

Es pretén captar de la realitat, fer-ho d'una manera el més convencional possible, tot per ser-hi fidel, per anar més enllà. Aquestes pintures després han sigut manipulades amb fils i gases, interferint i fent conviure dues expressions.

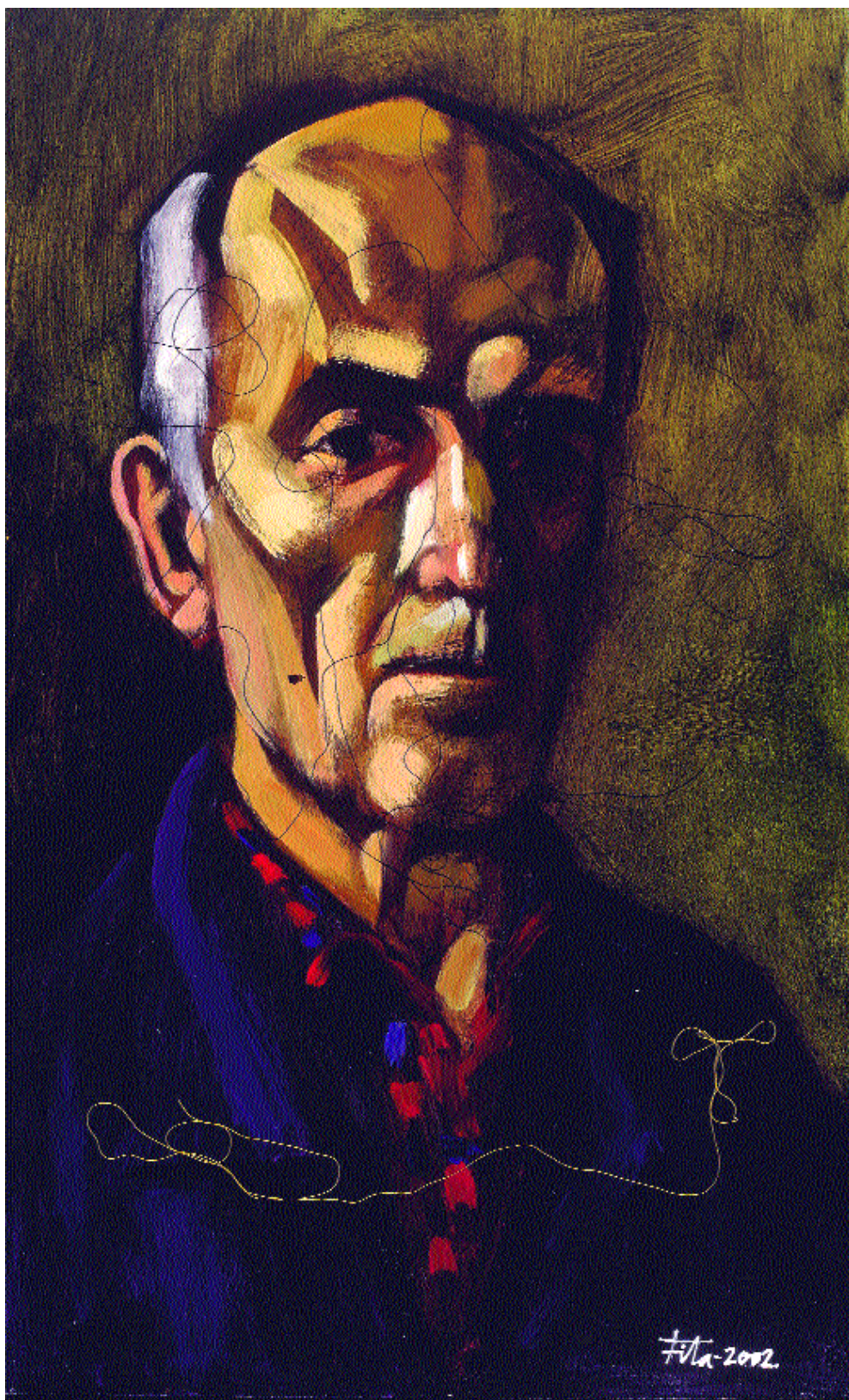
2002 Autoretrat 1.
60 x 37 cm.
Oli fusta.

2002 Autoretrat 2.
60 x 37 cm.
Oli fusta.

2002 Autoretrat 3.
60 x 37 cm.
Oli fusta.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

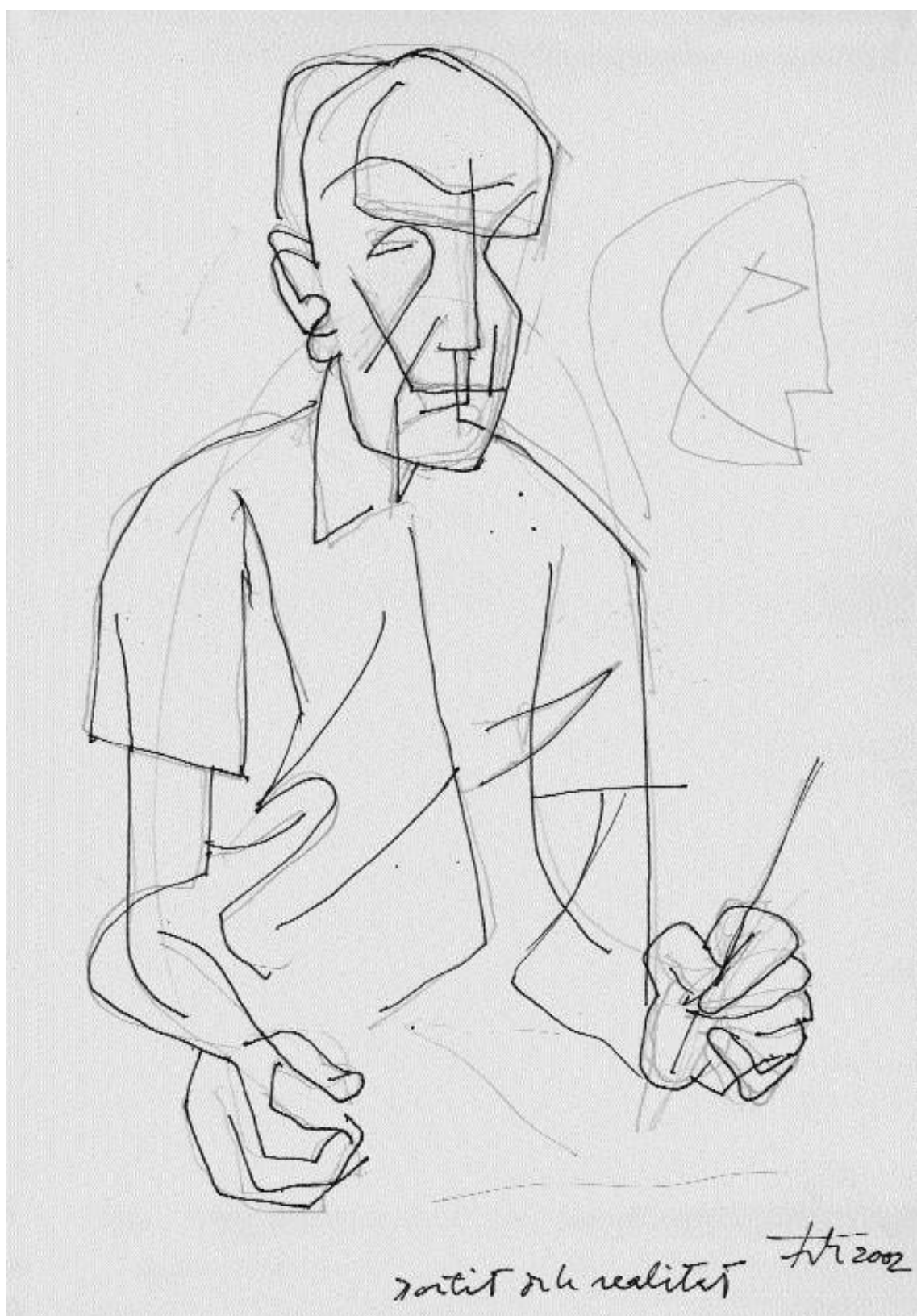
2002 Bloc 443.
21 x 14,5 cm.
Llapis carbó.

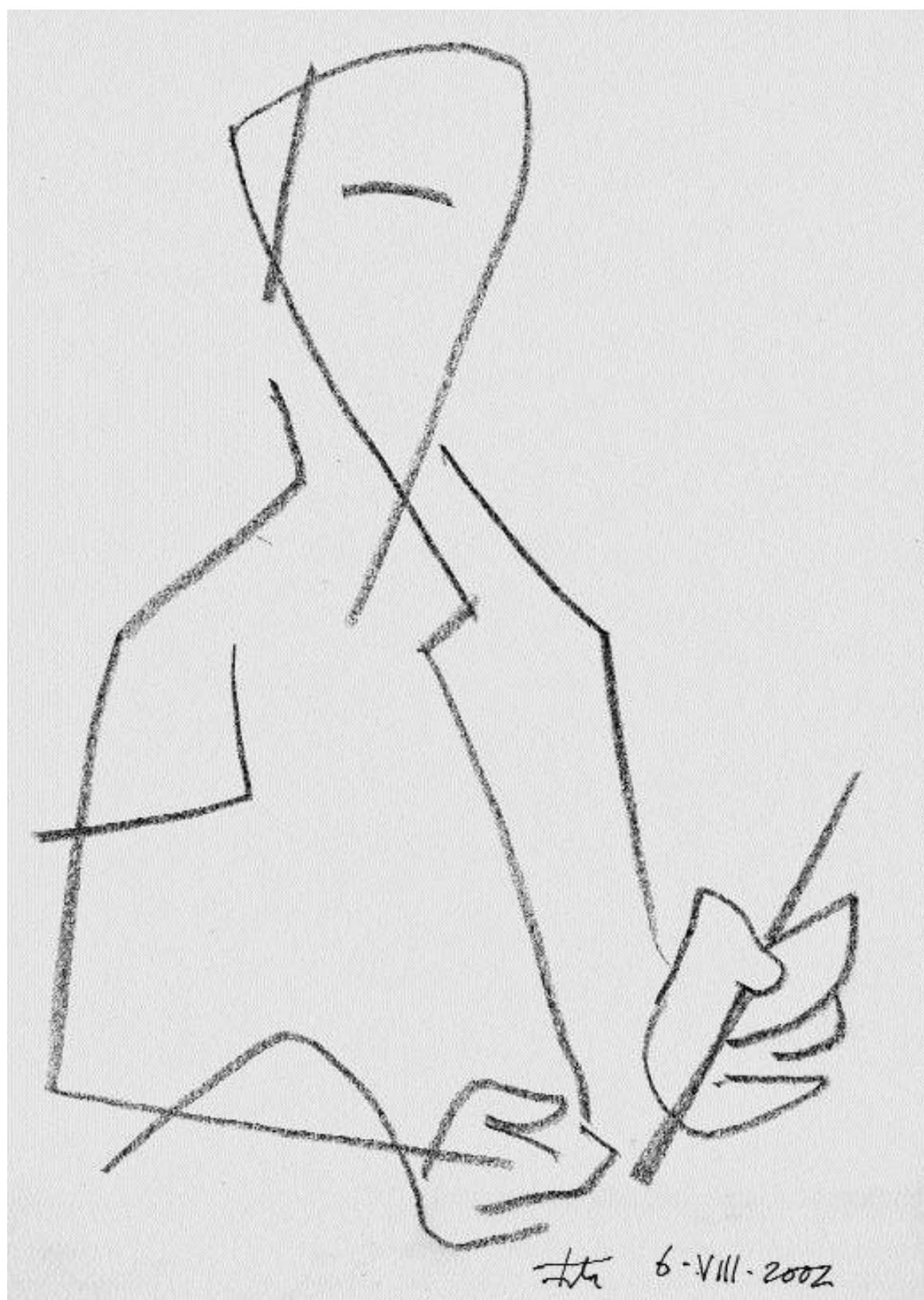
2002 Bloc 443.
21 x 14,5 cm.
Retolador sèpia.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2002 Bloc 443.
21 x 14,5 cm.
Llapis carbó.

#4 6.VIII.2002.

2002 Bloc 443.
21 x 14,5 cm.
Llapis carbó.

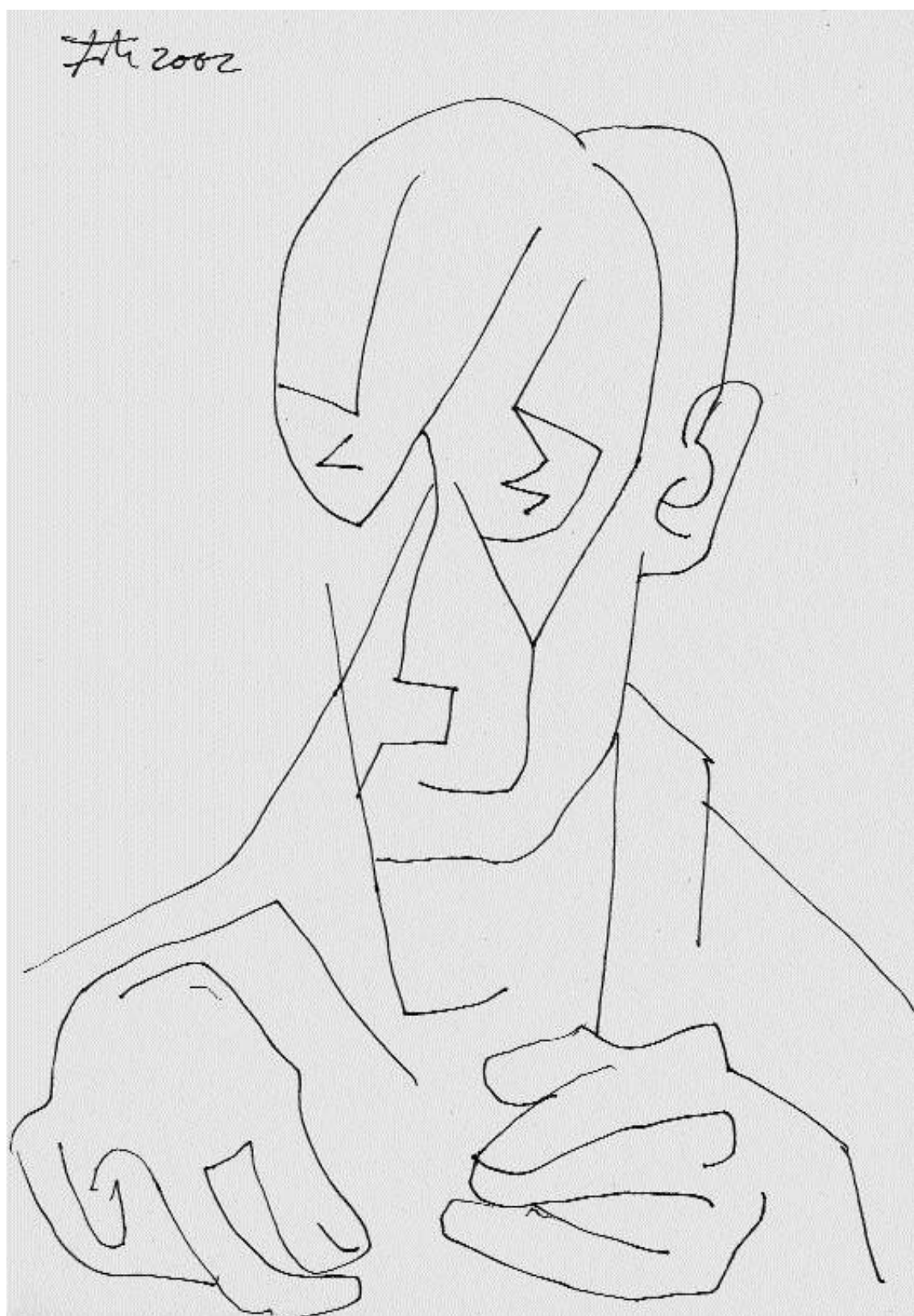

2002 Bloc 443.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2002 Bloc.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

2002 Bloc 443.
21 x 14,5 cm.
Retolador.

Els dibuixos han preparat el que aquestes pintures d'autoretrats són. La tècnica pictòrica també hi té aspectes d'interès. La línia com a principal, i el color en pintura oli molt líquida aplicada com aquarel·la. Si es valora el color resta atenció a altres aspectes. Per aquest motiu s'han contingut els colors deixant-los més apagats i mòrbids, deixant el teixit de línia en xeringa de pintures plàstiques negres.

2002 Autoretrat 1.
80 x 60 cm.
Oli fusta.

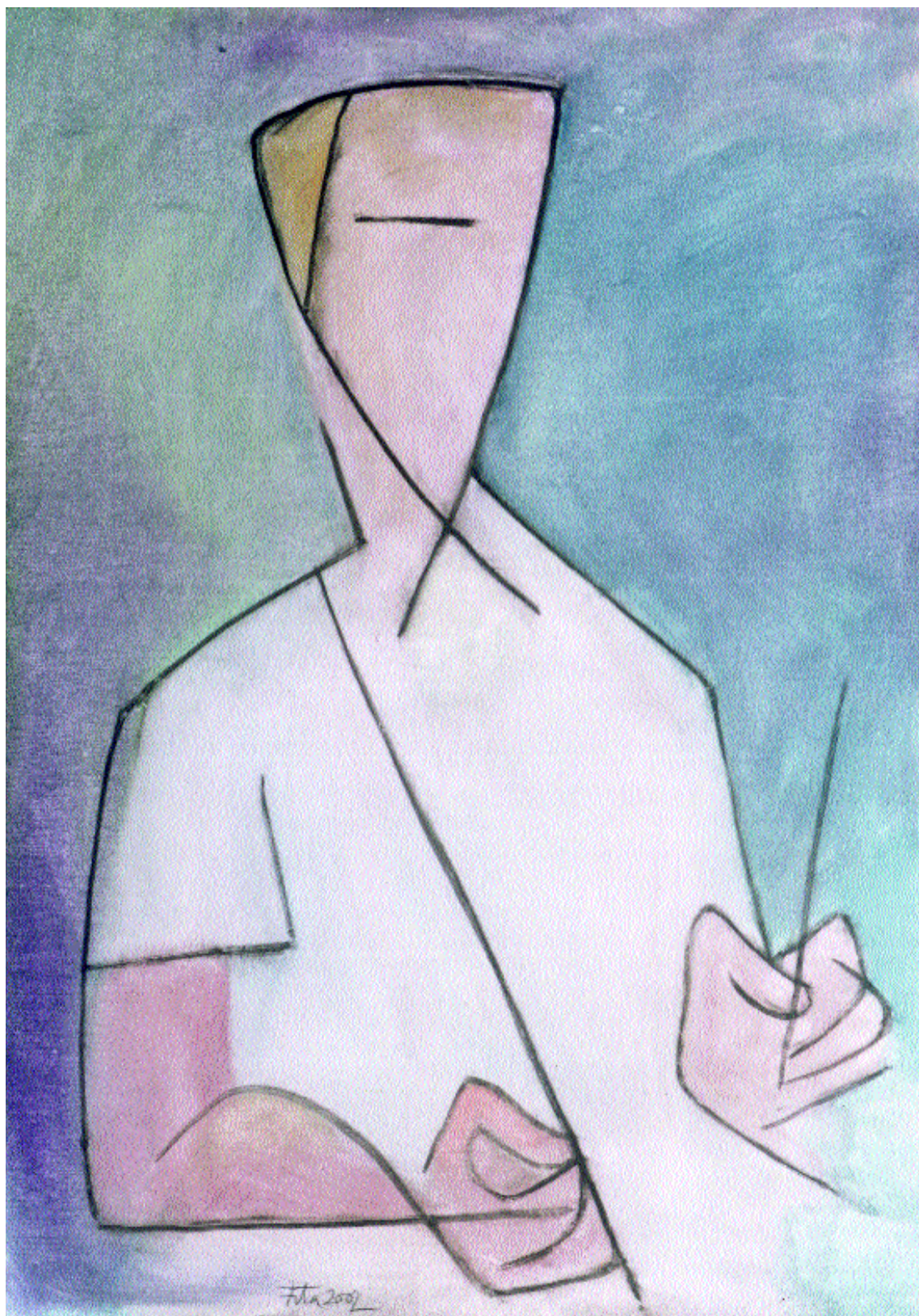
2002 Autoretrat 2.
80 x 60 cm.
Oli fusta.

2002 Autoretrat 4.
80 x 60 cm.
Oli fusta.

2002 Autoretrat 3.
80 x 60 cm.
Oli fusta.

2002 Autoretrat 5.
60 x 60 cm.
Oli fusta.

2002 Autoretrat 7.
60 x 60 cm.
Oli fusta.

2002 Autoretrat 8.
60 x 60 cm.
Oli fusta.

2002 *Autoretrat 9.*
60 x 60 cm.
Oli fusta.

2002 *Autoretrat 10.*
60 x 60 cm.
Oli fusta.

El bloc 442 són estudis del mateix conjunt. El fet d'usar pintura plàstica negra aplicada en xeringa i després la barra negra al fons, teixeix el conjunt de l'obra d'una manera especial on els blancs vorejant les línies i les taques negres ofereixen una característica sorprenent.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Retolador grafit.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Xeringa plàstica.
Barra negra.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Barra negra.

2002 Bloc 442.
21 x 14,5 cm.
Xeringa plàstica.
Barra negra.

Aquest llibre presenta el tema del rostre en els seus diversos aspectes, i en persones diferents, captades en la seva objectivitat. La interpretació i les derivacions obtingudes, però, són ben lliures i imaginàries. També s'hi presenta l'autoretrat, en diferents moments d'aquests darrers deu anys. S'hi perceben tant els aspectes convencionals i tradicionals de l'objectivitat com les visions més analítiques, fins aprofundir en els molts aspectes que, des de la realitat, ens poden orientar fins assolir una síntesi esquemàtica.

Amb aquest llibre i l'anterior es culminen seixanta anys del coneixement del tema: en donen fe rostres diversos i autoretrats amb rica expressió, tractats sota diferents disciplines, com el dibuix, la pintura i l'escultura, i sota expressivitats i concepcions variadíssimes. D'aquesta manera, la Fundació Fita, a més d'un rastre històric i evolutiu d'una temàtica, ofereix un gran ventall d'obres i valoracions sobre aquest tema tan important que és el rostre, l'element amb més incidència en la comunicació humana.

A més dels conceptes, cal valorar les tècniques, des del llapis plom o la ploma amb tinta xinesa fins a les tècniques mixtes i d'altres. Tant en el primer llibre com en aquest segon, són notòriament variades, com es pot apreciar a partir de les catalogacions.

Entrar en el tema del rostre i no conformar-se amb l'epidermis, amb la forma, sinó voler entrar-hi més a fons amb noves expressions aportades per la mateixa realitat, i apreciar-les, extreure-les, és el que es mostra en aquestes pàgines.

La trajectòria de l'art en el segle passat ha portat al progressiu abandonament d'aquest tema, fins gairebé fer-lo desaparèixer del mercat artístic. Aquesta tendència és paral·lela al rebuig

dels lligams amb la formació acadèmica estudiant de la realitat, i l'acceptació de la llibertat que trencà les bases del Renaixement. És una tendència, tanmateix, que per altra banda ha donat fruits esplendorosos. El que es pot veure en aquest llibre és la voluntat de retornar a la realitat però des d'una altra disposició. Si bé no renuncio a la llibertat i a la creativitat més transgressores en la plasmació d'un rostre, crec que no apartar-me de la realitat m'enriqueix precisament perquè em dóna un vocabulari plàstic, i l'atribueixo a aquesta disposició. Naturalment, els diferents components es poden potenciar, però insisteixo a considerar la realitat del rostre com a punt de partida. No sé on em portarà aprofundir-hi, però he observat que hi ha molt a obtenir-ne. Em sembla que tot això queda clar en aquest llibre.

Em dol que el rostre estingui menystingut en l'art contemporani, i especialment en els mercats internacionals. He estimat aquesta temàtica sempre, i espero que no l'abandonaré mai. Penso que tot el material que he creat durant aquesta bona colla d'anys ha deixat un rastre i una petja prou marcades perquè s'entenguin les evolucions que hi he experimentat i el meu interès de furgar-hi fins a la medul·la.

Crec que la Fundació fa bé d'oferir al públic interessat en les arts, mitjançant aquests dos llibres, dos apartats de la meva obra que tenen una cohesió global per si mateixos, i que es diferencien, per la seva pròpia concepció, dels meus altres camps creatius.

Sé prou bé que les obres reflecteixen el que les ha fet, però puc dir que sempre he procurat enfocar aquestes peces deixant al marge, en el possible, aquest aspecte. Es tractava –es tracta– que el rostre com a matèria artística perduri, i que sigui inspiració i motiu etern per a l'art.

Aquest llibre “Rostres 1992-2002”
és el segon de la col·lecció de la
Fundació Fita.

Són 10 anys que donen a entendre
l’extens material que ens depararà
pel coneixement, la publicació de
l’obra realitzada.

Girona 25 de novembre del 2001

Fila 2002